

ឯកសារគម្ពីរព្រះទ័ព្រឹតបិដកស្ថាននេះ
ត្រូវបានថតចេញពី ច្បាប់គម្ពីរព្រះទ័ព្រឹតបិដកជប៉ុន ។

ឯកសារគម្ពីរព្រះទ័ព្រឹតបិដកនេះ ចាប់ពីភាគ១ ដល់ ភាគ៥០
គឺជារបស់ ឧបាសិកា កាំង ហ្គីច័ណ និងស្វាមី ព្រមទាំងបុត្រធីតា,
ធ្វើជូនលោកគ្រូអគ្គបណ្ឌិត ប៊ុត-សាន់ឯង ។ និងទុកក្នុង
គេហទំព័រ៥០០០ឆ្នាំ សម្រាប់ជាធម្មទាន ។

ទឹកសម្រួលតាមកុំព្យូទ័រ តម្រូវឧបករណ៍អានអេឡិចត្រូនិច
ដោយខ្ញុំព្រះករុណា ខ្ញុំបាទ ស្រុង-បានណា ។

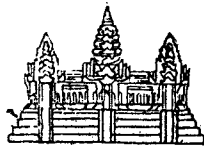
www.5000-years.org

ព្រះ
ព្រះគម្ពីរជំនកបារាតី
និង
សេចក្តីព្រះបាទនាសាខ្មែរ

សុត្តន្តបិដក

បង្ហាញដោយ ឧបនិបណ្ឌិត

សិវ្ណបណ្ឌិត
២៦



រោងពុម្ពលើកទី ២
ពុទ្ធសាសនាបណ្ឌិត្យ ភ្នំពេញ
ព. ស. ២៥០៥

សុត្តនិបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស

ឧបរិបណ្ណាសកំ

សត្តមោ ភាគោ

នមោ តស្ស ភគវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ។

ទេវិទហវិគោ

បឋមិ ទេវិទហសុតំ

(១) ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា

សក្កេសុ វិហារតិ ទេវទហំ ឃាម សក្យានំ និគមោ ។

ត្រួត ខោ ភគវា ភិក្ខុ អាមន្តេសិ ភិក្ខុវេតិ ។

ភទន្តេតិ តេ ភិក្ខុ ភគវតោ បច្ចុស្សោសុំ ។

សត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ

ឧបរិបណ្ណាសកៈ

សត្តិមភាគ

សូមនមស្ការចំពោះព្រះមានព្រះភាគ អវហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ អង្គនោះ ។

ទេវិទហវិគ្គ

ទេវិទហសូត្រ ទី ១

[១] ខ្ញុំបានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះ
ភាគទ្រង់គង់ក្នុងទេវិទហនិគម របស់សក្យៈទាំងឡាយ ក្នុងវិជនសក្កៈ ។
កាលព្រះមានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅ ក្នុងទេវិទហនិគមនោះឯង បាន
ត្រាស់ហៅពួកភិក្ខុថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ទទួល
ព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបបិណ្ណសកំ

[២] ភគវា ឯតទេវោច សន្និ ភិក្ខុវេ ឯកេ
 សមណ្ឌាញាណា ឯវំវាទិណោ ឯវំទិដ្ឋិណោ យំ កិញ្ចា-
 យំ បុរិសបុគ្គលោ បដិសំវេទេតិ សុខំ វា ទុក្ខំ វា
 អទុក្ខមសុខំ វា សព្វន្តំ បុព្វេ កកតហេតុ ឥតិ
 បុរាណានំ កម្មានំ តបសា ព្យុទ្ធិភាវា^(១) នវានំ
 កម្មានំ អករណា អាយតិ អនវស្សវេ វាយតិ
 អនវស្សវា កម្មក្ខយោ កម្មក្ខយា ទុក្ខក្ខយោ ទុក្ខ-
 ក្ខយា វេទនាខយោ វេទនាខយា សព្វំ ទុក្ខំ
 និដ្ឋិល្លំ ភវិស្សតិ ឯវំវាទិណោ^(២) ភិក្ខុវេ និគណ្ណា^(៣) ។

[៣] ឯវំវាទាហំ ភិក្ខុវេ និគណ្ណា ឧបសន្តមិត្តា
 ឯវំ វទាមិ សច្ចំ កិវ តុម្ភេ អារុសោ និគណ្ណា ឯវំ
 វាទិណោ ឯវំទិដ្ឋិណោ យំ កិញ្ចាយំ បុរិសបុគ្គលោ
 បដិសំវេទេតិ សុខំ វា ទុក្ខំ អទុក្ខមសុខំ វា សព្វន្តំ

១ ឧ. វ្យុទ្ធិភាវោ ។ ម. ព្យុទ្ធិភាវោ ។ ២ ម. ឯវំវាទី ។ ៣ មគគរាសាយំ និគណ្ណាតិ ទិស្សតិ ។ សកទិកាសាយំ និព្រន្តោតិ ទិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណសករៈ

(២) ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ដូច្នោះថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 មានសមណព្រាហ្មណ៍ពួកមួយ តែងនិយាយយ៉ាងនេះ យល់ឃើញយ៉ាង
 នេះថា បុរសបគុលនេះ ទទួលការម្នាក់ណាមួយ ជាសុខក្តី ជាទុក្ខក្តី
 មិនមែនទុក្ខមិនមែនសុខក្តី ការម្នាក់ទាំងអស់នោះឯង កើតឡើងព្រោះ
 ហេតុនៃកម្មដែលខ្លួនបានធ្វើក្នុងកាលមុន ឯការមិនទទឹកចិត្ត (ដោយរាតា-
 ទិក្ខុលេស) គេទៅ ព្រោះដុតកំដៅ ព្រោះវិនាសទៅនៃកម្មចាស់ ទាំងមិនធ្វើ
 នូវកម្មថ្មី ការអស់ទៅនៃកម្ម ព្រោះមិនទទឹកចិត្ត (ដោយរាតាទិក្ខុលេស)
 គេទៅ ការអស់ទៅនៃទុក្ខ ព្រោះអស់ទៅនៃកម្ម ការអស់ទៅនៃវេទនា
 ព្រោះអស់ទៅនៃទុក្ខ ទុក្ខទាំងអស់នឹងហប់សូន្យទៅបាន ព្រោះអស់ទៅ
 នៃវេទនា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកនិគ្រន្ត^(១) តែងនិយាយយ៉ាងនេះឯង ។

(៣) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គឺគតបានចូលទៅរកពួកនិគ្រន្ត
 ដែលនិយាយយ៉ាងនោះ ហើយសួរយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អាវុសេនិគ្រន្ត
 ទាំងឡាយ ឮថា អ្នកទាំងឡាយ តែងនិយាយយ៉ាងនេះ យល់ឃើញ
 យ៉ាងនេះថា បុរសបគុលនេះ ទទួលនូវការម្នាក់ណាមួយ ជាសុខ
 ក្តី ជាទុក្ខក្តី មិនមែនទុក្ខមិនមែនសុខក្តី ការម្នាក់ទាំងអស់នោះឯង

១ មគធៈថា និពណ្ណ សំស្រ្តីតថា និគ្រន្ត ។

ទេវហិរ្ន្យ ទេវហិរ្ន្យ ធិត្តិយ្យ

បុត្រ កតហេតុ វិតិ បុរណានំ កម្មានំ តបសា

ព្យង្គិការា ទវនំ កម្មានំ អករណា អាយតិ

អនវស្សវេ អាយតិ អនវស្សវា កម្មក្ខយោ កម្ម-

ក្ខយោ ធិត្តិក្ខយោ ធិត្តិក្ខយោ វេទនាខយោ វេទ-

នាខយោ សត្វំ ធិត្តំ ធិត្តិណំ កវិស្សតិ ។ តេ

ចេ ទេ កិក្ខវេ ធិត្តណា ឃី បុដ្ឋា អាមាតិ បដិ-

ជាធិត្តិ ត្យាហំ ឃី វេទាមិ កិ បទ តុម្រេ អាវុសោ

ធិត្តណា ជាតាថ អហវម្រេ^(១) មយំ បុត្រ ទ

នាហវម្រេ ។ នោ ហិទំ អាវុសោ ។ កិ

បទ តុម្រេ អាវុសោ ធិត្តណា ជាតាថ អករម្រេ^(២)

មយំ បុត្រ ហាបកម្ម^(៣) ទ នា ករម្រេ ។

១ ឧ. អហវម្រេ ។ ២ ឧ. អករម្រេ ។ ៣ ម. ហបំ កម្ម ។

ទេវហេតុ ទេវហេតុក្រ ការស្វែងរកពោះនិគ្រន្ត

កើតឡើង ព្រោះហេតុនៃកម្ម ដែលខ្លួនបានធ្វើទុក ក្នុងកាលមុន
 ឯការមិនទទឹកចិត្ត (ដោយពតាទិក្ខិលេស) តទៅ ព្រោះដុតកំដៅ
 ព្រោះវិនាសទៅ នៃកម្មចាស់ ទាំងមិនធ្វើនូវកម្មថ្មី ការអស់ទៅនៃ
 កម្ម ព្រោះមិនទទឹកចិត្ត (ដោយពតាទិក្ខិលេស) ការអស់ទៅនៃទុក្ខ
 ព្រោះអស់ទៅនៃកម្ម ការអស់ទៅនៃវេទនា ព្រោះអស់ទៅនៃទុក្ខ
 ទុក្ខទាំងអស់នឹងសាបសូន្យទៅបាន ព្រោះអស់ទៅនៃវេទនា ដូច្នោះពិត
 មែនឬ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ និគ្រន្តទាំងនោះ កាលបើគង្គាភក្តស្វរ
 យ៉ាងនេះហើយ ក៏ឆ្លើយតបថា ព្រះករុណា ទើបគង្គាភក្ត ស្វរនិគ្រន្ត
 ទាំងនោះ យ៉ាងនេះទៀតថា ម្នាលអាវុសានិគ្រន្តទាំងឡាយ ចុះអ្នក
 ទាំងឡាយ ដឹងថា យើងបានកើតហើយ ក្នុងកាលមុន មិនមែនមិន
 បានកើតទេ ដូច្នោះដែរឬ ។ ពួកនិគ្រន្ត ឆ្លើយតបថា បពិត្រ
 លោកដ៏មានអាយុ ដំណើរនេះ ពួកយើងមិនបានដឹងទេ ។ ម្នាល
 អាវុសានិគ្រន្តទាំងឡាយ ចុះអ្នកទាំងឡាយ ដឹងថា យើងបានធ្វើ
 បាបកម្មទុកក្នុងកាលពីដើម មិនមែនមិនបានធ្វើទេ ដូច្នោះដែរឬ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបបណ្ណសកំ

យោ ហិទំ អារុសោ ។ កី បទ តុម្ភេ អារុសោ
 និគណ្ណា ជាតាថ ឃវ្កបំ វា ឃវ្កបំ វា ទាបកម្មំ
 អករម្បាតិ ។ យោ ហិទំ អារុសោ ។ កី បទ
 តុម្ភេ អារុសោ និគណ្ណា ជាតាថ ឃត្តកំ វា ទុក្ខំ
 និជ្ជិណ្ណំ ឃត្តកំ វា ទុក្ខំ និជ្ជិរេតតំ ឃត្តកម្មំ វា
 ទុក្ខំ និជ្ជិណ្ណា សតំ ទុក្ខំ និជ្ជិណ្ណំ កវិស្សតិភិ ។
 យោ ហិទំ អារុសោ ។ កី បទ តុម្ភេ អារុសោ
 និគណ្ណា ជាតាថ និដ្ឋេវ ធម្មេ អកុសលានំ ធម្មានំ
 បរាណំ កុសលានំ ធម្មានំ ឧបសម្បទន្តិ ។ យោ
 ហិទំ អារុសោ ។

(៤) ភតិ កិវ តុម្ភេ អារុសោ និគណ្ណា ន ជាតាថ
 អហរុម្ភេវ មយំ បុត្រេ ន ទាហរុម្ភាតិ ន ជាតាថ អក-
 រម្ភេវ មយំ បុត្រេ ទាបកម្មំ ន ទាហរុម្ភាតិ ន ជាតាថ
 ឃវ្កបំ វា ឃវ្កបំ វា ទាបកម្មំ អករម្បាតិ ន ជាតាថ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរបណ្ណសកៈ

បពិត្រលោកដ៏មានអាយុ ដំណើរនេះពួកយើងមិនបានដឹងទេ ។ ម្ចាស់
 អារុសានិគ្រន្ធតាំងឡាយ ចុះអ្នកតាំងឡាយ ដឹងថា យើងបានធ្វើបាប-
 កម្មយ៉ាងនេះខ្លះ យ៉ាងនោះខ្លះ ដូច្នោះដែរឬ ។ បពិត្រលោកដ៏មាន
 អាយុ ដំណើរនេះ ពួកយើងមិនបានដឹងទេ ។ ម្ចាស់អារុសានិគ្រន្ធ
 តាំងឡាយ ចុះអ្នកតាំងឡាយ ដឹងថា ទុក្ខតាំងប៉ុណ្ណោះសាបសូន្យហើយ
 ឬទុក្ខតាំងប៉ុណ្ណោះគប្បីសាបសូន្យ ឬក៏កាលបើទុក្ខតាំងប៉ុណ្ណោះសាបសូន្យ
 ហើយ ទុក្ខតាំងអស់នឹងសាបសូន្យទៅ ដូច្នោះដែរឬ ។ បពិត្រលោក
 ដ៏មានអាយុ ដំណើរនេះ ពួកយើងមិនបានដឹងទេ ។ ម្ចាស់អារុសា
 និគ្រន្ធតាំងឡាយ ចុះអ្នកតាំងឡាយ ដឹងនូវការលះបង់អកុសលធម៌ ដឹង
 នូវការបំពេញកុសលធម៌ ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ ដូច្នោះឬទេ ។ បពិត្រលោក
 ដ៏មានអាយុ ដំណើរនេះ ពួកយើងមិនបានដឹងទេ ។

(៤) ម្ចាស់អារុសានិគ្រន្ធតាំងឡាយ ឮថា អ្នកតាំងឡាយ មិន
 ដឹងថា យើងបានកើតហើយ ក្នុងកាលមុន មិនមែនមិនបានកើតទេ
 មិនដឹងថា យើងបានធ្វើបាបកម្មទុក ក្នុងកាលមុន មិនមែនមិនបានធ្វើទេ
 មិនដឹងថា យើងបានធ្វើបាបកម្មយ៉ាងនេះខ្លះ យ៉ាងនោះខ្លះ មិនដឹងថា

ទេវទហវិប្បស្ស ទេវទហសុត្តេ វេយ្យាករណកណ្ណកល្យ

ឯត្ថកំ វា ទុក្ខំ និជ្ជិណំ ឯត្ថកំ វា ទុក្ខំ និជ្ជិរេតតំ

ឯត្ថកម្មំ វា ទុក្ខំ និជ្ជិណំ សត្វំ ទុក្ខំ

និជ្ជិណំ កវិស្សត្តិកំ ន ជាបាថ និដ្ឋេ ធម្ម

អកុសលានំ ធម្មានំ បហានំ កុសលានំ ធម្មានំ

ឧបសម្មនំ ឯវំ សន្តេ អាយស្មន្តានំ និគណ្ណានំ ន

កល្យាណស្ស^(១) វេយ្យាករណាយ យំ កំណាយំ បុរិស-

បុគ្គលោ បដិសំវេទេតិ សុខំ វា ទុក្ខំ វា អទុក្ខមសុខំ

វា សត្វំ បុព្វេ កតហេតុ វតិ បុរាណានំ កម្មានំ

តបសា ព្យុទ្ធិកាវា នវានំ កម្មានំ អករណា អាយតិ

អនវស្សវេ អាយតិ អនវស្សវា កម្មត្តយោ កម្មត្តយោ

ទុក្ខត្តយោ ទុក្ខត្តយោ វេទនាខយោ វេទនាខយោ

១ ឧ កល្យាណស្ស ។

ទេវហេតុ ទេវហស្ត ពាក្យគូរនិយាយនិងមិនគូរនិយាយ

ទុក្ខទាំងប៉ុណ្ណោះសាបសូន្យហើយ ឬទុក្ខទាំងប៉ុណ្ណោះគប្បីសាបសូន្យ ឬ

ក៏កាលបើទុក្ខទាំងប៉ុណ្ណោះ សាបសូន្យហើយ ទុក្ខទាំងអស់នឹងសាបសូន្យ

៧ ដូច្នោះទេ អ្នកទាំងឡាយ ឈ្នះថាមិនដឹងនូវការលះបង់អកុសលធម៌

មិនដឹងនូវការបំពេញកុសលធម៌ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះទេ កាលបើមិនដឹងយ៉ាង

នេះហើយ ពួកនគ្រន្តដ៏មានអាយុ មិនគួរនឹងនិយាយថា បុរសបុគ្គលនេះ

ទទួលការម្នាក់ណាមួយ ជាសុខក៏ ជាទុក្ខក៏ មិនមែនទុក្ខមិនមែនសុខក៏

ការម្នាក់ទាំងអស់នោះឯង កើតឡើងព្រោះហេតុនៃកម្ម ដែលខ្លួនធ្វើ

ទុក ក្នុងកាលមុន ឯការមិនទឹកចិត្ត (ដោយរាគាទិក្ខុលេស) គទៅ

ព្រោះដុតកំដៅ ព្រោះវិនាសទៅនៃកម្មចាស់ ទាំងមិនធ្វើនូវកម្មថ្មី ការ

អស់ទៅនៃកម្ម ព្រោះមិនទឹកចិត្ត (ដោយរាគាទិក្ខុលេស) ការអស់ទៅ

នៃទុក្ខ ព្រោះអស់ទៅនៃកម្ម ការអស់ទៅនៃវេទនា ព្រោះអស់ទៅនៃទុក្ខ

សព្វំ ទុក្ខំ និជ្ជិណ្ណំ កវិស្សតីតិ ។ សចេ បន^(១)

តុម្ពេ អាវុសោ និគណ្ណា ជាធម្មោ មហាម្ពេ

មយំ បុព្វេ ន ហោរម្ពាតិ ជាធម្មោ អករម្ពេ

មយំ បុព្វេ ចាបកម្មំ ន ហករម្ពាតិ ជាធម្មោ

ឃវ្យុបំ វា ឃវ្យុបំ វា ចាបកម្មំ អករម្ពាតិ ជា-

ធម្មោ ឃត្តកំ វា ទុក្ខំ និជ្ជិណ្ណំ ឃត្តកំ វា ទុក្ខំ

និជ្ជិរេតតំ ឃត្តកម្មំ វា ទុក្ខំ និជ្ជិណ្ណំ សព្វំ ទុក្ខំ

និជ្ជិណ្ណំ កវិស្សតីតិ ជាធម្មោ និដ្ឋេវ ធម្មេ អកុ-

សលានំ ធម្មានំ បហានំ កុសលានំ ធម្មានំ

ឧបសម្មានំ ឃវំ សន្តេ អាយស្មន្តានំ និគណ្ណានំ

កល្យាណស្ស វេយ្យាករណាយ យំ កំណាយំ បុរិសបុត្ត-

លោ បដិសំវេទេតិ សុខំ វា ទុក្ខំ វា អទុក្ខមសុខំ

វា សព្វំនំ បុព្វេ កតហេតុ វេតិ បុរណានំ កម្មានំ

តបសា ព្យុត្តិភាវា នវានំ កម្មានំ អករណា អាយតី

អនវស្សវោ អាយតី អនវស្សវា កម្មត្តុយោ

១ ឱ. បនសព្វោ ន ទិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរបណ្ណសកៈ

ទុក្ខទាំងអស់នឹងសាបសូន្យ ព្រោះអស់ទៅនៃវេទនា ។ ម្នាលអារុសា
និគ្រន្តទាំងឡាយ តែបើអ្នកទាំងឡាយ ដឹងថា យើងបានកើតហើយក្នុង
កាលមុន មិនមែនមិនបានកើតទេ ដឹងថាយើងបានធ្វើបាបកម្មទុកក្នុងកាល
មុន មិនមែនមិនបានធ្វើទេ ដឹងថាយើងបានធ្វើបាបកម្មយ៉ាងនេះខ្លះ យ៉ាង
នោះខ្លះ ដឹងថា ទុក្ខទាំងប៉ុណ្ណោះសាបសូន្យហើយ ឬទុក្ខទាំងប៉ុណ្ណោះ
គប្បីសាបសូន្យ ឬក៏កាលបើទុក្ខទាំងប៉ុណ្ណោះសាបសូន្យហើយ ទុក្ខទាំង
អស់នឹងសាបសូន្យទៅដូច្នោះ អ្នកទាំងឡាយ ឈ្មោះថាដឹងនូវការលះបង់
អកុសលធម៌ ដឹងនូវការបំពេញកុសលធម៌ ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ កាលបើដឹង
យ៉ាងនេះហើយ ទើបពួកនិគ្រន្តដ៏មានអាយុ គួរនឹងនិយាយថា បុរស
បុគ្គលនេះ ទទួលនូវការម្នាក់ណាមួយ ជាសុខក្តី ជាទុក្ខក្តី មិនមែនទុក្ខមិន
មែនសុខក្តី ការម្នាក់ទាំងអស់នោះឯង កើតឡើងព្រោះហេតុនៃកម្ម ដែល
ខ្លួនបានធ្វើទុកក្នុងកាលមុន ឯការមិនទឹកចិត្ត (ដោយរាគាទិក្ខិលេស)
តទៅ ព្រោះដុតកំដៅ ព្រោះវិនាសទៅនៃកម្មចាស់ ទាំងមិនធ្វើនូវកម្មថ្មី
ការអស់ទៅនៃកម្ម ព្រោះមិនទឹកចិត្ត (ដោយរាគាទិក្ខិលេស) តទៅ

ទេវទេវត្តស្ស ទេវទេវត្តស្ស សេន្ទ្របុរាណ

កេតុក្កយា ទុក្ខក្កយោ ទុក្ខក្កយោ វេទនាខយោ
វេទនាខយោ សត្វំ ទុក្ខំ វិជ្ជិណ្ណំ កវិស្សត្តិ ។

[៥] សេយ្យជាបិ អាវុសោ វិគណ្ណា បុរិសោ សល្លេន
វិទ្ធោ អស្ស សវិសេន កាឡិបលេបនេន ។ សោ
សល្លស្សបិ វេទនាហេតុ ទុក្ខា តិប្បា^(១) កដុកា វេទនា
វេទិយេយ្យ តស្ស មិត្តាមថា ញាតិសាលោហិតា ភិសក្តិ
សល្លកត្តំ ឧបដ្ឋេយ្យំ ។ តស្ស សោ ភិសក្តោ
សល្លកត្តោ សត្តេន វណមុំ បរិកន្តេយ្យ ។ សោ
សត្តេនបិ វណមុំស្ស បរិកន្តនហេតុ ទុក្ខា តិប្បា
កដុកា វេទនា វេទិយេយ្យ តស្ស សោ ភិសក្តោ
សល្លកត្តោ ឯសនិយា សល្លំ ឯសេយ្យ ។ សោ
ឯសនិយាបិ សល្លស្ស ឯសនហេតុ^(២) ទុក្ខា តិប្បា
កដុកាវេទនា វេទិយេយ្យ តស្ស សោ ភិសក្តោ សល្ល
កត្តោ សល្លំ អន្តរោយ្យ^(៣) ។ សោ សល្លស្សបិ អន្តរ-
ណ្ឌនហេតុ^(៤) ទុក្ខា តិប្បា កដុកា វេទនា វេទិយេយ្យ

១ ម. តិព្វា ។ ២ ឧ. ឯសនហេតុ ។ ៣ ឧ. អន្តរោយ្យ ។ ៤ ឧ. អន្តរោយ្យ ។
ម. អន្តរោយ្យ ។

ទេវទណ្ឌ ទេវទណ្ឌសូត្រ ឧបមាដោយបុរសត្រូវសរ

ការអស់ទៅនៃទុក្ខ ព្រោះអស់ទៅនៃកម្ម ការអស់ទៅនៃវេទនា ព្រោះ
អស់ទៅនៃទុក្ខ ទុក្ខទាំងអស់នឹងសាបសូន្យទៅ ព្រោះអស់ទៅនៃវេទនា ។

(៥) ម្ចាស់អាវុសានិត្រន្តទាំងឡាយ ដូចបុរសត្រូវសរដែល
មានថ្នាំពិស ដែលលាបដោយថ្នាំពិសដ៏គ្រាប់ ។ បុរសនោះក៏រងទុក្ខ-
វេទនាខ្លាំងក្លា ខ្លោចផ្ស ព្រោះហេតុតែត្រូវសរនោះ ពួកមិត្តអាមាត្យ
នឹងញាតិសាលាហិតរបស់បុរសនោះ ក៏នាំយកទៅឲ្យពេទ្យវះថែរក្សា ។
ពេទ្យវះនោះយកកាំបិតវះមុខដំបៅ នៃបុរសនោះ ។ បុរសនោះរងទុក្ខ-
វេទនាខ្លាំងក្លា ខ្លោចផ្ស ព្រោះហេតុតែវះមុខដំបៅ ដោយកាំបិតនោះ
ពេទ្យវះនោះភ័យកង្វែងភ្លេច រំភៀកមើលសររបស់បុរសនោះ ។
បុរសនោះក៏រងទុក្ខវេទនាខ្លាំងក្លា ខ្លោចផ្ស ព្រោះហេតុតែភ្លេចសរ
មើលដោយដំបៀតនោះទៀត ពេទ្យវះនោះចាប់ដកសរអំពីបុរសនោះ ។
បុរសនោះក៏រងទុក្ខវេទនាខ្លាំងក្លា ខ្លោចផ្ស ព្រោះហេតុតែដកសរនោះ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបបទស្កន្តសកំ

តស្ស ភោ ភិសគ្គោ សលុកគ្គោ អននដ្ឋារំ
 វណាមុខេ ឌីនហោយ្យ ។ ភោ អននដ្ឋារស្សបិ
 វណាមុខេ ឌីនហោនហេតុ ទុក្ខា តិច្ឆា កដុកា
 វេទនា វេទិយេយ្យ ។ ភោ អបរេន សមយេន រុទ្ធាន
 វណោន សញ្ញាវិបា^(១) អរោតោ អស្ស សុទ្ធិ សេរី
 សយំវសី យេនកាមមដ្ឋិមោ ។ តស្ស ឯវមស្ស អហំ
 ខោ បុត្រេ សល្លេន វិន្នោ អហោសី សវិសេន
 តាឡិបលេបនេន សោហំ សលុស្សបិ វេទនហេតុ
 ទុក្ខា តិច្ឆា កដុកា វេទនា វេទយី តស្ស មេ
 មិត្តាមថា ញាតិសាលាហិតា ភិសគ្គំ សលុកគ្គំ
 ឧបដ្ឋបេសំ តស្ស មេ ខោ ភិសគ្គោ សលុកគ្គោ
 សត្តេន វណាមុខំ បរិកន្តនិ^(២) ភោហំ សត្តេនបិ^(៣)
 វណាមុខស្ស បរិកន្តនហេតុ ទុក្ខា តិច្ឆា កដុកា
 វេទនា វេទិយី តស្ស មេ ភោ ភិសគ្គោ សលុកគ្គោ

១ ឱ ម. សំផរិតា ។ ២ ឱ. ម. បរិកន្តិ ។ ៣ ឱ. សល្លេនបិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបទសុត្តន្តបិដក

ថែមទៀត ពេទ្យវះនោះក៏យកកំទេច ^(១) ថ្នាំទៅរោយ គ្រង់មុខដំបៅនៃ
 បុរសនោះ ។ បុរសនោះក៏រងទុក្ខវេទនាខ្លាំងក្លា ខ្លោចផ្ស ព្រោះហេតុ
 តែរោយកំទេចថ្នាំ គ្រង់មុខដំបៅនោះថែមទៀត ។ សម័យខាងក្រោយ
 មក បុរសនោះក៏មានដំបៅដុះសាច់ ព្រមទាំងស្បែក ជាអ្នកលែង
 ឈឺចាប់ មានសេចក្តីសុខ រួចខ្លួនអំពីពេទ្យថែរក្សា មានអំណាចខ្លួនឯង
 ទៅណាមកណាតាមសេចក្តីប្រាថ្នាបាន ។ បុរសនោះក៏គិតយ៉ាងនេះថា
 កាលពីដើម អាត្មាអញត្រូវសរ ដែលមានថ្នាំពិស ដែលលាបដោយ
 ថ្នាំពិសយ៉ាងគ្រាស់ អាត្មាអញនោះ ក៏រងទុក្ខវេទនាខ្លាំងក្លា ខ្លោចផ្ស
 ព្រោះហេតុត្រូវសរនោះឯង មិត្រអាមាត្យ និងញាតិសារលាហិតទាំង
 ឡាយរបស់អញនោះ ក៏នាំយកទៅឲ្យពេទ្យវះថែរក្សា ពេទ្យវះនោះយក
 កាំបិតវះមុខដំបៅរបស់អញនោះ អញនោះក៏រងទុក្ខវេទនាខ្លាំងក្លា ខ្លោច
 ផ្ស ព្រោះហេតុវះមុខដំបៅដោយកាំបិតនោះ លុះពេទ្យវះនោះយក

១- យកផ្លែស្រម័យផ្នែកត្រូវត្រលាស់បុកឲ្យល្អិត (លាបមុខរបួស) ។ អដ្ឋកថា ។

ទេវវរោហិតស្ស ទេវវរោហិតស្ស សល្លត្ថបទ

ឯសនិយា សល្លំ ឯសិ សោហំ ឯសនិយាបិ សល្លស្ស
 ឯសនហេតុ ទុក្ខា តិប្បា កដុកា វេទនា វេទិយី
 តស្ស មេ សោ ភិសត្តោ សល្លកត្តោ សល្ល
 អក្កុញ្ញា^(១) សោហំ សល្លស្សបិ អក្កុញ្ញា ធម្មតោ ទុក្ខា
 តិប្បា កដុកា វេទនា វេទិយី តស្ស មេ សោ
 ភិសត្តោ សល្លកត្តោ អននត្តារំ វណាមុខេ ឱទហិ
 សោហំ អននត្តារស្សបិ វណាមុខេ ឱទហនហេតុ
 ទុក្ខា តិប្បា កដុកា វេទនា វេទិយី សោហំ^(២) ឯត-
 រហិ វុឡ្លេន វណោន សញ្ញវេនា អរោតោ សុខី សេរី
 សយំវសី យេនកាមផ្កមោតិ ។ ឯវមេវ ខោ អាវុសោ
 និគណ្ណា សចេ តុម្ពេ ជានេយ្យាបិ អហុវម្ពេវ មយ
 បុត្រេ ន ធាហុវម្ពាតិ ជានេយ្យាបិ អករម្ពេវ មយំ
 បុត្រេ ធាបកម្ពំ ន ធាករម្ពាតិ ជានេយ្យាបិ

១ ឧ អក្កុញ្ញា ។ ម. អក្កុញ្ញា ។ ២ ឧ. ម. សោម្ពិ ។

ទេវទេវតា ទេវទេវតា ឧបមាដោយបរសត្រ័យស

ដំបៀតត្រ័យស រាជ្យកម្មវិធី របស់អញនោះ ខ្លួនអញក៏រងទុក្ខវេទនា
 ខ្លាំងក្លា ខ្លោចផ្សា ព្រោះហេតុត្រ័យស ដោយដំបៀតនោះទៀត
 លុះពេលនោះ ចាប់ដកសររបស់អញនោះ ខ្លួនអញនោះក៏រងទុក្ខវេទនា
 ខ្លាំងក្លា ខ្លោចផ្សា ព្រោះហេតុត្រ័យសរបស់អញនោះទៀត លុះពេលនោះ
 យកកំទេចថ្នាំរោយ ត្រង់មុខដំបៅរបស់អញនោះ ខ្លួនអញនោះក៏រងទុក្ខ-
 វេទនាខ្លាំងក្លា ខ្លោចផ្សា ព្រោះហេតុត្រ័យសរោយកំទេចថ្នាំត្រង់មុខដំបៅនោះ
 ឥឡូវនេះខ្លួនអញនោះ មានដំបៅដុះសាច់ ព្រមទាំងស្បែក ជាអ្នកលែង
 ឈឺចាប់ មានសេចក្តីស្ងុះ រួចខ្លួនអញនោះ ជាអ្នកមានអំណាចខ្លួន
 ឯង ទៅណាមកណាភាមិសេចក្តីប្រាថ្នាបាន សេចក្តីនេះមានទុបមាយ៉ាង
 ណា ។ ម្ចាស់អាវុស្ត្រនៃទាំងឡាយ មានទុបមយ្យដូចអ្នកទាំងឡាយ
 បើដឹងថា យើងបានកើតហើយក្នុងកាលមុន មិនមែនមិនបានកើតទេ ដឹង
 ថា យើងបានធ្វើបាបកម្មទុកក្នុងកាលមុន មិនមែនមិនបានធ្វើទេ ដឹងថា

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបទ្ទិសនិកាយសំ

ឃ្លាត វា ឃ្លាត វា ចាបកម្មំ អករម្នាតិ ជាទេយ្យោ ធម៌
 ឃ្លាត វា ទុក្ខំ និជ្ជិណ្ណំ ឃ្លាត វា ទុក្ខំ និជ្ជិរោតង្គំ
 ឃ្លាតកម្មំ វា ទុក្ខេ និជ្ជិណ្ណោ សព្វំ ទុក្ខំ និជ្ជិណ្ណំ
 ករិស្សនីតិ ជាទេយ្យោ ធម៌ ទិដ្ឋវា ធម្ម អកុសលានំ
 ធម្មានំ បហានំ កុសលានំ ធម្មានំ ឧបសម្មនំ
 ឃ្លំ សន្ត អាយស្មន្តានំ និគណ្ណានំ កល្យាណស្ស
 វេយ្យាករណាយ យំ កិញ្ចាយំ បុរិសបុគ្គលោ បដិ-
 សំវេទេតិ សុខំ វា ទុក្ខំ វា អទុក្ខមសុខំ វា
 សព្វន្តំ បុព្វេ កតហេតុ ឥត បុរណានំ កម្មានំ
 តបសា ព្យន្តិកាវា នវានំ កម្មានំ អករណា អាយតិ
 អនវស្សវេ អាយតិ អនវស្សវា កម្មត្តយោ កម្មត្តយា
 ទុក្ខត្តយោ ទុក្ខត្តយោ វេទនាឧយោ វេទនាឧយា
 សព្វំ ទុក្ខំ និជ្ជិណ្ណំ ករិស្សនីតិ ។ យស្មា ច ទោ
 តុម្ពេ អារិសោ និគណ្ណា ន ជាតថ អហារិម្ពេ មយំ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ខបរិបណ្ណសព្វៈ

យើងបានធ្វើបាបកម្មយ៉ាងនេះខ្លះ យ៉ាងនោះខ្លះ ដឹងថា ទុក្ខទាំងប៉ុណ្ណោះ
 សាបសូន្យហើយ ឬទុក្ខទាំងប៉ុណ្ណោះគប្បីសាបសូន្យទៅ ឬក៏កាលបើ
 ទុក្ខទាំងប៉ុណ្ណោះសាបសូន្យហើយ ទុក្ខទាំងអស់នឹងសាបសូន្យទៅ អ្នក
 ទាំងឡាយ ឈ្មោះថាដឹងនូវការលះបង់អកុសលធម៌ ដឹងនូវការបំពេញ
 កុសលធម៌ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ កាលបើដឹងយ៉ាងនេះហើយ ទើបពួកនិគ្រន្ត
 ដ៏មានអាយុ គួរពោលថា បុរសបុគ្គលនេះ ទទួលរង ការម្នាក់ណាមួយ
 ជាសុខក្តី ជាទុក្ខក្តី មិនមែនទុក្ខមិនមែនសុខក្តី ការម្នាក់ទាំងអស់នោះឯង
 កើតឡើងព្រោះហេតុនៃកម្ម ដែលខ្លួនធ្វើទុក ក្នុងកាលមុន ឯការមិន
 ទទឹកចិត្ត (ដោយរាគាទិក្ខុលេស) គឺទៅ ព្រោះដុតកំដៅ ព្រោះវិនាស
 ទៅនៃកម្មចាស់ ទាំងមិនធ្វើនូវកម្មថ្មី ការអស់ទៅនៃកម្ម ព្រោះ
 មិនទទឹកចិត្ត (ដោយរាគាទិក្ខុលេស) គឺទៅ ការអស់ទៅនៃទុក្ខ
 ព្រោះអស់ទៅនៃកម្ម ការអស់ទៅនៃវេទនា ព្រោះអស់ទៅនៃទុក្ខ ទុក្ខ
 ទាំងអស់នឹងសាបសូន្យទៅ ព្រោះអស់ទៅនៃវេទនា ។ ម្ចាស់អាវុសោ
 និគ្រន្តទាំងឡាយ តែបើអ្នកទាំងឡាយ មិនដឹងថា យើងបានកើតហើយ

ទេវហិណ្ឌូស្ស ទេវហសុត្តេ សន្សំទ្រូបមា

បុព្វេ ន ពាហុវម្ភាតិ ន ជាពាថ អករម្ភេវ
 មយំ បុព្វេ ពាថកម្មំ ន ពាករម្ភាតិ ន
 ជាពាថ ឃវ្របំ វា ឃវ្របំ វា ពាថកម្មំ
 អករម្ភាតិ ន ជាពាថ ឃត្តកំ វា ទុក្ខំ និដ្ឋិ-
 ណ្ឌិ ឃត្តកំ វា ទុក្ខំ និដ្ឋិរេតត្ថំ ឃត្តកម្មំ វា
 ទុក្ខំ និដ្ឋិណ្ឌិ សត្ថំ ទុក្ខំ និដ្ឋិណ្ឌិ កវិស្សត្តិ
 ន ជាពាថ និដ្ឋេវ ធម្មេ អកុសលានំ ធម្មានំ
 បហានំ កុសលានំ ធម្មានំ ឧបសម្បទំ តស្មា
 អាយស្សនានំ និគណ្ណានំ ន កល្យាណស្ស វេយ្យាក-
 រណាយ យំ កិញ្ចាយំ បុរិសបុគ្គលោ បដិសំវេទេតិ
 សុខំ វា ទុក្ខំ វា អទុក្ខមសុខំ វា សត្ថន្តំ បុព្វេ
 កតហេតុ វេតិ បរណានំ កម្មានំ តបសា ព្យន្តិកាវា
 នវានំ កម្មានំ អករណា អាយតី អនវស្សវា
 អាយតី អនវស្សវា កម្មក្ខយោ កម្មក្ខយោ ទុក្ខ-
 ក្ខយោ ទុក្ខក្ខយោ វេទនាខយោ វេទនាខយោ សត្ថំ
 ទុក្ខំ និដ្ឋិណ្ឌិ កវិស្សត្តិ ។

ទេវហរិញ្ញ ទេវហស្សត្រ ឧបមាដោយបុរសត្រូវសរ

ក្នុងកាលមុន មិនមែនមិនបានកើតទេ មិនដឹងថា យើងបានធ្វើបាបកម្ម
ទុកក្នុងកាលមុន មិនមែនមិនបានធ្វើទេ មិនដឹងថា យើងបានធ្វើបាប-
កម្មយ៉ាងនេះខ្លះ យ៉ាងនោះខ្លះ មិនដឹងថា ទុក្ខទាំងប៉ុណ្ណោះសាបសូន្យ
ទៅហើយ ឬទុក្ខទាំងប៉ុណ្ណោះគប្បីសាបសូន្យទៅ ឬក៏កាលបើទុក្ខទាំង
ប៉ុណ្ណោះសាបសូន្យហើយ ទុក្ខទាំងអស់នឹងសាបសូន្យទៅ អ្នកទាំងឡាយ
ឈ្មោះថាមិនដឹងនូវការលះបង់អកុសលធម៌ មិនដឹងនូវការបំពេញកុសល-
ធម៌ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ព្រោះហេតុណា ហេតុនោះ បានជាពួកនិក្ខន្ធដ៏មាន
តាយ មិនគួរនឹងពោលថា បុរសបុគ្គលនេះ ទទួលនូវការម្នាណ៍ណាមួយ
ជាសុខក្តី ជាទុក្ខក្តី មិនមែនសុខមិនមែនទុក្ខក្តី ការម្នាណ៍ទាំងអស់នោះ
ឯង កើតឡើងព្រោះហេតុនៃកម្ម ដែលខ្លួនធ្វើទុកក្នុងកាលមុន ការ
មិនទទឹកចិត្ត (ដោយរាគាទិក្ខិលេស) គឺទៅ ព្រោះដុតកំដៅ ព្រោះ
វិនាសទៅនៃកម្មចាស់ ទាំងមិនធ្វើនូវកម្មថ្មី ឯការអស់ទៅនៃកម្ម ព្រោះ
មិនទទឹកចិត្ត (ដោយរាគាទិក្ខិលេស) គឺទៅ ការអស់ទៅនៃទុក្ខ ព្រោះ
អស់ទៅនៃកម្ម ការអស់ទៅនៃវេទនា ព្រោះអស់ទៅនៃទុក្ខ ទុក្ខទាំង
អស់នឹងសាបសូន្យទៅ ព្រោះអស់ទៅនៃវេទនា ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរិបណ្ណសកំ

[៦] ឃី វុត្តេ កិក្ខុវេ តេ និកឃ្ហា មំ ឃតទេវេចំ
 និកឃ្ហា អាវុសោ ធាដបុត្តោ សត្វញ្ច សត្វទស្សវំ
 អបរិសេសំ^(១) ញ្ញាណទស្សនំ បដិជាតាតិ ចរតោ
 ច មេ តិដ្ឋតោ ច សុត្តស្ស ច ជាតរស្ស ច
 សតតំ សមិតំ^(២) ញ្ញាណទស្សនំ បច្ចុបដ្ឋិតនំ ។
 ភោ ឃីមាហា អត្តំ វេ^(៣) អាវុសោ និកឃ្ហា បុព្វ
 ចាបកម្មំ កតំ តំ វេហយ កដុកាយ ទុក្ខិកា-
 រិកាយ និដ្ឋិវេម យំ បទេត្ត ឃតរហិ កាយេន
 សំវតា វហាយ សំវតា មនសា សំវតា តំ អាយតិ
 ចាបកម្មស្ស^(៤) អករណំ វតិ បុរណានំ កម្មានំ
 តបសា ព្យុត្តិកាវា នវានំ កម្មានំ អករណា
 អាយតិ អនវស្សវេ អាយតិ អនវស្សវា កម្មក្ខយោ
 កម្មក្ខយោ ទុក្ខក្ខយោ ទុក្ខក្ខយោ វេទនាខយោ
 វេទនាខយោ សត្វំ ទុក្ខំ និដ្ឋិណំ កវិស្សតិ តត្វ
 បនម្ហា កំ វុត្តតិ ចេវ ខមតិ ច តេន ចម្ហា
 អត្តមនាតិ ។

១ ម. អបរិសេសញ ។ ២ ម. សមិតញ ។ ៣ ខ. អត្តិ ខោ វេ ។ ម. អត្តិ ធុ ខោ
 តេ ។ ៤ ខ. ធាបស្ស កម្មស្ស ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ខបបិណ្ណសកៈ

(៦) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើគេថាគតពោលយ៉ាងនេះហើយ និគ្រន្តទាំងនោះឆ្ងាយគបនឹងតថាគតដូច្នោះថា ម្នាលអារុសោ និគណ្ណនាដបុត្រ ជាអ្នកជំនីសព្វ ឃើញសព្វ តែងប្តេជ្ញានូវញាណទស្សនៈ (ការជំនឿឃើញ) មិនមានសេសសល់ថា អញកាលដើរក្តី ឈរក្តី ដេកលក់ក្តី ភ្ញាក់ឡើងក្តី ញាណទស្សនៈតែងតំកល់សិប្បជាប់ជាប់និច្ច ។

និគណ្ណនាដបុត្រនោះ បាននិយាយយ៉ាងនេះថា ម្នាលអារុសោនិគ្រន្តទាំងឡាយ បាបកម្ម ដល់អ្នកទាំងឡាយ បានធ្វើទុកក្នុងកាលមុនមានវិវេច្ចរអ្នកទាំងឡាយ ធ្វើបាបកម្មនោះឲ្យសាបសូន្យៗ ដោយទុក្ខកិរិយា ដ៏តឹងរឹងនេះចុះ ក៏ឥឡូវនេះ អ្នកទាំងឡាយ បានសង្រួមដោយកាយ សង្រួមដោយវាចា សង្រួមដោយចិត្ត ក្នុងទុក្ខកិរិយានេះហើយ ដោយហេតុណា ហេតុនោះ ឈ្មោះថា មិនធ្វើបាបកម្មតទៅ ការមិនទឹកចិត្ត (ដោយវាចាទិក្ខុលេស) តទៅ ព្រោះដុតកំដៅ ព្រោះវិនាសទៅនៃកម្មចាស់ ទាំងមិនធ្វើនូវកម្មថ្មី ការអស់ទៅនៃកម្ម ព្រោះមិនទឹកចិត្ត (ដោយវាចាទិក្ខុលេស) តទៅ ការអស់ទៅនៃទុក្ខ ព្រោះអស់ទៅនៃកម្ម ការអស់ទៅនៃវេទនា ព្រោះអស់ទៅនៃទុក្ខ ទុក្ខទាំងអស់នឹងសាបសូន្យទៅ ព្រោះអស់ទៅនៃវេទនា (ពាក្យ របស់និគណ្ណនាដបុត្រ) នោះ វែមធ្លាប់ចិត្តត្រូវចិត្តពួកយើង ទាំងពួកយើងក៏ជាអ្នកត្រេកអរនឹងពាក្យនោះ ។

ទេវហិរញ្ញស្ស ទេវហស្តត្តេ បញ្ចធម្មប្បនីបទ្គនំ

(៧) ឃុំ វុត្តេ អហំ ភិក្ខុវេ តេ និគឃោ ឃ-

តនិភេចំ បញ្ច ទោ សមេ អាវុសោ និគឃោ ធម្មា

និដ្ឋេវ ធម្មេ ទ្ធិជាវិពាកា កតមេ បញ្ច សទ្ធា

វុចិ អនុស្សវោ អាការបរិកក្កោ និដ្ឋិនិដ្ឋានក្ខន្តិ

សមេ ទោ អាវុសោ និគឃោ បញ្ច ធម្មា និដ្ឋេវ

ធម្មេ ទ្ធិជាវិពាកា ត្រ្យតាយស្មញ្ញនំ និគឃានំ កា

អតីតសេ សត្តវិ សទ្ធា កា វុចិ កោ អនុស្សវោ

កោ អាការបរិកក្កោ កា និដ្ឋិនិដ្ឋានក្ខន្តិ ។

ឃុំវាទី ទោ^(១) អហំ ភិក្ខុវេ និគឃោសុ ន កញ្ច

សហធម្មតំ វាទិប្បដិហារិ^(២) សមនុបស្សាមិ ។

១ ម. ឯវិវាទសុ ទោ ។ ២ ឧ. វាទបរិហារិ ។

ទេវហេតុ ទេវហេតុក្រ ការស្វរចំពោះធម៌ ៥ យ៉ាង

(៧) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើនិគ្រន្តទាំងឡាយ និយាយ
 យ៉ាងនេះហើយ គេបានឆាប់ទៅនឹងពួកនិគ្រន្តទាំងនោះ ដូច្នោះថា
 ម្ចាស់អាវុសានិគ្រន្តទាំងឡាយ ធម៌ទាំងឡាយ ៥ យ៉ាងនេះ មានវិបាក
 ពីរប្រការ ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ ធម៌ ៥ យ៉ាង តើដូចម្តេច ធម៌ ៥ យ៉ាង
 គឺ សទ្ធា (ការជឿ) ១ រុចិ (ការគាប់ចិត្ត) ១ អនុស្សវៈ (ការពួត ៗ
 គ្នា) ១ អាការបរិភក្ត្តៈ (ការគ្រិះរិះភាមហេតុ) ១ ទិដ្ឋិនិដ្ឋានក្ខន្តិ (ការ
 ពេញចិត្តថាត្រូវនឹងលទ្ធិរបស់ខ្លួន) ១ ម្ចាស់អាវុសានិគ្រន្តទាំងឡាយ
 ធម៌ទាំង ៥ យ៉ាងនេះឯង ដែលមានវិបាកពីរប្រការ ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ
 បណ្តាធម៌ទាំង ៥ ប្រការនោះ សទ្ធា (ការជឿ) ចំពោះគ្រូដែលកន្លង
 ទៅហើយ តើដូចម្តេច រុចិ (ការគាប់ចិត្ត) តើដូចម្តេច អនុស្សវៈ
 (ការពួត ៗ គ្នា) តើដូចម្តេច អាការបរិភក្ត្តៈ (ការគ្រិះរិះភាមហេតុ)
 តើដូចម្តេច ទិដ្ឋិនិដ្ឋានក្ខន្តិ (ការពេញចិត្តថាត្រូវនឹងលទ្ធិរបស់ខ្លួន) តើ
 ដូចម្តេច របស់និគ្រន្តដ៏មានអាយុទាំងឡាយ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 កាលគេបាន សួរយ៉ាងនេះ ក៏មិនបានជួបនឹងពាក្យគុណ ដែលប្រកប
 ដោយធម៌ណាមួយ អំពីពួកនិគ្រន្តឡើយ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរបណ្ណសកំ

(៨) បុន ចបរាហំ^(១) ភិក្ខុវេ តេ និគណ្ណោ
 ឯវំ វនាមិ ភំ កី មញ្ញាថ អាវុសោ និគណ្ណោ យស្មី
 វេ សមយេ ភិញ្ចោ ឧបក្កមោ ហោតិ ភិញ្ចំ បដានំ
 ភិញ្ចោ ភស្មី សមយេ ឌុបក្កមិកា ធុក្ខា ភិប្បា
 កដុកា វេទនា វេទិយថ យស្មី បន វេ សមយេ
 ន ភិញ្ចោ ឧបក្កមោ ហោតិ ន ភិញ្ចំ បដានំ ន
 ភិញ្ចោ ភស្មី^(២) សមយេ ឌុបក្កមិកា ធុក្ខា ភិប្បា
 កដុកា វេទនា វេទិយថាភិ^(៣) ។ យស្មី ឆោ^(៤)
 អាវុសោ តោតម សមយេ ភិញ្ចោ ឧបក្កមោ ហោតិ
 ភិញ្ចំ បដានំ ភិញ្ចោ ភស្មី^(៥) សមយេ ឌុបក្កមិកា
 ធុក្ខា ភិប្បា កដុកា វេទនា វេទិយាម យស្មី
 បន ឆោ សមយេ ន ភិញ្ចោ ឧបក្កមោ ហោតិ
 ន ភិញ្ចំ បដានំ ន ភិញ្ចោ ភស្មី^(៦) សមយេ ឌុ-
 បក្កមិកា ធុក្ខា ភិប្បា កដុកា វេទនា វេទិ-
 យាមាភិ ។

១ ម. បុន ចបរាហំ ។ ២ ឧ. ម. ភម្មិ ។ ៣ ម. វេទិយថាភិ ។ ៤ ម. យស្មី
 បន ភោតិ វិស្សភិ ។ ៥-៦ ឧ. ម. ភម្មិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបទស្កានិកស្កានិកៈ

(៨) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត គឺជាគតិស្នេហាគ្រូទាំង
 នោះដូច្នោះថា ម្ចាស់អាវុសោនគ្រូទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ សំគាល់
 នូវសេចក្តីនោះថាដូចម្តេច បើអ្នកទាំងឡាយ មានសេចក្តីប្រឹងប្រែងខ្លាំង
 មានសេចក្តីព្យាយាមខ្លាំង ក្នុងសម័យណា តើអ្នកទាំងឡាយ រងទុក្ខវេទនា
 ក្លាខ្លាំង ខ្លោចផ្សា ដែលកើតមកអំពីសេចក្តីប្រឹងប្រែងខ្លាំង ក្នុងសម័យ
 នោះឬទេ មួយទៀត បើអ្នកទាំងឡាយ មិនមានសេចក្តីប្រឹងប្រែងខ្លាំង
 មិនមានសេចក្តីព្យាយាមខ្លាំង ក្នុងសម័យណា តើអ្នកទាំងឡាយ មិនរង
 ទុក្ខវេទនា ក្លាខ្លាំង ខ្លោចផ្សា ដែលកើតមកអំពីសេចក្តីប្រឹងប្រែងខ្លាំង
 ក្នុងសម័យនោះទេឬ ។ ពួកនិគ្រូទាំងនោះ ឆ្លើយតបថា ម្ចាស់អាវុសោ
 គោតម បើពួកយើងមានសេចក្តីប្រឹងប្រែងខ្លាំង មានសេចក្តីព្យាយាម
 ខ្លាំង ក្នុងសម័យណា ពួកយើង ក៏រងទុក្ខវេទនាក្លាខ្លាំង ខ្លោចផ្សា
 ដែលកើតមកអំពីសេចក្តីប្រឹងប្រែងខ្លាំង ក្នុងសម័យនោះ បើពួកយើង
 មិនមានសេចក្តីប្រឹងប្រែងខ្លាំងទេ មិនមានសេចក្តីព្យាយាមខ្លាំងទេ ក្នុង
 សម័យណា ពួកយើង ក៏មិនរងទុក្ខវេទនាក្លាខ្លាំង ខ្លោចផ្សា ដែលកើត
 មកអំពីសេចក្តីប្រឹងប្រែងខ្លាំង ក្នុងសម័យនោះ ។

ទេវតាវង្ស ទេវតាសុត្តេ វេយ្យាករណកល្យាណ្ណំ

(៧) វតិ កិរាវសោ ធិតណ្ណា យស្មី វេ សមយេ
 តិញ្ចា ឧបក្កមោ ហោតិ តិញ្ចំ បដានំ តិញ្ចា តស្មី
 សមយេ ឌិបក្កមីកា ធុត្តា តិប្បា កដុកា វេទនា
 វេទិយេ យស្មី បទ វេ សមយេ ធិ តិញ្ចា ឧបក្កមោ
 ហោតិ ធិ តិញ្ចំ បដានំ ធិ តិញ្ចា តស្មី សមយេ ឌិប-
 ក្កមីកា ធុត្តា តិប្បា កដុកា វេទនា វេទិយេ វរិ
 សន្តេ អាយស្មត្តានំ ធិតណ្ណានំ ធិ^(១) កល្យាណស្ម
 វេយ្យាករណយ យំ កិញ្ចាយំ បុរិសបុត្តលោ
 បដិសំវេទនិ សុខំ វា ធុត្តំ វា អធុត្តមសុខំ វា
 សត្វនំ បុព្វេ កតហេតុ វតិ បុរាណានំ កម្មានំ
 តបសា ព្យន្តិកាវា ធិវានំ កម្មានំ អករណា អាយតិ
 អនវស្សវេ អាយតិ អនវស្សវា កម្មត្តុយោ
 កម្មត្តុយា ធុត្តុត្តុយោ ធុត្តុត្តុយោ វេទនាឧយោ

១ ឌ. ឧបទោ ឧ ទិស្សតិ ។

ទេវទេវត្ត ទេវទេវត្តព្រ ពាក្យចូរនិយាយនឹងមិនចូរនិយាយ

(៧) ម្ចាស់អាវុសានិគ្រន្ធានិច្ចាយ បានព្រាថា បើអ្នកចាំនិច្ចាយ មានសេចក្តីប្រឹងប្រែងខ្លាំង មានសេចក្តីព្យាយាមខ្លាំង ក្នុងសម័យណា អ្នកចាំនិច្ចាយ ក៏រងទុក្ខវេទនាក្លាខ្លាំង ខ្លោចផ្ស ដែលកើតមកអំពីសេចក្តីប្រឹងប្រែងខ្លាំង ក្នុងសម័យនោះ បើអ្នកចាំនិច្ចាយ មិនមានសេចក្តីប្រឹងប្រែងខ្លាំងទេ មិនមានសេចក្តីព្យាយាមខ្លាំងទេ ក្នុងសម័យណា អ្នកចាំនិច្ចាយ ក៏មិនរងទុក្ខវេទនាក្លាខ្លាំង ខ្លោចផ្ស ដែលកើតអំពីសេចក្តីប្រឹងប្រែងខ្លាំង ក្នុងសម័យនោះ កាលបើយ៉ាងនេះ ពួកនិគ្រន្ធានិច្ចាយ មិនគួរនឹងនិយាយថា បុរសបុគ្គលនេះទទួលការម្នាក់ណាមួយ ជាសុខក្តី ជាទុក្ខក្តី មិនមែនទុក្ខមិនមែនសុខក្តី ការម្នាក់ចាំនិច្ចាយនោះ កើតឡើង ព្រោះហេតុតែខ្លួនធ្វើកម្មទុក ក្នុងកាលមុន ការមិនទទឹកចិត្ត (ដោយពត៌មានទិក្ខុលេស) គទៅ ព្រោះដុតកំដៅ ព្រោះវិនាសទៅ នៃកម្មចាស់ ចាំនិច្ចាយធ្វើកម្មថ្មី ការអស់ទៅនៃកម្ម ព្រោះមិនទទឹកចិត្ត (ដោយពត៌មានទិក្ខុលេស) គទៅ ការអស់ទៅ នៃទុក្ខ ព្រោះអស់ទៅនៃកម្ម ការអស់ទៅនៃវេទនា ព្រោះអស់ទៅនៃទុក្ខ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបិបណ្ណសកំ

វេទនាខយា សត្វំ ទុក្ខំ និវេទនា ករស្សតីតិ ។
 សចេ អាវុសោ និគណ្ណោ យស្មី វេ សមយេ តិព្វោ
 ឧបក្កមោ ហោតិ តិព្វំ បដានំ តិដ្ឋយេរ^(១) តស្មី
 សមយេ ឧបក្កមិកា ទុក្ខា តិព្វា កដុកា
 វេទនា យស្មី បន វេ សមយេ ន តិព្វោ
 ឧបក្កមោ ហោតិ ន តិព្វំ បដានំ តិដ្ឋយេរ^(២) តស្មី
 សមយេ ឧបក្កមិកា ទុក្ខា តិព្វា កដុកា វេទនា
 វរំ សន្តោ អាយស្មន្តានំ និគណ្ណានំ កល្យាណស្ស វេយ្យា-
 ករណាយ យំ កិញ្ចាយំ បុរិសបុគ្គលោ បដិសំវេទតិ
 សុខំ វា ទុក្ខំ វា អទុក្ខមសុខំ វា សត្វន្តំ បុព្វ
 កតហេតុ ឥតិ បុរណានំ កម្មានំ តបសា
 ព្យន្តិកាវា នវានំ កម្មានំ អករណា អាយតិ
 អនវស្សវេ អាយតិ អនវស្សវា កម្មក្ខយោ
 កម្មក្ខយោ ទុក្ខក្ខយោ ទុក្ខក្ខយោ វេទនាខយោ

១ ម. តិព្វា ។ ២ ម. ន តិព្វា ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរបណ្ណសក្ក:

ទុក្ខទាំងអស់ នឹងសាបសូន្យទៅ ព្រោះអស់ទៅនៃវេទនា ។ ម្នាល
 អារុសានិគ្រន្ធទាំងឡាយ បើអ្នកទាំងឡាយ មានសេចក្តីប្រឹងប្រែងខ្លាំង
 មានសេចក្តីព្យាយាមខ្លាំង ក្នុងសម័យណា ទុក្ខវេទនាក្លាខ្លាំង ខ្លោចផ្សា
 ដែលកើត អំពីសេចក្តីប្រឹងប្រែង ក៏គង់តាំងឡើង ក្នុងសម័យនោះ
 មួយទៀត អ្នកទាំងឡាយមិនមានសេចក្តីប្រឹងប្រែងខ្លាំង មិនមានសេចក្តី
 ព្យាយាមខ្លាំង ក្នុងសម័យណា ទុក្ខវេទនាក្លាខ្លាំង ខ្លោចផ្សា ដែលកើត
 អំពីសេចក្តីប្រឹងប្រែង ក៏គង់តាំងឡើង ក្នុងសម័យនោះ កាលបើយ៉ាង
 នេះ ទើបពួកនិគ្រន្ធមានអាយុ ត្រូវនឹងពោលថា បុរសបុគ្គលនេះទទួល
 អារម្មណ៍ណាមួយ ជាសុខក្តី ជាទុក្ខក្តី មិនមែនទុក្ខមិនមែនសុខក្តី
 អារម្មណ៍ទាំងអស់នោះ កើតឡើង ព្រោះហេតុតែកម្មដែលខ្លួនធ្វើទុក
 ក្នុងកាលមុន ការមិនទទឹកចិត្ត (ដោយពតាទិក្ខិលេស) តទៅ ព្រោះ
 ដុតកំដៅ ព្រោះវិនាសទៅ នៃកម្មចាស់ ទាំងមិនធ្វើនូវកម្មថ្មី ការអស់ទៅ
 នៃកម្ម ព្រោះមិនទទឹកចិត្ត (ដោយពតាទិក្ខិលេស) តទៅ ការអស់ទៅនៃ
 ទុក្ខ ព្រោះអស់ទៅនៃកម្ម ការអស់ទៅនៃវេទនា ព្រោះអស់ទៅនៃទុក្ខ

ဒေဝဒတ်တို့လျှောက်ဆိုရာ၌ ဝိသုဒ္ဓိလောကီတို့၏ ဝိသုဒ္ဓိလောကီ

ဒေဝဒတ်တို့လျှောက်ဆိုရာ၌ ဝိသုဒ္ဓိလောကီတို့၏ ဝိသုဒ္ဓိလောကီ

ယူဆရာ ဝိသုဒ္ဓိလောကီတို့၏ ဝိသုဒ္ဓိလောကီ (၅)

ဒေဝဒတ်တို့လျှောက်ဆိုရာ၌ ဝိသုဒ္ဓိလောကီတို့၏ ဝိသုဒ္ဓိလောကီ

ပညာရှိ ဝိသုဒ္ဓိလောကီတို့၏ ဝိသုဒ္ဓိလောကီ

ဝိသုဒ္ဓိလောကီတို့၏ ဝိသုဒ္ဓိလောကီ

ဒေဝဒတ်တို့လျှောက်ဆိုရာ၌ ဝိသုဒ္ဓိလောကီတို့၏ ဝိသုဒ္ဓိလောကီ

ဝိသုဒ္ဓိလောကီတို့၏ ဝိသုဒ္ဓိလောကီ

ဝိသုဒ္ဓိလောကီတို့၏ ဝိသုဒ္ဓိလောကီ

ဝိသုဒ္ဓိလောကီတို့၏ ဝိသုဒ္ဓိလောကီ

ဝိသုဒ္ဓိလောကီတို့၏ ဝိသုဒ္ဓိလောကီ

ဝိသုဒ္ဓိလောကီတို့၏ ဝိသုဒ္ဓိလောကီ

ဝိသုဒ္ဓိလောကီတို့၏ ဝိသုဒ္ဓိလောကီ

ဝိသုဒ္ဓိလောကီတို့၏ ဝိသုဒ္ဓိလောကီ

၅၅. ဝိသုဒ္ဓိလောကီ

ទេវហរិត្ត ទេវហស្តត្រ ពាក្យត្រនិយាយនិងមិនត្រនិយាយ

ទុក្ខទាំងអស់នឹងសាបសូន្យទៅ ព្រោះអស់ទៅនៃវេទនា ។ ម្នាល

អារុសានិគ្រន្តទាំងឡាយ បើអ្នកទាំងឡាយ មានសេចក្តីប្រឹងប្រែងខ្លាំង

មានសេចក្តីព្យាយាមខ្លាំង ក្នុងសម័យណា អ្នកទាំងឡាយ ក៏ទទួល

ទុក្ខវេទនា ក្លាខ្លាំង ខ្លោចផ្សា ដែលកើតអំពីសេចក្តីប្រឹងប្រែងខ្លាំង

ក្នុងសម័យនោះ បើអ្នកទាំងឡាយ មិនមានសេចក្តីប្រឹងប្រែងខ្លាំង

មិនមានសេចក្តីព្យាយាមខ្លាំង ក្នុងសម័យណា អ្នកទាំងឡាយ ក៏

ទទួលទុក្ខវេទនាក្លាខ្លាំង ខ្លោចផ្សា ដែលកើតអំពីសេចក្តីប្រឹងប្រែងខ្លាំង

ក្នុងសម័យនោះ ព្រោះហេតុណា ហេតុនោះ អ្នកទាំងឡាយនោះ

កាលទទួលទុក្ខវេទនា ក្លាខ្លាំង ខ្លោចផ្សា ដែលកើតអំពីសេចក្តីប្រឹង

ប្រែង ដោយខ្លួនឯង ឈ្មោះថាប្រកាន់ខ្ពស់ ព្រោះសេចក្តីល្អ ព្រោះ

ការមិនដឹង ព្រោះសេចក្តីកាន់ច្រឡំថា បុរសបុគ្គលនេះ ទទួលការម្នាក់

ណាមួយ ជាសុខក៏ ជាទុក្ខក៏ មិនមែនទុក្ខមិនមែនសុខក៏ ការម្នាក់

ទាំងអស់នោះ កើតឡើងព្រោះហេតុតែកម្ម ដែលខ្លួនធ្វើទុកក្នុងកាលមុន

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបេចក្កសកំ

បុរាណានំ កម្មានំ តបសា ព្យុទ្ធិភារាវំ នវានំ
 កម្មានំ អករណា អាយតី អនុស្សវេ អាយតី
 អនុស្សវា កម្មក្ខយោ កម្មក្ខយា ទុក្ខក្ខយោ
 ទុក្ខក្ខយា វេទនាខយោ វេទនាខយា សព្វំ
 ទុក្ខំ និរុទ្ធិណំ ភវិស្សតតិ ។ ឃវំវាទីបិ ទោ^(១) អហំ
 ភិក្ខុវេ និគណ្ណោសុ ន កត្វំ សហធម្មិកំ
 វាទប្បដិហារំ សមនុបស្សាមិ ។

[១០] បុន ចបរាហំ ^(២) ភិក្ខុវេ តេ និគណ្ណោ ឃវំ
 វទាមិ តំ កី មញ្ញាហុសោ និគណ្ណោ យមិទំ កម្មំ
 និដ្ឋធម្មវេទនីយំ តំ ឧបក្ករមេន វា បណានេន វា
 សម្បរាយវេទនីយំ ហោត្វតិ លត្តមេតន្តិ ។ ហោ
 ហិទំ អាវុសោ ។ យម្បនិទំ កម្មំ សម្បរាយវេទ-
 នីយំ តំ ឧបក្ករមេន វា បណានេន វា និដ្ឋធម្មវេទនីយំ
 ហោត្វតិ លត្តមេតន្តិ ។ ហោ ហិទំ អាវុសោ ។ តំ កី
 មញ្ញាហុសោ និគណ្ណោ យមិទំ កម្មំ សុខវេទនីយំ

១ ម. ឃវំវាទីសុបិ ទោ ។ ២ ឧ. ម បុន ចបរាហំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបេសណ្តសកៈ

ការមិនទឹកចិត្ត (ដោយពតាទិក្ខុលេស) តទៅ ព្រោះដុតកំដៅ ព្រោះ
 វិនាសទៅនៃកម្មចាស់ ទាំងមិនធ្វើនូវកម្មថ្មី ការអស់ទៅនៃកម្ម ព្រោះ
 មិនទឹកចិត្ត (ដោយពតាទិក្ខុលេស) តទៅ ការអស់ទៅនៃទុក្ខ ព្រោះ
 អស់ទៅនៃកម្ម ការអស់ទៅនៃវេទនា ព្រោះអស់ទៅនៃទុក្ខ ទុក្ខទាំង
 អស់នឹងសាបសូន្យទៅ ព្រោះអស់ទៅនៃវេទនា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 កាលតថាគត និយាយយ៉ាងនេះ ក៏មិនបានដួបប្រទះនឹងពាក្យគុណ
 ដែលប្រកបដោយធម៌ណាមួយ អំពីពួកនិគ្រន្តឡើយ ។

(១០) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត តថាគតបានសួរពួក
 និគ្រន្តទាំងនោះយ៉ាងនេះថា ម្នាលអាវុសានិគ្រន្តទាំងឡាយ អ្នកទាំង
 ឡាយ សំគាល់សេចក្តីនោះថាដូចម្តេច កម្មណាដែលឲ្យផលក្នុងបច្ចុប្បន្ន
 តើកម្មនោះ គេអាចបំបែរ ដោយសេចក្តីប្រឹងប្រែង ឬដោយសេចក្តី
 ព្យាយាមថា សូមឲ្យផលក្នុងបរលោកវិញ ដូច្នោះបានឬទេ ។ ពួកនិគ្រន្ត
 ឆ្លើយតបថា ម្នាលអាវុសានិគ្រន្តទាំងឡាយ មិនបានទេ ។ ចុះកម្មណាដែលឲ្យផល
 ក្នុងបរលោក តើកម្មនោះ គេអាចបំបែរ ដោយសេចក្តីប្រឹងប្រែង ឬ
 ដោយសេចក្តីព្យាយាមថា សូមឲ្យផលក្នុងបច្ចុប្បន្នវិញ ដូច្នោះបានឬទេ ។
 ម្នាលអាវុសានិគ្រន្តទាំងឡាយ មិនបានទេ ។ ម្នាលអាវុសានិគ្រន្តទាំងឡាយ អ្នក
 ទាំងឡាយ សំគាល់សេចក្តីនោះថាដូចម្តេច កម្មណាឲ្យផលជាសុខ

ទេវទេវតាស្តុ ទេវទេវតាស្តុ និគណ្ឌប្បដិប្ប

តំ ឧបក្កមេន វា បដានេន វា ទុក្ខវេទនីយំ
 ហោត្វតិ លត្តមេតន្តិ ។ តោ ហិទំ អារុសោ ។
 យេវ្យនិទំ កម្មំ ទុក្ខវេទនីយំ តំ ឧបក្កមេន វា
 បដានេន វា សុខវេទនីយំ ហោត្វតិ លត្តមេតន្តិ ។
 តោ ហិទំ អារុសោ ។ តំ កី មញ្ញវារុសោ
 និគណ្ឌា យមិទំ កម្មំ វរបក្កវេទនីយំ តំ ឧបក្ក-
 មេន វា បដានេន វា អវរបក្កវេទនីយំ ហោត្វតិ
 លត្តមេតន្តិ ។ តោ ហិទំ អារុសោ ។ យេវ្យនិទំ
 កម្មំ អវរបក្កវេទនីយំ តំ ឧបក្កមេន វា បដានេន
 វា វរបក្កវេទនីយំ ហោត្វតិ លត្តមេតន្តិ ។ តោ
 ហិទំ អារុសោ ។ តំ កី មញ្ញវារុសោ និគណ្ឌា

ទេវទេវតា ទេវទេវតាសុត្រ ការសូត្រនិទានដោយចំពោះពួកនិគ្រន្ត

តើកម្មនោះ គេអាចបំបែក ដោយសេចក្តីប្រឹងប្រែង ឬដោយសេចក្តីព្យាយាមថា សូមឲ្យផលជាទុក្ខវិញ ដូច្នោះបានឬទេ ។ ម្នាលអារុសោ មិនបានទេ ។ ចុះកម្មណាឲ្យផលជាទុក្ខ តើកម្មនោះគេអាចបំបែក ដោយសេចក្តីប្រឹងប្រែង ឬដោយសេចក្តីព្យាយាមថា សូមឲ្យផលជាសុខវិញ ដូច្នោះបានឬទេ ។ ម្នាលអារុសោ មិនបានទេ ។ ម្នាលអារុសោ និគ្រន្តទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ សំគាល់សេចក្តីនោះថាដូចម្តេច កម្មណាឲ្យផលក្នុងអត្តភាពដែលសម្រេចហើយ គឺអត្តភាពក្នុងបច្ចុប្បន្ន តើកម្មនោះគេអាចបំបែក ដោយសេចក្តីប្រឹងប្រែង ឬដោយសេចក្តីព្យាយាមថា សូមឲ្យផលក្នុងអត្តភាព ដែលមិនទាន់សម្រេច គឺអត្តភាពក្នុងបរលោកវិញ ដូច្នោះបានឬទេ ។ ម្នាលអារុសោ មិនបានទេ ។ ចុះកម្មណាឲ្យផលក្នុងអត្តភាពដែលមិនទាន់ចាស់ក្លា តើកម្មនោះ គេអាចបំបែកដោយសេចក្តីប្រឹងប្រែង ឬដោយសេចក្តីព្យាយាមថា សូមឲ្យផលក្នុងអត្តភាពដែលចាស់ក្លាវិញ ដូច្នោះបានឬទេ ។ ម្នាលអារុសោ មិនបានទេ ។ ម្នាលអារុសោ និគ្រន្តទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ សំគាល់សេចក្តីនោះថាដូចម្តេច

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបបទស្កានិកា

យមិទំ កក្ក្មំ តហ្មវេទនីយំ តំ ឧបក្កមេន វា
 បណិទេន វា អប្បវេទនីយំ ហោត្ថតិ លត្តមេតន្តំ ។
 នោ ហិទំ អារុសោ ។ យម្បនិទំ កក្ក្មំ អប្បវេទ-
 នីយំ តំ ឧបក្កមេន វា បណិទេន វា តហ្មវេទ-
 នីយំ ហោត្ថតិ លត្តមេតន្តំ ។ នោ ហិទំ អារុ-
 សោ ។ តំ កី មញ្ញាហារុសោ និកាយ្ហា យមិទំ
 កក្ក្មំ វេទនីយំ តំ ឧបក្កមេន វា បណិទេន វា
 អវេទនីយំ ហោត្ថតិ លត្តមេតន្តំ ។ នោ ហិទំ
 អារុសោ ។ យម្បនិទំ កក្ក្មំ អវេទនីយំ តំ ឧបក្ក-
 មេន វា បណិទេន វា វេទនីយំ ហោត្ថតិ លត្ត-
 មេតន្តំ ។ នោ ហិទំ អារុសោ ។

(១១) វតិ កិករុសោ និកាយ្ហា យមិទំ កក្ក្មំ
 និដ្ឋធម្មវេទនីយំ តំ ឧបក្កមេន វា បណិទេន
 វា សម្បរាយវេទនីយំ ហោត្ថតិ អលត្ត-
 មេតំ ។ យមិទំ កក្ក្មំ សម្បរាយវេទនីយំ តំ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបេសណាសកៈ

កម្មណាដែលឱ្យផលច្រើន តើកម្មនោះគេអាចបំបែរ ដោយសេចក្តីប្រឹង
 ប្រែង ឬដោយសេចក្តីព្យាយាមថា សូមឱ្យផលតិច ដូច្នោះវិញ បាន
 ឬទេ ។ ម្នាលអារុសោ មិនបានទេ ។ ចុះកម្មណាដែលឱ្យផលតិច
 តើកម្មនោះ គេអាចបំបែរ ដោយសេចក្តីប្រឹងប្រែង ឬដោយសេចក្តី
 ព្យាយាមថា សូមឱ្យផលច្រើន ដូច្នោះវិញ បានឬទេ ។ ម្នាលអារុសោ
 មិនបានទេ ។ ម្នាលអារុសោនិគ្រន្ធតាំងឡាយ អ្នកតាំងឡាយសំគាល់
 សេចក្តីនោះថាដូចម្តេច កម្មណាដែលឱ្យផល តើកម្មនោះ គេអាចបំបែរ
 ដោយសេចក្តីប្រឹងប្រែង ឬ ដោយសេចក្តីព្យាយាមថា សូមកុំឱ្យផល
 ដូច្នោះវិញ បានឬទេ ។ ម្នាលអារុសោ មិនបានទេ ។ ចុះកម្មណា
 ដែលមិនឱ្យផល តើកម្មនោះគេអាចបំបែរ ដោយសេចក្តីប្រឹងប្រែង ឬ
 ដោយសេចក្តីព្យាយាមថា សូមឱ្យផលដូច្នោះវិញ បានឬទេ ។ ម្នាល
 អារុសោ មិនបានទេ ។

(១១) ម្នាលអារុសោនិគ្រន្ធតាំងឡាយ បានឮថា កម្មណា
 ដែលឱ្យផលក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ កម្មនោះគេមិនអាចនឹងបំបែរ ដោយសេចក្តី
 ប្រឹងប្រែង ឬដោយសេចក្តីព្យាយាមថា សូមឱ្យផល ក្នុងបរលោក
 វិញបានឡើយ ។ កម្មណាដែលឱ្យផល ក្នុងបរលោក កម្មនោះ

ទេវទេវតាស្ស ទេវទេវតាស្ថេ ឧបក្កមប្បធានាសីលការា

ឧបក្កមេន វា បដានេន វា ទិដ្ឋធម្មវេទនីយំ ហោត្តតិ
អលត្តមេតំ ។ យមិទំ ^(១) កម្មំ សុខវេទនីយំ តំ

ឧបក្កមេន វា បដានេន វា ទុក្ខវេទនីយំ ហោត្តតិ
អលត្តមេតំ ។ យមិទំ ^(២) កម្មំ ទុក្ខវេទនីយំ តំ

ឧបក្កមេន វា បដានេន វា សុខវេទនីយំ ហោត្តតិ
អលត្តមេតំ ។ យមិទំ ^(៣) កម្មំ បរិបក្កវេទនីយំ តំ

ឧបក្កមេន វា បដានេន វា អបរិបក្កវេទនីយំ
ហោត្តតិ អលត្តមេតំ ។ យមិទំ អបរិបក្កវេទនីយំ

តំ ឧបក្កមេន វា បដានេន វា បរិបក្កវេទនីយំ
ហោត្តតិ អលត្តមេតំ ។ យមិទំ កម្មំ ពហុវេទនីយំ

តំ ឧបក្កមេន វា បដានេន វា អប្បវេទនីយំ ហោត្តតិ
អលត្តមេតំ ។ យមិទំ កម្មំ អប្បវេទនីយំ តំ

១-២-៣ ឧ. យម្បិទំ ។

ទៅទោវត្ត ទៅទោសុត្រ សេចក្តីប្រឹងប្រែងនឹងសេចក្តីព្យាយាមឥតផល

គេមិនអាចនឹងបំបែរ ដោយសេចក្តីប្រឹងប្រែង ឬដោយសេចក្តីព្យាយាម
 ថា សូមឲ្យផលក្នុងបច្ចុប្បន្នវិញ បានឡើយ ។ កម្មណាដែលឲ្យផល
 ជាសុខ កម្មនោះគេមិនអាចនឹងបំបែរ ដោយសេចក្តីប្រឹងប្រែង ឬដោយ
 សេចក្តីព្យាយាមថា សូមឲ្យផលជាទុក្ខវិញ បានឡើយ ។ កម្មណា
 ឲ្យផលជាទុក្ខ កម្មនោះគេមិនអាចនឹងបំបែរ ដោយសេចក្តីប្រឹងប្រែង ឬ
 ដោយសេចក្តីព្យាយាមថា សូមឲ្យផលជាសុខវិញបានឡើយ ។ កម្ម
 ណាឲ្យផលក្នុងអត្តភាពដែលសម្រេចហើយ កម្មនោះ គេមិនអាចនឹង
 បំបែរដោយសេចក្តីប្រឹងប្រែង ឬដោយសេចក្តីព្យាយាមថា សូមឲ្យផល
 ក្នុងអត្តភាពដែលមិនទាន់សម្រេចវិញ បានឡើយ ។ កម្មណាឲ្យផល
 ក្នុងអត្តភាពដែលមិនទាន់សម្រេច កម្មនោះគេមិនអាចនឹងបំបែរ ដោយ
 សេចក្តីប្រឹងប្រែង ឬដោយសេចក្តីព្យាយាមថា សូមឲ្យផលក្នុងអត្តភាព
 ដែលសម្រេចវិញបានឡើយ ។ កម្មណាដែលឲ្យផលច្រើន កម្មនោះគេ
 មិនអាចនឹងបំបែរ ដោយសេចក្តីប្រឹងប្រែង ឬដោយសេចក្តីព្យាយាមថា
 សូមឲ្យផលតិចវិញបានឡើយ ។ កម្មណាដែលឲ្យផលតិច កម្មនោះ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរិបណ្ណសកំ

ឧបក្កិមេន វា បដានេន វា ពហុវេទនីយំ ហោត្តតិ
 អលត្តមេតំ ។ យមិនំ កម្មំ វេទនីយំ តំ ឧបក្កិមេន
 វា បដានេន វា អវេទនីយំ ហោត្តតិ អលត្តមេតំ ។
 យមិនំ កម្មំ អវេទនីយំ តំ ឧបក្កិមេន វា
 បដានេន វា វេទនីយំ ហោត្តតិ អលត្តមេតំ ។ ឯវំ
 សន្តោ អាយស្មញ្ញានំ និកណ្ណានំ អដលោ ឧបក្កិមោ
 ហោតិ អដលំ បដានំ ។ ឯវំវាទី ភិក្ខុវេ និកណ្ណា
 ឯវំវាទីនំ ភិក្ខុវេ និកណ្ណានំ ទស សហធម្មិកា
 វាទានុវាទា ការយ្ហដ្ឋានំ^(១) អាគច្ឆន្តិ ។ សចេ
 ភិក្ខុវេ សត្តា បុព្វេ កតហេតុ សុខទុក្ខំ បដិសំ-
 វេទន្តិ អន្ធា ភិក្ខុវេ និកណ្ណា បុព្វេ ទុក្ខដ-
 កម្មការិយោ យំ ឯតវហិ ឯវុចា ទុក្ខា តិប្បា
 កដកា វេទនា វេទិយន្តិ ។ សចេ ភិក្ខុវេ សត្តា

១ ឧ. ការយ្ហំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរបណ្ណសកៈ

គេមិនអាចនឹងបំបែរ ដោយសេចក្តីប្រឹងប្រែង ឬដោយសេចក្តីព្យាយាម
 ថា សូមឲ្យផលច្រើនវិញបានឡើយ ។ កម្មណាដែលឲ្យផល កម្ម
 នោះគេមិនអាចនឹងបំបែរ ដោយសេចក្តីប្រឹងប្រែង ឬដោយសេចក្តី
 ព្យាយាមថា សូមកុំឲ្យផលវិញបានឡើយ ។ កម្មណាដែលមិនឲ្យផល
 កម្មនោះគេមិនអាចនឹងបំបែរ ដោយសេចក្តីប្រឹងប្រែង ឬដោយសេចក្តី
 ព្យាយាមថា សូមឲ្យផលវិញបានឡើយ ។ កាលបើបំបែរមិនបាន
 យ៉ាងនេះ សេចក្តីប្រឹងប្រែងនិងសេចក្តីព្យាយាម របស់ពួកនិគ្រន្តមាន
 អាយុ ក៏ទៅជាឥតផលឥតប្រយោជន៍ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួក
 និគ្រន្ត តែងនិយាយយ៉ាងនេះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពាក្យពុំពាក្យតូច
 មាន ១០ ប្រការ ដែលប្រកបដោយហេតុ រមែងមកកាន់ទីដែលគួរឲ្យ
 វិពាជន គឺ៖ ដៀល នូវពួកនិគ្រន្តជាអ្នកនិយាយយ៉ាងនេះ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ គឺ បើសត្វទាំងឡាយ រងសុខនិងទុក្ខ ព្រោះហេតុតែកម្ម
 ដែលខ្លួនបានធ្វើទុកក្នុងកាលមុន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកនិគ្រន្តជា
 អ្នកធ្វើអំពើអាក្រក់ទុកក្នុងកាលមុន បានជាក្នុងកាលឥឡូវនេះ រងទុក្ខ-
 វេទនាក្នុងខ្លាំង ខ្លោចផ្សាយ៉ាងនេះ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើពួកសត្វ

ទេវហិរញ្ញស្ស ទេវហសត្តេ ឧបក្កមប្បធានាសីលកាវោ

សស្សវនិម្មានហេតុ សុខទុក្ខំ បដិសំវេទន្តិ អន្ទា

ភិក្ខុវេ និកណ្ណា នាបកេន សស្សវេន និម្មិតា យំ

ឯតវហិ ឯវរុនា ទុក្ខា ភិប្បា កដុកា វេទនា

វេទិយន្តិ ។ សចេ ភិក្ខុវេ សត្តា សន្តិភិកាវហេតុ

សុខទុក្ខំ បដិសំវេទន្តិ អន្ទា ភិក្ខុវេ និកណ្ណា

នាបសន្តិភិកា យំ ឯតវហិ ឯវរុនា ទុក្ខា

ភិប្បា កដុកា វេទនា វេទិយន្តិ ។ សចេ

ភិក្ខុវេ សត្តា អភិជាតិហេតុ សុខទុក្ខំ បដិសំវេ-

ទន្តិ អន្ទា ភិក្ខុវេ និកណ្ណា នាបភិជាតិកា

ទេវទេហវត្ថុ ទេវទេហសូត្រ សេចក្តីប្រឹងប្រែងនឹងសេចក្តីព្យាយាមឥតផល

រឿងសុខនិងទុក្ខ ព្រោះហេតុតែព្រះឥសូរ ភាគរតន៍ឲ្យ ម្ចាស់កិត្តុចារិណ៍
 ឡាយ ពួកនិគ្រន្តមានព្រះឥសូរអាក្រក់ ភាគរតន៍ដោយពិត បានជា
 ក្នុងកាលឥឡូវនេះ រឿងទុក្ខវេទនាក្លាខ្លាំង ខ្លោចផ្សាយ៉ាងនេះ ១ ។ ម្ចាស់
 កិត្តុចារិណ៍ឡាយ បើពួកសត្វ រឿងសុខនិងទុក្ខ ព្រោះហេតុតែសង្កត់និង
 ភាវៈ^(១) ម្ចាស់កិត្តុចារិណ៍ឡាយ ពួកនិគ្រន្តមានសង្កត់អាក្រក់ ដោយពិត
 បានជាក្នុងកាលឥឡូវនេះ រឿងទុក្ខវេទនាក្លាខ្លាំង ខ្លោចផ្សាយ៉ាងនេះ ១ ។
 ម្ចាស់កិត្តុចារិណ៍ឡាយ បើពួកសត្វ រឿងសុខនិងទុក្ខ ព្រោះហេតុតែអភិ-
 ជាតិ^(២) ម្ចាស់កិត្តុចារិណ៍ឡាយ ពួកនិគ្រន្តមានអភិជាតិអាក្រក់ ដោយពិត

១ កំណើតនៃអភិជាតិទាំង ៦ ដែលព្រាប់ទៅក្នុងទីនោះ ៖ ហៅថា សង្កតិ ។ ធម្មតាដែល
 កើតឡើងឯង ។ ហៅថា ភាវៈ ប្រៀបដូចបន្ទាដែលស្រូបឯង ផ្អែមៗមានសណ្ឋានមូលដោយ
 ខ្លួនឯង សត្វម្រឹតបក្សីមានរូបរាងរឹចិត្រឡើង ៖ ដោយធម្មតាឯង យ៉ាងណាមិញ លោកទាំង
 អស់ មានសេចក្តីប្រែប្រួលនូវបោះ៖ មិនបាច់អាស្រ័យហេតុបច្ច័យឡើយ ដូចបន្ទាដើមយ៉ាង
 នោះឯង ។ ២ កំណើតដែលបែកទៅឡើងៗហៅថា អភិជាតិ ៖ មាន៦យ៉ាង គឺកណ្តាភិជាតិ
 (កំណើតខ្មៅ) បានដល់ពួកអ្នកធ្វើអំពើអាក្រក់មានសម្រាប់សត្វជាដើម ១ ឥណ្ឌាភិជាតិ (កំណើត
 ខៀវ) បានដល់ពួកកិច្ច ១ លោហិតភិជាតិ (កំណើតក្រហម) បានដល់ពួកនិគ្រន្ត ដែល
 មានសំពត់សាទិតតែមួយ ១ ហស្សភិជាតិ (កំណើតស្បើង) បានដល់ពួកគ្រហស្ថដែល
 ស្លៀកសម្ភារៈរបស់អចេលក ១ សុក្កភិជាតិ (កំណើតស) បានដល់អាជីវិកនិងអាជីវីនី ១
 បរមសុក្កភិជាតិ (កំណើតសណ្ត) បានដល់ នន្ទ រដ្ឋ ក៏ស សង្កិច្ច មច្ចុលគោសាល ១
 (អភិជាតិទាំង ៦ នេះ ជាលទ្ធិរបស់និគ្រន្ត) ។ សាមញ្ញាផលសុត្តវណ្ណនា ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបាសម្ពុទ្ធសកំ

យំ ឯតរហំ ឯវរុណា ទុក្ខា តិប្បា កដុកា វេទនា
 វេទិយន្តិ ។ សចេ ភិក្ខុវេ សត្តា ទិដ្ឋធម្មបក្កម-
 ហេតុ សុខទុក្ខំ បដិសំវេទន្តិ អន្ធា ភិក្ខុវេ និកណ្ណា
 ចាបទិដ្ឋធម្មបក្កមា យំ ឯតរហំ ឯវរុណា ទុក្ខា
 តិប្បា កដុកា វេទនា វេទិយន្តិ ។ សចេ ភិក្ខុវេ
 សត្តា បុព្វេ កតហេតុ សុខទុក្ខំ បដិសំវេទន្តិ
 ការយ្ហា និកណ្ណា ោ ចេ សត្តា បុព្វេ កតហេតុ
 សុខទុក្ខំ បដិសំវេទន្តិ ការយ្ហា និកណ្ណា ។
 សចេ ភិក្ខុវេ សត្តា វស្សានិម្មានហេតុ សុខទុក្ខំ
 បដិសំវេទន្តិ ការយ្ហា និកណ្ណា ោ ចេ សត្តា
 វស្សានិម្មានហេតុ សុខទុក្ខំ បដិសំវេទន្តិ ការយ្ហា
 និកណ្ណា ។ សចេ ភិក្ខុវេ សត្តា សង្កតិការហេតុ
 សុខទុក្ខំ បដិសំវេទន្តិ ការយ្ហា និកណ្ណា ោ ចេ
 សត្តា សង្កតិការហេតុ សុខទុក្ខំ បដិសំវេទន្តិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណសកៈ

បានជាក្នុងកាលឥឡូវនេះ រងទុក្ខវេទនាក្លាខ្លាំង ខ្លោចផ្សាយ៉ាងនេះ ១ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើពួកសត្វ រងសុខនិងទុក្ខ ព្រោះហេតុតែសេចក្តី

ប្រឹងប្រែងក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកនិគ្រន្ធមានសេចក្តី

ប្រឹងប្រែង ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះអាត្រក់ បានជាក្នុងកាលឥឡូវនេះ រងទុក្ខ-

វេទនាក្លាខ្លាំង ខ្លោចផ្សាយ៉ាងនេះ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើពួក

សត្វ រងសុខនិងទុក្ខ ព្រោះហេតុតែកម្មដែលខ្លួនបានធ្វើទុក ក្នុងកាលមុន

ពួកនិគ្រន្ធក៏គួរវិញ្ញាជនគិះដៀលបាន បើទុកជាពួកសត្វមិនរងសុខនិងទុក្ខ

ព្រោះហេតុតែកម្មដែលខ្លួនបានធ្វើទុក ក្នុងកាលមុនក៏ដោយ ពួកនិគ្រន្ធ

ក៏គង់តែវិញ្ញាជន គិះដៀលបាន ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើពួក

សត្វ រងសុខនិងទុក្ខ ព្រោះហេតុតែព្រះឥសូរ ភាក់តែងឲ្យ ពួកនិគ្រន្ធ

ក៏គួរវិញ្ញាជនគិះដៀលបាន បើទុកជាពួកសត្វ មិនរងសុខនិងទុក្ខ ព្រោះ

ហេតុតែព្រះឥសូរ ភាក់តែងឲ្យ ក៏ដោយ ពួកនិគ្រន្ធ ក៏គង់តែវិញ្ញាជន

គិះដៀលបាន ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើពួកសត្វ រងសុខនិងទុក្ខ

ព្រោះហេតុតែសង្កតិនិងការៈ ពួកនិគ្រន្ធក៏គួរវិញ្ញាជន គិះដៀលបាន បើ

ទុកជាពួកសត្វ មិនរងសុខនិងទុក្ខ ព្រោះហេតុតែសង្កតិនិងការៈក៏ដោយ

ទេវទេវត្តស្ស ទេវទេវត្តស្ស ឧបក្កមប្បណាមិលកាលំ

ការយ្ហា និកាយ្ហា ។ សចេ ភិក្ខុវេ សត្តា អភិជាតិ-

ហេតុ សុខទុក្ខំ បដិសំវេទេន្តំ ការយ្ហា និកាយ្ហា ោ េ

សត្តា អភិជាតិហេតុ សុខទុក្ខំ បដិសំវេទេន្តំ ការយ្ហា

និកាយ្ហា ។ សចេ ភិក្ខុវេ សត្តា និដ្ឋធម្មបក្កម-

ហេតុ សុខទុក្ខំ បដិសំវេទេន្តំ ការយ្ហា និកាយ្ហា

ោ េ សត្តា និដ្ឋធម្មបក្កមហេតុ សុខទុក្ខំ

បដិសំវេទេន្តំ ការយ្ហា និកាយ្ហា ។ ឃំវាទី ភិក្ខុវេ

និកាយ្ហា ឃំវាទីនំ ភិក្ខុវេ និកាយ្ហានំ វេមេ ទស

សហធម្មតា វាទានុវាទា ការយ្ហដ្ឋានំ អាគច្ឆន្តិ ។

ឃំ ោ ភិក្ខុវេ អដលោ ឧបក្កមោ ហោតិ អដ-

លំ បដានំ ។

ទេវទេហាត្ថ ទេវទេហសូត្រ សេចក្តីប្រឹងប្រែងនឹងសេចក្តីព្យាយាមឥតផល

ពួកនិគ្រន្ធក៏គង់តែវិញ្ញាជន តិះដៀលបាន ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើ

ពួកសត្វ រងសុខនិងទុក្ខ ព្រោះហេតុតែអភិជាតិ ពួកនិគ្រន្ធក៏វិញ្ញាជន

តិះដៀលបាន បើទុកជាពួកសត្វមិនរងសុខនិងទុក្ខ ព្រោះហេតុតែអភិជាតិ

ក៏ដោយ ពួកនិគ្រន្ធក៏គង់តែវិញ្ញាជន តិះដៀលបាន ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង

ឡាយ បើពួកសត្វ រងសុខនិងទុក្ខ ព្រោះហេតុតែសេចក្តីប្រឹងប្រែង ក្នុង

បច្ចុប្បន្ននេះ ពួកនិគ្រន្ធក៏វិញ្ញាជនតិះដៀលបាន បើទុកជាពួកសត្វមិន

រងសុខនិងទុក្ខ ព្រោះហេតុតែសេចក្តីប្រឹងប្រែង ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះក៏ដោយ

ពួកនិគ្រន្ធ ក៏គង់តែវិញ្ញាជនតិះដៀលបាន ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួក

និគ្រន្ធ តែងនិយាយយ៉ាងនេះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯង ពាក្យធំ

ពាក្យតូច ទាំង ១០ ប្រការ ដែលប្រកបដោយហេតុ រមែងមកកាន់

ទីដែលគួរឲ្យវិញ្ញាជនតិះដៀល នូវពួកនិគ្រន្ធ ជាអ្នកនិយាយយ៉ាងនេះ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ យ៉ាងនេះឯង ឈ្មោះថាសេចក្តីប្រឹងប្រែង មិនមាន

ផល សេចក្តីព្យាយាម ក៏មិនមានផល ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបបណ្ណសកំ

[១២] កថញ្ចុ ភិក្ខុវេ សដលោ ឧបត្តមោ ហោតិ

សដលំ បណាធំ ។ ឥធ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ន ហេវ អនន្ត-

ភូតំ អត្តាធំ ទុក្ខេន អន្តការវេតិ ធម្មិកញ្ចុ សុខំ ន

បរិច្ចជិតិ តស្មី ប សុខេ អនធិម្មត្តតោ ហោតិ ។ សោ

ឃី បដាណាតិ ឥមស្ស ទោ មេ ទុក្ខនិទានស្ស សង្ខារំ

បទហតោ សង្ខារប្បដាណា វិរាតោ ហោតិ ឥមស្ស បទ

មេ ទុក្ខនិទានស្ស អដ្ឋបេក្ខតោ ឧបេក្ខំ ភាវយតោ ^(១)

វិរាតោ ហោតិ ។ សោ យស្ស ហិ ^(២) ខុស្ស ទុក្ខនិ-

ទានស្ស សង្ខារំ បទហតោ សង្ខារប្បដាណា វិរាតោ

ហោតិ សង្ខារំ តត្ថ បទហតិ យស្ស បទស្ស ^(៣)

ទុក្ខនិទានស អដ្ឋបេក្ខតោ ឧបេក្ខំ ភាវយតោ

១ ឧ. ឧបេក្ខាយោ ។ ២ ឧ ហិសទោ ន ទិស្សតិ ។ ៣ ឧ. បទ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរបណ្ណសក្ក:

(១២) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសេចក្តីប្រឹងប្រែង មានផល
 សេចក្តីព្យាយាម មានផល តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុ
 ក្នុងសាសនានេះ មិនយកទុក្ខមកគ្របសង្កត់ខ្លួន^(១) ដែលមិនធ្លាប់មាន
 ទុក្ខគ្របសង្កត់ផង មិនលះបង់សុខប្រកបដោយធម៌ផង^(២) ជាអ្នកមិន
 ជ្រុលជ្រប់ក្នុងសុខនោះផង ។ ភិក្ខុនោះរមែងជំងឺច្បាស់ យ៉ាងនេះថា
 កាលបើអាត្មាអញ ផ្តងសេចក្តីព្យាយាម គណ្តាជាហេតុកើតឡើងនៃទុក្ខ
 នេះឯង រមែងវិនាស ព្រោះការផ្តងសេចក្តីព្យាយាម មួយទៀត កាល
 បើអាត្មាអញ ព្រងើយកន្តើយ ចម្រើនទុបេក្ខា គណ្តាជាហេតុកើត
 ឡើងនៃទុក្ខនេះ ក៏រមែងវិនាសដែរ ។ កាលគេផ្តង ឬសេចក្តីព្យាយាម
 គណ្តាជាហេតុកើតឡើង នៃទុក្ខណា រមែងវិនាស ព្រោះការផ្តងសេចក្តី
 ព្យាយាម ភិក្ខុនោះ ក៏ផ្តងសេចក្តីព្យាយាម ចំពោះគណ្តាជាហេតុកើត
 ឡើងនៃទុក្ខនោះ មួយទៀត កាលគេព្រងើយកន្តើយ ចម្រើនទុបេក្ខា

១ បុគ្គលដែលប្រកបសេចក្តីព្យាយាមដោយទុក្ខរកិរិយាឱ្យឯង ។ ឈ្មោះថាយកទុក្ខមកសង្កត់
 ខ្លួន ។ លុះតែបុគ្គលណាឬសក្តងសាសនា ហើយជាអ្នកប្រព្រឹត្តទៅតែក្នុងវិញ្ញាណទៅទៀតបដិសេធ
 ឈឺជាដើម បុគ្គលនោះទើបឈ្មោះថាមិនយកទុក្ខមកសង្កត់ខ្លួន ។ ២ សេចក្តីសុខក្នុងបច្ចុប្បន្ន
 មានចីវរប្បច្ច័យជាដើម ដែលកើតឡើងអំពីសង្ឃ ឬគណៈ ហៅថា សុខប្រកបដោយធម៌ ។
 អន្តិកថា ។

ទេវទេវតាស្ស ទេវទេវតាស្ស ឧបន្តមប្បនាមនិសកាវ

វិវាតោ ហោតិ ឧបេក្កំ តត្ថ ភាវេតិ តស្ស តស្ស
 ទុក្ខនិណានស្ស សង្ខារំ បទហតោ សង្ខារប្បនាម
 វិវាតោ ហោតិ ឯវម្បស្ស តំ ទុក្ខំ និដ្ឋិល្លំ ហោតិ
 តស្ស តស្ស ទុក្ខនិណានស្ស អជ្ឈបេក្កតោ ឧបេក្កំ
 កាវយតោ វិវាតោ ហោតិ ឯវម្បស្ស តំ ទុក្ខំ និដ្ឋិល្លំ
 ហោតិ ។

(១៣) សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ បុរិសោ វត្ថុយា
 សារត្តោ បដិពទ្ឋិចិត្តោ តិព្វច្ឆន្ទោ តិព្វាបេក្ខោ ។ សោ
 តំ វត្ថុំ បស្សេយ្យ អញ្ញោន បុរិសេន សទ្ឋិ សន្តិដ្ឋន្តិ
 សល្លបន្តិ សញ្ញក្សន្តិ សំហសន្តិ ។ តំ កំ មញ្ញា
 ភិក្ខុវេ អបិ នុ តស្ស បុរិសស្ស អម្ពំ វត្ថុំ និស្វា
 អញ្ញោន បុរិសេន សទ្ឋិ សន្តិដ្ឋន្តិ សល្លបន្តិ សញ្ញក្សន្តិ
 សំហសន្តិ ឧប្បរដ្ឋេយ្យំ សោកកបរិទេវទុក្ខនោមនស្ស
 នាយាសាតិ ។ ឯវំ កន្លេ ។ តំ កិស្ស ហេតុ ។

ទេវទេវវិញ្ញាណ ទេវទេវវិញ្ញាណ សេចក្តីប្រឹងប្រែងនឹងសេចក្តីព្យាយាមឥតផល

គណ្ណាជាហេតុកើតឡើងនៃទុក្ខណា រមែងវិនាស ភិក្ខុនោះក៏ចម្រើនទេវទេវ
 ចំពោះគណ្ណាជាហេតុកើតឡើងនៃទុក្ខនោះ កាលភិក្ខុនោះ ផ្តល់នូវសេចក្តី
 ព្យាយាម គណ្ណាជាហេតុកើតឡើងនៃទុក្ខនោះ ក៏វិនាស ព្រោះការផ្តល់
 នូវសេចក្តីព្យាយាម កាលគណ្ណាវិនាស យ៉ាងនេះហើយ ទុក្ខរបស់ភិក្ខុ
 នោះក៏រមែងសាបសូន្យ កាលភិក្ខុនោះ ព្រងើយកន្តើយ ចម្រើនទេវទេវ
 គណ្ណាជាហេតុកើតឡើងនៃទុក្ខនោះ ក៏វិនាស កាលគណ្ណាវិនាសយ៉ាង
 នេះហើយ ទុក្ខរបស់ភិក្ខុនោះ ក៏រមែងសាបសូន្យទៅ ។

(១៣) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចបុរសម្នាក់ មានចិត្តត្រេក
 មានចិត្តប្រតិព័ទ្ធ មានសេចក្តីពេញចិត្តខ្លាំង មានសេចក្តីចង់បានខ្លាំង
 ចំពោះស្រ្តី ។ បុរសនោះឃើញស្រ្តីនោះកំពុងឈរជិត កំពុងនិយាយ
 កំពុងសើច កំពុងញញឹម ជាមួយនឹងប្រុសឯទៀត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង
 ឡាយ អ្នកទាំងឡាយ សំគាល់សេចក្តីនោះ ថាដូចម្តេច តើសេចក្តី
 សោក ខ្សឹកខ្សួល ទុក្ខ ភូមិចិត្ត ការចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត គប្បីកើត
 ឡើងដល់បុរសដែលឃើញស្រ្តីនោះកំពុងឈរជិត កំពុងនិយាយ កំពុង
 សើច កំពុងញញឹម ជាមួយនឹងបុរសឯទៀតនោះដែរឬទេ ។ បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កើតឡើងបាន ។ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរបណ្ណសកំ

អម្ព ហំ កន្តេ បុរិសោ អម្ពស្ស ឥត្តិយា សារត្តោ
បដិពទ្ធចិត្តោ តិព្វចន្ទោ តិព្វាបេក្ខោ តស្មា តំ
ឥត្តិ ទិស្វា អព្រាណ បុរិសេន សទ្ធិ សន្តិដ្ឋន្តិ
សល្លបន្តិ សញ្ញក្សន្តិ សំហសន្តិ ឧប្បជ្ឈន្តិ សោក-
បរិទេវទុក្ខនោមនស្សុនាយាសាតិ ។ អថខោ ភិក្ខុវេ
តស្ស បុរិសស្ស ឃុំមស្ស អហំ ខោ អម្ពស្ស
ឥត្តិយា សារត្តោ បដិពទ្ធចិត្តោ តិព្វចន្ទោ តិព្វាបេក្ខោ
តស្ស មេ អម្ពំ ឥត្តិ ទិស្វា អព្រាណ បុរិសេន
សទ្ធិ សន្តិដ្ឋន្តិ សល្លបន្តិ សញ្ញក្សន្តិ សំហសន្តិ
ឧប្បជ្ឈន្តិ សោកបរិទេវទុក្ខនោមនស្សុនាយាសា យន្ត
នាហំ យោ មេ អម្ពស្ស ឥត្តិយា ធន្តរាតោ
តំ បដិហេយ្យន្តិ ។ សោ យោ អម្ពស្ស ឥត្តិយា
ធន្តរាតោ តំ បដិហេយ្យ ។ សោ តំ ឥត្តិ
បស្សេយ្យ អបរេន សមយេន អព្រាណ បុរិសេន
សទ្ធិ សន្តិដ្ឋន្តិ សល្លបន្តិ សញ្ញក្សន្តិ សំហសន្តិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបទ្ទេសស្ថានសក្ការៈ

បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រោះបុរសនោះ មានចិត្តត្រេក មានចិត្តប្រតិព័ទ្ធ
 មានសេចក្តីពេញចិត្តខ្លាំង មានសេចក្តីចង់បានខ្លាំង ចំពោះស្ត្រីនោះ
 បានជាសេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល ទុក្ខ ភូមិចិត្ត ការចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត
 កើតឡើងបាន ព្រោះឃើញស្ត្រីនោះ កំពុងឈរជិត កំពុងនិយាយ
 កំពុងសើច កំពុងញញឹម ជាមួយនឹងបុរសឯទៀត ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ គ្រានោះឯង បុរសនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា អញ
 មានចិត្តត្រេក មានចិត្តប្រតិព័ទ្ធ មានសេចក្តីពេញចិត្តខ្លាំង មានសេចក្តី
 ចង់បានខ្លាំង ចំពោះស្ត្រីនោះ សេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល ទុក្ខ ភូមិចិត្ត
 ការចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត កើតឡើងដល់អញនោះ ព្រោះតែឃើញស្ត្រីនោះ
 កំពុងឈរជិត កំពុងនិយាយ កំពុងសើច កំពុងញញឹម ជាមួយនឹង
 បុរសឯទៀត បើដូច្នោះ អញគួរតែលះបង់ចោលនូវសេចក្តីត្រេកត្រអាល
 របស់អញ ចំពោះស្ត្រីនោះចេញ ។ សេចក្តីត្រេកត្រអាលណា ចំពោះ
 ស្ត្រីនោះ បុរសនោះក៏លះបង់ នូវសេចក្តីត្រេកត្រអាលនោះចេញ ។
 លុះសម័យខាងក្រោយមក បុរសនោះឃើញស្ត្រីនោះ កំពុងឈរជិត
 កំពុងនិយាយ កំពុងសើច កំពុងញញឹម ជាមួយនឹងបុរសឯទៀត ។

ទេវហោត្តស្ស ទេវហស្សត្តេ ឧបក្កមប្បនាមនីលកាវេ

តំ កី មញ្ញេ កិក្ខុវេ វេ វេ ធុ តស្ស បុរសស្ស
 អម្ពំ ឥត្តំ ទិស្វា អញ្ញេន បុរសេន សទ្ធិំ សន្តិជ្ជន្តិ
 សលុបន្តិ សញ្ញក្សន្តិ សំហសន្តិ ឧប្បវ្មេយ្យំ សោក-
 បរិទេវទុក្ខនោមនស្សនាយោសាតិ ។ យោ ហោតិ
 កន្តេ ។ តំ កីស្ស ហេតុ ។ អម្ពំ ហិ កន្តេ
 បុរសោ អម្ពស្ស ឥត្តយោ វីតរកោ តស្ស តំ ឥត្តំ
 ទិស្វា អញ្ញេន បុរសេន សទ្ធិំ សន្តិជ្ជន្តិ សលុបន្តិ
 សញ្ញក្សន្តិ សំហសន្តិ ន ឧប្បវ្មេយ្យំ^(១) សោកប-
 រិទេវទុក្ខនោមនស្សនាយោសាតិ ។

(១៤) ឯវមេវ ទោ កិក្ខុវេ កិក្ខុ ន ហេវ
 អនទ្ធក្ខតំ អត្តានំ ទុក្ខេន អទ្ធការេតិ ធម្មិកញ្ច
 សុខំ ន បរិច្ចជិត តស្សី ច សុខេ អនធម្មត្ថិតោ
 ហោតិ ។ សោ ឯវំ បជាណាតិ ឥមស្ស ទោ មេ
 ទុក្ខនិណានស្ស សម្ពារំ បទហិតោ សម្ពារប្បណាណា
 វិវតោ ហោតិ ឥមស្ស បន មេ ទុក្ខនិណានស្ស
 អជ្ឈបេក្ខតោ ឧបេក្ខំ ការយតោ វិវតោ ហោតិ ។

១ ឧ. ៨ ឧប្បវ្មេយ្យំ ។

ទេវទោវន្ត ទេវទោសូត្រ សេចក្តីប្រឹងប្រែងនឹងសេចក្តីព្យាយាមនិរតន្ត

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ សំគាល់សេចក្តីនោះជាដូចម្តេច ភើ
 សេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល ទុក្ខ តូចចិត្ត ការចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត គប្បីកើត
 ឡើងដល់បុរសដែលឃើញស្ត្រីនោះ កំពុងឈរជិត កំពុងនិយាយ កំពុង
 សើច កំពុងញញឹម ជាមួយនឹងបុរសឯទៀតនោះឬទេ ។ បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មិនកើតឡើងទេ ។ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រោះបុរសនោះដែលនិយាយសេចក្តីត្រេកចំពោះស្ត្រី
 នោះហើយ បានជាសេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល ទុក្ខ តូចចិត្ត ការចង្អៀត
 ចង្អល់ចិត្ត មិនកើតឡើង ព្រោះឃើញស្ត្រីនោះ ដែលកំពុងឈរជិត
 កំពុងនិយាយ កំពុងសើច កំពុងញញឹម ជាមួយនឹងបុរសឯទៀត ។

[១២] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឯភិក្ខុមិនយកសេចក្តីទុក្ខមកគ្រប
 សន្តត់ខ្លួន ដែលមិនធ្លាប់មានទុក្ខគ្របសន្តត់ផង មិនលះបង់សុខប្រកប
 ដោយធម៌ផង ជាអ្នកមិនជ្រុលជ្រប់ទៅ ក្នុងសុខនោះផង ។ ភិក្ខុ
 នោះរមែងដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះថា កាលបើពោធិ៍ពញផ្តងសេចក្តីព្យាយាម
 គណ្តាជាហេតុកើតឡើង នៃទុក្ខនេះឯង រមែងវិនាស ព្រោះការផ្តងទូរ
 សេចក្តីព្យាយាម មួយទៀត កាលបើពោធិ៍ពញ ព្រងើយកន្តើយ
 ចម្រើនទេវតា គណ្តាជាហេតុកើតឡើងនៃទុក្ខនេះ ក៏រមែងវិនាសដែរ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបាសម្ពាសកំ

សោ យស្ស ហិ ខុស្ស ទុក្ខនិទានស្ស សង្ខារំ
 បទហតោ សង្ខារប្បធានា វិរាតោ ហោតិ សង្ខារំ
 តត្ថ បទហតិ យស្ស បទស្ស ទុក្ខនិទានស្ស
 អដ្ឋបេក្ខតោ ឧបេក្ខំ ភាវយតោ វិរាតោ ហោតិ
 ឧបេក្ខំ តត្ថ ភាវេតិ តស្ស តស្ស ទុក្ខនិទានស្ស
 សង្ខារំ បទហតោ សង្ខារប្បធានា វិរាតោ ហោតិ
 ឃវម្មស្ស តំ ទុក្ខំ និជ្ជិណ្ណំ ហោតិ តស្ស តស្ស
 ទុក្ខនិទានស្ស អដ្ឋបេក្ខតោ ឧបេក្ខំ ភាវយតោ
 វិរាតោ ហោតិ ឃវម្មស្ស តំ ទុក្ខំ និជ្ជិណ្ណំ
 ហោតិ ។ ឃវម្មំ ភិក្ខុវេ សដលោ ឧបក្កិមោ
 ហោតិ សដលំ បដានំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរបណ្ណសកៈ

កាលគេផ្គងនូវសេចក្តីព្យាយាម គណ្តាជាហេតុកើតឡើងនៃទុក្ខណា វែមន៍

វិនាស ព្រោះការផ្គងនូវសេចក្តីព្យាយាម ភិក្ខុនោះក៏ផ្គង នូវសេចក្តី

ព្យាយាម ចំពោះគណ្តាជាហេតុកើតនៃទុក្ខនោះ មួយទៀត កាលគេ

ព្រងើយកន្តើយ ចម្រើនទុក្ខ គណ្តាជាហេតុកើតនៃទុក្ខណា វែមន៍

វិនាស ភិក្ខុនោះក៏ចម្រើនទុក្ខ ចំពោះគណ្តាជាហេតុកើតនៃទុក្ខនោះ

កាលភិក្ខុនោះផ្គង នូវសេចក្តីព្យាយាម គណ្តាជាហេតុកើតនៃទុក្ខនោះ

ក៏វិនាស ព្រោះការផ្គងនូវសេចក្តីព្យាយាម កាលគណ្តាវិនាសយ៉ាង

នេះហើយ ទុក្ខរបស់ភិក្ខុនោះ ក៏វែមន៍សាបសូន្យទៅ កាលភិក្ខុនោះ

ព្រងើយកន្តើយ ចម្រើនទុក្ខ គណ្តាជាហេតុកើតនៃទុក្ខនោះ ក៏វិនាស

កាលគណ្តាវិនាស យ៉ាងនេះហើយ ទុក្ខរបស់ភិក្ខុនោះ វែមន៍សាប

សូន្យ ក៏មានទុក្ខមេឃ្យដូចបុរសនោះដែរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ

សេចក្តីប្រឹងប្រែងមានផល សេចក្តីព្យាយាមមានផល យ៉ាងនេះឯង ។

ទេវទេវតាស្ស ទេវទេវតាស្ថេ ឧបក្កមប្បធានេសភារាវ

(១៥) បុន ចបរំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ វេតិ បដិ-

សត្តិក្ខតិ យថាសុខំ ខោ មេ វិហារតោ អក្កសលា

ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ ក្កសលា ធម្មា បរិហាយន្តិ ទុក្ខាយ

បន មេ អត្តានំ បទហតោ អក្កសលា ធម្មា បរិហាយន្តិ

ក្កសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ យន្ធជាហំ ទុក្ខាយ អត្តានំ

បទហយ្យន្តិ ។ សោ ទុក្ខាយ អត្តានំ បទហតិ

តស្ស ទុក្ខាយ អត្តានំ បទហតោ អក្កសលា ធម្មា

បរិហាយន្តិ ក្កសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ ។ សោ ន

អបរេន សមយេន ទុក្ខាយ អត្តានំ បទហតិ តំ

កិស្ស ហេតុ យស្ស ហិ សោ ភិក្ខុវេ

ភិក្ខុ អត្តាយ ទុក្ខាយ អត្តានំ បទហយ្យ

ទេវទហវ្ត ទេវទហសុត្រ សេចក្តីប្រឹងប្រែងនិងសេចក្តីព្យាយាមមានផល

(១៥) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុ វេមនីពិចារណា

ដូច្នេះថា កាលអាត្មាអញនៅតាមសេចក្តីសុខស្រួល ^(១) អកុសលធម៌

ទាំងឡាយ វេមនីចម្រើនឡើង កុសលធម៌ទាំងឡាយ វេមនីសាបសូន្យ

តែកាលបើអាត្មាអញតាំងខ្លួនឲ្យលំបាក ^(២) អកុសលធម៌ទាំងឡាយ វេមនី

សាបសូន្យ កុសលធម៌ទាំងឡាយ វេមនីចម្រើនឡើង បើដូច្នោះ គួរតែ

អាត្មាអញតាំងខ្លួនឲ្យលំបាកចុះ ។ ភិក្ខុនោះក៏តាំងខ្លួនឲ្យលំបាក កាលភិក្ខុ

នោះតាំងខ្លួនឲ្យលំបាក អកុសលធម៌ទាំងឡាយ ក៏សាបសូន្យ កុសល-

ធម៌ទាំងឡាយ ក៏ចម្រើនឡើង ។ លុះសម័យខាងក្រោយមក ភិក្ខុនោះ

មិនតាំងខ្លួនឲ្យលំបាកទៀតឡើយ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ម្ចាស់

ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះភិក្ខុនោះតាំងខ្លួនឲ្យលំបាក ដើម្បីប្រយោជន៍ណា

១ បុគ្គលដែលប្រតិបត្តិដើម្បីឲ្យតែសុខស្រួលខ្លួន នឹងប្រើប្រាស់ចីវរមានសាច់ល្អិតនៅក្នុង
សេធាលនេះចូរជ្រិះថ្វា ហៅថាទៅតាមសេចក្តីសុខស្រួល តែការប្រព្រឹត្តិដូច្នោះ ចិត្តរមែងរាយ
មាយ ។ ២ បុគ្គលដែលប្រតិបត្តិដើម្បីឲ្យលំបាកខ្លួន នឹងប្រើប្រាស់ចីវរមានសាច់ក្រាស់ ឬ
ជាចំផុះឆ្ងាយ នៅក្នុងព្រៃស្មសានឬទៀបគល់ឈើដាមើម ហៅថាតាំងខ្លួនឲ្យលំបាក គឺធ្វើខ្លួន
ឲ្យលំបាក តែការប្រព្រឹត្តិដូច្នោះ ចិត្តរមែងមានអារម្មណ៍មូលតែមួយ ។ អន្តិកថា ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរបណ្ណសកំ

ស្វាស្ស អត្តោ អភិណិប្បដ្ឋោ ហោតិ តស្មា ន អបវេន
សមយេន ឧស្កាយ អត្តានំ បទហតិ ។ សេយ្យ-
បាបិ ភិក្ខុវេ ឧស្ការោ ភេជនំ ទ្ធិសុ អលានេសុ
អាតាបេតិ បរិតាបេតិ ឧដ្ឋំ កកោតិ កម្មនិយំ ។
យតោ ខោ ភិក្ខុវេ ឧស្ការស្ស ភេជនំ ទ្ធិសុ អលា-
នេសុ អាតាបិតិ ហោតិ បរិតាបិតិ^(១) ឧដ្ឋកតិ^(២)
កម្មនិយំ ន សោ តំ អបវេន សមយេន ឧស្ការោ
ភេជនំ ទ្ធិសុ អលានេសុ អាតាបេតិ បរិតាបេតិ ឧដ្ឋំ
កកោតិ កម្មនិយំ តំ កិស្ស ហេតុ យស្ស
ហិ សោ ភិក្ខុវេ អត្តាយ ឧស្ការោ ភេជនំ
ភេជនំ ទ្ធិសុ អលានេសុ អាតាបេយ្យ បរិតាបេយ្យ
ឧដ្ឋំ កកោតិ កម្មនិយំ ស្វាស្ស អត្តោ អភិណិប្បដ្ឋោ
ហោតិ តស្មា ន អបវេន សមយេន ឧស្ការោ^(៣)
ភេជនំ ទ្ធិសុ អលានេសុ អាតាបេតិ បរិតាបេតិ

១ ឧ បរិកបិកំ ហោតិ ទិស្សតិ ។ ២ ឧ. ម. ឧដ្ឋំ កតិ ។ ៣ ឧ បសទ្ធា ទិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណសកៈ

ប្រយោជន៍របស់ភិក្ខុនោះសម្រេចហើយ ព្រោះហេតុនោះបានជាសម័យ
 ខាងក្រោយមក ភិក្ខុនោះមិនតាំងខ្លួនឲ្យលំបាកទៀតឡើយ ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាងព្រួញ រមែងឆ្កែ រោលព្រួញ លើរង្កើត
 ភ្លើងទាំងពីរខាង ពត់ឲ្យត្រង់ល្មមប្រើការបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 កាលដែលជាងព្រួញ ឆ្កែ រោលព្រួញ លើរង្កើតភ្លើង ទាំងពីរខាង
 ពត់ឲ្យត្រង់ល្មមប្រើការបានហើយ សម័យខាងក្រោយមក ជាងព្រួញ
 នោះ មិនឆ្កែ រោលព្រួញ លើរង្កើតភ្លើង ទាំងពីរខាង ពត់ឲ្យ
 ត្រង់ល្មមប្រើការបានទៀតទេ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះថាជាងព្រួញនោះឆ្កែ រោលព្រួញ លើរង្កើត
 ភ្លើង ទាំងពីរខាង ពត់ឲ្យត្រង់ល្មមប្រើការបាន ដើម្បីប្រយោជន៍ណា
 ប្រយោជន៍របស់គេនោះ សម្រេចហើយ ហេតុនោះបានជាសម័យខាង
 ក្រោយមក ជាងព្រួញ មិនឆ្កែ រោលព្រួញ លើរង្កើតភ្លើងទាំងពីរខាង

ទេវហរិទ្ឋស្ស ទេវហរិទ្ឋស្ស ឧបក្កមប្បធានេសកាហិ

ឡុំ កិកោតិ កម្មនិយំ ឯវមេវ ខោ កិក្ខុវេ
 កិក្ខុ វតិ បដិសញ្ញាតិ យថាសុខំ ខោ មេ
 វហរតោ អកុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ កុសលា
 ធម្មា បរិហាយន្តិ ទុក្ខាយ បន មេ អត្តានំ
 បទហតោ អកុសលា ធម្មា បរិហាយន្តិ កុសលា
 ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ យន្តបាហំ ទុក្ខាយ អត្តានំ
 បទហយ្យន្តិ ។ សោ ទុក្ខាយ អត្តានំ បទហតិ
 តស្ស ទុក្ខាយ អត្តានំ បទហតោ អកុសលា ធម្មា
 បរិហាយន្តិ កុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ ។ សោ ន
 អបវេន សមយេន ទុក្ខាយ អត្តានំ បទហតិ ត
 កិស្ស ហេតុ យស្ស ហិ សោ កិក្ខុវេ កិក្ខុ អត្តាយ
 ទុក្ខាយ អត្តានំ បទហយ្យ ស្វាស្ស អត្តោ អភិនិប្បន្នោ
 ហោតិ តស្មា ន អបវេន សមយេន ទុក្ខាយ អត្តានំ
 បទហតិ^(១) ។ ឯវម្យំ កិក្ខុវេ សដលោ ឧបក្កមោ
 ហោតិ សដលំ បដានំ ។

១១. ប. បទហតិ ។

ទេវទហវិត្ត ទេវទហល្លត្រ សេចក្តីប្រឹងប្រែងនឹងសេចក្តីព្យាយាមមានផល

ពត់ឲ្យត្រង់ល្មមប្រើការបានទៀតទេ សេចក្តីនេះយ៉ាងណាមិញ ម្ចាស់
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុពិចារណាដូច្នោះថា កាលអាត្មាអញនៅតាមសេចក្តី
 សុខស្រួល អកុសលធម៌ទាំងឡាយ រមែងចម្រើនឡើង កុសលធម៌
 ទាំងឡាយ រមែងសាបសូន្យ តែកាលបើអាត្មាអញ តាំងខ្លួនឲ្យលំបាក
 អកុសលធម៌ទាំងឡាយ រមែងសាបសូន្យ កុសលធម៌ទាំងឡាយ រមែង
 ចម្រើនឡើង បើដូច្នោះ មានតែអាត្មាអញ តាំងខ្លួនឲ្យលំបាកចុះ ។
 ភិក្ខុនោះក៏តាំងខ្លួនឲ្យលំបាក កាលភិក្ខុនោះតាំងខ្លួនឲ្យលំបាក អកុសល-
 ធម៌ទាំងឡាយក៏សាបសូន្យ កុសលធម៌ទាំងឡាយ ក៏ចម្រើនឡើង ។
 លុះសម័យជាខាងក្រោយមក ភិក្ខុនោះក៏លែងតាំងខ្លួន ឲ្យលំបាកទៀត
 ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះថា ភិក្ខុនោះ
 តាំងខ្លួនឲ្យលំបាក ដើម្បីប្រយោជន៍ណា ប្រយោជន៍នោះ របស់ភិក្ខុ
 នោះ ក៏សម្រេចហើយ ហេតុនោះបានជាសម័យខាងក្រោយមក ភិក្ខុ
 នោះ មិនតាំងខ្លួនឲ្យលំបាកទៀតឡើយ សេចក្តីនេះក៏យ៉ាងនោះដែរ ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីប្រឹងប្រែង មានផល សេចក្តីព្យាយាម
 មានផលយ៉ាងនេះឯង ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរិបណ្ណសកំ

[១៦] បុន ចបរំ ភិក្ខុវេ វេទ ភយាភតោ លោកេ

ឧប្បជ្ជតិ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា វិជ្ជាចរណាសម្បទ្ធា

សុភតោ លោកវិទូ អនុត្តរោ បរិសទ្ធសារថិ សត្តា

ទេវមនុស្សានំ តុទ្ធា ភគវា សោ វេមំ លោកំ

សទេវកំ សមារកំ សព្វាហ្មកំ សស្សមណ-

ព្រាហ្មណី^(១) បដំ សទេវមនុស្សំ សយំ អភិញ្ញា

សច្ចិកត្តា បវេទេតិ សោ ធម្មំ ទេសេតិ អាទិកកល្យាណំ

មជ្ឈេកកល្យាណំ បរិយោសានកកល្យាណំ សាត្តំ ស-

ឡញ្ញានំ កេវលបរិបុណ្ណំ បរិសុទ្ធមំ ព្រាហ្មចរិយំ បកា-

សេតិ ។ តំ ធម្មំ សុណាតិ ភហបតិ វា ភហបតិបុត្តោ វា

អញ្ញាតរស្មី វា កុលេ បច្ឆា ជាតោ សោ តំ ធម្មំ សុត្តា

១ កត្តបិ បោត្តកេ សស្សមណព្រាហ្មណិយន្តំ ទិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបិសណ្ណសកៈ

(១៦) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ព្រះភថាគតកើតឡើង
 ក្នុងលោកនេះ បានជាព្រះអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់បរិបូណ៌ដោយ
 វិជ្ជានិងចរណៈ ទ្រង់មានដំណើរល្អ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់នូវគ្រួសារលោក
 ទ្រង់ប្រសើរដោយសីលាទិគុណ រកបុគ្គលណាមួយស្មើគ្មាន ទ្រង់ជាអ្នក
 ទូន្មាននូវបុរសដែលគួរទូន្មានបាន ទ្រង់ជាសាស្តាចារ្យ នៃទេវតានិង
 មនុស្សទាំងឡាយ ទ្រង់គ្រោសជើងនូវចតុរិយសច្ច ទ្រង់មានដំណើរទៅ
 កាន់គ្រែកត្តាភក់ចោលហើយ ព្រះអង្គបានធ្វើឲ្យដាក់ច្បាស់ដោយប្រាជ្ញា
 ដ៏ទុក្ខមចំពោះព្រះអង្គ ហើយញ៉ាំងលោកនេះ ព្រមទាំងទេវលោក មារ-
 លោក ព្រហ្មលោក ញ៉ាំងពពួកសត្វ ព្រមទាំងសមណៈនិងព្រាហ្មណ៍
 ទាំងមនុស្ស ជាសម្មតិទេពនិងមនុស្សដ៏សេស ឲ្យជើងច្បាស់ ព្រះអង្គ
 សំដែងធម៌មានលំអបទដើម លំអបទកណ្តាល លំអបទចុង ប្រកាស
 នូវព្រហ្មចរិយធម៌ ព្រមទាំងអត្តនិងព្យញ្ជនៈ ដ៏បរិបូណ៌បរិសុទ្ធទាំង
 អស់ ។ គិហបតីក្តី កូនគិហបតីក្តី ឬបុគ្គលកើតក្នុងត្រៃបូលណាមួយក្នុង
 កាលជាខាងក្រោយក្តី ស្តាប់ធម៌នោះ លុះបុគ្គលនោះស្តាប់ធម៌នោះហើយ

ទេវទេវតាស្ស ទេវទេវតាស្ថេ សីលក្ខន្ធសមុទ្រាគតត

តថាគតេ សុទ្ធិំ បដិលកតិ សោ គេន សន្នាបដិ-
 លាកេន សមុទ្រាគតោ វតិ បដិសញ្ញត្តតិ សម្មាដោ
 យវាសោ រជាបថោ អញ្ញោកាសោ បព្វជ្ជា ទ-
 យំទំ សុករំ អតារំ អជ្ឈាវសតា ឯកន្តបវបុណ្ណំ
 ឯកន្តបវសុទ្ធិំ សុទ្ធិលិខិតំ ព្រហ្មចរិយំ ចរិតំ
 យន្តនាហំ កេសមស្សំ ឌីហារេត្វា កាសាយានិ
 វត្តានិ អញ្ញាទេត្វា អតារស្មា អនតារិយំ បព្វជេយ្យន្តិ ។
 សោ អបរេន សមយេន អប្បំ វា កោតក្ខន្ធិ
 បហាយ មហាន្តំ វា កោតក្ខន្ធិ បហាយ អប្បំ
 វា ញាតិបវរ្តំ បហាយ មហាន្តំ វា ញាតិបវរ្តំ
 បហាយ កេសមស្សំ ឌីហារេត្វា កាសាយានិ វត្តានិ
 អញ្ញាទេត្វា អតារស្មា អនតារិយំ បព្វជតិ ។ សោ
 ឯវំ បព្វជិតោ សមាដោ កិក្ខន្ធិ សិក្ខាសាដីវស-
 មាបន្នោ ចាណាតិចាតំ បហាយ ចាណាតិចាតា
 បដិវរតោ បោតិ និហិតទណ្ណោ និហិតសត្វោ

ទេវវិហារ ទេវវិហារសូត្រ បុគ្គលប្រកបដោយសីលតូន

វាមន៍បាននូវសុខភាពពិតព្រះភព៌ាគត លុះបុគ្គលនោះ ប្រកបដោយការ
បាននូវសុខភាពដូច្នោះហើយ ក៏ពិចារណាដូច្នោះថា យរវាស ចង្អៀតចង្អល់
ណាស់ ជាផ្លូវនៃធូលីគីរិលេស មានតែបញ្ចេញ ទើបមានឧកាសទំនេរ
បុគ្គល ជាគ្រហស្ថ គ្រប់គ្រងផ្ទះ មិនងាយនឹងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌
ឲ្យបរិបូណ៌តែមួយយ៉ាង ឲ្យបរិសុទ្ធតែមួយយ៉ាង ដូចស័ន្ទដែលគេខាត់
ហើយនោះបានទេ បើដូច្នោះ មានតែអាត្មាអញ កោរសក់នឹងពុកមាត់
ពុកចង្កា រួចហើយស្ងៀកដណ្តប់សំពត់ជ្រលក់ទឹកអម្នត់ ហើយចេញចាក
ផ្ទះ ចូលទៅកាន់ផ្នួស ។ លុះសម័យជាខាងក្រោយមក បុគ្គលនោះលះ
បង់គំនរកោតៈតចក្កី លះបង់គំនរកោតៈច្រើនក្តី លះបង់នូវញាតិវង្សតិច
ក្តី លះបង់នូវញាតិវង្សច្រើនក្តី កោរសក់ ពុកមាត់ ពុកចង្កា រួចហើយ
ស្ងៀកដណ្តប់សំពត់ជ្រលក់ទឹកអម្នត់ ចេញចាកផ្ទះចូលទៅកាន់ផ្នួស ។
កាលបើបុគ្គលនោះបានបួសយ៉ាងនេះហើយ ក៏សមាទានសិក្ខានិងសា-
ដីវៈ សម្រាប់ភិក្ខុទាំងឡាយ លះបង់បាណាតិបាត ជាអ្នកវៀរចាកបា-
ណាតិបាត ជាអ្នកដាក់ចុះនូវគ្រឿងវាយដំ ដាក់ចុះនូវគ្រឿងស្រាវុធ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបបណ្ណសកំ

លរដ្ឋី នយាបន្តោ សត្វប្បណាក្ខតហិតានុកម្មី វិហា-
 រតិ អនិច្ចាទានំ បហាយ អនិច្ចាទានា បដិវរតោ
 ហោតិ ទិច្ចាទាយី ទិច្ចាទានិកម្មី អថេនេន សុចិត្តតេន
 អត្តនា វិហារតិ អប្បហ្មចរិយំ បហាយ ប្បហ្មចារី
 ហោតិ អារាហរី^(១) វិរតោ មេដ្ឋនា តាមធម្មា មុសាវាទំ
 បហាយ មុសាវាទា បដិវរតោ ហោតិ សត្វវាទិ
 សត្វសន្តោ ថេរតោ បក្ខយិកោ អវិសំវាទិកោ លោ-
 កស្ស បិសុណំ វាចំ បហាយ បិសុណាយ វាចាយ
 បដិវរតោ ហោតិ វេតោ សុត្តា ន អម្បត អក្កាតា
 វេសំ ភេនាយ អម្បត វា សុត្តា ន វេសំ
 អក្កាតា អម្បសំ ភេនាយ វេតិ ភិច្ចានំ វា សន្តាតា
 សហិតានំ វា អនុប្បណាតា សមត្តារាមោ សមត្តរតោ
 សមត្តនដ្ឋិ សមត្តកិរណី វាចំ កាសិតា ហោតិ

១ កត្តបិ បោត្តកេ អនាថរីតិ ទិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរបណ្ណសកៈ

មានសេចក្តីខ្មាសបាប បរិបូណិដោយសេចក្តីអាណិតអាសូរ ជាអ្នកអនុ-
 គ្រោះដោយប្រយោជន៍ដល់សត្វមានជីវិតទាំងអស់ លះបង់នូវអទិទ្ធាទាន
 ជាអ្នកវៀរចាកអទិទ្ធាទាន កាន់យកតែវត្ថុដែលគេឲ្យ ចង់បានតែវត្ថុដែល
 គេឲ្យ មិនមែនជាមនុស្សល្អច្រើន មានខ្លួនដ៏ស្អាត លះបង់អព្រហ្មចរិយៈ
 ជាអ្នកប្រព្រឹត្តធម៌ដ៏ប្រសើរ ជាអ្នកប្រព្រឹត្តត្រាយ វៀរចាកមេថុនធម្ម
 ដែលជាធម៌របស់អ្នកស្រុក លះបង់មុសាវាទ ជាអ្នកវៀរចាកមុសាវាទ
 ជាអ្នកនិយាយតែពាក្យពិត តពាក្យពិត មានសំដីទៀងទាត់ និយាយពាក្យ
 ដែលគេគប្បីជឿ មិនបានពោលបំភ្លាត់ដល់សត្វលោក លះបង់បិសុណា-
 វាចា ជាអ្នកវៀរចាកបិសុណាវាចា ពួកអំពីទីនេះ មិនបានយកទៅ
 និយាយប្រាប់ក្នុងទីឯណោះ ដើម្បីបំបែកជនទាំងឡាយនេះ ឬពួកអំពី
 ទីឯណោះ មិនបានយកមកប្រាប់ដល់ជនទាំងឡាយនេះ ដើម្បីបំបែកជន
 ទាំងឡាយឯណោះ ជាអ្នកផ្សះផ្សាពួកជនដែលបែកបាក់គ្នាហើយ ឬឲ្យ
 កម្លាំងថែមដល់ពួកជនដែលបានជានឹងគ្នាហើយ ជាអ្នកពេញចិត្តនឹងការ
 ព្រមព្រៀងគ្នា គ្រេកអរនឹងការព្រមព្រៀងគ្នា រីករាយតែក្នុងសេចក្តីព្រម
 ព្រៀងគ្នា ជាអ្នកនិយាយតែពាក្យ ដែលធ្វើឲ្យកើតសេចក្តីព្រមព្រៀងគ្នា

ទេវហេតុស្ស ទេវហេតុន្តេ សីលពុទ្ធសមន្តាគតតា

ជន្រ្ទសំ វាចំ បហាយ ជន្រ្ទសាយ វាចាយ បដិវរតោ
 ហោតិ យា សា វាចា នេលា កណ្ណាសុខា
 បេមដិយា ហនិយន្តំមា ទោវី ពហុជនកត្តា ពហុ-
 ជនមនាទា តថារូបំ វាចំ ភាសិតា ហោតិ សម្មប្បលាបំ
 បហាយ សម្មប្បលាទា បដិវរតោ ហោតិ កាលវាទី
 ក្រុតវាទី អត្តវាទី ធម្មវាទី វិជយវាទី ទិណានវតី វាចំ
 ភាសិតា កាលេន សាបទេសំ បរិយន្តវតី អត្ត-
 សញ្ញតំ ។ សោ ពិជតាមក្រុតតាមសមារម្ភា បដិវរតោ
 ហោតិ ឯកកត្តិកោ ហោតិ រត្តបរតោ បដិវរតោ
 វិកាលភោជនា នច្ចតីតវាទិតវិស្វកនស្សនា បដិវរតោ
 ហោតិ មាលាគន្ធិវេលបនទារណាមណ្ឌានវិក្រុសនដ្ឋានា
 បដិវរតោ ហោតិ ឧត្តាសយនមហាសយនា បដិវរតោ
 ហោតិ ជាត្រុបរជិតប្បដិគ្គហណា បដិវរតោ ហោតិ

ទេវទហវត្ថុ ទេវទហសូត្រ បច្ចុលប្រកបដោយសីលក្ខន្ធ

លះបង់ផុសវាចា ជាអ្នកវៀរចាកផុសវាចា ក៏សំដីណាមិនមានទោស
 នាំមកនូវសេចក្តីសុខដល់ត្រចៀក (នៃអ្នកដទៃ) ជាពាក្យគួរស្រឡាញ់
 ជាពាក្យគួរគំគល់ទុកក្នុងហឫទ័យ ជាសំដីរបស់អ្នកក្រុង ជាពាក្យជាទី
 ត្រេកអរនៃជនច្រើនគ្នា ជាទីពេញចិត្តនៃជនច្រើនគ្នា ជាអ្នកពោលតែ
 សំដីដូច្នោះ លះបង់សម្បូរលាបៈ វៀរចាកសម្បូរលាបៈ ជាអ្នកនិយាយ
 ពាក្យក្នុងកាលគួរ និយាយពាក្យពិត និយាយពាក្យមានប្រយោជន៍
 និយាយធម៌ និយាយវិន័យ ជាអ្នកនិយាយសំដីដែលគួរគំគល់ទុកក្នុង
 ហឫទ័យ ជាពាក្យប្រកបដោយគ្រឿងអាង ជាពាក្យមានកំណត់ ជា
 ពាក្យប្រកបដោយប្រយោជន៍ភាមកាលគួរ ។ ភិក្ខុនោះវៀរចាកការធ្វើ
 ពីដតាមនិងភូតតាមទ្រព្យវិនាស ជាអ្នកបរិភោគភត្តតែ ១ ពេល វៀរចាក
 ការបរិភោគក្នុងរាត្រី វៀរចាកបរិភោគក្នុងកាលខុស វៀរចាកការមើល
 នូវរបាំនិងការស្តាប់នូវចម្រៀងនិងភ្លេងប្រគំ (ជាសត្រូវដល់កុសលធម៌)
 វៀរចាកការទ្រទ្រង់និងការប្រដាប់ស្អិតស្អាងរាងកាយ ដោយផ្កាកម្រងនិង
 គ្រឿងប្រអូបនិងគ្រឿងលាបផេរុង ។ ជាអ្នកវៀរចាកទីជក់ទំអង្គុយដ៏ខ្ពស់
 និងទីជក់ ទំអង្គុយដ៏ប្រសើរ ជាអ្នកវៀរចាកការទទួលមាននិងប្រាក់

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបបទស្កន្ត

អាមកិធឆ្ឆាប្បដិក្ខហណា បដិវរតោ ហោតិ អាម-
កមំសប្បដិក្ខហណា បដិវរតោ ហោតិ វត្ថុកុមារិ-
កាបដិក្ខហណា បដិវរតោ ហោតិ ណាសីណាសប្ប
ដិក្ខហណា បដិវរតោ ហោតិ អដេឡកប្បដិក្ខហណា
បដិវរតោ ហោតិ កុក្កជស្មករាប្បដិក្ខហណា បដិវរតោ
ហោតិ ហត្ថុតវស្សវលវប្បដិក្ខហណា បដិវរតោ ហោតិ
ទេត្តវត្ថុប្បដិក្ខហណា បដិវរតោ ហោតិ ធូតយ្យប្បហ័-
ណាគមនាធូយោកា បដិវរតោ ហោតិ កយវិក្កយា
បដិវរតោ ហោតិ តុលាក្កជកំសក្កជមាធក្កជា
បដិវរតោ ហោតិ ឧក្កោជនវព្វាជនិកតិសាវិយោកា
បដិវរតោ ហោតិ ធននវត្ថព្វន្តវបរាមោសអាលោប-
សហសាការា បដិវរតោ ហោតិ ។ សោ សន្តុដ្ឋោ
ហោតិ កាយបរិហារិកេន ពីវរេន ក្កត្ថិបរិហារិ-
កេន បិណ្ឌាណតេន យេន យេនេវ បក្កមតិ
សមាណាយវ បក្កមតិ សេយ្យតាបិ ធាម បក្កិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណសកៈ

ជាអ្នកវៀរចាកការទទួលនូវធម្មជាតិទៅ វៀរចាកការទទួលសាច់ទៅ
 វៀរចាកការទទួលស្រីនិងកុមារី វៀរចាកការទទួលខ្ញុំស្រីនិងខ្ញុំប្រុស វៀរ
 ចាកការទទួលពាតនិងចៀម វៀរចាកការទទួលមាន់និងជ្រូក វៀរចាក
 ការទទួលដំរី គោ សេះ ឈ្មោល ញី វៀរចាកការទទួលស្រីនិងចំការ
 វៀរចាកការប្រកបទ្វិកម្មគឺនាំសំបុត្រ ឬពាក្យបណ្តាំនៃគ្រូហស្ថ និងការ
 ទៅដោយគេប្រើអំពីផ្ទះមួយទៅផ្ទះមួយ វៀរចាកការទិញនិងការលក់ វៀរ
 ចាកការបញ្ជាតប្តូរនូវដោយដញ្ជឹង បញ្ជាតដោយកាដន់កាំឡមាស (ជា
 ដើម) និងការបញ្ជាតដោយរង្វាស់រង្វាល់ វៀរចាកការប្រកបអំពើវៀច
 គឺបង្កសំបកាន់និងការបោកប្រាស និងការបន្លំដោយរបស់កែច្នៃ វៀរចាក
 ការកាត់ (នូវអវយវៈមានវដ្តជាដើម) និងការសម្លាប់ចង់លាក់ខ្លួនពួន
 ចាំធ្វើអំពើអាក្រក់ និងការប្លន់កំហែងយកទ្រព្យ ។ ភិក្ខុនោះ ជាអ្នក
 សន្តោសដោយចរិយាគ្រឿងរក្សាកាយ ដោយបិណ្ឌបាតជាគ្រឿងរក្សាផ្លូវ
 កាលបើចេញទៅក្នុងទិសណា ។ តែងតាន់យក (តែគ្រឿងបរិក្ខារ ៨
 ប៉ុណ្ណោះ) ជាប់ជាមួយនឹងខ្លួនចេញទៅ សកុណជាតិ ដែលមានស្លាប

ទេវហវន្តស្ស ទេវហវន្តេ សីលពុទ្ធសមគ្គាធម្មតា

សត្យណោ យេន យេនេវ ទ្រតិ សបត្តការោ វ
 ទ្រតិ ឯវមេវ ភិក្ខុ សន្តិដ្ឋោ ហោតិ កាយ-
 បរិហារិកេន ចរិវេន ក្សត្តិបរិហារិកេន បិណ្ឌានុភោជន
 យេន យេនេវ បក្កមតិ សមាណាយេវ បក្កមតិ ។

(១៧) សោ វេទិយា អរិយេន សីលក្ខន្ធន
 សមញ្ញាតតោ អជ្ឈត្តំ អនុវជ្ឈសុខំ បដិសំវេទេតិ ។ សោ
 ចក្កុយា រូបំ ទិស្វា ន ទិមិត្តត្តាហិ ហោតិ ទានុស្សញ្ញ-
 នត្តាហិ យត្វាទិករណមេនំ ចក្កុទ្ធិយំ អសំវតំ វិហារន្តំ
 អភិជ្ឈានោមនស្សា ទាបកា អកុសលា ធម្មា អញ្ញ-
 ស្សវេយ្យំ តស្ស សំវរាយ បដិបជ្ឈតិ រក្ខតិ ចក្កុទ្ធិយំ
 ចក្កុទ្ធិយេ សំវរំ អាបជ្ឈតិ ។ សោភេន សទ្ធិំ សុត្វា ...
 យានេន ភន្តំ យាយិត្វា ... ជិញ្ញាយ វសំ សាយិត្វា ...

ទេវហោត្ត ទេវហស្ត បុគ្គលប្រកបដោយសីលក្ខន្ធ

កាលហើរទៅក្នុងទិសណា ។ វែមន៍មានតែទម្ងន់ស្លាបរបស់ខ្លួនប៉ុណ្ណោះ

ហើរទៅ មានទប់មាដូចមេចមិញ មានទប់មេឃ្យដូចក្រុក្រាមអ្នកសន្តោស

ដោយចំរើងគ្រឿងរក្សាកាយ ដោយបំណុលបាតជាគ្រឿងរក្សាផ្លែ កាល

បើចេញទៅ ក្នុងទិសណា ។ តែងកាន់យក (តែគ្រឿងបរិក្ខារ ៨

ប៉ុណ្ណោះ) ជាប់ជាមួយនឹងខ្លួនចេញទៅ ដូច្នោះឯង ។

(១៧) ភិក្ខុនោះបរិបូណ៌ដោយសីលក្ខន្ធដ៏ប្រសើរនេះហើយ តែង

ទទួលនូវសេចក្តីសុខ ដែលមិនមានទោសខាងក្នុងសន្តាន ។ ភិក្ខុនោះ

បានឃើញរូបដោយភ្នែក មិនក្នុងកាន់នូវនិមិត្ត មិនក្នុងកាន់នូវអនុព្យាបាទៈ

អភិជ្ឈាននិទោមនស្ស ជាអកុសលធម៌ដ៏លាមក តែងគ្របសង្កត់ នូវ

បុគ្គលដែលមិនសង្រួមនូវចក្ខុនិយម ព្រោះហេតុតែ មិនបានសង្រួមនូវ

ចក្ខុនិយមណា ភិក្ខុនោះក៏ប្រតិបត្តិ ដើម្បីសង្រួមនូវចក្ខុនិយមនោះ រក្សា

នូវចក្ខុនិយម ដល់នូវការសង្រួម ក្នុងចក្ខុនិយម ។ បានព្រមទៀតដោយ

គ្រចៀក ... បានធ្វើកិច្ចដោយច្រមុះ ... បានទទួលរសដោយអណ្តាត ...

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរបណ្ណសកំ

កាយេន ដោជ្ជតំ ដុសិត្តា... មនសា ធម្មំ វិញ្ញាយ
 ន ធិមិត្តក្តាហី ហោតិ ហេតុព្យាប្បនក្តាហី យត្ថា-
 ធិករណាមេធំ មនិទ្រដ្ឋិយំ អសំវុតំ វិហារន្តំ អភិជ្ឈា-
 នោមនស្សិ បាបកា អកុសលា ធម្មា អន្តរាស្សវេយ្យ
 តស្ស សំវាយ បដិបជ្ជតិ រក្ខតិ មនិទ្រដ្ឋិយំ មនិទ្រដ្ឋិយេ
 សំវរំ អាបជ្ជតិ ។

[១៨] សោ ភមិណា អរិយេន ឥទ្ធរដ្ឋិយសវវេន
 សមន្តាតតោ អជ្ឈត្តំ អព្យាសេកសុខំ បដិសំវេទេតិ ។
 សោ អភិក្កន្តេ បដិក្កន្តេ សម្មជានការី ហោតិ
 អាណាតិកេ វិណាតិកេ សម្មជានការី ហោតិ
 សម្មញ្ញិកេ បសារិកេ សម្មជានការី ហោតិ
 សជ្ឈដិបត្តចិវរិយាណេ សម្មជានការី ហោតិ
 អសិកេ បិកេ ខាយិកេ សាយិកេ សម្មជានការី
 ហោតិ ឧច្ឆារប្បស្សវកម្មេ សម្មជានការី ហោតិ
 តតេ បិកេ ធិសិទ្ធន្តេ សុត្តេ ជាតរិកេ ភាសិកេ
 តុណ្ហិកាវេ សម្មជានការី ហោតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរបណ្ណសកៈ

បានពាល់ត្រូវនូវសម្ពុស្ស ដោយកាយ ... បានដឹងច្បាស់នូវធម្មារម្មណ៍
 ដោយចិត្ត ក៏មិនក្នុងកាន់នូវនិមិត្ត មិនក្នុងកាន់នូវអនុព្យាសនៈ អភិជ្ឈានិង
 ទោមនស្ស ជាអកុសលធម៌ដ៏លាមក តែងគ្របសង្កត់នូវបុគ្គលដែល
 មិនសង្រួមនូវមន្ត្រីនិយ ព្រោះហេតុតែ មិនបានសង្រួមនូវមន្ត្រីនិយណា
 ភិក្ខុនោះ ក៏ប្រតិបត្តិ ដើម្បីសង្រួម នូវមន្ត្រីនិយនោះ រក្សានូវមន្ត្រីនិយ
 ដល់នូវការសង្រួម ក្នុងមន្ត្រីនិយ ។

(១៨) ភិក្ខុនោះ បរិច្ចណិដោយឥន្ទ្រិយសំរវៈធិប្រសើរនេះហើយ
 តែងទទួលនូវសេចក្តីសុខ ដែលមិនច្រឡូកច្រឡំ ដោយកិលេសខាង
 ក្នុងសុត្តាន ។ ភិក្ខុនោះ កាលឈានទៅមុខ ឈានថយក្រោយ
 ក៏ជាអ្នកដឹងខ្លួន កាលក្រឡេកមើលទៅមុខ ក្រឡេកមើលទៅទិស
 ផ្សេងៗ ក៏ជាអ្នកដឹងខ្លួន កាលបត់លា (ដៃជើង) ក៏ជាអ្នក
 ដឹងខ្លួន កាលប្រើប្រាស់សង្ស័យដី បាត្រ ចីវរ ក៏ជាអ្នកដឹងខ្លួន
 កាលបរិភោគ ផឹក ទំពា ទទួលរស ក៏ជាអ្នកដឹងខ្លួន កាល
 បន្តោទចារៈ បស្សាវៈ ក៏ជាអ្នកដឹងខ្លួន កាលដើរ ឈរ អង្គុយ
 ដេកលក់ ភ្ញាក់ពីដេក និយាយ ចូរស្រៀម ក៏ជាអ្នកដឹងខ្លួន ។

ទេវទេវតាស្ស ទេវទេវតាស្ស សីលក្ខន្ធសមុបាស្ថកា

(១៧) សោ វេទិណ ច អរិយេន សីលក្ខន្ធន្ត
 សមញ្ញតតោ វេទិណ ច អរិយេន វ្យាដ្ឋិយសំវរេន
 សមញ្ញតតោ វេទិណ ច អរិយេន សតិសម្មជញ្ញាន
 សមញ្ញតតោ សោ វិវិត្តំ សេនាសនំ កជតិ អរញ្ញ
 រុក្ខម្ហំ បព្វតំ តិរិកុហំ សុសានំ វេនបត្តំ អញ្ញាកា-
 សំ បលាលប្បញ្ញំ ។ សោ បញ្ញាកតំ បិណ្ឌាណ-
 តប្បដិក្កន្តោ និសីទតិ បល្ល័ង្កំ អាភុជិត្វា ឧដ្ឋ
 កាយំ បណិជាយ បរិមុខំ សតិ ឧបដ្ឋបេត្វា ។
 សោ អភិជ្ឈំ លោកេ បហាយ វិតតាកិជ្ឈេន
 ចេតសា វិហារតិ អភិជ្ឈាយ ចិត្តំ បរិសោធនតិ
 ព្យាណធប្បនោសំ បហាយ អព្យាបន្តចិត្តោ វិហារតិ
 សត្វប្បណាក្ខតហិតានុកម្មី ព្យាណធប្បនោសា ចិត្តំ
 បរិសោធនតិ មីនមិទ្ធិំ បហាយ វិតតមីនមិទ្ធា
 វិហារតិ អាលោកសញ្ញំ សតោ សម្មជានោ
 មីនមិទ្ធា ចិត្តំ បរិសោធនតិ ឧទ្ធច្ចក្កក្កញ្ញំ បហាយ

ទេវទោវត្ត ទេវទោសុត្រ បុគ្គលប្រកបដោយសីលក្មេង

(១៧) ភិក្ខុនោះបរិបូណ៌ដោយសីលក្មេងដ៏ប្រសើរនេះផង បរិបូណ៌

ដោយឥន្ទ្រិយសំរវៈដ៏ប្រសើរនេះផង បរិបូណ៌ដោយសតិសម្បជញ្ញៈដ៏ប្រ

សើរនេះផង តែងគប់កន្ទុវសេនាសនៈដ៏ស្ងាត់ គឺព្រៃ គល់ឈើ ភ្នំ

រុន្តិភ្នំ ព្រៃស្មសាន ព្រៃត្បាយ ទីវាល គំនរចំបើង ។ ភិក្ខុនោះ លុះ

ហួសពេលបិណ្ឌបាត ក្នុងវេលាខាងក្រោយភក្តី ក៏អង្គុយពត់ភ្នែកគម្រង់

កាយឲ្យត្រង់ កម្ពស់ស្មារតីឲ្យមានមុខត្រោះច្រកកម្ពុជាន ។ ភិក្ខុនោះ

ក៏លះបង់នូវអភិជ្ឈក្នុងលោកគឺបញ្ចបាទានក្នុង មានចិត្តប្រាសចាកអភិជ្ឈក

ធ្វើចិត្តឲ្យស្អាតចាកអភិជ្ឈក លះបង់នូវព្យាបាទនិងសេចក្តីប្រមូស្ត មាន

ចិត្តមិនព្យាបាទ មានសេចក្តីអនុគ្រោះដោយប្រយោជន៍ដល់សត្វមានជីវិត

ទាំងអស់ ធ្វើចិត្តឲ្យបរិសុទ្ធចាកព្យាបាទនិងសេចក្តីប្រមូស្ត លះបង់ថ្មី-

មិទ្ធុៈ ជាអ្នកប្រាសចាកថ្មីមិទ្ធុៈ មានសេចក្តីសំគាល់នូវពន្លឺ ជាអ្នក

មានសតិនិងសម្បជញ្ញៈ ធ្វើចិត្តឲ្យស្អាតចាកថ្មីមិទ្ធុៈ លះបង់ទទួលចិត្តកថៈ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបេសណ្ណសកំ

អនុទ្ទតោ វិហារតិ អជ្ឈនំ វេបសន្តចិត្តោ ឧទ្ធចក្កក្កហា
 ចិត្តំ បរិសោធនតិ វិចិត្តិច្ឆំ បហាយ តិណ្ណវិចិត្តិន្ទោ
 វិហារតិ អកតមំកមី កុសលេសុ ធម្មេសុ វិចិត្តិច្ឆាយ
 ចិត្តំ បរិសោធនតិ ។

[២០] សោ វេមេ បញ្ច ជីវរណោ បហាយ
 ចេតសោ ឧបក្កិលេសេ បញ្ញាយ ទុព្វលីករណោ
 វិវិច្ឆេវ កាមេហិ វិវិច្ឆ អកុសលេហិ ធម្មេហិ សវិតក្កិ
 សវិតារំ វិវេកជំ បិតិសុខំ បឋមំ ណាជំ ឧបសម្មជ្ជ
 វិហារតិ ។ ឯវម្បំ ភិក្ខុវេ សដលោ ឧបក្កិមោ
 ហោតិ សដលំ បដានំ ។

[២១] បុន ចបរំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ វិតក្កិវិចារាជំ
 វេបសមា អជ្ឈនំ សម្មសាទនំ ចេតសោ ឯកោទិការំ

សុត្តន្តបិដក មន្តិមនិកាយ ឧបេសណ្តសកៈ

ជាអ្នកមានចិត្តមិនវាយមាយ មានចិត្តស្ងប់ស្ងាត់ក្នុងសន្តានរបស់ខ្លួន ធ្វើ
ចិត្តឲ្យស្ងាត់ចាកទុច្ចបក្ខិកិច្ចៈ លះបង់វិចិកិច្ចា ជាអ្នកឆ្លងផ្លូវចាកវិចិកិច្ចា
ហើយ មិនមានសេចក្តីឆ្លើងឆ្ងល់ ក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយ ធ្វើចិត្តឲ្យ
ស្ងាត់ចាកវិចិកិច្ចា ។

(២០) ភិក្ខុនោះលុះលះបង់នូវនិវរណៈទាំង ៤ នេះ ដែលជាឧបក្កិ-
លេសរបស់ចិត្ត ដែលធ្វើប្រាជ្ញាឲ្យមានកម្លាំងថយហើយ ក៏ស្ងាត់ចាក
កាមទាំងឡាយ ស្ងាត់ចាកអកុសលធម៌ទាំងឡាយ ហើយចូលកាន់
បឋមជ្ឈានដែលប្រកបដោយវិតក្កៈ វិចារៈ មានបីគំនិតសុខៈដែលកើតអំពី
សេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ ក៏សម្រាន្តនៅដោយឥរិយាបថ ៤ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង-
ឡាយ សេចក្តីប្រឹងប្រែងមានផល សេចក្តីព្យាយាមមានផល យ៉ាង
នេះឯង ។

(២១) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុរម្ងាប់នូវវិតក្កៈ
និងវិចារៈ ហើយក៏ចូលកាន់ទុតិយជ្ឈាន ជាធម្មជាតិកើតមានក្នុងសន្តាន
នៃខ្លួន ប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លាគឺសត្វា មានសភាពជាចិត្តខ្ពស់ឯក

ទេវទេវត្តស្ស ទេវទេវត្តស្ស ណាទ្ធរសម្មុទ្ធក

អវិតក្កំ អវិហារំ សមាធិជំ បិតសុខំ ទុតិយំ
ណាទំ ឧបសម្ពជ្ជំ វិហារតិ ។ ឯវម្បំ កិក្ខុវេ
សដលោ ឧបក្កមោ ហោតិ សដលំ បដានំ ។

(២២) បុន ចបរំ កិក្ខុវេ កិក្ខុ បិតិយា ច
វិភតា ឧបេត្តកោ ច វិហារតិ សតោ ច សម្មជាតោ
សុខញ្ច កាយេន បដិសំវេទេតិ យន្តំ អរិយា អា-
ចិត្តន្តិ ឧបេត្តកោ សតិមា សុខវិហារីតិ តតិយំ
ណាទំ ឧបសម្ពជ្ជំ វិហារតិ ។ ឯវម្បំ កិក្ខុវេ
សដលោ ឧបក្កមោ ហោតិ សដលំ បដានំ ។

(២៣) បុន ចបរំ កិក្ខុវេ កិក្ខុ សុខស្ស ច
បហាតា ទុក្ខស្ស ច បហាតា បុត្រោ សោមនស្ស-
នោមនស្សានំ អត្តន្តំ អទុក្ខមសុខំ ឧបេត្តាសតិ-
ហារិសុទ្ធិ ចតុត្ថំ ណាទំ ឧបសម្ពជ្ជំ វិហារតិ ។
ឯវម្បំ កិក្ខុវេ សដលោ ឧបក្កមោ ហោតិ
សដលំ បដានំ ។

ទេវទេហវិញ្ញ ទេវទេហសូត្រ ការចូលឈាន

មិនមានវិភក្តៈ មិនមានវិចារៈ មានតែបីភិក្ខុនិងសុខៈដែលកើតអំពីសមាធិ
គឺបឋមជ្ឈាន ក៏សម្រាន្តនៅដោយឥរិយាបថ ៤ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
សេចក្តីប្រឹងប្រែងមានផល សេចក្តីព្យាយាមមានផល យ៉ាងនេះឯង ។

(២២) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុនឿយណាយចាក
បីភិក្ខុ ជាអ្នកប្រកបដោយទេវក្ខានផង មានសតិសម្បជញ្ញៈទទួលសុខ
ដោយនាមកាយផង ក៏ចូលកាន់តតិយជ្ឈាន ដែលព្រះអរិយៈទាំងឡាយ
តែងសរសើរថា បុគ្គលដែលបានតតិយជ្ឈាន មានចិត្តប្រកបដោយ
ទេវក្ខា មានស្មារតីនៅជាសុខដូច្នោះ ក៏សម្រាន្តនៅដោយឥរិយាបថ ៤ ។
ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីប្រឹងប្រែងមានផល សេចក្តីព្យាយាមមាន
ផល យ៉ាងនេះឯង ។

(២៣) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយវិញទៀត ភិក្ខុលះបង់នូវ
សុខផង លះបង់នូវទុក្ខផង អស់សោមនស្សនិងទោមនស្ស ក្នុងកាល
មុនផង ក៏ចូលកាន់ចតុត្ថជ្ឈាន ជាធម្មជាតិមានអារម្មណ៍មិនមែនទុក្ខ
មិនមែនសុខគឺទេវក្ខា មានសតិដ៏បរិសុទ្ធដោយទេវក្ខា ក៏សម្រាន្ត
នៅដោយឥរិយាបថ ៤ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីប្រឹងប្រែង
មានផល សេចក្តីព្យាយាមមានផល យ៉ាងនេះឯង ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ខបរិបណ្ណសកំ

(២៤) សោ ឃំ សមាហិតេ ចិត្តេ បរិសុទ្ធិ
 បរិយោណិតេ អនង្គណោ វិតត្ថបក្កិលេសេ មុទុក្ខតេ
 កម្មជ័យេ បិតេ អនេត្តប្បត្តេ បុព្វេនិវាសានុស្ស-
 តិញ្ញាណាយ ចិត្តំ អភិជញ្ញាមេតិ ។ សោ អនេកវិហិតំ
 បុព្វេនិវាសំ អនុស្សវតិ សេយ្យដីទំ ឯកម្បំ ជាតិ
 ទ្វេបំ ជាតិយោ តិស្សបំ ជាតិយោ ចតស្សបំ
 ជាតិយោ បញ្ចបំ ជាតិយោ ទសបំ ជាតិយោ វីសម្បំ
 ជាតិយោ តីសម្បំ ជាតិយោ ចត្តាឡីសម្បំ ជាតិយោ
 បញ្ញាសម្បំ ជាតិយោ ជាតិសតម្បំ ជាតិសហ-
 ស្សម្បំ ជាតិសតសហស្សម្បំ អនេកេបំ សំវដ្ត-
 កប្បំ អនេកេបំ វិវដ្តកប្បំ អនេកេបំ សំវដ្តវិវដ្ត-
 កប្បំ អម្បតាសី ឃំនាមោ ឃំតោត្តោ ឃំវិល្លោ
 ឃំវមាហារោ ឃំវសុខទុក្ខច្បជិសំវេទី ឃំវមាយុបរិយោ
 សោ តតោ ចុតោ អម្បត ឧទនាទី ត្រតា-
 ទាសី ឃំនាមោ ឃំតោត្តោ ឃំវិល្លោ ឃំវមាហារោ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណសកៈ

(២៤) ភិក្ខុនោះ កាលបើចិត្តតាំងខាប់ខ្លួន បរិសុទ្ធ ផ្លូវផង មិន

មានទិទួលគឺកិលេស ប្រាសចាកទុបកិលេស មានសភាពជាចិត្តទន់ភ្លាម

ដល់ការនាកម្ម ជាចិត្តនឹងផឹង មិនញាប់ញ័រៗតាមការម្នាក់យ៉ាងនេះ

ហើយ ភិក្ខុម្នាក់ផងបង្កើនចិត្ត៧ ដើម្បីបញ្ចេញវិសាទុស្សតិញ្ញាណ ។

ភិក្ខុនោះ រលឹកឃើញនូវខ្លួនដែលខ្លួនធ្លាប់ស្រ្តីយនៅក្នុងកាលមុន ជា

ច្រើនប្រការ រលឹកឃើញនូវខ្លួននោះតើដូចម្តេចខ្លះ គឺរលឹកឃើញ ១ ជាតិ

២ ជាតិ ៣ ជាតិ ៤ ជាតិ ៥ ជាតិ ៦ ជាតិ ៧ ជាតិ ៨ ជាតិ ៩ ជាតិ ១០ ជាតិ ១១ ជាតិ

១២ ជាតិ ១៣ ជាតិ មួយរយជាតិ មួយពាន់ជាតិ មួយសែនជាតិក៏បាន

រលឹកឃើញនូវសំវដ្តកប្បជាច្រើនក៏បាន នូវវិវដ្តកប្បជាច្រើនក៏បាន សំ-

វដ្តវិវដ្តកប្ប ជាច្រើនក៏បាន ថា អាត្មាអញបានកើតក្នុងភពឯណោះ មាន

ឈ្មោះយ៉ាងនេះ មានគោត្រយ៉ាងនេះ មានសម្បុរយ៉ាងនេះ មានអា-

ហារយ៉ាងនេះ បានទទួលសុខនិងទុក្ខយ៉ាងនេះ មានកំណត់អាយុត្រឹម

ប៉ុណ្ណោះ លុះអាត្មាអញច្រកចាកអត្តភាពនោះហើយ ក៏បាន៧កើតក្នុង

ភពឯណោះ កាលដែលអាត្មាអញ៧កើតក្នុងភពនោះ មានឈ្មោះយ៉ាង

នេះ មានគោត្រយ៉ាងនេះ មានសម្បុរយ៉ាងនេះ មានអាហារយ៉ាងនេះ

ទេវវរ្ម័នស្ស ទេវវរ្ម័នសុត្ត ទិព្វចក្កកថា

ឃុំសុខទុក្ខប្បដិសំវេទី ឃុំមាយុបរិយន្តោ សោ ភតោ
ចុតោ វេទុបបន្តោតិ ។ វេតិ សាការំ សទុទ្ធសំ
អនេកវិហិតំ បុព្វេនិវាសំ អនុស្សរតិ ។ ឃុំម្បិ កិក្ខុវេ
សដលោ ឧបក្កមោ ហោតិ សដលំ បដានំ ។

(២៥) សោ ឃុំ សមាហិតេ ចិត្តេ បរិសុទ្ធិ
បរិយោនាតេ អនុវ័ណោ វិកត្តបក្កិលេសេ មុទុក្ខតេ
កម្មជ័យេ វិតេ អនេញ្ចប្បត្តេ សត្តានំ ចុត្តបនា-
តញ្ញាលាយ ចិត្តំ អភិជញ្ញាមេតិ ។ សោ ទិព្វេន
ចក្កិនា វិសុទ្ធិន អតិក្កន្តមាណសកេន សត្តេ បស្សតិ
ចរមនេ ឧបបជ្ជមនេ ហីនេ បណីតេ សុវណ្ណ
ទុព្វណ្ណេ សុគតេ ទុក្ខតេ យថាកម្មបតេ សត្តេ
បដានិតំ វេមេ វតេ កោន្តោ សត្តា កាយ-
ទុច្ឆរិតេន សមញ្ញាតតា វចិទុច្ឆរិតេន សមញ្ញាតតា

ទេវទេហវត្ត ទេវទេហសូត្រ ភាពនៃទ្រព្យពុទ្ធ

បានទទួលសុខនិងទុក្ខយ៉ាងនេះ មានកំណត់អាយុត្រឹមប៉ុណ្ណោះ លុះអាត្មា
អញច្បុកចាកអត្តភាពនោះហើយ ក៏បានមកកើតក្នុងភិព្វនេះ ។ ភិក្ខុនោះ
លើកឃើញនូវខ្លួនដែលខ្លួនធ្លាប់អាស្រ័យនៅក្នុងកាលមុន ជាច្រើនប្រការ
ព្រមទាំងអាការ គឺសម្បទានិងអាហារជាដើម ព្រមទាំងទទួល គឺឈ្មោះ
និងគោត្រ ដោយប្រការដូច្នោះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីប្រឹង
ប្រែងមានផល សេចក្តីព្យាយាមមានផល យ៉ាងនេះឯង ។

(២៥) ភិក្ខុនោះ កាលបើមានចិត្តខ្ជាប់ខ្ជួន បរិសុទ្ធ ផូរផង់ មិនមាន
ទីទួលគឺកិលេស ប្រាសចាកទុក្ខកិលេស មានសភាពជាចិត្តទន់ គួរដល់
ការនាកម្ម ជាចិត្តនឹងធីនី មិនញាប់ញ័រទៅតាមអារម្មណ៍យ៉ាងនេះហើយ
ក៏តម្រង់ផ្លូវបង្កើនចិត្តទៅ ដើម្បីចូលបុគ្គលាណ (ការដឹងចិត្តបដិសន្ធិ)
របស់សត្វទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុនោះមានចក្ខុដ៏ចម្រើន បរិសុទ្ធ កន្លងបង្កើនចិត្ត
ជាប់រឹមនុស្សធម្មតា រមែងឃើញពួកសត្វដែលច្បុកដែលកើត ជាសត្វ
ថោកទាប ខ្ពង់ខ្ពស់ មានសម្បុរល្អ មានសម្បុរអាក្រក់ មានគិល្ប មាន
គិល្បអាក្រក់ ដឹងច្បាស់នូវសត្វដែលប្រព្រឹត្តទៅតាមកម្មរបស់ខ្លួនដូច្នោះថា
អើហ្ន៎⁺ សត្វអម្បាលនេះប្រកបដោយកាយទុច្ចរិត ប្រកបដោយវច្ចុច្ចរិត

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបបណ្ណសកំ

មនោទុច្ឆរិតេន សមញ្ញតតា អរិយានំ ឧបវាទកា
 មិច្ឆាទិដ្ឋិកា មិច្ឆាទិដ្ឋិកម្មសមាទាមា តេ កាយស្ស
 កេនា បរម្មរណា អនាយំ ទុក្ខតំ វិនាសំ វិរយំ
 ឧបបញ្ញា វេទេវា បទ កោញ្ញោ សុត្តោ កាយសុចរិតេន
 សមញ្ញតតា វចិត្តចរិតេន សមញ្ញតតា មនោសុចរិតេន
 សមញ្ញតតា អរិយានំ អនុបវាទកា សម្មាទិដ្ឋិកា
 សម្មាទិដ្ឋិកម្មសមាទាមា តេ កាយស្ស កេនា
 បរម្មរណា សុគតិ សក្កំ លោកំ ឧបបញ្ញាតិ ។ វតិ
 ទិព្វេន ចក្កេនា វិសុទ្ធលោ អតិក្កន្ធមាទុសកេន
 សត្តេ បសុតិ ចវមារេ ឧបបជ្ជមារេ ហារេ
 បណ្ឌិតេ សុវណ្ណិ ទុទ្ធលោ សុគតេ ទុក្ខតេ
 យថាកម្មបតេ សត្តេ បជាទាតិ ។ វិវម្បំ ភិក្ខុវេ
 សដលោ ឧបក្កិមោ ហោតិ សដលំ បណានំ ។

(២៦) សោ វិវំ សមាហិតេ ចិត្តេ បរិ-
 សុទ្ធលោ បរិយោទានេ អនត្តំ លោ វិភត្តបក្កិលេសេ
 មុទុក្ខតេ កម្មនិយេ បិតេ អនេញ្ញប្បត្តេ អាសវា-
 នំ ឧយញ្ញាយ ចិត្តំ អភិទិញ្ញាមេតិ ។ សោ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិយល្ហាសកៈ

ប្រកបដោយមនោទុច្ចរិត ជាអ្នកគំរះដៀលពួកព្រះអរិយៈ ជាមិត្តទិដ្ឋិ
 ប្រកាន់អំពើជាមិត្តទិដ្ឋិ សត្វទាំងនោះ លុះបែកឆ្ងាយរាងកាយស្លាប់ទៅ
 ក៏ទៅកើតក្នុងអបាយ ទុគ្គតិ វិនិបាត នរក មួយទៀត សត្វអម្បាល
 នេះ ប្រកបដោយកាយសុច្ចរិត ប្រកបដោយវចីសុច្ចរិត ប្រកបដោយ
 មនោសុច្ចរិត ជាអ្នកមិនគំរះដៀលពួកព្រះអរិយៈ ជាសម្មាទិដ្ឋិ ប្រកាន់
 អំពើជាសម្មាទិដ្ឋិ សត្វទាំងនោះ លុះបែកឆ្ងាយរាងកាយស្លាប់ទៅ ក៏ទៅ
 កើតក្នុងសុគតិ សួគ៌ ទៅលោក ។ ភិក្ខុនោះមានចក្ខុដូចជាទិព្វ បរិសុទ្ធ
 កន្លងបង់ចក្ខុជាបេសមនុស្សធម្មតា រមែងឃើញពួកសត្វដែលច្រូត ដែល
 កើត ជាសត្វថោកទាប ខ្ពង់ខ្ពស់ មានសម្បុរល្អ មានសម្បុរអាក្រក់
 មានគតិល្អ មានគតិអាក្រក់ ជីវិតច្បាស់នូវពួកសត្វដែលប្រព្រឹត្តទៅតាម
 កម្មរបស់ខ្លួន ដោយប្រការដូច្នោះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តី
 ប្រឹងប្រែងមានផល សេចក្តីព្យាយាមមានផល យ៉ាងនេះឯង ។

(២៦) ភិក្ខុនោះ កាលបើមានចិត្តខាប់ខ្ចួន បរិសុទ្ធ ផ្សេងផ្សំ មិន
 មានទិដ្ឋលតិកិលេស ប្រាសចាកទុបក្កិលេស ជាចិត្តទន់ គួរដល់
 ការនាកម្ម ជាចិត្តនឹងធឹង មិនញាប់ញ័រទៅតាមអារម្មណ៍ យ៉ាងនេះ
 ហើយ ក៏គម្រឹងផ្តល់បង្ហាន់ចិត្តទៅ ដើម្បីពាសវក្ខយញាណ ។ ភិក្ខុនោះ

ទេវទេវវង្សស្ស ទេវទេវសុត្តេ អាសវក្ខយញ្ញណណារោ

វេទំ ទុក្ខំនិ យថាក្ខតំ បដាបាតិ អយំ ទុក្ខំសមុទ-
 យោតិ យថាក្ខតំ បដាបាតិ អយំ ទុក្ខំនិរោជោតិ
 យថាក្ខតំ បដាបាតិ អយំ ទុក្ខំនិរោធតាមិដិ
 បដិបទាតិ យថាក្ខតំ បដាបាតិ វេទំ អាសវកិ
 យថាក្ខតំ បដាបាតិ អយំ អាសវសមុទយោតិ
 យថាក្ខតំ បដាបាតិ អយំ អាសវនិរោជោតិ យថាក្ខតំ
 បដាបាតិ អយំ អាសវនិរោធតាមិដិ បដិបទាតិ
 យថាក្ខតំ បដាបាតិ ។ ឧស្ស ឃំ ជានតោ ឃំ
 បស្សតោ កាមាសវាបិ ចិត្តំ វិមុច្ចតិ ភវាសវាបិ
 ចិត្តំ វិមុច្ចតិ អវិជ្ជាសវាបិ ចិត្តំ វិមុច្ចតិ វិមុត្តស្មី
 វិមុត្តមិតិ ញ្ញាណំ ហោតិ វិណា ជាតិ វុសិតំ
 ព្រាហ្មចរិយំ កតំ ករណីយំ ឆាបំ វត្តត្តាយាតិ
 បដាបាតិ ។ ឃំ ទោ ភិក្ខុវេ សដលោ ឧបត្តិមោ
 ហោតិ សដលំ បដាបំ ។

ទេវទេហានុ ទេវទេហសូត្រ ភាពនៃអាសវព្វយញ្ញណ

ដឹងតាមពិតថា នេះជាទុក្ខ ដឹងតាមពិតថា នេះជាហេតុនាំឲ្យកើតទុក្ខ
ដឹងតាមពិតថា នេះជាសេចក្តីរលត់ទុក្ខ ដឹងតាមពិតថា នេះជាបដិបទា
ឲ្យបានដល់នូវសេចក្តីរលត់ទុក្ខ ដឹងតាមពិតថា នេះជាអាសវៈ ដឹងតាម
ពិតថា នេះជាសេចក្តីរលត់អាសវៈ ដឹងតាមពិតថា នេះជាបដិបទា
ឲ្យបានដល់នូវសេចក្តីរលត់អាសវៈ ។ កាលបើភិក្ខុនោះដឹងយ៉ាងនេះ
ឃើញយ៉ាងនេះហើយ ចិត្តក៏រួចស្រឡះចាកកាមាសវៈផង ចិត្តរួចស្រឡះ
ចាកភវសវៈផង ចិត្តរួចស្រឡះចាកអវិជ្ជាសវៈផង កាលបើចិត្តរួចស្រឡះ
ហើយ ប្រាជ្ញាក៏កើតឡើងថា ចិត្តរួចស្រឡះហើយ ភិក្ខុនោះក៏ដឹង
ច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ មគ្គព្រហ្មចរិយៈ អាត្មាអញបានប្រព្រឹត្តគ្រប់
គ្រាន់ហើយ សោឡសកិច្ច អាត្មាអញបានធ្វើស្រេចហើយ មគ្គការវនា-
កិច្ចដទៃ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ ។
ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីប្រឹងប្រែងមានផល សេចក្តីព្យាយាមមាន
ផល យ៉ាងនេះឯង ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមកាយស្ស ខុបបណ្ណសកំ

(២៧) ឯវំវាទំ ភិក្ខុវេ តថាគតោ ឯវំវាទំ

ភិក្ខុវេ តថាគតំ ទស សហជម្មីកា ចាសំសដ្ឋានំ
 អាគច្ឆន្តិ ។ សចេ ភិក្ខុវេ សត្តា បុព្វេ កតហេ-
 តុ សុខទុក្ខំ បដិសំវេទន្តិ អន្ធា ភិក្ខុវេ តថាគតោ
 បុព្វេ សុកតកម្មការី យ ឯតរហិ ឯវុទា អនា-
 សវា សុខា វេទនា វេទនតិ ។ សចេ ភិក្ខុវេ សត្តា
 វស្សវនិម្មានហេតុ សុខទុក្ខំ បដិសំវេទន្តិ អន្ធា
 ភិក្ខុវេ តថាគតោ កទ្ធកេន វស្សវេន និម្មិតោ
 យំ ឯតរហិ ឯវុទា អនាសវា សុខា វេទនា
 វេទនតិ ។ សចេ ភិក្ខុវេ សត្តា សង្កតិការីហេតុ
 សុខទុក្ខំ បដិសំវេទន្តិ អន្ធា ភិក្ខុវេ តថាគតោ
 កល្យាណសង្កតិកោ យំ ឯតរហិ ឯវុទា អនា-
 សវា សុខា វេទនា វេទនតិ ។ សចេ ភិក្ខុវេ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបិណ្ណសក្កា

(២៧) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះភថាគតតែងពោលយ៉ាងនេះ

ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ពាក្យប្រកបដោយធម៌ ១០ ប្រការ តែងមកកាន់

ស្ថានដែលគប្បីសរសើរ ចំពោះព្រះភថាគត ជាអ្នកពោលយ៉ាងនេះ ។

ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បើពួកសត្វរងសុខនឹងទុក្ខ ព្រោះហេតុតែកម្មដែល

ខ្លួនបានធ្វើក្នុងកាលមុន ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះភថាគតជាអ្នកធ្វើអំពើ

លក្ខណ៍កាលមុនដោយពិត បានជាក្នុងកាលឥឡូវនេះ ទទួលសុខវេទនា

មិនមានអាសវៈ មានសភាពយ៉ាងនេះ ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ

បើពួកសត្វរងសុខនឹងទុក្ខ ព្រោះហេតុតែព្រះឥសូរ ភាគតែងឱ្យ

ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះភថាគតគឺព្រះឥសូរដ៏ចម្រើនភាគតែងឱ្យដោយ

ពិត បានជាក្នុងកាលឥឡូវនេះ ទទួលសុខវេទនា មិនមានអាសវៈ មាន

សភាពយ៉ាងនេះ ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បើពួកសត្វរងសុខនឹងទុក្ខ

ព្រោះហេតុតែសន្តតិទាំងពីរៈ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះភថាគតមាន

សន្តតិលដោយពិត បានជាក្នុងកាលឥឡូវនេះ ទទួលសុខវេទនា មិន

មានអាសវៈ មានសភាពយ៉ាងនេះ ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បើ

ទេវទោវណ្ណស្យ ទេវទោសុត្តេ បាសិសុត្តនិទានមនំ

សត្តា អភិជាតិហេតុ សុខទុក្ខំ បដិសំវេទន្តិ អន្តា
 ភិក្ខុវេ តថាគតោ កល្យាណភិជាតិកោ យំ
 ឯតរហំ ឯវុចា អនាសវំ សុខា វេទនា វេទនិ ។
 សចេ ភិក្ខុវេ សត្តា និដ្ឋធម្មបក្កមហេតុ សុខទុក្ខំ
 បដិសំវេទន្តិ អន្តា ភិក្ខុវេ តថាគតោ កល្យាណនិដ្ឋ-
 ធម្មបក្កមោ យំ ឯតរហំ ឯវុចា អនាសវំ សុខា
 វេទនា វេទនិ ។ សចេ ភិក្ខុវេ សត្តា បុព្វេ កតហេតុ
 សុខទុក្ខំ បដិសំវេទន្តិ ចាសំសោ តថាគតោ ធា
 ចេ សត្តា បុព្វេ កតហេតុ សុខទុក្ខំ បដិសំវេ-
 ទន្តិ ចាសំសោ តថាគតោ ។ សចេ ភិក្ខុវេ
 សត្តា វស្សានិម្មានហេតុ សុខទុក្ខំ បដិសំវេទន្តិ
 ចាសំសោ តថាគតោ ធា ចេ សត្តា វស្សានិម្មា-
 នហេតុ សុខទុក្ខំ បដិសំវេទន្តិ ចាសំសោ តថា-
 គតោ ។ សចេ ភិក្ខុវេ សត្តា សង្កតិការហេតុ
 សុខទុក្ខំ បដិសំវេទន្តិ ចាសំសោ តថាគតោ ធា
 ចេ សត្តា សង្កតិការហេតុ សុខទុក្ខំ បដិសំ-
 វេទន្តិ ចាសំសោ តថាគតោ ។ សចេ ភិក្ខុវេ

ទេវទហិត្ត ទេវទហសូត្រ ការមកកាន់ស្ថានដែលគេធម្មីសរសើរ

ពួកសត្វរងសុខនឹងទុក្ខ ព្រោះហេតុតែអភិជាតិ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះ
 គថាគតមានអភិជាតិល្អដោយពិត បានជាក្នុងកាលឥឡូវនេះ ទទួលសុខ-
 វេទនា មិនមានអាសវៈ មានសភាពយ៉ាងនេះ ខ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 បើពួកសត្វរងសុខនឹងទុក្ខ ព្រោះហេតុតែសេចក្តីប្រឹងប្រែងក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះគថាគត មានសេចក្តីប្រឹងប្រែងក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ
 ល្អដោយពិត បានជាក្នុងកាលឥឡូវនេះ ទទួលសុខវេទនា មិនមាន
 អាសវៈ មានសភាពយ៉ាងនេះ ខ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បើពួកសត្វរង
 សុខនឹងទុក្ខ ព្រោះហេតុតែកម្មដែលខ្លួនធ្វើក្នុងកាលមុន ព្រះគថាគតក៏គួរ
 គេសរសើរបាន បើទុកជាពួកសត្វមិនរងសុខនឹងទុក្ខ ព្រោះហេតុតែកម្ម
 ដែលខ្លួនធ្វើក្នុងកាលមុនក៏ដោយ ព្រះគថាគតក៏គង់គេសរសើរបាន ខ ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បើពួកសត្វរងសុខនឹងទុក្ខ ព្រោះហេតុតែព្រះឥសូរ
 ភ្នាក់តែឲ្យ ព្រះគថាគតក៏គួរគេសរសើរបាន បើទុកជាពួកសត្វមិនរង
 សុខនឹងទុក្ខ ព្រោះហេតុតែព្រះឥសូរភ្នាក់តែឲ្យក៏ដោយ ព្រះគថាគត
 ក៏គង់គេសរសើរបាន ខ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បើពួកសត្វរងសុខ
 នឹងទុក្ខ ព្រោះហេតុតែសង្កត់នឹងការវៈ ព្រះគថាគតក៏គួរគេសរសើរបាន
 បើទុកជាពួកសត្វមិនរងសុខនឹងទុក្ខ ព្រោះហេតុតែសង្កត់នឹងការវៈក៏ដោយ
 ព្រះគថាគត ក៏គង់គេសរសើរបាន ខ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បើ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបេហន្តរាសកំ

សត្តា អភិជាតិហេតុ សុខទុក្ខំ បដិសំវេទន្តំ បាសំសោ
 ភយាភតោ ហោ ចេ សត្តា អភិជាតិហេតុ សុខទុក្ខំ
 បដិសំវេទន្តំ បាសំសោ ភយាភតោ ។ សចេ ភិក្ខុវេ
 សត្តា ទិដ្ឋធម្មបក្កមហេតុ សុខទុក្ខំ បដិសំវេទន្តំ
 បាសំសោ ភយាភតោ ហោ ចេ សត្តា ទិដ្ឋធម្ម-
 បក្កមហេតុ សុខទុក្ខំ បដិសំវេទន្តំ បាសំសោ
 ភយាភតោ ។ ឃរំវាទី ភិក្ខុវេ ភយាភតោ ឃរំវាទី
 ភិក្ខុវេ ភយាភតំ វេមេ ទស សហធម្មីកា បាសំ-
 សដ្ឋានំ អាភច្ឆន្តិតំ ។ វេទមហោច ភកវា អត្តមនា
 តេ ភិក្ខុ ភកវេតោ ភាសិតំ អភិទន្ធានំ ។

ទេវេហសុត្តំ បឋមំ និទ្ទិកំ ។



សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណសកៈ

ពួកសត្វនឹងសុខនឹងទុក្ខ ព្រោះហេតុតែអភិជាតិ ព្រះគម្ភាគតក៏គួរគេសរសើរបាន បើទុកជាពួកសត្វមិននឹងសុខនឹងទុក្ខ ព្រោះហេតុតែអភិជាតិក៏ដោយ ព្រះគម្ភាគតក៏គង់គេសរសើរបាន ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើពួកសត្វនឹងសុខនឹងទុក្ខ ព្រោះហេតុតែសេចក្តីប្រឹងប្រែងក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ ព្រះគម្ភាគតក៏គួរគេសរសើរបាន បើទុកជាពួកសត្វមិននឹងសុខនឹងទុក្ខ ព្រោះហេតុតែសេចក្តីប្រឹងប្រែង ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះក៏ដោយ ព្រះគម្ភាគតក៏គង់គេសរសើរបាន ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះគម្ភាគតក៏គង់ពោលយ៉ាងនេះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពាក្យប្រកបដោយហេតុ ១០ ប្រការនេះឯង តែងមកកាន់ស្ថានដែលគេគប្បីសរសើរ ចំពោះព្រះគម្ភាគតជាអ្នកពោលយ៉ាងនេះ ។ លុះព្រះមានបុណ្យបានសំដែងព្រះសូត្រនេះចប់ហើយ ភិក្ខុទាំងនោះ ជាអ្នកមានចិត្តត្រេកអរ រីករាយ ចំពោះភាសិត របស់ព្រះមានបុណ្យ ។

ទុតិយំ បញ្ចត្តយសុតំ

(២៨) ឃុំ ឃុំ សុតំ ។ ឃុំ សមយំ កតវា

សាវត្ថុយំ វិហារតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស

អារាមេ ។ ត្រុត ខោ កតវា ភិក្ខុ អាមន្តេសិ

ភិក្ខុវោតិ ។ កទន្តេតិ តេ ភិក្ខុ កតវតោ

បច្ចុស្ស្សិសុំ ។

(២៩) កតវា ឃុំ ឃុំ សុតំ ភិក្ខុវេ ឃុំ ឃុំ

សមណ្ឌាញ្ញាណា អបរន្តកប្បិកា អបរន្តាដុទ្ធិដ្ឋិនោ

អបរន្តំ អារត្តំ អនេកវិហិតានិ អធិម្មតិបទានិ

អភិវទន្តិ ។ សញ្ញា អត្តា ហោតិ អរោគោ

បរម្មរណាតិ វត្តេកេ អភិវទន្តិ ។ អសញ្ញា អត្តា

ហោតិ អរោគោ បរម្មរណាតិ វត្តេកេ អភិវទន្តិ ។

បញ្ចត្តយសូត្រ ទី ២

(២៨) ខ្ញុំបានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាន
ព្រះភាគទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពាន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុង
សាវត្ថី ។ កាលព្រះមានព្រះភាគគង់នៅក្នុងវត្តនោះ បានត្រាស់ហៅ
ភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុទាំងនោះទទួលតបព្រះ
ពុទ្ធដីកា របស់ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។

(២៩) ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ដូច្នោះថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង
ឡាយ មានសមណព្រាហ្មណ៍ពួកខ្លះ ជាអ្នកកំណត់នូវខន្ធជាចំណែក
ខាងមុខ (ខន្ធក្នុងអនាគត) មានសេចក្តីយល់ឃើញ នូវខន្ធជាចំណែក
ខាងមុខ ប្រាព្វខន្ធជាចំណែកខាងមុខ ហើយសំដែងនូវចំណែក
នៃទិដ្ឋិច្រើនប្រការ ។ គឺសមណព្រាហ្មណ៍ពួកខ្លះនិយាយយ៉ាងនេះថា
អក្កា (ខ្លួន) កាលស្តាប់ទៅហើយ ជាសភាវៈមានសញ្ញា ទាំងឥត
មានពេក ១ ។ សមណព្រាហ្មណ៍ពួកខ្លះនិយាយយ៉ាងនេះថា អក្កា
កាលស្តាប់ទៅហើយ ជាសភាវៈមានសញ្ញា ទាំងឥតមានពេក ១ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបិបណ្ណសកំ

នេវេសញ្ញំ ចាសញ្ញំ អត្តា ហោតិ អនេកោ បរម្មរណាតិ

នត្ថេកេ អភិវទ្ធិន្តិ ។ សតោ វា បន សត្តស្ស

ឡច្ឆេនំ វិនាសំ វិកវំ បញ្ញាបេន្តិ ។ ទិដ្ឋទម្មនិព្វានំ

វា បនេកេ អភិវទ្ធិន្តិ ។ នតិ សន្តំ វា អត្តានំ

បញ្ញាបេន្តិ អនេកំ បរម្មរណា ។ សតោ វា បន

សត្តស្ស ឡច្ឆេនំ វិនាសំ វិកវំ បញ្ញាបេន្តិ ។

ទិដ្ឋទម្មនិព្វានំ វា បនេកេ អភិវទ្ធិន្តិ ។ នតិ នហានិ

បញ្ច ហត្ថា តិណិ ហោន្តិ តិណិ ហត្ថា បញ្ច

ហោន្តិ ។ អយមិទ្កេសោ បញ្ចត្តយស្ស ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបេសណ្ណសកៈ

សមណព្រាហ្មណ៍ពួកខ្លះនិយាយយ៉ាងនេះថា អត្តាកាលស្លាប់ទៅហើយ
 ជាសកាវៈមានសញ្ញាក៏មិនមែន មិនមានសញ្ញាក៏មិនមែន ទាំងឥតមាន
 រោគ ១ ។ សមណព្រាហ្មណ៍ពួកខ្លះ បញ្ចក្កនូវការដាច់ស្បូន្យ នូវសេចក្តី
 វិនាស នូវការមិនកើតទៀត របស់សត្វដែលមាននៅ ១ ។ មួយទៀត
 សមណព្រាហ្មណ៍ពួកខ្លះនិយាយថា ព្រះនិព្វានក្នុងបច្ចុប្បន្ន ១ (រួមជា
 ៥ ពួក) ។ តែបើបំប្រញាមកវិញ (មានត្រឹម ៣ ពួក) គឺសមណ-
 ព្រាហ្មណ៍ពួកខ្លះ បញ្ចក្កអត្តាដែលមាននៅ កាលស្លាប់ទៅហើយ មិន
 មានរោគ^(១) ១ ។ សមណព្រាហ្មណ៍ពួកខ្លះ បញ្ចក្កនូវការដាច់ស្បូន្យ នូវ
 សេចក្តីវិនាស នូវការមិនកើតទៀត របស់សត្វ ដែលមាននៅ ១ ។
 សមណព្រាហ្មណ៍ពួកខ្លះ និយាយថា ព្រះនិព្វានក្នុងបច្ចុប្បន្ន ១ ។
 ទិដ្ឋិទាំងនេះ មាន ៥ ប្រការ រួមមកជា ៣ ប្រការ ឬមាន ៣ ប្រការ
 វិញទៅជា ៥ ប្រការវិញ ដោយប្រការដូច្នោះឯង ។ នេះជាឧទ្ទេស
 នៃប្រជុំទិដ្ឋិ ៥ ប្រការ ឬ ៣ ប្រការ ។

១ ទិដ្ឋិ ៣ យ៉ាងខាងលើមតិ យល់ឃើញថា អត្តាមានសញ្ញា ១ អត្តាមិនមានសញ្ញា ១
 អត្តាមានសញ្ញាក៏មិនមែន មិនមានសញ្ញាក៏មិនមែន ១ ទាំង ៣ នេះរាប់ទុកថាតែ ១ វិញ
 ព្រោះមានសេចក្តីយល់ឃើញត្រូវគ្នា ប្លែកគ្នាខ្លះតែត្រង់សញ្ញាប៉ុណ្ណោះ ។

ទេវទានវិស្ស បញ្ចុយស្សត្ថេ អនុប្បញ្ញត្តិករោ

[៣០] តទ្រត ភិក្ខុវេ យេ តេ សមណ្ឌាញ្ញឃ្លាណ
 សញ្ញា^(១) អត្តានំ បញ្ញាបេន្តិ អរោតំ បរម្មរណា រូបំ^(២)
 វា តេ គោត្តោ សមណ្ឌាញ្ញឃ្លាណ សញ្ញា អត្តានំ
 បញ្ញាបេន្តិ អរោតំ បរម្មរណា អរូបំ វា តេ គោត្តោ
 សមណ្ឌាញ្ញឃ្លាណ សញ្ញា អត្តានំ បញ្ញាបេន្តិ អរោតំ
 បរម្មរណា រូបំ អរូបំ^(៣) វា តេ គោត្តោ សម-
 ណ្ឌាញ្ញឃ្លាណ សញ្ញា អត្តានំ បញ្ញាបេន្តិ អរោតំ បរម្មរ-
 ណា រូបំ អរូបំ វា តេ គោត្តោ សមណ្ឌាញ្ញឃ្លាណ
 សញ្ញា អត្តានំ បញ្ញាបេន្តិ អរោតំ បរម្មរណា ឯកត្ត-
 សញ្ញា វា តេ គោត្តោ សមណ្ឌាញ្ញឃ្លាណ សញ្ញា អត្តានំ
 បញ្ញាបេន្តិ អរោតំ បរម្មរណា ធានត្តសញ្ញា វា តេ
 គោត្តោ សមណ្ឌាញ្ញឃ្លាណ សញ្ញា អត្តានំ បញ្ញាបេន្តិ

១ ម. សព្វត្ថ សញ្ញតិ ទិស្សតិ ។ ២ ម. សព្វត្ថ រូបតិ ទិស្សតិ ។ ៣ ម. រូបំ ធានត្ថំ ។

ទេវហរិត្ត បញ្ចក្ខយសូត្រ ការបញ្ញត្តិអត្ថ

(៣០) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំង

នោះ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា បញ្ចត្តថា អត្តាកាលស្លាប់ទៅហើយ

ជាសភាវៈមានសញ្ញា ទាំងឥតមានរោគ សមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើនទាំង

នោះ តែងបញ្ចត្តអត្តា ដែលមានរូបថា កាលស្លាប់ទៅហើយ ជា

សភាវៈមានសញ្ញា ទាំងឥតមានរោគខ្លះ សមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើនទាំង

នោះ តែងបញ្ចត្តអត្តាដែលមិនមានរូបថា កាលស្លាប់ទៅហើយ ជា

សភាវៈមានសញ្ញា ទាំងឥតមានរោគខ្លះ សមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើនទាំង

នោះ តែងបញ្ចត្តអត្តាដែលមានរូបទាំងមិនមានរូបថា កាលស្លាប់ទៅ

ហើយ ជាសភាវៈមានសញ្ញា ទាំងឥតមានរោគខ្លះ សមណព្រាហ្មណ៍

ដ៏ចម្រើនទាំងនោះ តែងបញ្ចត្តអត្តាដែលមានរូបក៏មិនមែន មិនមានរូបក៏

មិនមែនថា កាលស្លាប់ទៅហើយ ជាសភាវៈមានសញ្ញា ទាំងឥតមាន

រោគខ្លះ សមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើនទាំងនោះ តែងបញ្ចត្តអត្តាដែលមាន

សញ្ញាដូចគ្នាថា កាលស្លាប់ទៅហើយ ជាសភាវៈមានសញ្ញា ទាំងឥត

មានរោគខ្លះ សមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើនទាំងនោះ តែងបញ្ចត្តអត្តាដែល

មានសញ្ញាផ្សេងគ្នាថា កាលស្លាប់ទៅហើយ ជាសភាវៈមានសញ្ញា

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបេសណ្ណសកំ

អរោគំ បរម្មរណា បរិត្តសញ្ញំ វា តេ គោត្តោ
សមណ្ឌាញ្ញណា សញ្ញំ អត្តានំ បញ្ញាបេន្តំ អរោគំ
បរម្មរណា អប្បមាណសញ្ញំ វា តេ គោត្តោ សម-
ណ្ឌាញ្ញណា សញ្ញំ អត្តានំ បញ្ញាបេន្តំ អរោគំ
បរម្មរណា ឯតំ វា បនេតេសំ ឧបាតិវត្តតំ វិញ្ញា-
ណកសិណមេកេ អភិវទ្ធន្តំ អប្បមាណំ អនេញ្ញំ^(១) ។
តយំទំ ភិក្ខុវេ តថាគតោ បដាធានំ យេ ខោ តេ
គោត្តោ សមណ្ឌាញ្ញណា សញ្ញំ អត្តានំ បញ្ញា-
បេន្តំ អរោគំ បរម្មរណា រូបំ វា តេ គោត្តោ សម-
ណ្ឌាញ្ញណា សញ្ញំ អត្តានំ បញ្ញាបេន្តំ អរោគំ
បរម្មរណា អរូបំ វា តេ គោត្តោ សមណ្ឌាញ្ញណា
សញ្ញំ អត្តានំ បញ្ញាបេន្តំ អរោគំ បរម្មរណា រូបិញ្ច
អរូបិញ្ច វា តេ គោត្តោ សមណ្ឌាញ្ញណា
សញ្ញំ អត្តានំ បញ្ញាបេន្តំ អរោគំ បរម្មរណា

១ ១. អណញ្ញំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបទ្វិយនិកាយ

ទាំងឥតមានរោគខ្លះ សមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើនទាំងនោះ តែងបញ្ចត្ត
អត្តាដែលមានសញ្ញាតិចថា កាលស្លាប់ទៅហើយ ជាសភាវៈមាន
សញ្ញា ទាំងឥតមានរោគខ្លះ សមណព្រាហ្មណ៍ ដ៏ចម្រើនទាំងនោះ
តែងបញ្ចត្តអត្តា ដែលមានសញ្ញា កប្រមាណមិនបានថា កាលស្លាប់ទៅ
ហើយ ជាសភាវៈមានសញ្ញា ទាំងឥតមានរោគខ្លះ មួយទៀត សមណ-
ព្រាហ្មណ៍ពួកខ្លះ សំដែងនូវវិញ្ញាណកសិណ របស់សមណព្រាហ្មណ៍
ទាំងនុ៎ះ ដែលជាអ្នកកន្លងនូវសញ្ញាខាងលើទាំង ៧ នុ៎ះថា មិនមានប្រ-
មាណ មិនញាប់ញ័រខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតសាល័យ្យស្ត
នូវដំណើរនោះថា ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើនណា បញ្ចត្តថា អត្តា
កាលស្លាប់ទៅហើយ ជាសភាវៈមានសញ្ញា ទាំងឥតមានរោគខ្លះ សម-
ណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើនទាំងនោះ តែងបញ្ចត្តអត្តា ដែលមានរូបថា កាល
ស្លាប់ទៅហើយ ជាសភាវៈមានសញ្ញា ទាំងឥតមានរោគខ្លះ សមណ-
ព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើនទាំងនោះ តែងបញ្ចត្តអត្តាដែលមិនមានរូបថា កាល
ស្លាប់ទៅហើយ ជាសភាវៈមានសញ្ញា ទាំងឥតមានរោគខ្លះ សមណ-
ព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើនទាំងនោះ តែងបញ្ចត្តអត្តាដែលមានរូបនិងមិនមានរូប
ថា កាលស្លាប់ទៅហើយ ជាសភាវៈមានសញ្ញា ទាំងឥតមានរោគខ្លះ

ទេវតាវគ្គស្ស បញ្ចក្ខយសុត្តេ អនុប្បញ្ញត្តិភារំ

នេវេវមំ ធាវមំ វា តេ គោដ្ឋោ សមណ្ឌាញ្ញណា

សញ្ញំ អត្តានំ បញ្ញាបេន្តំ អរោតំ បរម្មរណា

ឯកត្តសញ្ញំ វា តេ គោដ្ឋោ សមណ្ឌាញ្ញណា

សញ្ញំ អត្តានំ បញ្ញាបេន្តំ អរោតំ បរម្មរណា

នានត្តសញ្ញំ វា តេ គោដ្ឋោ សមណ្ឌាញ្ញណា

សញ្ញំ អត្តានំ បញ្ញាបេន្តំ អរោតំ បរម្មរណា

បរត្តសញ្ញំ វា តេ គោដ្ឋោ សមណ្ឌាញ្ញណា

សញ្ញំ អត្តានំ បញ្ញាបេន្តំ អរោតំ បរម្មរណា

អប្បមាណសញ្ញំ វា តេ គោដ្ឋោ សមណ្ឌាញ្ញណា

សញ្ញំ អត្តានំ បញ្ញាបេន្តំ អរោតំ បរម្មរណា

យា វា បនេតាសំ^(១) សញ្ញានំ បរិសុទ្ធា បរមា

អត្តា អនុត្តរិយា អក្ខាយតិ យទិ រូបសញ្ញានំ

យទិ អរូបសញ្ញានំ យទិ ឯកត្តសញ្ញានំ យទិ

នានត្តសញ្ញានំ នត្តំ តិញ្ញតិ អាតិញ្ញញ្ញាយនន-

មេតេ អភិវឌ្ឍន្តំ អប្បមាណំ អនេញ្ញំ តយទិ

១ ឧ. បនេសំ ។ ម. បនេ ឯពាសំ ។

ទេវហរិញ្ញ បញ្ចត្តយសត្រ ការបញ្ញត្តិអត្ត

សមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើនទាំងនោះ តែងបញ្ញត្តិអត្តាដែលមានរូបក៏មិន
 មែន មិនមានរូបក៏មិនមែនថា កាលស្លាប់ទៅហើយ ជាសភាវៈមាន
 សញ្ញា ទាំងឥតមានរោគខ្លះ សមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើនទាំងនោះ តែង
 បញ្ញត្តិអត្តា ដែលមានសញ្ញាដូចគ្នាថា កាលស្លាប់ទៅហើយ ជាសភាវៈ
 មានសញ្ញា ទាំងឥតមានរោគខ្លះ សមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើនទាំងនោះ
 តែងបញ្ញត្តិអត្តា ដែលមានសញ្ញាផ្សេងគ្នាថា កាលស្លាប់ទៅហើយ ជា
 សភាវៈមានសញ្ញា ទាំងឥតមានរោគខ្លះ សមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើន
 ទាំងនោះ តែងបញ្ញត្តិអត្តា ដែលមានសញ្ញាតិចថា កាលស្លាប់ទៅ
 ហើយ ជាសភាវៈមានសញ្ញា ទាំងឥតមានរោគខ្លះ សមណព្រាហ្មណ៍
 ដ៏ចម្រើនទាំងនោះ តែងបញ្ញត្តិអត្តា ដែលមានសញ្ញារកប្រមាណមិនបាន
 ថា កាលស្លាប់ទៅហើយ ជាសភាវៈមានសញ្ញា ទាំងឥតមានរោគខ្លះ
 មួយទៀត បណ្តាសញ្ញាទាំងនោះ ទោះជាបុរសញ្ញា ក៏ អរូបសញ្ញា ក៏
 សញ្ញាដូចគ្នា ក៏ សញ្ញាផ្សេងគ្នា ក៏ សញ្ញាណា ដែលរាប់ថាបរិសុទ្ធ
 ខ្ពង់ខ្ពស់ប្រសើរថ្លៃថ្នូរ សមណព្រាហ្មណ៍ពួកខ្លះសំដែង (នូវសញ្ញានោះ)
 គឺភាគពញាយគនសញ្ញា ដែលបរិកម្មថា អ្វីក៏ចក្ខុមិនមាន ថាជា
 សញ្ញាមិនមានប្រមាណ មិនញាប់ញ័រ តែសញ្ញា (ទាំងអស់) នោះ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបសម្ព័ន្ធសកំ

សង្ខតំ ឌីឡារិកំ អត្ថំ ខោ បទ សង្ខារំ ឯកេ-
ណោ អត្ថេតន្តំ ឥត វិទិត្តា តស្ស ឯស្សរណាទស្សវិ
តថាគតោ តទ្ធិចាតវត្ថោ ។

(៣០) ត្រួត ភិក្ខុវេ យេ តេ សមណ្ឌាញាណា
អសញ្ញំ អត្តានំ បញ្ញាបេន្តំ អរោគំ បរម្មរណារូបំ វា តេ
គោន្តោ សមណ្ឌាញាណា អសញ្ញំ អត្តានំ បញ្ញាបេន្តំ
អរោគំ បរម្មរណា អរូបំ វា តេ គោន្តោ សមណ្ឌាញា-
ណា អសញ្ញំ អត្តានំ បញ្ញាបេន្តំ អរោគំ បរម្មរណា
រូបំ អរូបំ វា តេ គោន្តោ សមណ្ឌាញាណា
អសញ្ញំ អត្តានំ បញ្ញាបេន្តំ អរោគំ បរម្មរណា ទេវរូបំ
ទារូបំ វា តេ គោន្តោ សមណ្ឌាញាណា អសញ្ញំ
អត្តានំ បញ្ញាបេន្តំ អរោគំ បរម្មរណា ។ ត្រួត ភិក្ខុវេ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរបណ្ណសកៈ

ជាសង្ខតធម៌ គឺមានបឋមប្រជុំភាក់តែង ជារបស់គ្រោតគ្រោត ចំណែក
ខាងការរលត់នៃសង្ខារទាំងឡាយមានពិត ព្រះនិព្វានក៏មានពិត លុះ
ព្រះភថាគតបានដឹងច្បាស់ដូច្នោះហើយ ជាអ្នកឃើញនូវការរលាស់ចេញ
នូវសង្ខតធម៌នោះ កន្លងនូវសង្ខតធម៌នោះ ។

(៣១) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្ណាសមណព្រាហ្មណ៍ទាំង
នោះ សមណព្រាហ្មណ៍ណា បញ្ញត្តថា អត្តកាលស្លាប់ទៅហើយ
ជាសភាវៈមិនមានសញ្ញា ទាំងឥតមានរោគ សមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើន
ទាំងនោះ តែងបញ្ញត្តអត្ត ដែលមានរូបថា កាលស្លាប់ទៅហើយ
ជាសភាវៈមិនមានសញ្ញា ទាំងឥតមានរោគខ្លះ សមណព្រាហ្មណ៍
ដ៏ចម្រើនទាំងនោះ តែងបញ្ញត្តអត្ត ដែលមិនមានរូបថា កាលស្លាប់
ទៅហើយ ជាសភាវៈមិនមានសញ្ញា ទាំងឥតមានរោគខ្លះ សមណ-
ព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើនទាំងនោះ តែងបញ្ញត្តអត្ត ដែលមានរូបនិងមិនមាន
រូបថា កាលស្លាប់ទៅហើយ ជាសភាវៈមិនមានសញ្ញា ទាំងឥតមាន
រោគខ្លះ សមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើនទាំងនោះ តែងបញ្ញត្ត អត្តដែល
មានរូបក៏មិនមែន មិនមានរូបក៏មិនមែនថា កាលស្លាប់ទៅហើយ ជា
សភាវៈមិនមានសញ្ញា ទាំងឥតមានរោគខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ

ទេវហរិវង្ស បព្វត្ថយសុត្តេ អន្តប្បញ្ញត្តិកថា

យេ តេ សមណ្ឌាញ្ចណា សញ្ញា អត្តានំ បញ្ញាបេន្តិ

អរោតំ បរម្មរណា តេសមេតេ^(១) បដិក្កោសន្តិ

តំ កិស្សុ ហេតុ សញ្ញា រោតោ សញ្ញា គណ្ណា

សញ្ញា សន្តំ ឯតំ សន្តំ ឯតំ^(២) បណ៌តំ យទិទំ

អសញ្ញន្តិ ។ តយទិទំ ភិក្ខុវេ តថាគតោ បជាបាតិ

យេ ខោ តេ កោត្តោ សមណ្ឌាញ្ចណា អសញ្ញ

អត្តានំ បញ្ញាបេន្តិ អរោតំ បរម្មរណា រូបំ វា តេ

កោត្តោ សមណ្ឌាញ្ចណា អសញ្ញា អត្តានំ បញ្ញាបេន្តិ

អរោតំ បរម្មរណា អរូបំ វា តេ កោត្តោ សមណ្ឌាញ្ច-

ណា អសញ្ញា អត្តានំ បញ្ញាបេន្តិ អរោតំ បរម្មរណា

រូបំ វា អរូបំ វា តេ កោត្តោ សមណ្ឌាញ្ចណា

អសញ្ញា អត្តានំ បញ្ញាបេន្តិ អរោតំ បរម្មរណា

១ ទ. ម. តេសមេពេ ។ ២ ទ. ឯតន្តិ ទ ទិស្សតិ ។

ទេវទេវតា បញ្ចក្ខយសូត្រ ការបញ្ញត្តិអត្ត

បណ្ណាសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា បញ្ញត្តិ
 ថា អត្តកាលស្លាប់ទៅហើយ ជាសភាវៈមានសញ្ញា ទាំងឥតមានរោគ
 សមណព្រាហ្មណ៍ពួកនេះបដិសេធ (ពាក្យ) របស់ពួកសមណព្រាហ្មណ៍
 នោះ ដំណើរនោះគឺព្រោះហេតុអ្វី (ព្រោះ) សញ្ញាជារោគ សញ្ញាជា
 បូស សញ្ញាជាព្រួញ ឯដំណើរដែលមិនមានសញ្ញានេះ ទើបជាធម្មជាតិ
 ស្លាប់ ជាធម្មជាតិវដ្តថ្មី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភថាគតដឹងច្បាស់នូវ
 ដំណើរនោះថា ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើនណា បញ្ញត្តិថា អត្តកាល
 ស្លាប់ទៅហើយ ជាសភាវៈមិនមានសញ្ញា ទាំងឥតមានរោគ សមណ-
 ព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើនទាំងនោះ តែងបញ្ញត្តិអត្តាដែលមានរូបថា កាលស្លាប់
 ទៅហើយ ជាសភាវៈមិនមានសញ្ញា ទាំងឥតមានរោគខ្លះ សមណ-
 ព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើនទាំងនោះ តែងបញ្ញត្តិអត្តាដែលមិនមានរូបថា កាល
 ស្លាប់ទៅហើយ ជាសភាវៈមិនមានសញ្ញា ទាំងឥតមានរោគខ្លះ សមណ-
 ព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើនទាំងនោះ តែងបញ្ញត្តិអត្តាដែលមានរូបនិងមិនមានរូប
 ថា កាលស្លាប់ទៅហើយ ជាសភាវៈមិនមានសញ្ញា ទាំងឥតមានរោគខ្លះ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបបទស្កានិកំ

នេវេវមី ធាវមី វា តេ កោត្តោ សមណ្ឌោត្តោ

អសញ្ញំ អត្តានំ បញ្ញាបេន្តំ អរោតំ បរម្មរណា យោ

ហិ កោចិ ភិក្ខុវេ សមណោ វា រុត្តោត្តោ វា

ឃី វិនេយ្យេ អហមញ្ញត្ថ រុត្តា អញ្ញត្ថ វេទនាយ

អញ្ញត្ថ សញ្ញាយ អញ្ញត្ថ សង្ខារេហិ អញ្ញត្ថ

វិញ្ញាណា^(១) អាភតិ វា ភតិ វា ចុតិ វា ឧប្បត្តិ វា

វិទ្ធិ វា វិទ្ធិ វា វេបុស្សំ វា បញ្ញាបេស្សាមិតិ

នេតំ ហិនំ វិជ្ជតិ តយេនំ សង្ខតំ ឌីណ្ហវិកំ អត្ថ

ខោ បន សង្ខារនំ និរោធា អត្តតន្តំ វតិ វិទិត្វា

តស្ស និស្សរណានិស្សរំ តថាតតោ តទុតាតវត្តោ

១ ឧ. វិញ្ញាណស្ស ។ ម. វិញ្ញាណេន ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបណ្តសកៈ

សមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើនទាំងនោះ ភ្នែកបញ្ចក្ខណ៍ក្នុងដួងមានរូបក៏មិន
 មែន មិនមានរូបក៏មិនមែនថា កាលស្លាប់ទៅហើយជាសភាវៈមិនមាន
 សញ្ញា ទាំងឥតមានរោគខ្លះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តែបើបុគ្គលណា
 មួយ ជាសមណៈព្រាហ្មណ៍ និយាយយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញប៉េវៀរ
 ចាករូប វៀរចាកវេទនា វៀរចាកសញ្ញា វៀរចាកសង្ខារទាំងឡាយ
 វៀរចាកវិញ្ញាណចេញហើយ នឹងដឹងនូវដំណើរជាទីមក (ចាប់បដិសន្ធិ)
 ប្តូរដំណើរជាទីទៅ ការច្បុកច្បុកការកើតឡើងឬការចម្រើនឡើង ការលូត
 លាស់ឬធំទូលាយទុន ពាក្យដូច្នោះនេះ មិនសមហេតុឡើយ (ព្រោះ)
 ការដែលមិនមានសញ្ញានោះ ជាសន្តិភពមិ ជារបស់គ្រោតគ្រោត ចំណែក
 ខាងការរលត់ទៅនៃសង្ខារទាំងឡាយមានពិត ព្រះនិព្វានន្តុះក៏មានពិត
 លុះព្រះគថាគត ដឹងច្បាស់ដូច្នោះហើយ ជាអ្នកឃើញនូវការរលាស់ចេញ
 នូវសន្តិភពមិនោះ កន្លងនូវសន្តិភពមិនោះ ។

ទេវវេទស្តុ បញ្ចក្ខយស្តុត្ថេ អន្តប្បញ្ញត្តិកាវ

(៣២) ត្រុត ភិក្ខុវេ យេ តេ សមណា-
 ព្រាហ្មណា ទេវសញ្ញី ធាសញ្ញី អត្តានំ បញ្ញា-
 បេន្តំ អរោតំ បរម្មរណា រូបំ វា តេ កោន្តោ
 សមណាព្រាហ្មណា ទេវសញ្ញី ធាសញ្ញី អត្តានំ
 បញ្ញាបេន្តំ អរោតំ បរម្មរណា អរូបំ វា តេ កោន្តោ
 សមណាព្រាហ្មណា ទេវសញ្ញី ធាសញ្ញី អត្តានំ
 បញ្ញាបេន្តំ អរោតំ បរម្មរណា រូបំ អរូបំ វា
 តេ កោន្តោ សមណាព្រាហ្មណា ទេវសញ្ញី ធាសញ្ញី
 អត្តានំ បញ្ញាបេន្តំ អរោតំ បរម្មរណា ទេវរូបំ
 ធារូបំ វា តេ កោន្តោ សមណាព្រាហ្មណា
 ទេវសញ្ញី ធាសញ្ញី អត្តានំ បញ្ញាបេន្តំ អរោតំ
 បរម្មរណា ។ ត្រុត ភិក្ខុវេ យេ តេ សមណាព្រាហ្ម-
 ណា សញ្ញី អត្តានំ បញ្ញាបេន្តំ អរោតំ បរម្មរណា

ទេវទេវត្ត បញ្ចុយបុត្រ ការបញ្ជូនអត្ត

(៣២) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ
 ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា បញ្ជូនថា អត្តកាលស្លាប់ទៅហើយ ជា
 សភាវៈមានសញ្ញាក៏មិនមែន មិនមានសញ្ញាក៏មិនមែន ទាំងឥតមាន
 រោគ សមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើនទាំងនោះ តែងបញ្ជូនអត្តដែលមាន
 រូបថា កាលស្លាប់ទៅហើយ ជាសភាវៈមានសញ្ញាក៏មិនមែន មិនមាន
 សញ្ញាក៏មិនមែន ទាំងឥតមានរោគខ្លះ សមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើនទាំង
 នោះ តែងបញ្ជូនអត្ត ដែលមិនមានរូបថា កាលស្លាប់ទៅហើយ ជា
 សភាវៈមានសញ្ញាក៏មិនមែន មិនមានសញ្ញាក៏មិនមែន ទាំងឥតមានរោគ
 ខ្លះ សមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើនទាំងនោះ តែងបញ្ជូនអត្តដែលមានរូប
 និងមិនមានរូបថា កាលស្លាប់ទៅហើយ ជាសភាវៈមានសញ្ញាក៏មិន
 មែន មិនមានសញ្ញាក៏មិនមែន ទាំងឥតមានរោគខ្លះ សមណព្រាហ្មណ៍
 ដ៏ចម្រើនទាំងនោះ តែងបញ្ជូនអត្តដែលមានរូបក៏មិនមែន មិនមានរូប
 ក៏មិនមែនថា កាលស្លាប់ទៅហើយ ជាសភាវៈមានសញ្ញាក៏មិនមែន
 មិនមានសញ្ញាក៏មិនមែន ទាំងឥតមានរោគខ្លះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 បណ្តាសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ សមណព្រាហ្មណ៍ណា បញ្ជូនថា
 អត្តកាលស្លាប់ទៅហើយ ជាសភាវៈមានសញ្ញា ទាំងឥតមានរោគ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ខបិបណ្ណសកំ

តេសមេតេ បដិក្កោសន្តិ យេបិ តេ កោន្តោ សម-

ណាទ្ធតាហ្មណា អសញ្ញំ អតានំ បញ្ញាបេនិ អរោតំ

បរម្មរណា តេសមេតេ បដិក្កោសន្តិ តំ កិស្ស

ហេតុ សញ្ញា រោតោ សញ្ញា តណ្ហោ សញ្ញា

សន្តំ អសញ្ញា សម្មោហោ ឯតំ សន្តំ ឯតំ

បណីតំ យនិទំ នេសញ្ញាណសញ្ញាតិ ។ តយនិទំ

ភិក្ខុវេ តវាតតោ អភិវាណតិ យេ ខោ

តេ កោន្តោ សមណាទ្ធតាហ្មណា នេសញ្ញំ ធា-

សញ្ញំ អតានំ បញ្ញាបេនិ អរោតំ បរម្មរណា រូបំ

វា តេ កោន្តោ សមណាទ្ធតាហ្មណា នេសញ្ញំ

ធាសញ្ញំ អតានំ បញ្ញាបេនិ អរោតំ បរម្មរណា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបទសុត្តន្តសក្ការៈ

សមណព្រាហ្មណ៍តួកនេះបដិសេធ (ពាក្យ) របស់តួកសមណព្រាហ្មណ៍

ទាំងនោះ ទោះបីតួកសមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើនណា បញ្ញត្តអត្តា កាល

ស្លាប់ទៅហើយ ជាសភាវៈមិនមានសញ្ញា ទាំងឥតមានរោគ សមណ-

ព្រាហ្មណ៍តួកនេះ ក៏បដិសេធ (ពាក្យ) របស់តួកសមណព្រាហ្មណ៍

ទាំងនោះដែរ ដំណើរនោះគឺព្រោះហេតុអ្វី (ព្រោះ) សញ្ញា ជា រោគ

សញ្ញាជាបួស សញ្ញាជាព្រួញ ការមិនមានសញ្ញាប្រកបដោយមោហៈ

ដំណើរដែលមានសញ្ញាក៏មិនមែន មិនមានសញ្ញាក៏មិនមែន⁺ ទើប

ជាធម្មជាតិស្លាប់ ជាធម្មជាតិថ្លថ្លា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គឺថាគត

ដឹងច្បាស់ខ្លះដំណើរនោះថា សមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើនណា បញ្ញត្តអត្តា

ថា កាលស្លាប់ទៅហើយ ជាសភាវៈមានសញ្ញាក៏មិនមែន មិនមាន

សញ្ញាក៏មិនមែន ទាំងឥតមានរោគ សមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើនទាំង

នោះ តែឥបញ្ញត្តអត្តាដែលមានរូបថា កាលស្លាប់ទៅហើយ ជាសភាវៈ

មានសញ្ញាក៏មិនមែន មិនមានសញ្ញាក៏មិនមែន ទាំងឥតមានរោគខ្លះ

ទេវតាវង្ស បញ្ចក្ខយសុត្តេ អន្តប្បញ្ញត្តិកថា

អរ្ម័ វ តេ គោត្តោ សមណ្ឌក្ខញ្ញណា នេវសញ្ញ
 ធាសញ្ញា អត្តានំ បញ្ញាបេន្តិ អរោតំ បរម្មរណា
 រុបិត្តា អរុបិត្តា វ តេ គោត្តោ សមណ្ឌក្ខញ្ញណា
 នេវសញ្ញា ធាសញ្ញា អត្តានំ បញ្ញាបេន្តិ អរោតំ
 បរម្មរណា នេវរ្ម័ ធារ្ម័ វ តេ គោត្តោ
 សមណ្ឌក្ខញ្ញណា នេវសញ្ញា ធាសញ្ញា អត្តានំ
 បញ្ញាបេន្តិ អរោតំ បរម្មរណា យេ ហិ កេច
 ភិក្ខុវេ សមណា វ ក្ខញ្ញណា វ ទិដ្ឋសុតមុត-
 វិញ្ញាតត្ថសង្ការមត្តេន^(១) ឯតស្ស អាយតនស្ស ឧប-
 សម្មនំ បញ្ញាបេន្តិ ល្យសនំ ហេតំ ភិក្ខុវេ អក្កាយតិ
 ឯតស្ស អាយតនស្ស ឧបសម្មនាយ ន ហេតំ
 ភិក្ខុវេ អាយតនំ សង្ការសមាបត្តិបត្តត្ថមក្កាយតិ

១ ឧ. ម. ទិដ្ឋសុតមុតវិញ្ញាតត្ថស្សសង្ការមត្តេន ។

ទេវហរិទ្ធ បញ្ចក្កយសូត្រ ការបញ្ញត្តិអត្ត

សមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើនទាំងនោះ តែងបញ្ញត្តិអត្តាដែលមិនមានរូបថា
 កាលស្លាប់ទៅហើយ ជាសភាវៈមានសញ្ញាក៏មិនមែន មិនមានសញ្ញា
 ក៏មិនមែន ទាំងឥតមានរោគខ្លះ សមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើនទាំងនោះ
 តែងបញ្ញត្តិអត្តាដែលមានរូបនិងមិនមានរូបថា កាលស្លាប់ទៅហើយ ជា
 សភាវៈមានសញ្ញាក៏មិនមែន មិនមានសញ្ញាក៏មិនមែន ទាំងឥតមាន
 រោគខ្លះ សមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើនទាំងនោះ តែងបញ្ញត្តិអត្តាដែល
 មានរូបក៏មិនមែន មិនមានរូបក៏មិនមែនថា កាលស្លាប់ទៅហើយ ជា
 សភាវៈមានសញ្ញាក៏មិនមែន មិនមានសញ្ញាក៏មិនមែន ទាំងឥតមាន
 រោគខ្លះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តែបើបុគ្គលណាមួយ ជាសមណៈ
 ឬព្រាហ្មណ៍ បញ្ញត្តនូវការបាននូវនៅសញ្ញានាសញ្ញាយគនៈនុ៎ះ ដោយ
 ត្រឹមតែសង្ខារដែលបុគ្គលត្រូវជឿន ដោយការយឺញ ការឮ ការប៉ះពាល់
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការបាននូវនៅសញ្ញានាសញ្ញាយគនៈនោះ ប្រាកដ
 ជាវិនាសទៅវិញដោយពិត ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះថានៅសញ្ញា-
 នាសញ្ញាយគនៈនោះ មិនប្រាកដថាត្រូវបានដោយសង្ខារសមាបត្តិឡើយ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរបណ្ណសកំ

សង្ខារាសេសសមាបត្តិបត្តត្ថមេតំ ភិក្ខុវេ អាយតន-

មក្កាយតិ ។ ភយំទំ សង្ខតំ ឌីន្ទ្រវិកំ អត្ថំ ខេ

បន សង្ខារំ ទិវេណេ អត្ថេតន្តំ វេតិ វិទិត្តា

តស្ស ទិស្សរណា ទស្សវី តថាគតោ តទុច្ចាតិវត្តោ ។

(៣៣) ត្រួត ភិក្ខុវេ យេ តេ សមណ្ឌាញាណា

សតោ សត្តស្ស ឡឆ្នើមំ វិទាសំ វិកំ បញ្ញាបេន្តំ

ត្រួត ភិក្ខុវេ យេ តេ សមណ្ឌាញាណា សញ្ញ

អត្តំ បញ្ញាបេន្តំ អរោតំ បរម្មរណា តេសមេតេ

បដិក្កោសន្តំ យេបិ តេ កោត្តោ សមណ្ឌាញាណា

អសញ្ញំ អត្តំ បញ្ញាបេន្តំ អរោតំ បរម្មរណា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបណ្ណសព្វៈ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នៅសញ្ញានាសញ្ញាយគនៈនុ៎ះ ប្រាកដជាត្រូវបាន
 ដោយសង្ខារវេសេសសមាបត្តិ ។ នៅសញ្ញានាសញ្ញាយគនៈនោះ ជា
 សង្ខតធម៌ដ៏គ្រោតគ្រោត ចំណែកខាងការរលត់ទៅនៃសង្ខារទាំងឡាយ
 មានពិត ព្រះនិព្វាននុ៎ះក៏មានពិត លុះព្រះគម្ភាគតបានដឹងច្បាស់ដូច្នោះ
 ហើយ ជាអ្នកឃើញនូវការរលត់ចេញនូវសង្ខតធម៌នោះ កន្លងនូវ
 សង្ខតធម៌នោះ ។

(៣៣) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្ណាសមណព្រាហ្មណ៍ទាំង
 នោះ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា បញ្ចតនូវការដាច់សូន្យ នូវសេចក្តី
 វិនាស នូវការមិនកើតទៀត របស់ដែលមាននៅ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 បណ្ណាសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា បញ្ចត
 ថា អត្តាកាលស្លាប់ទៅហើយ ជាសភាវៈមានសញ្ញា ទាំងឥតមាន
 រោគ សមណព្រាហ្មណ៍ពួកនេះបដិសេធ (ពាក្យ) របស់សមណ-
 ព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើនណា ក្តី បញ្ចតថា
 អត្តាកាលស្លាប់ទៅហើយ ជាសភាវៈមិនមានសញ្ញា ទាំងឥតមានរោគ

ទេវហេតុស្ស បព្វត្ថយសុត្តេ វិណិជ្ជិបដា

តេសមេតេ បដិក្កោសន្តិ យេបិ តេ កោន្តោ សម-
 ណាទ្ធាញ្ញណា លេសញ្ញំ ធាសញ្ញំ អត្តានំ បញ្ញា-
 បេន្តិ អភេតំ បរម្មាណា តេសមេតេ បដិក្កោសន្តិ តំ
 កិស្សុ ហេតុ សព្វេបិមេ កោន្តោ សមណាទ្ធាញ្ញណា
 ឧទ្ធិំ បរមសន្តិ អាសត្តិយេវ^(១) អភិវេន្តិ ឥតិ
 បេត្ត កវិស្សាម ឥតិ បេត្ត កវិស្សាមាតិ ។
 សេយ្យថាបិ ធាម វណិជស្សុ វណិជ្ជាយ កច្ចតោ
 ឃវំ ហោតិ ឥតោ មេ ឥទំ កវិស្សតិ ឥមិណ
 ឥទំ លច្ឆាមីតិ ឃវេវ ខោ មេ^(២) កោន្តោ
 សមណាទ្ធាញ្ញណា វណិជ្ជបមំ មញ្ញោ បដិក្កន្តិ ឥតិ
 បេត្ត កវិស្សាម ឥតិ បេត្ត កវិស្សាមាតិ ។

១ ឧ. សវា អាសត្តិយេវ ។ ម. ឃវំ អាសត្តិយេវ ។ ២ ឧ. ឯវមេវមេ ។ ម. ឯវមេតេ ។

ទេវទហវត្ត បញ្ចកយសូត្រ ឧបមាដោយពាលីដ

សមណព្រាហ្មណ៍ពួកនេះបដិសេធ (ពាក្យ) របស់សមណព្រាហ្មណ៍
 ទាំងនោះ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ ដ៏ចម្រើនណាភ្នំ បញ្ញត្តថា អត្តា
 កាលស្លាប់ទៅហើយ ជាសភាវៈមានសញ្ញាក៏មិនមែន មិនមានសញ្ញា
 ក៏មិនមែន ទាំងមិនមានពេត សមណព្រាហ្មណ៍ពួកនេះបដិសេធ (ពាក្យ)
 របស់សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ដំណើរនោះតើព្រោះហេតុអ្វី ព្រោះ
 ថា សមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើន ទាំងអស់នេះ តែងប្រកាន់និយាយថា
 មានសញ្ញាក្នុងអនាគត តែងពោលនូវការជាប់ចំពាក់ គឺភណ្ឌតែមួយ
 យ៉ាងថា យើងទាំងឡាយ នឹងកើតក្នុងលោកខាងមុខដោយ អាការដូច្នោះ
 យើងទាំងឡាយ នឹងកើតក្នុងលោកខាងមុខដោយ អាការដូច្នោះ ។ ឈ្មួញ
 កាលចេញទៅដើម្បីជួញប្រៃ តែងមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា វត្ថុនេះ
 នឹងមានដល់អញ ដោយសារហេតុនេះ អញនឹងបានវត្ថុនេះ ដោយសារ
 ហេតុនេះ សេចក្តីនេះមានឧបមាយ៉ាងណា សមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើន
 ទាំងនេះ ប្រហែលគ្នានឹងឈ្មួញ រមែងប៉ុនប៉ងថា យើងទាំងឡាយ
 នឹងកើតក្នុងលោកខាងមុខដោយ អាការដូច្នោះ យើងទាំងឡាយ នឹងកើត
 ក្នុងលោកខាងមុខដោយ អាការដូច្នោះ ក៏មានឧបមេយ្យយ៉ាងនោះឯង ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរបណ្ណសកំ

តយំទំ ភិក្ខុវេ តថាគតោ អភិជាតាតិ យេ តេ^(១)

កោន្តោ សមណ្ឌាញាណា សតោ សត្តស្ស

ឡុច្ឆេទំ វិនាសំ វិកវំ បញ្ញាបេន្តំ តេ សក្កាយកយា

សក្កាយបរិជេតុច្ឆា សក្កាយញោវ អនុបរិដាវន្តំ

អនុបរិវត្តន្តំ ។ សេយ្យតាថិ ជាម សា កទ្ធុលតន្តោ^(២)

នឡេ ថេន្ត វា ទីលេ វា ឡុបនិពន្តោ^(៣) តថេវ

ថេន្ត វា ទីលំ វា អនុបរិដាវតិ អនុបរិវត្តតិ វេវថេវមេ

កោន្តោ សមណ្ឌាញាណា សក្កាយកយា សក្កាយ-

បរិជេតុច្ឆា សក្កាយញោវ អនុបរិដាវន្តំ អនុបរិវត្តន្តំ ។

តយំទំ សម្ពុតំ ឡុច្ឆារិកំ អត្តំ ខោ បន សម្ពុតនំ

និរោធា អត្តតន្តំ វេតិ វិនិច្ឆា តស្ស និស្សរណានិស្សរិ

តថាគតោ តទុចារិវត្តោ ។

១ ឧ. ម. យេខោ តេ ។ ២ ឧ. កទ្ធុលពន្ធា ។ ម. កទ្ធុលពន្ធា ។ ៣ ឧ. ឧបនិពន្ធា ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណសកៈ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គថាគតដឹងច្បាស់នូវដំណើរនេះថា ពួកសមណ-
 ព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើនណា បញ្ចក្ខន្ធរូសេចក្តីដាច់ស្តុន្យ នូវសេចក្តីវិនាស
 នូវការមិនកើតឡើងទៀត របស់សត្វដែលមាននៅ សមណព្រាហ្មណ៍
 ទាំងនោះ ជាអ្នកមានភ័យព្រោះសក្កាយ^(១) ខ្ពើមរអើមសក្កាយ តែង
 ស្ទុះត្រឡប់ទៅរកសក្កាយវិញដដែល ។ សុខជាប់ចំណងជនដោយ^(២)
 ដែលគេចង់ភ្ជាប់នឹងសសរ ឬនឹងបង្គោល តែងស្ទុះវិលជុំវិញសសរ ឬ
 បង្គោលនោះឯង សេចក្តីនេះមានទុបមាយ៉ាងណា សមណព្រាហ្មណ៍
 ដ៏ចម្រើនទាំងនេះ ជាអ្នកមានភ័យព្រោះសក្កាយ ខ្ពើមរអើមសក្កាយ
 តែងស្ទុះត្រឡប់ទៅរកសក្កាយវិញដដែល ក៏មានទុបមេយ្យយ៉ាងនោះ
 ឯង ។ ទិដ្ឋិនោះជាសង្ខតធម៌ដ៏គ្រោកគ្រោក ចំណែកខាងការរលត់ទៅ
 នៃសង្ខារទាំងឡាយមានពិត ព្រះនិព្វាននេះក៏មានពិត លុះព្រះគថាគត
 ដឹងច្បាស់ដូច្នោះហើយ ជាអ្នកឃើញនូវការរលាស់ចេញនូវសង្ខតធម៌នោះ
 កន្លងនូវសង្ខតធម៌នោះ ។

១ ពាក្យថា សក្កាយ សំដៅយកនេះប្រព្រឹត្តទៅក្នុងភូមិ ៣ ។ អដ្ឋិកថា ។ ២ ចំណងនេះ
 គេយកឈើឬឫស្សីរួចបន្តពាក់ឆែកចេះទៅភ្ជាប់នឹងបង្គោលឬសសរ កុំឲ្យវាខាំចំ អ្នកស្រុកខ្លះ
 ហៅជនដោយ ខ្លះហៅឈើបង្កាំង ។

ទេវហិក្ខុស្ស បញ្ចក្ខយសុត្តេ អបរាគ្គទិដ្ឋិ

(៣២) យេ ហិ កេចិ ភិក្ខុវេ សមណា វា
 ព្រាហ្មណា វា អបរាគ្គកប្បិកា អបរាគ្គានុទិដ្ឋិទោ
 អបរាគ្គំ អារាហ្មំ អនេកវិហិតានិ អធិមុត្តបទានិ អភិវទន្តំ
 សទ្ធោ តេ វេទានេវ បញ្ចាយតហានិ អភិវទន្តំ
 ឯតេសំ វេ អញ្ញតវំ ។ សន្និ ភិក្ខុវេ ឯកេ សមណ-
 ព្រាហ្មណា បុព្វន្តកប្បិកា បុព្វន្តានុទិដ្ឋិទោ បុព្វន្តំ
 អារាហ្មំ អនេកវិហិតានិ អធិមុត្តបទានិ អភិវទន្តំ ។
 សស្សតោ អត្តា ច លោកោ ច វេទមេវ
 សច្ចំ មោយមញ្ញន្តំ វេត្តុកេ អភិវទន្តំ ។
 អសស្សតោ អត្តា ច លោកោ ច វេទមេវ សច្ចំ
 មោយមញ្ញន្តំ វេត្តុកេ អភិវទន្តំ ។ សស្សតោ ច
 អសស្សតោ ច អត្តា ច លោកោ ច វេទមេវ សច្ចំ

ទេវហរិទ្ធ បព្វត្ថយសូត្រ អបរន្តានទិដ្ឋិជាដើម

(៣៤) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលណាមួយ ជាសមណៈ
 ឬព្រាហ្មណ៍ ជាអ្នកកំណត់នូវខន្ធជាចំណែកខាងមុខ មានសេចក្តីយល់
 ឃើញនូវខន្ធជាចំណែកខាងមុខ ប្រារព្ធនូវខន្ធជាចំណែកខាងមុខ ហើយ
 សំដែងនូវចំណែកនៃទិដ្ឋិច្រើនប្រការ សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងអស់នោះ
 តែងសំដែងនូវហេតុទាំង ៥ យ៉ាងនេះឯង ឬក៏បណ្តាហេតុទាំង ៥ យ៉ាង
 នោះ ហេតុណាមួយ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មានសមណព្រាហ្មណ៍ត្អូក
 មួយ ជាអ្នកកំណត់នូវខន្ធជាចំណែកខាងដើម (ខន្ធអភិភ) មានសេចក្តី
 យល់ឃើញនូវខន្ធជាចំណែកខាងដើម ប្រារព្ធនូវខន្ធជាចំណែកខាងដើម
 ហើយសំដែងនូវចំណែកនៃទិដ្ឋិច្រើនប្រការ ។ គឺសមណព្រាហ្មណ៍ត្អូក
 ខ្លះនិយាយយ៉ាងនេះថា អត្តាក្តី លោកក្តី ជាសភាវៈទៀង ការយល់
 ឃើញនេះឯងត្រូវពិត ការយល់ឃើញដទៃ ជាមោឃៈ ។ សមណ-
 ព្រាហ្មណ៍ត្អូកខ្លះនិយាយយ៉ាងនេះថា អត្តាក្តី លោកក្តី ជាសភាវៈមិន
 ទៀង ការយល់ឃើញនេះឯងត្រូវពិត ការយល់ឃើញដទៃជាមោឃៈ ។
 សមណព្រាហ្មណ៍ត្អូកខ្លះ និយាយយ៉ាងនេះថា អត្តាក្តី លោកក្តី
 ជាសភាវៈទៀងផង មិនទៀងផង ការយល់ឃើញនេះឯងត្រូវពិត

សុត្តន្តបិដក បដិជ្ឈនិកាយស្ស ខបរិបទសកំ

មោយមញ្ញន្តំ ឥន្ទ្រេកេ អភិវទ្ធិន្តំ ។ ទេវសស្សតោ
 ទាសស្សតោ អត្តា ច លោកោ ច ឥន្ទេវ
 សត្វំ មោយមញ្ញន្តំ ឥន្ទ្រេកេ អភិវទ្ធិន្តំ ។ អន្តរា
 អត្តា ច លោកោ ច ឥន្ទេវ សត្វំ មោយមញ្ញន្តំ
 ឥន្ទ្រេកេ អភិវទ្ធិន្តំ ។ អន្តរា អត្តា ច
 លោកោ ច ឥន្ទេវ សត្វំ មោយមញ្ញន្តំ ឥន្ទ្រេកេ
 អភិវទ្ធិន្តំ ។ អន្តរា ច អន្តរា ច អត្តា ច
 លោកោ ច ឥន្ទេវ សត្វំ មោយមញ្ញន្តំ
 ឥន្ទ្រេកេ អភិវទ្ធិន្តំ ។ ទេវន្តរា ទានន្តរា អត្តា
 ច លោកោ ច ឥន្ទេវ សត្វំ មោយមញ្ញន្តំ
 ឥន្ទ្រេកេ អភិវទ្ធិន្តំ ។ ឯកត្តសញ្ញំ អត្តា ច
 លោកោ ច ឥន្ទេវ សត្វំ មោយមញ្ញន្តំ ឥន្ទ្រេកេ
 អភិវទ្ធិន្តំ ។ ទានត្តសញ្ញំ អត្តា ច លោកោ ច
 ឥន្ទេវ សត្វំ មោយមញ្ញន្តំ ឥន្ទ្រេកេ អភិវទ្ធិន្តំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបិណ្ណសក្ក

ការយល់ឃើញដទៃ ជាមោឃៈ ។ សមណព្រាហ្មណ៍ពួកខ្លះនិយាយ
 យ៉ាងនេះថា អត្តាភិ លោកភិ ជាសភាវៈទៀតក៏មិនមែន មិនទៀត
 ក៏មិនមែន ការយល់ឃើញនេះឯងត្រូវពិត ការយល់ឃើញដទៃ ជា
 មោឃៈ ។ សមណព្រាហ្មណ៍ពួកខ្លះ និយាយយ៉ាងនេះថា អត្តាភិ
 លោកភិ មានទីបំផុត ការយល់ឃើញនេះឯងត្រូវពិត ការយល់ឃើញ
 ដទៃ ជាមោឃៈ ។ សមណព្រាហ្មណ៍ពួកខ្លះ និយាយយ៉ាងនេះថា
 អត្តាភិ លោកភិ មិនមានទីបំផុត ការយល់ឃើញនេះឯងត្រូវពិត ការ
 យល់ឃើញដទៃ ជាមោឃៈ ។ សមណព្រាហ្មណ៍ពួកខ្លះនិយាយយ៉ាង
 នេះថា អត្តាភិ លោកភិ មានទីបំផុតផង មិនមានទីបំផុតផង ការយល់
 ឃើញនេះឯងត្រូវពិត ការយល់ឃើញដទៃ ជាមោឃៈ ។ សមណ-
 ព្រាហ្មណ៍ពួកខ្លះនិយាយយ៉ាងនេះថា អត្តាភិ លោកភិ មានទីបំផុត
 ក៏មិនមែន មិនមានទីបំផុតក៏មិនមែន ការយល់ឃើញនេះឯងត្រូវពិត
 ការយល់ឃើញដទៃ ជាមោឃៈ ។ សមណព្រាហ្មណ៍ពួកខ្លះនិយាយ
 យ៉ាងនេះថា អត្តាភិ លោកភិ មានសញ្ញាដូចគ្នា ការយល់ឃើញនេះ
 ឯងត្រូវពិត ការយល់ឃើញដទៃ ជាមោឃៈ ។ សមណព្រាហ្មណ៍
 ពួកខ្លះ និយាយយ៉ាងនេះថា អត្តាភិ លោកភិ មានសញ្ញាផ្សេងគ្នា
 ការយល់ឃើញនេះឯងត្រូវពិត ការយល់ឃើញដទៃ ជាមោឃៈ ។

ទេវវិទ្យាស្ស បញ្ចក្ខយបុតេ អបរាទិទ្ធិ

បរិគ្គសញ្ញា អត្តា ច លោកោ ច វេទមេវ សច្ចំ

មោយមញ្ញំ វេត្តកេ អភិវទ្ធិ ។ អប្បមាលាសញ្ញា

អត្តា ច លោកោ ច វេទមេវ សច្ចំ មោយមញ្ញំ

វេត្តកេ អភិវទ្ធិ ។ ឯកន្តស្ម័ អត្តា ច

លោកោ ច វេទមេវ សច្ចំ មោយមញ្ញំ វេត្តកេ

អភិវទ្ធិ ។ ឯកន្តន្តិ អត្តា ច លោកោ ច

វេទមេវ សច្ចំ មោយមញ្ញំ វេត្តកេ អភិវទ្ធិ ។

ស្ម័ន្តិ អត្តា ច លោកោ ច វេទមេវ សច្ចំ

មោយមញ្ញំ វេត្តកេ អភិវទ្ធិ ។ អន្តិមស្ម័

អត្តា ច លោកោ ច វេទមេវ សច្ចំ មោយ-

មញ្ញំ វេត្តកេ អភិវទ្ធិ ។

ទេវទណវិញ្ញ បញ្ចក្កយសូត្រ អបរនានទិដ្ឋិជាដើម

សមណព្រាហ្មណ៍ពួកខ្លះ និយាយយ៉ាងនេះថា អត្តភក្តិ លោកភក្តិ
មានសញ្ញាភិច ការយល់ឃើញនេះឯងត្រូវពិត ការយល់ឃើញដទៃ
ជាមោឃៈ ។ សមណព្រាហ្មណ៍ពួកខ្លះនិយាយយ៉ាងនេះថា អត្តភក្តិ
លោកភក្តិ មានសញ្ញាមិនមានប្រមាណ ការយល់ឃើញនេះឯងត្រូវពិត
ការយល់ឃើញដទៃ ជាមោឃៈ ។ សមណព្រាហ្មណ៍ពួកខ្លះនិយាយ
យ៉ាងនេះថា អត្តភក្តិ លោកភក្តិ មានសេចក្តីសុខតែមួយយ៉ាង ការយល់
ឃើញនេះឯងត្រូវពិត ការយល់ឃើញដទៃ ជាមោឃៈ ។ សមណ-
ព្រាហ្មណ៍ពួកខ្លះនិយាយយ៉ាងនេះថា អត្តភក្តិ លោកភក្តិ មានសេចក្តីទុក
តែមួយយ៉ាង ការយល់ឃើញនេះឯងត្រូវពិត ការយល់ឃើញដទៃ ជា
មោឃៈ ។ សមណព្រាហ្មណ៍ពួកខ្លះ និយាយយ៉ាងនេះថា អត្តភក្តិ
លោកភក្តិ មានសុខនិងទុក្ខ ការយល់ឃើញនេះឯងត្រូវពិត ការយល់
ឃើញដទៃ ជាមោឃៈ ។ សមណព្រាហ្មណ៍ពួកខ្លះនិយាយយ៉ាង
នេះថា អត្តភក្តិ លោកភក្តិ មានការម្នាក់មិនជាទុក្ខមិនជាសុខ ការយល់
ឃើញនេះឯងត្រូវពិត ការយល់ឃើញដទៃ ជាមោឃៈ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបបទស្កសកំ

(៣៥) ត្រួត ភិក្ខុវេ យេ ភេ សមណា្រញាណា
 ឃរំវាទិយោ ឃរំទិដ្ឋិយោ សស្សតោ អត្តា ច លោកោ
 ច ឥទមេវ សច្ចំ មោយមញ្ញន្តំ ភេសំ វត អញ្ញត្រេតវ
 សន្ទាយ អញ្ញត្រ វចិយា អញ្ញត្រ អនុស្សវំ អញ្ញត្រ
 អាភារបរិភោកា អញ្ញត្រ ទិដ្ឋិទិដ្ឋិទត្តន្តិយា បច្ច-
 តញ្ញាវ^(១) ញាលំ កវិស្សតិ បរិស្សន្តំ បរិយោទានន្តំ
 លេតំ ហំនំ វិជ្ជតិ ។ បច្ចុត្តំ ខោ បន ភិក្ខុវេ
 ញាលោ អសតិ បរិស្សន្តេ បរិយោទានេ យទបិ ភេ
 កោត្តោ សមណា្រញាណា តត្ថ ញាលាភាគមត្តមេវ
 បរិយោទបេន្តំ តទបិ ភេសំ កវតំ សមណា្រញាណានំ
 ឧបាទានមក្កាយតិ ។ តយទិ សច្ចុតំ ឌីឡ្យវិកំ អត្ត
 ខោ បន សម្ពុវាទំ និរោដោ អត្តេតន្តំ ឥតិ វិទិត្យា
 តស្ស និស្សវលាទិស្សវី តថាតតោ តទុទាតវត្តោ ។

១ ឧ. ម. បច្ចុត្តយេវ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបវិបស្សនសក្ក

[៣៥] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ
 ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា ជាអ្នកនិយាយយ៉ាងនេះ យល់ឃើញ
 យ៉ាងនេះថា អត្តក្តី លោកក្តី ជាសភាវៈទៀង ការយល់ឃើញនេះ
 ឯងត្រូវពិត ការយល់ឃើញដទៃ ជាមោឃៈ សមណព្រាហ្មណ៍ទាំង
 នោះ បើវៀរចាកសទ្ធាគឺការដៀ វៀរចាកចិត្តសេចក្តីគាប់ចិត្ត វៀរចាក
 អនុស្សវៈ គឺការពួតៗ គ្នា វៀរចាកអាការបរិវិតក្កៈ គឺសេចក្តីត្រិះរិះតាម
 អាការ វៀរចាកទិដ្ឋិដ្ឋានក្នុង គឺការពេញចិត្តថាត្រូវគ្នានឹងលទ្ធិរបស់
 ខ្លួន (នោះ) ញាណនឹងបរិសុទ្ធផ្លូវផងប្រាកដ ពាក្យដូច្នោះនេះ មិនសម
 ហេតុឡើយ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ក៏កាលបើញាណបរិសុទ្ធផ្លូវផង
 ប្រាកដមិនមានហើយ សមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើនទាំងនោះញ៉ាំងចំណែក
 នៃញាណប៉ុណ្ណោះឯង ឲ្យផ្លូវផងក្នុងទិដ្ឋិនោះ ដោយហេតុណា ហេតុ
 នោះឯង ភថាគភពោលថាជាឧបាទាន របស់សមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើន
 ទាំងនោះ ។ ទិដ្ឋិនោះជាសង្ខតធម៌ដ៏គ្រោតគ្រោតនៅឡើយ ចំណែក
 ខាងការរលត់សង្ខារទាំងឡាយមានពិត ព្រះនិព្វានក៏មានពិត លុះព្រះ
 ភថាគភដ៏ធូលស្ងួតដូច្នោះហើយ ជាអ្នកឃើញនូវការរលាស់ចេញ នូវទិដ្ឋិ
 នោះ កន្លងនូវទិដ្ឋិនោះ ។

ទេវតាវន្តស្ស បញ្ចក្ខយសត្វ វិវា ទំន្តិ

(៣៦) ត្រួត ភិក្ខុវេយ្យេ នេ សមណាញាហ្មណា
 ឃីវាទិយោ ឃីវិទិដ្ឋិយោ អសស្សតោ អត្តា ច លោកោ
 ច និទមេវ សច្ចំ មោយមញ្ញន្តិ ។ មេ ។ សស្សតោ
 ច អសស្សតោ ច អត្តា ច លោកោ ច ... ទេវ-
 សស្សតោ ធាសស្សតោ អត្តា ច លោកោ ច ...
 អន្តរា អត្តា ច លោកោ ច ... អនន្តរា អត្តា ច
 លោកោ ច... អន្តរា ច អនន្តរា ច អត្តា ច លោកោ
 ច ... ទេវន្តរា ធានន្តរា អត្តា ច លោកោ ច ...
 ឃីវត្តសញ្ញិ អត្តា ច លោកោ ច ... ធានត្តសញ្ញិ
 អត្តា ច លោកោ ច ... មវិត្តសញ្ញិ អត្តា ច លោកោ
 ច ... អប្បមាណសញ្ញិ អត្តា ច លោកោ ច ...
 ឃីវត្តសុខំ អត្តា ច លោកោ ច ... ឃីវត្តទុក្ខំ អត្តា ច
 លោកោ ច ... សុខទុក្ខំ អត្តា ច លោកោ ច ...
 អទុក្ខមសុខំ អត្តា ច លោកោ ច និទមេវ សច្ចំ មោយ-
 មញ្ញន្តិ នេសំវេត អញ្ញាត្រេវ សង្ខាយ អញ្ញត្រេ វុចិយា

ទេវទេវតា បញ្ចក្ខយសូត្រ អបរន្តានុទិដ្ឋិណតិម

(៣៦) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ

ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា ជាអ្នកនិយាយយ៉ាងនេះ យល់ឃើញយ៉ាង
នេះថា អត្តភក្តិ លោកភក្តិ ជាសភាវៈមិនទៀង ការយល់ឃើញនេះឯង
ត្រូវពិត ការយល់ឃើញដទៃ ជាមោឃៈ ។ បេ ។ អត្តភក្តិ លោកភក្តិ
ជាសភាវៈទៀងផង មិនទៀងផង .. អត្តភក្តិ លោកភក្តិ ជាសភាវៈទៀង
ក៏មិនមែន មិនទៀងក៏មិនមែន ... អត្តភក្តិ លោកភក្តិ មានទីបំផុត ...
អត្តភក្តិ លោកភក្តិ មិនមានទីបំផុត ... អត្តភក្តិ លោកភក្តិ មានទីបំផុត
ផង មិនមានទីបំផុតផង ... អត្តភក្តិ លោកភក្តិ មានទីបំផុតក៏មិនមែន
មិនមានទីបំផុតក៏មិនមែន ... អត្តភក្តិ លោកភក្តិ មានសញ្ញាដូចគ្នា ...
អត្តភក្តិ លោកភក្តិ មានសញ្ញាផ្សេងគ្នា ... អត្តភក្តិ លោកភក្តិ មាន
សញ្ញាតិច ... អត្តភក្តិ លោកភក្តិ មានសញ្ញាមិនមានប្រមាណ ... អត្តភក្តិ
លោកភក្តិ មានសេចក្តីសុខតែមួយយ៉ាង ... អត្តភក្តិ លោកភក្តិ មានសេចក្តី
ទុក្ខតែមួយយ៉ាង ... អត្តភក្តិ លោកភក្តិ មានសេចក្តីសុខនិងទុក្ខ ... អត្ត
ភក្តិ លោកភក្តិ មានការម្នាក់មិនមែនជាទុក្ខមិនមែនជាសុខ ការយល់
ឃើញនេះឯងត្រូវពិត ការយល់ឃើញដទៃ ជាមោឃៈ សមណ
ព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះឯង បើវៀរចាកការជឿ វៀរចាកសេចក្តីគាប់ចិត្ត

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបបណ្ណសកំ

អញ្ញត្ត អនុស្សវា អញ្ញត្ត អាការបរិភក្តា អញ្ញត្ត
 ទិដ្ឋិនិដ្ឋានត្តនិយា បច្ចតញ្ជោ ញ្ញាលំ កវិស្សតិ
 បរិសុទ្ធិ បរិយោនាតន្តំ នេតំ ហំ វិជ្ជតិ ។ បច្ចត
 ខោ បន ភិក្ខុវេ ញ្ញាលោ អសតិ បរិសុទ្ធិ បរិ-
 យោនាតេ យទបំ តេ ភោត្តោ សមណ្ឌព្វាណា
 តត្ត ញ្ញាលាភាតមត្តមេវ បរិយោនបេជ្ជំ តទបំ តេស
 កវតំ សមណ្ឌព្វាណាទំ ឧបាទានមក្កាយតិ ។
 តយំទំ សង្កតំ ឌិឡារិកំ អត្តំ ខោ បន សង្ការទំ
 ជិរោជោ អត្តតន្តំ វេតិ វិទិតា តស្ស ជិស្សរណា ទស្សវ
 តថាតតោ តទុទាតវត្តោ ។

(៣៧) នន ភិក្ខុវេ ឯកត្វោ សមណោ វា
 ព្វាណាលោ វា បព្វត្តន្តនិដ្ឋិនញ្ច បដិជិស្សត្តា
 អបរត្តន្តនិដ្ឋិនញ្ច បដិជិស្សត្តា សត្វសោ កាម-
 សញ្ញាជនាទំ^(១) អនិដ្ឋាបា បរិវេកំ បីតិ ឧប-
 សម្បជ្ជ វិហារតិ ឯតំ សន្តំ ឯតំ បណីតំ
 យទិទំ បរិវេកំ បីតិ ឧបសម្បជ្ជ វិហារមីតិ ។

១ ឌ. ម. កមសំយោទិតាទំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបេសណ្តសកៈ

វៀរចាកការពួតៗគ្នា វៀរចាកការគ្រិះរិះតាមអាការ វៀរចាកការពេញ
 ចិត្តថាត្រូវគ្នានឹងលទ្ធិរបស់ខ្លួន (នោះ) ញាណនឹងបរិសុទ្ធផ្លូវផងប្រាកដ
 ពាក្យដូច្នោះ នេះមិនសមហេតុឡើយ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាល
 បើញាណបរិសុទ្ធផ្លូវផងប្រាកដមិនមានហើយ សមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើន
 ទាំងនោះ ញ៉ាំងចំណែកនៃញាណប៉ុណ្ណោះឯង ឲ្យផ្លូវផងក្នុងទិដ្ឋិនោះ
 ដោយហេតុណា ហេតុនោះឯង គឺថាគតពោលថាជាទុបាទានរបស់
 សមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើនទាំងនោះ ។ ទិដ្ឋិនោះជាសន្ទុកធម៌ដ៏ត្រេក
 ត្រាតនៅឡើយ ចំណែកខាងការរលត់សង្ខារទាំងឡាយមានពិត ព្រះ
 និព្វានក៏មានពិត លុះព្រះគឺថាគតដឹងច្បាស់ដូច្នោះហើយ ជាអ្នកឃើញ
 នូវការរលាស់នូវទិដ្ឋិនោះ កន្លងនូវទិដ្ឋិនោះ ។

(៣៧) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សមណៈឬព្រាហ្មណ៍ពួកខ្លះ ក្នុង
 លោកនេះ ព្រោះលះបង់នូវបុព្វនាទុទិដ្ឋិ គឺសេចក្តីយល់ឃើញនូវខន្ធជា
 ចំណែកខាងដើមផង លះបង់នូវអបរនាទុទិដ្ឋិ គឺសេចក្តីយល់ឃើញនូវ
 ខន្ធជាចំណែកខាងមុខផង ទាំងមិនអធិដ្ឋានទុកនូវកាមសញ្ញាជនៈដោយ
 សព្វគ្រប់ រវមន៍បានប័តិដែលស្ងប់ស្ងាត់ហើយ ក៏គិតថា អាត្មាអញបាន
 ប័តិដ៏ស្ងប់ស្ងាត់ ដែលជាគុណជាតស្ងប់រម្ងាប់ ជាគុណជាតថ្មីថ្មី ។

តស្ស សា បរិវេកា បីតិ ធិរុជ្ឈតិ បរិវេកាយ
 បីតិយា និរោធា ឧប្បជ្ឈតិ ទោមនស្សំ ទោមនស្សស្ស
 និរោធា ឧប្បជ្ឈតិ បរិវេកា បីតិ ។ សេយ្យថាបិ
 ភិក្ខុវេ យំ ឆាយា ជហតិ តំ អាតនោ ដរតិ យំ
 អាតនោ ជហតិ តំ ឆាយា ដរតិ ឯវេមេវ ទោ ភិក្ខុវេ
 បរិវេកាយ បីតិយា និរោធា ឧប្បជ្ឈតិ ទោមនស្សំ
 ទោមនស្សស្ស និរោធា ឧប្បជ្ឈតិ បរិវេកា បីតិ ។
 តយំទំ ភិក្ខុវេ តថាគតោ បដាហតិ អយំ ទោ
 ភំ សមណោ វា ពាហ្មណោ វា បុត្តន្តានុទិដ្ឋិនញ្ច
 បដិទិស្សត្តា អបរន្តានុទិដ្ឋិនញ្ច បដិទិស្សត្តា សព្វសោ
 កាមសញ្ញោជនាទំ អនទិដ្ឋាណ បរិវេកំ បីតិ
 ឧបសម្បជ្ឈ វិហារតិ ឯតំ សន្តំ ឯតំ បណ្ឌិតំ យទិទំ
 បរិវេកំ បីតិ ឧបសម្បជ្ឈ វិហារមីតិ ។ តស្ស សា
 បរិវេកា បីតិ ធិរុជ្ឈតិ បរិវេកាយ បីតិយា និរោធា
 ឧប្បជ្ឈតិ ទោមនស្សំ ទោមនស្សស្ស និរោធា ឧប្បជ្ឈតិ

ទេវហវន្ត បញ្ចកយស្រុត ឧបមាដោយម្លប់ឆ័ត្តកំដៅថ្ងៃ

បិត្តិដ៏ស្ងប់ស្ងាត់ របស់សមណព្រាហ្មណ៍នោះ រវៃមង្គលតទៅ លុះ
 បិត្តិដ៏ស្ងប់ស្ងាត់រលត់ ទោមនស្សក៏កើតឡើង លុះទោមនស្សរលត់
 បិត្តិដ៏ស្ងប់ស្ងាត់ក៏កើតឡើង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ម្លប់លះបង់ទីណា
 កំដៅថ្ងៃ ក៏ផ្សាយទៅកាន់ទីនោះ កំដៅថ្ងៃលះបង់ទីណា ម្លប់ក៏ផ្សាយ
 ទៅកាន់ទីនោះ សេចក្តីនេះ មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ កាលបិត្តិដ៏ស្ងប់ស្ងាត់រលត់ ទោមនស្សក៏កើតឡើង កាល
 ទោមនស្សរលត់ បិត្តិដ៏ស្ងប់ស្ងាត់ក៏កើតឡើង ក៏មានឧបមេយ្យយ៉ាង
 នោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គថាគតដឹងច្បាស់នូវដំណើរនោះថា
 សមណៈឬព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើននេះ ព្រោះលះបង់នូវបុណ្យនុទិដ្ឋផង លះ
 បង់នូវអបរន្តនុទិដ្ឋផង ទាំងមិនអធិដ្ឋានទុក នូវកាមសញ្ញាជនៈ ដោយ
 សព្វគ្រប់ ក៏រវៃមង្គលបានបិត្តិដ៏ស្ងប់ស្ងាត់ ហើយក៏គិតថា អាត្មាអញបាន
 បិត្តិដ៏ស្ងប់ស្ងាត់ដែលជាគុណជាតស្ងប់រម្ងាប់ ជាគុណជាតថ្ងៃថ្ងា ។
 បិត្តិដ៏ស្ងប់ស្ងាត់ របស់សមណព្រាហ្មណ៍នោះ រវៃមង្គលត លុះ
 បិត្តិដ៏ស្ងប់ស្ងាត់រលត់ ទោមនស្សក៏កើតឡើង លុះទោមនស្សរលត់

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរបណ្ណសកំ

បរិវេកា បីតិ ។ តយំទំ សង្ខតំ ឌីឡារិកំ អត្ថ
ទោ បន សង្ខារំ និរោធា អត្តតន្តិ វតិ វិទិត្តា
តស្ស និស្សរណានិស្សរិ តថាតតោ តទុនាតវត្តោ ។

[៣៨] វត បន ភិក្ខុវេ ឯកោ ប្រា បណ្ណោ សមណោ

វា ព្រាហ្មណោ វា បុព្វត្តានុទិដ្ឋិនត្ថ បដិទិស្សត្តា
អបរត្តានុទិដ្ឋិនត្ថ បដិទិស្សត្តា សព្វសោ កាម-
សញ្ញាជនានំ អនិដ្ឋាមា បរិវេកាយ បីតិយា សម-
តិក្កមា និរាមិសំ សុខំ ឧបសម្បជ្ជិ វិហារតិ ឯតំ សន្តំ
ឯតំ បណ្ឌិតំ យទិទំ និរាមិសំ សុខំ ឧបសម្បជ្ជិ
វិហារមីតិ ។ តស្ស តំ និរាមិសំ សុខំ និរុជ្ឈតិ
និរាមិសស្ស សុខស្ស និរោធា ឧប្បជ្ជតិ បរិវេកា បីតិ
បរិវេកាយ បីតិយា និរោធា ឧប្បជ្ជតិ និរាមិសំ សុខំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបទសុត្តន្ត

បីគឺស្ងប់ស្ងាត់កំភើតឡើង ។ ទិដ្ឋិនោះជាសង្កតធម៌ ដ៏គ្រោតគ្រោតនៅ
ឡើយ ចំណែកខាងការរលត់សង្ខារទាំងឡាយមានពិត ព្រះនិព្វាន
ក៏មានពិត លុះព្រះរាជាគតជីវច្បាស់ដូច្នោះហើយ ជាអ្នកឃើញនូវការ
រលាស់ចេញនូវទិដ្ឋិនោះ កន្លងនូវទិដ្ឋិនោះ ។

(៣៨) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សមណៈឬព្រាហ្មណ៍ពួកខ្លះ ក្នុង

លោកនេះ ព្រោះលះបង់នូវបុព្វនានទិដ្ឋិផង លះបង់នូវអបរនានទិដ្ឋិផង
ទាំងមិនអធិដ្ឋានទុកនូវកាមសញ្ញាផង ដោយសព្វគ្រប់ កន្លងនូវបីគឺដ៏
ស្ងប់ស្ងាត់ ក៏បាននូវនិរាមិសសុខ គឺសេចក្តីសុខមិនមានអាមិសៈ ហើយ
គិតថា អាត្មាអញ បាននូវនិរាមិសសុខ ដែលជាគុណជាតិដ៏ស្ងប់
រម្ងាប់ ជាគុណជាតិដ៏ថ្លថ្លា ។ និរាមិសសុខរបស់សមណព្រាហ្មណ៍
នោះ រមែងរលត់ លុះនិរាមិសសុខរលត់ បីគឺដ៏ស្ងប់ស្ងាត់ ក៏កើត
ឡើង លុះបីគឺដ៏ស្ងប់ស្ងាត់រលត់ និរាមិសសុខ ក៏កើតឡើង ។

ទេវទេវវង្សស្ស បញ្ចក្កយសត្តេ និរាមិសសុខុប្បត្តិ

សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ យំ ឆាយា ជហតិ តំ អាតោ
 ជរតិ យំ អាតោ ជហតិ តំ ឆាយា ជរតិ ឯវ-
 មេវ ទោ ភិក្ខុវេ និរាមិសស សុខស្ស និរោជា
 ឧប្បជ្ជតិ បរិវេកា បីតិ បរិវេកាយ បីតិយា និរោជា
 ឧប្បជ្ជតិ និរាមិសំ សុខំ ។ តយំទំ ភិក្ខុវេ តថា-
 តតោ បជាបាតិ អយំ ទោ កវំ សមណោ វា
 ព្រាហ្មណោ វា បុព្វន្តានុទិដ្ឋិនញ្ច បដិណិស្សត្តា អប-
 រន្តានុទិដ្ឋិនញ្ច បដិណិស្សត្តា សម្មសោ កាមសញ្ញោ-
 ជនាទំ អនិច្ចាតា បរិវេកាយ បីតិយា សមតិក្កមា
 និរាមិសំ សុខំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ ឯតំ សន្តំ ឯតំ
 បណីតំ យទិទំ និរាមិសំ សុខំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារ-
 មីតិ ។ តស្ស តំ និរាមិសំ សុខំ និរុជ្ឈតិ និរាមិ-
 សស្ស សុខស្ស និរោជា ឧបជ្ជតិ បរិវេកា បីតិ
 បរិវេកាយ បីតិយា និរោជា ឧប្បជ្ជតិ និរាមិសំ
 សុខំ ។ តយំទំ សង្កតំ ទុំឡារិកំ អត្តំ ទោ បន
 សង្ការទំ និរោជា អត្តតន្តិ តតិ វិទិត្យា តស្ស
 និស្សរណានិស្សរី តថាតតោ តទុចារិវត្តោ ។

ទេវទេវតា បញ្ចកយស្សត្រ ការពើតឡើងនៃនិរមិសសុខ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ម្យ៉ាងនេះបង្កើតឡើង កំដៅថ្ងៃក៏ផ្សាយទៅកាន់ទីនោះ
 កំដៅថ្ងៃលះបង្កើតឡើង ម្យ៉ាងនេះផ្សាយទៅកាន់ទីនោះ សេចក្តីនេះ មាន
 ទុបមាយ៉ាងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលនិរមិសសុខរលត់
 បីតដ៏ស្ងប់ស្ងាត់ ក៏កើតឡើង កាលបីតដ៏ស្ងប់ស្ងាត់រលត់ និរមិសសុខ
 ក៏កើតឡើង ក៏មានទុបមេយ្យយ៉ាងនោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ព្រះគម្ភាគតដ៏ឯច្បាស់នូវដំណើរនោះថា សមណៈបុត្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើន
 នេះ ព្រោះលះបង្កើតនូវទិដ្ឋិផង លះបង្កើតនូវអបរទានុទិដ្ឋិផង ទាំងមិន
 អធិដ្ឋានទុកនូវកាមសញ្ញាជនៈដោយសព្វគ្រប់ កន្លងនូវបីតដ៏ស្ងប់ស្ងាត់
 ក៏បាននូវនិរមិសសុខ ហើយក៏គិតថា អាត្មាអញបាននូវនិរមិសសុខ
 ដែលជាគុណជាតដ៏ស្ងប់រម្ងាប់ ជាគុណជាតដ៏ថ្លៃថ្លា ។ និរមិសសុខ
 របស់សមណបុត្រាហ្មណ៍នោះ រមែងរលត់ លុះនិរមិសសុខរលត់ បីត
 ដ៏ស្ងប់ស្ងាត់ក៏កើតឡើង លុះបីតដ៏ស្ងប់ស្ងាត់រលត់ និរមិសសុខក៏កើត
 ឡើង ។ ទិដ្ឋិនោះជាសង្ខតធម៌ ដ៏គ្រោកគ្រោកនៅឡើយ ចំណែក
 ខាងការរលត់នៃសង្ខារទាំងឡាយ មានពិត ព្រះនិព្វាន ក៏មានពិត លុះ
 ព្រះគម្ភាគត ដ៏ឯច្បាស់ដូច្នោះហើយ ជាអ្នកឃើញនូវការរលាស់ចេញនូវ
 ទិដ្ឋិនោះ កន្លងនូវទិដ្ឋិនោះ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ខបរិបណ្ណាសកំ

(៣៧) ភិក្ខុវេ ឯកោ ធម្មោ សមណោ វា
 ព្រាហ្មណោ វា បុព្វតានុទិដ្ឋិនត្តា បដិដិស្សត្តា
 អបរត្តានុទិដ្ឋិនត្តា បដិដិស្សត្តា សព្វសោ កាម-
 សញ្ញាជនោនំ អននិដ្ឋានា បរិវេកាយ បីតិយោ
 សមតិក្កមា និរាមិសស្ស សុខស្ស សមតិក្កមា
 អនុក្ខមសុខំ វេទនំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ ឯតំ សន្តំ
 ឯតំ បណីតំ យទិនំ អនុក្ខមសុខំ វេទនំ ឧបសម្បជ្ជ
 វិហារមីតិ ។ តស្ស សា អនុក្ខមសុខា វេទនា និរុដ្ឋតិ
 អនុក្ខមសុខាយ វេទនាយ និរោទា ឧប្បជ្ជតិ និរាមិ-
 សំ សុខំ និរាមិសស្ស សុខស្ស និរោទា ឧប្បជ្ជតិ
 អនុក្ខមសុខា វេទនា ។ សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ យំ
 ឆាយា ជហតិ តំ អាតោ ជេតិ យំ អាតោ
 ជហតិ តំ ឆាយា ជេតិ ឯវេមេវ ខោ ភិក្ខុវេ អនុក្ខម-
 សុខាយ វេទនាយ និរោទា ឧប្បជ្ជតិ និរាមិសំ សុខំ
 និរាមិសស្ស សុខស្ស និរោទា ឧប្បជ្ជតិ អនុក្ខម-
 សុខា វេទនា ។ តយំនំ ភិក្ខុវេ តថាគតោ បដានាតិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរបណ្ណសកៈ

(៣៧) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សមណៈបុត្រាហ្មណ៍ពួកខ្លះ ក្នុង

លោកនេះ ព្រោះលះបង់នូវបុព្វនានុទិដ្ឋផង លះបង់នូវអបរនានុទិដ្ឋផង

ទាំងមិនអធិដ្ឋាននូវកាមសញ្ញាជនៈ ដោយសព្វគ្រប់ កន្លងនូវបីតង់ស្រប

ស្ងាត់ កន្លងនូវនិរាមិសសុខ ក៏បាននូវអទុក្ខមសុខវេទនា គឺទទួលអារម្មណ៍

មិនដាច់មិនដាសុខ ហើយគិតថា អាត្មាអញបាននូវអទុក្ខមសុខវេទនា

ដែលជាគុណជាតស្របរម្ងាប់ ជាគុណជាតថ្លថ្លា ។ អទុក្ខមសុខវេទនា

របស់សមណបុត្រាហ្មណ៍នោះ រមែងរលត់ លុះអទុក្ខមសុខវេទនារលត់

និរាមិសសុខ ក៏កើតឡើង លុះនិរាមិសសុខរលត់ អទុក្ខមសុខវេទនា

ក៏កើតឡើង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ម្យ៉ាងលះបង់ទីណា កំដៅថ្ងៃ

ក៏ផ្សាយទៅ កាន់ទីនោះ កំដៅថ្ងៃលះបង់ទីណា ម្យ៉ាងផ្សាយទៅ កាន់

ទីនោះ សេចក្តីនេះ មានទុបមាយ៉ាងណាមិញ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ

កាលអទុក្ខមសុខវេទនារលត់ និរាមិសសុខក៏កើតឡើង កាលនិរាមិស-

សុខរលត់ អទុក្ខមសុខវេទនាក៏កើតឡើង ក៏មានទុបមេយ្យយ៉ាងនោះ

ឯង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះគថាគតដឹងច្បាស់នូវដំណើរនោះថា

ទេវតាវគ្គស្ស បញ្ចក្កយសត្តេ និរមិតសស្សឧប្បត្តិ

អយំ ខោ ភវំ សមណោ វា ព្រាណូណោ វា

បុត្តោនុទិដ្ឋនត្វា បដិទិស្សត្តា អបរត្តានុទិដ្ឋនត្វា

បដិទិស្សត្តា សត្វសោ កាមសត្រោជនាធំ អនទិដ្ឋានា

បរិវេកាយ បិណិយា សមតិក្កមា និរមិតសស្ស

សុខស្ស សមតិក្កមា អនុក្កមសុខំ វេទនំ ឧបសម្បជ្ជ

វិហារតិ ឯតំ សន្តំ ឯតំ បណីតំ យទិទំ អនុក្កមសុខំ

វេទនំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារមីតំ ។ តស្ស សា អនុក្ក-

មសុខា វេទនា និរុដ្ឋិតិ អនុក្កមសុខាយ វេទនាយ

និរោធា ឧប្បជ្ជិតិ និរមិតសំ សុខំ និរមិតសស្ស

សុខស្ស និរោធា ឧប្បជ្ជិតិ អនុក្កមសុខា វេទនា ។

តយំទំ សង្កតំ ឱន្យារិកំ អត្តំ ខោ បន សង្ការំ

និរោធា អត្តតន្តំ ឥតិ វិទិត្វា តស្ស និស្សរណានិស្សរិ

តថាតតោ តទុចារិវត្តោ ។

ទេវទេវតា បញ្ចក្ខយស្រុត ការកើតឡើងនៃនិរាមិសសុខ

សមណៈបុត្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើននេះ ព្រោះលះបង់នូវបុព្វនាទិដ្ឋផង លះ

បង់នូវអបរនាទិដ្ឋផង ទាំងមិនអធិដ្ឋានទុក្ខកម្មកាមសញ្ញាផង ដោយសព្វ

គ្រប់ កន្លងនូវបីតដ៏ស្រប់ស្ងាត់ កន្លងនូវនិរាមិសសុខ ក៏បាននូវអទុក្ខម-

សុខវេទនា ហើយគិតថា ពាក្យអញបាននូវអទុក្ខមសុខវេទនា ជាគុណ-

ជាតស្រប់រមាប់ ជាគុណជាតថ្លថ្លា ។ អទុក្ខមសុខវេទនា របស់

សមណប្រាហ្មណ៍នោះ រមែងរលត់ លុះអទុក្ខមសុខវេទនា រលត់

និរាមិសសុខ ក៏កើតឡើង លុះនិរាមិសសុខរលត់ អទុក្ខមសុខវេទនា

ក៏កើតឡើង ។ ទិដ្ឋិនោះ ជាសង្ខតធម៌ ដ៏គ្រោកគ្រោកនៅឡើយ

ចំណែកខាងការរលត់សង្ខារទាំងឡាយ មានពិត ព្រះនិព្វានក៏មានពិត

លុះព្រះតថាគត ដឹងច្បាស់ដូច្នោះហើយ ជាអ្នកឃើញនូវការរលាស់

ចេញនូវទិដ្ឋិនោះ កន្លងនូវទិដ្ឋិនោះ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបេសណ្តាសកំ

(៤០) នធិ បទ ភិក្ខុវេ ឯកោច្ឆោ សម-
 ណោ វា ព្រាហ្មណោ វា បុត្តន្តានុទិដ្ឋិនត្វ បដិ-
 ដិស្សត្តា អបរន្តានុទិដ្ឋិនត្វ បដិដិស្សត្តា សព្វសោ-
 កាមសញ្ញោជនាទំ អនធិដ្ឋាតា បរិវេកាយ បីតិយា
 សមតិក្កមា និរាមិសស្ស សុខស្ស សមតិក្កមា
 អនុក្ខមសុខាយ វេទនាយ សមតិក្កមា សន្តោហ-
 មស្មិ និព្វតោហមស្មិ អនុនាណោហមស្មិតិ សមនុ-
 បស្សតិ ។ តយំទំ ភិក្ខុវេ តថាគតោ បដាទាតិ
 អយំ ខោ កវំ សមណោ វា ព្រាហ្មណោ វា
 បុត្តន្តានុទិដ្ឋិនត្វ បដិដិស្សត្តា អបរន្តានុទិដ្ឋិនត្វ
 បដិដិស្សត្តា សព្វសោ កាមសញ្ញោជនាទំ អនធិដ្ឋា-
 តា បរិវេកាយ បីតិយា សមតិក្កមា និរាមិសស្ស
 សុខស្ស សមតិក្កមា អនុក្ខមសុខាយ វេទនាយ
 សមតិក្កមា សន្តោហមស្មិ និព្វតោហមស្មិ អនុ-
 នាណោហមស្មិតិ សមនុបស្សតិ ។ អន្ទា អយ-
 មាយស្ស និព្វានសច្ចាយមេវ^(១) បដិបទំ អភិវេទតិ

១ ម និព្វានសច្ចាយមេវ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ខុបបិណ្ណសកៈ

(៤១) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សមណៈបូព្រាហ្មណ៍ពួកខ្លះ ក្នុង

លោកនេះ ព្រោះលះបង់នូវបុព្វនានុទិដ្ឋផង លះបង់នូវអបរនានុទិដ្ឋផង

ទាំងមិនអធិដ្ឋានទុកនូវកាមសញ្ញាជនៈ ដោយសព្វគ្រប់ កន្លងនូវបីភិដ្ឋ

ស្ងប់ស្ងាត់ កន្លងនូវនិពមិសសុខ កន្លងនូវអទុក្ខមសុខវេទនា ក៏ពិចារណា

ឃើញថា អាត្មាអញជាអ្នកស្ងប់រម្ងាប់ អាត្មាអញជាអ្នករលត់ទុក្ខ អាត្មា

អញជាអ្នកមិនមានសេចក្តីប្រកាន់ (ក្នុងបញ្ចក្ខន្ធ) ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង

ឡាយ ព្រះគម្ភាគតដឹងច្បាស់នូវដំណើរនោះថា សមណៈបូព្រាហ្មណ៍

ដ៏ចម្រើននេះ ព្រោះលះបង់នូវបុព្វនានុទិដ្ឋផង លះបង់នូវអបរនានុទិដ្ឋផង

ទាំងមិនអធិដ្ឋានទុកនូវកាមសញ្ញាជនៈ ដោយសព្វគ្រប់ កន្លងនូវបីភិដ្ឋ

ស្ងប់ស្ងាត់ កន្លងនូវនិពមិសសុខ កន្លងនូវអទុក្ខមសុខវេទនា ក៏ពិចារណា

ឃើញថា អាត្មាអញជាអ្នកស្ងប់រម្ងាប់ អាត្មាអញជាអ្នករលត់ទុក្ខ អាត្មា

អញជាអ្នកមិនមានសេចក្តីប្រកាន់ ។ សមណព្រាហ្មណ៍ដ៏មានអាយុនេះ

តែងពោលសរសើរ នូវបដិបទជាទីសប្បាយនៃព្រះនិព្វាន ដោយពិត

ទេវតាវង្ស បញ្ចក្ខយសុត្តេ សមណព្រាហ្មណស្ស ឧបាសម័

អធិ^(១) បនាយំ ករំ សមណោ វា ព្រាហ្មណោ វា
 បុត្រានុទិដ្ឋី វា ឧបាទិយមាណោ ឧបាទិយតិ អបរត្តា-
 នុទិដ្ឋី វា ឧបាទិយមាណោ ឧបាទិយតិ កាមសញ្ញា-
 ជនំ វា ឧបាទិយមាណោ ឧបាទិយតិ បរិវេកំ វា បីតិ
 ឧបាទិយមាណោ ឧបាទិយតិ ជិវាមិសំ វា សុខំ
 ឧបាទិយមាណោ ឧបាទិយតិ អនុត្តមសុខំ វា វេទនំ
 ឧបាទិយមាណោ ឧបាទិយតិ ។ យព្វ ទោ អយ-
 មាយស្មា សន្តោហមស្មិ និព្វតោហមស្មិ អនុបាណា-
 នោហមស្មិតិ សមនុបស្សតិ តទបិ ឥមស្ស កោតោ
 សមណាព្រាហ្មណស្ស ឧបាណាទមក្ខាយតិ ។ តយំទំ
 សន្នតំ ឌីឡារិកំ អត្ថំ ទោ បទ សង្ខារាទំ និរោ-
 ណោ អត្តតន្តិ ឥតិ វិទិត្យា តស្ស និស្សរណាទស្សវិ
 តថាតតោ តទុតារិវត្តោ ។

១ ឌ. ម. អធិ ប ។

ទេវទេវ បញ្ចកយសូត្រ សេចក្តីប្រកាន់មាំរបស់សមណព្រាហ្មណ៍

ប៉ុន្តែសមណៈបូព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើននេះឯង ប្រកាន់មាំនូវបុព្វនានុទិដ្ឋផង

ប្រកាន់មាំនូវអបរនានុទិដ្ឋផង ប្រកាន់មាំនូវកាមសញ្ញាជនៈផង ប្រកាន់

មាំនូវបីគឺដ៏ស្ងប់ស្ងាត់ផង ប្រកាន់មាំនូវនិរមិសសុខផង ប្រកាន់មាំនូវ

អទុក្ខមសុខវេទនាផង ។ សមណព្រាហ្មណ៍មានអាយុនេះ ពិចារណា

ឃើញថា ភាគ្នាអញជាអ្នកស្ងប់រម្ងាប់ ភាគ្នាអញជាអ្នករលត់ទុក្ខ ភាគ្នា

អញជាអ្នកមិនមានសេចក្តីប្រកាន់មាំ ដោយហេតុណា ហេតុនោះ

ព្រះគថាគតពោលថាជាទុបាទាន (សេចក្តីប្រកាន់មាំ) របស់សមណ-

ព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើននេះ ។ ទុបាទាននោះជាសង្កតធម៌ ដ៏គ្រោកគ្រោក

នៅឡើយ ចំណែកខាងការរលត់សង្ការទាំងឡាយមានពិត ព្រះនិព្វាន

ក៏មានពិត លុះព្រះគថាគតដឹងច្បាស់ដូច្នោះហើយ ជាអ្នកឃើញនូវការ

រលាស់ចេញនូវទុបាទាននោះ កន្លងនូវទុបាទាននោះ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបបទស្កានិកំ

(៤០) នំ ខោ បន ភិក្ខុវេ តថាគតេន
អនុត្តរំ សន្តំ វំ បទំ ^(១) អភិសម្ពុទ្ធិំ យទិទំ ធន្នំ
ដស្សាយតនាមំ សមុទយញ្ច អត្តន្តមញ្ច អស្សាទញ្ច
អាទីនវញ្ច ធិស្សរណាញ្ច យថាក្ខតំ វិទិត្តា អនុចា-
នាវិមោក្ខោ តយេទំ ភិក្ខុវេ តថាគតេន អនុត្តរំ
សន្តំ វំ បទំ ^(២) អភិសម្ពុទ្ធិំ យទិទំ ធន្នំ ដស្សា-
យតនាមំ សមុទយញ្ច អត្តន្តមញ្ច អស្សាទញ្ច អា-
ទីនវញ្ច ធិស្សរណាញ្ច យថាក្ខតំ វិទិត្តា អនុចា-
នាវិមោក្ខោតិ ។ នំ ឧមវោច កកវា អត្តមនា តេ ភិក្ខុ
កកវតោ ភាសិតំ អភិមន្តន្តំ ។

បញ្ចក្កយសុត្តំ ទុតិយំ និទ្ទិកំ ។

១-២ ឱ. ម. សន្តិវរបទំ ។

សត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបវប្បដក្ខណៈ

(៤១) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការដឹងច្បាស់តាមពិត នូវកិរិយា
កើតឡើងផង នូវកិរិយាវិនាសផង នូវអាណិសង្សផង នូវពោសផង
នូវកិរិយាលាស់ចេញផង នៃផស្សៈកនៈទាំង ៦ ហើយរួចចាកសេចក្តី
ប្រកាន់មាំណា នោះឯង ឈ្មោះថាសន្តិវរប្ប ដ៏ប្រសើរ ដែលព្រះ
គង្វារគត្រាស់ដឹងហើយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការដឹងច្បាស់តាម
ពិត នូវកិរិយាកើតឡើងផង នូវកិរិយាវិនាសផង នូវអាណិសង្សផង
នូវពោសផង នូវកិរិយាលាស់ចេញផង នៃផស្សៈកនៈទាំង ៦
ហើយ រួចចាកសេចក្តីប្រកាន់មាំណា នោះឯង ឈ្មោះថាសន្តិវរប្ប
ដ៏ប្រសើរ ដែលព្រះគង្វារគត្រាស់ដឹងហើយ ។ លុះព្រះមានបុណ្យ
បានសំដែងព្រះសូត្រនេះចប់ហើយ ភិក្ខុទាំងនោះ ក៏មានចិត្តក្រេកអរ
រីករាយចំពោះភាសិត របស់ព្រះមានបុណ្យ ។

ចប់ បញ្ចក្កយសូត្រ ទី ២ ។

តតិយំ កំណិសុត្តំ

(២២) ឯវុទ្ធិ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា
 កុសិណាយំ វិហារតិ ពលិហារណោ វនសណ្ណោ ។
 ត្រួត ខោ ភគវា ភិក្ខុ អាមន្តេសិ ភិក្ខុវេតិ ។
 កនន្តតិ នេ ភិក្ខុ ភគវតោ បច្ចុស្សាសុំ ។ ភគវា
 ឯតទវេច កំណិ វេ ភិក្ខុវេ មយំ ហោតិ ចីវរ-
 ហេតុ វា សមណោ តោតមោ ធម្មំ ទេសេតិ
 បិណ្ឌាណាតហេតុ វា សមណោ តោតមោ ធម្មំ ទេ-
 សេតិ សេនាសនហេតុ វា សមណោ តោតមោ
 ធម្មំ ទេសេតិ ឥតិ ភវាភវហេតុ វា សមណោ
 តោតមោ ធម្មំ ទេសេតិ ។ ន ខោ ខោ កន្ត
 ភគវតិ ឯវំ ហោតិ ចីវរហេតុ វា សមណោ តោ-
 តមោ ធម្មំ ទេសេតិ បិណ្ឌាណាតហេតុ វា សមណោ
 តោតមោ ធម្មំ ទេសេតិ សេនាសនហេតុ វា ស-
 មណោ តោតមោ ធម្មំ ទេសេតិ ឥតិ ភវាភវហេតុ
 វា សមណោ តោតមោ ធម្មំ ទេសេតិ ។

កិច្ចសន្យា ទី ៣

(៤២) ខ្ញុំបានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាន
 ព្រះភាគទ្រង់គង់ ក្នុងដងព្រៃ ជាទីនាំមកនូវពលិការ (ចំពោះភូត)
 ជិតក្រុងកុសិនារា ។ ក្នុងទីនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ បានត្រាស់
 ហៅភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុអម្បាលនោះទទួល
 ព្រះពុទ្ធដីកាព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។ ព្រះមាន
 ព្រះភាគបានត្រាស់សួរដូច្នោះថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ
 ធ្លាប់មានសេចក្តីត្រិះរិះចំពោះតថាគតថា ព្រះសមណគោតមសំដែងធម៌
 ព្រោះហេតុបីវរខ្លះ ព្រះសមណគោតមសំដែងធម៌ ព្រោះហេតុបីណា បាត
 ខ្លះ ព្រះសមណគោតមសំដែងធម៌ ព្រោះហេតុសេនាសនៈខ្លះ ព្រះ
 សមណគោតមសំដែងធម៌ ព្រោះហេតុកតតូចកតធំខ្លះ ដូច្នោះដែរឬ ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយ ពុំដែលមានសេចក្តីត្រិះរិះ
 ចំពោះព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះសមណគោតម សំដែងធម៌ ព្រោះហេតុ
 បីវរខ្លះ ព្រះសមណគោតមសំដែងធម៌ ព្រោះហេតុបីណា បាតខ្លះ ព្រះស-
 មណគោតមសំដែងធម៌ ព្រោះហេតុសេនាសនៈខ្លះ ព្រះសមណគោតម
 សំដែងធម៌ ព្រោះហេតុកតតូចកតធំខ្លះ ដូច្នោះឡើយ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបបិណ្ណសកំ

(៤៣) ន ច កិវ វេ ភិក្ខុវេ មយំ វរិ
 ហោតិ ចរិហេតុ វា សមណោ តោតមោ ធម្មំ
 ទេសេតិ បិណ្ណាណាតហេតុ វា សមណោ តោតមោ
 ធម្មំ ទេសេតិ សេនាសនហេតុ វា សមណោ តោ-
 តមោ ធម្មំ ទេសេតិ វេតិ កវកវហេតុ វា សម-
 ណោ តោតមោ ធម្មំ ទេសេតិ អថ កិណ្ឌិចរហិ^(១)
 វេ ភិក្ខុវេ មយំ ហោតិ វ វរិ ខោ ឆោ កន្ល
 កតវតិ ហោតិ អនុកម្មកោ កតវា ហិតេសី
 អនុកម្មំ ឧបាទាយ ធម្មំ ទេសេតិ វ ។

(៤៤) វរញ្ច^(២) កិវ វេ ភិក្ខុវេ មយំ
 ហោតិ អនុកម្មកោ កតវា ហិតេសី អនុកម្មំ
 ឧបាទាយ ធម្មំ ទេសេតិ តស្មាតិហ ភិក្ខុវេ
 យេ វេ មយា ធម្មា អភិញ្ញា ទេសិតា សេយ្យ-
 ដំទំ ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានា ចត្តារោ សម្មប្បដ្ឋានា

១ ឧ. ចរហិតិ ៩ ទិស្សតិ ។ ម. កិញ្ញហិតិ ទិស្សតិ ។ ២ ឧ ធា ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ខបរិបណ្ណសកៈ

(៤៣) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បើអ្នកទាំងឡាយ មិនធ្លាប់មាន
 គម្រិះចំពោះគថាគតថា ព្រះសមណគោតមសំដែងធម៌ ព្រោះហេតុថ្វីវខ្លះ
 ព្រះសមណគោតមសំដែងធម៌ ព្រោះហេតុបណ្ឌុបាតខ្លះ ព្រះសមណ-
 គោតមសំដែងធម៌ ព្រោះហេតុសេនាសនៈខ្លះ ព្រះសមណគោតមសំដែង
 ធម៌ ព្រោះហេតុកតតក្ខតកតខ្លះដូច្នោះទេ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើ
 ដូច្នោះ ចុះឥឡូវនេះ អ្នកទាំងឡាយមានសេចក្តីគ្រិះរិះចំពោះគថាគតដូច
 ម្តេច ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយ មានសេចក្តីគ្រិះរិះ
 ចំពោះព្រះមានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា ព្រះមានព្រះភាគ ជាអ្នកអនុគ្រោះ
 ស្វែងរកប្រយោជន៍ អាស្រ័យនូវសេចក្តីអនុគ្រោះ ទើបទ្រង់សំដែងធម៌ ។

(៤៤) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បានឮថា អ្នកទាំងឡាយមានសេចក្តី
 គ្រិះរិះ ចំពោះគថាគតយ៉ាងនេះថា ព្រះមានព្រះភាគ ជាអ្នកអនុគ្រោះ
 ស្វែងរកប្រយោជន៍ អាស្រ័យ នូវសេចក្តីអនុគ្រោះ ទើបសំដែងធម៌
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះ ធម៌ទាំងឡាយណាដែលគថាគត
 ត្រាស់ដឹងហើយ សំដែងហើយ ដូចជាសតិប្បដ្ឋាន ៤ សម្មប្បធាន ៤

ទេវទោវត្តស្ស កំនិសុត្តេ អភិធម្មនាវាទេវា

ចត្តារោ ឥន្ទ្រនាទា បញ្ច្រិយានិ បញ្ច ពលានិ
 សត្ត ពោជ្ឈង្គា អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មត្តោ តត្ត
 សទ្ធិហោ សមត្តហិ សម្មាទមាទេហិ អវិទមាទេហិ
 សិក្ខិតតំ ។ តេសញ វោ កិក្ខុវេ សមត្តានំ
 សម្មាទមាទានំ អវិទមាទានំ សិក្ខិតំ សិយំ^(១)
 ម្លេ កិក្ខុ អភិធម្ម បាណវនា ។

[២៥] ត្រួត ចេ តុម្ភាកំ ឯវមស្ស ឥមេសំ
 ទោ អាយស្មន្តានំ អត្តតោ ចេវ បាទំ ព្យញ្ញនតោ
 ច បាទំ តត្ត យំ កិក្ខុ សុវចនវំ មញ្ញយ្យាថ
 សោ ឧបសង្កមិត្តា ឯវមស្ស វចនីយោ អាយស្មន្តានំ
 ទោ អត្តតោ ចេវ បាទំ ព្យញ្ញនតោ ច បាទំ
 តទិមិបាថេតំ^(២) អាយស្មន្តោ ជាបាថ យថា អត្តតោ
 ច បាទំ ព្យញ្ញនតោ ច បាទំ មា អាយស្មន្តោ
 វិវាទំ អាបជ្ឈិត្តាតំ ។ អថាបវេសំ ឯកតោបក្ខិ-
 កានំ^(៣) កិក្ខុនំ យំ កិក្ខុ សុវចនវំ មញ្ញយ្យាថ

១ ឧ. ម. សិយំសុ ។ ២ តទិមិបាថេតិយំ បាវោ ទិស្សតិ ។ ៣ ឯកតោបក្ខិយានិយុត្តិ ។

ទេវហរិទ្ធ កិត្តិសូត្រ វាទៈផ្សេងគ្នាក្នុងធម៌ដំរីសេស

ឥទ្ធិបាទ ៤ ឥន្ទ្រិយ ៥ ពលៈ ៥ ពោជ្ឈន្ត ៧ មគ្គដ៏ប្រសើរប្រកបដោយ
អង្គ ៨ អ្នកទាំងឡាយរាល់រូបគប្បីព្រមព្រៀងគ្នា គប្បីរីករាយរកគ្នា កុំ
រិវាទគ្នា គប្បីសិក្សាក្នុងធម៌ទាំងនោះចុះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាល
បើអ្នកទាំងនោះ មានសេចក្តីព្រមព្រៀងគ្នា រីករាយរកគ្នា មិនរិវាទគ្នា
កំពុងសិក្សា មានភិក្ខុ ២ រូប មានវាទៈផ្សេងគ្នា ក្នុងធម៌ដំរីសេស ។

(៤៥) បើអ្នកទាំងឡាយគួរនិយាយក្នុងដំណើរនោះថា ការសិក្សា
របស់លោកមានអាយុទាំងនេះ ផ្សេងគ្នាដោយអត្តផង ផ្សេងគ្នាដោយ
ព្យញ្ជនៈផង ដូច្នោះបាន បណ្តាភិក្ខុទាំងនោះ ភិក្ខុណាដែលអ្នកទាំង
ឡាយ សំគាល់ឃើញថា ប្រដៅងាយជាងគេ អ្នកទាំងឡាយគប្បី
ចូលទៅរកភិក្ខុនោះ ហើយនិយាយយ៉ាងនេះថា ការសិក្សារបស់លោក
មានអាយុទាំងឡាយ ផ្សេងគ្នាដោយអត្តផង ផ្សេងគ្នាដោយព្យញ្ជនៈផង
លោកមានអាយុទាំងឡាយ ចូរដឹងនូវការសិក្សានោះ ដោយហេតុនេះ
ភាមិដែលផ្សេងគ្នាដោយអត្តផង ភាមិដែលផ្សេងគ្នាដោយព្យញ្ជនៈផងចុះ
លោកមានអាយុទាំងឡាយ កុំដល់នូវសេចក្តីទាស់ទែងគ្នាឡើយ ។
មួយទៀត បណ្តាភិក្ខុទាំងឡាយ ដទៃទៀត ដែលជាបក្ខពួក ជាមួយ
គ្នា ភិក្ខុណាដែលអ្នកទាំងឡាយ សំគាល់ឃើញថា ប្រដៅងាយជាងគេ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ខបរិបណ្ណសកំ

សោ ឧបសង្កម្ភិតា ឯវមស្ស វចនីយោ អាយស្មន្តានំ
 ខោ អត្ថតោ ចេវ ពានំ ឲ្យញ្ញនតោ ច ពានំ
 តទិមិណាបេតំ អាយស្មន្តោ ដាពាថ យេថា អត្ថតោ
 ច ពានំ ឲ្យញ្ញនតោ ច ពានំ មា អាយស្មន្តោ
 វិវាទំ អាបជ្ជិតានិ ។ ឥតិ ទុក្ខហិតំ ទុក្ខហិតតោ
 ជាវេតតំ ទុក្ខហិតំ ទុក្ខហិតតោ ជាវេតតា យោ
 ធម្មោ យោ វិទយោ សោ កាសិកញោ ។

(៤៦) ត្រួត ចេ ត្ថម្ភាតំ ឯវមស្ស ឥមេសំ ខោ
 អាយស្មន្តានំ អត្ថតោ ហិ ខោ ពានំ ឲ្យញ្ញនតោ
 សមេតតំ តត្ថ យំ ភិក្ខុំ សុវចនវំ មញ្ញយ្យាថ សោ
 ឧបសង្កម្ភិតា ឯវមស្ស វចនីយោ អាយស្មន្តានំ ខោ
 អត្ថតោ ហិ ខោ ពានំ ឲ្យញ្ញនតោ សមេតតំ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបេសណ្តសក្ក:

អ្នកទាំងឡាយគប្បីចូលទៅរកភិក្ខុនោះ ហើយនិយាយយ៉ាងនេះថា ការសិក្សារបស់លោកមានអាយុទាំងឡាយ ផ្សេងគ្នាដោយអត្តផង ផ្សេងគ្នា ដោយព្យញ្ជនៈផង លោកមានអាយុទាំងឡាយ ចូរដឹងនូវការសិក្សានោះ ដោយហេតុនេះ តាមដែលផ្សេងគ្នាដោយអត្តផង តាមដែលផ្សេងគ្នាដោយព្យញ្ជនៈផងចុះ លោកមានអាយុទាំងឡាយ កុំដល់នូវសេចក្តីទាស់ទងគ្នាឡើយ ។ ដូច្នោះ អ្នកទាំងឡាយ គួរចាំទុកនូវការសិក្សាដែលគេកាន់យកមិនល្អ ថាជាការសិក្សាដែលគេកាន់យកមិនល្អចុះ លុះចាំទុកនូវការសិក្សាដែលគេកាន់យកមិនល្អ ថាជាការសិក្សាដែលគេកាន់យកមិនល្អហើយ ណា ជាធម៌ ណាជារឺនយ គប្បីពោលធម៌រឺនយនោះ ។

(៤៦) បើអ្នកទាំងឡាយ គួរនិយាយក្នុងដំណើរនោះថា ការសិក្សារបស់លោកមានអាយុទាំងនេះ ផ្សេងគ្នាដោយអត្ត តែសមគ្នាដោយព្យញ្ជនៈ ដូច្នោះបាន បណ្តាភិក្ខុទាំងនោះ ភិក្ខុណាដែលអ្នកទាំងឡាយ សំគាល់ឃើញថា ប្រដៅនិយាយជាងគេ អ្នកទាំងឡាយគប្បីចូលទៅរកភិក្ខុនោះ ហើយនិយាយយ៉ាងនេះថា ការសិក្សារបស់លោកមានអាយុទាំងឡាយ ផ្សេងគ្នាដោយអត្ត តែសមគ្នា ដោយព្យញ្ជនៈ

ទេវទណវិញ្ញស្ស កំន្តសុត្តេ អភិធម្មតាណាវាទតា

តទិមិណាបេតំ អាយស្មុញ្ញោ ជាតាថ យថា អត្តតោ
 ហិ ខោ ធានំ ឲ្យញ្ញនតោ សមេតំ មា អាយ-
 ស្មុញ្ញោ វិវាទំ អាបជ្ជិត្តាតិ ។ អថាបរេសំ ឯក-
 តោបត្តិកាណំ ភិក្ខុណំ យំ ភិក្ខុំ សុវចនំ
 មក្ខេយ្យាថ សោ ឧបសង្កមិត្តា ឯវមស្ស វចនីយោ
 អាយស្មុញ្ញានំ ខោ អត្តតោ ហិ ខោ ធានំ ឲ្យញ្ញ-
 នតោ សមេតិ តទិមិណាបេតំ អាយស្មុញ្ញោ ជាតាថ
 យថា អត្តតោ ហិ ខោ ធានំ ឲ្យញ្ញនតោ
 សមេតិ មា អាយស្មុញ្ញោ វិវាទំ អាបជ្ជិត្តាតិ ។
 វេតិ ទុក្ខហិតំ ទុក្ខហិតតោ ជារេតត្ថំ សុកហិតំ
 សុកហិតតោ ជារេតត្ថំ ទុក្ខហិតំ ទុក្ខហិតតោ
 ជារេត្តា សុកហិតំ សុកហិតតោ ជារេត្តា យោ
 ធម្មា យោ វិទយោ សោ ភាសិតតោ ។

ទេវទណ្ឌ កិន្តិល្យត្រ វាទៈផ្សេងគ្នាពងធម៌នីវេស

លោកមានអាយុទាំងឡាយ គួរដឹងនូវការសិក្សានុ៎ះ ដោយហេតុនេះ
 ភាមដែលផ្សេងគ្នាដោយអត្ត តែសមគ្នាដោយព្យញ្ជនៈចុះ លោកមាន
 អាយុទាំងឡាយ ក៏ដល់នូវសេចក្តីទាស់ទែងគ្នាឡើយ ។ មួយទៀត
 បណ្តាក៏កុំទាំងឡាយដទៃទៀត ដែលជាបក្ខពួកជាមួយគ្នា ក៏កុំណាដែល
 អ្នកទាំងឡាយសំគាល់ឃើញថា ប្រដៅងាយជាងគេ អ្នកទាំងឡាយ
 គប្បីចូលទៅរកក៏កុំនោះ ហើយនិយាយយ៉ាងនេះថា ការសិក្សារបស់
 លោកមានអាយុទាំងឡាយ ផ្សេងគ្នាដោយអត្ត តែសមគ្នា ដោយ
 ព្យញ្ជនៈ លោកមានអាយុទាំងឡាយ ចួរដឹងនូវការសិក្សានុ៎ះ ដោយ
 ហេតុនេះ ភាម ដែលផ្សេងគ្នាដោយអត្ត តែសមគ្នាដោយព្យញ្ជនៈចុះ
 លោកមានអាយុទាំងឡាយ ក៏ដល់នូវសេចក្តីទាស់ទែងគ្នាឡើយ ។
 ដូច្នោះ អ្នកទាំងឡាយ គួរចាំទុកនូវការសិក្សាដែលគេកាន់យកមិនល្អ
 ថាជាការសិក្សាដែលគេកាន់យកមិនល្អ ទាំងគួរចាំទុកនូវការសិក្សាដែល
 គេកាន់យកល្អ ថាជាការសិក្សាដែលគេកាន់យកល្អចុះ លុះចាំទុកនូវការ
 សិក្សាដែលគេកាន់យកមិនល្អ ថាជាការសិក្សាដែលគេកាន់យកមិនល្អ
 ទាំងចាំទុកនូវការសិក្សាដែលគេកាន់យកល្អ ថាជាការដែលគេកាន់យក
 ល្អហើយ ណា ជាធម៌ ណា ជាវិន័យ គប្បីពោលធម៌វិន័យនោះ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបបទស្កាន

[៤៧] ត្រួត ចេ តុម្ពា កំ ឯវមស្ស វមេសំ
 ខោ អាយស្មន្តានំ អត្តតោ ហិ ខោ សមេតិ
 ព្យញ្ញនតោ នាននំ តត្ថ យំ ភិក្ខុំ សុវចនំ មញ្ញ-
 យ្យា ឯ សោ ឧបសង្កមិត្តា ឯវមស្ស វចនំ យោ
 អាយស្មន្តានំ ខោ អត្តតោ ហិ ខោ សមេតិ
 ព្យញ្ញនតោ នានំ តទិមិហាបេតំ អាយស្មន្តោ ជា នា ឯ
 យថា អត្តតោ ហិ ខោ សមេតិ ព្យញ្ញនតោ នានំ
 អប្បមត្តកំ ខោ បនេតំ យទិនំ ព្យញ្ញំ មា
 អាយស្មន្តោ អប្បមត្តកេ^(១) វិវាទំ អាបជ្ជិតាតិ ។
 អថាបរេសំ ឯកតោបត្តិកានំ ភិក្ខុំ យំ ភិក្ខុំ
 សុវចនំ មញ្ញយ្យា ឯ សោ ឧបសង្កមិត្តា ឯវមស្ស
 វចនំ យោ អាយស្មន្តានំ ខោ អត្តតោ ហិ ខោ
 សមេតិ ព្យញ្ញនតោ នានំ តទិមិហាបេតំ អាយស្មន្តោ
 ជា នា ឯ យថា អត្តតោ ហិ ខោ សមេតិ

១ ឧ. អប្បមត្តកេ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបិសណ្ណសព្វៈ

(៤៧) បើអ្នកទាំងឡាយ គួរនិយាយក្នុងដំណើរនោះថា ការសិក្សារបស់លោកមានអាយុទាំងឡាយនេះ សមគ្នាដោយអត្ត តែផ្សេងគ្នាដោយព្យញ្ជនៈ ដូច្នោះបាន បណ្តាកិត្តិទាំងនោះ កិត្តណាដែលអ្នកទាំងឡាយសំគាល់ឃើញថា ជាអ្នកប្រដៅងាយជាងគេ អ្នកទាំងឡាយគប្បីចូលទៅរកកិត្តនោះ ហើយនិយាយយ៉ាងនេះថា ការសិក្សារបស់លោកមានអាយុទាំងឡាយ សមគ្នាដោយអត្ត តែផ្សេងគ្នាដោយព្យញ្ជនៈ លោកមានអាយុទាំងឡាយ ចូរដឹងនូវការសិក្សានុ៎ះ ដោយហេតុនេះ តាមដែលសមគ្នាដោយអត្ត តាមដែលផ្សេងគ្នាដោយព្យញ្ជនៈចុះ តែថាគ្រងព្យញ្ជនៈនុ៎ះ គ្រាន់តែជា ការបន្តិចបន្តួចទេ លោកមានអាយុទាំងឡាយ កុំដល់នូវសេចក្តីទាស់ទែងគ្នា ក្នុងព្យញ្ជនៈដែលគ្រាន់តែជា ការបន្តិចបន្តួចឡើយ ។ មួយទៀត បណ្តាកិត្តិទាំងឡាយដទៃទៀតដែលជាបក្ខពួកជាមួយគ្នា កិត្តណាដែលអ្នកទាំងឡាយ សំគាល់ឃើញថាជាអ្នកប្រដៅងាយជាងគេ អ្នកទាំងឡាយ គប្បីចូលទៅរកកិត្តនោះ ហើយនិយាយយ៉ាងនេះថា ការសិក្សារបស់លោកមានអាយុទាំងឡាយ សមគ្នាដោយអត្ត តែផ្សេងគ្នាដោយព្យញ្ជនៈ លោកមានអាយុទាំងឡាយ ចូរដឹងនូវការសិក្សានុ៎ះ ដោយហេតុនេះ តាមដែលសមគ្នាដោយអត្ត

ទេវតាវិទ្យា ព័ន្ធសុត្ត អភិធម្មតាណិទ្ធក

ស្យញ្ញនតោ ធានំ អប្បមត្តកំ ខោ បទេតំ យទិទំ

ស្យញ្ញំ មា អាយស្មន្តោ អប្បមត្តកេ^(១) វិវាទំ

អាបជ្ជិតាតិ ។ ឥតិ សុគហិតំ សុគហិតតោ ជារេតតំ

ទុក្ខហិតំ ទុក្ខហិតតោ ជារេតតំ សុគហិតំ សុគហិតតោ

ជារេតតា ទុក្ខហិតំ ទុក្ខហិតតោ ជារេតតា យោ ធម្មោ

យោ វិទយោ សោ ភាសិតញោ ។

[៤៨] ត្រុត ចេ តុញ្ញកំ ឯវមស្ស ឥមេសំ

ខោ អាយស្មន្តំ អត្តតោ ចេវ សមេតិ

ស្យញ្ញនតោ ច សមេតិ តត្ត យំ កិក្កំ

សុវចនំ មញ្ញាយ្យថ សោ ឧបសង្កមិត្តា ឯវមស្ស

វចនំយោ អាយស្មន្តំ ខោ អត្តតោ ចេវ សមេតិ

១ ឧ. អប្បមត្តកោ ។

ទេវទេវតា កិស្សត្រ វាទៈឡើងត្រាងធម៌ជីវិសេស

ភាមីដែលផ្សេងគ្នាដោយព្យញ្ជនៈចុះ តែជាគ្រង់ព្យញ្ជនៈនុ៎ះ ត្រាន់តែជា
 ការបន្តិចបន្តួចទេ លោកមានអាយុទាំងឡាយ កុំដល់នូវសេចក្តីចាស់
 ទៃន័ត្តា ក្នុងព្យញ្ជនៈ ដែលត្រាន់តែជាការបន្តិចបន្តួចឡើយ ។ ដូច្នោះ
 លោកមានអាយុទាំងឡាយ គួរចាំទុកនូវការសិក្សា ដែលគេកាន់យកល្អ
 ថាជាការសិក្សាដែលគេកាន់យកល្អ គួរចាំទុកនូវការសិក្សាដែលគេកាន់
 យកមិនល្អ ថាជាការសិក្សាដែលគេកាន់យកមិនល្អចុះ លុះចាំទុកនូវការ
 សិក្សាដែលគេកាន់យកល្អ ថាជាការសិក្សាដែលគេកាន់យកល្អ ចាំទុក
 នូវការសិក្សាដែលគេកាន់យកមិនល្អ ថាជាការសិក្សាដែលគេកាន់យក
 មិនល្អហើយ ណាជាធម៌ ណាជាវិន័យ គប្បីពោលធម៌វិន័យនោះ ។

[២៨] បើអ្នកទាំងឡាយ គួរនិយាយក្នុងដំណើរនោះថា ការ
 សិក្សារបស់លោក មានអាយុទាំងឡាយនេះ សមគ្នាដោយអត្តផង
 សមគ្នា ដោយព្យញ្ជនៈផង ដូច្នោះបាន បណ្តាក៏កុំទាំងនោះ ក៏កុំ
 ណាដែលអ្នកទាំងឡាយ សំគាល់ឃើញថា ជាអ្នកប្រដៅនាយជាន់គេ
 អ្នកទាំងឡាយ គប្បីចូលទៅរកក៏កុំនោះ ហើយនិយាយយ៉ាងនេះថា
 ការសិក្សារបស់លោក មានអាយុទាំងឡាយ សមគ្នាដោយអត្តផង

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបាសម្ពុទ្ធសកំ

ឲ្យញ្ញនតោ ច សមេតិ តទិមិណាបេតិ អាយស្មន្តោ
 ដាណថ យថា អត្តតោ ចេវ សមេតិ ឲ្យញ្ញនតោ
 ច សមេតិ មា អាយស្មន្តោ វិវាទំ អាបជ្ជិតាតិ ។
 អថាបវេសំ ឯកតោបត្តិកាណំ ភិក្ខុនំ យំ ភិក្ខុ
 សុវចនវំ មញ្ញេយ្យថ សោ ឧបសម្ព័ត្តិភិក្ខុ ឯវមស្ស
 វចនីយោ អាយស្មន្តោនំ ខោ អត្តតោ ចេវ សមេតិ
 ឲ្យញ្ញនតោ ច សមេតិ តទិមិណាបេតិ អាយស្មន្តោ
 ដាណថ យថា អត្តតោ ចេវ សមេតិ ឲ្យញ្ញនតោ
 ច សមេតិ មា អាយស្មន្តោ វិវាទំ អាបជ្ជិតាតិ ។
 ភតិ សុគហិតំ សុគហិតតោ ធាវេតតំ សុគហិតំ
 សុគហិតតោ ធាវេតតោ យោ ធម្មោ យោ វិជយោ
 សោ កាសិកញោ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបទិសស្កន្តសក្ការៈ

សមគ្នាដោយព្យញ្ជនៈផង លោកមានអាយុទាំងឡាយ ចូរដឹងនូវការ
សិក្សានូវដោយហេតុនេះ ភាមិដែលសមគ្នាដោយអត្តផង ភាមិដែលសម
គ្នាដោយព្យញ្ជនៈផង លោកមានអាយុទាំងឡាយ កុំដល់នូវសេចក្តី
ទាស់ទែងគ្នាឡើយ ។ មួយទៀត បណ្តាកិត្តុទាំងឡាយដទៃទៀត
ដែលជាបក្ខពួកជាមួយគ្នា កិត្តុណាដែលអ្នកទាំងឡាយ សំគាល់ឃើញ
ថា ជាអ្នកប្រដៅងាយជាងគេ អ្នកទាំងឡាយ គប្បីចូលទៅរកកិត្តុនោះ
ហើយនិយាយយ៉ាងនេះថា ការសិក្សារបស់លោកមានអាយុទាំងឡាយ
សមគ្នាដោយអត្តផង សមគ្នាដោយព្យញ្ជនៈផង លោកមានអាយុ
ទាំងឡាយ ចូរដឹងនូវការសិក្សានូវដោយហេតុនេះ ភាមិដែលសមគ្នា
ដោយអត្តផង ភាមិដែលសមគ្នាដោយព្យញ្ជនៈផង លោកមានអាយុ
ទាំងឡាយ កុំដល់នូវសេចក្តីទាស់ទែងគ្នាឡើយ ។ ដូច្នេះ លោក
មានអាយុទាំងឡាយ គួរចាំទុកនូវការសិក្សាដែលគេកាន់យកល្អ ថា
ជាការសិក្សាដែលគេកាន់យកល្អចុះ លុះចាំទុកនូវការសិក្សាដែលគេកាន់
យកល្អ ថាជាការសិក្សាដែលគេកាន់យកល្អហើយ ណាជាធម៌ ណា
ជាវិន័យ គប្បីពោលធម៌វិន័យនោះ ។

[៤៧] តេសត្វ ពោ ភិក្ខុវេ សមត្តានំ សម្មោ-
 ទមាណំ អវិទមាណំ សិក្ខុតំ សិយា អញ្ញាតវស្ស
 ភិក្ខុោ អាបត្តិ សិយា វិភិក្ខុមោ ។ ត្រួត ភិក្ខុវេ
 ន ចោទនាយ ចោទិតត្ថំ^(១) បុគ្គលោ ឧបបរិក្ខុ-
 តញោ វតិ មយ្ហញ្ច អវិហោសា ភវិស្សតិ បរស្ស ច
 បុគ្គលស្ស អនុបយាតោ បរោ ហិ បុគ្គលោ អក្កោ-
 ធោ អនុបនាហិ អនុឡិទិដ្ឋិ^(២) សុប្បដិទិស្សត្តិ
 សក្កោមិ ចាហំ ឯតំ បុគ្គលំ អកុសលា វុដ្ឋា-
 បេត្តា កុសលេ បតិដ្ឋាបេត្តនំ ។ សចេ ភិក្ខុវេ
 ឯវមស្ស កល្យំ វចនាយ ។ សចេ បទ ភិក្ខុវេ
 ឯវមស្ស មយ្ហំ ចោ អវិហោសា ភវិស្សតិ បរស្ស ច
 បុគ្គលស្ស ឧបយាតោ បរោ ហិ បុគ្គលោ កោធ-
 ោ ឧបនាហិ ឧឡិទិដ្ឋិ សុប្បដិទិស្សត្តិ សក្កោមិ

១ ឧ. ភវិតត្ថំ ។ ២ ឧ. អនុទុទ្ធិតិ ទិល្បតិ ។

ទេវតាវង្ស កិច្ចសុត្រ វាទៈផ្សេងគ្នាក្នុងធម៌និរិលេស

(៤៧) មាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើអ្នកទាំងឡាយនោះ ព្រម
 ព្រៀងគ្នា រីករាយរកគ្នា មិនវាវាទគ្នា កំពុងសិក្សា មានភិក្ខុណាត្រូវ
 អាចគ្គី ជាការប្រព្រឹត្តិល្មើស ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងហេតុនោះ
 អ្នកទាំងឡាយមិនគួរចោទគ្នាដោយពាក្យចោទទេ ត្រូវពិនិត្យមើលបុគ្គល
 ឲ្យល្អសិនថា ដោយហេតុនេះ អាត្មាអញនឹងមិនមានសេចក្តីលំបាកផង
 បុគ្គលដទៃក៏មិនមានសេចក្តីអាក់អន់ផង ព្រោះថាបុគ្គលដទៃជាអ្នកមិន
 ក្រោធ ជាអ្នកមិនចងពៀរ ជាអ្នកមិនមានទិដ្ឋិមាំ ជាអ្នកលះបង់បាន
 ងាយ ទាំងខ្លួនអញក៏អាចឲ្យបុគ្គលនេះ ចេញចាកអកុសលធម៌ ឲ្យតាំង
 នៅក្នុងកុសលធម៌បាន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បើអ្នកទាំងឡាយពិនិត្យ
 ឃើញយ៉ាងនេះ ទើបគួរនិយាយ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ តែបើអ្នក
 ទាំងឡាយពិនិត្យឃើញ យ៉ាងនេះវិញថា អាត្មាអញនឹងមិនមានសេចក្តី
 លំបាកទេ តែបុគ្គលដទៃមានសេចក្តីអាក់អន់ ព្រោះថាបុគ្គលដទៃជាអ្នក
 ក្រោធ ជាអ្នកចងពៀរ ជាអ្នកមានទិដ្ឋិមាំ តែជាអ្នកលះបង់បានងាយ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ខបបន្តសកំ

ចាហំ ឯតំ បុគ្គលំ អកុសលា វុដ្ឋាបេត្តា កុស-
 លេ បតិដ្ឋាបេត្តំ អប្បមត្តកំ ខោ បនេតំ យទិទំ
 បរស្ស បុគ្គលស្ស ឧបយាតោ អថខោ ឯតទេវ
 ពហុតំ ស្វាហំ^(១) សក្កោមិ ឯតំ បុគ្គលំ អកុស-
 លា វុដ្ឋាបេត្តា កុសលេ បតិដ្ឋាបេត្តន្តំ ។ សចេ
 ភិក្ខុវេ ឯវមស្ស កល្យំ វចនាយ ។ សចេ បន
 ភិក្ខុវេ ឯវមស្ស មយ្ហំ ខោ វិហេសា ភវស្សតិ
 បរស្ស បុគ្គលស្ស អនុបយាតោ បរោ ហិ បុគ្គលោ
 អក្កោធិនោ អនុបនាហិ អនុឡិទិដ្ឋំ សុប្បដិទិស្សតិ
 សក្កោមិ ចាហំ ឯតំ បុគ្គលំ អកុសលា
 វុដ្ឋាបេត្តា កុសលេ បតិដ្ឋាបេត្តំ អប្បមត្តកំ
 ខោ បនេតំ យទិទំ មយ្ហំ វិហេសា អថខោ
 ឯតទេវ ពហុតំ ស្វាហំ សក្កោមិ ឯតំ បុគ្គលំ
 អកុសលា វុដ្ឋាបេត្តា កុសលេ បតិដ្ឋាបេត្តន្តំ ។
 សចេ ភិក្ខុវេ ឯវមស្ស កល្យំ វចនាយ ។

១ ឧ. សាហំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណសក្កៈ

ទ្រង់តាំងអញ្ជើញក៏អាចញ៉ាំងបុគ្គលនុ៎ះ ឲ្យចេញចាកអកុសលធម៌ ឲ្យតាំង
 នៅក្នុងកុសលធម៌បាន ឯសេចក្តីអាក់អន់របស់បុគ្គលដទៃនុ៎ះ គ្រាន់តែ
 ជាការបន្តិចបន្តួច ទោះបីត្រឡប់ទៅជាជំងឺវិញ អាត្មាអញនោះក៏អាច
 ឲ្យបុគ្គលនុ៎ះចេញចាកអកុសលធម៌ ឲ្យតាំងនៅក្នុងកុសលធម៌បាន ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បើអ្នកទាំងឡាយពិនិត្យឃើញយ៉ាងនេះ ទើបគួរ
 និយាយ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ តែបើអ្នកទាំងឡាយ ពិនិត្យឃើញ
 យ៉ាងនេះវិញថា អាត្មាអញនឹងមានសេចក្តីលំបាក បុគ្គលដទៃមិន
 មានសេចក្តីអាក់អន់ ព្រោះថាបុគ្គលដទៃ ជាអ្នកមិនក្រោធ ជាអ្នកមិន
 ចង់ពៀរ ជាអ្នកមិនមានទិដ្ឋិមាំ ជាអ្នកលះបង់បានងាយ ទាំងអាត្មា
 អញក៏អាចញ៉ាំងបុគ្គលនោះឲ្យចេញចាកអកុសលធម៌ ឲ្យតាំងនៅក្នុងកុ-
 សលធម៌បាន ឯសេចក្តីលំបាករបស់អាត្មាអញនុ៎ះ គ្រាន់តែជាការបន្តិច
 បន្តួច ទោះបីត្រឡប់ទៅជាការជំងឺវិញ អាត្មាអញក៏អាចញ៉ាំងបុគ្គលនុ៎ះ
 ឲ្យចេញចាកអកុសលធម៌ ឲ្យតាំងនៅក្នុងកុសលធម៌បាន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ បើអ្នកទាំងឡាយពិនិត្យឃើញយ៉ាងនេះ ទើបគួរនិយាយ ។

ទេវតាវគ្គស្ស ពិទ្ធិសុត្តេ ឧបេក្ខាបរណកាវេ

សចេ ភិក្ខុវេ ឃុំមស្ស មយ្ហញ្ច ខោ វិហោសា
 ភវិស្សតិ បរស្ស ច បុគ្គលស្ស ឧបយាតោ បរោ ហិ
 បុគ្គលោ កោធនោ ឧបនាហំ ទទ្ធិទិដ្ឋិ ទុប្បដិ-
 ដិស្សត្តិ សក្កោមិ ពាហំ ឯតំ បុគ្គលំ អកុសលា
 វុដ្ឋាបេត្តា កុសលេ បតិដ្ឋាបេត្តំ អប្បមត្តកំ ខោ
 បនេតំ យទិទំ មយ្ហញ្ច វិហោសា បរស្ស ច
 បុគ្គលស្ស ឧបយាតោ អថខោ ឯតនេវ តហុតរំ
 ស្វាហំ សក្កោមិ ឯតំ បុគ្គលំ អកុសលា
 វុដ្ឋាបេត្តា កុសលេ បតិដ្ឋាបេត្តនិ ។ សចេ
 ភិក្ខុវេ ឃុំមស្ស កល្យំ វចនាយ ។ សចេ
 ថនេ ភិក្ខុវេ ឃុំមស្ស មយ្ហញ្ច ខោ វិហោសា ក-
 វិស្សតិ បរស្ស ច បុគ្គលស្ស ឧបយាតោ បរោ
 ហិ បុគ្គលោ កោធនោ ឧបនាហំ ទទ្ធិទិដ្ឋិ ទុប្ប-
 ដិទិស្សត្តិ ន ពាហំ សក្កោមិ ឯតំ បុគ្គលំ អកុ-
 សលា វុដ្ឋាបេត្តា កុសលេ បតិដ្ឋាបេត្តនិ ។ ឃុំ-
 រុបេ បុគ្គលេ ឧបេត្តា នាតិមញ្ញាតញ្ច ។

ទេវទហវិត្ត ពិនិស្សគ្រ ការធ្វើនាមកប្រាណីយ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើអ្នកទាំងឡាយ ពិនិត្យឃើញយ៉ាងនេះវិញថា
 អាត្មាអញនឹងមានសេចក្តីលំបាកផង បុគ្គលដទៃមានសេចក្តីអាក់អន់ផង
 ព្រោះថាបុគ្គលដទៃ ជាអ្នកក្រោធ ជាអ្នកចងពៀរ ជាអ្នកមានទិដ្ឋិមាំ
 ជាអ្នកលះបង់បានដោយក្រ តែអាត្មាអញអាចញ៉ាំងបុគ្គលនុ៎ះ ឲ្យចេញ
 ចាកអកុសលធម៌ ឲ្យតាំងនៅក្នុងកុសលធម៌បាន ឯសេចក្តីលំបាករបស់
 អាត្មាអញ នឹងសេចក្តីអាក់អន់របស់បុគ្គលដទៃនុ៎ះ គ្រាន់តែជាការបន្តិច
 បន្តួចទេ ទោះបីត្រឡប់ទៅជាការធំដុំវិញ អាត្មាអញនោះក៏អាចញ៉ាំង
 បុគ្គលនេះឲ្យចេញចាកអកុសលធម៌ ឲ្យតាំងនៅក្នុងកុសលធម៌បាន ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើអ្នកទាំងឡាយ ពិនិត្យឃើញយ៉ាងនេះ ទើបគួរ
 និយាយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តែបើអ្នកទាំងឡាយពិនិត្យឃើញ
 យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញនឹងមានសេចក្តីលំបាកផង បុគ្គលដទៃមាន
 សេចក្តីអាក់អន់ផង ព្រោះថាបុគ្គលដទៃជាអ្នកក្រោធ ជាអ្នកចងពៀរ
 ជាអ្នកមានទិដ្ឋិមាំ ជាអ្នកលះបង់បានដោយក្រ ទាំងអាត្មាអញក៏មិនអាច
 ញ៉ាំងបុគ្គលនុ៎ះឲ្យចេញចាកអកុសលធម៌ ឲ្យតាំងនៅក្នុងកុសលធម៌ទេ ។
 អ្នកទាំងឡាយ គប្បីជាអ្នកប្រាណីយ ក្នុងបុគ្គលមានសភាពយ៉ាងនេះ
 កុំគប្បីធ្វើជំនឿយ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបេសណ្តាសកំ

(៥០) តេសញ្ច វោ ភិក្ខុវេ សមគ្គានំ សម្មោ-

ទមាណំ អវិទមាណំ សិក្ខតំ អញ្ញមញ្ញស្ស វច្ឆ-

សង្ខារេ ឧប្បជ្ឈេយ្យ និដ្ឋិបទ្ធាសោ ចេតសោ អាយា-

តោ អប្បច្ចុយោ អនកិរទ្ធិ ។ តត្ថ ឯកតោបក្ខិកានំ

ភិក្ខុនំ យំ ភិក្ខុំ សុវចនំ មញ្ញយ្យាម សោ

ឧបសន្តិមិត្តា ឯវមស្ស វចនីយោ យន្នោ អារុសោ

អម្ពាភំ សមគ្គានំ សម្មោទមាណំ អវិទមាណំ

សិក្ខតំ អញ្ញមញ្ញស្ស វច្ឆសង្ខារេ ឧប្បន្នោ និដ្ឋិប-

ទ្ធាសោ ចេតសោ អាយាតោ អប្បច្ចុយោ អនកិរទ្ធិ

តំ ជានមាណេ សមណោ ករហេយ្យាតិ ។ សម្មា

ព្យាករមាណេ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ឯវំ ព្យាករេយ្យ

យន្នោ អារុសោ អម្ពាភំ សមគ្គានំ សម្មោទមាណំ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបទសុត្តន្ត

(៥០) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលអ្នកទាំងឡាយនោះព្រមព្រៀងគ្នា រីករាយរកគ្នា មិនរិវាទគ្នា កំពុងសិក្សា តែវចីសង្ខារ ការលើកខ្លួន ដោយទិដ្ឋិ ការបៀតបៀនដោយចិត្ត ការមិនត្រេកអរ ការមិនមានសេចក្តីពេញចិត្ត គប្បីកើតឡើងដល់គ្នានិងគ្នា ។ បណ្តាភិក្ខុទាំងឡាយ ដែលជាបក្ខពួកជាមួយគ្នាក្នុងទីនោះ អ្នកទាំងឡាយ សំគាល់ឃើញភិក្ខុណា ថាជាអ្នកប្រដៅឆ្ងាយជាន់គេ អ្នកទាំងឡាយគប្បីចូលទៅរកភិក្ខុនោះ ហើយនិយាយយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អាវុសោ យើងទាំងឡាយជាអ្នកព្រមព្រៀងគ្នា រីករាយរកគ្នា មិនរិវាទគ្នា កំពុងសិក្សា តែវចីសង្ខារ ការលើកខ្លួនដោយទិដ្ឋិ ការបៀតបៀនដោយចិត្ត ការមិនត្រេកអរ ការមិនមានសេចក្តីពេញចិត្ត កើតឡើងដល់គ្នានិងគ្នា កាលបើសមណៈ (អ្នកស្ងប់) ជ្រាបហេតុនោះ នឹងគប្បីកិនដៀលបាន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុកាលនឹងពាលដោយប្រវេត គប្បីពាលយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អាវុសោ យើងទាំងឡាយជាអ្នកព្រមព្រៀងគ្នា រីករាយរកគ្នា

ទេវទណ្ឌស្ស កិច្ចសុត្តេ សម្មាសម្ពុទ្ធសំ

អវិទេហនាមំ សិក្ខតំ អញ្ញមញ្ញស្ស វចីសង្ខារោ
ឧប្បន្នោ និដ្ឋិបទ្យាសោ ចេតសោ អាយាតោ អប្បច្ចយោ
អនកិរទ្ធិ តំ ជានិមមោ សមណោ តរហេយ្យាតិ ។
ឯតម្បនាវុសោ ធម្មំ អប្បហាយ និព្វានំ សច្ចិក-
រេយ្យាតិ ។ សម្មា ព្យាករមោ កិក្ខុវេ កិក្ខុ
ឯវំ ព្យាករេយ្យ ឯតំ ទោ អវុសោ ធម្មំ អប្ប-
ហាយ ន និព្វានំ សច្ចិករេយ្យាតិ ។ អថាបរេសំ
ឯកតោបក្ខំកានំ កិក្ខុនំ យំ កិក្ខុំ សុវចនំ
មញ្ញេយ្យាថ សោ ឧបសង្កមិត្តា ឯវមស្ស វចនីយោ
យន្តោ អវុសោ អញ្ញកំ សមត្តានំ សម្មានិមមោ
អវិទេហនាមំ សិក្ខតំ អញ្ញមញ្ញស្ស វចីសង្ខារោ
ឧប្បន្នោ និដ្ឋិបទ្យាសោ ចេតសោ អាយាតោ អប្ប-
ច្ចយោ អនកិរទ្ធិ តំ ជានិមមោ សមណោ តរ-
ហេយ្យាតិ ។ សម្មា ព្យាករមោ កិក្ខុវេ កិក្ខុ

ទេវទេវតា កំពុងសិក្សា តែវិចីសង្ខារ ការលើកខ្លួនដោយទិដ្ឋិ ការបៀតបៀន

ដោយចិត្ត ការមិនត្រេកអរ ការមិនមានសេចក្តីពេញចិត្ត កើត
 ឡើងដល់ភ្នានិងភ្នា កាលបើសមណៈ ជ្រាបហេតុនោះ គប្បីតិះ
 ដៀលបាន ។ ម្នាលអារុសោ ភិក្ខុបើមិនលះបង់ធម៌នេះទេ នឹងធ្វើឲ្យ
 ជាក់ច្បាស់នូវព្រះនិព្វានដូចម្តេចបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុកាល
 នឹងពោលដោយប្រវៃតា គប្បីពោលយ៉ាងនេះថា ម្នាលអារុសោ ភិក្ខុបើ
 មិនលះបង់ធម៌នេះ នឹងមិនធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវព្រះនិព្វានបានឡើយ ។
 មួយទៀត បណ្តាភិក្ខុទាំងឡាយដទៃទៀត ជាបក្ខពួកជាមួយគ្នា អ្នក
 ទាំងឡាយសំគាល់ឃើញថា ភិក្ខុណាជាអ្នកប្រដៅងាយជាងគេ អ្នក
 ទាំងឡាយគប្បីចលទៅរកភិក្ខុនោះ ហើយនិយាយយ៉ាងនេះថា ម្នាល
 អារុសោ យើងទាំងឡាយជាអ្នកព្រមព្រៀងគ្នា រីករយរកគ្នា មិនវិវាទ
 គ្នា កំពុងសិក្សា តែវិចីសង្ខារ ការលើកខ្លួនដោយទិដ្ឋិ ការបៀតបៀន
 ដោយចិត្ត ការមិនត្រេកអរ ការមិនមានសេចក្តីពេញចិត្ត កើត
 ឡើងដល់ភ្នានិងភ្នា កាលបើសមណៈជ្រាបហេតុនោះ គប្បីតិះដៀល
 បាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុកាលនឹងពោល ដោយប្រវៃតា

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបទ្ទេសស្តវំ

ឃី ព្យាករេយ្យ យន្តោ អាវុសោ អម្ពាគំ សមត្តានំ
សម្មាទមាណំ អវិទមាណំ សិក្ខុតំ អញ្ញមញ្ញស្ស
វចីសង្ខារោ ឧប្បន្តោ ទិដ្ឋិបទ្បាសោ ចេតសោ អា-
យាតោ អប្បច្ចយោ អនកិរទ្ឋិតំ ជាទមាណោ សមណោ
ករហេយ្យតិ ។ ឯតម្បធាវុសោ ធម្មំ អប្បហាយ
ទិព្វានំ សច្ចិករេយ្យតិ ។ សម្មា ព្យាករមាណោ កិក្ខុវេ
កិក្ខុ ឃី ព្យាករេយ្យ ឯតំ ទោ អាវុសោ ធម្មំ អប្ប-
ហាយ ន ទិព្វានំ សច្ចិករេយ្យតិ ។ តញ្ចេ កិក្ខុវេ
កិក្ខុំ បវេ ឃី បុច្ឆេយ្យំ អាយស្មតា លោ ឯតេ កិក្ខុ
អកុសលា វុដ្ឋាបេតា កុសលេ បតិដ្ឋាបិតានិ ។ សម្មា
ព្យាករមាណោ កិក្ខុវេ កិក្ខុ ឃី ព្យាករេយ្យ វេទាហំ
អាវុសោ យេន កកវា តេនុបសន្តមី តស្ស មេ
កកវា ធម្មំ ទេសេតិ^(១) តស្សាហំ^(២) ធម្មំ សុត្តា
តេសំ កិក្ខុនំ អកាសំ តំ តេ កិក្ខុ ធម្មំ សុត្តា

១ ទ. ទេសេសីតិ ទិស្សតិ ។ ២ ទ. ម. កាហំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបិណ្ណសករៈ

គប្បីពោលយ៉ាងនេះថា ម្នាល អារុសោ យើងទាំងឡាយ ជាអ្នកព្រម
 ព្រៀងគ្នា មិនវាវេទនា រីករាយរកគ្នា កំពុងសិក្សា តែវិចីសង្ខារ ការលើក
 ខ្លួនដោយទិដ្ឋិ ការបៀតបៀនដោយចិត្ត ការមិនត្រួតអរ ការមិន
 មានសេចក្តីពេញចិត្ត កើតឡើងដល់គ្នានិងគ្នា កាលបើសមណៈជ្រាប
 ហេតុនោះ គប្បីគិតដៀលបាន ។ ម្នាល អារុសោ ភិក្ខុបើមិនលះបង់
 ធម៌នុ៎ះទេ នឹងធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវព្រះនិព្វានដូចម្តេចបាន ។ ម្នាល ភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ភិក្ខុកាលនឹងពោលដោយប្រពៃ គប្បីពោលយ៉ាងនេះថា
 ម្នាល អារុសោ ភិក្ខុ បើមិនលះបង់ធម៌នុ៎ះទេ នឹងមិនធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់
 នូវព្រះនិព្វានបានទេ ។ ម្នាល ភិក្ខុទាំងឡាយ បើមានភិក្ខុពួកដទៃសួរ
 ភិក្ខុនោះយ៉ាងនេះថា លោកដ៏មានអាយុ មិនបានធ្វើភិក្ខុទាំងនេះ ឲ្យ
 ចេញចាកអកុសលធម៌ ឲ្យតាំងនៅក្នុងកុសលធម៌ ទេឬ ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុកាលនឹងពោលដោយប្រពៃ គប្បីពោលយ៉ាងនេះ
 ថា ម្នាល អារុសោ ក្នុងទីនេះ ខ្ញុំបានចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ
 ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងធម៌ ដល់ខ្ញុំ ខ្ញុំបានស្តាប់ធម៌ព្រះអង្គ
 ហើយបានសំដែងប្រាប់ភិក្ខុទាំងនោះ ភិក្ខុទាំងនោះ ក៏បានស្តាប់ធម៌នោះ

ទេវហិរញ្ញស្ស កំនិសុត្តេ សម្មាសម្ពាសនំ

អកុសលា វុដ្ឋហិសុ កុសលេ បតិដ្ឋហិសុតិ ។

ឃរំ ព្យាករមាថោ ខោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ធន

ចេវត្តានុកុំសេតិ^(១) ធន បរំ វម្ពេតិ ធម្មស្ស បាណុធម្មំ

ព្យាករេតិ ធន ច កោចិ សហធម្មិកោ វាណានុវាណោ

តារយ្ហដ្ឋានំ អាគច្ឆតិ ។ វធមវោច ភគវា អត្តមនា

តេ ភិក្ខុ ភគវតោ ភាសិតំ អភិនដ្ឋានិ ។

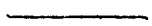
កំនិសុត្តំ តតិយំ និដ្ឋិតំ ។

១ ម. នេវត្តានុកុំសេតិ ។

ទេវទហវង្ស កិច្ចសូត្រ ការពោលដោយប្រពៃ

ហើយចេញចាកអកុសលធម៌ បានតាំងនៅក្នុងកុសលធម៌ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ភិក្ខុកាលពោលយ៉ាងនេះ មិនឈ្មោះថាលើកតម្កើងខ្លួន
 មិនឈ្មោះថា សង្កត់សង្កិនបុគ្គលដទៃទេ ឈ្មោះថាអ្នកពោលប្តូរជាន់
 ធម៌តាមធម៌ មួយទៀត វេទន៍និងអនុវេទន៍ ដែលប្រកបដោយហេតុ
 ណាមួយ រមែងមិនមកកាន់ឋានៈ ដែលអ្នកប្រាជ្ញគប្បីតិះដៀលបាន
 ឡើយ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងព្រះសូត្រនេះចប់ហើយ
 ភិក្ខុទាំងនោះ ក៏មានចិត្តត្រេកអរ រីករាយ ចំពោះភាសិត របស់ព្រះ
 មានព្រះភាគ ។

ចប់ កិច្ចសូត្រ ទី ៣ ។



បញ្ជី សាមគ្គីសុត្តិ

(៥០) ឯវុទ្ធ សុត្ត ។ ឯកំ សមយំ ភក្កវា
 សុត្តេសុ វិហារតិ សាមគ្គិមេ ។ តេន ខោ បន
 សមយេន និកឃ្លោ ពាជបុត្តោ ពារាយំ អនុបា
 កាលតោ ហោតិ ។ តស្ស កាលកិរិយាយ
 ភិញ្ញា និកឃ្លោ ទ្រេឡ្ហកជាតា^(១) កណ្ណនជាតា ក-
 ណ្ណហជាតា វិវាទាបញ្ញា អញ្ញាមញ្ញំ មុខសត្តិហិ វិទុ-
 ទញ្ញា វិហារន្តំ ន ត្ថំ ឥមំ ធម្មវិនយំ អាជាតាសិ
 អហំ ឥមំ ធម្មវិនយំ អាជាតាមិ កី ត្ថំ ឥមំ
 ធម្មវិនយំ អាជាទិស្សសិ មិច្ឆាបដិបន្នោ ត្រមសិ
 អហមស្សិ សម្មាបដិបន្នោ សហិតម្មេ អសហិតន្តេ
 បុរេ វចនីយំ បន្ទា អវច បន្ទា វចនីយំ បុរេ អវច
 អធិចិណ្ណំ តេ^(២) វិបវាវត្តំ អាហេបិតោ តេ វាណោ
 និក្ខហិតោបិ^(៣) ចរ វាទប្បមោក្ខាយ និព្វេនេហិ វា សចេ
 បហោសីតិ ។ តេ អញ្ញាមញ្ញំ កុណហំ កិរិសុ^(៤) ។

១ ឧ ទ្រេឡ្ហកជាតិ ទិស្សតិ ។ ២ ឧ. អវិចិណ្ណន្តេ ។ ៣ ឧ. និក្ខហិតោ សិ ។ ម.
 និក្ខហិតោសិ ។ ៤ ឧ. តេ អញ្ញាមញ្ញំ កុណហំ កិរិសុតិ ន ទិស្សតិ ។

សាមគ្គីភាពសូត្រ ទី ៤

(៥១) ខ្ញុំបានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាន
ព្រះភាគ ទ្រង់គង់ក្នុងសាមគ្រាម ក្នុងដែនសក្កៈ ។ សម័យនោះឯង
និគណ្ណនាដបុត្រ ទើបតែនឹងធ្វើមរណកាល ក្នុងដែនបាវ ។ ព្រោះ
កាលកិរិយានិគណ្ណនាដបុត្រនោះ ពួកនិគ្រន្ត (ជាអន្តេវសិក) ក៏បែក
បាក់គ្នាជាពីរពួក កើតប្រកួតប្រកាន់គ្នា ឈ្មោះទាស់ទែង ចាត់ដោត
គ្នានិងគ្នាដោយលំពែងគឺមាត់ថា អ្នកឯង មិនដឹងធម៌វិន័យនេះទេ យើង
ទើបដឹងធម៌វិន័យនេះ អ្នកឯងនឹងដឹងធម៌វិន័យនេះដូចម្តេចបាន អ្នកឯង
ប្រតិបត្តិខុស យើងទើបប្រតិបត្តិត្រូវ ពាក្យរបស់យើង ប្រកបដោយ
ប្រយោជន៍ ពាក្យរបស់អ្នកឯង មិនប្រកបដោយប្រយោជន៍ទេ ពាក្យ
ដែលគួរនិយាយមុន អ្នកឯងបែរជានិយាយក្រោយ ពាក្យដែលគួរនិយាយ
ក្រោយ អ្នកឯងបែរជានិយាយមុន អ្នកឯងសន្សំតែវត្ថុដែលខុសៗ បើអ្នក
ឯងលើកវង្វះឡើង គេវែមនិងគំរើលបាន បើអ្នកឯងអាច ចូរប្រព្រឹត្ត
ឲ្យរួចចាកវង្វះចុះ ។ ពួកនិគ្រន្តទាំងនោះ ធ្វើនូវជម្លោះគ្នានិងគ្នា ។

ទេវតាវង្ស សាមគ្គាមសុត្តេ ភគវន្តបស្កមនំ

វិញ្ញាយេវេកោ មញ្ញោ និគឃ្លោស្ស បាដបុត្តិយេស្ស
 វុត្តតិ ។ យេបិ និគឃ្លោស្ស បាដបុត្តិយេស្ស សាវកា
 ភិហំ ឌីណាភវសនា ។ តេបិ និគឃ្លោស្ស បាដបុត្តិ-
 យេស្ស និត្តិទ្ធករា វិវត្តករា បដិវាទ្ធករា យថាភំ
 ទុរក្ខានេ ធម្មវិជយេ ទុប្បវេទិតេ អនិយ្យានិកេ
 អនុបសមសំវត្តនិកេ អសម្មាសម្ពុទ្ធប្បវេទិតេ ភិទ្ធ-
 ជ្ជបេ អប្បដិសរណោ ។

(៥២) អថទោ ចុត្តោ សមណុទ្កេសោ ពារាយំ
 វស្សំ វុត្តោ^(១) យេន សាមគ្គាមោ យេនាយស្មា អា-
 នន្តោ តេនុបសន្តមិ ទុបសន្តមិត្តា អាយស្មន្តំ អា-
 នន្តំ អភិវាទេត្តា ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ
 និសីទ្តោ ទោ ចុត្តោ សមណុទ្កេសោ អាយស្មន្តំ
 អានន្តំ ឯតទរោច និគឃ្លោ ភន្តេ បាដបុត្តោ
 ពារាយំ អនុនា កាលកតោ តស្ស កាលកិ-
 យាយ ភិទ្ធា និគឃ្លោ ទ្រឡកជាតា ។ បេ ។

១ ខ. វស្សុត្តោ ។

ទេវទេវតា សាមញ្ញមសូត្រ ការចូលទៅកាលព្រះមានព្រះភាព

សេចក្តីស្តាប់តែមួយនាក់ តែហាក់ដូចប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងពួកនិគ្រន្ត ជា
អន្តរាសិក របស់និគ្ញានាដបុត្រ ។ ពួកសាវ័ករបស់និគ្ញានាដបុត្រ
ណា ជាគ្រហស្ថ ស្បៀកពាក់ស ។ ពួកសាវ័កទាំងនោះ មានសភាព
នឿយណាយ ប្រាសចាកសេចក្តីត្រេកអរ មានសភាពព្រាហ្មក្នុងធម្ម-
វិន័យ ដែលពួកនិគ្ញានាដបុត្រសំដែងខុស ប្រកាសខុស មិនមែន
ជានិយ្យានិកធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្ត ដើម្បីស្តាប់ម្យ៉ាង មិនមែនព្រះ
សម្មាសម្ពុទ្ធសំដែង ជាចូលបែកព្រាយ មិនមែនជាទីពឹងនាក់ឡើយ ។

(៥២) ត្រាតោះ សមណុទេស ឈ្មោះ ចុន្ទៈ ទៅចាំវិស្សក្នុង
ដែនបាវ ចូលទៅរកព្រះអានន្តមានអាយុ ដែលគង់នៅក្នុងសាមគ្រាម
លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏អភិវាទព្រះអានន្តមានអាយុ រួចអង្គុយក្នុងទី
សមគួរ ។ លុះចុន្ទសមណុទេស អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ និយាយ
នឹងព្រះអានន្តមានអាយុ ដូច្នោះថា បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន និគ្ញា-
នាដបុត្រ ទើបតែនឹងធ្វើមរណកាល ក្នុងដែនបាវ ព្រោះកាលកិរិយា
របស់និគ្ញានាដបុត្រនោះ ពួកនិគ្រន្តក៏បែកបាក់គ្នាជាពីរពួក ។ បេ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបេសណ្ណសកំ

ភិក្ខុច្បថេ អប្បនិសរណោតិ ។ ឃំ វុត្តោ អាយស្មា
 អាណនោ ចុន្ទំ សមណុទ្កេសំ ឯតទរោច អត្ថំ ខោ វេទិ
 អាវុសោ ចុន្ទ កតាតាកដំ កកវន្តំ ទស្សនាយ
 អាយាមាវុសោ ចុន្ទ យេន កកវា តេនុបសន្តមិស្សម
 ឧបសន្តមិត្តា ឯតមត្តំ កកវតោ អាហោចស្សមាតិ ។
 ឃំ កន្លតិ ខោ ចុន្ទោ សមណុទ្កេសោ អាយ-
 ស្មតោ អាណន្តស្ស បច្ចុស្សាសិ ។

[៥៣] អថខោ អាយស្មា ច^(១) អាណនោ ចុន្ទោ ច
 សមណុទ្កេសោ យេន កកវា តេនុបសន្តមិស្ស ឧប-
 សន្តមិត្តា កកវន្តំ អភិវាទេត្តា ឯតមត្តំ ទិសិទិស្ស ។
 ឯតមត្តំ ទិសិន្នោ ខោ អាយស្មា អាណនោ កកវន្តំ
 ឯតទរោច អយំ កន្លេ ចុន្ទោ សមណុទ្កេសោ
 ឃំមាហា និកល្លោ កន្លេ ណាជបុត្តោ ទារាយំ
 អជ្ជនា កាលកតោ តស្ស កាលកិរិយាយ
 ភិក្ខុនា និកល្លោ ទ្រុឡ្យកតាតា កណ្ណានជាតា

១ ទិ. បសុខោ ន ទិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបេសណ្តសកៈ

ជាច្បាប់បែកឆ្ងាយ មិនមែនជា ពំនាក់ឡើយ ។ កាលច្នួសមណុទ្ទេស
និយាយ យ៉ាងនេះហើយ ព្រះអានន្តមានអាយុ និយាយនឹងច្នួសមណុទ្ទេស
យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អារ្យសោច្នួនៈ ពាក្យនេះ ជាពាក្យមានមូល
គួរនឹងទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគណាស់ ម្ចាស់អារ្យសោច្នួនៈ មកយើង
នឹងចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ នឹងក្រាប
បង្គំទូលសេចក្តីនេះ ចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ។ ច្នួសមណុទ្ទេស ក៏
ទទួលពាក្យព្រះអានន្តមានអាយុថា ព្រះករុណា លោកម្ចាស់ ។

(៥៣) លំដាប់នោះ ព្រះអានន្តមានអាយុនឹងច្នួសមណុទ្ទេស
បានចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក្រាប
ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះ
អានន្តមានអាយុ គង់ក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះ
ភាគដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ច្នួសមណុទ្ទេសនេះឯង បាន
និយាយយ៉ាងនេះថា បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន និគណ្ណនាដបុត្រ ទើប
តែនឹងធ្វើមរណកាលក្នុងដែនបារា ព្រោះកាលកិរិយារបស់និគណ្ណនាដ-
បុត្រនោះ ពួកនិគ្រូនក៏បែកបាក់គ្នាជាពីរពួក កើតទៅជាប្រកួតប្រកាន់

ទេវទេវតាស្នេហា សាមញ្ញមសុត្តេ អាណន្តប្បដិប្បនា

កុលហោជាតា វិវាទាបញ្ញា អញ្ញាមញ្ញំ មុខសត្តិហិ
 វិតុន្តោ វិហារន្តំ ន ភ្នំ ឥមំ ធម្មវិនយំ អាជាតាសិ
 អហំ ឥមំ ធម្មវិនយំ អាជាតាមិ ។ បេ ។ កិច្ចប្បិបេ
 អប្បដិសរណោតិ តស្ស មយំ កន្តេ ឃំ ហោតិ មា
 ហោវ កកវតោ អច្ចយេន សន្នេ វិវាទោ ឧប្បជ្ជិ
 ស្វាស្ស្គំ^(១) វិវាទោ ពហុជនាហិតាយ ពហុជនាសុខាយ
 ពហុទោ ជនស្ស អនត្តាយ អហិតាយ ទុក្ខាយ
 ទេវមនុស្សានន្តំ ។

(៥៤) តំ កី មញ្ញាសិ អាណន្ត យេ វោ មយា
 ធម្មា អភិញ្ញា ទេសិតា សេយ្យដីធំ ចត្តារោ ស-
 តិប្បដ្ឋានា ចត្តារោ សម្មប្បដ្ឋានា ចត្តារោ ឥន្ទ្រានា
 បញ្ចវ្រ្មណេនិ បញ្ច ពលានិ សត្ត ពោជ្ឈង្គំ អរិយោ
 អន្តង្គិកោ មត្តោ បស្សសិ ទោ ភ្នំ អាណន្ត ឥមេសុ
 ធម្មេសុ ទ្រេបិ កិក្ខុ ជាតាវាទេតិ ។ យេ
 ទោ^(២) កន្តេ ធម្មា កកវតោ អភិញ្ញា ទេសិតា

១ ឧ ឧប្បជ្ជិ សោតិ ទិស្សតិ ។ ម. ឧប្បជ្ជិតុ ស្វាយន្តំ ទិស្សតិ ។ ២ ឧ. អ. មេ ។

ទេវហោត្ត សាមញ្ញមស្សត្រ ការទ្រង់ស្ងប់ចំពោះព្រះអានន្ត

ឈ្មោះពាសវ័ទ័ន ចាក់ដោតគ្នានិងគ្នាដោយលំពែងគឺមាត់ថា អ្នកឯងមិន
 ដឹងធម៌វិន័យនេះទេ យើងទើបដឹងធម៌វិន័យនេះ ។ បេ ។ ជាថ្មីប្រកបដោយ
 មិនមែនជាទីពឹងទុកឡើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គមានសេចក្តី
 ត្រះវិះ យ៉ាងនេះថា អំណើះអត់អំពីព្រះមានព្រះភាគ៧ សូមកុំឲ្យវិវាទ
 កើតឡើងក្នុងសង្ឃឡើយ ព្រោះថាវិវាទនោះ នឹងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីមិន
 ជាគុណដល់ជនច្រើន មិនជាសុខដល់ជនច្រើន មិនជាប្រយោជន៍ មិនជា
 សេចក្តីចម្រើនដល់ជនច្រើន ជាទុក្ខដល់ទេវតានិងមនុស្សទាំងឡាយ ។

(៥៤) ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា ម្ចាស់អានន្ត អ្នក
 យល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច ធម៌ទាំងឡាយដែលគេថាគកត្រាស់ដឹងហើយ
 សំដែងហើយ ដល់អ្នកទាំងឡាយ ដូចជាសតិប្បដ្ឋាន ៤ សម្មប្បធាន ៤
 ឥន្ទ្របាទ ៤ ឥន្ទ្រិយ ៥ ពលៈ ៥ ពោជ្ឈង្គី ៧ មគ្គដ៏ប្រសើរប្រកប
 ដោយអង្គ ៨ ម្ចាស់អានន្ត អ្នកដែលឃើញភិក្ខុពីររូបមានវាទៈផ្សេងគ្នា
 ក្នុងធម៌ទាំងឡាយនេះដែរឬ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ធម៌ទាំងឡាយ
 ដែលព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ដឹងហើយ សំដែងហើយ ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបាសម្ពោសកំ

សេយ្យបីទំ ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានា ចត្តារោ សធម្មប្បដ្ឋានា
 ចត្តារោ សន្តិទានា បញ្ចក្កិយោនិ បញ្ច ពលានិ សត្ត
 ពោជ្ឈង្គា អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មត្តោ ជាហំ បស្សមិ
 សមេសុ ធម្មេសុ ទ្រេបំ ភិក្ខុ ជាតាវនេ សន្តិ ច
 ខេ^(១) កន្ត បុគ្គលា កតវន្តំ បតិស្សយមាណុនា
 វិហារន្តំ តេ កតវតោ អត្តយេន សង្ខេ វិវាទំ ជ-
 នេយ្យំ អដ្ឋាដីវេ វា អធិប្បាតិមោក្ខេ វា ស្វាស្ស^(២)
 វិវាទោ ពហុជនាហិតាយ ពហុជនាសុខាយ ពហុនោ
 ជនស្ស អនត្តាយ អហិតាយ ទុក្ខាយ នេវមនុស្សា-
 នន្តិ ។ អប្បមត្តកោ យោ^(៣) អាណន្ត វិវាទោ យទិទំ
 អដ្ឋាដីវេ វា អធិប្បាតិមោក្ខេ វា មត្តោ វាបិ អាណន្ត
 បដិបទាយ វា សង្ខេ វិវាទោ ឧប្បជ្ឈមាទោ ឧប្ប-
 ជ្ឈេយ្យ ស្វាស្ស វិវាទោ ពហុជនាហិតាយ ពហុជ-
 នាសុខាយ ពហុនោ ជនស្ស អនត្តាយ អហិតាយ
 ទុក្ខាយ នេវមនុស្សានន្តិ ។

១ ទ. យេ ច ខេ ។ ម. ខេ.បក្ខេ ឆ ទិស្សតិ ។ ២ ទ. សោស្ស ។ ៣ ទ. សោ ។

សុត្តនិបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរបណ្ណសកៈ

ទាំងឡាយ ដូចជាសតិប្បដ្ឋាន ៤ សម្មប្បធាន ៤ ឥទ្ធិបាទ ៤ ឥន្ទ្រិយ ៥
 ពលៈ ៥ ពោជ្ឈង្គ ៧ មគ្គដ៏ប្រសើរប្រកបដោយអង្គ ៨ ខ្ញុំព្រះអង្គមិន
 ដែលឃើញភិក្ខុពីរបួសមានវៈ១ៈផ្សេងគ្នា ក្នុងធម៌វិន័យនេះឡើយ បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មានតែពួកបុគ្គល ដែលជាអ្នកសែសម្របប្រែព្រះមានព្រះ
 ភាគទេ លុះអំណើះឥតអំពីព្រះមានព្រះភាគទៅ នឹងញ៉ាំងវៈ១ឲ្យកើត
 ឡើងក្នុងព្រះសង្ឃ ព្រោះអាជីវៈជាហេតុខ្លះ ព្រោះអធិប្បាតិមាត្រជាហេតុ
 ខ្លះ វៈ១នោះនឹងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីមិនជាគុណដល់ជនច្រើន មិនជាសុខ
 ដល់ជនច្រើន មិនជាប្រយោជន៍ មិនជាសេចក្តីចម្រើនដល់ជនច្រើន
 ជាទុក្ខដល់ទៅតានិធមនុស្សទាំងឡាយ ។ ម្នាល អានន្ទ កាលវៈ១ណា
 កើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យអាជីវៈជាហេតុ ឬព្រោះអាស្រ័យអធិប្បាតិ-
 មាត្រជាហេតុ វៈ១នោះ គ្រាន់តែជាការបន្តិចបន្តួចទេ ម្នាល អានន្ទ
 មួយទៀត កាលវៈ១ណា កើតឡើងក្នុងសង្ឃ ព្រោះអាស្រ័យមគ្គ
 ឬព្រោះអាស្រ័យបដិបតា វៈ១នោះនឹងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីមិនជាគុណ
 ដល់ជនច្រើន មិនជាសុខដល់ជនច្រើន មិនជាប្រយោជន៍ មិនជា
 សេចក្តីចម្រើនដល់ជនច្រើន ជាទុក្ខដល់ទៅតានិធមនុស្សទាំងឡាយ ។

ទេវហិរញ្ញស្ស សាមញ្ញអសុត្តេ ធារិយមូលានិ

(៥៥) ធាយិមាណិ អាណន្ត វិវាទមូលានិ កតមាណិ
 ធានីធានន្ត ភិក្ខុ កោធជោ ហោតិ ឧបនាហិ ។
 យោ សោ អាណន្ត ភិក្ខុ កោធជោ ហោតិ ឧប-
 នាហិ សោ សត្តរិបិ អតារវោ វិហារតិ អប្បតិស្សោ
 ធម្មេបិ អតារវោ វិហារតិ អប្បតិស្សោ សង្កេបិ
 អតារវោ វិហារតិ អប្បតិស្សោ សិក្ខាយបិ ន បរិប្ប-
 រការី ហោតិ ។ យោ សោ អាណន្ត ភិក្ខុ សត្តរិ
 អតារវោ វិហារតិ អប្បតិស្សោ ធម្មេ ... សង្កេបិ
 អតារវោ វិហារតិ អប្បតិស្សោ សិក្ខាយបិ ន បរិ-
 ប្បរការី^(១) សោ សង្កេ វិវាទំ ជនេតិ ។ យោ ហោតិ
 វិវាទោ ពហុជនាហិតាយ ពហុជនាសុខាយ ពហុទោ
 ជនស្ស អនត្តាយ អហិតាយ ទុក្ខាយ ទេវមនុស្សានំ។
 ឯវរុបញ្ចេ តុម្ហេ អាណន្ត វិវាទមូលំ អជ្ឈតំ វា
 ពហុទ្ធា វា សមមនុស្សយ្យានិ ត្រ្យត តុម្ហេ អាណន្ត

១ ម. ឯត្តន្តរេ ហោតីតិ ទិស្សតិ ។

ទេវវេទ លាមត្តាមន្ត វិវាទមូល ៦

(៥៥) ម្នាលអានន្ទ វិវាទមូលនេះមាន ៦ ប្រការ វិវាទមូល ៦

ប្រការដូចម្តេច ម្នាលអានន្ទ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកច្រើនក្រោធជាអ្នកច្រើនចងពៀរ ។ ម្នាលអានន្ទ ភិក្ខុណា ជាអ្នកច្រើនក្រោធជាអ្នកច្រើនចងពៀរ ភិក្ខុនោះ ឈ្មោះថាមិនគោរព មិនកោតក្រែងចំពោះព្រះសាស្តាផង មិនគោរព មិនកោតក្រែងចំពោះព្រះធម៌ផង មិនគោរព មិនកោតក្រែងចំពោះព្រះសង្ឃផង មិនធ្វើឲ្យពេញលេញក្នុងសិក្ខាផង ។

ម្នាលអានន្ទ ភិក្ខុណា មិនគោរព មិនកោតក្រែង ចំពោះព្រះសាស្តា ចំពោះព្រះធម៌... មិនគោរព មិនកោតក្រែងចំពោះព្រះសង្ឃផង មិនធ្វើឲ្យពេញលេញក្នុងសិក្ខាផង ភិក្ខុនោះ ឈ្មោះថាបង្កើតវិវាទក្នុងសង្ឃ ។

វិវាទ (ដែលកើតក្នុងសង្ឃ) តែងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីមិនជាគុណដល់ជនច្រើន មិនជាសុខដល់ជនច្រើន មិនជាប្រយោជន៍ មិនជាសេចក្តីចម្រើនដល់ជនច្រើន ជាទុក្ខដល់ពួកទេវភានិងមនុស្ស ។ ម្នាលអានន្ទ បើអ្នកទាំងឡាយ ពិចារណាឃើញវិវាទមូល មានសភាពយ៉ាងនេះ ព្រង់ខាងក្នុងក្តី ព្រង់ខាងក្រៅក្តី ម្នាលអានន្ទ ក្នុងរឿងនោះ អ្នកទាំងឡាយ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបេសណ្ណសកំ

តស្សេវ ចាបកស្ស វិវាទម្ពុលស្ស បហានាយ
 វាយមេយ្យាថ ឯវុបពោ តុម្ភេ អាទទ្ធ វិវាទម្ពុល
 អដ្ឋត្ថំ វា ពហិត្តា វា ន សមទុបស្សេយ្យាថ
 ត្រួត តុម្ភេ អាទទ្ធ តស្សេវ ចាបកស្ស វិវាទម្ពុលស្ស
 អាយតិ អនវស្សវាយ បដិបដ្ឋេយ្យាថ ឯវមេតស្ស
 ចាបកស្ស វិវាទម្ពុលស្ស បហានំ ហោតិ ឯវមេតស្ស
 ចាបកស្ស វិវាទម្ពុលស្ស អាយតិ អនវស្សវោ ហោតិ។

(៥៦) បុន ចបវំ អាទទ្ធ ភិក្ខុ មក្ខិ ហោតិ
 បទ្សាសី ... ឥស្សុក្ខិ ហោតិ មច្ឆរិ ... សថោ ហោតិ
 មាយារិ ... ចាបិត្តោ ហោតិ មិត្តានិដ្ឋំ ... សន្និដ្ឋំ បរា-
 មាសី ហោតិ អាណានត្តាហិ ទុប្បដិទិស្សត្ថិ ។
 យោ សោ អាទទ្ធ ភិក្ខុ សន្និដ្ឋំ បរាមាសី ហោតិ
 អាណានត្តាហិ ទុប្បដិទិស្សត្ថិ សោ សត្តរិបិ អតារវោ
 វិហារតិ អប្បតិស្សោ ធម្មេបិ អតារវោ វិហារតិ
 អប្បតិស្សោ សង្ខេបិ អតារវោ វិហារតិ អប្ប-
 តិស្សោ សិក្ខាយបិ ន បរិបូរការិ ហោតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបទ្ទវិណ្ណសកៈ

គួរព្យាយាមលះវិវាទមូលដ៏លាមកនោះចេញ ម្ចាស់អាទន្ធ បើអ្នកទាំង-
 ឡាយ ពិចារណាមិនឃើញវិវាទមូលមានសភាពយ៉ាងនេះ ភ្លឺងខាង
 ក្នុងក្តី ភ្លឺងខាងក្រៅក្តី ម្ចាស់អាទន្ធ ក្នុងដំណើរនោះ អ្នកទាំងឡាយ
 គួរប្រតិបត្តិ ដើម្បីកុំឲ្យវិវាទមូលដ៏លាមកនោះឯង ហូរហៀរគេទៅទៀត
 ការលះបង់វិវាទមូលដ៏លាមកនេះ វេមន៍មាន ដោយប្រការយ៉ាងនេះ
 ការមិនឲ្យវិវាទមូលដ៏លាមក ហូរហៀរគេទៅទៀត វេមន៍មាន ដោយ
 ប្រការយ៉ាងនេះ ។

(៥៦) ម្ចាស់អាទន្ធ មួយទៀត ភិក្ខុជាអ្នកច្រើនលុបគុណគេ
 ជាអ្នកច្រើនលើកខ្លួន ... ជាអ្នកច្រើនច្រវែន ជាអ្នកកំណាញ់ ... ជា
 អ្នកអ្នកអាង ជាអ្នកមានមាយា ... ជាអ្នកមានប្រាថ្នាដ៏លាមក ជាអ្នក
 មានសេចក្តីឃើញខុស ... ជាអ្នកប្រកាន់តាមសេចក្តីយល់ឃើញរបស់ខ្លួន
 ជាអ្នកស្តាប់អង្គីល (នូវសីលនិងទិដ្ឋិ) ជាអ្នកប្រកាន់មាំ ជាអ្នកលះបង់
 បានដោយកម្រ ។ ម្ចាស់អាទន្ធ ភិក្ខុណាជាអ្នកប្រកាន់តាមសេចក្តីយល់
 ឃើញរបស់ខ្លួន ជាអ្នកស្តាប់អង្គីល ជាអ្នកប្រកាន់មាំ ជាអ្នកលះបង់
 បានដោយកម្រ ភិក្ខុនោះ ឈ្មោះថាមិនគោរព មិនគោតវ័ក្រធិចំពោះព្រះ
 សាស្តាផង មិនគោរព មិនគោតវ័ក្រធិចំពោះព្រះធម៌ផង មិនគោរពមិន
 គោតវ័ក្រធិចំពោះព្រះសង្ឃផង ជាអ្នកមិនធ្វើឲ្យពេញលេញក្នុងសិក្ខា ។

ទេវទារព្រឹត្តិយុ សាមញ្ញមសុត្តេ ធម្មិកទម្ងលានិ

យោ សោ អាណន្ត ភិក្ខុ សត្វិ អតារោ វិហារតិ
អប្បតិស្សោ ធម្មេ ... សង្ខេ ... សិក្ខាយ ន បរិប្បការី
ហោតិ សោ សង្ខេ វិវាទំ ជនេតិ ។ យោ ហោតិ
វិវាទោ ពហុជនាហិតាយ ពហុជនាសុខាយ ពហុទោ
ជនស្ស អនត្តាយ អហិតាយ ទុក្ខាយ នេវមនុស្សា-
នំ ។ ឯវុបញ្ចេ តុម្ពេ អាណន្ត វិវាទម្ពលំ អជ្ឈតំ
វា ពហិត្វា វា សមនុបស្សេយ្យានិ ត្រត តុម្ពេ អា-
ណន្ត តស្សេវ នាបកស្ស វិវាទម្ពលស្ស បហានាយ
វាយមេយ្យានិ ។ ឯវុបញ្ចេ តុម្ពេ អាណន្ត វិវាទម្ពលំ
អជ្ឈតំ វា ពហិត្វា វា ន សមនុបស្សេយ្យានិ ត្រត
តុម្ពេ អាណន្ត តស្សេវ នាបកស្ស វិវាទម្ពលស្ស
អាយតី អនេស្សវាយ បដិបន្នេយ្យានិ ឯវមេតស្ស
នាបកស្ស វិវាទម្ពលស្ស បហានំ ហោតិ ឯវមេ-
តស្ស នាបកស្ស វិវាទម្ពលស្ស អាយតី អនេស្សវោ
ហោតិ ។ ឥមាទិ ទោ អាណន្ត ធម្ម វិវាទម្ពលានិ ។

ទេវហោត្ត សាមញ្ញសូត្រ វិវាទមូល ៦

ម្ចាស់មានន្ទ ភិក្ខុណា មិនគោរព មិនកោតក្រែងចំពោះព្រះសាស្តា ព្រះ
 ធម៌... ព្រះសង្ឃ... ជាអ្នកមិនធ្វើឲ្យពេញលេញក្នុងសិក្ខា ភិក្ខុនោះឈ្មោះ
 ថាបង្កើតវិវាទក្នុងសង្ឃ ។ វិវាទ (ដែលកើតឡើង) រមែងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បី
 មិនជាគុណដល់ជនច្រើន មិនជាសុខដល់ជនច្រើន មិនជាប្រយោជន៍
 មិនជាសេចក្តីចម្រើនដល់ជនច្រើន ជាទុក្ខដល់ពួកទេវតានិងមនុស្ស ។

ម្ចាស់មានន្ទ បើអ្នកទាំងឡាយ ពិចារណាយើញវិវាទមូល មានសភាព
 យ៉ាងនេះ ព្រង់ខាងក្នុងក្តី ព្រង់ខាងក្រៅក្តី ម្ចាស់មានន្ទ ក្នុងដំណើរនោះ
 អ្នកទាំងឡាយ គួរព្យាយាម លះបង់វិវាទមូលដ៏លាមកនោះចេញ ។

ម្ចាស់មានន្ទ បើអ្នកទាំងឡាយពិចារណាមិនឃើញវិវាទមូលមានសភាព
 យ៉ាងនេះ ព្រង់ខាងក្នុងក្តី ព្រង់ខាងក្រៅក្តី ម្ចាស់មានន្ទ ក្នុងដំណើរនោះ
 អ្នកទាំងឡាយ គួរប្រតិបត្តិដើម្បីកុំឱ្យវិវាទមូលដ៏លាមកនោះឯង ហូរហៀរ
 តទៅ ការលះបង់វិវាទដ៏លាមកនេះ រមែងមាន ដោយប្រការយ៉ាង
 នេះ ការមិនឲ្យវិវាទមូលដ៏លាមកនេះ ហូរហៀរតទៅ រមែងមាន
 ដោយប្រការយ៉ាងនេះ ។ ម្ចាស់មានន្ទ នេះឯងវិវាទមូល ៦ យ៉ាង ។

(៥៧) ចត្តារិមាណំ អាណន្តំ អធិករណាណំ កត-
 មាណំ ចត្តារិ វិវាទាធិករណំ អនុវាទាធិករណំ អា-
 បត្តាធិករណា កិច្ចាធិករណំ នំមាណំ ខោ អាណន្តំ
 ចត្តារិ អធិករណាណំ ។ សត្ត ខោ បដិមេ អាណន្តំ
 អធិករណាសមថា ឧប្បន្នប្បនាណំ អធិករណាណំ
 សមថាយ វុបសមាយ សម្មទាវនយោ នាតព្វោ
 សតិវនយោ នាតព្វោ អម្បន្នវនយោ នាតព្វោ បដិ-
 ញាតករណំ^(១) យេកុយ្យសិកា តស្សទាបិយសិកា
 តិណាវត្តារកោ ។

(៥៨) កថញ្ញានន្តំ សម្មទាវនយោ ហោតិ ។
 នំនានន្តំ កិក្ខុ វិវនន្តំ ធម្មោតំ វា អធម្មោតំ វា
 វិនយោតិ វា អវិនយោតិ វា ។ តេហោវ អាណន្តំ
 កិក្ខុហិ សព្វេហោវ សមត្តុហិ សង្ខបតិស្តា ធម្មនេតិ
 សមនុមជ្ជិតតា ធម្មនេតិ សមនុមជ្ជិតា យេវា តត្ថ
 សមេតិ តថា តំ អធិករណំ វុបសមេតតំ ។

១ ន. ប. បដិញ្ញាយ កាមគ្រូ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណសកៈ

[៥៧] ម្ចាស់អានន្ទ អធិការណ៍នេះមាន ៤ យ៉ាង អធិការណ៍ ៤

យ៉ាងដូចម្តេចខ្លះ អធិការណ៍ ៤ យ៉ាងគឺ រិវាចាអធិការណ៍ ១ អនុវាចា-

អធិការណ៍ ១ តាបត្តាអធិការណ៍ ១ ភិបាតាអធិការណ៍ ១ ម្ចាស់អានន្ទ នេះឯង

ជាអធិការណ៍ ៤ យ៉ាង ។ ម្ចាស់អានន្ទ អធិការណ៍សម្រេចនេះមាន ៧

យ៉ាង គឺសម្មាវាទីន័យ ១ សតិវិន័យ ១ អម្បញ្ញវិន័យ ១ បដិញ្ញាត-

ករណៈ ១ យេកុយ្យសិកា ១ ភស្សប្រាប័យសិកា ១ ភិណវិភ្លារកៈ ១

ដែលសង្ឃគប្បីឲ្យ ដើម្បីរៀនរាប់អធិការណ៍ដែលតើត្រូវឲ្យដំហើយ ។

[៥៨] ម្ចាស់អានន្ទ ចុះសម្មាវាទីន័យ តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់អាន-

ន្ទ ភិក្ខុទាំងឡាយក្នុងសាសនានេះ ជជែកគ្នាថា នេះជាធម៌ ឬថានេះ

មិនមែនជាធម៌ ថានេះជាវិន័យ ឬថា នេះមិនមែនជាវិន័យ ។ ម្ចាស់

អានន្ទ ភិក្ខុទាំងអស់នោះឯង គប្បីព្រមព្រៀងគ្នា ប្រជុំប្រៀបធៀបតាម

របបដែលជាធម៌ លុះប្រៀបធៀបតាមរបបដែលជាធម៌រួចហើយ គប្បី

រៀនរាប់អធិការណ៍នោះ ដោយវិធីដែលឲ្យរៀនរាប់តាមរបបដែលជាធម៌នោះ ។

ទេវហេតុស្ស សាមញ្ញមសុត្តេ យេកុយ្យសិកា

ឯវំ ខោ អាណន្ត សម្មទាវិនយោ ហោតិ ។ ឯវំព្វ
បដិធរកច្ចាដំ អធិករណាដំ វ្យបសមោ ហោតិ
យទិដំ សម្មទាវិនយេន ។

[៥៧] កថញ្ញានន្ត យេកុយ្យសិកា ហោតិ ។

តេ បន^(១) អាណន្ត ភិក្ខុ ន សក្កោន្តំ តំ អធិ-
ករណំ តស្មី អាវាសេ វ្យបសមេតុំ ។ តេហិ

អាណន្ត^(២) ភិក្ខុហិ យស្មី អាវាសេ ពហុតរា

ភិក្ខុ សោ អាវាសោ តន្តព្វោ ។ តត្ថ សព្វេហោវ

សមគ្គេហិ សង្កបតិកតំ សង្កបតិត្វា ធម្មនេត្តិ ស-

មនុមជ្ជិតព្វា ធម្មនេត្តិ សមនុមជ្ជិត្វា យថា តត្ថ

សមេតិ តថា តំ អធិករណំ វ្យបសមេតត្វំ ។ ឯវំ

ខោ អាណន្ត យេកុយ្យសិកា ហោតិ ។ ឯវំព្វ

បដិធរកច្ចាដំ អធិករណាដំ វ្យបសមោ ហោតិ

យទិដំ យេកុយ្យសិកាយ ។

១ ឧ. ម. ៤០ ។ ២ ឧ. ម. ៤០ ។ ៣ ឧ. ម. ៤០ ។

ទេវទេវតា សាមញ្ញមស្សត្រ យេកុយ្យសិកា

ម្ចាស់អាណន្ត សម្មាសម្ពុទ្ធិ យ៉ាងនេះឯង ។ ការរម្ងាប់អធិការណ៍ពួកខ្លះ

ក្នុងសាសនានេះ រឺមែនមានដោយសម្មាសម្ពុទ្ធិ យ៉ាងនេះឯង ។

(៥៧) ម្ចាស់អាណន្ត ចុះយេកុយ្យសិកាភីដូចម្តេច ។ ម្ចាស់អាណន្ត

បើភិក្ខុទាំងនោះ មិនអាចរម្ងាប់អធិការណ៍នោះក្នុងអាវាសនោះបានទេ ។

ម្ចាស់អាណន្ត ក្នុងអាវាសណា មានភិក្ខុច្រើន ភិក្ខុទាំងនោះ គប្បីទៅកាន់

អាវាសនោះ ។ ភិក្ខុទាំងអស់នោះ គួរមកប្រជុំគ្នាក្នុងអាវាសនោះ លុះ

ប្រជុំគ្នាហើយ គួរប្រៀបធៀបតាមបែបដែលជាធម៌ លុះប្រៀបធៀបតាម

បែបដែលជាធម៌ហើយ គប្បីរម្ងាប់អធិការណ៍នោះដោយវិធីដែលឲ្យរម្ងាប់

តាមបែបដែលជាធម៌នោះ ។ ម្ចាស់អាណន្ត យេកុយ្យសិកា យ៉ាង

នេះឯង ។ ការរម្ងាប់អធិការណ៍ពួកខ្លះ ក្នុងសាសនានេះ រឺមែនមាន

ដោយយេកុយ្យសិកា យ៉ាងនេះឯង ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧប្បបទ្កសកំ

(៦០) កថញ្ញាទទ្ធិ សតិវិទយោ ហោតិ ។

នំនាទទ្ធិ ភិក្ខុ ភិក្ខុំ ឃ្រុតាយ តុកាយ អាបត្តិយា
 ចោទទ្ធិំ ពារាជិកេន វា ពារាជិកសាមន្តេន វា
 សរតាយស្មា ឃ្រុបំ តុកំ អាបត្តិ អាបជ្ជិតា ពា-
 រាជិកំ វា ពារាជិកសាមន្តំ វាតិ ។ សោ ឃ្រុមាហ
 ន ខោ អហំ អារុសោ សរមិ ឃ្រុបំ តុកំ អាបត្តិ
 អាបជ្ជិតា ពារាជិកំ វា ពារាជិកសាមន្តំ វាតិ ។
 តស្ស ខោ ឃ្រុំ អាទទ្ធិ ភិក្ខុោ សតិវិទយោ
 ណាតញ្ចោ ។ ឃ្រុំ ខោ អាទទ្ធិ សតិវិទយោ ហោតិ ។
 ឃ្រុញ បទិដេតត្វាទំ អទិករណាទំ វុបសមោ ហោតិ
 យទិទំ សតិវិទយេន ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបទ្ទេសស្ថានសក្ការៈ

(៦០) ម្ចាស់អានន្ទ ចុះសតិវិន័យភីដ្ឋចម្ពេច ។ ម្ចាស់អានន្ទ

ក្នុងសាសនានេះ ភិក្ខុទាំងឡាយ ចោទភិក្ខុដោយគរុកាបត្តិ មានសភាព

យ៉ាងនេះ គឺអាបត្តិបារាជិកក្តី អាបត្តិវេន្ត(១) បារាជិកក្តីថា លោកមាន

អាយុ រលីកនូវគរុកាបត្តិមានសភាពយ៉ាងនេះ គឺអាបត្តិបារាជិកក្តី អាបត្តិ

វេន្តបារាជិកក្តី ដែលលោកត្រូវហើយ ឃើញឬទេ ។ ភិក្ខុនោះនិយាយ

យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អារុសោ ខ្ញុំរលីកនូវគរុកាបត្តិមានសភាពយ៉ាងនេះ

គឺអាបត្តិបារាជិកក្តី អាបត្តិវេន្តបារាជិកក្តី ដែលខ្ញុំត្រូវហើយមិនឃើញទេ ។

ម្ចាស់អានន្ទ យ៉ាងនេះ សង្ឃគប្បីឲ្យសតិវិន័យដល់ភិក្ខុនោះ ។ ម្ចាស់

អានន្ទ សតិវិន័យ យ៉ាងនេះឯង ។ ការរម្ងាប់អធិករណ៍ពួកខ្លះ ក្នុង

សាសនានេះ រមែងមាន ដោយសតិវិន័យ យ៉ាងនេះឯង ។

១ ពាក្យថា រង ក្នុងទីនេះ សំដៅសេចក្តីថា បន្ទាប់គ្នា ពីរយ៉ាង គឺ រងកងអាបត្តិ ១ រងអាបត្តិ ១ រងអាបត្តិរៀងតាមសំដាប់ដូច្នោះ គឺ កងអាបត្តិបារាជិក កងអាបត្តិសង្ឃទិសេស កងអាបត្តិធិល្លច្ច័យ បាចិត្តិយៈ បាទិទេសនិយៈ ទុក្ខនិ ទុក្ខាសិត ឈ្មោះថា រងកងអាបត្តិ ។ អាបតិ ទុក្ខនិ ធិល្លច្ច័យ ទិសេស មុនពរកាបត្តិ ឈ្មោះថា រងអាបត្តិ ។

ទេវហិរញ្ញស្ស សាមញ្ញមសុត្តេ អម្ពឡវិនយោ

(៦០) កតំណាមន្ត អម្ពឡវិនយោ ហោតិ ។ នំសា-
 ន្ត ភិក្ខុ ភិក្ខុំ ឃុំរូបោយ ឥរុកោយ អាបត្តិយា ហោ-
 ទេន្តំ ពារាជិកេន វា ពារាជិកសាមន្តំ វា សាសា-
 យស្មា ឃុំរូបំ ឥរុកំ អាបត្តិ អាបជ្ជិតា ពារាជិកំ វា
 ពារាជិកសាមន្តំ វាតិ ។ សោ ឃុំមាហា ន ទោ អហំ
 អាវុសោ សរាមិ ឃុំរូបំ ឥរុកំ អាបត្តិ អាបជ្ជិតា
 ពារាជិកំ វា ពារាជិកសាមន្តំ វាតិ ។ តមេធំ សោ
 ជិទ្ធិទេន្តំ អជិវេទតិ^(១) នំស្សាយស្មា សាធុកមេវ
 ជាហេហិ យទិ សរាសិ ឃុំរូបំ ឥរុកំ អាបត្តិ
 អាបជ្ជិតា ពារាជិកំ វា ពារាជិកសាមន្តំ វាតិ ។
 សោ ឃុំមាហា អហំ ទោ អាវុសោ ឧម្មានំ ចាបុ-
 ណី ចេតសោ វិបរិយេសំ តេន^(២) មេ ឧម្មត្តកេន
 តហំ អស្សាមណាគំ អជ្ឈាចិណ្ឌំ ភាសិតបរិករំ

១ ឧ. ម. អតិវេទតិ ។ ២ ឧ. វិបរិយេសំ តេន ។ ម. វិបរិយេសនេន ។

ទេវតាវិញ្ញាណ សាមញ្ញសូត្រ អម្ពឡវិន័យ

(៦១) ម្នាល អានន្ត ចុះអម្ពឡវិន័យ តើដូចម្តេច ។ ម្នាល អានន្ត

ក្នុងសាសនានេះ ភិក្ខុទាំងឡាយ ចោទភិក្ខុដោយគុកាបត្តិមានសភាព

យ៉ាងនេះ គឺអាបត្តិបារាជកក្តី អាបត្តិវងបារាជកក្តីថា លោកមានអាយុ

លើកនូវគុកាបត្តិមានសភាពយ៉ាងនេះ គឺអាបត្តិបារាជកក្តី អាបត្តិវង

បារាជកក្តី ដែលលោកត្រូវហើយ ឃើញចូរទេ ។ ភិក្ខុនោះនិយាយ

យ៉ាងនេះថា ម្នាល អារុសោ ខ្ញុំលើកនូវគុកាបត្តិមានសភាពយ៉ាងនេះ

គឺអាបត្តិបារាជកក្តី អាបត្តិវងបារាជកក្តី ដែលខ្ញុំត្រូវហើយ មិនឃើញចូរទេ ។

ភិក្ខុនោះញ៉ាំងភិក្ខុនេះ ដែលកំពុងបណ្តោះបវណ្ណ មិនឲ្យបណ្តោះបវណ្ណ

បានថា លោកដ៏មានអាយុ ល្អើយ លោកចូរទទួលជំងឺដោយស្រួលចុះ

បើលោកលើកឃើញនូវគុកាបត្តិមានសភាពយ៉ាងនេះ គឺអាបត្តិបារាជកក្តី

អាបត្តិវងបារាជកក្តី ដែលលោកត្រូវហើយ ។ ភិក្ខុនោះនិយាយយ៉ាង

នេះថា ម្នាល អារុសោ ខ្ញុំជាមនុស្សឆ្លាត មានចិត្តវិបល្លាស ប្រែប្រួល

កាលដែលខ្ញុំឆ្លាត មានចិត្តវិបល្លាសប្រែប្រួលនោះ បានប្រព្រឹត្តអនាថារ

បានពោល បានព្យាយាមល្មើស នូវកិច្ចដែលមិនមែនជារបស់សមណៈជា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបេសម្ពណ្ណសកំ

នាហំ តំ សវាមិ មុន្នេន មេ ឯតំ កតត្ថំ ។
តស្ស ទោ ឯវំ អាណន្ត ភិក្ខុនោ អម្មន្តវិនយោ
នាតត្ថា ។ ឯវំ ទោ អាណន្ត អម្មន្តវិនយោ ហោតិ ។
ឯវត្ថុ បដិទេកត្វានំ អធិករណានំ វុបសមោ ហោតិ
យទិទំ អម្មន្តវិនយេន ។

(៦២) កថញ្ញានន្ត បដិញ្ញាតករណំ ហោតិ ។
វេទានន្ត ភិក្ខុ ចុទិភោ វា អចុទិភោ វា^(១) អាបត្តិ
សវាតិ វិវាតិ ទុត្តានំ^(២) ករោតិ ។ តេន អាណន្ត ភិក្ខុនា
វុឡ្យតរោ ភិក្ខុ^(៣) ទុបសន្តមិត្តា ឯកំសំ ចីវរំ កត្តា
នាទេ វុទ្ធត្តា ទុក្កដិកំ និសីទិត្តា អញ្ញោរំ បត្តហេត្វា
ឯវមស្ស វច យោ អហំ កន្លេ វេត្តន្តមំ អាបត្តិ អាបន្នោ
តំ បដិទេសមីតិ ។ សោ ឯវមាហ បស្សសីតិ ។
បស្សមីតិ^(៤) ។ អាយតី សំវរំ អាបន្នេយ្យសីតិ ។
សំវរំ អាបន្និស្សមីតិ ។ ឯវំ ទោ អាណន្ត បដិញ្ញាតក-
រណំ ហោតិ ។ ឯវត្ថុ បដិទេកត្វានំ អធិករណំ
វុបសមោ ហោតិ យទិទំ បដិញ្ញាតករណេន ។

១ ឧ. ម. ចោទិពោ វា អចោទិពោ វា ។ ២ ម. ឧត្តានំ ។ ៣ ឧ. ទុត្តរោ ភិក្ខុ ។ ម.
វុឡ្យតរោ ភិក្ខុ ។ ៤ ម. អាម បស្សមីតិ ទិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបេសណាសក្កៈ

ច្រើន ខ្ញុំរលឹកមិនឃើញអំពើនោះទេ អំពើនេះ ខ្ញុំបានធ្វើដោយសេចក្តី
 រលឹក ។ ម្នាលគានន្ទ យ៉ាងនេះឯង សង្ឃគប្បីឲ្យអម្បឡវិន័យដល់ភិក្ខុ
 នោះ ។ ម្នាលគានន្ទ អម្បឡវិន័យ យ៉ាងនេះឯង ។ ការរម្ងាប់អធិករណ៍
 ពួកខ្លះ ក្នុងសាសនានេះ វែមន៍មានដោយអម្បឡវិន័យ យ៉ាងនេះឯង ។

(៦២) ម្នាលគានន្ទ ចុះបដិញ្ញាតករណៈភីដូចម្តេច ។ ម្នាល
 គានន្ទ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ត្រូវគេចោទក្តី មិនត្រូវគេចោទក្តី តែង
 រលឹក តែងបើក តែងធ្វើឲ្យរាក់នូវអាបត្តិ ។ ម្នាលគានន្ទ ភិក្ខុនោះ
 គួរចូលមករកភិក្ខុចាស់ជាងខ្លួន ហើយធ្វើបីពរធៀងស្មាម្ខាង ថ្វាយបង្គំ
 បាតា អង្គុយច្រហោងផងអញ្ជាញរួច គួរពោលយ៉ាងនេះថា បពិត្រ
 លោកដ៏ចម្រើន ខ្ញុំត្រូវអាបត្តិឈ្មោះនេះ ខ្ញុំសូមសំដែងនូវអាបត្តិនោះ ។
 ភិក្ខុចាស់នោះ ពោលយ៉ាងនេះថា លោកឃើញឬ ។ ភិក្ខុខ្ញុំឆ្លើយថា
 ខ្ញុំឃើញ ។ ភិក្ខុចាស់ពោលថា លោកត្រូវសង្រួមភេរ ។ ភិក្ខុខ្ញុំ
 ឆ្លើយថា ខ្ញុំនឹងសង្រួម ។ ម្នាលគានន្ទ បដិញ្ញាតករណៈ យ៉ាង
 នេះឯង ។ ការរម្ងាប់អធិករណ៍ពួកខ្លះ ក្នុងសាសនានេះ វែមន៍មាន
 ដោយបដិញ្ញាតករណៈ យ៉ាងនេះឯង ។

ទេវហវ័ន្តស្ស សាមញ្ញមសុត្តេ ភស្សបិយសិកា

(៦ ៣) កថំណា នន្ត ភស្សបិយសិកា ហោតិ ។
 ឥនានន្ត ភិក្ខុ ភិក្ខុ ឃ្រុប្បាយ កុកាយ អាបត្តិយា
 ចោទេន្តំ ចារាជិកេន វា ចារាជិកសាមន្តេន វា
 សរតាយស្មា ឃ្រុប្បំ កុកំ អាបត្តិ អាបជ្ជិតា ចារា-
 ជិកំ វា ចារាជិកសាមន្តំ វាតិ ។ សោ ឃ្រុមាហ
 ន ទោ អហំ អាវុសោ សរមិ ឃ្រុប្បំ កុកំ អាបត្តិ អា-
 បជ្ជិតា ចារាជិកំ វា ចារាជិកសាមន្តំ វាតិ ។ តមេនំ
 សោ ធិត្វេន្តំ អធិវេនេតិ ឥធឿយស្មា សាទុកមេវ
 ជាហេហិ យទិ សរសិ ឃ្រុប្បំ កុកំ អាបត្តិ អាបជ្ជិតា
 ចារាជិកំ វា ចារាជិកសាមន្តំ វាតិ ។ សោ ឃ្រុមាហ
 ន ទោ អហំ អាវុសោ សរមិ ឃ្រុប្បំ កុកំ
 អាបត្តិ អាបជ្ជិតា ចារាជិកំ វា ចារាជិកសាមន្តំ
 វា សរមិ ច^(១) ទោ អហំ^(២) អាវុសោ ឃ្រុប្បំ
 អប្បមត្តិកំ អាបជ្ជិតាតិ ។ តមេនំ សោ^(៣)

១ ឧ. ចសទ្ធោ ន ទិស្សតិ ។ ២ ឧ. អរាជំ ន ទិស្សតិ ។ ៣ ឧ. ទោ ។

ទេវហោត្ត សមត្ថាមស្សត្រ ភស្សបឋយសិកា

(៦៣) ម្នាល អានន្ទ ចុះភស្សបឋយសិកាភីដូចម្តេច ។ ម្នាល

អានន្ទ ភីសាសនានេះ ភិក្ខុទាំងឡាយ ចោទភិក្ខុដោយគរុកាបត្តិ មាន
សភាពយ៉ាងនេះ គឺអាបត្តិបារាជិកភី អាបត្តិរងបារាជិកភីថា លោកដ៏
មានអាយុ ចូររលឹកនូវគរុកាបត្តិមានសភាពយ៉ាងនេះ គឺអាបត្តិបារាជិកភី
អាបត្តិរងបារាជិកភី ដែលលោកត្រូវហើយ ។ ភិក្ខុនោះនិយាយយ៉ាង
នេះថា ម្នាល អារុសោ ខ្ញុំរលឹកនូវគរុកាបត្តិមានសភាពយ៉ាងនេះ គឺអាបត្តិ
បារាជិកភី អាបត្តិរងបារាជិកភី ដែលខ្ញុំត្រូវហើយ មិនឃើញទេ ។
ភិក្ខុនោះញ៉ាំងភិក្ខុនេះ ដែលកំពុងបណ្តោះបវណ្ណ មិនឲ្យបណ្តោះបវណ្ណ
បានថា ម្នាល លោកដ៏មានអាយុ ល្ហើយ លោកចូរទទួលដឹងដោយ
ស្រួលចុះ បើលោករលឹកនូវគរុកាបត្តិមានសភាពយ៉ាងនេះ គឺអាបត្តិ
បារាជិកភី អាបត្តិរងបារាជិកភី ដែលលោកត្រូវហើយបាន ។ ភិក្ខុ
នោះនិយាយយ៉ាងនេះថា ម្នាល អារុសោ ខ្ញុំរលឹកនូវគរុកាបត្តិមានសភាព
យ៉ាងនេះ គឺអាបត្តិបារាជិកភី អាបត្តិរងបារាជិកភី ដែលខ្ញុំត្រូវហើយ
មិនឃើញទេ មាល អារុសោ តែខ្ញុំរលឹកឃើញខ្លះ នូវអាបត្តិតិចគួប
មានសភាពយ៉ាងនេះ ដែលខ្ញុំត្រូវហើយ ។ ភិក្ខុនោះញ៉ាំងភិក្ខុនេះ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ខចរិបណ្ណាសកំ

ជិត្យោធន្តំ អជិត្យោធនតិ ឥឡ្ហយេស្មា សាធុកុមេវ
 ជាធាហិ យទិ សរសិ ឃវ្ហបំ កុកំ អាបត្តិ
 អាបជ្ជិតា ទារាជិកំ វា ទារាជិកសាមន្តំ វាតិ ។
 សោ ឃវ្ហមាហា ឥមំ ហិ ធាមាហំ អារុសោ
 អប្បមត្តិកំ អាបត្តិ អាបជ្ជិតា^(១) អបុដ្ឋោ បដិជា-
 ជិស្សាមិ កិម្មនាហំ ឃវ្ហបំ កុកំ អាបត្តិ អាបជ្ជិតា
 ទារាជិកំ វា ទារាជិកសាមន្តំ វា បុដ្ឋោ ន
 បដិជាជិស្សាមីតិ ។ សោ ឃវ្ហមាហា ឥមញ្ច^(២) ធាម
 ត្ថំ អារុសោ អប្បមត្តិកំ អាបត្តិ អាបជ្ជិតា អបុដ្ឋោ
 ន បដិជាជិស្សាសិ កិ បន ត្ថំ ឃវ្ហបំ កុកំ អាបត្តិ
 អាបជ្ជិតា ទារាជិកំ វា ទារាជិកសាមន្តំ វា អបុដ្ឋោ
 បដិជាជិស្សាសិ ឥឡ្ហយេស្មា សាធុកុមេវ ជាធាហិ
 យទិ សរសិ ឃវ្ហបំ កុកំ អាបត្តិ អាបជ្ជិតា
 ទារាជិកំ វា ទារាជិកសាមន្តំ វាតិ ។ សោ

១ ឧ. អាបជ្ជិតា ។ ២ ឧ. ឥមំ ហិ ។ ម. ឥមញ្ច ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបទ្ទេសស្កន្តបិដក

ដែលកំពុងបណ្តោះបណ្តោះ មិនឲ្យបណ្តោះបណ្តោះបានថា ម្ចាស់លោក
មានអាយុ ឆ្មាំយ លោកចូរទទួលដឹងដោយស្រួលចុះ បើលោករលឹក
នូវគុកាបត្តិមានសភាពយ៉ាងនេះ គឺអាបត្តិបុរាណិកក្តី អាបត្តិវន្តបុរាណិកក្តី
ដែលលោកត្រូវហើយបាន ។ ភិក្ខុនោះនិយាយយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់
អាវុសោ អម្បាលខ្ញុំ ត្រូវអាបត្តិបន្តិចបន្តួចបណ្តោះ ដែលលោកមិនសួរ
សោះ ក៏គង់តទទួលដឹងបាន ចំណង់បើខ្ញុំត្រូវគុកាបត្តិមានសភាពយ៉ាង
នេះ គឺអាបត្តិបុរាណិកក្តី អាបត្តិវន្តបុរាណិកក្តី ដែលលោកសួរហើយ នឹង
មិនទទួលដឹងដូចម្តេចបាន ។ ភិក្ខុអ្នកចោទនោះ និយាយយ៉ាងនេះថា
ម្ចាស់អាវុសោ អម្បាលលោកត្រូវអាបត្តិបន្តិចបន្តួចបណ្តោះ ដែលខ្ញុំមិនសួរ
ក៏នឹងមិនទទួលដឹង ចំណង់បើលោក ត្រូវគុកាបត្តិមានសភាពយ៉ាងនេះ
គឺអាបត្តិបុរាណិកក្តី អាបត្តិវន្តបុរាណិកក្តី ដែលខ្ញុំមិនសួរ នឹងទទួលដឹងដូច
ម្តេចបាន ម្ចាស់លោកមានអាយុ ឆ្មាំយ លោកចូរទទួលដឹងដោយ
ស្រួលចុះ បើលោករលឹកនូវគុកាបត្តិមានសភាពយ៉ាងនេះ គឺអាបត្តិ
បុរាណិកក្តី អាបត្តិវន្តបុរាណិកក្តី ដែលលោកត្រូវហើយបាន ។ ភិក្ខុនោះ

ទេវហិរញ្ញស្ស លាមត្តាមសុត្តេ តិណវត្តារកោ

ឯវមាហ សភមិ ខោ អហំ អារុសោ ឯវរូបំ តុរុកំ
 អាបត្តិំ អាបជ្ជិតា ទារាជិកំ វា ទារាជិកសាមន្តំ វា ទវា
 មេ ឯតំ វុត្តំ វា មេ ឯតំ វុត្តំ ធាហន្តំ សភមិ ឯវរូបំ
 តុរុកំ អាបត្តិំ អាបជ្ជិតា ទារាជិកំ វា ទារាជិកសា-
 មន្តំ វាតិ ។ ឯវំ ខោ អាទន្ទ តស្សទាបិយសិកា
 ហោតិ ។ ឯវញ្ច បដិធម្មត្វានំ អធិករណានំ វុប-
 សមោ ហោតិ យទិទំ តស្សទាបិយសិកាយ ។

(៦៤) កថញ្ញានន្ទ តិណវត្តារកោ ហោតិ ។
 វេទានន្ទ ភិក្ខុនំ កណ្ណានជាតានំ កេលហជាតានំ
 វិវាទាបញ្ញានំ វិហារតំ ពហំ អស្សាមណាតំ អជ្ឈា-
 ចិណ្ណំ ហោតិ ភាសិតបរិកន្តំ តេហានន្ទ ភិក្ខុហិ
 សត្វេហាវ សមគ្កេហិ សន្និបតិភតំ សន្និបតិភត្វា
 ឯកតោបត្តិកានំ ភិក្ខុនំ ព្យត្តេន^(១) ភិក្ខុនា
 ឧដ្ឋាយាសនា ឯកំសំ ចីវរំ កត្វា អញ្ញ-
 សិម្បណាមេត្វា សន្និដ្ឋោ ញាបេតតោ សុណាតុ
 មេ កន្តេ សន្និដ្ឋោ វេទញ្ញាតំ^(២) កណ្ណានជាតានំ

១ ឧ. ម. ព្យត្តវេន ។ ២ ឧ. ម. តិវំ អញ្ញាតំ ។

ទេវទេវតា សាមញ្ញសូត្រ គិណវត្តារកៈ

និយាយយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អាវុសោ ខ្ញុំរលឹកឃើញនូវគុកាបត្តិមាន
 សភាពយ៉ាងនេះ គឺអាបត្តិបារាជិកក្តី អាបត្តិវិនិបារាជិកក្តី ដែលខ្ញុំត្រូវ
 ហើយ ពាក្យនេះខ្ញុំនិយាយលេងទេ ពាក្យនេះខ្ញុំនិយាយក្លែងទេ ខ្ញុំ
 រលឹកនូវគុកាបត្តិ មានសភាពយ៉ាងនេះ គឺអាបត្តិបារាជិកក្តី អាបត្តិវិនិ
 បារាជិកក្តី ដែលខ្ញុំត្រូវហើយ មិនឃើញឡើយ ។ ម្ចាស់អាណន្ទ
 ភស្តុបាយសិកា យ៉ាងនេះឯង ។ ការរម្ងាប់អធិករណ៍ពួកខ្លះ ក្នុង
 សាសនានេះ វែមន៍មាន ដោយភស្តុបាយសិកា យ៉ាងនេះឯង ។

(៦៤) ម្ចាស់អាណន្ទ ចុះគិណវត្តារកៈភ័យដូចម្តេច ។ ម្ចាស់អាណន្ទ
 ក្នុងសាសនានេះ ភិក្ខុទាំងឡាយនាំគ្នាបង្កហេតុ ឈ្មោះទាស់ទែងគ្នា
 ហើយបានប្រព្រឹត្តអនាថារ បានពោល បានព្យាយាមលើស នូវកិច្ច
 មិនមែនជាបស់សមណៈជាច្រើន ម្ចាស់អាណន្ទ ភិក្ខុទាំងអស់នោះឯង
 គប្បីព្រមព្រៀងប្រជុំគ្នា លុះប្រជុំគ្នាហើយ ភិក្ខុ ១ រូប ដែលជាអ្នក
 ឈ្លាសជាន់ភិក្ខុដែលជាបក្ខពួកជាមួយគ្នា គប្បីក្រោកអំពីអាសនៈ ធ្វើ
 ចិវរង្រៀនស្នាម្លាង ប្រណម្យអញ្ជូលផ្លៀងសន្សំថា បពិត្រព្រះសង្ឃ
 ដ៏ចម្រើន សូមសន្សំស្តាប់ខ្ញុំ យើងខ្ញុំទាំងឡាយក្នុងទីនេះ នាំគ្នាបង្កហេតុ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរិយល្ហាសកំ

កលហជាតានំ វិវាទាបន្ទានំ វិហារតំ ពហំ អស្សា-
មណកំ អជ្ឈាចិល្ហំ ភាសិតបរិកន្តំ យទិ
សធឿស្ស បត្តកល្យំ អហំ យា ចេវ វេសេសំ
អាយស្មន្តានំ អាបត្តិ យា ច អត្តោ អាបត្តិ
វេសេសោ អាយស្មន្តានំ អត្តាយ អត្តោ ច
អត្តាយ សធឿមជ្ឈេ តិណាវត្តារកេន ទេសេយ្យំ
វេសេតា ធុល្យវជ្ជំ វេសេតា តិហិប្បដិសំយុត្តន្តំ ។
អពិបរេសំ ឯកោតាបត្តិកានំ ភិក្ខុនំ ព្យត្តន ភិក្ខុនា
ឧដ្ឋាយាសនា វេកំសំ ចីវរំ កត្វា អញ្ជានិម្បណា-
មេត្វា សធឿ ញាបេតោ សុណាតុ មេ កន្តេ
សធឿ វេសេតា កណ្ណានជាតានំ កលហជាតានំ
វិវាទាបន្ទានំ វិហារតំ ពហំ អស្សាមណកំ អជ្ឈា-
ចិល្ហំ ភាសិតបរិកន្តំ យទិ សធឿស្ស បត្តកល្យំ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបាសម្ពុទ្ធសកៈ

ឈ្មោះទាស់ទែងគ្នា ហើយបានប្រព្រឹត្តអនាថារ បានពោល បានព្យាយាមល្មើស នូវកិច្ចមិនមែនជារបស់សមណៈជាច្រើន បើកម្មមានកាល ជំសមគួរដល់សង្ឃហើយ ខ្ញុំសូមសំដែងអាបក្កិរបស់លោកមានអាយុទាំង នេះផង អាបក្កិរបស់ខ្លួនខ្ញុំផង ដោយភិណ្ណវត្តារកៈ ក្នុងកណ្តាលជំនុំ សង្ឃ ជំនួសលោកមានអាយុទាំងឡាយនេះផង ដើម្បីខ្លួនខ្ញុំផង រៀរ- លែងតែអាបក្កិដែលមានទោសច្នៃ នឹងអាបក្កិដែលជាតិហិប្បជិសំយុត្ត ។

លំដាប់នោះ ភិក្ខុ ១ រូប ជាអ្នកឈ្លាសជាន់ភិក្ខុទាំងឡាយ ដែលជាបក្ខ ពួកជាមួយគ្នាដទៃទៀត គប្បីក្រោកអំពីអាសនៈ ធ្វើចំរើរធៀងស្មាម្នាង ប្រណម្យអញ្ជាលំផ្លៀងសង្ឃថា បពិត្រព្រះសង្ឃដ៏ចម្រើន សូមសង្ឃស្តាប់ ខ្ញុំ យើងខ្ញុំទាំងឡាយក្នុងទីនេះ នាំគ្នាបង្កហេតុ ឈ្លាស ទាស់ទែងគ្នា បានប្រព្រឹត្តអនាថារ បានពោល បានព្យាយាមល្មើស នូវកិច្ចមិន មែនជារបស់សមណៈជាច្រើន បើកម្មមានកាលជំសមគួរដល់សង្ឃហើយ

ទេវវរោហិតស្ស សាមញ្ញមសុត្តេ ធិ សារាយណីយធម្មា

អហំ យា ចេវ វេសេសំ អាយស្មញ្ញានំ អាបត្តិ
 យា ច អត្តនោ អាបត្តិ វេសេសញ្ញោវ អាយស្មញ្ញានំ
 អត្តាយ អត្តនោ ច អត្តាយ សង្ឃមជ្ឈេ តិណាវត្តា
 រកេន ទេសេយ្យំ វេបេត្តា ធុល្លវដ្ឋំ វេបេត្តា
 តិហិប្បដិសំយុត្តន្តំ ។ ឯវំ ខោ អាណន្ទ តិណាវត្តារកោ
 ហោតិ ។ ឯវត្ត បដិធកច្ចានំ អធិករណានំ
 វុបសមោ ហោតិ យទិទំ តិណាវត្តារកេន ។

(៦៥) ធីយេ អាណន្ទ ធម្មា សារាយណីយា
 បិយករណា ឥរុករណា សង្កហាយ អវិវាទាយ
 សាមគ្គិយា ឯកីការាយ សំវត្តន្តំ កតមេ ធិ
 វេសេសន្ទ តិក្កនោ មេត្តំ កាយកម្មំ បច្ចុប្បដ្ឋិតំ
 ហោតិ សព្វតញ្ញាចារីសុ អវិ ចេវ រហោ ច អយម្យំ
 ធម្មា សារាយណីយោ បិយករណោ ឥរុករណោ
 សង្កហាយ វិវាទាយ សាមគ្គិយា ឯកីការាយ សំ
 វត្តតិ បុន ចបវំ អាណន្ទ តិក្កនោ មេត្តំ វិចីកម្មំ
 បច្ចុប្បដ្ឋិតំ ហោតិ ។ បេ ។ ឯកីការាយ សំវត្តតិ ។

ទេវហេតុ សាមគ្គាមសុត្រ សារាណីយធម៌ ៦ ប្រការ

ខ្ញុំសូមសំដែងអាបត្តិ របស់លោកមានអាយុពាំងឡាយនេះផង អាបត្តិ
របស់ខ្ញុំផង ដោយគណវត្តារកៈ ក្នុងកណ្តាលជំនុំសង្ឃ ជំនួសលោក
មានអាយុពាំងឡាយនេះផង ដើម្បីខ្លួនខ្ញុំផង រៀរលែងតែអាបត្តិដែល
មានទោសធ្ងន់ និងអាបត្តិដែលជាតិហិប្បដិស័យត្ត ។ ម្ចាស់អានន្ទ
គណវត្តារកៈ យ៉ាងនេះឯង ។ ការរៀបរយអធិការណ៍ពួកខ្លះក្នុងសាសនា
នេះ រមែងមានដោយគណវត្តារកៈ យ៉ាងនេះឯង ។

(៦៥) ម្ចាស់អានន្ទ ធម៌ ៦ ប្រការនេះ ជាសារាណីយធម៌ (ធម៌
នាំឱ្យរលឹករកត្តា) ជាធម៌ធ្វើសេចក្តីស្រឡាញ់ត្តា ជាធម៌ធ្វើសេចក្តីគោរព
ត្តា ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីសង្រ្គោះត្តា ដើម្បីមិនទាស់ទែងត្តា ដើម្បី
ព្រមព្រៀងត្តា ដើម្បីសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ ធម៌ ៦ ប្រការ តើដូចម្តេចខ្លះ
ម្ចាស់អានន្ទ ក៏ក្នុងសាសនានេះ បានតាំងកាយកម្ម ប្រកបដោយ
មេត្តា ក្នុងពួកសព្វហ្មធារិយក្តល ទាំងក្នុងទីចំពោះមុខ ទាំងក្នុងទីកំហុន
មុខ នេះឯង ឈ្មោះថាសារាណីយធម៌ ជាធម៌ធ្វើសេចក្តីស្រឡាញ់
ត្តា ជាធម៌ធ្វើសេចក្តីគោរពត្តា ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីសង្រ្គោះ
ត្តា ដើម្បីមិនទាស់ទែងត្តា ដើម្បីព្រមព្រៀងត្តា ដើម្បីសេចក្តីស្ងប់
ស្ងាត់ ១ ។ ម្ចាស់អានន្ទ មួយទៀត ក៏ក្នុងបានតាំងវចកម្ម ប្រកប
ដោយមេត្តា ។ បេ ។ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ ១ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ខបរិបណ្ណសកំ

បុន ចបរំ អាណន្ទ ភិក្ខុយោ មេត្តំ មហោកម្មំ

បត្តបដ្ឋិតំ ហោតិ សព្វាហ្មចារីសុ អារី ចេវ រហោ

ច អយម្បំ ធម្មោ សារាណីយោ បិយករណោ កុក-

រណោ សន្តំណាយ អវិវាទាយ សាមគ្គិយា ឯកីកា-

វាយ សំវត្តតិ ។ បុន ចបរំ អាណន្ទ ភិក្ខុ យេ

តេ លាភា ធម្មិកា ធម្មលទ្ធា អន្តមសោ បត្តបរ-

យាបន្តមត្តម្បំ តថារូបេហិ លាភេហិ អប្បជីវិតត្ត-

ភោតិ ហោតិ សីលវន្តេហិ សព្វាហ្មចារីហិ សាធារ-

ណភោតិ អយម្បំ ធម្មោ សារាណីយោ បិយករ-

ណោ កុករណោ សន្តំណាយ អវិវាទាយ សាមគ្គិយា

ឯកីកាវាយ សំវត្តតិ ។ បុន ចបរំ អាណន្ទ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបេសណ្ណស្ថានៈ

ម្នាល អានន្ទ មួយទៀត ភិក្ខុបានតាំងមនោកម្ម ប្រកបដោយមេត្តា
 ក្នុងពួកសព្វហ្មតារបុគ្គល ទាំងក្នុងទីចំពោះមុខ ទាំងក្នុងទីកំបាំងមុខ នេះ
 ឯង ឈ្មោះថាសារាណីយធម៌ ជាធម៌ធ្វើសេចក្តីស្រឡាញ់គ្នា ជាធម៌ធ្វើ
 សេចក្តីគោរពគ្នា ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីសង្គ្រោះគ្នា ដើម្បីមិនទាស់
 ទែងគ្នា ដើម្បីព្រមព្រៀងគ្នា ដើម្បីសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ ១ ។ ម្នាល អានន្ទ
 មួយទៀត លោកទាំងឡាយណាដែលប្រកបដោយធម៌ បានមក ដោយធម៌
 ដោយហោចទៅ សូម្បីត្រឹមតែអាហារបិណ្ឌបាត ភិក្ខុមិនជាអ្នកហ្នឹងទែង
 បរិភោគលោកមានសភាពដូច្នោះឡើយ ជាអ្នកបរិភោគសាធារណ៍ (ជា
 មួយ) នឹងសព្វហ្មតារបុគ្គល អ្នកមានសីលទាំងឡាយ នេះឯង ឈ្មោះ
 ថាសារាណីយធម៌ ជាធម៌ធ្វើសេចក្តីស្រឡាញ់គ្នា ជាធម៌ធ្វើសេចក្តីគោរព
 គ្នា ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីសង្គ្រោះគ្នា ដើម្បីមិនទាស់ទែងគ្នា ដើម្បី
 ព្រមព្រៀងគ្នា ដើម្បីសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ ១ ។ ម្នាល អានន្ទ មួយទៀត

ទេវហវន្តស្ស ហមត្ថាមសុត្តេ ធ សារណីយធម្មា

ភិក្ខុ យានិ តានិ សីលានិ អឧណ្ណានិ អច្ឆិទានិ អស-
 ពលានិ អកម្មាសានិ កុដិស្សានិ វិញ្ញាបសត្តានិ អប-
 រាមដ្ឋានិ សមាធិសំវត្តនិកានិ តថាវុចេសុ សីល-
 សុ សីលសាមញ្ញតតោ វិហារតិ សព្វពហ្មទារីហិ អារិ-
 ចេវ រហោ ច អយម្បិ ធម្មោ សារណីយោ បិយក-
 រណោ តុក្ករណោ សន្តិហាយ អរិវិទាយ សាមគ្គិយា
 ឯកីការាយ សំវត្តតិ ។ បុទ ចបរំ អាទទ
 ភិក្ខុ យាយំ ទិដ្ឋិ អរិយា និយ្យានិកា និយ្យាតិ
 តត្តរស្ស សម្មាទុក្ខកុយាយ តថាវុចាយ ទិដ្ឋិយា
 ទិដ្ឋិសាមញ្ញតតោ វិហារតិ សព្វពហ្មទារីហិ អារិ ចេវ
 រហោ ច អយម្បិ ធម្មោ សារណីយោ បិយករណោ
 តុក្ករណោ សន្តិហាយ អរិវិទាយ សាមគ្គិយា

ទេវហេតុ សាមញ្ញសូត្រ សារណីយធម៌ ៦ ប្រការ

សីលទាំងឡាយណា ដែលមិនដាច់ មិនច្ទុះ មិនពពាល មិនពង្រុះ
 ជាសីលដែលអ្នកប្រាជ្ញតែងសរសើរ ជាសីលដែលគណៈនិងទិដ្ឋិមិនបាន
 ប៉ះពាល់ ជាសីលប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសមាធិ ភិក្ខុជាអ្នកមានសីលស្មើគ្នា
 ក្នុងសីលទាំងឡាយ មានសភាពដូច្នោះ (ជាមួយ) នឹងសព្វហ្មតារី-
 បុគ្គល ទាំងក្នុងទីចំពោះមុខ ទាំងក្នុងទីកំបាំងមុខ នេះឯង ឈ្មោះថា
 សារណីយធម៌ ជាធម៌ធ្វើសេចក្តីស្រឡាញ់គ្នា ជាធម៌ធ្វើសេចក្តីគោរពគ្នា
 ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីសង្រ្គោះគ្នា ដើម្បីមិនទាស់ទែនគ្នា ដើម្បីព្រម
 ព្រៀងគ្នា ដើម្បីសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ ១ ។ ម្នាល អានន្ត មួយវិញទៀត
 ទិដ្ឋិណាដ៏ប្រសើរ ជាទិដ្ឋិទាំងសក្តិចេញចាកវដ្តៈ តែងដឹកនាំបុគ្គលអ្នកធ្វើ
 ភាមនោះឲ្យអស់កងទុក្ខដោយប្រពៃ ភិក្ខុប្រកបដោយសេចក្តីយល់ឃើញ
 ស្មើគ្នា ដោយទិដ្ឋិមានសភាពដូច្នោះ (ជាមួយ) នឹងសព្វហ្មតារីបុគ្គល
 ទាំងក្នុងទីចំពោះមុខ ទាំងក្នុងទីកំបាំងមុខ នេះឯង ឈ្មោះថា សារណីយ-
 ធម៌ ជាធម៌ធ្វើសេចក្តីស្រឡាញ់គ្នា ជាធម៌ធ្វើសេចក្តីគោរពគ្នា ប្រព្រឹត្ត
 ទៅដើម្បីសេចក្តីសង្រ្គោះគ្នា ដើម្បីមិនទាស់ទែនគ្នា ដើម្បីព្រមព្រៀងគ្នា

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបេសណ្ណសកំ

ឯកីកាវាយ សំវត្តតិ ។ នីមេ ទោ អាណន្ទ
ធិ សារាណីយោ ធម្មា បិយករណា តុករណា
សន្តិហាយ អវិវាទាយ សាមគ្គិយា ឯកីកាវាយ
សំវត្តតិ ។

(៦៦) នីមេ ចេ តុម្ពេ អាណន្ទ ធិ សារាណីយេ
ធម្មេ សមាទាយ សំវត្តយ្យានេ បស្សនេ នោ តុម្ពេ
អាណន្ទ តំ^(១) វចនបថំ អណាំ វា ខ្នុរំ វា យំ
តុម្ពេ នាធិវាសេយ្យាថាតិ ។ នោ ហេតំ កន្តេ ។
តស្មានិហានន្ទ នីមេ ធិ សារាណីយេ ធម្មេ ស-
មាទាយ សំវត្តយ្យានេ^(២) តំ វោ កវិស្សតិ ទីយវត្តំ
ហិតាយ សុខាយោតិ ។ ននមវោច កតវា អត្តមនោ
អាយស្មា អាណន្ទោ កតវតោ កាសិតំ អភិណ្ឌិតិ ។

សមញ្ញមសតំ បកត្តំ និដ្ឋិតំ ។

១ ន កន្តំ ន ទិ ប្បតំ ។ ២ ន . វត្តហិតំ ទិ ប្បតំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ទបរិបណ្ណសក្ក:

ដើម្បីសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ ១ ។ ម្នាល អានន្ទ សារាណីយធម៌ ៦ ប្រការ
នេះឯង ជាធម៌ធ្វើសេចក្តីស្រឡាញ់គ្នា ជាធម៌ធ្វើសេចក្តីគោរពគ្នា ប្រ-
ព្រឹត្តិទៅ ដើម្បីសេចក្តីសង្គ្រោះគ្នា ដើម្បីមិនទាស់ទែងគ្នា ដើម្បីព្រម
ព្រៀងគ្នា ដើម្បីសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ ។

(៦៦) ម្នាល អានន្ទ បើអ្នកទាំងឡាយ បានប្រព្រឹត្តសមាទាន
នូវសារាណីយធម៌ទាំង ៦ ប្រការនេះ ដោយប្រវ័តហើយ ម្នាល អានន្ទ
តើអ្នកទាំងឡាយ មិនដែលជួបគន្លងពាក្យ ជាពាក្យតូច ឬពាក្យថ្លោស
ដែលគួរឲ្យអ្នកទាំងឡាយ អត់ស្រក់មិនបាន ដែរឬទេ ។ បពិត្រ
ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយ មិនដែលជួបពាក្យនេះទេ ។
ម្នាល អានន្ទ ព្រោះហេតុនោះ អ្នកទាំងឡាយគួរតែប្រព្រឹត្តសមាទាននូវ
សារាណីយធម៌ទាំង ៦ ប្រការនេះ ដោយប្រវ័តចុះ ព្រោះថា ការ
ប្រព្រឹត្តសមាទាននូវសារាណីយធម៌ របស់អ្នកទាំងឡាយនោះ នឹងមាន
ប្រយោជន៍ មានសេចក្តីសុខ អស់កាលជាអវិន័យ ។ លុះព្រះមានព្រះ
ភាគ សំដែងព្រះសូត្រនេះចប់ហើយ ព្រះអានន្ទមានអាយុ ក៏មានចិត្ត
ត្រេកអរ រីករាយហើយ ចំពោះភាសិតរបស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

បញ្ជី សុទ្ធិសុត្តិ

(៦៧) ឯវុទ្ធសុត្តំ ។ ឯកំ សមយំ កតវា វេសា-

លិយំ វិហារតិ មហាវនេ ក្រុជាតារសាលាយំ ។ តេន

ទោ បន សមយេន សម្ពហុលេហិ ភិក្ខុហិ កតវតោ

សន្តិកេ អញ្ញ ព្យាកតា ហោតិ ទីណា ជាតិ

វុសិតំ ព្រាហ្មចរិយំ កតំ ករណីយំ ឆាបំ វត្តត្តា-

យាតិ បដាឆាមាតិ ។

(៦៨) អស្សោសិ ទោ សុទក្ខត្តោ លិច្ឆវិបុត្តោ

សម្ពហុលេហិ កំ ភិក្ខុហិ កតវតោ សន្តិកេ អញ្ញ

ព្យាកតា ហោតិ ទីណា ជាតិ វុសិតំ ព្រាហ្មចរិយំ

កតំ ករណីយំ ឆាបំ វត្តត្តាយាតិ បដាឆាមាតិ ។

អថទោ សុទក្ខត្តោ លិច្ឆវិបុត្តោ យេន កតវា

តេនុបសន្តមំ ឧបសន្តមិតា កតវន្តំ អភិវាទេតា

សុនក្ខត្តសូត្រ ទី ៥

(៦៧) ខ្ញុំបានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះ
មានព្រះភាគ រស្មីចតាំងនៅក្នុងកូដាគារសាលា នាមហារ័ន ជិតក្រុង
វេសាលី ។ សម័យនោះឯង មានភិក្ខុច្រើនរូប ប្រកាសអរហត្តផលក្នុង
សំណាក់ព្រះមានព្រះភាគថា ខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយដឹងច្បាស់ថា ជាភិក្ខុ
ហើយ ព្រាហ្មចរិយធម៌ ខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយនៅចប់ហើយ កិច្ចវេលា
គួរធ្វើ ក៏ពួកខ្ញុំព្រះអង្គបានធ្វើស្រេចហើយ កិច្ចដទៃក្រៅពីនេះ មិន
មានទៀតឡើយ ។

(៦៨) សុនក្ខត្តលិច្ឆវិបុត្រ បានឮថា មានភិក្ខុច្រើនរូបបានប្រកាស
ព្រះអរហត្តផល ក្នុងសំណាក់ព្រះមានព្រះភាគថា ខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយដឹង
ច្បាស់ថា ជាភិក្ខុហើយ ព្រាហ្មចរិយធម៌ ខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយនៅចប់
ហើយ កិច្ចវេលាគួរធ្វើ ក៏ពួកខ្ញុំព្រះអង្គបានធ្វើស្រេចហើយ កិច្ចដទៃក្រៅ
ពីនេះ មិនមានទៀតឡើយ ។ ទើបសុនក្ខត្តលិច្ឆវិបុត្រ ចូលទៅគាល់
ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបាសម្ពុទ្ធសកំ

ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ និសិទ្ធា ទោ សុនក្ខ-

ត្តោ នវច្ឆវេយ្យត្តោ ភក្ខវន្តំ ឯតទរោច សុតំ មេតំ

កន្លេ សម្ពហុលេហិ កិរ ភិក្ខុហិ ភក្ខវតោ សន្និកេ

អញ្ញា ព្យាកតា ទីណា ជាតិ វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ

កតំ ករណីយ ឆាបំ វត្តត្តាយាតិ បជាតាមាតិ

យេ តេ^(១) ភិក្ខុ ភក្ខវតោ សន្និកេ អញ្ញំ ព្យាក-

សុ^(២) ទីណា ជាតិ វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ កតំ ក-

រណីយំ ឆាបំ វត្តត្តាយាតិ បជាតាមាតិ កច្ចំ តេ

កន្លេ ភិក្ខុ សម្មទេវ អញ្ញំ ព្យាកសុ ឧទាហុ

សន្និកេកច្ចេ ភិក្ខុ អធិមារទេន អញ្ញំ ព្យាកសុតិ ។

១ ឧ. ម. ឯត្តន្តរេ ភក្ខេតិ ទំស្សតិ ។ ២ ព្យាភវិស្សតិយ្យតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបាសម្ពុទ្ធសក្កៈ

រួចអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះសួនកត្តាលិចរឹបត្រូវ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ
បានក្រាបបង្គំទូល សី ងើបព្រម មានព្រះភាគយាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គ
ដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គបានឮដូច្នោះថា មានភិក្ខុច្រើនរូប ប្រកាសព្រះ
អរហត្តផល ក្នុងសំណាក់ព្រះមានព្រះភាគថា ខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយដឹង
ច្បាស់ថា ជាភិក្ខុសំហើយ ព្រហ្មចរិយធម៌ ខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយនៅ
ចប់ហើយ កិច្ចដែលគួរធ្វើ ក៏ពួកខ្ញុំព្រះអង្គបានធ្វើស្រេចហើយ កិច្ច
ដទៃក្រៅពីនេះមិនមានទៀតឡើយ ភិក្ខុទាំងឡាយណា បានប្រកាស
ព្រះអរហត្តផល ក្នុងសំណាក់ព្រះមានព្រះភាគថា ខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយ
ដឹងច្បាស់ថា ជាភិក្ខុសំហើយ ព្រហ្មចរិយធម៌ ខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយនៅ
ចប់ហើយ កិច្ចដែលគួរធ្វើ ក៏ពួកខ្ញុំព្រះអង្គបានធ្វើស្រេចហើយ កិច្ច
ដទៃក្រៅពីនេះ មិនមានទៀតឡើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភិក្ខុទាំង
នោះ បានប្រកាសព្រះអរហត្តផល ដោយប្រពៃវិមុខពិត ថ្មថា មាន
ភិក្ខុពួកខ្លះ ក្នុងទីនេះ បានប្រកាសព្រះអរហត្តផល ដោយការស្មោះដែរ ។

(៦៧) យេ ភេ សុនក្ខត្ត ភិក្ខុ មម សន្និកេ
អញ្ញំ ព្យាកំសុ ខំណា ជាតិ វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ
កតំ ករណីយំ ធាបរំ ឥត្តត្តាយាតិ បជាធាមាតិ
សន្តេត្តកេច្ចេ ភិក្ខុ សម្មនេវ អញ្ញំ ព្យាកំសុ សន្និ
បនិធកេច្ចេ ភិក្ខុ អធិមារនេនបិ អញ្ញំ ព្យាកំសុ ។
ក្រត សុនក្ខត្ត យេ ភេ ភិក្ខុ សម្មនេវ អញ្ញំ
ព្យាកំសុ ភេសន្នំ តថេវ ហោតិ ។ យេ បន ភេ
ភិក្ខុ អធិមារនេន អញ្ញំ ព្យាកំសុ ក្រត សុនក្ខត្ត
តថាតតស្ស ឯវំ ហោតិ ធម្មំ នេសំ នេ-
សេស្សន្និ^(១) ។ ឯវំពោត្ត សុនក្ខត្ត តថាតតស្ស
ហោតិ ធម្មំ នេសំ នេសេស្សន្និ^(២) ។ អថ ច បនិ-
ធកេច្ចេ មោយបុរិសា បញ្ញំ អភិសង្ករិត្តា អភិសង្ក-
រិត្តា តថាតតំ ឧបសង្កមិត្តា បុច្ឆន្តិ ក្រត សុនក្ខត្ត
យម្បិ តថាតតស្ស ឯវំ ហោតិ ធម្មំ នេសំ
នេសេស្សន្និ តស្សបិ ហោតិ អញ្ញាបត្តន្និ ។

១-២ ខ. ម. ទេវេយ្យន្តិទិស្សតិ ។

ទេវហោត្ត សុន្ទរសូត្រ ការវិសុទ្ធិនារបស់ព្រះមានព្រះភាព

(៦៧) ម្ចាស់សុន្ទកុត្ត ពួកភិក្ខុ ដែលប្រកាសអរហត្តផល ក្នុង
សំណាក់ភក្កភក្កថា ខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយដឹងច្បាស់ថា ជាភិក្ខុសំហើយ
ព្រហ្មចរិយធម៌ ខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយនៅចប់ហើយ កិច្ចដែលគួរធ្វើ ក៏ពួក
ខ្ញុំព្រះអង្គបានធ្វើស្រេចហើយ កិច្ចដទៃក្រៅពីនេះមិនមានទៀតទេ នោះ
ភិក្ខុខ្លះក្នុងទីនេះ ប្រកាសអរហត្តផល ដោយប្រពៃមែនក៏មាន ភិក្ខុពួកខ្លះក្នុង
ទីនេះ ប្រកាសអរហត្តផលដោយការស្មានក៏មាន ។ ម្ចាស់សុន្ទកុត្ត បណ្តា
ភិក្ខុអម្បាលនោះ ភិក្ខុពួកណា ប្រកាសអរហត្តផលដោយប្រពៃ ការប្រ-
កាសនោះរបស់ភិក្ខុពួកនោះ លើកទុកមួយអង្វើចុះ ។ តែប៉ុណ្ណោះ
ភិក្ខុពួកណា ប្រកាសអរហត្តផលដោយការស្មាន ម្ចាស់សុន្ទកុត្ត ក្នុង
រឿងនេះ ភក្កភក្ក មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ភក្កភក្កនឹងសំដែង
ធម៌ ដល់ភិក្ខុពួកនោះ ។ ម្ចាស់សុន្ទកុត្ត ភក្កភក្កមានសេចក្តីត្រិះរិះ
ក្នុងហេតុនេះយ៉ាងនេះថា ភក្កភក្កនឹងសំដែងធម៌ដល់ភិក្ខុពួកនោះ ដោយ
ទុបាយដូចគេទៅនេះ ។ កាលបើភិក្ខុពួកខ្លះ ជាមោឃបុរសក្នុងទីនេះ
ភាក់តែងសម្រឹកសម្រាន្តនូវបញ្ញាចូលមកសួរភក្កភក្ក ម្ចាស់សុន្ទកុត្ត ក្នុង
រឿងនោះ ភក្កភក្កមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ភក្កភក្កនឹងសំដែងធម៌
ដល់ភិក្ខុទាំងនោះ ដោយប្រការដទៃ (អំពីបញ្ញារបស់ភិក្ខុទាំងនោះ) ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរបណ្ណសកំ

ឯតស្ស កកវា កាលោ ឯតស្ស សុតត កាលោ
 យំ កកវា ធម្មំ ទេសេយ្យ កកវតោ សុត្តា កិក្ខុ
 ជាវេស្សន្តីតិ ។ តេនហិ សុនក្ខត្ត សុណាហិ^(១)
 សាធុកំ មនសិករេហិ កាសិស្សាមីតិ ។ ឯវំ
 កន្លែតិ ទោ សុនក្ខត្តោ លីច្ឆវិបុត្តោ កកវតោ
 បច្ចុស្សោសិ ។

(៧០) កកវា ឯតទរោច បញ្ច ទោ វេមេ
 សុនក្ខត្ត កាមគុណា កតមេ បញ្ច ចក្កវិញ្ញេយ្យា
 រូទា វេដ្ឋា កត្តា មហានា បិយរូទា កាម្មបសញ្ញា-
 តា រជនីយា សោតវិញ្ញេយ្យា សន្ទា ... យានវិញ្ញេយ្យា
 កត្តា ... ជីវិតវិញ្ញេយ្យា រសា ... កាយវិញ្ញេយ្យា
 ដោដ្ឋត្តា វេដ្ឋា កត្តា មហានា បិយរូទា កាម្មប-
 សញ្ញាតា រជនីយា វេមេ ទោ សុនក្ខត្ត បញ្ច
 កាមគុណា ។

១ ឧ. សុណាហិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណសកៈ

សុនកុត្តលិច្ឆវិបុត្រ ក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ កាលនេះ
 ជាកាលដែលព្រះមានព្រះភាគ គួរសំដែងធម៌ហើយ បពិត្រព្រះសុគត
 កាលនេះ ជាកាលដែលព្រះមានព្រះភាគ គួរសំដែងធម៌ហើយ ពួក
 ភិក្ខុបានស្តាប់ព្រះមានព្រះភាគហើយ នឹងចង់ចាំទុក ។ ម្ចាស់សុនកុត្ត
 បើដូច្នោះ អ្នកចូរប្រុងស្តាប់ ចូរធ្វើទឹកក្នុងចិត្តដោយប្រពៃចុះ ភថាគក
 នឹងសំដែង ។ សុនកុត្តលិច្ឆវិបុត្រ ទទួលព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះមាន
 ព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។

[៧០] ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នោះថា ម្ចាស់សុនកុត្ត
 កាមគុណនេះ មាន ៥ ប្រការ កាមគុណ ៥ ប្រការ តើដូចម្តេចខ្លះ
 កាមគុណ ៥ ប្រការនោះ គឺ រូប ដែលគួរដឹងច្បាស់ដោយចក្ខុ ជាទី
 ប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ ជាទីតាប់ចិត្ត មានសភាពគួរស្រឡាញ់ ប្រកប
 ដោយកាម គួរជាទីរីករាយ ១ សំឡេង ដែលគប្បីដឹងច្បាស់ ដោយ
 រសាត ... ១ ក្លិន ដែលគប្បីដឹងច្បាស់ ដោយឃានៈ ... ១ រស
 ដែលគប្បីដឹងច្បាស់ ដោយជីវ្ហា ... ១ ដោដ្ឋព្វៈ ដែលគប្បីដឹងច្បាស់
 ដោយកាយ ជាទីប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ ជាទីតាប់ចិត្ត មានសភាព
 គួរស្រឡាញ់ ប្រកបដោយកាម គួរជាទីរីករាយ ១ ម្ចាស់សុនកុត្ត
 នេះឯង កាមគុណ ៥ ប្រការ ។

ទេវទហវិទ្យា សុភត្ថសុត្តេ លោកមិសាធិមុត្តករោ

[៧១] ហំនំ ខោ បនេតំ សុនក្ខត្ត វិជ្ជតិ
យំ នេដកោថោ បុរិសបុត្តលោ លោកាមិសាធិមុត្តា
អស្ស ។ លោកាមិសាធិមុត្តស្ស ខោ សុនក្ខត្ត
បុរិសបុត្តលស្ស តប្បដិវ្វបី ចេវ កថា សណ្ឋាតិ
តទទុដម្ពញ្ច អនុវតក្កេតិ អនុវិចារេតិ តញ្ច បុរិសំ
កជតិ តេន ច ចិត្តិ^(១) អាបជ្ជតិ អាទេញ្ចប្បដិសំ-
យុត្តាយ^(២) ច បន កថាយ កច្ចមាធាយ ន
សុស្សសតិ^(៣) ន ច^(៤) សោតំ ខុទហតិ ន អញ្ញា
ចិត្តំ ឧបដ្ឋបេតិ ន ច តំ បុរិសំ កជតិ
ន ច តេន ចិត្តិ អាបជ្ជតិ ។ សេយ្យថាបិ
សុនក្ខត្ត បរិសោ សកម្មា តាមា វា និគមា វា
ចិវវិប្បវត្តោ អស្ស ។ សោ អញ្ញតរំ បុរិសំ
បស្សេយ្យ តម្មា តាមា វា និគមា វា អចិ-
រប្បក្កនំ ។ សោ តំ បុរិសំ តស្ស តាមស្ស វា
ខេមត្តញ្ច សុភក្ខត្តញ្ច អប្បាពាធត្តញ្ច បុច្ឆេយ្យ ។

១ ឧ. ម. វិចី ។ ២ អាណាញបដិសំយុត្តាយាតប្បត្តិ ។ ៣ ឧ. សុស្សសតិ ។ ៤ ឧ. ម. ឈសោ ឧត្តិ ។

ទេវហេតុ សុនក្ខត្តសូត្រ ភាពនៃបុគ្គលមានអធ្យាស្រ័យទន់ទៅរកលោកាមិសៈ

(៧១) ម្ចាស់សុនក្ខត្ត មួយទៀត ហេតុដែលនាំឲ្យបុរសបុគ្គលពួក
 ខ្លះ ក្នុងលោកនេះ មានអធ្យាស្រ័យទន់ទៅរកលោកាមិសៈ រមែងមាន ។
 ម្ចាស់សុនក្ខត្ត ពាក្យសំដីរបស់បុរសបុគ្គលដែលមានអធ្យាស្រ័យទន់ទៅ
 រកលោកាមិសៈ តែហានិយាយឡើង រមែងប្រមៀលទៅរកកាមគុណផង
 បុរសបុគ្គលនោះតែងត្រិះរិះឃើញ ។ ពិចារណារឿយ ។ នូវហេតុដែល
 ប្រព្រឹត្តទៅតាមកាមគុណនោះផង តែងគប់កន្ទុកបុរសបែបនោះផង តែង
 ដល់នូវសេចក្តីគោរព ទៅរកបុរសបែបនោះផង ចំណែកខាងពាក្យសំដី
 ដែលគេនិយាយប្រកបដោយអានញ្ញសមាបត្តិ បុរសបុគ្គលនោះ មិន
 ចង់ស្តាប់ផង មិនផ្តល់ត្រចៀកផង មិនតាំងចិត្តដើម្បីជឿផង មិនគប់កន្ទុក
 បុរសបែបនោះផង មិនដល់នូវសេចក្តីគោរព ទៅរកបុរសបែបនោះផង ។
 ម្ចាស់សុនក្ខត្ត ដូចជាបុរសចេញអំពីស្រុក ឬនិគមរបស់ខ្លួន ដែលជាទី
 ធ្លាប់ទៅយូរហើយ ។ បុរសនោះ កាលបើឃើញបុរសណាមួយ ដែល
 ទើបនឹងចេញអំពីស្រុកឬនិគមនោះ ។ បុរសនោះ គប្បីសួរនូវភាពនៃ
 ស្រុកឬនិគមនោះ ដែលជាដែនមានសេចក្តីក្សេមក្សាន្តផង ជាដែន មាន
 ភិក្ខុហារជ័សម្សណិផង ជាដែនមិនមានអាពាធផង ចំពោះបុរសនោះ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបាសម្ពោសកំ

តស្ស ភោ បុរិសោ តស្ស តាមស្ស កំ និកមស្ស
 កំ ខេមត្តញ្ច សុភិក្ខុត្តញ្ច អប្បាណធនត្តញ្ច សំសេយ្យ ។
 តំ កី មញ្ញាសិ សុខក្ខត្ត អបិ ទុ ភោ
 បុរិសោ តស្ស បុរិសស្ស សុស្សុសេយ្យ ភោតំ
 ឌុទហេយ្យ អញ្ញា ចិត្តំ ឧបដ្ឋបេយ្យ តញ្ច បុរិសំ
 កជេយ្យ តេន ច ចិត្តំ អាមជ្ជេយ្យាតិ ។ ឃរំ
 កន្តេ ។ ឃរមេវ ខោ សុខក្ខត្ត ហំនមេតំ វិជ្ជតិ
 យំ នំនេកថោ បុរិសបុគ្គលោ លោកាមិសាធិមុត្តោ
 អស្ស ។ លោកាមិសាធិមុត្តស្ស ខោ សុខក្ខត្ត
 បុរិសបុគ្គលស្ស តប្បជិវ្វបី ចេវ កថា សណ្ឋាតិ
 តទទុធម្មញ្ច អនុវិគក្កេតិ អនុវិចារេតិ តញ្ច បុរិសំ
 កជេតិ តេន ច ចិត្តំ អាមជ្ជតិ អាទេញ្ចប្បដិសំយុត្តាយ
 ច បន កថាយ កិច្ចមាណយ ន សុស្សុសតិ ន
 ភោតំ ឌុទហតិ ន អញ្ញា ចិត្តំ ឧបដ្ឋបេតិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណសព្វៈ

បុរសនោះ គប្បីនិយាយប្រាប់ដូច្នោះស្រុកបួនគមនោះ ដែលជាដែន
មានសេចក្តីក្សេមក្សាន្តផង ជាដែនមានភិក្ខុហារជំនួយណាផង ជាដែន
មិនមានអាពាធផង ដល់បុរសនោះ ។ ម្នាលសុខកុត្ត អ្នកសំគាល់
សេចក្តីនោះដូចម្តេច តើបុរសនោះ គប្បីស្តាប់ពាក្យសំដីរបស់បុរសនោះ
ផ្លូវត្រចៀកស្តាប់ កាំងចិត្តដើម្បីផង គប់កេរ្តិ៍បុរសនោះផង ដល់ដូច
សេចក្តីគោរពទៅរកបុរសនោះផង ដែរឬ ។ សុខកុត្តលិចិចិបុត្រ ក្រាប
បង្គំទូលថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។ ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្នាលសុខកុត្ត
ហេតុដែលនាំឲ្យបុរសបុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ មានអធ្យាស្រ័យ
ទូលទៅក្នុងលោកាមិសៈ វេមន៍មាន ក៏មានទុបមេយ្យយ៉ាងនោះឯង ។
ម្នាលសុខកុត្ត បុរសបុគ្គល ដែលមានអធ្យាស្រ័យទូលទៅក្នុងលោកា-
មិសៈ តែហានិយាយឡើង វេមន៍ប្រាមៀលទៅរកកាមគុណផង បុរស
បុគ្គលនោះ តែងត្រិះរិះរឿយ ។ ពិចារណារឿយ ។ ខ្សែហេតុដែល
ប្រព្រឹត្តទៅតាមកាមគុណនោះផង តែងគប់រក ខ្សែបុរសបែបនោះ
ផង តែងដល់ខ្សែសេចក្តីគោរព ទៅរកបុរសបែបនោះផង ឯពាក្យសំដី
ដែលគេនិយាយ ប្រកបដោយការនេញសមាបត្តិ បុរសបុគ្គលនោះ
មិនចង់ស្តាប់ផង មិនផ្លូវត្រចៀកផង មិនកាំងចិត្ត ដើម្បីផងផង

ទេវហិរញ្ញស្ស សុន្ទរសូត្រ អាណេញាធិមុត្តកាលោ

ន ច តំ^(១) បុរិសំ កជតិ ន ច តេន ចិត្តំ
អាបជ្ជតិ ។ សោ ឯវមស្ស វេទិតញោ លោកាមិ-
សាធិមុត្តោ បុរិសបុត្តលោតិ ។

[៧២] ហំនំ ខោ បនេតំ សុនក្ខត្ត វិជ្ជតិ យំ
នំធកេត្តោ បុរិសបុត្តលោ អាណេញាធិមុត្តោ អស្ស។
អាណេញាធិមុត្តស្ស ខោ សុនក្ខត្ត បុរិសបុត្តលស្ស
តប្បជ្ឈិរិបំ ចេវ កតា សណ្ឋាតិ តទទុធម្មញ្ច អនុវិ-
តក្កេតិ អនុវិហារេតិ តញ្ច បុរិសំ កជតិ តេន ច ចិត្តំ
អាបជ្ជតិ លោកាមិសញ្ញាសំយុត្តាយ ច បន កតា-
យ កក្ខមាធាយ ន សុស្សសតិ ន សោតំ ឌីនហតិ
ន អញ្ញា ចិត្តំ ឧបជ្ជបេតិ ន ច តំ បុរិសំ កជតិ ន
ច តេន ចិត្តំ អាបជ្ជតិ ។ សេយ្យថាបិ សុនក្ខត្ត
បណ្ឌិបលាសោ ពន្ធដា បុរិត្តោ អកញោ ហរិតត្តាយ

១ ខ. ចេតំ ។

ទេវតាវិញ សុពុទ្ធសូត្រ កាលនៃបុគ្គលមានអធ្យាស្រ័យទន់ទៅរកអានេញ្ជាសមាបត្តិ

មិនគប់កន្ទុវបុរសបែបនោះផង មិនដល់នូវសេចក្តីគោរព ទៅរកបុរស

បែបនោះផង ។ បុរសបុគ្គលនោះ បណ្ឌិតតប្បវិធីថា ជាអ្នកមាន

អធ្យាស្រ័យទន់ទៅក្នុងលោកាមិសៈ ដោយប្រការដូច្នោះ ។

(៧២) ម្ចាស់សុនក្ខត្ត មួយទៀត ហេតុដែលនាំឲ្យបុរសបុគ្គល

ពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ មានអធ្យាស្រ័យទន់ទៅរកអានេញ្ជាសមាបត្តិ

រមែងមាន ។ ម្ចាស់សុនក្ខត្ត ពាក្យសំដីបុរសបុគ្គលដែលមានអធ្យា-

ស្រ័យទន់ទៅរកអានេញ្ជាសមាបត្តិ តែហានិយាយឡើង រមែងប្រមៀល

ទៅរកអានេញ្ជាសមាបត្តិនោះ បុរសបុគ្គលនោះរមែងត្រិះរិះឃ្លើយៗ ពិចារ-

ណាឃ្លើយៗនូវហេតុដែលប្រព្រឹត្តទៅ តាមអានេញ្ជាសមាបត្តិនោះផង តែគង់

គប់កន្ទុវបុរសនោះផង តែគង់ដល់នូវសេចក្តីគោរព ទៅរកបុរសបែបនោះ

ផង ចំណែកខាងពាក្យសំដីដែលគេនិយាយ ប្រកបដោយលោកាមិសៈ

បុរសបុគ្គលនោះ មិនចង់ស្តាប់ផង មិនផ្តង់ត្រចៀកផង មិនតាំងចិត្ត

ដើម្បីដឹងផង មិនគប់កន្ទុវបុរសបែបនោះផង មិនដល់នូវសេចក្តីគោរព

ទៅរកបុរសបែបនោះផង ។ ម្ចាស់សុនក្ខត្ត ស្លឹកឈើទុំ មានពណ៌

លឿង ជ្រះចេញចាកទងហើយ មិនគួរដើម្បីទៅទៀវទៀតបានឡើយ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបិសេណសកំ

ឃ្លាមេវ ខោ សុនក្ខត្ត អាណេញ្ញាធិមុត្តស្ស បុរិសបុត្ត-
 លស្ស យេ លោកាមិសសញ្ញាជនេ សេ បុរត្តេ ។
 សោ ឃ្លាមស្ស វេទិតត្វោ លោកាមិសសញ្ញាជនេន ហិ
 ខោ វិសំយុត្តោ អាណេញ្ញាធិមុត្តោ បុរិសបុត្តលោតិ ។

(៧.៣) ហំនំ ខោ បនេតំ សុនក្ខត្ត វិជ្ជតិ
 យំ ននេកត្វោ បុរិសបុត្តលោ អាតិញ្ចញ្ញាយតនាធិ-
 មុត្តោ អស្ស ។ អាតិញ្ចញ្ញាយតនាធិមុត្តស្ស ខោ
 សុនក្ខត្ត បុរិសបុត្តលស្ស តប្បជ្ឈិរុបំ ចេវ កតា
 សណ្ឋាតិ តទទុធម្មញ្ញ អនុវតក្កេតិ អនុវិចារេតិ
 តញ្ច បុរិសំ កជតិ តេន ច ចិត្តំ អាបជ្ជតិ
 អាណេញ្ញប្បជិសំយុត្តាយ ច បន កតាយ កច្ច-
 មាណាយ ច សុស្សសតិ ន សោតំ ឌីនហតិ ន
 អញ្ញា ចិត្តំ ឌុបដ្ឋបេតិ ន ច តំ បុរិសំ
 កជតិ ន ច តេន ចិត្តំ អាបជ្ជតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបទសុត្តន្តបិដក

យ៉ាងណាមិញ ម្ចាស់សុខកុត្ត បុរសបុគ្គលដែលមានអធ្យាស្រ័យទុនទៅ
រកអាណេញាសមាបត្តិ រមែងជ្រុះចាកការប្រកបក្នុងលោកាមិសៈ ក៏យ៉ាង
នោះដែរ ។ បុរសបុគ្គលនោះ បណ្ឌិតគប្បីដឹងថា ជាអ្នកមានអធ្យាស្រ័យ
ទុនទៅរកអាណេញាសមាបត្តិ ប្រាសចាកការប្រកបក្នុងលោកាមិសៈហើយ
ដោយប្រការដូច្នោះ ។

(៧៧) ម្ចាស់សុខកុត្ត មួយទៀត ហេតុដែលនាំឲ្យបុរសបុគ្គល

ពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ មានអធ្យាស្រ័យទុនទៅរកអាកិញ្ចញ្ញាយតន-
សមាបត្តិ រមែងមាន ។ ម្ចាស់សុខកុត្ត សំដីរបស់បុរសបុគ្គលដែលមាន
អធ្យាស្រ័យទុនទៅរកអាកិញ្ចញ្ញាយតនសមាបត្តិ តែហានិយាយឡើង
តែងប្រមៀលទៅរកអាកិញ្ចញ្ញាយតនសមាបត្តិនោះផង បុរសបុគ្គលនោះ
តែងគ្រិះរិះរឿយ ។ ពិចារណារឿយ ។ នូវហេតុដែលប្រព្រឹត្តទៅតាម
អាកិញ្ចញ្ញាយតនសមាបត្តិនោះផង តែងគប្បីកន្ទ្រីបុរសបែបនោះផង តែង
ដល់នូវសេចក្តីគោរព ទៅរកបុរសបែបនោះផង ចំណែកខាងពាក្យសំដី
ដែលគេនិយាយ ប្រកបដោយអាណេញាសមាបត្តិ បុរសបុគ្គលនោះមិនចង់
ស្តាប់ផង មិនផ្តល់ត្រចៀកផង មិនកាំងចិត្តដើម្បីដឹងផង មិនគប្បីកន្ទ្រី
បុរសបែបនោះផង មិនដល់នូវសេចក្តីគោរព ទៅរកបុរសបែបនោះផង ។

ទេវហិរិណ្ឌុស្ស សុទ្ធកុត្តសុត្តេ វេសញ្ញានាសញ្ញាយននាធិមុត្តការា

សេយ្យជាបិ សុទ្ធកុត្ត បុប្ផសិលា ទ្រុណ ភិញ្ញា
 អប្បជិសន្តិការា ហោតិ ឯវមេវ ទោ សុទ្ធកុត្ត អា-
 កិញ្ញាណា យននាធិមុត្តស្ស បុរិសបុត្តលស្ស យេ អាណ-
 ញ្ញសញ្ញាជនេ សេ ភិទ្ធេ ។ សោ ឯវមស្ស វេទិតញ្ញ
 អាណញ្ញសញ្ញាជនេន ហិ ទោ វិសំយុត្តោ អាគិញ្ញាណ-
 យននាធិមុត្តោ បុរិសបុត្តលោតិ ។

[៧៤] ហំនំ ទោ បរេនំ សុទ្ធកុត្ត វិជ្ជតិ យំ
 វំនេ កត្តោ បុរិសបុត្តលោ វេវសញ្ញា នាសញ្ញាយន-
 នាធិមុត្តោ អស្ស ។ វេវសញ្ញា នាសញ្ញាយននាធិ-
 មុត្តស្ស ទោ សុទ្ធកុត្ត បុរិសបុត្តលស្ស ភប្បជិវុប្ប
 ចេវ កថា សណ្ឋាតិ តទនុធម្មញ្ញ អនុវិគក្កេតិ
 អនុវិហារេតិ តញ្ច បុរិសំ កជតិ តេន ច
 ចិត្តំ អាបជ្ជតិ អាគិញ្ញាណាយននប្បជិសំយុត្តាយ
 ច បន កថាយ កច្ចហាយ ន សុស្សសតិ
 ន សោតំ ឌុទហតិ ន អញ្ញា ចិត្តំ ឧបដ្ឋបេតិ

ទៅទោស លុះត្រូវសុត្រ បុគ្គលមានចិត្តទូទៅរកនៅសញ្ញានាសញ្ញាយតនសមាបត្តិ

ម្ចាស់សុខទុក្ខ ដបដំបូកស្រស់ បែកចេញជាពីរភាគ មិនជាប់គ្នាវិញ
បាន យ៉ាងណាមិញ ម្ចាស់សុខទុក្ខ បុរសបុគ្គលដែលមានអធ្យាស្រ័យ
ទូទៅរកភាគិពញាយតនសមាបត្តិ រមែងបែកចេញអំពីការប្រកបក្នុង
ការព្រាសមាបត្តិ ក៏យ៉ាងនោះឯង ។ បុរសបុគ្គលនោះ បណ្ឌិតគប្បីដឹង
ថា ជាអ្នកមានអធ្យាស្រ័យទូទៅរកភាគិពញាយតនសមាបត្តិ ព្រាស
ចាកការប្រកបក្នុងការព្រាសមាបត្តិហើយ ដោយប្រការដូច្នោះ ។

(៧៤) ម្ចាស់សុខទុក្ខ ហេតុ ដែលនាំឲ្យបុរសបុគ្គលភ្នែកខ្លះ ក្នុង
លោកនេះ មានអធ្យាស្រ័យទូទៅរកនៅសញ្ញានាសញ្ញាយតនសមា-
បត្តិ រមែងមាន ។ ម្ចាស់សុខទុក្ខ បុរសបុគ្គលដែលមានអធ្យាស្រ័យទូទៅ
ទៅរកនៅសញ្ញានាសញ្ញាយតនសមាបត្តិ តែហានិយាយឡើង តែង
ប្រមៀលទៅរកនៅសញ្ញានាសញ្ញាយតនសមាបត្តិនោះផង បុរសបុគ្គល
នោះ តែងគ្រិះរឿយ ។ ពិចារណារឿយ ។ នូវហេតុដែលប្រព្រឹត្តទៅ
ភាមនៅសញ្ញានាសញ្ញាយតនសមាបត្តិនោះផង តែងគប្បីរកនូវបុរសបែប
នោះផង តែងដល់ខ្ញុំសេចក្តីគោរពទៅរកបុរសបែបនោះផង ពោះបីសំដី
ដែលគេនិយាយ ប្រកបដោយភាគិពញាយតនសមាបត្តិ ក៏បុរសបុគ្គល
នោះ មិនចង់ស្តាប់ផង មិនផ្តល់គ្រូចៀកផង មិនគំកល់ចិត្តដើម្បីដឹងផង

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ខុបបិណ្ណសកំ

ន ច តំ បុរិសំ កជិតំ ន ច តេន ចិត្តំ អាមជ្ជិតំ ។
 សេយ្យជាបិ សុនក្ខត្តំ បុរិសោ មនុញ្ញោភោជនំ ភុត្តារី
 ធម្មេយ្យ ។ តំ កី មញ្ញសិ សុនក្ខត្តំ អបិ នុ
 កស្ស^(១) តស្មី កត្តំ សុនក្ខត្តំ កម្យតា អស្សាតិ ។
 នោ ហេតំ កន្លៃ តំ កស្ស ហេតុ អនុញ្ញ^(២)
 កន្លៃ កត្តំ បដិក្កុលសម្មតន្តំ ។ ឯវមេវ ទោ
 សុនក្ខត្តំ នេវសញ្ញាណសញ្ញាយតនាធិមុត្តស្ស បុរិស-
 បុគ្គលស្ស យេ អាតិញ្ញញ្ញាយតនសញ្ញោជនេ សេ
 វន្លៃ ។ សោ ឯវមស្ស វេទិតត្រោ អាតិញ្ញញ្ញាយត-
 នសញ្ញោជនេន ហិ ទោ វិសំយុត្តោ នេវសញ្ញាណ-
 សញ្ញាយតនាធិមុត្តោ បុរិសបុគ្គលោតិ ។

[៧៥] ហំនំ ទោ បនេតំ សុនក្ខត្តំ វិជ្ជិតំ
 យំ នេធកត្រោ បុរិសបុគ្គលោ សម្មាទិញ្ញាណធិមុត្តោ
 អស្ស ។ សម្មាទិញ្ញាណធិមុត្តស្ស ទោ សុនក្ខត្ត
 បុរិសបុគ្គលស្ស តប្បដិវ្យបី ចេវ កតា សណ្ឋាតិ

១ ឧ. ម. កស្ស បុរិសស្ស ។ ២ ឧ. អទំ ហិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបទិស្សស្ថានៈ

មិនគប់កន្ទុវបុរសបែបនោះផង មិនដល់ម្នាក់សេចក្តីតារាពៅរកបុរសបែប
 នោះផង ។ ម្នាលសុន្ទក្ខ ប្រៀបដូចបុរសបរិភោគរួចហើយ គប្បី
 ចោលនូវភោជនជាទីតាប់ចិត្ត ។ ម្នាលសុន្ទក្ខ អ្នកសំគាល់សេចក្តី
 នោះដូចម្តេច ម្នាលសុន្ទក្ខ បុរសនោះ តើគប្បីមានសេចក្តីប្រាថ្នា
 ក្នុងកត្តានោះទៀត ដែរឬទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សេចក្តីប្រាថ្នាក្នុង
 កត្តារបស់បុរសនោះមិនមានទេ ដំណើរនេះ ព្រោះហេតុអ្វី បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន ព្រោះកត្តានោះ គេសន្មតថាជារបស់បដិកូល ។ ម្នាលសុន្ទក្ខ
 បុរសបុគ្គល ដែលមានអធ្យាស្រ័យទុនទៅរកនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតន
 សមាបត្តិ រមែងខ្ញាក់ចោលនូវការប្រកបក្នុងអាកិញ្ញាយតនសមាបត្តិ
 នោះ ក៏មានទុបមេយ្យយ៉ាងនេះឯង ។ បុរសបុគ្គលនោះ បណ្ឌិតគប្បី
 ដឹងថា ជាអ្នកមានអធ្យាស្រ័យទុនទៅរកនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនសមា-
 បត្តិ ប្រាសចាកការប្រកបដោយអាកិញ្ញាយតនសមាបត្តិហើយ ដោយ
 ប្រការដូច្នោះ ។

(៧៥) ម្នាលសុន្ទក្ខ មួយទៀត ហេតុដែលទាំឲ្យបុរសបុគ្គល
 ពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ មានអធ្យាស្រ័យទុនទៅរកព្រះនិព្វានដោយប្រពៃ
 រមែងមាន ។ ម្នាលសុន្ទក្ខ បុគ្គលដែលមានអធ្យាស្រ័យទុនទៅរក
 ព្រះនិព្វានដោយប្រពៃ តែហានិយាយឡើង តែងប្រមៀលទៅរកព្រះ

ទេវវិទ្យាស្ស សុត្តន្តសុត្តេ សម្មាទិព្វានិម្មត្តកាលំ

ភននុធម្មញ្ញំ អនុវិគត្តោតិ អនុវិចារេតិ ភញ្ញំ បុរិសំ
 ភជិតំ ភេន ច ចិត្តំ អាបជ្ជិតំ នេវសញ្ញាណសញ្ញា-
 យភននុសយុត្តាយ ច បន កថាយ កច្ចមាណយ
 ន សុស្សសតិ ន សោតំ ឌិទហតិ ន អញ្ញា
 ចិត្តំ ឌុបជ្ជបេតិ ន ច តំ បុរិសំ ភជិតំ ន ច ភេន
 ចិត្តំ អាបជ្ជិតំ ។ សេយ្យជាបិ សុនក្ខត្ត តាលោ
 មក្ខកច្ចិដ្ឋោ អកញ្ចោ បុន វិជ្ជិយា ឯវមេវ ទោ សុ-
 នក្ខត្ត សម្មាទិព្វានិម្មត្តស្ស បុរិសបុគ្គលស្ស យេ
 នេវសញ្ញាណសញ្ញាយភននុសញ្ញាជនេ សេ ឌិច្ចិដ្ឋោ
 ឌិច្ចិដ្ឋនេវ តាលាវក្កកតេ អនការង្គតេ^(១) អាយតិ
 អនុប្បាទនម្មេ ។ សោ ឯវមស្ស វេទិតញ្ចោ នេវ-
 សញ្ញាណសញ្ញាយភននុសញ្ញាជនេន ហិ ទោ វិសយុត្តោ
 សម្មាទិព្វានិម្មត្តោ បុរិសបុគ្គលោតិ ។

១ ឧ. អនការពេតេ ។ ម. អនការង្គតេ ។

ទេវទេវតា សុពុទ្ធសុត្រ ភាពនៃបុគ្គលមានអធ្យាស្រ័យទន់ទៅរកព្រះនិព្វានដោយប្រពៃ
និព្វាននោះផង បុរសបុគ្គលនោះរមែងត្រិះរិះរឿយ ។ ពិចារណារឿយ ។
នូវហេតុដែលប្រព្រឹត្តទៅតាមព្រះនិព្វាននោះផង គប់រកនូវបុរសបែបនោះ
ផង តែងដល់នូវសេចក្តីគោរពទៅរកបុរសបែបនោះផង ទោះបីសំដីដែល
គេនិយាយប្រកបដោយនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនសមាបត្តិ ក៏បុរសបុគ្គល
នោះ មិនចង់ស្តាប់ផង មិនផ្តល់គ្រឿងផង មិនគំកល់ចិត្តដើម្បីជឿផង
មិនគប់រកនូវបុរសបែបនោះផង មិនដល់នូវសេចក្តីគោរពទៅរកបុរសបែប
នោះផង ។ ម្នាលសុខកុត្ត ដើមរោគកំបុតចុង មិនគួរដើម្បីដុះលូតលាស់
ឡើងបាន យ៉ាងណាមិញ ម្នាលសុខកុត្ត បុរសបុគ្គលដែលមានអធ្យា-
ស្រ័យទន់ទៅរកព្រះនិព្វានដោយប្រពៃ រមែងផ្តាច់ផ្តុលនូវការប្រកបក្នុង
នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនសមាបត្តិ ឲ្យអស់រលីងដូចជាដើមរោគ ដែល
គេក្របែលគាស់រលីងឲ្យលង់ដុះតទៅទៀតហើយ បានធ្វើឲ្យលង់មាន
បែបភាពតទៅទៀតហើយ ឲ្យជាធម៌លង់មានកំណើត តទៅមុខទៀត
ហើយ ក៏យ៉ាងនោះឯង ។ បុរសបុគ្គលនោះ បណ្ឌិតគប្បីជឿថា ជា
អ្នកមានអធ្យាស្រ័យទន់ទៅរកព្រះនិព្វាន ដោយប្រពៃ ប្រាសចាកការ
ប្រកបក្នុងនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនសមាបត្តិហើយ ដោយប្រការដូច្នោះ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបប្បណ្ណសកំ

(៧៦) ហំនំ ខោ បនេតំ សុទ្ធកុត្ត វិជ្ជតិ យំ
 ននេកត្តស្ស កិក្កុលោ ឯវមស្ស កណ្ណា ខោ សលុំ
 សមណោ ន វត្តំ អវិជ្ជាវិសនោសោ ធន្តរកត្យាតានេ
 ហិ^(១) រុប្បតិ តំ មេ កណ្ណាសលុំ បហំនំ អបដិតោ
 អវិជ្ជាវិសនោសោ សម្មានិព្វានាធិមុត្តោហមស្មិតិ ឯវ-
 មាទិ^(២) អស្ស អត្តំ សទានំ ។ សោ យានិ សម្មានិ-
 ព្វានាធិមុត្តស្ស អសច្ចាយានិ តានិ អនុយុញ្ជេយ្យ ។
 អសច្ចាយំ ចក្កុតា រូបនស្សនំ អនុយុញ្ជេយ្យ
 អសច្ចាយំ សោតនន សទ្ធិំ អនុយុញ្ជេយ្យ អសច្ចាយំ
 យានេន កង្កំ អនុយុញ្ជេយ្យ អសច្ចាយំ ជីវ្ហយ
 វសំ អនុយុញ្ជេយ្យ អសច្ចាយំ កាយេន ដោដ្ឋតំ
 អនុយុញ្ជេយ្យ អសច្ចាយំ មនសា ធម្មំ អនុ-
 យុញ្ជេយ្យ ។ កស្ស អសច្ចាយំ ចក្កុតា រូបនស្សនំ
 អនុយុត្តស្ស អសច្ចាយំ សោតនន សទ្ធិំ អនុ-
 យុត្តស្ស អសច្ចាយំ យានេន កង្កំ អនុយុត្តស្ស ។

១ ឧ. ម. ធន្តរកត្យាតានេ ។ ២ ឧ. ឯវ មាទិ ។ ម. ឯវ មាទិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបទសុត្តនិកាយ

(៧៦) ម្ចាស់សុខកុត្ត ហោតុដែលនាំឲ្យភិក្ខុៗ ក្នុងសាសនានេះ មានសេចក្តីគ្រិះរិះ យ៉ាងនេះថា សរ ព្រះសមណគ្រាស់ហើយថា ជាគណ្ណ ទោសជាពិសគីអវិជ្ជា តែងកម្រើកឡើង ដោយសារធន្តរក និងព្យាបាទ សរ គឺគណ្ណនោះ អាត្មាអញបានលះបង់ហើយ ទោស ជាពិសគីអវិជ្ជា ក៏អាត្មាអញបាននាំចេញហើយដែរ អាត្មាអញមានអជ្ជា- ស្រ័យទុនទៅរកព្រះនិព្វាន ដោយប្រព្រឹត្តហើយ សេចក្តីគ្រិះរិះយ៉ាងនេះ ដូច្នេះជាដើម ជាសេចក្តីគ្រិះរិះមានប្រយោជន៍ ក៏រមែងមាន ។ តែភិក្ខុនោះ ថែរជាប្រកបរឿយៗ នូវការម្នាក់មិនជាទីសប្បាយ សម្រាប់អ្នកដែល មានអជ្ជាស្រ័យទុនទៅរកព្រះនិព្វានដោយប្រព្រឹត្ត ។ គឺ ប្រកបរឿយៗ នូវរូបមិនជាទីសប្បាយ ដោយចក្ក ប្រកបរឿយៗ នូវសំឡេងមិនជាទី សប្បាយ ដោយសោតៈ ប្រកបរឿយៗ នូវក្លិនមិនជាទីសប្បាយ ដោយ យានៈ ប្រកបរឿយៗ នូវរសមិនជាទីសប្បាយដោយជីវ្ហ ប្រកបរឿយៗ នូវរាជ្ជត្ថៈមិនជាទីសប្បាយដោយកាយ ប្រកបរឿយៗ នូវធម៌មិនជាទី សប្បាយដោយចិត្ត ។ កាលភិក្ខុនោះ ប្រកបរឿយៗ នូវការឃើញរូប មិនជាទីសប្បាយដោយចក្ក ប្រកបរឿយៗ នូវសំឡេងមិនជាទីសប្បាយ ដោយសោតៈ ប្រកបរឿយៗ នូវក្លិនមិនជាទីសប្បាយ ដោយយានៈ

ទេវហិរញ្ញស្ស សុទ្ធក្ខសុត្តេ សល្យទ្ធិបរា

អសប្បាយ ជិក្ខុយ រស អនុយុត្តស្ស អសប្បាយ
 កាយេន ដោដ្ឋត្ថំ អនុយុត្តស្ស អសប្បាយំ មនសា
 ធម្មំ អនុយុត្តស្ស ភតោ ចិត្តំ អនុទ្ធិសេយ្យ ។ សោ
 ភតាទុទ្ធិសិតេន ចិត្តេន មរណំ វា និករោយ្យ
 មរណាមត្តំ វា ទុក្ខំ ។ សេយ្យជាចិ សុនត្តុត បរិសោ
 សល្លេន វិទ្ធោ អស្ស សវិសេន កាឡិបលេបនេន
 តស្ស មិត្តាមច្ចា ញាតិសាលាហិតា ភិសក្ខំ សល្ល-
 កត្តំ ឧបដ្ឋមេយ្យំ ។ តស្ស សោ ភិសក្ខោ
 សល្លកត្តោ សត្តេន វណាមុទំ បរិករោយ្យ សត្តេន
 វណាមុទំ បរិករោត្តា ឯសនិយា សល្លំ ឯសេយ្យ
 ឯសនិយា សល្លំ ឯសិត្តា សល្លំ អព្វាហេយ្យ^(១)
 អប្បនេយ្យ វិសនោសំ សធុនាទិសេសំ អនុនាទិសេ-
 សោតិ ជានមាថោ^(២) ។ សោ ឯវំ វិទេយ្យ អម្ពោ
 បរិស ឧត្តហតិ^(៣) ខោ តេ សល្លំ អបដិតោ វិសនោ-
 សោ អនុនាទិសេសោ អលត្តា តេ អនន្តរាយាយ

១ ឧ. អបរោយ្យ ។ ២ អបរោយ្យ ។ ៣ ឧ. មញ្ញាថោ ។ ៤ ឧ. ម. ឧត្តតំ ។

ទេវទហវន្ត សុន្ទរតសូត្រ រូបមនោយបុរសត្រូវសរ

ប្រកបរឿយៗ នូវសមិនជាទីសប្បាយ ដោយជំងឺ ប្រកបរឿយៗ នូវ
 ដោយដួតៗមិនជាទីសប្បាយដោយកាយ ប្រកបរឿយៗ នូវធម្មារម្មណ៍មិនជា
 ទីសប្បាយដោយចិត្ត ពត៌ៈក៏គ្របសង្កត់ចិត្ត ។ ភិក្ខុនោះ លុះត្រូវពត៌ៈគ្រប
 សង្កត់ចិត្តហើយ ក៏ដល់នូវមរណៈឬដល់នូវសេចក្តីទុក្ខស្ទើរ តមរណៈ ។
 ម្ចាស់សុន្ទរត្ត ដូចបុរសត្រូវសរ ដែលត្រាំដោយឃ្នាំពិស ជ្រាបជោក
 ជាំហើយ មិត្រតាមាត្យ ញាតិសាលាហិត របស់បុរសនោះ ក៏ឲ្យពេទ្យ
 វះ ជាអ្នកស្អាតជំនាញរក្សា ។ ពេទ្យវះអ្នកស្អាតជំនាញនោះ វះមុខដំបៅ
 របស់បុរសនោះ ដោយគ្រឿងសស្រ្តា លុះវះមុខដំបៅដោយគ្រឿងសស្រ្តា
 រួចហើយ ក៏រវែកសរ ដោយគ្រឿងសម្រាប់រវែក (ដង្ហើប) លុះរវែក
 រកសរ ដោយគ្រឿងសម្រាប់រវែកហើយ ក៏ដកចេញនូវសរមានពិសជា
 ទោស ដែលសេសសល់នៅ ក៏ដឹងថា ពិសជាទោសនោះ មិនមាន
 នៅសេសសល់ទេ ។ ពេទ្យវះនោះនិយាយយ៉ាងនេះថា នៃបុរសដ៏ចម្រើន
 សររបស់អ្នក យើងបានដកចេញហើយ ពិសជាទោស យើងបាន
 នាំចេញ ឥតមានសេសសល់ឡើយ ល្អមិនមានអន្តរាយដល់អ្នកហើយ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបបទស្កានំ

សប្បាយានិ ចេវ ភោជនានិ កុញ្ញយ្យាសិ មា
 តេ អសប្បាយានិ ភោជនានិ កុញ្ញតោ វណោ
 អស្សាវី អស្ស កាលេន កាលញ្ច វណំ ដោ-
 វេយ្យាសិ កាលេន កាលំ វណាមុំ អាលម្មេយ្យាសិ
 មា តេ ន កាលេន កាលំ វណំ ដោវតោ កាលេន
 កាលំ វណាមុំ អាលម្មតោ បុព្វលោហិតំ វណាមុំ
 បរិយោនទ្ធិ មា ច វតាតបេ ចារិត្តំ អនុយុត្តំ
 មា តេ វតាតបេ ចារិត្តំ អនុយុត្តស្ស វជោសុត្តំ
 វណាមុំ អនុទ្ធិសេសិ វណានុត្តំ ច អម្មោ បុរិស
 វិហវេយ្យាសិ វណាសារោបិតិ ។ តស្ស ឯវមស្ស ឧត្ត-
 ហិតំ ខោ មេ សវនំ អបដិតោ វិសនោសោ អនុបាទិ-
 សេសោ អលញ្ច មេ អនន្តរាយាយាតិ ។ សោ
 អសប្បាយានិ ចេវ ភោជនានិ កុញ្ញយ្យ តស្ស
 អសប្បាយានិ ភោជនានិ កុញ្ញតោ វណោ អស្សាវី
 អស្ស ន ច កាលេន កាលំ វណំ ដោវេយ្យ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបិណ្ណសកៈ

អ្នកគួរបរិភោគភោជនដែលជាទីសប្បាយ អ្នកកុំបរិភោគភោជនមិនជាទី
សប្បាយ ឲ្យជំបៅរីកឡើយ អ្នកគួរលាងជំបៅភាមកាលជីសមគួរផង
គួរលាបមុខជំបៅភាមកាលជីសមគួរផង អ្នកកុំមិនលាងជំបៅភាមកាលជី
សមគួរ កុំមិនលាបមុខជំបៅភាមកាលជីសមគួរ ឲ្យមុខជំបៅដែលមានខ្លះ
និងឈាមរុំជិតឡើយ អ្នកកុំដើរហាលខ្យល់និងកំដៅថ្ងៃ អ្នកកុំដើរហាល
ខ្យល់និងកំដៅថ្ងៃ ឲ្យលំអន់ចូល រមែងជំបៅឡើយ នៃបុរសជី
ចម្រើន អ្នកគ្រូនៅក្បែរជំបៅ គ្រូនៅផ្សះជំបៅចុះ ។ បុរសនោះមាន
សេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា សររបស់អាត្មាអញ ពេទ្យបានដកយកចេញ
ហើយ ពិសជាទោស ពេទ្យបាននាំចេញ ឥតមានសេសសល់ហើយ
ល្មមមិនមានអន្តរាយដល់អាត្មាអញហើយ ។ បុរសនោះ ក៏បរិភោគ
ភោជនមិនជាទីសប្បាយផង កាលដែលបុរសនោះ បរិភោគភោជនមិន
ជាទីសប្បាយ ជំបៅក៏ដរើកឡើង ទាំងមិនលាងជំបៅភាមកាលជីសមគួរ

ទេវហេតុស្ស សុញ្ញត្តសុញ្ញ សល្លិទ្ធិបរា

ន ច កាលេន កាលំ វណាមុំ អាលិម្បយ្យ
 តស្ស ន កាលេន កាលំ វណំ គោតោ ន ច
 កាលេន កាលំ វណាមុំ អាលិម្បតោ បុត្តលោហិតំ
 វណាមុំ បរិយោនទ្ធិយ្យ វតាតបេ ច ចារិត្តំ
 អនុយ្យញ្ញេយ្យ តស្ស វតាតបេ ចារិត្តំ អនុយ្យត្តស្ស
 រដោសុតំ វណាមុំ អនុទ្ធិសេយ្យ ន ច
 វណាមុត្តិ វិហរេយ្យ ន វណាសារាមំ តស្ស
 វេស្ស វ អសប្បាយកិរិយាយ អសុចិវិសនោសោ
 អបដិគោ សុខនាទិសេសោ តទុកយេន វណោ
 បុត្តំ តច្ឆេយ្យ ។ សោ បុត្តំ តតេន វណោ
 មរណំ វ និកច្ឆេយ្យ មរណាមត្តំ វ ទុត្តំ ឃរមេវ
 ទោ សុនក្ខត្ត វិទមេតំ វិជ្ជតិ យំ វេនកច្ចស្ស
 កិក្ខុនោ ឃរមស្ស តស្សា ទោ សល្លំ សមណោ
 វតំ អវិជ្ជាវិសនោសោ ធម្មកកត្យានាទេហិ វប្បតិ

ទេវទណ្ឌ លុនព្វសូត្រ ឧបមាដោយបរសត្រវេស

ទាំងមិនលាបមុខដំបៅតាមកាលដ៏សមគួរ កាលដែលបុរសនោះ មិន
 លាងមុខដំបៅតាមកាលដ៏សមគួរ មិនលាបដំបៅតាមកាលដ៏សមគួរ ខ្លះ
 នឹងឈាម ក៏រូបវិតស្ថៈមុខដំបៅ បុរសនោះប្រកបរឿយៗ នូវការដើរ
 ហាលខ្យល់នឹងកំដៅថ្ងៃ កាលដែលបុរសនោះ ប្រកបរឿយៗ នូវការ
 ដើរហាលខ្យល់នឹងកំដៅថ្ងៃ លំអង់ធូលីក៏មុខដំបៅ បុរសនោះឈ្មោះថា
 មិនរក្សាដំបៅផង មិនផ្សះដំបៅផង បុរសនោះមិនបាននាំចេញនូវវត្ថុមិន
 ស្អាត និងពិសជាពេសដែលនៅសេសសល់ ព្រោះកិរិយាមិនជាទី
 សប្បាយនេះឯង មុខដំបៅទើបដរឡើង ដោយហេតុទាំងពីរនោះ ។
 បុរសនោះ ក៏ដល់នូវមរណៈ ឬដល់នូវទុក្ខស្នេហ៍តែមរណៈ ដោយដំបៅ
 ដែលដរឡើង សេចក្តីនេះមានទុបមាយ៉ាងណា ម្ចាស់សុនិក្ខត មាន
 ទុបមេយ្យដូចហេតុដែលនាំឲ្យកិក្ខុបខ្លះ ក្នុងសាសនានេះ មានសេចក្តី
 ត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា សរ ព្រះសមណៈត្រាស់ហើយថា ជាគណ្ណ ទោស
 ជាពិស គឺអវិជ្ជា តែងកម្រើកឡើង ដោយសារធួនរាគនឹងព្យាបាទ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ខបិបណ្ណសកំ

តំ មេ ភស្តុភារសន្តំ បហំនំ អបដិភោ អវិជ្ជាវិសោទោសោ
 សម្មាទិញ្ចោនាទិមុត្តាហមស្មិតិ ឯវមាទិ អស្ស អត្ថ
 សមាទំ ។ សោ យាទិ សម្មាទិញ្ចោនាទិមុត្តស្ស
 អសម្មាទិ តាទិ អនុយុញ្ជេយ្យ អសម្មាទយំ ចត្តុតា
 រូបទស្សនំ អនុយុញ្ជេយ្យ អសម្មាទយំ សោគន
 សទ្ធិ អនុយុញ្ជេយ្យ អសម្មាទយំ យានេន ភទ្ធិ
 អនុយុញ្ជេយ្យ អសម្មាទយំ ជីវ្ហយ រសំ អនុ-
 យុញ្ជេយ្យ អសម្មាទយំ កាយេន ដោដ្ឋតំ អនុយុញ្ជេយ្យ
 អសម្មាទយំ មនសា ធម្មំ អនុយុញ្ជេយ្យ ។ ភស្ស
 អសម្មាទយំ ចត្តុតា រូបទស្សនំ អនុយុត្តស្ស អ-
 សម្មាទយំ សោគន សទ្ធិ អនុយុត្តស្ស អសម្មាទយំ
 យានេន ភទ្ធិ អនុយុត្តស្ស អសម្មាទយំ ជីវ្ហយ
 រស អនុយុត្តស្ស អសម្មាទយំ កាយេន ដោដ្ឋតំ
 អនុយុត្តស្ស អសម្មាទយំ មនសា ធម្មំ អនុ-
 យុត្តស្ស សោ^(១) រាតោ ចិត្តំ អនុត្តសេយ្យ ។

១ ឧ. សោតិ បទំ ន ទិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបទិសស្ថានសក្ក

សវគ្គិក្កនោះ អាត្មាអញបានលះបង់ហើយ ទោសជាពិសគឺអវិជ្ជា
 អាត្មាអញបាននាំចេញហើយ អាត្មាអញមានអធ្យាស្រ័យទុនទៅរកព្រះ
 និព្វានដោយប្រព្រឹត្តហើយ សេចក្តីគ្រោះវិវាយនេះដូច្នោះជាដើម ជាការ
 មានប្រយោជន៍ ។ ភិក្ខុនោះបរជាប្រកបរឿយៗ នូវការម្នាក់មិនជា
 ទិសប្បាយ សម្រាប់អ្នកដែលមានអធ្យាស្រ័យទុនទៅរកព្រះនិព្វានដោយ
 ប្រព្រឹត្ត គឺប្រកបរឿយៗ នូវការឃើញរូប មិនជាទិសប្បាយ ដោយចក្ខុ
 ប្រកបរឿយៗនូវសំឡេងមិនជាទិសប្បាយ ដោយសោតៈ ប្រកបរឿយៗ
 នូវក្លិនមិនជាទិសប្បាយ ដោយយានៈ ប្រកបរឿយៗ នូវរសមិនជាទិ
 សប្បាយ ដោយជីវ្ហ ប្រកបរឿយៗនូវដេត្តៈមិនជាទិសប្បាយ ដោយ
 កាយ ប្រកបរឿយៗនូវធម្មារម្មណ៍មិនជាទិសប្បាយ ដោយចិត្ត ។ កាល
 ភិក្ខុនោះប្រកបរឿយៗនូវការឃើញរូបមិនជាទិសប្បាយ ដោយចក្ខុ ប្រកប
 រឿយៗនូវសំឡេងមិនជាទិសប្បាយដោយសោតៈ ប្រកបរឿយៗនូវក្លិនមិន
 ជាទិសប្បាយ ដោយយានៈ ប្រកបរឿយៗនូវរសមិនជាទិសប្បាយដោយ
 ជីវ្ហ ប្រកបរឿយៗ នូវដេត្តៈមិនជាទិសប្បាយ ដោយកាយ ប្រកប
 រឿយៗនូវធម្មារម្មណ៍មិនជាទិសប្បាយ ដោយចិត្ត ព្រះគំគ្របសន្តិកចិត្ត។

ទេវទាយត្តិស្ស សុទ្ធកុសលេ សម្មាសិទ្ធិនិមិត្តភាវោ

សោ ភកាដុទ្ធិសិទ្ធិនេ ចិត្តនេ មរណំ វា និគច្ឆេយ្យ

មរណាមត្ត វា ទុក្ខំ ។ មរណាញោតំ សុទ្ធកុត

អរិយស្ស វិនយេ យោ សិក្ខំ បច្ចក្កាយ

ហីនាយាវត្តតិ ។ មរណាមត្តញោតំ សុទ្ធកុត ទុក្ខំ

យោ អញ្ញតំ សង្កលិដ្ឋំ អាបត្តំ អាបដ្ឋតិ ។

(៧៧) ហំនំ ខោ បនេតំ សុទ្ធកុត វិជ្ជតិ យំ

និទេកច្ចស្ស ភិក្ខុនោ ឯវមស្ស តណ្ហា ខោ

សល្លំ សមណោ នុតំ អវិជ្ជាវិសនោសោ ពន្ធភត-

ព្យាគាទេហិ រុប្បតិ តំ មេ តណ្ហាសល្លំ បហំនំ

អបដិសោ អវិជ្ជាវិសនោសោ សម្មាសិទ្ធិនិមិត្តភាវោ-

មស្មិតិ ។ សម្មាសិទ្ធិនិមិត្តភាវោស្ស មសោ សោ

ទេវហោត្ត សុនព្ពត្តបុត្រ កាលនៃបុគ្គលមានអរិយស្រ័យទូទៅក្រះនិព្វានដោយប្រពៃ
 ភិក្ខុនោះ លុះត្រូវវេទនា គ្របសង្កត់ចិត្តហើយ ក៏ដល់នូវមរណៈ ឬដល់នូវ
 ទុក្ខស្មើនៃមរណៈ ។ ម្នាលសុនក្ខត្ត ពាក្យថា មរណៈ នេះ សំដៅ
 យកភិក្ខុដែលពោលលាសិទ្ធិ ក្នុងវិន័យ របស់ព្រះអរិយៈ ហើយទៅ
 ប្រព្រឹត្តខ្លួនជាបុគ្គលថេតាបរិញ្ញ ។ ម្នាលសុនក្ខត្ត ពាក្យថា ទុក្ខ
 ស្មើនៃមរណៈ នេះ សំដៅយកភិក្ខុ ដែលត្រូវអាបក្កណាមួយ ដែល
 នាំឲ្យសៅហ្មងព្រម ។

(៧៧) ម្នាលសុនក្ខត្ត មួយទៀត ហេតុដែលនាំឲ្យភិក្ខុខ្លះ ក្នុង
 សាសនានេះ មានសេចក្តីគ្រិះរិះឃាំងនេះថា សរ ព្រះសមណៈត្រាស់
 ហើយថាជា កណ្តា ទោសជាពិសគឺអវិជ្ជា តែងកម្រើកទើងដោយ-
 សារធន្តរគន្លងព្យាបាទ សរគឺកណ្តានោះ អាត្មាអញមានលុះបង្កហើយ
 ទោសជាពិសគឺអវិជ្ជា អាត្មាអញមាននាំចេញហើយ អាត្មាអញមានអធ្យា-
 ស្រ័យទូទៅក្រះនិព្វានដោយប្រពៃហើយ ដោះ រមែងមាន ។ កាល
 ដែលគេកំពុងមានអរិយស្រ័យទូទៅក្រះនិព្វានដោយប្រពៃ ភិក្ខុនោះ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបបទ្គក្កាសកំ

យានិ សម្មា និព្វានាធិមុត្តស្ស អសប្បយានិ
 តានិ នាទុយុត្តោយ្យ អសប្បាយ ចក្កុតា រូប-
 ទស្សនំ នាទុយុត្តោយ្យ អសប្បាយំ សោតេន សន្និ-
 នាទុយុត្តោយ្យ អសប្បាយំ យានេន កង្កំ នាទុ-
 យុត្តោយ្យ អសប្បាយំ ជិក្ខុយ រសំ នាទុយុត្តោយ្យ
 អសប្បាយំ កាយេន ដោដ្ឋតំ នាទុយុត្តោយ្យ
 អសប្បាយ មនសា ធម្មំ នាទុយុត្តោយ្យ ។ កស្ស
 អសប្បាយំ ចក្កុតា រូបទស្សនំ អននុយុត្តស្ស
 អសប្បាយំ សោតេន សន្និ អននុយុត្តស្ស អសប្បាយំ
 យានេន កង្កំ អននុយុត្តស្ស អសប្បាយំ ជិក្ខុយ រសំ
 អននុយុត្តស្ស អសប្បាយំ កាយេន ដោដ្ឋតំ អន-
 នុយុត្តស្ស អសប្បាយំ មនសា ធម្មំ អននុយុត្តស្ស
 រតោ ចិត្តំ នាទុទ្ធិសេយ្យ ។ សោ ន រតានុទ្ធិសិកេន
 ចិត្តេន នេវ មរណំ វា និកច្ឆេយ្យ ន មរណាមត្តំ វា
 ទុក្ខំ ។ សេយ្យថាបិ សុនក្ខត្ត បុរិសោ សល្លេន
 វិទ្ធោ អស្ស សវិសេន តាន្ធិបលេមនេន ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ទបរិបណ្ណសកៈ

មិនប្រកបរឿយៗ នូវអារម្មណ៍មិនជាទីសប្បាយ សម្រាប់បុគ្គលអ្នកមាន
 ឥឡាស្រីយឧនទៅរកគ្រោះមិព្វាន ដោយប្រាថ្នាឡើយ គឺមិនប្រកបរឿយៗ
 នូវការឃើញរូបមិនជាទីសប្បាយ ដោយចក្ក មិនប្រកបរឿយៗនូវសំឡេង
 មិនជាទីសប្បាយ ដោយសោតៈ មិនប្រកបរឿយៗនូវក្លិនមិនជាទីសប្បាយ
 ដោយយានៈ មិនប្រកបរឿយៗនូវរសមិនជាទីសប្បាយ ដោយជីវ្ហ មិន
 ប្រកបរឿយៗនូវដេត្តាមិនជាទីសប្បាយ ដោយកាយ មិនប្រកបរឿយៗ
 នូវធម្មារម្មណ៍មិនជាទីសប្បាយ ដោយចិត្ត ។ កាលកិក្ខុនោះ មិនប្រកប
 រឿយៗ នូវការឃើញរូបមិនជាទីសប្បាយ ដោយចក្ក មិនប្រកបរឿយៗ
 នូវសំឡេងមិនជាទីសប្បាយ ដោយសោតៈ មិនប្រកបរឿយៗ នូវក្លិន
 មិនជាទីសប្បាយ ដោយយានៈ មិនប្រកបរឿយៗនូវរសមិនជាទីសប្បាយ
 ដោយជីវ្ហ មិនប្រកបរឿយៗ នូវដេត្តាមិនជាទីសប្បាយ ដោយកាយ
 មិនប្រកបរឿយៗនូវធម្មារម្មណ៍មិនជាទីសប្បាយ ដោយចិត្ត រាគៈក៏មិន
 គ្របសង្កត់ចិត្ត ។ លុះកិក្ខុនោះ មិនត្រូវរាគៈគ្របសង្កត់ចិត្តហើយ ក៏
 មិនដល់នូវមរណៈ ឬមិនដល់នូវទុក្ខស្ទើរតែមរណៈទេ ។ ម្នាលសុខកុត្ត
 ដូចបុរសត្រូវសរ ដែលត្រាំដោយថ្នាំពិស ជ្រាបដោយដំហើយ ។

ទេវហវិជ្ជស្ស សុត្តន្តសុត្តេ សម្មាសិទ្ធិនិម្មិត្តកថា

តស្ស មិត្តាមត្តា ញាតិសាលោហិតា ភិក្ខុក្កំ សលុក្កត្តំ
 ឧបដ្ឋបេយ្យំ ។ តស្ស សោ ភិក្ខុក្កោ សលុក្កតោ
 សត្តនំ វណ្ណមុំ បរិក្កន្តេយ្យ សត្តនំ សលុំ
 វណ្ណមុំ បរិក្កន្តត្ថា ឯសនិយា សលុំ ឯសេយ្យ
 ឯសនិយា ឯសិត្តា សលុំ អព្វាហេយ្យ អបទេយ្យ
 វិសោទេសំ អនុនាទិសេសំ អនុនាទិសេសោតិ ជា-
 នមាណោ ។ សោ ឯវំ វទេយ្យ អម្ពោ បុរិស
 ឧត្តហតំ ខោ តេ សលុំ អបទិតោ វិសោទោសោ អនុ-
 នាទិសេសោ អនវត្តុ តេ អនន្តរាយាយ សច្ចាយានិ
 ចេវ កោជនានិ កុញ្ញយ្យាសិ មា តេ អសច្ចាយានិ
 កោជនានិ កុញ្ញតោ វណ្ណា អស្សាវី អស្ស
 កាលេន កាលត្ថ វណំ លោវេយ្យាសិ កាលេន
 កាលំ វណ្ណមុំ អាលិម្មេយ្យាសិ មា តេ ន កា-
 លេន កាលំ វណំ លោវតោ កាលេន កាលំ
 វណ្ណមុំ អាលិម្មតោ បុត្តលោហិតំ វណ្ណមុំ
 បរិយោទន្តិ មា ច វតាតបេ ចារិត្តំ អនុយុញ្ជិ

ទេវទោវន្ត សុខពុក្ខសូត្រ ភាពនៃបុគ្គលមានអធ្យាស្រ័យទទេវទោវន្តនិព្វានដោយច្រពៃ

មិត្រអាមាត្យ ញាតិសាលាហិត របស់បុរសនោះ គប្បីឲ្យពេទ្យវះអ្នក
ស្អាតជំនាញរក្សា ។ ពេទ្យវះ អ្នកស្អាតជំនាញនោះ គប្បីវះនូវមុខ
ជំនុំរបស់បុរសនោះ ដោយសស្រ្តា លុះវះនូវមុខជំនុំដែលមានសរ
ដោយសស្រ្តាច្រហើយ គប្បីរកវរកសរដោយគ្រឿងសម្រាប់រកវរក លុះ
រកវរកសរដោយគ្រឿងសម្រាប់រកវរកច្រហើយ គប្បីដកចេញនូវសរដែល
មានពិសជាពោស មិនឲ្យមាននៅសេសសល់ ពេទ្យវះនោះក៏ដឹងថា
មិនមានពិសនៅសេសសល់ទេ ។ ពេទ្យវះនោះ និយាយយ៉ាងនេះថា
នៃបុរសដ៏ចម្រើន សររបស់អ្នក យើងបានដកចេញហើយ ពិសជាពោស
យើងបាននាំចេញ ឥតមានសេសសល់ឡើយ ល្មមមិនមានសេចក្តី
អន្តរាយដល់អ្នកហើយ អ្នកគួរបរិភោគភោជនជាទីសប្បាយ អ្នកកុំបរិភោគ
ភោជនមិនជាទីសប្បាយ ឲ្យរីកជំនុំឡើយ អ្នកគប្បីលាងជំនុំតាមកាល
ជំនុំមគ្គុផង គប្បីលាបមុខជំនុំតាមកាលជំនុំមគ្គុផង អ្នកកុំខានលាង
ជំនុំតាមកាលជំនុំមគ្គុ កុំខានលាបមុខជំនុំតាមកាលជំនុំមគ្គុ ឲ្យមុខ
ជំនុំដែលមានខ្លះនិង ឈាមរុំជិតឡើយ អ្នកកុំដើរហាលខ្យល់និងកំដៅថ្ងៃ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបបទស្ថានំ

មា តេ វត្តាតថេ ចារិត្តំ អនុយុត្តស្ស រដោសុកំ
 វណាមុំ អនុទ្ធិសេសិ វណាមុត្តិ ច អន្តោ បុរិស
 វិហារេយ្យសិ វណាសារោមីតិ ។ តស្ស ឯមម្ម
 ឧត្តហតំ ទោ មេ សល្យំ អបដំតោ វិសនោសោ
 អនុនាទិសេសោ អលត្យ មេ អនុន្តរាយាយាតិ ។
 សោ សប្បាយានិ ចេវ កោជនានិ កុញ្ញយ្យ តស្ស
 សប្បាយានិ កោជនានិ កុញ្ញតោ វណោ ន អស្សវិ
 អស្ស កាលេន កាលត្ថ វណំ ឆោវេយ្យ កា-
 លេន កាលំ វណាមុំ អាលិម្បេយ្យ តស្ស កាលេន
 កាលំ វណំ ឆោវតោ កាលេន កាលំ វណាមុំ
 អាលិម្បតោ បុទ្ធលោហិតំ វណាមុំ ន បរិយោ-
 ធន្ធិយ្យ ន ច វត្តាតថេ ចារិត្តំ អនុយុត្តេយ្យ
 តស្ស វត្តាតថេ ចារិត្តំ អនុយុត្តស្ស រដោសុកំ
 វណាមុំ នាទ្ធិសេយ្យ វណាមុត្តិ ច វិហារេយ្យ
 វណាសារោមី តស្ស វមិស្ស វ សប្បាយតិរ-
 យាយ អសុចិវិសនោសោ អបដំតោ អនុនាទិសេសោ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបាសម្ពុទ្ធសកៈ

អ្នកកុំដើរហាល ទ្យល់និងកំដៅថ្ងៃ ឲ្យលំអង្គីគឺធូលីរុំមុខដំបៅទៅយ រៃ
 បុរសដ៏ចម្រើន អ្នកគប្បីនៅរក្សាដំបៅផង គប្បីនៅផ្សះដំបៅផង ។
 បុរសនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា សររបស់អាត្មាអញ ពេទ្យវះ
 បានដកចេញហើយ ពិសជាពោស ពេទ្យវះបាននាំចេញ ឥតមាន
 សេសសល់ហើយ ល្មមមិនមានសេចក្តីអន្តរាយដល់អាត្មាអញហើយ ។
 បុរសនោះគប្បីបរិភោគភោជន ជាទីសប្បាយ កាលបុរសនោះបរិភោគ
 រុក្ខភោជនជាទីសប្បាយ ដំបៅក៏មិនរីកឡើង ទាំងលាងនូវដំបៅតាម
 កាលដ៏សមគួរ ទាំងលាបនូវមុខដំបៅតាមកាលដ៏សមគួរ កាលបុរសនោះ
 លាងដំបៅតាមកាលដ៏សមគួរ លាបមុខដំបៅតាមកាលដ៏សមគួរហើយ
 ខ្លះនិងឈាម ក៏មិនរូបរីកមុខដំបៅ បុរសនោះមិនប្រកបនូវការដើរហាល
 ទ្យល់និងកំដៅថ្ងៃ កាលបុរសនោះមិនប្រកបនូវការដើរហាលទ្យល់និងកំ-
 ដៅថ្ងៃហើយ លំអង្គីធូលីក៏មិនបានរុំមុខដំបៅ បុរសនោះឈ្មោះថាអ្នក
 រក្សាទូរដំបៅផង ជាអ្នកផ្សះនូវដំបៅផង បុរសនោះបាននាំចេញនូវពិស
 ជាពោសមិនស្អាតដែលនៅសេសសល់ ព្រោះសេចក្តីសប្បាយនេះឯង

ទៅទៅវិញស្នូ សុទ្ធកុសល្លេ សម្មាទិព្វនាទិមុកកាល

តន្ត្រីក្រយេន វាលោ វិញ្ញេហយ្យ ។ សោ រុទ្ធិន វាលោន
 សញ្ញាវិទា នេវ មរណំ វា និគរេយ្យ ន មរណាមត្តំ វា
 ទុក្ខំ ឯវមេវ ទោ សុទ្ធកុត្ត ហំនមេតំ វិជ្ជិតំ យំ
 បដិធិកត្តស្ស ភិក្ខុនោ ឯវមស្ស តណ្ហា ទោ សល្លំ
 សមណោ ន វត្តំ អវិជ្ជាវិសនោសោ ធន្តរកត្យា-
 នានេហិ រុប្បតិ តំ មេ តណ្ហាសល្លំ បហំនំ
 អបដិភោ អវិជ្ជាវិសនោសោ សម្មាទិព្វនាទិមុត្តោ-
 ហមស្មិតំ ។ សម្មាទិព្វនាទិមុត្តស្ស វិសោសោ
 យានិ សម្មាទិព្វនាទិមុត្តស្ស អសប្បយានិ តានិ
 នាទុយុញ្ជយ្យ អសប្បយំ តក្កោន រុបនស្សនំ
 នាទុយុញ្ជយ្យ អសប្បយំ សោតេន សន្តំ
 នាទុយុញ្ជយ្យ អសប្បយំ ហានេន តន្តំ នាទុ-
 យុញ្ជយ្យ អសប្បយំ ជិញ្ហយ វសំ នាទុយុញ្ជយ្យ
 អសប្បយំ កាយេន ដោដ្ឋតំ នាទុយុញ្ជយ្យ
 អសប្បយំ មនសា នន្តំ នាទុយុញ្ជយ្យ ។

ទេវហេតុ សុទ្ធកុលសុត្រ ភាពនៃបុគ្គលមានអធ្យាស្រ័យទូទៅរកព្រះនិព្វានដោយប្រពៃ
មុខដំបៅក៏ដុះឡើង ដោយហេតុទាំងពីរនោះ ។ បុរសនោះក៏មិនដល់
នូវមរណៈ ឬមិនដល់នូវទុក្ខស្នើរតែមរណៈឡើយ ព្រោះដំបៅដែលមាន
សម្បុរវ័ថ្មដុះវាលឡើង សេចក្តីនេះមានទុបមាយ៉ាងណា ម្ចាស់សុខក្នុង
មានទុបមេយ្យដូច ហេតុដែលទាំឲ្យកិច្ចខ្លះក្នុងសាសនានេះ មានសេចក្តី
ត្រិះរិះដូច្នោះថា សរ ព្រះសមណៈ ត្រាស់ហើយថា ជាគណ្ណ ទោស
ជាពិសគឺអវិជ្ជា តែងកម្រើកឡើងដោយឆន្ទភត្តនិងព្យាបាទ សរគឺគណ្ណ
នោះ អាត្មាអញបានលះបង់ហើយ ទោសជាពិសគឺអវិជ្ជា អាត្មាអញបាន
នាំចេញហើយ អាត្មាអញមានអធ្យាស្រ័យទូទៅរកព្រះនិព្វាន ដោយ
ប្រពៃហើយ ដូច្នោះ វែមន៍មាន ។ កាលគេកំពុងមានអធ្យាស្រ័យទូទៅ
រកព្រះនិព្វានដោយប្រពៃ ក៏ក្នុងនោះ មិនប្រកបរឿយ ។ នូវការម្នាក់មិន
ជាទីសប្បាយ សម្រាប់អ្នកមានអធ្យាស្រ័យទូទៅរកព្រះនិព្វាន ដោយ
ប្រពៃ គឺមិនប្រកបរឿយ។ នូវការឃើញរួមមិនជាទីសប្បាយ ដោយចក្ខុ
មិនប្រកបរឿយ។ នូវសំឡេងមិនជាទីសប្បាយ ដោយសោតៈ មិនប្រកប
រឿយ។ នូវក្លិនមិនជាទីសប្បាយ ដោយយានៈ មិនប្រកបរឿយ ។ នូវរសមិន
ជាទីសប្បាយ ដោយជីវ្ហា មិនប្រកបរឿយ ។ នូវផោដ្ឋព្វៈមិនជាទីសប្បាយ
ដោយកាយ មិនប្រកបរឿយ។ នូវធម្មារម្មណ៍មិនជាទីសប្បាយដោយចិត្ត ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ខេរិបណ្ណសកំ

តស្ស អសប្បាយំ ចក្កំ វា រូបទស្សនំ អនន្ទយុត្តស្ស
 អសប្បាយំ សោតនន សទ្ធិំ អនន្ទយុត្តស្ស អសប្បាយំ
 យាននន កន្ធិំ អនន្ទយុត្តស្ស អសប្បាយំ ដ៏ញ្ចយ
 រសំ អនន្ទយុត្តស្ស អសប្បាយំ កាយនន
 ដោជ្ឈតំ អនន្ទយុត្តស្ស អសប្បាយំ មនសា ធម្មំ
 អនន្ទយុត្តស្ស វាកោ ចិត្តំ វា ធម្មំ វា វេយ្យ ។
 សោ ន វា កាណិទ្ធិសិតនន ចិត្តនន វេរ មរណំ
 វា ធម្មត្រយ្យ ន មរណមត្តំ វា ទុក្ខំ ។
 ឧបមា ខោ មេ អយំ សុនក្ខត្ត កតា អត្តវិញ្ញា-
 បនាយ (១) ។ អយមេវេត្ត អត្តោ ។ វិណោតិ ខោ
 សុនក្ខត្ត ធម្មតំ អជ្ឈតំ កាណំ អាយតនានំ អជិវចនំ ។
 វិសនោសោតិ ខោ សុនក្ខត្ត អវិជ្ជាយេតំ អជិវចនំ ។
 សល្លន្តិ ខោ សុនក្ខត្ត តណ្ហាយេតំ អជិវចនំ ។ ឃស-
 និតិ ខោ សុនក្ខត្ត សតិយេតំ អជិវចនំ ។ សត្តន្តិ
 ខោ សុនក្ខត្ត អវិយាយេតំ បញ្ញាយេ អជិវចនំ ។

១ ឧប. អនុស្ស វិញ្ញាបនាយ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបេយណ្ណសព្វៈ

កាលភិក្ខុនោះ មិនប្រកបរឿយៗ នៅការឃើញរូបមិនជាទីសប្បាយ ដោយ
 ចក្ខុ មិនប្រកបរឿយៗនូវសំឡេងមិនជាទីសប្បាយ ដោយសោតៈ មិន
 ប្រកបរឿយៗនូវក្លិនមិនជាទីសប្បាយ ដោយយានៈ មិនប្រកបរឿយៗ នូវ
 រសមិនជាទីសប្បាយ ដោយជីវ្ហ មិនប្រកបរឿយៗ នូវផ្កាដ្ឋព្វៈមិនជាទី
 សប្បាយ ដោយកាយ មិនប្រកបរឿយៗ នូវធម្មារម្មណ៍មិនជាទីសប្បាយ
 ដោយចិត្ត រាគៈក៏មិនអាចគ្របសង្កត់ចិត្តបាន ។ លុះភិក្ខុនោះ មិនត្រូវរាគៈ
 គ្របសង្កត់ចិត្តហើយ ក៏មិនដល់នូវមរណៈ ឬមិនដល់នូវទុក្ខ ស្មើវត
 មរណៈទេរឿយ ។ ម្នាលសុន្ទកុត្ត សេចក្តីទុបមារនេះ គឺថាគតបានធ្វើដ៏ម្យ
 នឹងញ៉ាំងជនឲ្យដឹងសេចក្តី ។ ឯសេចក្តីក្នុងទុបមា⁺នេះដូចគេទៅនេះ ។ ម្នាល
 សុន្ទកុត្ត ពាក្យថា ដំបៅ⁺នុ៎ះ ជាឈ្មោះនៃអាយតនៈ ដែលប្រព្រឹត្តទៅ
 ខាងក្នុងទាំង ៦ ។ ម្នាលសុន្ទកុត្ត ពាក្យថា ពិសជាពោស⁺ នុ៎ះ ជាឈ្មោះ
 នៃអវិជ្ជា ។ ម្នាលសុន្ទកុត្ត ពាក្យថា សរ⁺ នុ៎ះ ជាឈ្មោះនៃគណ្ណ ។
 ម្នាលសុន្ទកុត្ត ពាក្យថា គ្រឿងសម្រាប់រារាំង⁺ នុ៎ះ ជាឈ្មោះនៃស្មារតី ។
 ម្នាលសុន្ទកុត្ត ពាក្យថា សង្រ្គា⁺ នុ៎ះ ជាឈ្មោះនៃបញ្ញាដ៏ប្រសើរ ។

ទេវតាវង្ស សុទ្ធក្ខត្ត អដ្ឋាណាវ

កិសក្កោ សុទ្ធកត្តាតិ ខោ សុទ្ធក្ខត្ត តថាគតស្ស័តំ
 អដិវចំ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ។ សោ វត
 សុទ្ធក្ខត្ត កិក្ខ ធសុ ធស្សាយតនេសុ សុវត្ថការី
 ឧបដិ ទុក្ខមូលន្តិ^(១) ឥតិវិទិត្តា ធិរុបដិ ឧបដិសង្ខយ
 វិមុត្តោ ឧបដិស្មី វា កាយំ ឧបសំហារស្ស័តិ ចិត្តំ វា
 អនុប្បទស្ស័តិ^(២) នេតំ ហំ ធិវិជ្ជតិ ។ សេយ្យថាថិ សុ-
 ទ្ធក្ខត្ត អាណាជីយកំសោ វណ្ណសម្មុទ្ទោ កុទ្ធសម្មុទ្ទោ
 រសសម្មុទ្ទោ សោ ច ខោ វិសេន សំសង្ខោ ។ អថ
 បុរិសោ អាគច្ឆេយ្យ ជីវិត្តកាមោ អមរិត្តកាមោ សុខ-
 កាមោ ទុក្ខប្បដិក្ខុលោ ។ តំ កំ មញ្ញសិ សុ-
 ទ្ធក្ខត្ត អថ នុ សោ បុរិសោ អមុំ អាណាជីយកំសំ
 ថិវេយ្យ យំ ជញ្ញា វេហាហំ ថិត្តា មរណំ វា
 ធិកត្តាមិ មរណាមត្តំ វា ទុក្ខន្តិ ។ បោ ហេតំ កន្តេ ។

(៧៨) ឯវមេវខោ សុទ្ធក្ខត្ត សោ វត កិក្ខ ធសុ
 ធស្សាយតនេសុ សុវត្ថការី ឧបដិ ទុក្ខស្ស មូលន្តិ
 ។ បេ ។ នេតំ ហំ ធិវិជ្ជតិ ។ សេយ្យថាថិ សុទ្ធក្ខត្ត

១ ឧ ម. ទុក្ខស្ស មូលន្តិ ។ ២ ឧ. ឧប្បទេស្ស័តិ ។ ម. ឧប្បទេស្ស័តិ ។

ទេវទោវត្ត សុនព្វត្ថសូត្រ ហេតុមិននិលមាន

ម្នាលសុនត្ថ ពាក្យថា ពេទ្យវះដំដំនាញ⁺ នេះ ជាឈ្មោះនៃព្រះភថាគក
 អវហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ។ ម្នាលសុនត្ថ ភិក្ខុនោះឯង ជាអ្នកធ្វើនូវការ
 សង្រ្គមក្នុងផស្សាយគនៈទាំង ៦ ដឹងច្បាស់ថា កិលេសជាបូសនៃសេចក្តី
 ទុក្ខ លុះដឹងដូច្នោះហើយ ក៏ជាអ្នកមិនមានកិលេស ជាអ្នករួចស្រឡះ
 ហើយ ព្រោះការអស់ទៅនៃកិលេស នឹងបង្កើនកាយ បួនដងក្នុងផល
 ចិត្តទៅក្នុងកិលេស ពាក្យដូច្នោះនេះ មិនសមហេតុឡើយ ។ ម្នាលសុនត្ថ
 ដូចផ្តល់សំរិទ្ធ ដល់ព្រមដោយពណ៌ ដោយក្លិន ដោយរស តែថា
 ផ្តល់សំរិទ្ធនោះច្រឡំក៏ដោយថ្នាំពិស ។ កាលបើមានបុរសអ្នកចង់រស់
 មិនចង់ស្លាប់ ចង់សុខ ខ្ពើមទុក្ខ មកដល់ ។ ម្នាលសុនត្ថ អ្នក
 សំគាល់សេចក្តីនោះថាដូចម្តេច តើបុរសនោះ គួរផឹកទឹក នឹងផ្តល់សំរិទ្ធ
 ឯណោះ ដែលខ្លួនដឹងថា អាត្មាអញផឹកទឹកនេះទៅហើយ នឹងដល់នូវ
 មរណៈ ឬដល់នូវសេចក្តីទុក្ខស្នេហ៍តែមរណៈដែរឬ ។ បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន មិនផឹកទឹកនឹងផ្តល់សំរិទ្ធនេះទេ ។

(៧៧) ម្នាលសុនត្ថ សេចក្តីនេះមានទម្រង់ដូចភិក្ខុនោះឯង ជា
 អ្នកធ្វើនូវការសង្រ្គមក្នុងផស្សាយគនៈ ៦ ដឹងថាកិលេសជាបូសនៃសេចក្តី
 ទុក្ខ ។ បេ ពាក្យដូច្នោះនេះ⁺ មិនសមហេតុឡើយ ។ ម្នាលសុនត្ថ ដូចជា

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ខុបបិយដ្ឋកាសកំ

អាសីវិសោ យោវិសោ ។ អថ បុរិសោ អាគន្ធូយ្យ
 ដីវត្តកាមោ អមវត្តកាមោ សុខកាមោ ទុក្ខប្ប-
 ដិក្ខុលោ ។ តំ កី មញ្ញសិ សុនក្ខត្ត អថ
 ទុ សោ បុរិសោ អមស្ស អាសិវិសស្ស យោវិ-
 សស្ស ហត្ថោ វា អន្តដំ វា ទដ្ឋោ យំ ជញ្ញា ត-
 មិណាហំ ទដ្ឋោ មរណំ វា និកត្តាមិ មរណាមត្តំ វា
 ទុក្ខនំ ។ យោ ហេតំ កន្តេ ។

(៧៧) ឯវមេវ ទោ សុនក្ខត្ត លោ វត កិក្ខុ
 ធសុ ដស្សាយតនេសុ សុវត្តការី ខុបដិ ទុក្ខម-
 លន្តំ តតិ វិទិត្តា ឱបដិ ខុបដិសន្ធិយេ វិមុត្តោ
 ខុបដិស្មី វា កាយំ ខុបសំហវិស្សតិ ចិត្តំ វា
 អនុប្បទស្សតតិ នេតំ ហំនំ វិជ្ជតតិ ។ ឥនមកេច
 កកវា អត្តមយោ សុនក្ខត្តោ លិច្ឆវិមុត្តោ កកវតោ
 កាសិតំ អភិនដ្ឋិតំ ។

សុត្តន្តសុត្តំ បញ្ចមំ ធម្មិកំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបណ្ណសកៈ

អាសិរពិស មានពិសដ៏ពន្លឺក ។ កាលបើបុរសអ្នកចង់រស់ មិនចង់
 ស្លាប់ ចង់សុខ ខ្ពើមទុក្ខ មកដល់ ។ ម្ចាស់សុខទុក្ខ អ្នកសំគាល់សេចក្តី
 នោះដូចម្តេច តើបុរសនោះ គួរហុចដៃទាំងឡាយ ឬហុចមេដៃឲ្យដល់
 អាសិរពិសមានពិសដ៏ពន្លឺកឯណោះ ដែលខ្លួនដឹងថា អាសិរពិសនេះចឹក
 កាត្តាអញហើយ នឹងដល់នូវមរណៈ ឬដល់នូវសេចក្តីទុក្ខស្នេរតែមរណៈ
 ដែរឬ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មិនហុចឲ្យអាសិរពិសនោះទេ ។

(៧៩) ម្ចាស់សុខទុក្ខ សេចក្តីនេះមានទុបមេយ្យដ៏ចក្កិកនោះឯង ជា
 អ្នកធ្វើនូវការសង្រួមក្នុងផស្សៈនេះ ៦ ដឹងច្បាស់ថា កិលេសជាបួស
 នៃសេចក្តីទុក្ខ លុះដឹងដូច្នោះហើយ ក៏ជាអ្នកមិនមានកិលេស រួចស្រឡះ
 ហើយ ព្រោះតែការអស់ទៅនៃកិលេស នឹងបង្កើតកាយ ឬផ្នែកផល
 ចិត្តទៅរកកិលេស ពាក្យដូច្នោះនេះ មិនសមហេតុឡើយ ។ លុះព្រះ
 មានព្រះភាគសំដែងព្រះសូត្រនេះចប់ហើយ សុខទុក្ខលំបាកបុត្រ មាន
 ចិត្តត្រេកអរ រីករាយហើយ ចំពោះភាសិត របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

ឆ្លង អាណេញសប្បាយសុត្តិ

[៨០] ឯវច្ឆេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា
ក្សត្រសុ វិហារតិ កម្មាសធម្ម ឆាម ក្សត្រំ និគមោ ។
ភគ្រូ ទោ ភគវា ភិក្ខុ អាមន្តេសិ ភិក្ខុវេតិ ។
ភទន្តេតិ តេ ភិក្ខុ ភគវតោ បច្ចុស្សោសំ ។

[៨១] ភគវា ឯតទលោច អនិច្ចា ភិក្ខុវេ កាមា
តុច្ឆា មុសា មោសធម្មា^(១) មាយាកតមេតំ ភិក្ខុវេ
ពាលលាបនំ យេ ច និដ្ឋធម្មិកា កាមា យេ
ច សម្បកយិកា កាមា យា ច និដ្ឋធម្មិកា
កាមសញ្ញា យា ច សម្បកយិកា កាមសញ្ញា
ឧកយមេតំ មារធម្យំ មារស្សេស^(២) វិសយោ
មារស្សេស និវាទោ មារស្សេស តោចរោ ឯត្តេតេ
ចាបកា អកិសលា មាណសា អភិជ្ឈាបិ ព្យាទាទាបិ

១ ខ. មោសធម្ម ។ ២ ម. មារស្សេវ ។

អាណេញសប្បាយសូត្រ ទី ៦

(៨០) ខ្ញុំបានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាន
ព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងកម្មាសធម្មតិកម របស់អ្នកកុរុទាំងឡាយ ក្នុង
កុរុជនបទ ។ នៅទីនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហៅភិក្ខុ
ទាំងឡាយមកថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលព្រះ
ពុទ្ធដីការនៃព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ។

(៨១) ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នោះថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង-
ឡាយ កាមទាំងឡាយជាសការិមិនទៀង ជារបស់ទេទេ ជារបស់កុហក
មានការវិនាសជាធម្មតា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ពាក្យថា កាមនេះ ដូចជា
វត្ថុដែលគេធ្វើដោយឧបាយកល^(១) ជាសំដី របស់ជនពាល កាមណា
ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបច្ចុប្បន្នក្តី កាមណាដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបរលោកក្តី
កាមសញ្ញាណា ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបច្ចុប្បន្នក្តី កាមសញ្ញាណា ដែល
ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបរលោកក្តី ទាំងមួយគូនេះ ជាទីនៅនៃមារ ទុះជាវិស័យ
របស់មារ ទុះជាចំណីរបស់មារ ទុះជាទីគោចររបស់មារ អកុសល
ដ៏លាមកទាំងទុះ ដែលកើតអំពីចត្ត ទោះជាអភិជ្ឈក្តី ព្យាបាទក្តី

១ ឧបាយកលដែលគេធ្វើឲ្យទៅជាភរិយណ៍ ស្លឹកព្រាឲ្យទៅជាប្រាត់ បង្ហូញអ្នកដទៃ
បាន យ៉ាងណាមិញ កាមវត្ថុប្រោះឯង ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ទបរិយញ្ញាសកំ

សារម្ហាបិ សំវត្តន្តិ តេរ^(១) អរិយស្សវគ្គស្ស ឥធម្មនុ-
សិក្ខតោ អន្តរាយាយ សម្ពវន្តិ ។

(៨២) ត្រួត កិក្ខុវេ អរិយស្សវគ្គោ ឥតិ បដិ-
សញ្ញក្ខតិ យេ ច ទិដ្ឋទម្មិកា កាមា យេ ច
សម្បរាយិកា កាមា យា ច ទិដ្ឋទម្មិកា កាមសញ្ញា
យា ច សម្បរាយិកា កាមសញ្ញា ទុកយទេតំ
មារធម្យំ មារស្សេស វិសយោ មារស្សេស ទិវាតោ
មារស្សេស តោចរោ ឯត្តេតេ ចាបកា អកុសលាមា-
នសា អភិជ្ឈាបិ ព្យាចាទាបិ សារម្ហាបិ សំវត្តន្តិ តេរអរិ-
យស្សវគ្គស្ស ឥធម្មនុសិក្ខតោ អន្តរាយាយ សម្ពវន្តិ
យន្ត្រាហំ វិបុលេន មហាត្ថតេន ចេតសា វិហរេយ្យំ
អភិកុយ្យ លោកំ អធិដ្ឋាយ មនសា វិបុលេន ហិ មេ
មហាត្ថតេន ចេតសោ វិហរតោ អភិកុយ្យ លោកំ

១ គោតិយ្យតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបទសុត្តន្តបិដក

សារម្ហៈ (ការប្រណាំងប្រជែង) ក្តី រមែងប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងកាមទាំងនេះ
ឯកិលេសទាំង ៣ នោះ រមែងកើត ដើម្បីអន្តរាយដល់អរិយសាវ័ក អ្នក
កំពុងសិក្សារឿយ ៗ ក្នុងសាសនានេះ ។

(៨២) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អរិយសាវ័ក តែងពិចារណាក្នុងកាម
នោះដូច្នោះថា កាមណា ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបច្ចុប្បន្នក្តី កាមណា ដែល
ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបរលោកក្តី កាមសញ្ញាណា ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបច្ចុប្បន្ន
ក្តី កាមសញ្ញាណា ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបរលោកក្តី ទាំងមួយគូនេះ ជា
ទីនៅនៃមារ ្នុះជាវិស័យរបស់មារ ្នុះជាចំណីរបស់មារ ្នុះជាទីគោរព
របស់មារ អកុសលដ៏លាមកទាំងនេះដែលកើតពីចិត្ត ពោះជាអភិជ្ឈក្តី
ព្យាបាទក្តី សារម្ហៈក្តី រមែងប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាមទាំងនេះ ឯកិលេស
ទាំង ៣ នោះ រមែងកើតដើម្បីអន្តរាយដល់អរិយសាវ័ក អ្នកកំពុងសិក្សា

(១)

រឿយ ៗ ក្នុងសាសនានេះ បើដូច្នោះ គួរតែអាត្មាអញ្ជយក មហត្តភចិត្ត
ដ៏ទូលាយ ទៅគ្របសង្កត់ នូវលោកគីកាមគុណា អធិដ្ឋាន (នូវឈាន-
រម្មណ៍) ដោយចិត្ត ហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅ ព្រោះថា កាលបើអា-
ត្មាអញ្ជយកមហត្តភចិត្តដ៏ទូលាយ ទៅគ្របសង្កត់នូវលោកគីកាមគុណា

១ រូបាចារចិត្ត និងអរូបាចារចិត្ត ។

ទេវហរិទ្ធសូ អាណេត្វសប្បាយសុត្តេ អាណេត្វសប្បាយច្បងិបទ

អធិដ្ឋាយ មនសា យេ ពាបកា អកុសលា

មាណសា អភិជ្ឈាបិ ព្យាមាណបិ សារម្ហាបិ តេ ន

កវិស្សន្តិ តេសំ បហានា^(១) អបរិត្តញ្ច មេ ចិត្តំ

កវិស្សតិ អប្បមាលំ សុការិតន្តិ ។ តស្ស វិ

បដិបន្ទស្ស តត្ថហុលវិហារិទោ អាយតនេ ចិត្តំ ប-

សីនតិ សម្មសារេ សតិ វិការហិ វា អាណេត្តំ

សមាបជ្ជតិ បញ្ញាយ វា អធិមុច្ឆតិ ។ កាយស្ស

កេតា បរម្មរណា មាណមេតំ វិជ្ជតិ យន្តំ សំវត្តនិកំ

វិញ្ញាលំ អស្ស អាណេត្តបតំ ។ អយំ ភិក្ខុវេ បឋ-

មា អាណេត្តសប្បាយា បដិបទា អក្កាយតិ ។

១ ម. បហានំ ។

ទេវតាវិញ្ញ អាទេព្វសប្បាយសូត្រ អាទេព្វសប្បាយប្បដិបទា

គតិដ្ឋាន (នូវឈានាម្មណ៍) ដោយចិត្តហើយ អកុសលដីលាមកទាំង-
 ឡាយណា ដែលកើតអំពីចិត្ត ទោះជាអភិជ្ឈិត្តិ ព្យាបាទក្តី សារម្ភៈក្តី
 អកុសលទាំងនោះ នឹងមិនមានភាព មួយទៀត ចិត្តរបស់ភាគ្នាអញ
 នឹងមិនមែនជាបរិក្ខចិត្តផង^(១) ជាចិត្តប្រមាណមិនបានផង^(២) ជាចិត្តដែល
 ភាគ្នាអញចម្រើនដោយល្អផង^(៣) ព្រោះលះបង់នូវអកុសលទាំងនោះ ។
 កាលបើអរិយសាវ័កនោះ ប្រតិបត្តិយ៉ាងនេះ មានកិរិយានៅក្នុងសេចក្តី
 ប្រតិបត្តិនោះដោយច្រើនហើយ ចិត្តវែងជ្រះថ្លាក្នុងអាយតនៈគឺហេតុ^(៤)
 កាលបើសេចក្តីជ្រះថ្លាមានហើយ អរិយសាវ័កនោះ ក៏ដល់នូវអាទេព្វ-
 ធម៌^(៥) ក្នុងកាលឥឡូវនេះផង ចុះចិត្តស្ងប់ដោយបញ្ញាផង^(៦) ។ លុះ
 មានភក្តីកាយបែកផ្ទុយទៅ បន្ទាប់អំពីមរណៈ សំវត្តនិកវិញ្ញាណនោះ
 ក៏នឹងដល់នូវអាទេព្វធម៌ ដោយហេតុណា ហេតុនេះ វែងមាន ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះអាទេព្វសប្បាយប្បដិបទា (៧) ទី ១ ។

១-២-៣ កាមាវចរចិត្ត ហៅថា បរិក្ខចិត្ត ពាក្យថា មិនមែនជាបរិក្ខចិត្ត បានខាងរូបាវចរ-
 ចិត្តនិងអរូបាវចរចិត្ត តែទាំង ៣ បទនេះ សំដៅយកលោកុត្តរចិត្ត ។ ៤ ហេតុក្នុងទីនេះសំដៅ
 យកព្រះអរហត្ត វិបស្សនា ចិត្តដ្ឋាន ឬឧបហារនៃចតុត្តដ្ឋាន ។ ៥ ធម៌មិនញាប់ញ័រ ក្នុងទី
 នេះសំដៅយកចតុត្តដ្ឋាន ។ ៦ បានសម្រេចព្រះអរហត ។ ៧ សេចក្តីប្រតិបត្តិទាំងសប្បាយនៃ
 អាទេព្វធម៌ ។

សុត្តន្តបិដកេ មន្តិមនិកាយស្ស ឧបទ្ទេសស្តវំ

[៨១] បុន ចបរំ ភិក្ខុវេ អរិយស្សវគោ ភតិ
 បដិសញ្ញិត្តតិ យេ ច ទិដ្ឋនម្មិកា កាមា យេ ច
 សម្បរាយិកា កាមា យា ច ទិដ្ឋនម្មិកា កាម-
 សញ្ញា យា ច សម្បរាយិកា កាមសញ្ញា យំ^(១)
 ភិក្ខុ រូបំ សត្វំ រូបំ ចត្តារំ មហាក្កតានិ ច-
 ត្តនញ្ច មហាក្កតានិ ឧទានាយ រូបន្តំ ។ តស្ស
 ឯវំ បដិបទ្ទស្ស តត្វហុលវិហារិណោ អាយតនេ ចិត្តំ
 បសីទតិ សម្បសានេ សតិ ឯតវហិ វា អានេញ្ចំ
 សមាបជ្ជតិ បញ្ញាយ វា អនិម្មច្ចតិ ។ កាយស្ស
 ភេនា បាម្មរណា ហិណមេតំ វិជ្ជតិ យន្តំ សំវត្តនិកំ
 វិញ្ញាណំ អស្ស អានេញ្ចុបតំ ។ អយេ ភិក្ខុវេ
 ទុតិយា អានេញ្ចុសម្បាយា បដិបទា អក្ខាយតិ ។

១ ឧ. យំ កំក្ក រូបំ ចត្តារំ ច មហាក្កតានិ ទិស្សន្តំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបេសណសក្ក

(៧៣) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត អរិយសាវ័ក តែង

ពិចារណាដូច្នោះថា កាមណា ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបច្ចុប្បន្នក្តី កាមណា
 ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបរលោកក្តី កាមសញ្ញាណា ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុង
 បច្ចុប្បន្នក្តី កាមសញ្ញាណា ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបរលោកក្តី រូបណា
 នីមួយ រូបទាំងអស់ (នោះ) គឺមហាក្ករូប ៤ និងរូប^(១) ដែលអាស្រ័យ
 នូវមហាក្ករូប ៤ ក្តី ។ កាលបើអរិយសាវ័កនោះប្រតិបត្តិយ៉ាងនេះ មាន
 កិរិយានៅក្នុងសេចក្តីប្រតិបត្តិនោះ ដោយច្រើនហើយ ចិត្តវែមន៍ជ្រះថ្លា
 ក្នុងអាយតនៈគឺហេតុ កាលបើសេចក្តីជ្រះថ្លាមានហើយ អរិយសាវ័កនោះ
 ក៏ដល់អានេញ្ជធម៌^(២) ក្នុងកាលឥឡូវនេះផង ចុះចិត្តសិបដោយបញ្ញាផង ។
 លុះមានភ័យកាយបែកធ្លាយទៅ បន្ទាប់អំពីមរណៈ សំវត្តនិករិញ្ញាណ
 នោះ ក៏នឹងដល់នូវអានេញ្ជធម៌ ដោយហេតុណា ហេតុនេះផង តែង
 មាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះអានេញ្ជសប្បាយប្បដិបតា ទី ២ ។

១ បានខាងឧបទ្វយ ២៤ ។ ២ ក្នុងទំនេរសំដៅយកអាកាសានញ្ជាយតន្ត្រី ។

ទេវហិត្តស្ស អាណេត្តសប្បយបុត្តេ អាណេត្តសប្បយប្បដិបទា

(៨៤) បុណ្ណ ចបរំ ភិក្ខុវេ អរិយស្សារកោ
 ភតិ បដិសញ្ញាភតិ យេ ច ទិដ្ឋង្គម្មីកា កាមា
 យេ ច សម្បរាយិកា កាមា យា ច ទិដ្ឋង្គម្មីកា
 កាមសញ្ញា យា ច សម្បរាយិកា កាមសញ្ញា
 យេ ច ទិដ្ឋង្គម្មីកា រូទា យេ ច សម្បរាយិ-
 កា រូទា យា ច ទិដ្ឋង្គម្មីកា រូបសញ្ញា
 យា ច សម្បរាយិកា រូបសញ្ញា ឧកយមេតំ
 អនិច្ចំ យននិច្ចំ តំ^(១) ពាលំ អភិទន្ធិតុំ ពាលំ
 អភិវទិតុំ ពាលំ អវ្យោសិតុន្តិ ។ តស្ស ឃរិ
 បដិបន្តស្ស តត្ថហាលវិហារិយោ អាយតនេ ចិត្តំ
 បសិទតិ សម្បសារុទេ សតិ ឯតរហិ វា អាណេត្តំ
 សមាបដ្ឋិតិ បញ្ញាយ វា អនិម្មត្តិតិ កាយស្ស
 កេណ បរម្មរណា វា នមេតំ វិជ្ជិតិ យន្តំ សំវត្តនិកំ
 វិញ្ញាណំ អស្ស អាណេត្តបតំ ។ អយំ ភិក្ខុវេ
 តតិយា អាណេត្តសប្បយា បដិបទា អក្ខាយតិ ។

១ ម. យទទិច្ចំ កន្តំ ន ទំស្សតិ ។

ទេវវេទ អាណេញសប្បាយសូត្រ អាណេញសប្បាយប្បដិបទា

(៨៤) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត អរិយសាវ័ក តែង
 ពិចារណាដូច្នោះថា កាមណា ដែលប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងបច្ចុប្បន្នក្តី កាម
 ណា ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបរលោកក្តី កាមសញ្ញាណា ដែលប្រព្រឹត្ត
 ទៅក្នុងបច្ចុប្បន្នក្តី កាមសញ្ញាណា ដែលប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងបរលោកក្តី
 រូបណា ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបច្ចុប្បន្នក្តី រូបណា ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុង
 បរលោកក្តី រូបសញ្ញាណា ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបច្ចុប្បន្នក្តី រូបសញ្ញា
 ណា ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបរលោកក្តី ទាំងមួយគូន៖ ជាប់រស់មិនទៀង
 ធម្មជាតិណាមិនទៀង ធម្មជាតិទោះ មិនគួរដើម្បីត្រេកអរទើយ មិនគួរ
 ដើម្បីសរសើរ មិនគួរដើម្បីចូលចិត្តទើយ ។ កាលបើអរិយសាវ័កនោះ
 ប្រតិបត្តិយ៉ាងនេះ មានកិរិយាទៅក្នុងសេចក្តីប្រតិបត្តិទោះ ដោយច្រើន
 ហើយ ចិត្តក៏រមែងជ្រះថ្លាក្នុងអាយតនៈគឺហេតុ កាលបើសេចក្តីជ្រះ
 មានហើយ អរិយសាវ័កនោះ ក៏ដល់នូវការនេត្តធម៌^(១) ក្នុងកាល
 ឥឡូវនេះផង ចុះចិត្តសិបដោយបញ្ញាផង ។ លុះមានរាងកាយបែកឆ្ងាយ
 ទៅ បន្ទាប់អំពីមរណៈ សំវត្តនិកវិញ្ញាណនោះ ក៏នឹងដល់នូវការនេត្តធម៌
 ដោយហេតុណា ហេតុនេះ រមែងមាន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះ
 អាណេញសប្បាយប្បដិបទា ទី ៣ ។

១ ក្នុងទំនេះសំដៅយក វិញ្ញាណញ្ចាយធនដ្ឋិក ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបាសម្ពុទ្ធសកំ

(៨៥) បុន ចបរំ ភិក្ខុវេ អរិយស្សវគោ វេតិ
 បដិសញ្ញាភិក្ខុតិ យេ ច ទិដ្ឋង្គម្មិកា កាមា យេ
 ច សម្បវាយិកា កាមា យា ច ទិដ្ឋង្គម្មិកា
 កាមសញ្ញា យា ច សម្បវាយិកា កាមសញ្ញា
 យេ ច ទិដ្ឋង្គម្មិកា រូទា យេ ច សម្បវាយិកា
 រូទា យា ច ទិដ្ឋង្គម្មិកា រូបសញ្ញា យា ច
 សម្បវាយិកា រូបសញ្ញា យា ច អាទេញ្ញសញ្ញា
 សញ្ញា សញ្ញា យត្តតា អបរិសេសា ទិវុជ្ឈន្តិ ឯតំ
 សន្តំ ឯតំ បណ្ឌិតំ យទិទំ អាភិក្ខុញ្ញាយតន្តិ ។
 តស្ស ឯវំ បដិបទ្ធស្ស តត្ថហុលវិហារិទោ អាយតនេ
 ចិត្តំ បសិទ្ធតិ សម្បសារទេ សតិ ឯតរហំ វា
 អាភិក្ខុញ្ញាយតនំ សមាបទ្ធតិ បញ្ញាយ វា អទិ-
 ម្មច្ចតិ ។ កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា ហំនមេតំ
 វិជ្ជតិ យន្តំ សំវត្តនិកំ វិញ្ញាណំ អស្ស អាភិក្ខុញ្ញា-
 យតន្តបតំ ។ អយំ ភិក្ខុវេ បឋមា អាភិក្ខុញ្ញា-
 យតនសម្មាយា បដិបទា អក្កាយតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបាសម្ពាន្តសក្ក

(៨៩) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត អរិយសាវ័ក តែង
 ពិចារណាដូច្នោះថា កាមណា ដែលប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងបច្ចុប្បន្នក្តី កាម
 ណា ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបរលោកក្តី កាមសញ្ញាណា ដែលប្រព្រឹត្តទៅ
 ក្នុងបច្ចុប្បន្នក្តី កាមសញ្ញាណា ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបរលោកក្តី រូបណា
 ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបច្ចុប្បន្នក្តី រូបណា ដែលប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងបរលោក
 ក្តី រូបសញ្ញាណា ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបច្ចុប្បន្នក្តី រូបសញ្ញាណា ដែល
 ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបរលោកក្តី អានេពាសញ្ញាណក្តី សញ្ញាទាំងអស់នេះ
 រលត់វតមានសេសសល់ ក្នុងធម្មជាតិណា ធម្មជាតិនេះដ៏ល្អិត ធម្មជាតិនេះ
 ដ៏ទុក្ខម គឺអាកិញ្ញាយាននជ្ឈាន ។ កាលបើអរិយសាវ័កនោះ ប្រតិបត្តិ
 យ៉ាងនេះ មានកិរិយាទៅក្នុងសេចក្តីប្រតិបត្តិនោះដោយច្រើនហើយ ចិត្ត
 ក៏រមែងជ្រះថ្លា ក្នុងអាយតនៈគឺហេតុ កាលបើសេចក្តីជ្រះថ្លាមានហើយ
 អរិយសាវ័កនោះ ក៏ដល់នូវអាកិញ្ញាយាននជ្ឈាន ក្នុងកាលឥឡូវនេះផង
 ចុះចិត្តស៊ប់ដោយបញ្ញាផង ។ លុះមានរាងកាយបែកឆ្ងាយទៅ បន្ទាប់
 អំពីមរណៈ សំវត្តនិកិញ្ញាណនោះ ក៏ដល់នូវអាកិញ្ញាយាននជ្ឈាន
 ដោយហេតុណា ហេតុនេះ រមែងមាន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះ
 អាកិញ្ញាយានសប្បាយប្បដិបទា ទី ១ ។

ទេវទណវន្តស្ស អាណេត្តសប្បយសុត្តេ អាភិក្ខុញ្ញាយកទេសប្បយប្បដិបទា

(៨៦) បុន ចបរំ ភិក្ខុវេ អរិយេស្សវកោ

អរញ្ញតតោ វា វុក្ខម្ភលតតោ វា សុញ្ញតារតតោ

វា វតិ បដិសញ្ញត្តតិ សុញ្ញមិទំ អត្តន វា

អត្តនិយេន វតិ ។ តស្ស ឃរំ បដិបទ្ធស្ស

តត្ថហុលវិហារិណោ អាយតនេ ចិត្តំ បសិទតិ សម្ម-

សានេ សតិ ឯតរហិ វា អាភិក្ខុញ្ញាយេតនំ

សមាបជ្ជតិ បញ្ញាយ វា អធិម្មច្ចតិ ។ កាយស្ស

គេនា បរម្មរណា វា នមេតំ វិជ្ជតិ យេន្តំ សិវត្តនិកំ

វិញ្ញាណំ អស្ស អាភិក្ខុញ្ញាយេតន្តបតំ ។ អយំ

ភិក្ខុវេ ទុតិយា អាភិក្ខុញ្ញាយេតនសម្មាយា បដិប-

នា អក្កាយតិ ។

ទេវទណេន្ត អាណេញសប្បាយសូត្រ អាភិព្យញ្ញាយតនសប្បាយប្បនិបទ

(៨៦) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត អរិយសាវ័ក ទៅនៅក្នុង

ព្រៃក្តី ទៅនៅក្រោមម្លប់ឈើក្តី ទៅនៅក្នុងផ្ទះដំស្លាត់ក្តី តែងពិចារណា

ដូច្នោះថា ធម្មជាតិនេះ សូន្យ ចាកខ្លួន ឬចាករបស់ដែលអាស្រ័យ

នឹងខ្លួនក្តី ។ កាលបើអរិយសាវ័កនោះ ប្រតិបត្តិយ៉ាងនេះ មាន

កិរិយានៅក្នុងសេចក្តីប្រតិបត្តិនោះដោយច្រើនហើយ ចិត្តក៏រមែងជ្រះថ្លា

ក្នុងអាយតនៈគឺហេតុ កាលបើសេចក្តីជ្រះថ្លាមានហើយ អរិយសាវ័កនោះ

ក៏ដល់នូវភាគិពញាយតនជ្ជានក្នុងកាលឥឡូវនេះផង ចុះចិត្តស៊ប់ដោយ

ចញ្ញាផង ។ លុះមានរាងកាយបែកផ្ទុយទៅ បន្ទាប់អំពីមរណៈ សំវត្ត-

និកវិញ្ញាណនោះ ក៏នឹងដល់នូវភាគិពញាយតនជ្ជាន ដោយហេតុណា

ហេតុនេះ រមែងមាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះភាគិពញាយតន-

សប្បាយប្បនិបទ ទី ២ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបបទស្កានិកំ

[៨៧] បុណ្ណ ចបបរំ ភិក្ខុវេ អរិយវស្សុកោ វតិ

បដិសញ្ញក្ខតំ ធាហំ ក្រចិនំ ន កស្មិចិ^(១) កិញ្ច-

នតស្មិ ន ច មម ក្រចិនំ កិស្មិញ្ច កិញ្ចនំ

នត្ថតិ ។ តស្ស វរំ បដិបទ្ធស្ស តត្វហុលវិហារិទោ

អាយតនេ ចិត្តំ បសិនតិ សម្មសារទេ សតិ ឯត-

រហំ វា អាកិញ្ចញ្ញាយតនំ សមាបជ្ជតិ បញ្ញាយ

វា អធិមុច្ចតិ ។ កាយស្ស ភេតា បរម្មរណា

ហំ នមេតំ វិជ្ជតិ យន្តំ សវត្តនិកំ វិញ្ញាណំ អស្ស

អាកិញ្ចញ្ញាយតនប្បតំ ។ អយំ ភិក្ខុវេ តតិយោ

អាកិញ្ចញ្ញាយតនសប្បាយា បដិបទា អក្កាយតិ ។

១ ឧ. ម. ក្ខណ្ឌិកស្សបិដកំ ទិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរបណ្ណសកៈ

(៨៧) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត អរិយសាវ័ក តែងពិចារ-

ណាដូច្នោះថា អាត្មាអញមិនបានឃើញ (នូវខ្លួន) ក្នុងទីបន្តិចបន្តួច មិន

បានឃើញ (នូវខ្លួន) ដែលគួររងទោសទៅរកកង្វល់ របស់បុគ្គល

នីមួយៗ មួយទៀត មិនបានឃើញ (នូវខ្លួន) របស់បុគ្គលដទៃក្នុងទី

នីមួយៗ ឯកង្វល់របស់អាត្មាអញមិនមានឡើយ ។ កាលបើអរិយសាវ័ក

នោះ ប្រតិបត្តិយ៉ាងនេះ មានកិរិយានៅក្នុងសេចក្តីប្រតិបត្តិនោះ ដោយ

ច្រើនហើយ ចិត្តក៏រមែងជ្រះថ្លា ក្នុងអាយតនៈគឺហេតុ កាលបើសេចក្តី

ជ្រះថ្លាមានហើយ អរិយសាវ័កនោះ ក៏ដល់នូវអាភិពាញាយតនដ្ឋានក្នុង

កាលឥឡូវនេះផង ចុះចិត្តស្ងប់ដោយបញ្ញាផង ។ លុះមានរាងកាយ

បែកបាក់ទៅ បណ្តប់អំពីមរណៈ សំវត្តន៍កិរិញ្ញាណនោះ ក៏នឹងដល់នូវ

អាភិពាញាយតនដ្ឋាន ដោយហេតុណា ហេតុនេះ រមែងមិន ។ ម្ចាស់

ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះអាភិពាញាយតនសប្បាយប្បដិបទា ទី ៣ ។

ទេវតាវង្សស្ស អាណេញបប្បយសុត្តេ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយននសប្បយប្បដ៏បទ

(៨៨) បុន ចបរំ ភិក្ខុវេ អរិយស្សវកោ វតិ
 បដិសញ្ញិកតិ យេ ច ទិដ្ឋនម្មតិកា កាមា យេ ច
 សម្បរាយិកា កាមា យា ច ទិដ្ឋនម្មតិកា កាម-
 សញ្ញា យា ច សម្បរាយិកា កាមសញ្ញា យេ ច
 ទិដ្ឋនម្មតិកា រូនា យេ ច សម្បរាយិកា រូនា យា
 ច ទិដ្ឋនម្មតិកា រូបសញ្ញា យា ច សម្បរាយិកា
 រូបសញ្ញា យា ច អាណេញសញ្ញា យា ច
 អាភិញ្ញាយននសញ្ញា សញ្ញា សញ្ញា យត្តតា
 អបរិសេសា និរុដ្ឋនំ ឯតំ សន្តំ ឯតំ បណីតំ យទិទំ
 នេវសញ្ញានាសញ្ញាយនននំ ។ តស្ស ឯវំ បដិបទ្ធស្ស
 តត្ថហាលិហារិយោ អាយតនេ ចិត្តំ បសីទតិ សម្ប-
 សារេ សតិ ឯតរហិ វា នេវសញ្ញានាសញ្ញាយននំ
 សមាបដ្ឋតិ បញ្ញាយ វា អធិម្មតតិ ។ កាយស្ស
 កេនា បរម្មរណា ហិ នមេតំ វិជ្ជតិ យន្តំ សំវត្តនិកំ
 វិញ្ញាណំ អស្ស នេវសញ្ញានាសញ្ញាយននបតំ ។ អយំ
 ភិក្ខុវេ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយននសប្បយា បដិបទា
 អកាយតតិ ។

១៩១២វិទ្យា អាទេញបញ្ចេយសូត្រ នៅសញ្ញានាសញ្ញាយានសប្បាយប្បដិបទា

(៨៨) ខ្មាលកិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត អរិយសាវ័ក តែងពិចារណាដូច្នោះថា កាមណា ដែលប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងបច្ចុប្បន្នក្តី កាមណា ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបរលោកក្តី កាមសញ្ញាណា ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបច្ចុប្បន្នក្តី កាមសញ្ញាណា ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបរលោកក្តី រូបណា ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបច្ចុប្បន្នក្តី រូបណា ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបរលោកក្តី រូបសញ្ញាណា ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបច្ចុប្បន្នក្តី រូបសញ្ញាណា ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបរលោកក្តី អាទេញសញ្ញាណក្តី ភាកិញ្ញាយានសញ្ញាណក្តី សញ្ញាទាំងអស់នោះឯង តែងរលត់ឥតមានសេសសល់ ក្នុងធម្មជាតិណា ធម្មជាតិ⁺ដ៏ល្អិត ធម្មជាតិ⁺ដ៏ទុក្ខម គឺនៅសញ្ញានាសញ្ញាយានជ្ជាន ។ កាលបើអរិយសាវ័កនោះប្រតិបត្តិយ៉ាងនេះ មានកិរិយានៅក្នុងសេចក្តីប្រតិបត្តិនោះដោយច្រើនហើយ ចិត្តក៏រមែងជ្រះថ្លាក្នុងអាយតនៈគឺហេតុ កាលបើសេចក្តីជ្រះថ្លាមានហើយ អរិយសាវ័កនោះក៏ដល់ទូរនៅសញ្ញានាសញ្ញាយានជ្ជាន ក្នុងកាលឥឡូវនេះផង ចុះចិត្តស៊ប់ដោយបញ្ញាផង ។ លុះមានរាងកាយបែកឆ្ងាយទៅ បន្ទាប់អំពីមរណៈ សំវត្តនិករិញ្ញាណនោះ ក៏ដឹងដល់ទូរនៅសញ្ញានាសញ្ញាយានជ្ជាន ដោយហេតុណា ហេតុ⁺រមែងមាន ។ ខ្មាលកិក្ខុទាំងឡាយនេះនៅសញ្ញានាសញ្ញាយានសប្បាយប្បដិបទា ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបបទស្កានកំ

(៨៧) ឃី វុត្តេ អាយស្កា អានន្ទោ កកវន្តំ ឃ-
 តននេច វេទ កន្តេ កិក្កុ ឃី បដិបន្ទោ ហោតិ
 នោចស្ស នោ ច មេ សិយោ ន មេ កវិស្សតិ^(១)
 យនត្តិ យម្ពត្តិ^(២) តំ បដិហាមីតិ^(៣) ឧបេត្តំ បដិស-
 កតិ បរិនិព្វាយេយ្យ នុ ខោ សោ កន្តេ កិក្កុ ន
 វា បរិនិព្វាយេយ្យតិ ។ អបេត្តេកន្ទោ អានន្ទុ កិក្កុ
 បរិនិព្វាយេយ្យ អបេត្តេកន្ទោ កិក្កុ ន បរិនិព្វា-
 យេយ្យតិ ។ កោ នុ ខោ កន្តេ ហេតុ កោ បច្ចុយោ
 យេនាបេត្តេកន្ទោ កិក្កុ បរិនិព្វាយេយ្យ អបេត្តេកន្ទោ
 កិក្កុ ន បរិនិព្វាយេយ្យតិ ។

១ ឧ. ម. ន កវិស្សតិ ន មេ កវិស្សតិ ទិស្សន្តិ ។ ២ ឧ. ម. យំ ភូតិ ។ ៣ ឧ. ម.
 ឯត្តន្តេ ឯន្តិ ទិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបទស្ថានសកៈ

(៨៧) កាលបើព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ

ព្រះអាណន្តមានអាយុ ក៏ក្រាបបង្គំទូលចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នោះថា
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកប្រតិបត្តិយ៉ាងនេះថា
 បើអាត្មាអញមិនបានធ្វើកម្មវដ្ឋៈ ក្នុងកាលមុនទេ វិបាកវដ្ឋៈក៏មិនគប្បីមាន
 ដល់អាត្មាអញក្នុងកាលឥឡូវនេះ បើអាត្មាអញមិនបានធ្វើកម្មវដ្ឋៈក្នុងកាល
 ឥឡូវនេះទេ វិបាកវដ្ឋៈក៏នឹងមិនមានដល់អាត្មាអញក្នុងអនាគតកាល ខន្ធ-
 បញ្ចកៈណា ដែលមាន ដែលកើត ក្នុងកាលឥឡូវនេះ អាត្មាអញលះ
 បង្គំនូវខន្ធបញ្ចកៈនោះ ភិក្ខុនោះបាននូវទេវេហ្មត្ថាយ៉ាងនេះ បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន ភិក្ខុនោះ គួររំលត់កិលេសបាន ឬមិនគួររំលត់កិលេសបានទេ ។
 ម្ចាស់អាណន្ត ភិក្ខុខ្លះគួររំលត់កិលេសបាន ក្នុងទេវេហ្មត្ថានេះ ភិក្ខុខ្លះមិនគួរ
 រំលត់កិលេសបានក្នុងទេវេហ្មត្ថានេះទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុះហេតុ
 ដូចម្តេច បច្ច័យដូចម្តេច ដែលទាំឲ្យភិក្ខុខ្លះ គួររំលត់កិលេសបានក្នុង
 ទេវេហ្មត្ថានេះ ភិក្ខុខ្លះមិនគួររំលត់កិលេសបាន ក្នុងទេវេហ្មត្ថានេះ ។

ទេវតាវគ្គស្ស អាណេត្តសច្ច្យយសុត្តេ នេវសញ្ញាតាសញ្ញាយកំ

[៧០] វេទានន្ទ កិក្កុ ឃំ បដិបន្នោ ហោតិ
 នោចស្ស នោ ច មេ សិយា ន មេ កវិស្សតិ
 យនត្តិ យម្ពតំ តំ បដិហាមីតិ ឧបេក្ខំ បដិលកតិ
 សោ តំ ឧបេក្ខំ អភិទន្ទតិ អភិវនតិ អដ្ឋោសាយ
 តិដ្ឋតិ តស្ស តំ ឧបេក្ខំ អភិទន្ទតោ អភិវនតោ
 អដ្ឋោសាយ តិដ្ឋតោ តន្តិស្សិតំ ហោតិ វិញ្ញាណំ
 តទុណានំ សទុណានោ អាណន្ទ កិក្កុ ន បរិ-
 និញ្ញាយតីតិ ។ កហំ បន សោ កន្តេ កិក្កុ
 ឧទានិយមាណោ ឧទានិយតីតិ ។ នេវសញ្ញា-
 សញ្ញាយតំ អាណន្ទតិ ។ ឧទានានសេដ្ឋំ កិវ-
 សោ កន្តេ កិក្កុ ឧទានិយមាណោ ឧទានិយតីតិ ។

ទេវទេវតា អាណេញសប្បាយសូត្រ នេវសញ្ញាសញ្ញាយកថៈ

(៧០) ម្នាលអាណន្ទ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកប្រតិបត្តិយ៉ាងនេះ ថា បើអាត្មាអញមិនបានធ្វើកម្មវដ្ឋៈ ក្នុងកាលមុនទេ វិបាកវដ្ឋៈក៏មិន គប្បីមានដល់អាត្មាអញ ក្នុងកាលឥឡូវនេះ បើអាត្មាអញមិនបានធ្វើ កម្មវដ្ឋៈក្នុងកាលឥឡូវនេះទេ វិបាកវដ្ឋៈនឹងមិនមានដល់អាត្មាអញក្នុងអ- នាគតកាល ទន្ទបញ្ចកៈណាដែលមាន ដែលកើត ក្នុងកាលឥឡូវនេះ អាត្មាអញលះបង់នូវទន្ទបញ្ចកៈនោះ ភិក្ខុនោះបាននូវទេវតា (យ៉ាងនេះ) ភិក្ខុនោះក៏ត្រេកអរសរសើរនូវទេវតានោះ កាំងនៅដោយសេចក្តីចូលចិត្ត សិប្ប កាលបើភិក្ខុនោះ ត្រេកអរសរសើរនូវទេវតានោះ កាំងនៅដោយ សេចក្តីចូលចិត្តសិប្បហើយ វិញ្ញាណណាដែលអាស្រ័យនូវវិបស្សនានោះ វិញ្ញាណនោះ ជាទុបាទាន^(១) របស់ភិក្ខុនោះ ម្នាលអាណន្ទ ភិក្ខុដែល ប្រកបដោយទុបាទាន វាមន៍វិលគំកិលសមិនបានឡើយ ។ បពិត្រ ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុះភិក្ខុនោះ កាលបើកាន់យកនូវបដិសន្ធិ តែងកាន់ យកក្នុងទីណា ។ ម្នាលអាណន្ទ ភិក្ខុនោះកាន់យកនូវបដិសន្ធិ ក្នុង នេវសញ្ញាសញ្ញាយកថា ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បានឮថា ភិក្ខុនោះកាលកាន់យកនូវបដិសន្ធិ តែងកាន់យកក្នុងគតដ៏ប្រសើរឬ ។

១ សេចក្តីប្រកាន់មាំ សេចក្តីអាស័យក្នុងវិបស្សនា ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបបទស្កានិកំ

ឧតាណានសេដ្ឋំ សោ អានន្ទ ភិក្ខុ ឧតាទិយមាតោ

ឧតាទិយតំ ឧតាណានសេដ្ឋំ ហោតំ អានន្ទ យទិទំ

នេវសញ្ញាណសញ្ញាយតនំ ។

(៧០) ននានន្ទ ភិក្ខុ វរំ បដិបន្នោ ហោតិ

នោចស្ស នោ ច មេ សិយា ន មេ ភវិស្សតិ

យទត្តំ យម្បតំ តំ បដហាមីតំ ឧបេក្ខំ បដិលកតិ

សោ តំ ឧបេក្ខំ ធាកិទន្ទតិ ធាកិវទតិ ន អន្នោសាយ

តិដ្ឋតិ តស្ស តំ ឧបេក្ខំ អនកិទន្ទតោ អនកិវទតោ

អនន្នោសាយ តិដ្ឋតោ ន តន្ថិស្សតំ ហោតិ វិញ្ញា

ណំ^(១) តទន្ទនាណំ អននាណាតោ អានន្ទ ភិក្ខុ

១ ឧ. ម. ឧត្តរេ ឧសព្វោ ទិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបេសណ្តសកៈ

ម្ចាស់អាទន្ន ភិក្ខុនោះ កាលកាន់យកនូវបដិសន្ធិ តែងកាន់យកក្នុងភព
ដ៏ប្រសើរ ម្ចាស់អាទន្ន ឯភពដ៏ប្រសើរនេះ បានដល់នៅសញ្ញាណ-
សញ្ញាយតនភព ។

(១១) ម្ចាស់អាទន្ន ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកប្រតិបត្តិយ៉ាងនេះ
ថា បើអាត្មាអញមិនបានធ្វើកម្មវដ្តៈក្នុងកាលមុនទេ វិបាកវដ្តៈក៏មិនគប្បី
មានដល់អាត្មាអញ ក្នុងកាលឥឡូវនេះ បើអាត្មាអញមិនបានធ្វើកម្មវដ្តៈ
ក្នុងកាលឥឡូវនេះទេ វិបាកវដ្តៈ ក៏នឹងមិនមាន ដល់អាត្មាអញ ក្នុង
អនាគតកាល ខន្ធបញ្ចកៈណា ដែលមាន ដែលកើត ក្នុងកាលឥឡូវនេះ
អាត្មាអញលះបង់នូវខន្ធបញ្ចកៈនោះ ភិក្ខុនោះបាននូវទេវេត្តា (យ៉ាងនេះ)
តែភិក្ខុនោះមិនបានត្រេកអរ មិនបានសរសើរនូវទេវេត្តានោះ មិនបាន
កាំងនៅដោយសេចក្តីចូលចិត្តសិប កាលបើភិក្ខុនោះ មិនបានត្រេកអរ
មិនបានសរសើរនូវទេវេត្តានោះ មិនបានកាំងនៅដោយសេចក្តីចូលចិត្ត
សិប វិញ្ញាណណាដែលមិនអាស្រ័យនូវវិបស្សនានោះ និញ្ញាណនោះមិន
មែនជាទុប្បាទរបស់ភិក្ខុនោះឡើយ ម្ចាស់អាទន្ន ភិក្ខុមិនមានទុប្បាទ

ទេវទេវត្តស្ស អាទេព្វបប្បយសុត្តេ អរិយវិមោក្ខេ

បរិទិញាយតីតិ ។ អច្ឆរិយំ កន្លេ អត្តតំ កន្លេ
 ទិស្សាយ ទិស្សាយ កិរ ខោ កន្លេ កតវតា
 ឌុយទិត្តវណា^(១) អក្កាតា កតមោ បទ កន្លេ
 អរិយោ វិមោក្ខោតិ ។

[៧២] វេទានន្ត អរិយស្ស្យវកោ វតី បដិសញ្ញក្ក-

តិ យេ ច ទិដ្ឋធម្មីកា កាមា យេ ច សម្បរាយិកា
 កាមា យា ច ទិដ្ឋធម្មីកា កាមសញ្ញា យា ច
 សម្បរាយិកា កាមសញ្ញា យេ ច ទិដ្ឋធម្មីកា រូបា
 យេ ច សម្បរាយិកា រូបា យា ច ទិដ្ឋធម្មីកា រូបសញ្ញា
 យា ច សម រាយិកា រូបសញ្ញា យា ច អាទេព្វសញ្ញា
 យា ច អាតិញ្ញាញយននសញ្ញា យា ច ទេវ-
 សញ្ញា នាសញ្ញាយននសញ្ញា វិសសញ្ញាយោ យាវតា

១ ឧ. ម. ឧយស្ស ទិត្តវណា ។

ទេវទេវតា អាណេញសប្បយសូត្រ អរិយវិមោក្ខ

វិមង្គិលតកិលេសបាន ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន អសារ្យណាស់
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចំរើកណាស់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពួង
 ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សំដែងធម៌ ជាគ្រឿងឆ្លងចាកឧបាសមៈ ដល់ខ្ញុំ
 ព្រះអង្គទាំងឡាយ ព្រោះអាស្រ័យរឿយៗ (នូវសមាបត្តិនោះ) បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុះអរិយវិមោក្ខ តើដូចម្តេច ។

(៧២) ម្ចាស់មានន្ទ អរិយសាវ័ក ក្នុងសាសនានេះ តែងតែចារ-

ណាដូច្នោះថា កាមណា ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបច្ចុប្បន្នក្តី កាមណា
 ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបរលោកក្តី កាមសញ្ញាណា ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុង
 បច្ចុប្បន្នក្តី កាមសញ្ញាណា ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបរលោកក្តី រូបណា
 ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបច្ចុប្បន្នក្តី រូបណា ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបរលោក
 ក្តី រូបសញ្ញាណា ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបច្ចុប្បន្នក្តី រូបសញ្ញាណា
 ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបរលោកក្តី អាណេញសញ្ញាណា ភកិញ្ញាយ-
 តនសញ្ញាណា ក្តី នេវសញ្ញាណា តនសញ្ញាណា ក្តី ទាំងអស់នេះ
 ឈ្មោះថាសក្កាយៈ (ចំរើណាកតក្ខមិកវដ្តធម៌) ទាំងអម្បាលមាណក៏ឈ្មោះថា

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបបទសុត្តន្ត

សក្កាយោ ឯតំ អមតំ យទិទំ អនុនាទា ចិត្តស្ស
 វិមោក្ខោ ។ ឥតិ ខោ អាទទ្ធ ទេសិតា មយា
 អាទេញ្ចសប្បាយា បដិបទា ទេសិតា អាកិញ្ចញ្ញាយ-
 តនសប្បយោ បដិបទា ទេសិតា ទេវសញ្ញាទា-
 សញ្ញាយតនសប្បាយា បដិបទា ទេសិតា និស្សយ
 និស្សយ ឱយនិត្តរណា អរិយោ វិមោក្ខោ ។ យំ
 ខោ អាទទ្ធ សត្តារា ករណីយំ សាវកានំ ហិតេសិទា
 អនុកម្មកេន អនុកម្មំ ឧបាទាយ កតំ វេ តំ មយា
 ឯតានិ អាទទ្ធ រុក្ខមូលានិ ឯតានិ សុញ្ញតារានិ ។
 លាយថានទ្ធ មា បមាទតុ មា បច្ឆា វិប្បដិ-
 សារិទោ អហរុតុ អយំ វេ អម្ពានំ អនុសាសនីតិ ។
 ឥទមវេច ភគវា អត្តមទោ អាយស្សិ អាទទ្ធោ
 ភគវតោ កាសិតំ អភិទន្ធិតិ ។

អាទេញ្ចសប្បាយសុត្តំ ធ្មំ ទីធ្មំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបិណ្ណសក្ក

សុត្តាយៈដែរ សភាពដែលធ្វើចិត្តឲ្យរួចចាកកិលេស ព្រោះមិនមានប្រ-
 កាន់មាំ⁺ នេះឈ្មោះថា អមតៈ ។ ម្នាល អានន្ទ អានេញ្ញសប្បាយប្បដិបត
 ដែលគង់គតបានសំដែងហើយក្តី អាកិញ្ញញ្ញាយននសប្បាយប្បដិបត
 ដែលគង់គតបានសំដែងហើយក្តី នេវសញ្ញានាសញ្ញាយននសប្បាយប្ប-
 ដិបត ដែលគង់គតបានសំដែងហើយក្តី ធម៌ជាគ្រឿងឆ្លងចាកឧយៈ
 ព្រោះអាស្រ័យរឿយ ។ (នូវសមាបត្តិនោះ) ដែលគង់គតបានសំដែង
 ហើយក្តី ដោយប្រការដូច្នោះ ឈ្មោះថា អវិយវិមោក្ខ ។ ម្នាល អានន្ទ
 អំពើណាដែលព្រះសាស្តាជាអ្នកស្វែងរកនូវប្រយោជន៍ ជាអ្នកអនុគ្រោះ
 គប្បីធ្វើដល់ពួកសាវ័ក ព្រោះអាស្រ័យសេចក្តីអនុគ្រោះ អំពើនោះ
 គង់គតបានធ្វើហើយដល់អ្នកទាំងឡាយ ម្នាល អានន្ទ ទីទាំងអម្បាលនេះ
 ហៅថា រុក្ខមូល ទីទាំងអម្បាលនេះ ហៅថា សុញ្ញតារដ្ឋាន ។ ម្នាល
 អានន្ទ អ្នកទាំងឡាយ ចូរចម្រើនឈាន ចូរកុំប្រមាទ ចូរកុំមានសេចក្តី
 ស្តាយក្រោយ ក្នុងកាលជាខាងក្រោយទើយ នេះជាពាក្យប្រៀន
 ប្រដៅនូវអ្នកទាំងឡាយ របស់គង់គត ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ
 ទ្រង់សំដែងសូត្រនេះចប់ហើយ ព្រះអានន្ទមានអាយុ មានសេចក្តី
 ត្រេកអរ រីករាយហើយនឹងភាសិត របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

សត្វមិ គណកមោក្កល្លានសត្វ

(៧៣) ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ កកវា

សាវត្ថយំ វិហារតិ បុញ្ញារមេ មិការមាតុ ណាសានេ ។

អថិទោ គណកមោក្កល្លានោ ព្រាហ្មណោ យេន

កកវា នេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្តា កកវតា សង្កិ

សម្មោទិ សម្មោទនិយំ កថំ សារណិយំ វិតិសារេត្តា

ឯកមន្តំ និសិទិ ។ ឯកមន្តំ និសិទ្ធោ ទោ គណក-

មោក្កល្លានោ ព្រាហ្មណោ កកវន្តំ ឯតនកេច សេយ្យ-

ហិ ភោ កោតម វេស្ស មិការមាតុ ណាសានស្ស ទិ-

ស្សតិ អនុប្បត្តិសិក្ខា អនុប្បត្តិកិរិយា អនុប្បត្តប្បដិបទា

យទិទំ យាវ បច្ឆិមា សោតណាកធឿវា^(១) វេសេសម្បិ

ហិ ភោ កោតម ព្រាហ្មណានំ ទិស្សតិ អនុប្បត្តិសិក្ខា

អនុប្បត្តិកិរិយា អនុប្បត្តប្បដិបទា យទិទំ អដ្ឋោនេ

វេសេសម្បិ ហិ ភោ កោតម វេស្សសានំ ទិស្សតិ

១ ខ. សោតនកធឿវា ។

គណកមោគ្គល្លានសូត្រ ទី ៧

(៧៣) ខ្ញុំបានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះ
ភាគទ្រង់គង់ព្រះមិគ្គារមាតុប្រាសាទ^(១) ក្នុងបុព្វារាម ជិតក្រុងសាវត្ថី ។
គ្រានោះឯង ព្រាហ្មណ៍ឈ្មោះគណកមោគ្គល្លាន ចូលទៅគាល់ព្រះ
មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ធ្វើសេចក្តីរីករាយជាមួយនឹង
ព្រះមានព្រះភាគ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួររីករាយ នឹងពាក្យដែលគួរ
រលឹក ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះគណកមោគ្គល្លានព្រាហ្មណ៍
អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នោះ
ថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន មិគ្គារមាតុប្រាសាទនេះ ប្រាកដជាមាន
ការសិក្សាជាលំដាប់ មានការធ្វើជាលំដាប់ មានផ្លូវសម្រាប់ដើរទៅ
ជាលំដាប់ គឺកំណត់តាំងអំពីកាំដណ្តើរជាន់ក្រោមបំផុតឡើងទៅ បពិត្រ
ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ឯពួកព្រាហ្មណ៍ទាំងនេះ ក៏ប្រាកដជាមានការ
សិក្សាជាលំដាប់ មានការធ្វើជាលំដាប់ មានបដិបទជាលំដាប់ក្នុងការ
រៀននូវវេទមន្ត បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ឯពួកខ្មាន់ដូទាំងនេះប្រាកដ

១ ប្រាសាទរបស់នាងវិសាខា ជាមាតានៃមិគ្គារមាមា ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ខុបបិណ្ណសកំ

អនុប្បត្តសិក្ខា អនុប្បត្តកិរិយា អនុប្បត្តប្បដិបទា យទិ-
 ទំ វស្សត្តេ អម្ហាភម្មិ ហិ ភោ ភោតម គណាកាទំ
 គណាទាជិវាទំ ទិស្សតិ អនុប្បត្តសិក្ខា អនុប្បត្តកិរិយា
 អនុប្បត្តប្បដិបទា យទិទំ សម្ពុទ្ធលោ មយ ហិ ភោ
 ភោតម អន្តោវសី លភិតា បឋមំ ឃំ គណាបេម
 ឃកំ ឃកកំ ទ្វេ ទុកា តិណិ តិកា ចត្តារិ ចត្តកា
 បញ្ច បញ្ចកា ឆ កា សត្ត សត្តកា អដ្ឋ អដ្ឋកា
 លវ លវកា ទស ទសកាតិ សតម្មិ មយំ ភោ ភោ-
 តម គណាបេម^(១) សក្កា នុ ខោ ភោ ភោតម វម-
 ស្មិបំ ធម្មវិទយេ ឃវមេវ អនុប្បត្តសិក្ខា អនុប្បត្តកិរិយា
 អនុប្បត្តប្បដិបទា បញ្ចាបេតុន្តិ ។

១ ឯត្តន្តវេ ភិយ្យោបិ គណាបេមាតិ កត្តចំ អម្ហកំ លោកុតេ ទិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបិណ្ណសកៈ

ជាមានការសិក្សាជាលំដាប់ មានការធ្វើជាលំដាប់ មានបដិបទជាលំដាប់
 ក្នុងវិជ្ជារបស់ខ្លួនផ្ទាល់ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ឯយើងទាំងឡាយ
 ជាអ្នករាប់^(១) អ្នកចំពឹងជំរិតដោយការរាប់ ក៏ប្រាកដជាមានការសិក្សា
 ជាលំដាប់ មានការធ្វើជាលំដាប់ មានបដិបទជាលំដាប់ ក្នុងការរាប់
 បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ព្រោះថា យើងទាំងឡាយបាននូវកូនសិស្ស
 ទាំងឡាយ រមែងបង្រៀនឲ្យរាប់ជាជំហ្មងយ៉ាងនេះថា មួយ ចំនួនមួយ
 ពីរ ចំនួនពីរ បី ចំនួនបី បួន ចំនួនបួន ប្រាំ ចំនួនប្រាំ ប្រាំមួយ
 ចំនួនប្រាំមួយ ប្រាំពីរ ចំនួនប្រាំពីរ ប្រាំបី ចំនួនប្រាំបី ប្រាំបួន ចំនួន
 ប្រាំបួន ដប់ ចំនួនដប់ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន យើងទាំងឡាយ
 បង្រៀនឲ្យរាប់ដល់មួយរយក៏មាន យ៉ាងណាមិញ បពិត្រព្រះគោតម
 ដ៏ចម្រើន ចុះព្រះអង្គអាចដើម្បីបញ្ញត្តិការសិក្សាជាលំដាប់ ការធ្វើជា
 លំដាប់ បដិបទជាលំដាប់ ក្នុងធម្មវិន័យនេះបាន យ៉ាងនោះដែរឬ ។

១ ជាអ្នកចេះនឹងរំលឹករាប់ ។

(៧៤) សក្កា ព្រាហ្មណ ឥសី ធម្មវិជយេ
 អនុបុត្តសិក្ខា អនុបុត្តកិរិយា អនុបុត្តប្បដិបទា
 បញ្ញាបេត្ត ។ សេយ្យថាមិ ព្រាហ្មណ ទេក្ខា
 អស្សនមកោ កន្ធិ^(១) អស្សនជានិយំ លកិក្ខា បឋ-
 មេនេវ មុខាណនេ ការណំ ការេតិ អថ ឧត្តរ
 ការណំ ការេតិ ឯវមេវ ខោ ព្រាហ្មណ តថាគតោ
 បុរិសទម្ពំ លកិក្ខា បឋមំ ឯវំ វិនេតិ ឯហិ ត្វំ កិក្ខុ
 សីលវា ហោហិ មាតិមោក្ខសំវាសំវតោ វិហារហិ
 អាចារកោចរសម្បជ្ឈោ អណ្តមត្តេសុ វិជ្ជេសុ កយ-
 ទស្សវី សមាទាយ សិក្ខុស្សុ សិក្ខាបទេស្មតិ ។

(៧៥) យតោ ខោ ព្រាហ្មណ កិក្ខុ សីលវា
 ហោតិ មាតិមោក្ខសំវាសំវតោ វិហារតិ អាចារកោចរ-
 សម្បជ្ឈោ អណ្តមត្តេសុ វិជ្ជេសុ កយទស្សវី សមា-
 ទាយ សិក្ខុតិ សិក្ខាបទេស្ម តមេនំ តថាគ-
 តោ ឧត្តរ វិនេតិ ឯហិ ត្វំ កិក្ខុ ឥន្ទ្រ-
 យេសុ កុត្តនាវោ ហោហិ បក្ខុនា រូបំ ទិស្វា

១ ១. រាត្រិ ។

ទេវតាវិញ្ញាណ ពណ៌ពោធិ៍សាត់សុត្រ ការទូន្មាននូវបុរស

(៧៤) ព្រះអង្គគ្រាស់ថា ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ គថាគតអាចដើម្បី
 បញ្ញត្តនូវការសិក្សាជាសំដាប់ ការធ្វើជាសំដាប់ បដិបត្តជាសំដាប់ ក្នុង
 ធម្មវិន័យនេះបាន ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ បុរសអ្នកបញ្ញត្តស្មោះជាអ្នកឈ្លាស
 វៃ បាននូវសេរីភាពទេយ្យដ៏ល្អ តែងបង្កើតបញ្ញត្តិដោយខ្សែបន្លឺរាជ
 ដំបូង រួចបង្កើតបញ្ញត្តិគតទៅជាសំដាប់ យ៉ាងណាមិញ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍
 គថាគត បាននូវបុរសដែលគួរទូន្មាន រមែងទូន្មានជាដំបូង យ៉ាង
 នេះថា ម្ចាស់ភិក្ខុ អ្នកចូរមក ចូរជាបុគ្គលមានសីល ចូរជាអ្នកសង្រួមក្នុង
 បាតិមោក្ខសំវែរ ជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយអាចារៈនិងគោចរៈ ជាអ្នកឃើញនូវ
 ភ័យក្នុងពោសទាំងឡាយ សូម្បីតែបន្តិចបន្តួច ចូរសមាទានសិក្សាក្នុង
 សិក្ខាបទទាំងឡាយ ក៏យ៉ាងនោះឯង ។

(៧៥) ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ កាលណាបើភិក្ខុជាអ្នកមានសីលសង្រួម
 ក្នុងបាតិមោក្ខសំវែរ បរិបូណ៌ដោយអាចារៈនិងគោចរៈ ឃើញនូវភ័យក្នុង
 ពោសទាំងឡាយ សូម្បីតែបន្តិចបន្តួច សមាទានសិក្សាក្នុងសិក្ខាបទទាំង
 ឡាយរួចហើយ គថាគត ក៏ទូន្មានភិក្ខុនោះគតទៅថា ម្ចាស់ភិក្ខុ អ្នកចូរ
 មក ចូរជាអ្នករក្សាភ្នំក្នុងខ្សែទាំងឡាយ បើបានឃើញរូបដោយ

មា និមិត្តត្តាហី ហោហិ មា អនុព្យញ្ញនត្តាហី
 យត្វាធិករណមេនំ ចក្ក្រន្ទិយំ អសំវុតំ វិហារន្តំ
 អភិជ្ឈានោមនស្សា ចាបកា អកុសលា ធម្មា
 អន្តាស្សវេយ្យំ តស្ស សំវរាយ បដិប្បដ្ឋាហិ រក្ខាហិ
 ចក្ក្រន្ទិយំ ចក្ក្រន្ទិយេ សំវរំ អាបដ្ឋាហិ^(១) ។
 សោតនន សន្តំ សុត្វា... យានេន កន្តំ យាយិត្វា...
 ជិញ្ញាយ រសំ សាយិត្វា ... កាយេន ដោដ្ឋតំ ដុសិត្វា ...
 មនសា ធម្មំ វិញ្ញាយ មា និមិត្តត្តាហី ហោហិ មា
 អនុព្យញ្ញនត្តាហី យត្វាធិករណមេនំ មន្ទិ្រន្ទិយំ អសំវុ-
 តំ វិហារន្តំ អភិជ្ឈានោមនស្សា ចាបកា អកុសលា
 ធម្មា អន្តាស្សវេយ្យំ តស្ស សំវរាយ បដិប្បដ្ឋាហិ រក្ខា-
 ហិ មន្ទិ្រន្ទិយំ មន្ទិ្រន្ទិយេ សំវរំ អាបដ្ឋាហិតិ ។

១ ខ. ចក្ក្រន្ទិយសំវរំ អាបដ្ឋាហិ ទិស្សតិ ។

សត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ទបរិបណ្ណសកៈ

ចក្កំ កំការនំយកនូវនិមិត្តំ កំការនំយកនូវអនុព្យញ្ជនៈ ឡើយ អភិជ្ឈានិន
 ពោមនស្សពាំងឡាយ ដែលជាអកុសលធម៌ដ៏លាមក គប្បីជាប់តាម
 នូវបុគ្គលដែលមិនបានសង្រួមនូវវត្ថុនៃយតិចក្កនៈ ព្រោះហេតុតែមិនបាន
 សង្រួមនូវវត្ថុនៃយតិចក្កណា អ្នកចូរប្រតិបត្តិដើម្បីសង្រួមនូវវត្ថុនៃយតិចក្ក
 នោះ ចូររក្សានូវវត្ថុនៃយតិចក្ក ចូរដល់នូវសេចក្តីសង្រួមក្នុងវត្ថុនៃយតិចក្ក ។
 បានព្រួយសំឡេងដោយត្រចៀក ... បានធ្លាក់ដោយច្រមុះ ... បានទទួល
 រសដោយអណ្តាត ... បានពាល់ត្រូវសម្ព័ស្សដោយកាយ ... បានដឹង
 ច្បាស់ធម្មារម្មណ៍ដោយចិត្ត កំការនំយកនូវនិមិត្តំ កំការនំយកនូវអនុព្យញ្ជនៈ
 ឡើយ អភិជ្ឈានិនពោមនស្ស ដែលជាអកុសលធម៌ដ៏លាមក គប្បី
 ជាប់តាមនូវបុគ្គលដែលមិនបានសង្រួមនូវវត្ថុនៃយតិចក្កនៈ ព្រោះហេតុ
 តែមិនបានសង្រួមនូវវត្ថុនៃយតិចក្កណា អ្នកចូរប្រតិបត្តិដើម្បីសង្រួមនូវ
 វត្ថុនៃយតិចក្កនោះ ចូររក្សានូវវត្ថុនៃយតិចក្ក ចូរដល់នូវសេចក្តីសង្រួមក្នុង
 វត្ថុនៃយតិចក្ក ។

(៧៦) យតោ ទោ ព្រាហ្មណ ភិក្ខុ វេទ្ធិយេ-
 សុ កុត្តន្តារោ ហោតិ តមេនំ តថាគតោ ឡត្តរ
 វិនេតិ ឯហិ ភំ ភិក្ខុ កោជនេ មត្តញ្ច ហោហិ
 បដិសង្កា យោជិសោ អាហារំ អាហរេយ្យាសិ នេវ
 នវាយ ន មនាយ ន មណ្ឌនាយ ន វិក្ខុសនាយ
 យាវនេវ វេសស្ស កាយស្ស បិតិយា យាបនាយ
 វិហិសុបរតិយា ព្រាហ្មចរិយានុត្តហាយ វេតិ បុរណាញ
 វេនំ បដិហង្កាមិ នវេញ វេនំ ន ឧប្បទេស្សាមិ
 យាតា ច មេ ភវិស្សតិ អនវជ្ជតា ច ជាសុវិហា-
 រោ ចាតិ ។

(៧៧) យតោ ទោ ព្រាហ្មណ ភិក្ខុ កោជនេ មត្តញ្ច
 ហោតិ តមេនំ តថាគតោ ឡត្តរ វិនេតិ ឯហិ ភំ ភិក្ខុ
 ជាតិយំ អនុយុត្តោ វិហារហិ នវសំ ចន្តមេន
 ជិសង្កាយ អាវណិយេហិ ធម្មេហិ ចិត្តំ បរិសោធនេហិ

ទេវទហវត្ត ធនាគារមោក្ខណ្ណសូត្រ ភាពនៃសតិសម្មនិព្វា:

(៧៦) ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ កាលណាបើភិក្ខុបានរក្សាទារក្នុងឥន្ទ្រិយ
 ទាំងឡាយហើយ គថាគត ក៏ទូន្មានភិក្ខុនោះតទៅថា ម្ចាស់ភិក្ខុ អ្នក
 ចូរមក ចូរជាអ្នកដឹងនូវប្រមាណក្នុងកោដន អ្នកគប្បីពិចារណាដោយ
 ទុបាយ ហើយបរិភោគអាហារ មិនគប្បីបរិភោគ ដើម្បីលេង មិនគប្បី
 បរិភោគ ដើម្បីសេចក្តីស្រវឹង មិនគប្បីបរិភោគ ដើម្បីប្រដាប់ពងកាយ មិន
 គប្បីបរិភោគ ដើម្បីស្អិតស្អាងកាយ គប្បីបរិភោគ ដើម្បីតាំងនៅ ដើម្បី
 រស់នៅនៃកាយនេះជាកំណត់ ដើម្បីបំបាត់នូវសេចក្តីលំបាក ដើម្បីទំនុក
 បំរុងដល់ព្រាហ្មចារ្យ គប្បីបរិភោគដោយគិតថា អាត្មាអញនឹងកំចាត់បដិ
 នូវវេទនាចាស់ គឺសេចក្តីឃ្នានដែលមានហើយផង ទាំងញ៉ាំងវេទនាថ្មី
 គឺឆ្អែកហួសប្រមាណ មិនឲ្យកើតឡើងបានផង កិរិយាប្រព្រឹត្តិទៅនៃ
 កិរិយាបថទាំង ៤ ក្តី សេចក្តីមិនមានទោស មានការមិនប្រអូសកាយ
 ប្រអូសចិត្តជាដើមក្តី កិរិយានៅសប្បាយ នឹងមានដល់អាត្មាអញ ។

(៧៧) ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ កាលណាបើ ភិក្ខុជាអ្នកដឹងប្រមាណ
 ក្នុងកោដនហើយ គថាគត ក៏ទូន្មានភិក្ខុនោះតទៅថា ម្ចាស់ភិក្ខុ អ្នក
 ចូរមក ចូរប្រតិបត្តិ ៗ នូវសេចក្តីភ្ញាក់រលឹក ចូរធ្វើចិត្តឲ្យស្អាតចាក
 អាវណិយ ធម៌ទាំងឡាយ^(១) ដោយ ការចង្រ្រឹម ឬការអង្គុយក្នុងវេលាថ្ងៃ

១ ធម៌ជាច្រើនកំរងចិត្ត ដូចគ្នានឹងនិរណៈនៃរ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបបណ្ណសកំ

រត្តិយា បឋមំ យាមំ ចន្តមេន និសង្កាយ អាវ-
 រណីយេហិ ធម្មេហិ ចិត្តំ បរិសោធដេហិ រត្តិយា
 មជ្ឈិមំ យាមំ នត្តិលោន បស្សេន សីហសេយ្យំ
 កម្មេយ្យាសិ តានេន តានំ អប្បាជាយ សតោ
 សម្មជាតោ ឧដ្ឋានសញ្ញំ មនសិកត្តា រត្តិយា
 បច្ឆិមំ យាមំ បច្ឆុដ្ឋាយ ចន្តមេន និសង្កាយ
 អាវរណីយេហិ ធម្មេហិ ចិត្តំ បរិសោធដេហិតិ ។

(៧៨) យតោ ខោ ព្រាហ្មណ ភិក្ខុ ជានិយំ
 អនុយុត្តោ ហោតិ តមេនំ តថាតតោ ឧត្តរំ វិនេតិ
 ឯហិ ត្ថំ ភិក្ខុ សតិសម្មជញ្ញេន សមម្ពាតតោ ហោហិ
 អភិក្កន្តេ បដិក្កន្តេ សម្មជាតការី អាលោកិតេ
 វិលោកិតេ សម្មជាតការី សម្មញ្ញតេ បសារិតេ
 សម្មជាតការី សង្ឃដិបត្តចីវរធារណេ សម្មជាតការី
 អសិតេ បិតេ ខាយិតេ សាយិតេ សម្មជាតការី

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបេសណ្តសក្កៈ

ចូរធ្វើចិត្តឲ្យស្អាតចាកអាវរណីយធម៌ទាំងឡាយ ដោយការចម្រើន ឬការ
អង្គុយក្នុងបឋមយាមវន្តក្រី គប្បីសម្រេចនូវសីហសេយ្យ ផ្លៀងទៅ
ខាងស្តាំ យកដើមតម្រួតលើដើម មានសតិសម្បជញ្ញៈ ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត
នូវឧដ្ឋានសញ្ញា (សំគាល់ថានឹងក្រោកឡើង) ក្នុងមជ្ឈិមយាមវន្តក្រី
លុះដល់បច្ឆិមយាមវន្តក្រី ចូរក្រោកឡើង ធ្វើចិត្តឲ្យស្អាតចាក
អាវរណីយធម៌ទាំងឡាយ ដោយការចម្រើន ឬការអង្គុយ ។

(៧៨) ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ កាលណាបើ ភិក្ខុបានប្រកបរឿយៗ

នូវសេចក្តីភ្ញាក់រលឹកហើយ គង់គត ក៏ទូន្មានភិក្ខុនោះតទៅថា ម្ចាស់
ភិក្ខុ អ្នកចូរមក ចូរប្រកបដោយសតិសម្បជញ្ញៈ គឺធ្វើសេចក្តីដឹងខ្លួន
ក្នុងការដើរឈានទៅមុខ ឈានថយក្រោយ ធ្វើសេចក្តីដឹងខ្លួន ក្នុងការ
ក្រឡេកមើលត្រង់ ក្រឡេកមើលចំហៀង ធ្វើសេចក្តីដឹងខ្លួន ក្នុងការ
បត់អវយវៈចូល លាអវយវៈចេញ ធ្វើសេចក្តីដឹងខ្លួន ក្នុងការប្រើប្រាស់
សង្ស្តជំ បាត្រ បីវរ ធ្វើសេចក្តីដឹងខ្លួន ក្នុងការស៊ី ផឹក ទំពា ក្រេបដេញកំ

ឧប្បាស្សស្សាវកម្មេ សម្មជាមការី តតេ បិតេ
និសិន្នេ សុត្តេ ជាតិវតេ ភាសិតេ តុណ្ហិភាវេ
សម្មជាមការីតិ ។

(៧៧) យតោ ទោ ព្រាហ្មណ ភិក្ខុ សតិសម្ម-
ជញ្ញោន សមម្ពាតតោ ហោតិ តមេនំ តថាគតោ ឧត្តរ
វិនេតិ ឯហិ ភ្នំ ភិក្ខុ វិវិត្តំ សេនាសនំ កជ អរញ្ញ
រុក្ខម្ពលំ បព្វតំ កុដ្ឋរំ តិវត្តហំ សុសានំ វនបត្ត
អញ្ញោកាសំ បលាលបុញ្ញំ ។ សោ វិវិត្តំ សេនាសនំ
កជតិ អរញ្ញ រុក្ខម្ពលំ បព្វតំ កុដ្ឋរំ តិវត្តហំ សុសានំ
វនបត្ត អញ្ញោកាសំ បលាលបុញ្ញំ ។ សោ បច្ឆាកត្ត
បិណ្ឌោតាស្សដិក្កន្តោ និសីទតិ បល្ល័ង្កំ អាកុដិត្វា ឧដ្ឋ
កាយំ បណិធាយ បរិមុខំ សតី ឧបដ្ឋបេត្វា ។ សោ
អភិជ្ឈំ លោកេ បហាយ វិតតាភិជ្ឈេន ចេតសា
វិហរតិ អភិជ្ឈាយ ចិត្តំ បរិសោធនតិ ព្យាបាទប្បនោសំ
បហាយ អព្យាបន្នចិត្តោ វិហរតិ សព្វប្បណក្ខតហិ-
តានុកម្មំ ព្យាបាទប្បនោសា ចិត្តំ បរិសោធនតិ

ទេវហិរញ្ញ គណាណោល្លានសូត្រ ការទូន្មានបុរស

ធ្វើសេចក្តីជឿន ក្នុងការបន្ទោបង់ច្បារៈ បស្សៈ ធ្វើសេចក្តីជឿនក្នុង
ការ ដើរ ឈរ អង្គុយ ដេកលក់ ភ្ញាក់ រលឹក និយាយ ស្ងៀម ។

[៧៧] ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ កាលណាបើ ភិក្ខុបានប្រកបដោយសតិ-
សម្បជញ្ញៈហើយ គាត់គិតក៏ទូន្មានភិក្ខុនោះតទៅថា ម្ចាស់ភិក្ខុ អ្នក
ចូរមក ចូរប្រើប្រាស់នូវសេនាសនៈស្ងាត់ គឺ ព្រៃ^(១) ម្លប់ឈើ ភ្នំ
ជ្រោះភ្នំ គុហាភ្នំ ព្រៃខ្ទេច ព្រៃឆ្ងាយ^(២) ទីវាលស្រឡះ ទីគំនរ
ចំបើង ។ ភិក្ខុនោះ ក៏ប្រើប្រាស់នូវសេនាសនៈស្ងាត់ គឺព្រៃ ម្លប់ឈើ ភ្នំ
ជ្រោះភ្នំ គុហាភ្នំ ព្រៃខ្ទេច ព្រៃឆ្ងាយ ទីវាលស្រឡះ ទីគំនរចំបើង ។
ភិក្ខុនោះ ត្រឡប់មកអំពីបិណ្ឌបាត ក្នុងវេលាក្រោយភក្ត អង្គុយផ្គត់ភ្លែន
គម្ពល់កាយឲ្យត្រង់ ហើយផ្តល់ស្មារតី ឲ្យមានមុខឆ្មោះទៅរកកម្មវង្ស ។
ភិក្ខុនោះ ក៏លះបង់នូវអភិជ្ឈា (កាមច្នូនៈ) ក្នុងលោកគិកាយ មានចិត្ត
ប្រាសចាកអភិជ្ឈា ធ្វើចិត្តឲ្យស្អាតចាកអភិជ្ឈា លះបង់នូវសេចក្តីប្រទូស្ត
គឺព្យាបាទ មានចិត្តមិនព្យាបាទ មានការផ្តល់ផ្តើមនឹងសេចក្តីអនុគ្រោះ
ដល់សត្វមានជីវិតទាំងពួង ធ្វើចិត្តឲ្យស្អាតចាកសេចក្តីប្រទូស្តគឺព្យាបាទ

១ ទីព្រៃនៃសនៅខាងក្រៅបសរគោលរបបប្រាម ។ ព្រៃឆ្ងាយ ព្រៃបាត ព្រៃនាំឲ្យ
ពេតសេចក្តីខ្លាច ព្រៃនាំឲ្យពេតសេចក្តីព្រៃរោម ព្រៃជាទំបំផុត ព្រៃគ្មាននូវ របសមនស្ស ព្រៃកម្រ
មានមនុស្សចូលទៅ ។ រែកភ្នំ អរាធម្ម ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបេសណ្ណសកំ

ដឹងមិច្ឆា បហាយ វិភត្តដឹងមិច្ឆា^(១) វិហារតិ អាណោក-
 សញ្ញា សតោ សម្មជាតោ ដឹងមិច្ឆា ចិត្តំ បរិសោធនតិ
 ឧទ្ធចក្កក្កិច្ចំ បហាយ អនុទ្ធតោ វិហារតិ អជ្ឈត្តំ
 វ្យុបសន្តចិត្តោ ឧទ្ធចក្កក្កិច្ចា ចិត្តំ បរិសោធនតិ វិចិត្តិច្ចំ
 បហាយ តិណ្ណវិចិត្តិច្ឆោ វិហារតិ អកតំកមី កុស-
 លេសុ ធម្មេសុ វិចិត្តិច្ឆាយ ចិត្តំ បរិសោធនតិ ។

[១០០] សោ វមេ បព្វុ នីវរណោ បហាយ
 ចេតសោ ឧបក្កិលេសេ បញ្ញាយ ឧទ្ធុលីករណោ
 វិវិច្ឆេវ កាមេហិ វិវិច្ច អកុសលេហិ ធម្មេហិ សវិតក្កំ
 សវិចារំ វិវេកជំ បីតិសុខំ បឋមំ ណាណំ ឧបសម្មជ្ឈ
 វិហារតិ វិតក្កវិចារណំ វ្យុបសមា ។ បេ ។ ធុតិយំ ណាណំ
 ឧបសម្មជ្ឈ វិហារតិ បីតិយា ច វិវាតា ។ បេ ។ តតិយំ
 ណាណំ ឧបសម្មជ្ឈ វិហារតិ សុខសុវ ច បហាយ
 ។ បេ ។ ចតុត្ថំ ណាណំ ឧបសម្មជ្ឈ វិហារតិ ។

១ កក្កចំ អក្កចំ ហេតុកេ វិភត្តចំមិច្ឆេន ចេតសាតិ ទិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបិសេនបិដក

លះបង់នូវបីនម្ពិទ្ធៈ គឺសេចក្តីខ្ញុំលច្រកស មានចិត្តប្រាសចាកបីនម្ពិទ្ធៈ
 មានសេចក្តីសំគាល់នូវពន្លឺ មានសតិសម្បជញ្ញៈ ធ្វើចិត្តឲ្យស្អាតចាក
 បីនម្ពិទ្ធៈ លះបង់នូវទុក្ខចក្កចៈ គឺសេចក្តីវាយមាយនឹងសេចក្តីវាទចិត្ត
 មានចិត្តមិនបាទវាយមាយ មានចិត្តខាងក្នុងស្ងប់ម្យ៉ាងហើយ ធ្វើចិត្តឲ្យ
 ស្អាតចាកទុក្ខចក្កចៈ លះបង់នូវវិចិកិច្ចគឺសេចក្តីសង្ស័យ ឆ្លងផុតសេចក្តី
 សង្ស័យហើយ ឥតមានសេចក្តីឆ្លើងឆ្លល់ ក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយ
 ធ្វើចិត្តឲ្យស្អាតចាកវិចិកិច្ច ។

(១០០) ភិក្ខុនោះ ក៏លះបង់នូវនិវរណៈទាំង ៥ នេះ ដែលជា
 គ្រឿងសៅហ្មងនៃចិត្ត ជាធម្មជាតិធ្វើបញ្ញាឲ្យមានកំឡាំងថយ ហើយក៏
 ស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ស្ងាត់ចាកអកុសលធម៌ទាំងឡាយ បានដល់នូវ
 បឋមជ្ឈានប្រកបដោយវិភក្តៈ ប្រកបដោយវិចារៈ មានបីភិនិតិសុខៈដែល
 កើតពីសេចក្តីស្ងាត់ ព្រោះម្យ៉ាងនូវវិភក្តៈនិងវិចារៈ ។ បេ ។ បានដល់
 នូវទុតិយជ្ឈាន ព្រោះមានចិត្តឡើយណាយចាកបីភិ ។ បេ ។ បានដល់
 នូវតតិយជ្ឈាន ព្រោះលះបង់នូវសុខៈ ។ បេ ។ បានដល់នូវចក្កជ្ឈាន ។

ទេវវរោហិតស្ស គណនោត្តល្លាស្សត្ថេ អាណនាណាណា

យេ តេ ខោ ព្រាហ្មណា ភិក្ខុ សេក្ខា អប្បត្តមានសា
អនុត្តរំ យោគត្តេមំ បត្តយមាណា វិហារន្តំ តេសុ មេ
អយំ ឯវុយ្យំ អនុសាសនំ ហោតិ ។ យេ បន តេ
ភិក្ខុ អរហន្តោ ខំណាសវា វុសិតវន្តោ កកករណីយា
ឌុហិតភារា អនុប្បត្តសនត្តា បរិក្ខំណាកវសញ្ញាជនា
សម្មនញ្ញា វិមត្តា តេសំ ឥមេ ធម្មា និដ្ឋធម្មសុខវិហា-
រាយ ចេវ សំវត្តន្តំ សតិសម្មជញ្ញាយ ចាតិ ។

[១០០] ឯវុត្តេ គណនោត្តល្លាណេ ព្រាហ្មណោ
កកវន្តំ ឯតនរោច កិណ្ឌុខោ កោតោ តោតមស្ស សាវកា
កោតា តោតមេន ឯវុ ឌុវនិយមាណា ឯវុ អនុសាសិយ-
មាណា សត្រេវ អច្ចន្តនិដ្ឋំ និព្វានំ អាណេន្តំ ឌុណាហុ

ទេវហវិត្ត គណកមោគ្គលានសូត្រ ការបានសម្រេចព្រះនិព្វាននិងមិនសម្រេច

ខ្លាលព្រាហ្មណ៍ ភិក្ខុទាំងឡាយណា ជាសក្ខីបុគ្គល មានអរហត្ត-
 ផលចិត្ត មិនទាន់បានសម្រេចនៅឡើយ កំពុងប្រាថ្នានូវព្រះនិព្វានជាទី
 ក្សេមក្សាយាតៈ រកគុណជាតងទៅក្រលែងជាងគ្មាន តថាគតក៏តែង
 ប្រើវិចារនេះ ដែលជាពាក្យប្រៀនប្រដៅមានទំនងបែបនេះ ចំពោះភិក្ខុ
 ទាំងនោះ ។ តែបើភិក្ខុទាំងឡាយណា ជាអរហត្ត មានអាសវៈអស់
 ហើយ មានព្រហ្មចរិយៈបានប្រព្រឹត្តគ្រប់គ្រាន់ហើយ មានសោឡស-
 ភិច្ចបានធ្វើស្រេចហើយ មានការដាក់ចុះហើយ មានប្រយោជន៍របស់
 ខ្លួនបានសម្រេចហើយ មានកវិសេញាជនៈគឺគណ្ណាអស់រលីងហើយ មាន
 ចិត្តរួចស្រឡះហើយ ព្រោះដឹងច្បាស់ដោយប្រពៃ ភិក្ខុទាំងនោះ ឈ្មោះ
 ថាមានធម៌ទាំងឡាយនេះ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីនៅជាសុខក្នុងបច្ចុប្បន្នផង
 ដើម្បីសតិសម្បជញ្ញៈផង (តថាគតពុំបានប្រៀនប្រដៅភិក្ខុទាំងនោះទេ) ។

[១០១] កាលបើព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់មានព្រះពុទ្ធដ៏កាយ៉ាង
 នេះហើយ គណកមោគ្គលានព្រាហ្មណ៍ ក៏ក្រាបបង្គំទូលសួរព្រះមាន
 ព្រះភាគដូច្នោះថា ចុះពួកសាវ័ក របស់ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ដែលព្រះ
 គោតមដ៏ចម្រើនទូន្មានយ៉ាងនេះ ប្រៀនប្រដៅយ៉ាងនេះ សុទ្ធតែបាន
 ព្រះនិព្វាន ដែលជាគុណជាតចប់កិច្ចដោយពិត ទាំងអស់គ្នាឬ ឬថា

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបបណ្ណសកំ

ឯកច្ចេ បារាជេន្តិតិ ។ អប្បេកច្ចេ ខេ ព្រាហ្មណ
 មម សាវកា មយា ឯវំ ឌុវទិយមាណា ឯវំ
 អនុសាសិយមាណា អច្ចន្តនិដ្ឋំ និព្វានំ អារាជេន្តិ
 ឯកច្ចេ បារាជេន្តិតិ ។ កោ នុ ខេ តោតម
 ហេតុ កោ បច្ចយោ យន្តិដ្ឋតេវ និព្វានំ តិដ្ឋតិ
 និព្វានតាមិមត្តោ តិដ្ឋតិ កវំ តោតមោ សមាទមេតា
 អថ ច បទ កោតោ តោតមស្ស សាវកា កោតា
 តោតមេន ឯវំ ឌុវទិយមាណា ឯវំ អនុសាសិយមាណា
 អប្បេកច្ចេ អច្ចន្តនិដ្ឋំ និព្វានំ អារាជេន្តិ ឯកច្ចេ
 បារាជេន្តិតិ ។

(១០២) តេនហិ ព្រាហ្មណ តញ្ញវេតុ បដិ-
 ប្បិស្សាមិ យថា តេ ខមេយ្យ តថា នំ ព្យាក-
 រេយ្យសិ តំ កី មញ្ញសិ ព្រាហ្មណ កុសលោ
 តុ រាជតហតាមិស្ស មត្តស្សាតិ ។ ឯវំ កោ
 កុសលោ អហំ រាជតហតាមិស្ស មត្តស្សាតិ ។ តំ
 កី មញ្ញសិ ព្រាហ្មណ នេន បុរិសោ អាតច្ចេយ្យ
 រាជតហំ តន្តកាមោ សោ តំ ឧបសម្ព័ន្ធមិត្តា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណសកៈ

ពួកខ្លះមិនបានដែរ ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ពួកសាវ័ក របស់ភថាគភ
 ដែលភថាគភទូន្មានយ៉ាងនេះ ប្រៀនប្រដៅយ៉ាងនេះ ពួកខ្លះក៏បាន
 ព្រះនិព្វាន ដែលជាគុណជាភគបតិកិច្ចដោយពិត ពួកខ្លះ ក៏មិនបាន
 ដែរ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ហេតុដូចម្តេច បច្ច័យដូចម្តេច
 បានជាព្រះនិព្វានក៏មាន ផ្លូវជាទីទៅកាន់ព្រះនិព្វានក៏មាន ព្រះគោតម
 ដ៏ចម្រើន ជាអ្នកកៀរគរ ប្រមូលសត្វក៏មាន ប៉ុន្តែពួកសាវ័ករបស់ព្រះ
 គោតមដ៏ចម្រើន ដែលព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ទូន្មានយ៉ាងនេះ ប្រៀន
 ប្រដៅយ៉ាងនេះ ពួកខ្លះក៏បានព្រះនិព្វាន ដែលជាគុណជាភគបតិកិច្ច
 ដោយពិត ពួកខ្លះក៏មិនបាន ។

(១០២) ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ បើដូច្នោះ ភថាគភនឹងស្តារភគបតិកិច្ច
 អ្នកវិញ្ញក្នុងប្រស្នានុ៎ះ បើអ្នកពេញចិត្តយ៉ាងណា គប្បីដោះស្រាយនូវ
 ប្រស្នានោះយ៉ាងនោះចុះ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ អ្នកសំគាល់នូវដំណើរនោះ
 ដូចម្តេច ខ្លួនអ្នកជាបគុលឈ្លាស ក្នុងផ្លូវទៅកាន់ក្រុងរាជគហៈដែរឬ ។
 ព្រះករុណាព្រះអង្គ ខ្ញុំព្រះអង្គជាអ្នកឈ្លាស ក្នុងផ្លូវទៅកាន់ក្រុងរាជគហៈ
 ដែរ ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ អ្នកសំគាល់ដំណើរនោះដូចម្តេច បុរសប្រាថ្នា
 នឹងទៅកាន់ក្រុងរាជគហៈ គប្បីមកក្នុងទីនេះ បុរសនោះចូលមករកអ្នក

ទេវទេវតាស្ស គណនាមោក្ខណ្ឌសុត្តេ ភវន្តប្បដិប្បនា

ឃឹម វិទេយ្យ ស័ន្ទាមហំ កន្លៃ រាជគហំ កន្លំ តស្ស
 មេ រាជគហស្ស មក្កំ ឧបទិសាតិ ។ តមេនំ ត្វំ ឃឹម
 វិទេយ្យសិ ឃហម្ពោ បុរិស អយំ មត្តោ រាជគហំ
 កច្ចតិ តេន មុហុតំ កច្ច តេន មុហុតំ កត្វា
 ទក្ខិស្សសិ អមុកំ ឆាម តាមំ តេន មុហុតំ កច្ច
 តេន មុហុតំ កត្វា ទក្ខិស្សសិ អមុកំ ឆាម
 ទិកមំ តេន មុហុតំ កច្ច តេន មុហុតំ
 កត្វា ទក្ខិស្សសិ រាជគហស្ស អាភមរាមណោយ្យកំ
 វនរាមណោយ្យកំ ភូមរាមណោយ្យកំ តោក្ខរណិរាម-
 ណោយ្យកន្លំ ។ សោ តយា ឃឹម ឌុវទិយេមាទោ
 ឃឹម អនុសាសិយមាទោ ឌុម្ពក្ក តហេត្វា បន្ទាមុទោ
 តច្ឆេយ្យ ។ អថ ទុតិយោ បុរិសោ អាតច្ឆេយ្យ
 រាជគហំ កន្តកាមោ ។ សោ តំ ឌុបសង្កមិត្វា ឃឹម
 វិទេយ្យ ស័ន្ទាមហំ កន្លៃ រាជគហំ កន្លំ តស្ស មេ
 រាជគហស្ស មក្កំ ឧបទិសាតិ ។ តមេនំ ត្វំ ឃឹម
 វិទេយ្យសិ ឃហម្ពោ បុរិស អយំ មត្តោ រាជគហំ កច្ចតិ

ទេវហេតុ គណកោត្តស្វាយស្រី ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សូរគប

ហើយសួរយ៉ាងនេះថា នៃអ្នកដ៏ចម្រើន ខ្ញុំបាទចង់ទៅក្រុងរាជគហៈ
អ្នកចូរបង្ហាញផ្លូវ របស់ក្រុងរាជគហៈ ដល់ខ្ញុំបាទ ។ អ្នកគប្បីប្រាប់
បុរសនោះ យ៉ាងនេះថា នៃបុរសដ៏ចម្រើន អ្នកចូរមក នេះផ្លូវទៅក្រុង
រាជគហៈ អ្នកចូរដើរទៅតាមផ្លូវនោះមួយរំពេចចុះ លុះអ្នកដើរទៅតាម
ផ្លូវនោះមួយរំពេចហើយ នឹងបានឃើញស្រុកឯណោះ អ្នកចូរដើរទៅតាម
ផ្លូវនោះមួយរំពេចចុះ លុះអ្នកដើរទៅតាមផ្លូវនោះមួយរំពេចហើយ នឹង
បានឃើញនិគមឯណោះទៀត អ្នកចូរដើរទៅតាមផ្លូវនោះមួយរំពេចចុះ
លុះអ្នកដើរទៅតាមផ្លូវនោះមួយរំពេចហើយ នឹងបានឃើញសួនច្បារជាទី
សប្បាយ ព្រៃឈើជាទីសប្បាយ ភូមិជាទីសប្បាយ ស្រះបុក្ខរណីជាទី
សប្បាយ របស់ក្រុងរាជគហៈ មិនខាន ។ បុរសនោះ កាលដែលអ្នកទូន្មាន
យ៉ាងនេះ ប្រៀបប្រះដាវយ៉ាងនេះ ក៏កាន់យកផ្លូវខុស ហើយដើរឆ្ពោះទៅ
ខាងក្រោយវិញ ។ លំដាប់នោះ បុរសជាគំរប់ពីរ ប្រាថ្នាដឹងទៅកាន់
ក្រុងរាជគហៈ គប្បីមកទៀត ។ បុរសនោះចូលមករកអ្នក ហើយសួរ
យ៉ាងនេះថា នៃអ្នកដ៏ចម្រើន ខ្ញុំបាទចង់ទៅក្រុងរាជគហៈ អ្នកចូរបង្ហាញ
ផ្លូវនៃក្រុងរាជគហៈ ដល់ខ្ញុំបាទផង ។ អ្នកគប្បីប្រាប់បុរសនោះយ៉ាង
នេះថា នៃបុរសដ៏ចម្រើន អ្នកចូរមក នេះផ្លូវទៅកាន់ក្រុងរាជគហៈ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបេសណ្ណសកំ

តេន មហុតំ កច្ច តេន មហុតំ កត្វា ទក្ខិស្សសិ
អម្បកំ ឆាម កាមំ តេន មហុតំ កច្ច តេន
មហុតំ កត្វា ទក្ខិស្សសិ អម្បកំ ឆាម និកមំ
តេន មហុតំ កច្ច តេន មហុតំ កត្វា ទក្ខិស្សសិ
រាជគហស្ស អាភមភមណោយ្យកំ វេណមណោយ្យកំ
ក្រមិភមណោយ្យកំ ចោត្តរណិភមណោយ្យកន្តិ ។ សោ
តយា ឃំ ឌីវទិយមាទោ ឃំ អនុសាសិយមាទោ
សោត្តិទា រាជគហំ កច្ឆយ្យ ។ កោ ទុ ទោ
ព្រាហ្មណ ហេតុ កោ បច្ចយោ យន្តិដ្ឋតេវ
រាជគហំ តិដ្ឋតិ រាជគហកាមិមក្កោ តិដ្ឋតិ ត្ថំ សមា-
នបេតា អថ ច បន តយា ឃំ ឌីវទិយមាទោ ឃំ
អនុសាសិយមាទោ ឃកោ បុរិសោ ឧម្មត្ថំ កហេត្វា
បន្ទាមុទោ កច្ឆយ្យ ឃកោ សោត្តិទា រាជគហំ
កច្ឆយ្យតិ ។ ឃត្ថ ក្សហំ^(១) កោ កោតម កកោមិ
មត្តក្ខាយាហំ កោ កោតមាតិ ។

១ ១. ព្រហ្ម ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបទិសស្ថានសក្ក

អ្នកចូរដើរទៅតាមផ្លូវនោះមួយរំពេចចុះ លុះដើរទៅតាមផ្លូវនោះមួយរំពេច
ហើយ នឹងបានឃើញស្រុកឯណោះ អ្នកចូរដើរទៅតាមផ្លូវនោះមួយ
រំពេចចុះ លុះដើរទៅតាមផ្លូវនោះមួយរំពេចហើយ នឹងបានឃើញនិគមឯ
ណោះទៀត អ្នកចូរដើរទៅតាមផ្លូវនោះមួយរំពេចចុះ លុះអ្នកដើរទៅតាម
ផ្លូវនោះមួយរំពេចហើយ នឹងបានឃើញនូវស្នូនច្បារជាទ័សប្បាយ ព្រៃ
ឈើជាទ័សប្បាយ ភូមិជាទ័សប្បាយ ស្រះបោក្ការណីជាទ័សប្បាយ របស់
ក្រុងរាជគហៈមិនខាន ។ បុរសនោះ កាលបើអ្នកទូន្មានយ៉ាងនេះ ច្រៀន
ប្រដៅយ៉ាងនេះ ក៏ដើរទៅកាន់ក្រុងរាជគហៈ ដោយស្នូន ។ ម្នាល
ព្រាហ្មណ៍ ចុះហេតុដូចម្តេច បច្ច័យដូចម្តេច បានជាក្រុងរាជគហៈក៏មាន
ផ្លូវសម្រាប់ទៅក្រុងរាជគហៈក៏មាន អ្នកជាអ្នកបង្ហាញផ្លូវក៏មាន ប៉ុន្តែកាល
ដែលអ្នកទូន្មានយ៉ាងនេះ ច្រៀនប្រដៅយ៉ាងនេះ បុរសម្នាក់បែរជាកាន់
យកផ្លូវខុស ដើរឆ្ពោះមុខទៅខាងក្រោយវិញ ឯបុរសម្នាក់ទៀតបាន
ដើរទៅដល់ក្រុងរាជគហៈដោយស្នូន ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន
ក្នុងរឿងនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងធ្វើដូចម្តេចកើត បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន
ព្រោះខ្ញុំព្រះអង្គ ត្រាន់តែជាអ្នកប្រាប់ផ្លូវប៉ុណ្ណោះទេ ។

ទេវតាវង្ស គណនេយ្យសុត្តន្ត

(១០៣) ឃ្លាត ទោ ព្រាហ្មណ តិដ្ឋតេ វិញ្ញាណំ
 តិដ្ឋតិ វិញ្ញាណាមិមត្តោ តិដ្ឋាមហំ សមាទបេតា
 អថ ច បទ មម សាវកា មយា ឃំ ឌីវិយមាណា
 ឃំ អនុសាសិយមាណា អប្បកថេ អច្ឆន្តនិដ្ឋំ វិញ្ញាណំ
 អារាដេន្តំ ឃកថេ ធារាដេន្តំ ឃត្ត ក្សាហំ ព្រាហ្មណ
 ករោមិ មត្តក្កាយំ ព្រាហ្មណ តថាគតោតិ ។

(១០៤) ឃំ វុត្តេ គណនេយ្យសុត្តន្តោ ព្រា-
 ហ្មណោ កតវន្តំ ឃតទរោច យេមេ កោ តោតម
 មុត្តលា អសន្ធា ជីវិតត្តា អាភារស្មា អនតារិយំ
 បត្តជិតា សហំ មាយារិទោ កេដុកិទោ ឌុទ្ធតា
 ឌុទ្ធស្មា ចថលា មុទរា វិកិល្លាវតា វ័ស្សិយេសុ
 អត្តត្តារា កោជិទេ អមត្តញ្ញោ ជានិយំ អននុ-
 យត្តា សាមញ្ញោ អនបេត្តវត្តោ សិក្ខាយំ ន តិព្វការាវ

ទេវតាវត្ត គណកោត្តល្លានសូត្រ ការនិស្សន្ទត្រៃសរណៈ

(១០៣) ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ សេចក្តីនេះ មានទម្រង់យូរដូច
 ព្រះនិព្វានក៏មាន ផ្លូវសម្រាប់ទៅកាន់ព្រះនិព្វានក៏មាន គឺជាគតជាអ្នកកៀរ
 គរ ប្រមូលសត្វក៏មាន ប៉ុន្តែពួកសាវ័ករបស់គេជាគត កាលបើគេជាគត
 ទូន្មានយ៉ាងនេះ ប្រៀនប្រដៅ យ៉ាងនេះ ពួកខ្លះ ក៏បាននូវព្រះនិព្វាន
 ដែលជាធម្មជាតិចប់កិច្ចដោយពិត ពួកខ្លះ ក៏មិនបាន ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍
 ក្នុងរឿងនេះ គេជាគតនឹងធ្វើដូចម្តេចកើត ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ព្រោះថា
 គេជាគតគ្រាន់តែជាអ្នកប្រាប់ផ្លូវប៉ុណ្ណោះ ។

(១០៤) កាលបើព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់មានព្រះពុទ្ធដ៏កាយ៉ាង
 នេះហើយ គណកោត្តល្លានព្រាហ្មណ៍ ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះ
 ភាគដូច្នោះថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន បុគ្គលទាំងឡាយណា ជា
 អ្នកមិនមានសព្វ ត្រូវការតែចិញ្ចឹមជីវិត ចេញចាកផ្ទះទៅចូលកាន់ផ្ទះ
 ជាអ្នកលេង^(១) ជាអ្នកបិទបាំងទោសខ្លួន ជាអ្នកបញ្ឆោត ជាអ្នកមាន
 ចិត្តរាយមាយ មានមានះដុះឡើង មានចិត្តរយូងរយូង មានមាត់រឹង
 មានវាចារាយរាយ មិនបានរក្សាទារ ក្នុងឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ មិនដឹង
 ប្រមាណក្នុងគោដទ មិនប្រកបរឿយៗ នូវសេចក្តីភ្ញាក់រលឹក មិនរមិល
 មើល^(២) ក្នុងសមណធម៌ (ផ្ទះ) មិនមានការគោរពដ៏ក្លៀវក្លាក្នុងសិក្ខា

១ អ្នកសំនែងនូវតុណ្ហនៃលមិនមានក្នុងខ្លួន ២ មិនប្រាថ្នា មិនត្រូវការ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបស្សាសកំ

ពាហុល្លិកា សាចិលិកា ឡិក្កមនេ បុព្វុដ្ឋមា
 បរិវេកេ និក្ខត្តធុរា កុសីតា ហិណវិរិយា មុដ្ឋស្សតិវោ
 អសម្មជាតា អសមាហិតា វិព្ពន្ធចិត្តា ធុប្បញ្ញា
 ឯលម្ភតា ន តេហិ កវំ កោតមោ សន្និ សំវសតិ ។
 យេ បន តេ កុលបត្តា សន្នា អការស្មា
 អនការយំ បព្វជិតា អសហំ អមាយារិវោ អកេដ្ឋ-
 ភិវោ អនុទ្ធតា អនុទ្ធុឡា អចបលា អមុទរា
 អវិកិណ្ណាវថា វ្យុទ្ធិយេសុ តតធុរា កោជនេ
 មត្តពាវោ ជានិយំ អនុយត្តា សាមញ្ញោ អបេក្ខវេល្លោ
 សិក្ខាយ តិព្វការវា ន ពាហុល្លិកា ន សាចិលិកា
 ឡិក្កមនេ និក្ខត្តធុរា បរិវេកេ បុព្វុដ្ឋមា អារទ្ធវិរិយា
 បហិតត្តា ធុបដ្ឋិតស្សតិវោ សម្មជាតា សមាហិតា
 ឯកក្ខចិត្តា បញ្ញវេល្លោ អនេលម្ភតា តេហិ កវំ កោតមោ
 សន្និ សំវសតិ ។ សេយ្យថាបិ កោ កោតម

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរបណ្ណសកៈ

ជាអ្នកល្មោភច្រើន ជាអ្នកប្រព្រឹត្តិធូរ ជាប្រធានក្នុងការបន្ទូរបន្ទុយព្យាយាម ជាក់ចុះពេលក្នុងទីស្ងាត់ ជាអ្នកខ្ជិលច្រអូស មានព្យាយាមក្នុង
 អំពើថោកទាប ក្រូចស្មារតី មិនដឹងខ្លួន មានចិត្តមិនប៉ាន់តម្កល់មាំ មាន
 ចិត្តវិលខុស ឥតបញ្ញា ជាអ្នកល្ងង់ខ្លៅ ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន មិនបាននៅ
 រួមជាមួយនឹងបុគ្គលទាំងនោះទេ ។ ឯកុលបុត្រទាំងឡាយណា ដែល
 ចេញចាកផ្ទះចូលទៅកាន់ផ្ទះ ដោយសព្វ មិនជាអ្នកលេង មិនបាន
 បិទបាំងទោសខ្លួន មិនជាអ្នកបញ្ឆោត មានចិត្តមិនប៉ាន់រាយមាយ មិន
 មានមានៈដុះឡើង មិនមានចិត្តយូនយូង មិនមានមាត់រឹង មិនមាន
 វចារាយរាយ ជាអ្នករក្សាទារក្នុងឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ ជាអ្នកដឹងប្រមាណ
 ក្នុងភោជន ប្រកបរឿយ ។ នូវសេចក្តីភ្ញាក់រលឹក ជាអ្នកមើលមើលក្នុង
 សមណធម៌ មានសេចក្តីគោរពដ៏ភ្លឺភ្លាមក្នុងសិទ្ធិ មិនជាអ្នកល្មោភច្រើន
 មិនបានប្រព្រឹត្តិធូរ ជាក់ចុះក្នុងការបន្ទូរបន្ទុយព្យាយាមពេល ជាប្រ-
 ធានក្នុងទីស្ងាត់ មានព្យាយាមគឺងតែង មានចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់ព្រះនិព្វាន
 មានសតិភ្នំមូល់ខាប់ ដឹងខ្លួន មានចិត្តភ្នំមូល់មាំ មានចិត្តប្រកបដោយ
 ការម្នាក់តែមួយ មានបញ្ញា មិនល្ងង់ខ្លៅ ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន រមែងនៅ
 រួមជាមួយនឹងកុលបុត្រទាំងនោះ ។ បតីត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ដូចជា

ទេវទេវត្តស្ស គណាមោត្តល្លាស្សត្ថេ ភិសរណគមមំ

យេ កេចិ មូលតត្ថា កាឡានុសារិកំ តេសំ អត្ត-
 មក្កាយតិ យេ កេចិ សារតត្ថា លោហិតចន្ទំ តេសំ
 អត្តមក្កាយតិ យេ កេចិ បុប្ផតត្ថា វស្សិកំ តេសំ
 អត្តមក្កាយតិ ឯវមេវ ខោ ភោតោ តោតមស្ស
 ឌីវនោ បរមជ្ជិមម្មេស្ស អភិក្កិណ្ណំ ភោ តោតម អភិក្កិណ្ណំ
 ភោ តោតម សេយ្យថាបិ ភោ តោតម ធិក្កិដ្ឋិតំ វា
 ឌុក្កិដ្ឋេយ្យ បដិច្ចដ្ឋំ វា វិវេយ្យ មុឡ្ហស្ស វា មត្តំ
 អាចិត្តេយ្យ អន្ធការេ វា តេលប្បដ្ឋោតំ ជារេយ្យ
 ចក្កមម្ពោ រុណាធិ ធិក្កិដ្ឋិតំ ឯវមេវ ភោតោ តោតមេន
 អនេកបរិយាយេន ធម្មោ បកាសិតោ ឯសាហំ
 កវំណំ តោតមំ សរណំ តត្ថាមិ ធម្មញ្ញំ ភិក្កុសដ្ឋញ្ញំ
 ឌុណាសកំ មំ កវំ តោតមោ ជារេតុ អដ្ឋិតត្ថេ ចា-
 ណុបេតំ សរណាដ្ឋិតត្ថំ ។

ទេវទេវតា គណកោត្តណ្ណានុស្សត្រ ការនិល្ហន្ត្របរណៈ

ក្នុងនៃឫស ឬមើម ណានីមួយ ឫសស្ការ ប្រាកដជាប្រសើរជាងក្នុងនៃ
 ឫសឬមើម ទាំងអម្បាលនោះ ក្នុងនៃខ្លឹម ណានីមួយ ខ្លឹមចន្ទ្រក្រហម
 ប្រាកដជាប្រសើរជាងក្នុងនៃខ្លឹម ទាំងអម្បាលនោះ ក្នុងនៃណាមួយ ផ្កា
 ម្លិះលា ប្រាកដជាប្រសើរជាងក្នុងនៃផ្កាទាំងអម្បាលនោះ យ៉ាងណាមិញ
 ឧវាទរបស់ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ក្នុងធម៌ជាគ្រឿងដុសខាត់ចិត្តនៃសត្វដទៃ
 (ឲ្យស្អាត) ក៏យ៉ាងនោះឯង បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ភាសិតរបស់
 ព្រះអង្គច្បាស់ពេកណាស់ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ភាសិតរបស់ព្រះ
 អង្គច្បាស់ពេកណាស់ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ដូចបុគ្គលផ្សារឡើង
 នូវវត្ថុដែលផ្កាប់ ឬបើកនូវវត្ថុដែលគេបិទបាំង ពុំនោះ ដូចគេប្រាប់ផ្លូវដល់
 មនុស្សដែលវង្វេងផ្លូវ ពុំនោះសោត ដូចគេច្រាលប្រទីបប្រេង បំភ្លឺក្នុងទី
 ងងឹត ដោយគិតថា បុរសអ្នកមានវត្តករមែងមើលឃើញរូបទាំងឡាយបាន
 យ៉ាងណាមិញ ធម៌ដែលព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ទ្រង់សំដែងហើយ ដោយ
 អនេកបរិយាយ ក៏យ៉ាងនោះឯង ខ្ញុំព្រះអង្គសូមដល់នូវព្រះគោតមដ៏ចម្រើន
 ទាំងព្រះធម៌ ទាំងព្រះភិក្ខុសង្ឃ ជាទីពឹងទីរលឹក សូមព្រះគោតមដ៏ចម្រើន
 ចាំទុកនូវខ្ញុំព្រះអង្គ ថាជាទុបាសក អ្នកដល់នូវសរណៈ ស្មើដោយជីវិត
 ក្នុងកាលមានថ្ងៃនេះជាដើមទៅ ។

អង្គបំបែកមោក្ខណ៍នស្ត

[១០៥] ឃុំ ឃុំ សុត ។ ឃុំ សមយំ អាយស្មា
អាននោ រាជគហេ វិហរតិ វេទ្យុវេន កលន្តកនិវាបេ
អចិវបរិទិត្តេ កតវតិ ។ តេន ទោ បន សមយេន
រាជា មាគនោ អជាតសត្ត វេទេហ៍បុត្តោ រាជគហំ
បទិសដ្ឋារាបេតិ រញ្ញោ បដ្ឋោតស្ស អសន្តមាតោ ។
អថទោ អាយស្មា អាននោ បុត្តណ្ណសមយំ និវាសេត្តា
បត្តចិវរមាទាយ រាជគហំ បិណ្ណាយ ចារិសិ ។ អថទោ
អាយស្មតោ អានន្តស្ស ឃុំនិហោសិ អតិប្បតោ ទោ
តាវ រាជគហេ បិណ្ណាយ ចរិត្ត យន្តនាហំ យេន តោ-
បកមោក្ខណ៍នស្ត ព្រាហ្មណស្ស កម្មនោ យេន
តោបកមោក្ខណ៍នោ ព្រាហ្មណោ តេនុបសន្តិមេយ្យ-
ន្តិ ។ អថទោ អាយស្មា អាននោ យេន តោបក-
មោក្ខណ៍នស្ស ព្រាហ្មណស្ស កម្មនោ យេន
តោបកមោក្ខណ៍នោ ព្រាហ្មណោ តេនុបសន្តិមិ ។
អន្តសា ទោ តោបកមោក្ខណ៍នោ ព្រាហ្មណោ

គោបកមោគ្គល្លានសូត្រ ទី ៧

(១០៥) ខ្ញុំបានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ កាល
 ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់បរិនិព្វានទៅ មិនទាន់បានយូរប៉ុន្មាន ព្រះមានន្ទ
 មានអាយុ គង់នៅក្នុងវត្តវេទ្យវ័ន ជាគលន្ទកនិវេបស្ថាន ជិតក្រុង
 រាជគហៈ ។ សម័យនោះឯង ព្រះរាជាទ្រង់ព្រះនាម អជាតសត្ត
 វេទេហ៍បុត្រ ជាធុក្នុងដែនមគធៈ ទ្រង់រង្ស៊ីសនឹងព្រះរាជាទ្រង់ព្រះនាម
 បដ្ឋោត ក៏ទ្រង់គ្រាស់ឲ្យរៀបចំក្រុងរាជគហៈ ។ លំដាប់នោះ ព្រះ
 មានន្ទមានអាយុ ស្ងៀកស្ងៀមប្រដាប់ដោយបាត្រចីវរ ក្នុងបុព្វល្លាសម័យ
 ចូលទៅក្រុងរាជគហៈ ដើម្បីបិណ្ឌបាត ។ គ្រានោះ ព្រះមានន្ទមានអាយុ
 មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នោះថា ការគ្រាប់ទៅដើម្បីបិណ្ឌបាត ក្នុងក្រុងរាជ-
 គហៈ នៅព្រឹកពេលណាស់ បើដូច្នោះ គួរតែអាត្មាអញចូលទៅត្រង់ទីធ្វើ
 ការងាររបស់គោបកមោគ្គល្លានព្រាហ្មណ៍ និងទីដែលគោបកមោគ្គល្លាន-
 ព្រាហ្មណ៍នៅសិន ។ ព្រះមានន្ទមានអាយុ ក៏ចូលទៅ ត្រង់ទីធ្វើ
 ការងាររបស់គោបកមោគ្គល្លានព្រាហ្មណ៍ និងទីដែលគោបកមោគ្គល្លាន-
 ព្រាហ្មណ៍នៅ ។ ឯគោបកមោគ្គល្លានព្រាហ្មណ៍ បានឃើញព្រះ

ទេវទេវវិទ្យា គោបកមោក្ខណ្ឌសុត្តេ គោបកមោក្ខណ្ឌទ្ធិបសង្កមនំ

អាយស្ម័ន្តំ អាណន្តំ ធូរតោ អាភិក្ខន្តំ ទិស្វាន អាយស្ម័ន្តំ
 អាណន្តំ ឯតទភោច ឯតុ ទោ កវំ អាណន្តោ ស្វាភតំ
 កោតោ អាណន្តស្ស ចិរស្សំ ទោ កវំ អាណន្តោ វេមំ
 បរិយាយមកាសិ យទិទំ វេតាភមនាយ ទិសីទតុ កវំ
 អាណន្តោ វេទមាសនំ បញ្ញត្តន្តំ ។ ទិសីទិ ទោ
 អាយស្មា អាណន្តោ បញ្ញត្តោ អាសនេ ។ តោបកមោក្ខ-
 ណ្ឌោយេ ទោ ព្រាហ្មណោ អញ្ញតវំ ទិចំ អាសនំ
 គហេតុំ ទិសីទិ ។

(១០៦) ឯតមន្តំ ទិសីទោ ទោ តោបកមោក្ខ-
 ណ្ឌោយេ ព្រាហ្មណោ អាយស្ម័ន្តំ អាណន្តំ ឯតទភោច
 អត្តំ ទុ ទោ កោ អាណន្ត ឯតតិក្កបំ គេហិ
 ធម្មេហិ សព្វេន សព្វំ សព្វេហិ សព្វំ សម្មា-
 គតោ យេហិ ធម្មេហិ សម្មាគតោ សោ កវំ
 តោតមោ អហោសិ អវហំ សម្មាសម្មុទ្ធាតំ ។

ទេវទេហវិញ គោបកមោគ្គល្លានសូត្រ ព្រះអានន្តបូលទៅរកគោបកមោគ្គល្លានព្រាហ្មណ៍

អានន្តមានអាយុ មកអំពីចម្ងាយ លុះបានឃើញហើយ ក៏ពោល
 ទៅនឹងព្រះអានន្តមានអាយុដូច្នោះថា សូមព្រះអានន្តដ៏ចម្រើន និមន្តមក
 ព្រះអានន្តដ៏ចម្រើន និមន្តមកជាការល្អ ព្រោះព្រះអានន្តដ៏ចម្រើន បានធ្វើ
 បរិយាយដើម្បីនិមន្តមកក្នុងទីនេះ អស់កាលយូរហើយ សូមព្រះអានន្ត
 ដ៏ចម្រើនគង់ចុះ នេះអាសនៈដែលខ្ញុំក្រាលទុក ។ ព្រះអានន្តមានអាយុ
 ក៏គង់លើអាសនៈ ដែលព្រាហ្មណ៍ក្រាលទុក ។ ឯគោបកមោគ្គល្លាន-
 ព្រាហ្មណ៍ ក៏កាន់យកនូវអាសនៈដ៏រាបមួយ ហើយអង្គុយទៅ ។

(១០៦) លុះគោបកមោគ្គល្លានព្រាហ្មណ៍ អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ
 ហើយ ក៏សួរព្រះអានន្តមានអាយុដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអានន្តដ៏ចម្រើន
 ព្រះគោតមដ៏ចម្រើនអង្គនោះ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ប្រកបដោយ
 ធម៌^(១) ទាំងឡាយណា ក៏កុម្មយរូប ដែលប្រកបដោយធម៌ទាំងឡាយ
 នោះ ដោយអាការទាំងពួង ដោយប្រការទាំងពួង មានដែរឬទេ ។

១ សំដៅយកសព្វញ្ញតញ្ញាណ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស ខបរិច្ឆេទសកំ

នត្ថំ ទោ ព្រាហ្មណ ឯកកិក្កុបិ ភេហិ ធម្មេហិ
 សព្វេន សត្វំ សព្វេហិ សត្វំ សមន្តានុតោ យេហិ
 ធម្មេហិ សមន្តានុតោ សោ ភកកំ អហោសិ អរហំ
 សម្មាសម្ពុទ្ធា សោ ហិ ព្រាហ្មណ ភកកំ អនុប្បន្នស្ស
 មគ្គស្ស ឧប្បនេតា អសញ្ញានស្ស មគ្គស្ស
 សញ្ញានេតា អនត្តានស្ស មគ្គស្ស អត្តានា មគ្គញ្ញ
 មគ្គវិជ្ជ មគ្គកោវិទោ មគ្គានុតា ច បន ឯតរហិ
 សាវកា វិហារន្តិ បច្ឆា សមន្តានុតានិ ។ អយេត្ត
 ហិទំ អាយស្មតោ អានន្តស្ស តោបកិមោត្តល្លាននេន
 ព្រាហ្មណេន សន្តិ អន្តរកតា វិប្បកតា អហោសិ ។

(១០៧) អថទោ វិស្សការោ ព្រាហ្មណោ មគ-
 នមហាមត្តោ រាជគមេ កម្មន្តេ អនុសញ្ញាយមា-
 នោ យេន តោបកិមោត្តល្លានស្ស ព្រាហ្មណស្ស
 កម្មន្តោ យេនាយស្មា អានន្តោ តេនុបសន្តមិ ឧប-
 សន្តមិត្តា អាយស្មតា អានន្តេន សន្តិ សម្មា-
 និ សម្មានន្តយំ កមំ សារាណិយំ វិគិសារេត្តា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបទិស្សស្ថាន

ព្រះអានន្តឆ្លើយថា ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ ជា
អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ប្រកបដោយធម៌ទាំងឡាយណា សូម្បីភិក្ខុ មួយរូប
ដែលប្រកបដោយធម៌ទាំងឡាយនោះ ដោយអាការទាំងពួង ដោយប្រ-
ការទាំងពួង មិនមានទេ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ព្រោះថា ព្រះមានព្រះភាគ
អង្គនោះ ជាអ្នកបង្កើតផ្លូវដែលមិនទាន់កើតឡើង ជាអ្នករៀបចំផ្លូវដែល
គេមិនទាន់រៀបចំ ជាអ្នកប្រាប់ផ្លូវដែលគេមិនដែលប្រាប់ ជាអ្នកស្គាល់ផ្លូវ
ដឹងផ្លូវ ឈ្លាសវៃក្នុងផ្លូវ ពួកសាវ័កក្នុងកាលឥឡូវនេះ គ្រាន់តែជាអ្នកដើរ
តាមផ្លូវ ប្រកបតាមជាខាងក្រោយ ។ នេះឯងពាក្យជាចន្លោះ ដែល
ព្រះអានន្តមានអាយុ ធ្វើមិនទាន់ស្រេច ជាមួយនឹងគោបកិមោគ្គល្លាន-
ព្រាហ្មណ៍នៅឡើយ ។

(១០៧) លំដាប់នោះ វស្សការព្រាហ្មណ៍ ជាមហាទាត្រក្នុងដែន
មគធៈ កាលដែលត្រួតត្រាការឆ្ការក្នុងរាជគហៈ ក៏ដើរចូលទៅគ្រងទីធ្វើ
ការឆ្ការ របស់គោបកិមោគ្គល្លានព្រាហ្មណ៍ និងទីដែលព្រះអានន្តមាន
អាយុគង់នៅ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ធ្វើសេចក្តីរីករាយ ជាមួយនឹង
ព្រះអានន្តមរណអាយុ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួររីករាយ និងពាក្យដែលគួរ

ទេវវិទ្យាស្ស គោចរមោក្ខណ្ឌសុត្តេ អាណន្តសង្កមមំ

ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ និសិដ្ឋោ ទោ វស្សកាលោ
 ព្រាហ្មណោ មគធមហាមត្តោ អាយស្មន្តំ អាណន្តំ
 ឯតទរោច កាយ នុត្ត កោ អាណន្ត ឯតវហិ ក-
 ថាយ សន្តិសិដ្ឋា កា ច បន តេ^(១) អន្តរកថា
 វិប្បកតាតិ ។ និទ មំ ព្រាហ្មណោ តោបកមោក្ខណ្ឌ-
 លោ ព្រាហ្មណោ ឯវមាហា អត្តំ នុ ទោ កោ អាណន្ត
 ឯកកិក្កុបំ តេហិ ធម្មេហិ សព្វេន សត្វំ សត្វថា
 សត្វំ សមម្ពាគតោ យេហិ ធម្មេហិ សមម្ពាគតោ សោ
 កវំ តោតមោ អហោសិ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធាតិ ឯវំ
 វុត្ត អហំ ព្រាហ្មណោ តោបកមោក្ខណ្ឌំ ព្រាហ្មណំ
 ឯតទរោចំ នត្តំ ទោ ព្រាហ្មណោ ឯកកិក្កុបំ តេហិ
 ធម្មេហិ សព្វេន សត្វំ សត្វថា សត្វំ សមម្ពាគតោ
 យេហិ ធម្មេហិ សមម្ពាគតោ សោ កកវំ អហោសិ
 អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា សោ ហិ ព្រាហ្មណោ កកវំ
 អនុប្បន្នស្ស មគ្គស្ស ឧប្បន្នេតា អសញ្ញាតស្ស មគ្គស្ស
 សញ្ញាទេតា អនក្កាតស្ស មគ្គស្ស អក្កាតា មគ្គញ្ញ

១ ន. ម. វិ ។

ទេវហេតុ គោបកមោគ្គល្លានសូត្រ នៃប្បការព្រាហ្មណ៍ចូលទៅព្រះអានន្ត

រលឹកហើយ ក៏អធិយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះសូត្រព្រាហ្មណ៍ ជា
មហាមាត្រក្នុងដែនមគធៈ អធិយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏សូត្រព្រះអានន្ត
មានអាយុដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអានន្តដ៏ចម្រើន ក្នុងកាលអម្បាញមិញនេះ
លោកម្ចាស់ប្រជុំគ្នាពោល អំពីរឿងអ្វីហ្ន៎ មួយទៀត ពាក្យជាចន្លោះ
ដូចម្តេច ដែលលោកម្ចាស់ធ្វើមិនទាន់ស្រេច ។ ព្រះអានន្តឆ្លើយថា
ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ គោបកមោគ្គល្លានព្រាហ្មណ៍ បានសួរអាត្មាក្នុងទីនេះ
យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអានន្តដ៏ចម្រើន ព្រះគោតមដ៏ចម្រើនអង្គនោះ ជា
អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ប្រកបដោយធម៌ទាំងឡាយណា ភិក្ខុមួយរូប ដែល
ប្រកបដោយធម៌ទាំងឡាយនោះ ដោយអាការទាំងពួង ដោយប្រការ
ទាំងពួង មានដែរឬទេ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ កាលបើគោបកមោគ្គល្លាន-
ព្រាហ្មណ៍ សួរយ៉ាងនេះហើយ អាត្មាក៏បានប្រាប់ ទៅគោបកមោគ្គ-
ល្លានព្រាហ្មណ៍វិញ ដូច្នោះថា ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ព្រះមានព្រះភាគអង្គ
នោះ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ប្រកបដោយធម៌ទាំងឡាយណា សូម្បី
ភិក្ខុមួយរូប ដែលប្រកបដោយធម៌ទាំងឡាយនោះ ដោយអាការទាំងពួង
ដោយប្រការទាំងពួង មិនមានទេ ព្រោះថា ព្រះមានព្រះភាគអង្គ
នោះ ជាអ្នកបង្កើតផ្លូវដែលមិនទាន់កើតឡើង ជាអ្នករៀបចំផ្លូវដែល
មិនទាន់រៀបចំ ជាអ្នកប្រាប់ផ្លូវដែលគេមិនបានប្រាប់ ជាអ្នកស្គាល់ផ្លូវ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ខបរិបណ្ណាសកំ

មត្តវិនិច្ឆ័យ មត្តកោរវិទោ មត្តានុតា ច បទ ឯតរហិ
សាវកា វិហរន្តិ បច្ឆា សមម្ហាតតាតិ អយំ ទោ
នោ ព្រាហ្មណោ តោបកមោត្តណ្ណោនេន ព្រាហ្មណោន
សន្និ អន្តរាគមា វិប្បកតា អថ ភំ អនុប្បត្តោ-
តិ ។

(១០៨) អត្ថំ នុ ទោ ភោ អាទន្ទ ឯកភិក្ខុ-
បិ តេន ភោតា តោតមេន វេយ្យាការី អយំ វេ
មមច្ចយេន បដិសរណំ ភវិស្សត្តិ យំ តុម្ពេ ឯត-
រហិ បដិណវេយ្យាមាតិ^(១) ។ នត្ថំ ទោ ព្រាហ្មណ
ឯកភិក្ខុបិ តេន ភកវតា ជាទតា បស្សតា អរ-
ហតា សម្មាសម្ពុទ្ធនេន វេយ្យាការី អយំ វេ មមច្ច-
យេន បដិសរណំ ភវិស្សត្តិ យំ មយំ ឯតរហិ
បដិណវេយ្យាមាតិ ។

១ ម. បដិណវេយ្យាមាតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ខបរិបណ្ណសកៈ

ដឹងផ្លូវ ឈាសវែកក្នុងផ្លូវ ពួកសាវ័កក្នុងកាលឥឡូវនេះ គ្រាន់តែជាអ្នក
 ដើរតាមផ្លូវ ប្រកបតាមជាខាងក្រោយប៉ុណ្ណោះ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ពាក្យ
 ជាចន្លោះនេះឯង ដែលយើងធ្វើមិនទាន់សម្រេច ជាមួយនឹងគោបក-
 មោគ្គលូនព្រាហ្មណ៍នៅឡើយ ក៏ស្រាប់តែអ្នកមកដល់ ។

(១០៨) បពិត្រព្រះអាទន្នដ៏ចម្រើន ក្នុងកាលឥឡូវនេះ លោក
 ម្ចាស់ទាំងឡាយ គប្បីប្រតិបត្តិតាមបុគ្គលណា បុគ្គលនោះ សូម្បី
 ជាកិក្ខុមួយរូប ដែលព្រះភោគមជ្ជិមមន្តនោះ បានកាំងទុកហើយថា
 ភិក្ខុនេះ អំណើអំពីភថាគតទៅ នឹងបានជាទីពឹងនៃអ្នកទាំងឡាយ ដូច្នោះ
 មានដែរឬទេ ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ក្នុងកាលឥឡូវនេះ យើងទាំងឡាយ
 គប្បីប្រតិបត្តិតាមបុគ្គលណា បុគ្គលនោះ សូម្បីជាកិក្ខុមួយរូប ដែល
 ព្រះមានព្រះភោគមន្តនោះ ជាអហេតុសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់
 ឃើញច្បាស់ បានកាំងទុកហើយថា ភិក្ខុនេះ អំណើអំពីភថាគតទៅ
 នឹងបានជាទីពឹងនៃអ្នកទាំងឡាយ ដូច្នោះ មិនមានទេ ។

ទេវតាវង្ស គោបកោត្តលាសុត្តេ ធម្មប្បដិសរណក

[១០៧] អត្ថំ បន កោ អាណន្ទ ឯកកិក្ខុបិ
សង្ឃេន សម្មតោ សម្មហុលេហិ ថេរេហិ កិក្ខុហិ
វេហិតោ អយំ នោ កកវតោ អច្ចយេន បដិសរណំ
កវិស្សតីតិ យំ តុម្ហេ ឯតវហិ បដិជារេយ្យោ មាតិ ។
នត្ថំ ខោ ព្រាហ្មណោ ឯកកិក្ខុបិ សង្ឃេន សម្មតោ
សម្មហុលេហិ ថេរេហិ កិក្ខុហិ វេហិតោ អយំ នោ
កកវតោ អច្ចយេន បដិសរណំ កវិស្សតីតិ យំ មយំ
ឯតវហិ បដិជារេយ្យោ មាតិ ។ ឯវំ អប្បដិសរណោ
ច បន កោ អាណន្ទ កោ ហេតុ ធម្មសាមគ្គិយានិ^(១) ។
ន ខោ មយំ ព្រាហ្មណោ អប្បដិសរណោ សប្បដិស-
រណោ មយំ ព្រាហ្មណោ ធម្មប្បដិសរណានិ ។

១ ឧ. ម. សាមគ្គិយានិ ។

ទេវទេហវិញ គោចរមោក្ខណ្តសូត្រ ភាពនៃបុគ្គលមានធម៌ជាទីពឹង

(១០៧) បពិត្រព្រះអានន្តដ៏ចម្រើន ក្នុងកាលឥឡូវនេះ លោក

ម្ចាស់ទាំងឡាយ គប្បីប្រតិបត្តិតាមបគ្គលណា បគ្គលនោះ សូម្បីជា

ភិក្ខុមួយរូប ដែលសង្ឃបានសន្មតហើយ ឬដែលពួកភិក្ខុជាថេរៈច្រើនអង្គ

បានកាំងទុកហើយថា ភិក្ខុនេះ អំណើះអំពើព្រះមានព្រះភាគ៧ នឹង

បានជាទីពឹងនៃយើងទាំងឡាយ ដូច្នោះ មានដែរឬទេ ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍

ក្នុងកាលឥឡូវនេះ យើងទាំងឡាយ គប្បីប្រតិបត្តិតាមបគ្គលណា បគ្គល

នោះ សូម្បីជាភិក្ខុមួយរូប ដែលសង្ឃបានសន្មតហើយ ឬដែលពួកភិក្ខុ

ជាថេរៈច្រើនអង្គ បានកាំងទុកហើយថា ភិក្ខុនេះ អំណើះអំពើព្រះមាន

ព្រះភាគ៧ នឹងបានជាទីពឹងនៃយើងទាំងឡាយ ដូច្នោះ មិនមានទេ ។

បពិត្រព្រះអានន្តដ៏ចម្រើន កាលបើមិនមានទីពឹងយ៉ាងនេះហើយ ចុះធម៌

ដូចម្តេច ដែលជាហេតុនាំឱ្យកើតធម៌សាមគ្គីបាន ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍

យើងទាំងឡាយ មិនមែនជាភក្តីទីពឹងទេ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ យើងទាំង

ឡាយប្រកបដោយទីពឹង គឺមានធម៌ជាទីពឹង ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបបទស្កានិកំ

[១១០] អត្ថំ នុ ទោ ភោ អាណន្ទ ឯកភិក្ខុបិ
តេន ភោតា តោតមេន វេយ្យាករណំ អយំ វេ មមច្ច-
យេន បដិសរណំ ភវិស្សតីតិ យំ តុម្ភេ ឯតវហិ
បដិជាវេយ្យាមាតិ វតិ បុដ្ឋោ សមាធា ធន្តិ ទោ
ក្រពាហ្មណា ឯកភិក្ខុបិ តេន កកវតា ជាណតា
បស្សតា អវហតា សម្មាសម្ពុទ្ធន វេយ្យាករណំ អយំ វេ
មមច្ចយេន បដិសរណំ ភវិស្សតីតិ យំ មយំ ឯត-
វហិ បដិជាវេយ្យាមាតិ វេនេសិ ។ អត្ថំ បទ ភោ^(១)
អាណន្ទ ឯកភិក្ខុបិ សឿន សម្មតោ សម្មហុ-
លេហិ វេវេហិ ភិក្ខុហិ វេយ្យាករណំ អយំ វេ
កកវតោ អច្ចយេន បដិសរណំ ភវិស្សតីតិ យំ តុម្ភេ
ឯតវហិ បដិជាវេយ្យាមាតិ វតិ បុដ្ឋោ សមាធា

១ ឧ. បទ វេ ភោតិ ទំស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបេសណ្ណសក្កា

(១១០) កាលខ្ញុំសួរថា បពិត្រព្រះអានន្ទដ៏ចម្រើន ក្នុងកាល

ឥឡូវនេះ លោកម្ចាស់ទាំងឡាយ គប្បីប្រតិបត្តិតាមបុគ្គលណា បុគ្គល

នោះ សូម្បីជាភិក្ខុមួយរូប ដែលព្រះគោតមដ៏ចម្រើននោះ បានកាំងទុក

ហើយថា ភិក្ខុនេះ អំណើអំពីភថាគតទៅ នឹងបានជាទីពឹងនៃអ្នកទាំង

ឡាយ ដូច្នោះ មានដែរឬទេ លោកម្ចាស់ឆ្លើយថា ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍

ក្នុងកាលឥឡូវនេះ យើងទាំងឡាយគប្បីប្រតិបត្តិតាមបុគ្គលណា បុគ្គល

នោះ សូម្បីជាភិក្ខុមួយរូប ដែលព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ ជាអវហន្ត-

សម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ បានកាំងទុកហើយថា

ភិក្ខុនេះ អំណើអំពីភថាគតទៅ នឹងបានជាទីពឹងនៃអ្នកទាំងឡាយ ដូច្នោះ

មិនមានទេ ។ កាលដែលខ្ញុំសួរថា បពិត្រព្រះអានន្ទដ៏ចម្រើន ក្នុង

កាលឥឡូវនេះ លោកម្ចាស់ទាំងឡាយ គប្បីប្រតិបត្តិតាមបុគ្គលណា

បុគ្គលនោះ សូម្បីជាភិក្ខុមួយរូប ដែលសង្ឃសន្តតហើយ ឬដែលពួកភិក្ខុ

ជាថេរៈច្រើនអង្គ បានកាំងទុកហើយថា ភិក្ខុនេះ អំណើអំពីព្រះមាន

ព្រះភាគទៅ នឹងបានជាទីពឹងនៃអ្នកទាំងឡាយ ដូច្នោះ មានដែរឬទេ

ទេវហេតុស្ស គោហរោត្តហ្គសុត្តេ អាទុស្ស សែដ្ឋនំ

នត្ថំ ខោ ព្រាហ្មណា ឯកកិក្កុបិ សង្ឃេន សម្មតោ
 សម្មហុលេហិ ថេរេហិ កិក្កុហិ វេយ្យោ អយំ យោ
 ភក្កវតោ អច្ចយេន បដិសវណំ កវិស្សត្តិកំ យំ អយំ
 ឯតរហិ បដិដាយ្យាមាតិ វទេសិ ។ ឯវំ អប្បដិសវណោ
 ច បន កោ អាទុ កោ ហេតុ ធម្មសាមគ្គិយាតិ
 ភតិ បុដ្ឋា សមាដោ ន ខោ ព្រាហ្មណា អប្បដិ-
 សវណា សប្បដិសវណា មយំ ព្រាហ្មណា ធម្មប្បដិ-
 សវណាតិ វទេសិ ។ ភមស្ស បន កោ អាទុ ។
 កាសិកស្ស កតំ អតោ ទដ្ឋព្រោតិ ។

(១១១) អត្ថំ ខោ ព្រាហ្មណា តេន ភក្កវតោ
 ជានតា បស្សតា អរហតា សម្មាសម្ពុទ្ធន កិក្កុដំ
 សិក្ខាបទំ បញ្ញត្តំ មាតិមោក្ខំ ឧទ្ធិដ្ឋំ តេ មយំ
 តទហុដោសថេ យាវតិកា ឯកំ តាមក្ខេត្តំ ឧប-
 ដិស្សាយ វិហារម តេ សព្វេ ឯកជ្ឈិំ សង្កបតាម
 សង្កបតតា យស្ស តំ វត្តតំ តំ អដ្ឋិសាម

ទេវទេវតា គោបកមោក្ខណ្ឌសូត្រ ពាក្យវិសុទ្ធិនារបស់ព្រះអានន្ត

លោកម្ចាស់ឆ្លើយថា ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ក្នុងកាលឥឡូវនេះ យើងទាំង
 ឡាយ គប្បីប្រតិបត្តិតាមបុគ្គលណា បុគ្គលនោះ សូម្បីជាកិក្ខុមួយរូប
 ដែលសង្ឃបានសន្មតហើយ ឬដែលពួកកិក្ខុជាថេរ្យច្រើនអង្គ បានកាំង
 ទុកហើយថា កិក្ខុនេះ អំណើះអំពីព្រះមានព្រះភាគទៅ នឹងបានជាទីពឹង
 នៃយើងទាំងឡាយ ដូច្នោះ មិនមានទេ ។ កាលខ្ញុំសួរថា បពិត្រព្រះ
 អានន្តដ៏ចម្រើន កាលបើមិនមានទីពឹងយ៉ាងនេះហើយ ចុះធម៌ដូចម្តេច
 ដែលជាហេតុនាំឲ្យកើតធម៌សាមគ្គីបាន លោកម្ចាស់ឆ្លើយថា ម្ចាស់
 ព្រាហ្មណ៍ យើងទាំងឡាយ មិនមែនជាឥតទីពឹងទេ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍
 យើងទាំងឡាយ ប្រកបដោយទីពឹង គឺមានធម៌ជាទីពឹង ។ បពិត្រព្រះ
 អានន្តដ៏ចម្រើន សេចក្តីនិភាសិតនេះ ត្រូវយល់ដូចម្តេច ។

(១១១) ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ ជា
 អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ បានបញ្ញត្តិសិក្ខា-
 បទទុកហើយ បានសំដែងបាតិមោក្ខដល់កិក្ខុទាំងឡាយរួចហើយ យើង
 ទាំងឡាយនោះ មានប៉ុន្មានរូប ក៏ចូលទៅអាស្រ័យនៅនឹងតាមក្ខេត្តមួយ
 ប្រជុំគ្នាទាំងអស់ក្នុងកន្លែងមួយ នៅថ្ងៃទេវបាសថ លុះប្រជុំគ្នាហើយ កិក្ខុ
 ណាចាំស្នាក់នៅបាតិមោក្ខនោះ ក៏នាំគ្នាអាណាធនាកិក្ខុនោះ (ឲ្យសូត្រ)

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ខុបបិណ្ណសកំ

តស្មី ចេ ភត្តាមារេ ហោតិ ភិក្ខុស្ស អាបត្តិ ហោតិ
 វិភិក្កមោ តំ មយំ យថាធម្មំ យថានុសិដ្ឋំ កាវេមាតិ
 ន កិរ លោ ភវន្តោ កាវន្តិ ធម្មោ លោ
 កាវេតិ ។ អត្ថំ នុ ខោ ភោ អាណន្ត ឯកភិក្ខុបិ យំ
 តុម្ហេ ឯតវហិ សក្ករោម កុករោម មារេម បូជេម
 សក្កត្វា កុកត្វា ឧបនិស្សាយ វិហារមាតិ ។ អត្ថំ
 ខោ ទ្រព្យាហ្មណា ឯកភិក្ខុបិ យំ មយំ ឯតវហិ សក្ក-
 រោម កុករោម មារេម បូជេម សក្កត្វា កុកត្វា
 ឧបនិស្សាយ វិហារមាតិ ។

(១១២) អត្ថំ នុ ខោ ភោ អាណន្ត ឯកភិក្ខុបិ
 ភេន ភោតា តោតមេន បបិតោ អយំ វេ មមច្ចយេន
 បដិសរណំ ភវិស្សតិ យំ តុម្ហេ ឯតវហិ បដិធាវេយ្យា-
 មាតិ វតិ បុដ្ឋោ សមាលោ នត្ថំ ខោ ទ្រព្យាហ្មណា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបទិស្សស្ថានៈ

កាលបើបុគ្គលម្នាក់នោះ ភិក្ខុកំពុងសូត្រ ភិក្ខុណាគ្រូវាតបត្តិ ឬប្រព្រឹត្ត
 កន្លង (បញ្ញត្តិ) យើងទាំងឡាយតែងញ៉ាំងភិក្ខុនោះ ឲ្យធ្វើតាមធម៌ តាម
 ពាក្យប្រៀនប្រដៅ ព្រោះហេតុនោះ តាមពិត លោកដ៏ចម្រើនទាំង
 ឡាយមិនបានញ៉ាំងភិក្ខុនោះឲ្យធ្វើទេ គឺធម៌ (ច្បាប់) ញ៉ាំងភិក្ខុនោះឲ្យ
 ធ្វើ ។ បពិត្រព្រះអានន្តដ៏ចម្រើន ចុះភិក្ខុសូម្បីមួយរូប ដែលលោក
 ម្ចាស់ទាំងឡាយ ធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជា ក្នុងកាលឥឡូវនេះ
 លុះធ្វើសក្ការៈ គោរពហើយ តែងនៅអាស្រ័យផង តើមានដែរឬទេ ។
 ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ភិក្ខុសូម្បីមួយរូប ដែលយើងទាំងឡាយ ធ្វើសក្ការៈ
 គោរព រាប់អាន បូជា ក្នុងកាលឥឡូវនេះ លុះធ្វើសក្ការៈ គោរព
 ហើយ តែងនៅអាស្រ័យផង មានដែរ ។

[១១៦] កាលដែលខ្ញុំសួរថា បពិត្រព្រះអានន្តដ៏ចម្រើន ក្នុងកាល
 ឥឡូវនេះ លោកម្ចាស់ទាំងឡាយ គប្បីប្រតិបត្តិតាមបុគ្គលណា បុគ្គល
 នោះ សូម្បីជាភិក្ខុមួយរូប ដែលព្រះគោតមដ៏ចម្រើនអង្គនោះ បានតាំង
 ទុកហើយថា ភិក្ខុនេះ អំណើះអំពិតថាគតទៅ នឹងបានជាទីពឹងនៃអ្នក
 ទាំងឡាយ ដូច្នោះ មានដែរឬទេ លោកម្ចាស់ឆ្លើយថា ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍

ទេវតាវង្ស គោបកមោក្ខណ្ឌសុត្តេ ស្សការស្ស បុគ្គលំ

ឯកកិក្ខុបំ តេន កតវតោ ជានតា បស្សតា អរហតា
 សម្មាសម្ពុទ្ធន បរិបតោ អយំ វេ មមច្ចយេន បដិស-
 រណំ កវិស្សត័តិ យំ មយំ ឯតវហំ បដិជាវេយ្យាមាតិ
 វេទេសិ ។ អត្ថំ បន កោ អាណន្ត ឯកកិក្ខុបំ សង្ឃេន
 សម្មតោ សម្មហុលេហិ ថេវេហិ កិក្ខុហិ បរិបតោ
 អយំ វោ កតវតោ អច្ចយេន បដិសរណំ កវិស្សត័តិ
 យំ តុម្ភេ ឯតវហំ បដិជាវេយ្យាមាតិ វេតិ បុដ្ឋោ
 សមាវោ នតិ ទោ ព្រាហ្មណ ឯកកិក្ខុបំ សង្ឃេន
 សម្មតោ សម្មហុលេហិ ថេវេហិ កិក្ខុហិ បរិបតោ អយំ
 វោ កតវតោ អច្ចយេន បដិសរណំ កវិស្សត័តិ យំ
 មយំ ឯតវហំ បដិជាវេយ្យាមាតិ វេទេសិ ។ អត្ថំ នុ ទោ
 កោ អាណន្ត ឯកកិក្ខុបំ យំ តុម្ភេ ឯតវហំ សក្ករោថ

ទេវវេទ ពោធិកមោក្ខណ្ឌសូត្រ ពាក្យបុណ្យរបស់ស្សការព្រាហ្មណ៍

ក្នុងកាលឥឡូវនេះ យើងទាំងឡាយ គប្បីប្រតិបត្តិ តាមបុគ្គលណា

បុគ្គលនោះ សូម្បីជាកិក្ខុមួយរូប ដែលព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ ជា

អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ បានកាំងទុកហើយ

ថា ភិក្ខុនេះ អំណើះអំពីតថាគតទៅ នឹងបានជាទីពឹងនៃអ្នកទាំងឡាយ

ដូច្នោះ មិនមានទេ ។ កាលដែលខ្ញុំសួរថា បពិត្រព្រះអានន្តជ័ចម្រើន

ក្នុងកាលឥឡូវនេះ លោកម្ចាស់ទាំងឡាយ គប្បីប្រតិបត្តិតាមបុគ្គលណា

បុគ្គលនោះ សូម្បីជាកិក្ខុមួយរូប ដែលសន្សំបានសន្មតហើយ ឬដែល

ពួកភិក្ខុជាថេរៈច្រើនអង្គ បានកាំងទុកហើយថា ភិក្ខុនេះ អំណើះអំពីព្រះ

មានព្រះភាគទៅ នឹងបានជាទីពឹងនៃយើងទាំងឡាយ ដូច្នោះ មានដែរ

ឬទេ លោកម្ចាស់ឆ្លើយថា ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ក្នុងកាលឥឡូវនេះ យើង

ទាំងឡាយ គប្បីប្រតិបត្តិតាមបុគ្គលណា បុគ្គលនោះ សូម្បីជាកិក្ខុមួយរូប

ដែលសន្សំបានសន្មតហើយ ឬដែលពួកភិក្ខុជាថេរៈច្រើនអង្គ បានកាំង

ទុកហើយថា ភិក្ខុនេះ អំណើះអំពីព្រះមានព្រះភាគទៅ នឹងបានជាទី

ពឹងនៃយើងទាំងឡាយ ដូច្នោះ មិនមានទេ ។ កាលដែលខ្ញុំសួរថា បពិត្រ

ព្រះអានន្តជ័ចម្រើន ចុះភិក្ខុសូម្បីមួយរូប ដែលលោកម្ចាស់ទាំងឡាយ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបបិណ្ណសកំ

កុក្ករោម មារេម បូជេម សក្កត្តា កុក្កត្តា
 ឧបនិស្សាយ វិហារភាតិ ឥតិ បុដ្ឋា សមាលោ អត្ថ
 ខោ ព្រាហ្មណា ឯកភិក្ខុបិ យំ មយំ ឯតរហិ
 សក្ករោម កុក្ករោម មារេម បូជេម សក្កត្តា
 កុក្កត្តា ឧបនិស្សាយ វិហារភាតិ វិនេសិ ។ ឥមស្ស
 កោ អាណន្ទ កាសិកស្ស កេមំ អត្តោ ទដ្ឋព្រោតិ ។

(១១៣) អត្ថ ខោ ព្រាហ្មណា តេន កកវតា
 ដានតា បស្សតា អរហតា សម្មសម្ពុទ្ធន ទស
 បសាទនីយា ធម្មា អក្កាតា យស្មី លោ តេ^(១) ធម្មា
 សំវិជ្ជន្តំ តំ មយំ ឯតរហិ សក្ករោម កុក្ករោម
 មារេម បូជេម សក្កត្តា កុក្កត្តា ឧប-
 និស្សាយ វិហារម កតមេ ទស ឥធម ព្រាហ្មណា
 ភិក្ខុ សំណវា ហោតិ ចាតិមោក្ខសំវរសំវុតោ
 វិហារតិ អាចារតោចរសម្ពុទ្ធលោ អណ្តាមត្តេស្ស វិជ្ជេស្ស
 កយទស្សរិ សមាទាយ សិក្ខតិ សិក្ខាបទេស្ស ។

១ ឧ, ឥមេតិ ទិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបទ្ទេសស្ថានៈ

ធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជា ក្នុងកាលឥឡូវនេះ លុះធ្វើសក្ការៈ
 គោរពហើយ តែងនៅអាស្រ័យផង ភីមានដែរឬទេ លោកម្ចាស់
 ឆ្លើយថា ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ភិក្ខុសូម្បីមួយរូប ដែលយើងទាំងឡាយ
 ធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជា ក្នុងកាលឥឡូវនេះ លុះធ្វើសក្ការៈ
 គោរពហើយ តែងនៅអាស្រ័យផង មានដែរ ។ បពិត្រព្រះធានន្ត
 ដ៏ចម្រើន សេចក្តីនៃភាសិតនេះ គ្រូវ័យលំដូចម្តេច ។

(១១១) ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ បសាទនីយធម៌ (ធម៌ជាទីតាំង

នៃសេចក្តីជ្រះថ្លា) ១០ យ៉ាង ដែលព្រះមានព្រះភាគ អង្គនោះ ជា
 អាហារនៃសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ បានសំដែងហើយ
 រមែងមាន បសាទនីយធម៌ទាំងនោះឯង មាននៅក្នុងភិក្ខុណា ក្នុងកាល
 ឥឡូវនេះ យើងទាំងឡាយ តែងធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជា
 លុះធ្វើសក្ការៈ គោរពហើយ ក៏តែងនៅអាស្រ័យនឹងភិក្ខុនោះ ឯបសាទ-
 នីយធម៌ ទាំង ១០ យ៉ាងនោះ ភីដូចម្តេច ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ភិក្ខុក្នុង
 សាសនានេះ ជាអ្នកមានសីល សង្រួមក្នុងបាតិមាភូសិវៈ បរិបូណ៌
 ដោយអាចារៈនឹងគោចរៈ ជាអ្នកឃើញនូវភ័យ ក្នុងទោសទាំងឡាយ
 សូម្បីបន្តិចបន្តួច តែងសមាទានសិក្សា ក្នុងសិក្ខាបទទាំងឡាយ ១ ។

ទេវទេវត្តស្ស ពោហរោត្តស្ស បសាទនីយធម្មា

ពហុស្សតោ ហោតិ សុតតរោ សុតសន្និចយោ យេ តេ
 ធម្មា អាទិកល្យាណា មជ្ឈិកល្យាណា បរិយោសាន-
 កល្យាណា សាត្វា សព្វញ្ញា^(១) កេវលបរិបុណ្ណំ
 បរិសុទ្ធិំ ព្រហ្មចរិយំ អភិវទន្តិ តថារូបស្ស ធម្មា
 ពហុស្សតោ ហោន្តិ ធនា វចសា បរិចិតា មន-
 សានុបេក្ខិតា ទិដ្ឋិយា សុប្បដិវិទ្ធា ។ សន្តុដ្ឋោ
 ហោតិ ចិវរិបិណ្ណាចាតសេនាសនគិលានប្បច្ចយកេសជ្ជ-
 បរិក្ការេហិ ។ ចតុន្នំ យាណំ អាកិចេតសិកានំ ទិដ្ឋ-
 ធម្មសុខវិហារាណំ និកាមលាភី ហោតិ អភិច្ចលាភី
 អកេសិវលាភី ។ អនេកវិហិតំ និទ្ធិវិធំ បច្ចុនុកោតិ
 ឯកោបិ ហុតា ពហុជា ហោតិ ពហុជាបិ ហុតា
 ឯកោ ហោតិ អារិកាវំ តិរោកាវំ តិរោក្កុំ តិរោចាកាវំ
 តិរោបព្វតំ អស្សជ្ជិមារោ តច្ចតិ សេយ្យថាបិ អាកាសេ
 បឋវិយាបិ ឧទ្ធក្កនិទ្ធក្កំ ករោតិ សេយ្យថាបិ ឧនេកេបិ

១ ឧ. ម. សាត្វំ សព្វញ្ញំ ។

ទេវទេវត្ត គោបកមោត្តស្វាយស្រ បសាទន័យធម៌

ភិក្ខុជាពហុស្ស្រ ទ្រទ្រង់នូវពុទ្ធវិចារៈ សន្សំទុកនូវពុទ្ធវិចារៈ ធម៌ទាំង
 ឡាយណា ដែលមានលំអខាងដើម មានលំអកណ្តាល មានលំអខាងចុង
 បរិបូណ៌ដោយអត្ត បរិបូណ៌ដោយព្យញ្ជនៈ រមែងប្រកាសនូវព្រហ្មចរិយៈ
 ដ៏បរិសុទ្ធ បរិបូណ៌គ្រប់គ្រាន់ ធម៌ទាំងឡាយមានសភាពដូច្នោះ ភិក្ខុនោះ
 បានចេះចាំ ដោយច្រើន បានទ្រង់ទុក ចាំស្ងាត់ រត់មាត់ ចូលចិត្ត
 ច្បាស់លាស់ យល់ជ្រាលជ្រៅ ដោយទិដ្ឋិ គឺបញ្ញា ១ ។ ភិក្ខុជាអ្នក
 សន្តោស ដោយចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ គិលានប្បចយកេសដ្ឋ-
 បរិក្ខារ ១ ។ ភិក្ខុជាអ្នកបានដូចសេចក្តីប្រាថ្នា បានដោយមិនលំបាក
 បានដោយមិនខុសកាលវេលា នូវឈានទាំង ៤ ដែលជាធម្មជាតិអាស្រ័យ
 នូវចិត្តដ៏ថ្លថ្លា ជាក្រឡឹងនៅជាសុខ ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ១ ។ ភិក្ខុបាននូវ
 ថ្វន្តិ ជាច្រើនប្រការ គឺមនុស្សម្នាក់ ធ្វើឲ្យទៅជាច្រើននាក់ក៏បាន
 មនុស្សច្រើននាក់ ធ្វើឲ្យទៅជាម្នាក់វិញក៏បាន ដើរ (ចេញពីខាងក្នុង)
 ទៅកាន់ទីវាល ទីខាងក្រៅក៏បាន ដើរធម្មៈទៅ ខាងក្រៅជញ្ជាំង
 ខាងក្រៅកំពែង ខាងក្រៅភ្នំក៏បាន ឥតទើសទាល់ ដូចជាដើរទៅក្នុង
 អាកាស ធ្វើនូវការលើបឡើងនិងមុជចុះក្នុងផែនដី ដូចមុជក្នុងទឹកក៏បាន

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបាសម្ពណ្ណសកំ

ឧទេកេ អភិជ្ជមានេ កច្ចតិ សេយ្យជាមិ បឋវិយំ
 អាណាសេមិ បល្ល័ង្កេន កមតិ^(១) សេយ្យជាមិ មក្ខិ
 សក្កុណោ នមេមិ ចន្ទិមសុរិយេ ឯវមហិជ្ជិកេ
 ឯវមហានុកាដេ ពាលិណា បរិមសតិ បរិមជ្ជតិ យាវ
 ក្រពញាលោកាមិ កាយេន វសំ វត្តតិ ។ ទិញាយ
 សោតនាតុយា វិសុទ្ធាយ អតិក្កន្តមាណុសិកាយ ឧកោ
 សន្នេ សុណាតិ ទិព្វេ ច មាណុសេ ច យេ ទូរេ សន្និកេ
 ច ។ បរសត្តានំ បរមុក្កលានំ ចេតសា ចេតោ បរិច្ច
 បជាណតិ ។ សរាតំ វា ចិត្តំ សរាតំ ចិត្តន្តិ បជា-
 ណតិ វីតរាតំ វា ចិត្តំ វីតរាតំ ចិត្តន្តិ បជាតិ ។
 សុទោសំ វា ចិត្តំ សុទោសំ ចិត្តន្តិ បជាណតិ វីតទោសំ
 វា ចិត្តំ វីតទោសំ ចិត្តន្តិ បជាណតិ ។ សមោហំ វា
 ចិត្តំ សមោហំ ចិត្តន្តិ បជាណតិ វីតសមោហំ វា ចិត្តំ

១ ឧ. ចន្ទិមតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរបណ្ណសកៈ

ដើរទៅលើទឹកក៏មិនបែកឆ្មាយទឹក ដូចជាដើរលើផែនដីក៏បាន ហោះទៅ
 ក្នុងអាកាសទាំងក្នុង ដូចជាបក្សីសកុណាជាក៏បាន យកដៃទៅស្តាប់
 អង្គុលចាប់ពាល់នូវព្រះចន្ទ្រនិងព្រះអាទិត្យទាំងនេះ ដែលមានប្លង្គិច្រើន
 យ៉ាងនេះ មានអានុភាពច្រើនយ៉ាងនេះក៏បាន ញ៉ាំងអំណាចឲ្យប្រព្រឹត្ត
 ទៅដោយកាយ ដរាបដល់ព្រហ្មលោកក៏បាន ១ ។ ភិក្ខុមានសោតធាតុ
 ជាទិព្វដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងនូវសោតធាតុ ជារបស់មនុស្សធម្មតា តែងព្យួរ
 សំឡេងទាំងពីរ គឺសំឡេងជាទិព្វ និងសំឡេង ជារបស់មនុស្សធម្មតា
 ដែលនៅក្នុងទីឆ្ងាយក្តី ក្នុងទីជិតក្តី ១ ។ ភិក្ខុកំណត់ដឹងចិត្តនៃពួកសត្វ
 ដទៃ នៃបុគ្គលដទៃ ដោយចិត្តរបស់ខ្លួនបាន ។ ចិត្តដែលប្រកបដោយ
 រាគៈក្តី ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តប្រកបដោយរាគៈ ចិត្តដែលប្រាសចាករាគៈក្តី
 ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តប្រាសចាករាគៈ ។ ចិត្តដែលប្រកបដោយទោសៈក្តី
 ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តប្រកបដោយទោសៈ ចិត្តដែលប្រាសចាកទោសៈក្តី
 ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តប្រាសចាកទោសៈ ។ ចិត្តដែលប្រកបដោយមោហៈ
 ក្តី ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តប្រកបដោយមោហៈ ចិត្តដែលប្រាសចាកមោហៈក្តី

ទេវទេវត្តស្ស គោបកោត្តលានសុត្តេ បសាទនីយធម្ម

វិភោហំ ចិត្តន្តិ បដានាតិ ។ សង្ខតំ វា ចិត្តំ
 សង្ខតំ ចិត្តន្តិ បដានាតិ វិក្ខតំ វា ចិត្តំ វិក្ខតំ ចិត្តន្តិ
 បដានាតិ ។ មហាគ្គតំ វា ចិត្តំ មហាគ្គតំ ចិត្តន្តិ
 បដានាតិ អមហាគ្គតំ វា ចិត្តំ អមហាគ្គតំ ចិត្តន្តិ បដា-
 នាតិ ។ សទ្ទត្រំ វា ចិត្តំ សទ្ទត្រំ ចិត្តន្តិ បដានាតិ
 អន្ទត្រំ វា ចិត្តំ អន្ទត្រំ ចិត្តន្តិ បដានាតិ ។

សមាហិតំ វា ចិត្តំ សមាហិតំ ចិត្តន្តិ បដានាតិ
 អសមាហិតំ វា ចិត្តំ អសមាហិតំ ចិត្តន្តិ បដា-
 នាតិ ។ វិមត្តំ វា ចិត្តំ វិមត្តំ ចិត្តន្តិ បដានាតិ អវិមត្តំ
 វា ចិត្តំ អវិមត្តំ ចិត្តន្តិ បដានាតិ ។ អនេកវិហិតំ

បុព្វេនិវាសំ អនុស្សាតិ សេយ្យដីទំ ឯកម្យំ ជាតិ
 ទ្វេបិ ជាតិយោ តិស្សបិ ជាតិយោ ចតុស្សបិ
 ជាតិយោ បញ្ចបិ ជាតិយោ ទសបិ ជាតិយោ វិសម្យំ
 ជាតិយោ តិសម្យំ ជាតិយោ ចត្តាឡិសម្យំ ជាតិយោ
 បញ្ញាសម្យំ ជាតិយោ ជាតិសតម្យំ ជាតិសហស្សម្យំ

ទេវទហវន្ត គោបកមោត្តណ្ណានុស្សត្រ បសាទនីយធម៌

កំដឹងច្បាស់ថា ចិត្តប្រាសចាករមាហៈ ។ ចិត្តដែលរួញក្តី កំដឹងច្បាស់
 ថា ចិត្តរួញ ចិត្តដែលរាយមាយក្តី កំដឹងច្បាស់ថា ចិត្តរាយមាយ ។
 ចិត្តដែលជាមហត្តតៈ (ចិត្តដល់នូវភាពជាធំ បានដល់បូជាវចរៈនិងអរូបា-
 វចរៈ) ក្តី កំដឹងច្បាស់ថា ចិត្តជាមហត្តតៈ ចិត្តដែលមិនមែនជាមហត្តតៈ
 គឺកាមាវចរៈក្តី កំដឹងច្បាស់ថា ចិត្តមិនមែនជាមហត្តតៈ ។ ចិត្តដែលជា
 សឡត្តរៈគឺជាកាមាវចរៈក្តី កំដឹងច្បាស់ថាចិត្តជាសឡត្តរៈ ចិត្តដែលជាអនុត្តរៈ
 គឺជារូបាវចរៈនិងអរូបាវចរៈក្តី កំដឹងច្បាស់ថា ចិត្តជាអនុត្តរៈ ។ ចិត្តដែលតាំង
 មាំក្តី កំដឹងច្បាស់ថា ចិត្តតាំងមាំ ចិត្តដែលមិនតាំងមាំក្តី កំដឹងច្បាស់ថា
 ចិត្តមិនតាំងមាំ ។ ចិត្តដែលរួចស្រឡះក្តី កំដឹងច្បាស់ថា ចិត្តរួចស្រឡះ
 ចិត្តដែលមិនទាន់រួចស្រឡះក្តី កំដឹងច្បាស់ថា ចិត្តមិនទាន់រួចស្រឡះ ។
 ភិក្ខុលីកយើញនូវបុព្វនិវាស គឺរលីកយើញនូវខន្ធដែលខ្លួនធ្លាប់អាស្រ័យ
 នៅហើយក្នុងភពមុន ជាច្រើនប្រការ គឺរលីកបាន ១ ជាតិខ្លះ ២
 ជាតិខ្លះ ៣ ជាតិខ្លះ ៤ ជាតិខ្លះ ៥ ជាតិខ្លះ ១០ ជាតិខ្លះ ២០ ជាតិខ្លះ
 ៣០ ជាតិខ្លះ ៤០ ជាតិខ្លះ ៥០ ជាតិខ្លះ ១០០ ជាតិខ្លះ ១ ពាន់ជាតិខ្លះ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបទ្ទេសស្តវំ

ជាតិសត្វសហស្សម្បិ អនេកេចិ សំវដ្តកោប្ប អនេ-
 កេចិ វិវដ្តកោប្ប អនេកេ សំវដ្តវិវដ្តកោប្ប អម្បតាសី
 ឃំនាមោ ឃំតោត្តោ ឃំវណ្ណោ ឃំមាហារោ ឃំ
 សុខទុក្ខប្បដិសំវេទី ឃំមាយុបរិយន្តោ សោ គតោ
 ចុតោ អម្បត ឧទទាទី ត្រតាណាសី ឃំនាមោ
 ឃំតោត្តោ ឃំវណ្ណោ ឃំមាហារោ ឃំ សុខទុក្ខប្ប-
 ដិសំវេទី ឃំមាយុបរិយន្តោ សោ គតោ ចុតោ
 វដ្តបបន្នោតិ ។ វតិ សាការំ សឧទ្ទេសំ អនេ-
 កវិហិតំ បុព្វេនិវាសំ អនុស្សាតិ ។ និព្វេន ចក្កុនា
 វិសុទ្ធន អតិក្កន្តមាណុសកេន សត្តេ បស្សតិ ចរមា-
 នេ ឧបបជ្ជមាណេ ហីនេ បណីតេ សុវណ្ណោ ទុព្វណ្ណោ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបិណ្ណសកៈ

ខែសនជាតិខ្លះ សំវដ្តកប្បជាច្រើនខ្លះ វិវដ្តកប្បជាច្រើនខ្លះ សំវដ្តវិវដ្តកប្ប
 ជាច្រើនខ្លះថា អាត្មាអញបានកើតក្នុងភពឯណោះ មានឈ្មោះយ៉ាងនេះ
 មានភាគ្រយ៉ាងនេះ មានសម្បវយ៉ាងនេះ មានអាហារយ៉ាងនេះ បាន
 ទទួលសុខនិងទុក្ខយ៉ាងនេះ មានកំណត់អាយុត្រឹមប៉ុណ្ណោះ លុះអាត្មា
 អញច្បុកចាកភពនោះទៅហើយ បានទៅកើត ក្នុងភពឯណោះទៀត
 ដែលអាត្មាអញបានកើតក្នុងភពនោះ មានឈ្មោះយ៉ាងនេះ មានភាគ្រ
 យ៉ាងនេះ មានសម្បវយ៉ាងនេះ មានអាហារយ៉ាងនេះ បានទទួល
 សុខនិងទុក្ខយ៉ាងនេះ មានកំណត់អាយុត្រឹមប៉ុណ្ណោះ លុះអាត្មាអញ
 ច្បុកចាកភពនោះហើយ ទើបបានមកកើតក្នុងភពនេះ ។ ភិក្ខុវណិក
 ឃើញនូវបុព្វនិវាសជាច្រើនប្រការ ព្រមទាំងអាការ ព្រមទាំងទទួល
 ដោយប្រការដូច្នោះ ១ ។ ភិក្ខុមានចក្ខុទិព្យ ដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងនូវចក្ខុជា
 របស់មនុស្សធម្មតា បានឃើញនូវសត្វទាំងឡាយ ដែលច្បុក ដែល
 កើត ជាសត្វថោកទាប ទុក្ខម មានសម្បវល្អ មានសម្បវភាគ្រក់

ទេវតាវង្ស គោបកមោត្តល្លសេត្តេ ស្សការស្ស ឧបន្តោមន្តំ

សុគតេ ទុគ្គតេ ។ បេ ។ យ ជា កម្មបតេ សត្តេ បជា ជា-
តិ ។ អាសវាជំ ឧយា អនាសវំ ចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ
ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ
វិហារតិ ។ វេមេ ទោ ព្រាហ្មណ តេន ភគវតា
ជានតា បស្សតា អរហតា សម្មាសម្ពុទ្ធន ទស
បសាទនីយា ធម្មា អក្កាតា យស្មី ទោ វេមេ
ធម្មា សំវិជ្ជន្តិ តំ មយំ ឯតវហំ សក្កិរោម កុ-
ករោម មារេម បូជេម សក្កត្វា កុកត្វា ឧប-
ទិស្សាយ វិហារមាតិ ។

(១០៤) ឯវំ វុត្តេ វស្សការោ ព្រាហ្មណោ
មគធមហាមត្តោ ឧបនន្តំ សេនាបតិ អាមន្តេសិ តំ
កិ មញ្ញាសិ ឯវំ សេនាបតិ យទិមេ គោត្តោ សក្កាតត្វំ
សក្កិរោន្តិ កុកាតត្វំ កុករោន្តិ មារេតត្វំ មារេន្តិ

ទេវទេហវិញ គោបកមោត្តល្លានសូត្រ វស្សការព្រាហ្មណ៍ព្រឹក្សានឹងឧបនន្ទសេនាបតី
 មានគិក្ខុ មានគិក្ខុភ្នាក់ ។ បេ ។ តែងដឹងច្បាស់ នូវពួកសត្វដែល
 ប្រព្រឹត្តទៅតាមកម្មរបស់ខ្លួន ១ ។ ភិក្ខុបានធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់ ដោយ
 បញ្ញាដ៏ទុក្ខម នៃខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន នូវចេតោវិមុត្តិ និងបញ្ញាវិមុត្តិ
 ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់ទៅ នៃអាសវៈទាំងឡាយ ហើយ
 សម្រេចសម្រាន្តនៅ ដោយឥរិយាបថទាំងបួន ១ ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍
 នេះឯង បសាទនីយធម៌ ១០ ប្រការ ដែលព្រះមានព្រះភាគ ជាអរ-
 ហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអងនោះ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ បានសំដែង
 ហើយ បសាទនីយធម៌ទាំងនេះ មាននៅក្នុងភិក្ខុណា ក្នុងកាលឥឡូវនេះ
 យើងទាំងឡាយ តែងធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជា លុះធ្វើសក្ការៈ
 គោរពហើយ ក៏នៅពង្រឹងនឹងភិក្ខុនោះ ។

(១១៤) កាលព្រះអានន្តមានអាយុ ពោលយ៉ាងនេះហើយ
 វស្សការព្រាហ្មណ៍ ជាមហាមាត្យ ក្នុងដែនមគធៈ ក៏ប្រឹក្សានឹងឧបនន្ទ-
 សេនាបតីថា ម្ចាស់សេនាបតី អ្នកសំគាល់នូវសេចក្តីនោះ ដូចម្តេច
 ប៉ុណ្ណាក៏ចម្រើនទាំងនេះ ធ្វើសក្ការៈនូវបុគ្គល ដែលគួរធ្វើសក្ការៈ
 ធ្វើការគោរពនូវបុគ្គលដែលគួរគោរព រាប់អាននូវបុគ្គល ដែលគួររាប់អាន

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ទចរិបណ្ណាសកំ

បូជេតតំ បូជេន្តិ តត្ស្រមេ កោត្តោ សក្កាតតំ
 សក្កិរោន្តិ តុកកាតតំ តុកករោន្តិ មារេតតំ មារេន្តិ
 បូជេតតំ បូជេន្តិ វេមញ្ច ហិ តេ កោត្តោ ន
 សក្កិរេយ្យំ ន តុកករេយ្យំ ន មារេយ្យំ ន បូ-
 ជេយ្យំ អថ តិញ្ចវហិ តេ កោត្តោ សក្កិរេយ្យំ
 តុកករេយ្យំ មារេយ្យំ បូជេយ្យំ សក្កិត្វា តុកកិត្វា
 ឧបនិស្សាយ វិហារេយ្យន្តិ ។

(១១៥) អថទោ វស្សការោ ព្រាហ្មណោ មគ-
 ធមហាមត្តោ អាយស្មន្តំ អានន្តំ ឯតនរោច កហំ
 បន អានន្តោ ឯតវហិ វិហារតីតិ ។ វេឡុវនេ ទ្វាហំ
 ព្រាហ្មណ ឯតវហិ វិហារមីតិ ។ កច្ចំ បន
 កោ អានន្ត វេឡុវនំ វមណីយតោវ អប្បសន្តញ្ច
 អប្បនិគ្រោសញ្ច វិជនវាតំ មនុស្សរាហសេយ្យកំ
 បដិសល្លានសារុប្បន្តិ ។ តត្ស្រ ព្រាហ្មណ វេឡុវនំ
 វមណីយតោវ អប្បសន្តញ្ច អប្បនិគ្រោសញ្ច វិជនវាតំ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបទិស្សស្តវគ្គ

បូជាឡើយ បុគ្គលដែលគួរបូជា យ៉ាងនេះ ត្រូវណាស់ហើយ ដែលលោក
 ដ៏ចម្រើនទាំងនោះ ធ្វើសក្ការៈនូវបុគ្គលដែលគួរធ្វើសក្ការៈ ធ្វើការគោរពឡើ
 បុគ្គលដែលគួរគោរព រាប់អាននូវបុគ្គលដែលគួររាប់អាន បូជានូវបុគ្គល
 ដែលគួរបូជា ព្រោះថា បើលោកដ៏ចម្រើនទាំងនោះ មិនធ្វើសក្ការៈ
 មិនគោរព មិនរាប់អាន មិនបូជានូវបុគ្គលបែបនេះទេ តើឲ្យលោកដ៏
 ចម្រើនទាំងនោះ ធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជា លុះធ្វើសក្ការៈ
 គោរពហើយ នៅអាស្រ័យនឹងបុគ្គលបែបណាវិញ ។

(១១៥) គ្រានោះ វិស្សការព្រាហ្មណ៍ ជាមហាមាត្យក្នុងដែន
 មគធៈ ក៏សួរព្រះអានន្តម្លាន ដូច្នោះថា ចុះព្រះអានន្ត នៅក្នុង
 ទីណា ឥឡូវនេះ ។ ព្រះអានន្តឆ្លើយថា ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ឥឡូវនេះ
 អាត្មានៅក្នុងវត្តវេទ្យវ័ន ។ បពិត្រព្រះអានន្តដ៏ចម្រើន ចុះវត្តវេទ្យវ័ន
 ជាទីគួរត្រេកអរផង មានសំឡេងភិបដង មានសេចក្តីគឺកកភិបដង
 មានឡូលរំភើយ ។ (១) ជាទីគួរធ្វើការសម្ងាត់របស់មនុស្ស ជាទីសមគួរ
 នឹងពួនសម្បវែងរូ ។ តើ ព្រាហ្មណ៍ វត្តវេទ្យវ័ន ជាទីគួរត្រេកអរផង
 មានសំឡេងភិបដង មានសេចក្តីគឺកកភិបដង មានឡូលរំភើយ ។

១ ប្រាបហាវ្យ លទ្ធសិទ្ធិវ្យាប័ត្រ អំពីសិរីនៃនិទាន ។ អន្តិកថា ។

ទេវវរ្ម័ន្តស្ស គោបកោដ្ឋលានសុត្តេ វេទ្យុន្យោសំសា

មនុស្សរាហសេយ្យកំ បដិសល្លានសារុប្បំ យថាតំ
តុម្ហានិសេហិ រត្តិកេហិ តោបកេហិតិ ។

(១១៦) តត្ស កោ អាណន្ត វេទ្យុនំ រមណីយញ្ចេវ
អប្បសន្តញ្ច អប្បនិគ្រាសញ្ច វិជនភតំ មនុស្សរ-
ហសេយ្យកំ បដិសល្លានសារុប្បំ យថាតំ កវន្តេហិ
ណាយីហិ ណានសីលេហិ ណាយិនោ ចេវ កវន្តោ
ណានសីលិនោ ច ឯកមិនាហំ កោ អាណន្ត សម-
យ សោ កវំ តោតមោ វេសាលិយំ វិហារតិ មហា-
វនេ ក្រិដាតារសាលាយំ អថទ្ធាហំ កោ អាណន្ត
យេន មហាវនំ ក្រិដាតារសាលា យេន សោ កវំ
តោតមោ តេនុបសន្តិមី ត្រុត ច បន សោ កវំ
តោតមោ អនេកបរិយាយេន ណានកមំ កថេសិ
ណាយី ចេវ សោ កវំ តោតមោ អហោសិ ណានសិ-
លោ ច សទ្ធិញ្ច បន សោ កវំ តោតមោ ណានំ
វិណ្ឌាសិតិ ។

ទេវទេវវង្ស គោបកមោត្តណ្ណសូត្រ សេចក្តីសរសើរវង្សវង្ស

ជាទីគួរធ្វើការសម្ងាត់ របស់មនុស្ស ជាទីសមគួរដល់ការព្រួនសម្តី ថែម
ទាំងមានបុគ្គលទាំងឡាយ ប្រហែលនឹងអ្នក ជាអ្នករក្សា គ្រប់គ្រង
ដោយពិត ។

(១១៦) អើ ព្រះអានន្តជ័ចម្រើន វង្សវង្ស ជាទីគួរក្រេកអរផង
មានសំឡេងតិចផង មានសេចក្តីគិតកងតិចផង មានខ្យល់រំភើយ ។
ជាទីគួរធ្វើការសម្ងាត់របស់មនុស្ស ជាទីសមគួរដល់ការព្រួនសម្តី ថែម
ទាំងមានលោកជ័ចម្រើនទាំងឡាយ ជាអ្នកប្រកបដោយឈាន មានឈាន
ជាប្រក្រតី ដោយពិត ព្រោះលោកជ័ចម្រើនទាំងឡាយ ជាអ្នកប្រកប
ដោយឈានផង មានឈានជាប្រក្រតីផង បពិត្រព្រះអានន្តជ័ចម្រើន
សម័យមួយ ខ្ញុំមកក្នុងទីនេះ ព្រះគោតមជ័ចម្រើនអង្គនោះ គង់នៅ
ក្នុងក្បួនភារសាលា នាមហារ័ន ជិតក្រុងវេសាលី បពិត្រព្រះអានន្ត
ជ័ចម្រើន គ្រានោះឯង ខ្ញុំបានចូលទៅក្រុងគោតមជ័ចម្រើននោះ ក្នុង
ក្បួនភារសាលា នាមហារ័ន ព្រះគោតមជ័ចម្រើនអង្គនោះ ទ្រង់ពោល
នូវឈានកថាជាអនេកបរិយាយ ក្នុងក្បួនភារសាលានោះ ព្រោះព្រះ
គោតមជ័ចម្រើនអង្គនោះ ជាអ្នកប្រកបដោយឈានផង មានឈានជា
ប្រក្រតីផង មិនតែប៉ុណ្ណោះ ព្រះគោតមជ័ចម្រើនអង្គនោះ ទ្រង់សរសើរ
នូវឈានទាំងអស់ផង ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ទបរិបណ្ណសកំ

(១១៧) ន ទោ ព្រាហ្មណ សោ ភគវា សត្វំ
 ឃានំ វណ្ណសិ ធាបិ សោ ភគវា សត្វំ ឃានំ
 ន វណ្ណសិ ន កម្មីរុបញ្ច ព្រាហ្មណ សោ ភគវា
 ឃានំ ន វណ្ណសិ ។ នេន ព្រាហ្មណ ឯកទ្វេ
 កាមរាគបរិយុដ្ឋិតេន ចេតសា វិហារតិ កាមរាគបរេ-
 តេន ឧប្បន្នស្ស ច កាមរាគស្ស និស្សរណំ យថាក្ខតំ
 នប្បជាធាតិ សោ កាមរាគំយេវ អន្តរំ ករិត្តា ឃា-
 យតិ បដ្ឋាយតិ និដ្ឋាយតិ អបដ្ឋាយតិ ។ ព្យាបា-
 នបរិយុដ្ឋិតេន ចេតសា វិហារតិ ព្យាបាទបរេតេន
 ឧប្បន្នស្ស ច ព្យាបាទស្ស និស្សរណំ យថាក្ខតំ
 នប្បជាធាតិ សោ ព្យាបាទំយេវ អន្តរំ ករិត្តា
 ឃាយតិ បដ្ឋាយតិ និដ្ឋាយតិ អបដ្ឋាយតិ ។
 ដីនមិទ្ធិបរិយុដ្ឋិតេន ចេតសា វិហារតិ ដីនមិទ្ធិប-
 រេតេន ឧប្បន្នស្ស ច ដីនមិទ្ធិស្ស និស្សរណំ
 យថាក្ខតំ នប្បជាធាតិ សោ ដីនមិទ្ធិំយេវ អន្តរំ
 ករិត្តា ឃាយតិ បដ្ឋាយតិ និដ្ឋាយតិ អបដ្ឋា-
 យតិ ។ ឧទ្ធចក្កក្កុបរិយុដ្ឋិតេន ចេតសា វិហារតិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ខបរិបណ្ណសព្វៈ

(១១៧) ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ មិនទ្រង់
សរសើរ នូវឈានទាំងអស់ទេ ព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ មិនមែន
ជាមិនទ្រង់សរសើរ នូវឈានទាំងអស់ឡើយ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ព្រះ
មានព្រះភាគអង្គនោះ មិនមែនជាមិនទ្រង់សរសើរនូវឈានមានសភាព
ដូចម្តេចទេ ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ក្នុងលោកនេះ បុគ្គលពួកខ្លះ មាន
ចិត្តត្រូវកាមរករូបរឹតហើយ ត្រូវកាមរកគ្រូបសង្កត់ហើយ ក៏មិនដឹង
ច្បាស់តាមពិត នូវធម៌ជាគ្រឿងរលាស់ចោល នូវកាមរកដែលកើត
ឡើង បុគ្គលនោះ ធ្វើនូវកាមរកទ្រូបិតនៅក្នុងចិត្ត ហើយក៏ស្នូតស្នប់
ជ្រប់ សញ្ញប់សញ្ជឹង ។ មានចិត្តត្រូវព្យាបាទរូបរឹតហើយ ត្រូវ
ព្យាបាទគ្រូបសង្កត់ហើយ ក៏មិនដឹងច្បាស់តាមពិត នូវធម៌ជាគ្រឿង
រលាស់ចោល នូវព្យាបាទដែលកើតឡើង បុគ្គលនោះ ធ្វើនូវព្យាបាទ
ទ្រូបិតនៅក្នុងចិត្ត ហើយក៏ស្នូតស្នប់ ជ្រប់ សញ្ញប់សញ្ជឹង ។
មានចិត្តត្រូវច័នមិទ្ធុរូបរឹតហើយ ត្រូវច័នមិទ្ធុគ្រូបសង្កត់ហើយ ក៏មិន
ដឹងច្បាស់តាមពិត នូវធម៌ជាគ្រឿងរលាស់ចោល នូវច័នមិទ្ធុដែល
កើតឡើង បុគ្គលនោះ ធ្វើនូវច័នមិទ្ធុទ្រូបិតនៅក្នុងចិត្ត ហើយក៏ស្នូត
ស្នប់ ជ្រប់ សញ្ញប់សញ្ជឹង ។ មានចិត្តត្រូវទុច្ចតកុចរូបរឹតហើយ

ឧទ្ធចក្កក្កិច្ចបរេតេន ឧប្បន្នស្ស ច ឧទ្ធចក្កក្កិច្ចស្ស
 និស្សរណំ យថាក្ខតំ នប្បជាហតិ សោ ឧទ្ធច្ច-
 ក្កិច្ចំយេវ អន្តរំ ករិត្វា ណាយតិ បដ្ឋាយតិ
 និដ្ឋាយតិ អបដ្ឋាយតិ ។ វិចិត្តិច្ឆាយយុដ្ឋិតេន
 ចេតសា វិហារតិ វិចិត្តិច្ឆាយរេតេន ឧប្បន្នាយ ច
 វិចិត្តិច្ឆាយ និស្សរណំ យថាក្ខតំ នប្បជាហតិ សោ
 វិចិត្តិច្ចំយេវ អន្តរំ ករិត្វា ណាយតិ បដ្ឋាយតិ
 និដ្ឋាយតិ អបដ្ឋាយតិ ។ ន ឯវុបំ ទោ ព្រាហ្មណ
 សោ ភគវា ណានំ វណ្ណសិ ។ កត្តំបញ្ច ព្រាហ្មណ
 សោ ភគវា ណានំ វណ្ណសិ ។ នន ព្រាហ្មណ ភិក្ខុ
 វិវិច្ឆេវ កាមេហិ វិវិច្ឆេ អកុសលេហិ ធម្មេហិ សវិតក្កំ
 សវិតារំ វិវេកជំ បិតសុទំ បឋមំ ណានំ ឧបសម្បដ្ឋ

ទេវទេវតា គោបកមោគ្គណ្ណានសូត្រ ការពោលនូវឈាន

ត្រូវទទួលកកចៈគ្របសង្កត់ហើយ ក៏មិនដឹងច្បាស់ តាមពិត នូវធម៌ជា

គ្រឿងរលាស់ចោល នូវទទួលកកចៈ ដែលកើតឡើង បុគ្គលនោះធ្វើ

នូវទទួលកកចៈ ឲ្យបិតនៅក្នុងចិត្ត ហើយក៏សួរសួប ជ្រប់ សញ្ញា

សញ្ញា ។ មានចិត្តត្រូវវិចិត្តិការបរិតហើយ ត្រូវវិចិត្តិការគ្របសង្កត់ហើយ

ក៏មិនដឹងច្បាស់តាមពិត នូវធម៌ជាគ្រឿងរលាស់ចោល នូវវិចិត្តិការដែល

កើតឡើង បុគ្គលនោះ ធ្វើនូវវិចិត្តិការឲ្យបិតនៅក្នុងចិត្ត ហើយក៏

សួរសួប ជ្រប់ សញ្ញាសញ្ញា ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ព្រះមានព្រះ

ភាគអង្គនោះ មិនទ្រង់សរសើរនូវឈានមានសភាពដូច្នោះទេ ។ ម្ចាស់

ព្រាហ្មណ៍ ចុះព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ ទ្រង់សរសើរនូវឈានមាន

សភាពដូចម្តេចវិញ ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ស្ងាត់

ចាកកាម ស្ងាត់ចាកអកុសលធម៌ទាំងឡាយ ហើយបានដល់នូវបឋមជ្ឈាន

ប្រកបដោយវិតក្កៈនិងវិចារៈ មានបិតនិងសុខៈកើតអំពីសេចក្តីស្ងាត់ហើយ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ខបរិបណ្ណសកំ

វិហារតិ វិតក្កវិចារាណំ វុបសមា អជ្ឈត្ថំ សម្បសាទនំ
 ចេតសោ ឯកោទិការំ អវិតក្កំ អវិហារំ សមាធិដំ
 បីតិសុខំ ទុតិយំ ឈានំ... តតិយំ ឈានំ... ចតុត្ថំ
 ឈានំ ឧបសម្បជ្ឈំ វិហារតិ ។ ឯវរបំ ខោ ព្រាហ្មណ
 សោ កតកំ ឈានំ វិណ្ណសីតិ ។

[១១៨] ការយ្ហំ កិរ ភោ អាទទ្ធ សោ កវំ
 កោតមោ ឈានំ ករហិ ទាសំសំ បសំសិ ហទ្ធ ចនានិ
 មយំ ភោ អាទទ្ធ តត្វាម ពហុកិច្ចា មយំ ពហុករ-
 ណីយាតិ ។ យស្សនានិ ភំ ព្រាហ្មណ កាលំ
 មត្តាសីតិ ។ អថខោ វិសុការោ ព្រាហ្មណោ
 មគទមហាមត្តោ អាយស្មតោ អាទទ្ធស្ស កាសីតំ
 អភិទទ្ធិត្វា អនុមោទិត្វា ឧដ្ឋាយាសមា បក្កាមិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណសកៈ

សម្រាន្តនៅ ដោយឥរិយាបថទាំង ៤ (បានដល់) នូវទុក្ខិយជ្ឈាន
 ជាធម្មជាតិកើតមានក្នុងសន្តានវៃខ្លួន ប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លាគឺសទ្ធា
 មានសភាពជាចិត្តខ្ពស់ឯក មិនមានវិតក្កៈ មិនមានវិចារៈ មានតែបីតិ
 នឹងសុខៈ កើតអំពីសមាធិគឺបឋមជ្ឈាន ព្រោះម្យ៉ាង នូវវិតក្កៈនឹងវិចារៈ.
 បានដល់នូវកតិយជ្ឈាន... បានដល់នូវចក្កក្កជ្ឈាន ហើយសម្រាន្តនៅ
 ដោយឥរិយាបថទាំង ៤ ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ព្រះមានព្រះភាគអង្គ
 នោះ ទ្រង់សរសើរនូវឈានមានសភាពដូច្នោះឯង ។

(១១៨) បពិត្រព្រះគោនន្តដ៏ចម្រើន បានឮថា ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន
 អង្គនោះ ទ្រង់តិះដៀលនូវឈានដែលគួរតិះដៀល ទ្រង់សរសើរនូវ
 ឈានដែលគួរសរសើរ បពិត្រព្រះគោនន្តដ៏ចម្រើន ឈ្លើយចុះ យើង
 ខ្ញុំ នឹងសូមលាទៅ ក្នុងកាលឥឡូវនេះ ព្រោះយើងខ្ញុំមានកិច្ចច្រើន
 មានការងារច្រើន ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ អ្នកចូរសំគាល់ នូវកាល
 ដែលគួរនឹងអញ្ជើញទៅ ឥឡូវនេះចុះ ។ គ្រានោះ វស្សការព្រាហ្មណ៍
 ជាមហាមាត្យ ក្នុងដែនមគធៈ ក្រែកអរិករាយនឹងភាសិត របស់ព្រះ
 គោនន្តមានអាយុ ហើយក៏ក្រោកចាកអាសនៈ ចៀសចេញទៅ ។

[១១៧] អថទោ តោបកមោក្ខណ្ឌោ ព្រាហ្មណោ
អថវបក្កន្តេ វស្សការេ ព្រាហ្មណោ មគទមហាមត្តេ
អាយស្មន្តំ អានន្តំ ឯតទភេច យំ នោ មយំ កវន្តំ
អានន្តំ អប្បុត្តម្ហា តំ នោ កវំ អានន្តោ ន ព្យាកា-
សីតិ ។ ននុ តេ ព្រាហ្មណា អភេត្តម្ហា នត្តិ ទោ
ព្រាហ្មណា ឯកកិក្កបិ តេហិ ធម្មេហិ សត្រេន
សត្វំ សត្វេវា សត្វំ សមញ្ញតតោ យេហិ ធម្មេហិ
សមញ្ញតតោ សោ ភគវា អហោសិ អវហំ សម្មា-
សម្ពុទ្ធា សោ ហិ ព្រាហ្មណា ភគវា អនុប្បន្នស្ស
មគ្គស្ស ឧប្បាទេតា អសញ្ញាតស្ស មគ្គស្ស សញ្ញា-
នេតា អនក្ខាតស្ស មគ្គស្ស អក្ខាតា មគ្គញ្ញ មគ្គវិទូ
មគ្គកោវិទោ មគ្គានុតា ច បន ឯតវហិ សាវកា
វិហារន្តិ បច្ឆា សមញ្ញតតាតិ ។

ទេវទេវវរុណ គោបកមោគ្គល្លានសូត្រ សេចក្តីសរសើរចំពោះព្រះមានព្រះភាគ

(១១៧) លំដាប់នោះ គោបកមោគ្គល្លានព្រាហ្មណ៍ កាលដែល
វស្សការព្រាហ្មណ៍ ជាមហាមាត្យ ក្នុងដែនមគធៈ ចៀសចេញទៅមិន
យូរប៉ុន្មាន ក៏ពេលទៅព្រះមានន្ទមានអាយុ ដូច្នោះថា យើងបានសួរ
ព្រះមានន្ទដ៏ចម្រើន ចំពោះរឿងណា ព្រះមានន្ទដ៏ចម្រើនមិនទាន់ដោះ
ស្រាយរឿងនោះឡើយ ។ ព្រះមានន្ទគបថា ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ព្រះមាន
ព្រះភាគ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ អង្គនោះ ប្រកបហើយដោយធម៌ទាំង
ឡាយណា ក៏កុស្តម្យម្យុយរូប ដែលប្រកបហើយដោយធម៌ទាំងឡាយនោះ
ដោយអាការទាំងពួង ដោយប្រការទាំងពួង មិនមានទេ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍
ព្រោះថា ព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ ជាអ្នកបង្កើតផ្លូវដែលមិនទាន់កើតឡើង
ជាអ្នករៀបចំផ្លូវដែលមិនទាន់រៀបចំ ជាអ្នកប្រាប់ផ្លូវដែលគេមិនដែលប្រាប់
ជាអ្នកស្គាល់ផ្លូវ ដឹងផ្លូវ ឈ្លាសវៃក្នុងផ្លូវ ពួកសាវ័ក ក្នុងកាលឥឡូវ
នេះ គ្រាន់តែជាអ្នកដើរតាមផ្លូវ ប្រកបតាមក្រោយប៉ុណ្ណោះ ទេតើ ។

និមិត្ត មហាបុណ្យសុត្តិ

(១២០) ឯវុទ្ធិ សុត្តិ ។ ឯកំ សមយំ ភក្កវា
សាវត្ថុយំ វិហាវតិ បុព្វារមេ មិការមាតុ ជាសារេ ។
តេន ខោ បន សមយេន ភក្កវា តទហុទោសថេ
បណ្ណារសេ បុណ្ណាយ បុណ្ណមាយ វត្តិយា ភិក្ខុសង្ឃ-
បវរុតោ អញ្ញោកាសេ ធិសិដ្ឋោ ហោតិ ។ អថខោ
អញ្ញុភវេ ភិក្ខុ ឧដ្ឋាយាសនា ឯកំសំ ចំវំ កត្វា
យេន ភក្កវា តេនញ្ញុលិម្បណារមត្វា ភក្កវន្តំ ឯតទ-
វោច បុច្ឆេយ្យាហំ ភន្តេ ភក្កវន្តំ កិញ្ចិទេវ ទេសំ
សថេ មេ ភក្កវា ឱកាសំ ករោតិ បញ្ញាស្ស វេយ្យា-
ករណាយាតិ ។ តេនហិ ភ្នំ^(១) ភិក្ខុ សកេ អា-
សនេ ធិសិទិត្វា បុច្ឆ យនាក្ខន្ធសីតិ ។

(១២១) អថខោ សោ ភិក្ខុ សកេ អាសនេ
ធិសិទិត្វា ភក្កវន្តំ ឯតទវោច ឥមេ ទុ ខោ ភន្តេ បញ្ញុ-
តានានក្ខត្តា សេយ្យេនិទំ រុប្បនានានក្ខត្តោ វេទទុចា-

១ ម. ភំ ។

មហាបណ្ណមសូត្រ ទី ៧

[១២០] ខ្ញុំបានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាន
ព្រះភាគ គង់ក្នុងមិគារមាតុប្រាសាទ ក្នុងបុព្វារាម ជិតក្រុងសាវត្ថី ។
សម័យនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ មានភិក្ខុសង្ឃចោមរោម ទ្រង់គង់
ក្នុងទីវាល ក្នុងរាត្រីដែលមានព្រះចន្ទ្រពេញវង់ ជាថ្ងៃទេពាសថ ទី
១៥ ។ គ្រានោះ ភិក្ខុមួយរូប ក្រោកអំពីអាសនៈ ធ្វើចំរើរឆៀងស្នាម្នាង
ប្រណម្យអញ្ជូលី ឆ្ពោះទៅរកព្រះមានព្រះភាគហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូល
សួរព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បើព្រះមាន
ព្រះភាគ ធ្វើទុកាសដើម្បីដោះស្រាយប្រស្នា របស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ។ នឹង
សួរនូវហេតុបន្តិចបន្តួច ចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គត្រាស់ថា
ម្ចាស់ភិក្ខុ បើដូច្នោះ អ្នកចង់សួរប្រស្នាណា ចូរអង្គុយលើអាសនៈ
របស់ខ្លួន សួរប្រស្នានោះចុះ ។

[១២១] លំដាប់នោះ ភិក្ខុនោះ អង្គុយលើអាសនៈរបស់ខ្លួនហើយ
ក៏ក្រាបបង្គំទូលសួរព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
តាំង៥ នេះឬ ដែលឈ្មោះថាទេពាសថក្នុង ភិក្ខុបុព្វារាមក្នុង ៦ វេទនបុព្វ-

ទេវតាវង្ស មហាបុណ្ណមសុត្ត បញ្ចកថាសូត្រ

ទានកុដ្ឋោ សញ្ញាទានកុដ្ឋោ សង្ខារទានកុដ្ឋោ
 វិញ្ញាណទានកុដ្ឋោតិ ។ នមេ ទោ ភិក្ខុ បញ្ច-
 ទានកុដ្ឋោ សេយ្យដំរី រូបទានកុដ្ឋោ វេទន្តទា-
 ទានកុដ្ឋោ សញ្ញាទានកុដ្ឋោ សង្ខារទានកុដ្ឋោ
 វិញ្ញាណទានកុដ្ឋោតិ ។ សាជំ កន្លែតិ ទោ សា
 ភិក្ខុ កតវតោ កាសិកំ អភិទន្ធិត្វា អនុមោទិត្វា
 កតវន្តំ ឧត្តរំ បញ្ចំ បុត្តំ នមេ បទ កន្លេ បញ្ច-
 ទានកុដ្ឋោ តិម្ភលកាតិ ។ នមេ ទោ ភិក្ខុ
 បញ្ចទានកុដ្ឋោ ធន្តម្ភលកាតិ ។ តញ្ញោ^(១) ធន្ត
 ទោ កន្លេ ឧទានានំ តេ បញ្ចទានកុដ្ឋោ ឧទាហ
 អញ្ញត្ត^(២) បញ្ចទានកុដ្ឋោហិ ឧទានានំ ។ ធន្ត
 ទោ ភិក្ខុ តញ្ញោ ឧទានានំ តេ បញ្ចទានកុដ្ឋោ
 ធន្ត អញ្ញត្ត បញ្ចទានកុដ្ឋោហិ ឧទានានំ យោ
 ទោ ភិក្ខុ បញ្ចទានកុដ្ឋោសុ ធន្តវតោ តំ តត្ត
 ឧទានានំ ។

១ ឧ. ម. តិ យោ ។ ២ ម. អញ្ញត្ត ។

ទេវហេរ្យ មហាបុណ្ណមសូត្រ បញ្ចចំពោះបញ្ចបាទានកូន្ត

ពានកូន្ត១ សញ្ញាបុព្វានកូន្ត១ សង្ខារបុព្វានកូន្ត១ វិញ្ញាណបុព្វានកូន្ត១ ។
 ម្នាលភិក្ខុ ទាំង ៥ នេះហើយ ដែលឈ្មោះថា បុព្វានកូន្ត គឺបុព្វាន-
 កូន្ត ១ វេទនបុព្វានកូន្ត ១ សញ្ញាបុព្វានកូន្ត ១ សង្ខារបុព្វានកូន្ត ១
 វិញ្ញាណបុព្វានកូន្ត ១ ។ ភិក្ខុនោះ ត្រេកអររីករាយនឹងភាសិតរបស់
 ព្រះមានព្រះភាគថា ពីពោះហើយព្រះអង្គ ហើយក៏សួរច្រឡំចំពោះព្រះ
 មានព្រះភាគតទៅទៀតថា បតិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុះបុព្វានកូន្ត
 ទាំង ៥ នេះ មានអ្វីជាមូលហេតុ ។ ម្នាលភិក្ខុ បុព្វានកូន្តទាំង ៥ នេះ
 មានឆន្ទៈ (សេចក្តីប្រាថ្នា) ជាមូលហេតុ ។ បតិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 បុព្វាននោះឯង គឺបុព្វានកូន្តទាំង ៥ នោះឬ ឬថាបុព្វានដ៏ដ៏អំពី
 បុព្វានកូន្តទាំង ៥ ។ ម្នាលភិក្ខុ បុព្វាននោះឯង មិនមែនជាបុព្វាន-
 កូន្តទាំង ៥ នោះទេ មួយទៀត បុព្វានមិនមែនជាដ៏ដ៏ អំពី
 បុព្វានកូន្តទាំង ៥ ឡើយ ម្នាលភិក្ខុ សេចក្តីត្រេកត្រអាល ក្នុង
 បុព្វានកូន្តទាំង ៥ ណា សេចក្តីត្រេកត្រអាលនោះ ក្នុងបុព្វានកូន្ត
 ទាំង ៥ នោះ ឈ្មោះថា បុព្វាន ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ខេបបណ្ណសតំ

(១២២) សិយា បន កន្លេ សា^(១) បញ្ចាណា-
 នក្ខន្ធស្ម ធន្តរាគវេមត្តតាតិ ។ សិយា ភិក្ខុតិ
 ភគវា អរោច វេទ ភិក្ខុ ឯកច្ចស្ស ឯវំ ហោតិ
 ឯវំរុទោ សិយំ អនាគតមន្ទានំ ឯវំវេទនោ សិយំ
 អនាគតមន្ទានំ ឯវំសញ្ញា សិយំ អនាគតមន្ទានំ
 ឯវំសង្ខារេ សិយំ អនាគតមន្ទានំ ឯវំវិញ្ញាណោ
 សិយំ អនាគតមន្ទានន្តិ ឯវំ ខោ ភិក្ខុ សិយា^(២)
 បញ្ចាណានក្ខន្ធស្ម ធន្តរាគវេមត្តតាតិ ។

(១២៣) កិត្តាវតា បន កន្លេ ខន្ទានំ ខន្ទា-
 នវេចនំ ហោតិ ។ យំ កិត្តា ភិក្ខុ រូបំ អតីតានា-
 គតប្បច្ចុប្បន្នំ អជ្ឈត្តំ វា ពហិដ្ឋា វា ឌុឡ្យវិកំ វា
 សុខ្មំ វា ហិណំ វា បណីតំ វា យំ ឡវេ សន្តិកេ វា
 អយំ រូបក្ខន្ធា យា កាចិ វេទនា ... យា កាចិ
 សញ្ញា ... យេ កេចិ សង្ខារេ ... យំ កិត្តា វិញ្ញាណំ

១ ឧ. ម. សាតិ បទំ ន ទិស្សតិ ។ ២ ឧ. សិយាតិ ន ទិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបេសណ្តសកៈ

(១២២) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុះសេចក្តីត្រេកត្រអាលផ្សេង
 គ្នា ក្នុងទុប្បាទានកូនទាំង ៥ នោះ មានវដ្តរដ្ឋ ។ ព្រះមានព្រះភាគ
 ទ្រង់ត្រាស់ថា ម្ចាស់ភិក្ខុ មាន ជុំច្នោះ ហើយទ្រង់ត្រាស់តទៅទៀតថា
 ម្ចាស់ភិក្ខុ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ មានសេចក្តីប្រាថ្នាថ្នាំយ៉ាងនេះថា
 អាត្មាអញ គប្បីមានរូបយ៉ាងនេះ ក្នុងអនាគតកាល គប្បីមានវេទនា
 យ៉ាងនេះក្នុង អនាគតកាល គប្បីមានសញ្ញាយ៉ាងនេះ ក្នុងអនាគត-
 កាល គប្បីមានសង្ខារយ៉ាងនេះ ក្នុងអនាគតកាល គប្បីមានវិញ្ញាណ
 យ៉ាងនេះ ក្នុងអនាគតកាល ម្ចាស់ភិក្ខុ សេចក្តីត្រេកត្រអាលផ្សេងគ្នា
 ក្នុងទុប្បាទានកូនទាំង ៥ មាន យ៉ាងនេះឯង ។

(១២៣) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុះឈ្មោះរបស់ខ្លួនមានប៉ុន្មាន
 យ៉ាង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ រូបណាមួយ ទោះជាអភិភ អនាគត បច្ចុប្បន្ន
 ជាខាងក្នុងក្តី ខាងក្រៅក្តី គ្រោតគ្រោតក្តី ល្អិតក្តី ថោកទាបក្តី ទុក្ខមក្តី
 ទោះរូបណាឆ្ងាយក្តី ជិតក្តី នេះ ឈ្មោះថា របស់ខ្លួន វេទនា ណា
 មួយ... សញ្ញា ណាមួយ, ងារ ណាមួយ វិញ្ញាណ ណាមួយ...

ទេវហិរញ្ញស្ស មហាបណ្ណមសុត្តេ បញ្ចកោតិយសុត្តន្ត

អតីតានុភតប្បុរ្បប្បដ្ឋំ អដ្ឋិតំ វា ពហិទ្ធា វា
ឱទ្ធករិកំ វា សុខុមំ វា ហិំ វា បណីតំ វា
យំ ធូរេ សន្តិកេ វា អយំ វិញ្ញាណក្កន្ធា ឯត្តា-
វតា ខោ កិក្កុ ខន្ធនំ ខន្ធធវិវចនំ ហោតីតិ ។

[១២៤] កោ ធូ ខោ កន្តេ ហេតុ កោ បច្ចយោ
រូបក្ខន្ធស្ស បញ្ញាបនាយ កោ ហេតុ កោ បច្ចយោ
វេទនាខន្ធស្ស បញ្ញាបនាយ កោ ហេតុ កោ បច្ច-
យោ សញ្ញាខន្ធស្ស បញ្ញាបនាយ កោ ហេតុ កោ
បច្ចយោ សង្ការក្កន្ធស្ស បញ្ញាបនាយ កោ ហេតុ
កោ បច្ចយោ វិញ្ញាណក្កន្ធស្ស បញ្ញាបនាយាតិ ។
ចត្តារោ ខោ កិក្កុ មហាក្កតា ហេតុ ចត្តារោ ម-
ហាក្កតា បច្ចយោ រូបក្កន្ធស្ស បញ្ញាបនាយ ដស្សោ
ហេតុ ដស្សោ បច្ចយោ វេទនាខន្ធស្ស បញ្ញាបនា-
យ ដស្សោ ហេតុ ដស្សោ បច្ចយោ សញ្ញាខន្ធស្ស
បញ្ញាបនាយ ដស្សោ ហេតុ ដស្សោ បច្ចយោ សង្កា-
រក្កន្ធស្ស បញ្ញាបនាយ នាមរូបំ ខោ កិក្កុ ហេតុ
នាមរូបំ បច្ចយោ វិញ្ញាណក្កន្ធស្ស បញ្ញាបនាយាតិ ។

ទេវវិញ្ញាណ មហាចុណ្ណមសុត្រ បុព្វបិដកៈបញ្ចកោដិកានុកូ

ពោះជាអតីត អនាគត បច្ចុប្បន្នក្តី ជាខាងក្នុងក្តី ខាងក្រៅក្តី គ្រោត-
គ្រោតក្តី លិតក្តី ថេតទាបក្តី ទតមក្តី ពោះវិញ្ញាណណា ត្រាយក្តី
ជិតក្តី នេះ ឈ្មោះថាវិញ្ញាណកូន ម្នាលភិក្ខុ ឈ្មោះរបស់ខ្លួន មានតែ
ប៉ុណ្ណោះឯង ។

(១២៤) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន អ៊ីហ្គី ជាហេតុ អ៊ីហ្គី ជាបច្ច័យ
ដែលនាំឲ្យបញ្ញត្តនូវរូបកូន អ៊ី ជាហេតុ អ៊ី ជាបច្ច័យ ដែលនាំឲ្យបញ្ញត្ត
នូវវេទនាខ្លួន អ៊ី ជាហេតុ អ៊ី ជាបច្ច័យ ដែលនាំឲ្យបញ្ញត្តនូវសញ្ញាខ្លួន
អ៊ី ជាហេតុ អ៊ី ជាបច្ច័យ ដែលនាំឲ្យបញ្ញត្តនូវសង្ខារកូន អ៊ី ជាហេតុ អ៊ី
ជាបច្ច័យ ដែលនាំឲ្យបញ្ញត្តនូវវិញ្ញាណកូន ។ ម្នាលភិក្ខុ មហាកូតទាំង ៤
ជាហេតុ មហាកូតទាំង ៤ ជាបច្ច័យ ដែលនាំឲ្យបញ្ញត្តនូវរូបកូន ផស្សៈ
ជាហេតុ ផស្សៈជាបច្ច័យ ដែលនាំឲ្យបញ្ញត្តនូវវេទនាខ្លួន ផស្សៈជាហេតុ
ផស្សៈជាបច្ច័យ ដែលនាំឲ្យបញ្ញត្តនូវសញ្ញាខ្លួន ផស្សៈជាហេតុ ផស្សៈ
ជាបច្ច័យ ដែលនាំឲ្យបញ្ញត្តនូវសង្ខារកូន ម្នាលភិក្ខុ នាមរូបជាហេតុ
នាមរូបជាបច្ច័យ ដែលនាំឲ្យបញ្ញត្តនូវវិញ្ញាណកូន ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ខបរិបទ្គសកំ

(១២៥) កតំ បទ កន្លៃ សក្កាយទិដ្ឋិ ហោតិ-
តិ ។ វេទ ភិក្ខុ អស្សុតវា បុត្តុជ្ឈិយោ អរិយានំ អ-
ទស្សវី អរិយធម្មស្ស អកោវិទោ អរិយធម្ម អវិជិតោ
សប្បុរសានំ អទស្សវី សប្បុរសធម្មស្ស អកោវិទោ
សប្បុរសធម្ម អវិជិតោ រូបំ អត្តតោ សមនុបស្សតិ
រូបវន្តំ វា អត្តានំ អត្តនិ វា រូបំ រូបស្មី វា
អត្តានំ វេទនំ អត្តតោ សមនុបស្សតិ វេទនាវន្តំ វា
អត្តានំ អត្តនិ វា វេទនំ វេទនាយ វា អត្តានំ
សញ្ញំ អត្តតោ សមនុបស្សតិ សញ្ញាវន្តំ វា អត្តានំ
អត្តនំ វា សញ្ញំ សញ្ញាយ វា អត្តានំ សង្ខារេ
អត្តតោ សមនុបស្សតិ សង្ខារវន្តំ វា អត្តានំ អត្តនិ
វា សង្ខារេ សង្ខារេសុ វា អត្តានំ វិញ្ញាណំ អត្តតោ
សមនុបស្សតិ វិញ្ញាណាវន្តំ វា អត្តានំ អត្តនិ វា
វិញ្ញាណំ វិញ្ញាណាស្មី វា អត្តានំ ឃីវំ ខោ ភិក្ខុ
សក្កាយទិដ្ឋិ ហោតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ខបរិបណ្ណសកៈ

(១២៥) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុះសក្កាយទិដ្ឋិ កើតមានដោយ
 ប្រការដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុ បុព្វជនក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមិនចេះដឹង
 មិនបានឃើញ នូវព្រះអរិយបុគ្គល មិនឈ្លាសវៃ ក្នុងអរិយធម៌ មិន
 បានសិក្សា ក្នុងអរិយធម៌ មិនបានឃើញនូវសប្បុរស មិនឈ្លាសវៃ
 ក្នុងសប្បុរសធម៌ មិនបានសិក្សាក្នុងសប្បុរសធម៌ តែងពិចារណាឃើញ
 នូវរូបថាជាខ្លួន ឬឃើញនូវខ្លួនថាមានរូប ឬឃើញនូវរូបថាមានក្នុងខ្លួន
 ឬឃើញនូវខ្លួនថាមានក្នុងរូប តែងពិចារណាឃើញនូវវេទនាថាជាខ្លួន ឬ
 ឃើញនូវខ្លួនថាមានវេទនា ឬឃើញនូវវេទនាថាមានក្នុងខ្លួន ឬឃើញនូវ
 ខ្លួនថាមានក្នុងវេទនា តែងពិចារណាឃើញនូវសញ្ញា ថាជាខ្លួន ឬឃើញ
 នូវខ្លួនថាមានសញ្ញា ឬឃើញនូវសញ្ញា ថាមានក្នុងខ្លួន ឬឃើញនូវខ្លួន
 ថាមានក្នុងសញ្ញា តែងពិចារណាឃើញនូវសង្ខារថាជាខ្លួន ឬឃើញនូវ
 ខ្លួនថាមានសង្ខារ ឬឃើញនូវសង្ខារថាមានក្នុងខ្លួន ឬឃើញនូវខ្លួនថា
 មានក្នុងសង្ខារ តែងពិចារណាឃើញនូវវិញ្ញាណ ថាជាខ្លួន ឬឃើញនូវ
 ខ្លួនថាមានវិញ្ញាណ ឬឃើញនូវវិញ្ញាណ ថាមានក្នុងខ្លួន ឬឃើញនូវខ្លួន
 ថាមានក្នុងវិញ្ញាណ ម្នាលភិក្ខុ សក្កាយទិដ្ឋិ តែងកើតមានយ៉ាងនេះឯង ។

(១២៦) កថំ បន កន្តេ សក្កាយទិដ្ឋិ ន
 ហោតីតិ ។ នន កិក្កុ សុត្តវា អរិយស្សវកោ អ-
 រិយានំ នស្សវិ អរិយធម្មស្ស កោវិទោ អរិយធម្ម
 សុវិទោ សម្មវិសានំ នស្សវិ សម្មវិសធម្មស្ស
 កោវិទោ សម្មវិសធម្ម សុវិទោ ន រូបំ អត្តតោ
 សមនុបស្សតិ ន រូបវន្តំ វា អត្តានំ ន អត្តនិ វា
 រូបំ ន រូបស្មី វា អត្តានំ ន វេទនំ អត្តតោ
 សមនុបស្សតិ ន វេទនាវន្តំ វា អត្តានំ ន អត្តនិ
 វា វេទនំ ន វេទនាយ វា អត្តានំ ន សញ្ញ
 អត្តតោ សមនុបស្សតិ ន សញ្ញាវន្តំ វា អត្តានំ
 ន អត្តនិ វា សញ្ញំ ន សញ្ញាយ វា អត្តានំ ន
 សង្ខារេ អត្តតោ សមនុបស្សតិ ន សង្ខារវន្តំ វា
 អត្តានំ ន អត្តនិ វា សង្ខារេ ន សង្ខារេសុ វា
 អត្តានំ ន វិញ្ញាណំ អត្តតោ សមនុបស្សតិ ន
 វិញ្ញាណាវន្តំ វា អត្តានំ ន អត្តនិ វា វិញ្ញាណំ ន
 វិញ្ញាណស្មី វា អត្តានំ ឃី ទោ កិក្កុ សក្កាយ-
 ទិដ្ឋិ ន ហោតីតិ ។

ទេវទេវតា មហាបុណ្ណមសូត្រ ភាពនៃធម្មជាតិមិនមែនជាសក្កាយទិដ្ឋិ

(១២៦) បពិត្រព្រះគង្គីដ៏ចម្រើន សក្កាយទិដ្ឋិ តែងមិនកើតមាន
 ដោយប្រការដូចម្តេច ។ មាលភិក្ខុ អរិយសាវ័កក្នុងលោកនេះ ជាអ្នក
 ចេះដឹង បានឃើញនូវអរិយបុគ្គល ឈ្លាសវៃក្នុងអរិយធម៌ បានសិក្សា
 ដោយលក្ខណ៍អរិយធម៌ បានឃើញនូវសប្បុរស ឈ្លាសវៃក្នុងសប្បុរស-
 ធម៌ បានសិក្សាដោយលក្ខណ៍សប្បុរសធម៌ រមែងមិនឃើញរូបថាជាខ្លួន
 ឬមិនឃើញនូវខ្លួនថាមានរូប ឬមិនឃើញនូវរូបថាមានក្នុងខ្លួន ឬមិនឃើញ
 នូវខ្លួនថាមានក្នុងរូប រមែងមិនឃើញនូវវេទនាថាជាខ្លួន ឬមិនឃើញនូវខ្លួន
 ថាមានវេទនា ឬមិនឃើញនូវវេទនាថាមានក្នុងខ្លួន ឬមិនឃើញនូវខ្លួន
 ថាមានក្នុងវេទនា រមែងមិនឃើញនូវសញ្ញាថាជាខ្លួន ឬមិនឃើញនូវខ្លួន
 ថាមានសញ្ញា ឬមិនឃើញនូវសញ្ញាថាមានក្នុងខ្លួន ឬមិនឃើញនូវខ្លួន
 ថាមានក្នុងសញ្ញា រមែងមិនឃើញនូវសង្ខារថាជាខ្លួន ឬមិនឃើញនូវខ្លួន
 ថាមានសង្ខារ ឬមិនឃើញនូវសង្ខារថាមានក្នុងខ្លួន ឬមិនឃើញនូវខ្លួន
 ថាមានក្នុងសង្ខារ រមែងមិនឃើញនូវវិញ្ញាណថាជាខ្លួន ឬមិនឃើញនូវ
 ខ្លួនថាមានវិញ្ញាណ ឬមិនឃើញនូវវិញ្ញាណថាមានក្នុងខ្លួន ឬមិនឃើញ
 នូវខ្លួនថាមានក្នុងវិញ្ញាណ មាលភិក្ខុ សក្កាយទិដ្ឋិ រមែងមិនកើតមាន
 យ៉ាងនេះឯង ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរិបណ្ណសកំ

(១២៧) កោ ទុ ខោ កន្តេ រូបេ អស្សាទោ
 កោ អាទីនវេ កី ទិស្សរណំ កោ វេទនាយ
 អស្សាទោ កោ អាទីនវេ កី ទិស្សរណំ កោ
 សញ្ញាយ អស្សាទោ កោ អាទីនវេ កី ទិស្សរ-
 ណំ កោ សង្ខារេសុ អស្សាទោ កោ អាទីនវេ
 កី ទិស្សរណំ កោ វិញ្ញាណោ អស្សាទោ កោ
 អាទីនវេ កី ទិស្សរណានិ ។ យំ ខោ ភិក្ខុ
 រូបំ បដិច្ច ឧប្បជ្ឈតិ សុខំ សោមនស្សំ អយំ រូបេ
 អស្សាទោ យំ រូបំ អនិច្ចំ ទុក្ខំ វិបរិណាមធម្មំ
 អយំ រូបេ អាទីនវេ យោ រូបេ ធន្តរកវិនយោ
 ធន្តរកប្បហានំ ននំ រូបេ ទិស្សរណំ យត្ត^(១)
 ភិក្ខុ វេទនំ បដិច្ច ឧប្បជ្ឈតិ សុខំ សោមនស្សំ
 អយំ វេទនាយ អស្សាទោ យា វេទនា អនិច្ចា
 ទុក្ខា វិបរិណាមធម្មា អយំ វេទនាយ អាទីនវេ

១ ឧ. ម. យំ ខោ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបទសុត្តន្តសកៈ

(១២៧) បពិត្រព្រះអង្គ ដ៏ចម្រើន អ្វី ជាគុណ^(១) អ្វី ជាទោស
 ក្នុងរូប អ្វី ជាគ្រឿងរលាស់ចោលនូវរូប អ្វី ជាគុណ អ្វី ជាទោស^(២)
 ក្នុងវេទនា អ្វី ជាគ្រឿងរលាស់ចោលនូវវេទនា អ្វី ជាគុណ អ្វី ជាទោស
 ក្នុងសញ្ញា អ្វី ជាគ្រឿងរលាស់ចោលនូវសញ្ញា អ្វី ជាគុណ អ្វី ជាទោស
 ក្នុងសង្ខារ អ្វី ជាគ្រឿងរលាស់ចោលនូវសង្ខារ អ្វី ជាគុណ អ្វី ជាទោស
 ក្នុងវិញ្ញាណ អ្វី ជាគ្រឿងរលាស់ចោលនូវវិញ្ញាណ ។ ម្នាលភិក្ខុ សេចក្តី
 សុខ សោមនស្ស ណា តែងកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យរូប នេះជា
 គុណក្នុងរូប រូបណា មិនទៀង ជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា
 នេះជាទោសក្នុងរូប ការបន្លោបង់នូវសេចក្តីត្រេកត្រអាល និងការលះបង់
 នូវសេចក្តីត្រេកត្រអាល ក្នុងរូបណា នេះជាគ្រឿងរលាស់ចោលនូវរូប
 ម្នាលភិក្ខុ មួយទៀត សេចក្តីសុខ សោមនស្សណា តែងកើតឡើង
 ព្រោះអាស្រ័យវេទនា នេះជាគុណក្នុងវេទនា វេទនាណា មិនទៀង
 ជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា នេះ ជាទោសក្នុងវេទនា

១ ប្រែថាសេចក្តីចាប់ចិត្ត ឬពេញចិត្តក៏បាន ។ ២ សេចក្តីទាស់ចិត្តក៏បាន ។

ទេវតាវន្តស្ស មហាបុណ្ណមសុត្តេ បព្វក្ខន្ធហស្សាទានិស្សរណករោ

យោ វេទិយាយ ធន្តរាគវិនយោ ធន្តរាគប្បហានំ នំ
 វេទិយាយ និស្សរណំ យញ្ច ភិក្ខុ សញ្ញា បដិច្ច ឧប្បជ្ជតិ
 សុខំ សោមនស្សំ អយំ សញ្ញាយ អស្សរណោ យា
 សញ្ញា អនិច្ចា ទុក្ខា វិបវណាមធម្មា អយំ សញ្ញាយ
 អាទីនករោ យោ សញ្ញាយ ធន្តរាគវិនយោ ធន្តរា-
 គប្បហានំ នំ សញ្ញាយ និស្សរណំ យញ្ច ភិក្ខុ
 សង្ខារេ បដិច្ច ឧប្បជ្ជតិ សុខំ សោមនស្សំ អយំ
 សង្ខារេសុ អស្សរណោ យេ សង្ខារា អនិច្ចា ទុក្ខា
 វិបវណាមធម្មា អយំ សង្ខារេសុ អាទីនករោ យោ
 សង្ខារេសុ ធន្តរាគវិនយោ ធន្តរាគប្បហានំ នំ
 សង្ខារេសុ និស្សរណំ យញ្ច ភិក្ខុ វិញ្ញាណំ បដិច្ច
 -ឧប្បជ្ជតិ សុខំ សោមនស្សំ អយំ វិញ្ញាណោ អស្សរ
 ណោ យំ វិញ្ញាណំ អនិច្ចំ ទុក្ខំ វិបវណាមធម្មំ អយំ
 វិញ្ញាណោ អាទីនករោ យោ វិញ្ញាណោ ធន្តរាគវិនយោ
 ធន្តរាគប្បហានំ នំ វិញ្ញាណោ និស្សរណានិ ។

ទេវហេតុ មហាបុណ្ណមសូត្រ ភាពនៃគុណទោសនិងការរលាស់បញ្ចក្ខន្ធ

ការបរនាបង់នូវសេចក្តីត្រេកត្រអាល និងការលះបង់នូវសេចក្តីត្រេកត្រ-
 អាល ក្នុងវេទនាណា នេះជាគ្រឿងរលាស់ចោលនូវវេទនា ម្នាលភិក្ខុ
 មួយទៀត សេចក្តីសុខ សោមនស្សណា តែងកើតឡើង ព្រោះ
 អាស្រ័យសញ្ញា នេះជាគុណក្នុងសញ្ញា សញ្ញាណា មិនទៀង ជា
 ទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា នេះជាទោសក្នុងសញ្ញា ការបរនា-
 បង់នូវសេចក្តីត្រេកត្រអាល និងការលះបង់នូវសេចក្តីត្រេកត្រអាល ក្នុង
 សញ្ញាណា នេះជាគ្រឿងរលាស់ចោលនូវសញ្ញា ម្នាលភិក្ខុ មួយទៀត
 សេចក្តីសុខ សោមនស្សណា តែងកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យសង្ខារ
 នេះជាគុណក្នុងសង្ខារ សង្ខារណា មិនទៀង ជាទុក្ខ មានសេចក្តី
 ប្រែប្រួលជាធម្មតា នេះជាទោសក្នុងសង្ខារ ការបរនាបង់នូវសេចក្តី
 ត្រេកត្រអាល និងការលះបង់នូវសេចក្តីត្រេកត្រអាល ក្នុងសង្ខារណា
 នេះជាគ្រឿងរលាស់ចោលនូវសង្ខារ ម្នាលភិក្ខុ មួយវិញទៀត សេចក្តី
 សុខ សោមនស្សណា តែងកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យវិញ្ញាណ
 នេះជាគុណក្នុងវិញ្ញាណ វិញ្ញាណណា មិនទៀង ជាទុក្ខ មានសេចក្តី
 ប្រែប្រួលជាធម្មតា នេះជាទោសក្នុងវិញ្ញាណ ការបរនាបង់នូវសេចក្តី
 ត្រេកត្រអាល និងការលះបង់នូវសេចក្តីត្រេកត្រអាល ក្នុងវិញ្ញាណណា
 នេះជាគ្រឿងរលាស់ចោលនូវវិញ្ញាណ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបាសម្ពាសកំ

(១២៨) កេចិ បន កន្លេ ជានតោ កេចិ
 បស្សតោ នមស្មិត្តា សវិញ្ញាណកេ កាយេ ពហិទ្ធា
 ច សត្វនិមិត្តេសុ អហត្តារមមត្តារមាណុសយា ន
 ហោន្តិតំ ។ យំ កិញ្ចំ ភិក្ខុ រូបំ អតីតាបាត-
 តប្បុត្តប្បន្នំ អជ្ឈត្តំ វា ពហិទ្ធា វា ឌីណ្យារិកំ វា
 សុខុមំ វា ហីនំ វា បណីតំ វា យំ ទ្វិវេ សន្តិ-
 កេ វា សត្វំ រូបំ នេតំ មម នេសោហមស្មិ ន
 មេសោ អត្តាតំ វរមេតំ យថាក្ខតំ សធម្មញ្ញាយ
 បស្សតិ យា កាចិ វេទនា ... យា កាចិ សញ្ញា ...
 យេ កេចិ សម្ពាវា ... យំ កិញ្ចំ វិញ្ញាណំ អតីតាបា-
 តតប្បុត្តប្បន្នំ អជ្ឈត្តំ វា ពហិទ្ធា វា ឌីណ្យារិកំ វា
 សុខុមំ វា ហីនំ វា បណីតំ វា យំ ទ្វិវេ សន្តិកេ វា
 សត្វំ វិញ្ញាណំ នេតំ មម នេសោហមស្មិ ន មេសោ
 អត្តាតំ វរមេតំ យថាក្ខតំ សធម្មញ្ញាយ បស្សតិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបេសណ្ណសក្ក

(១២៨) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបុគ្គលដ៏ដូចម្ដេច
 ឃើញដូចម្ដេច អនុស្សវយគីហោង្ការមាន៖ (១) និងមមង្ការមាន៖ (២) ក្នុង
 កាយ ដែលប្រកបដោយវិញ្ញាណនេះផង ក្នុងនិមិត្តទាំងពួងជាខាងក្រៅ
 ផង មិនមាន ។ ម្នាលភិក្ខុ រូបណាមួយ ទោះជាអតីត អនាគត
 បច្ចុប្បន្ន ជាខាងក្នុងក្តី ខាងក្រៅក្តី គ្រោតគ្រោតក្តី លិតក្តី ថោកទាបក្តី
 ទុក្ខមក្តី ទោះរូបណាដែលឆ្ងាយក្តី ជិតក្តី ទាំងអស់នោះ ឈ្មោះថារូប បុគ្គល
 ឃើញនូវរូបនុ៎ះ ដោយបញ្ញាប្រពៃតាមពិត យ៉ាងនេះថា រូបនុ៎ះមិនមែន
 ជារបស់អញ រូបនុ៎ះមិនមែនជាអាត្មាអញ រូបនុ៎ះមិនមែនជាខ្លួនអញ វេទនា
 ណាមួយ ... សញ្ញា ណាមួយ ... សង្ខារ ណាមួយ ... វិញ្ញាណ
 ណាមួយ ទោះជាអតីត អនាគត បច្ចុប្បន្ន ជាខាងក្នុងក្តី ខាង
 ក្រៅក្តី គ្រោតគ្រោតក្តី លិតក្តី ថោកទាបក្តី ទុក្ខមក្តី ទោះវិញ្ញាណ
 ណាដែលឆ្ងាយក្តី ជិតក្តី ទាំងអស់នោះ ឈ្មោះថាវិញ្ញាណ បុគ្គលឃើញ
 នូវវិញ្ញាណនុ៎ះ ដោយបញ្ញាដ៏ប្រពៃតាមពិត យ៉ាងនេះថា វិញ្ញាណ
 មិនមែនជារបស់អញ វិញ្ញាណនុ៎ះមិនមែនជាអាត្មាអញ វិញ្ញាណនុ៎ះមិនមែនជាខ្លួនរូបសម្បត្តិ ។

១ សេចក្ដីប្រកាន់ថាអញ ។ ២ សេចក្ដីប្រកាន់ថា និមិត្តទាំងពួងជារបស់អញ ។

ឃំ ខោ ភិក្ខុ ជាទតោ ឃំ បស្សតោ នមស្មីត្ត
សវិញ្ញាណកេ កាយេ ពហិទ្ធា ច សព្វនិមិត្តេស្ស
អហត្ថារមមត្ថារមាណនុសយា ន ហោន្តិតិ ។

[១២៧] អថខោ អញ្ញតរស្ស ភិក្ខុនោ ឃំ ចេ-
តសោ បរិវិតក្តោ ឧទនាទិ នតិ កិរ កោ រូបំ អនត្តា
វេទនា អនត្តា សញ្ញា អនត្តា សង្ខារ អនត្តា វិញ្ញាណំ
អនត្តា អនត្តកតានំ កម្មានំ កមតានំ ជុស្សស្សន្ត-
តិ^(១) ។ អថខោ ភកវា តស្ស ភិក្ខុនោ ចេតសា
ចេតោ បរិវិតក្តមញ្ញាយ ភិក្ខុ អាមន្តេសិ ហំ ខោ
បនេតំ ភិក្ខុវេ វិជ្ជិតិ យំ នេតកេថោ មោយបុរិសោ អ-
វិទ្ធា^(២) អវិជ្ជាតតោ តណ្ហានិបតេយ្យេន ចេតសា សត្ត
សាសនំ អភិណិវត្តំ^(៣) មញ្ញាយ្យ នតិ កិរ កោ រូបំ
អនត្តា វេទនា អនត្តា សញ្ញា អនត្តា សង្ខារ

១ ម. និស្សយន្តិតិ ។ ២ ឧ. ម. អវិទ្ធា ។ ៣ ឧ. ម. អភិណិវត្តំ ។

ទេវហេតុ មហាបុណ្ណមសូត្រ ការព្រៀនប្រដៅក្នុងត្រៃលក្ខណ៍

ម្ចាស់ភិក្ខុ កាលបុគ្គលដឹងយ៉ាងនេះ ឃើញយ៉ាងនេះឯង អនុស័យ
គឺអហង្ការមានៈ និងមមង្ការមានៈ ក្នុងកាយដែលប្រកបដោយវិញ្ញាណ
នេះផង ក្នុងមិត្តទាំងពួងជាទាត់ក្រៅផង មិនមាន ។

(១២៧) គ្រានោះ ភិក្ខុមួយរូប មានសេចក្តីគ្រិះរិះក្នុងចិត្តកើតឡើង
យ៉ាងនេះថា អើហ្ន៎ បានឮថា រូបជាអនត្តា វេទនាជាអនត្តា សញ្ញាជា
អនត្តា សង្ខារជាអនត្តា វិញ្ញាណជាអនត្តា កម្មដែលអនត្តាធ្វើហើយ
នឹងពាលត្រូវខ្លួនដូចម្តេចបាន ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់
បានជ្រាបនូវសេចក្តីគ្រិះរិះ នៃចិត្តរបស់ភិក្ខុនោះ ដោយព្រះហឫទ័យ
របស់ព្រះអង្គហើយ ក៏ត្រាស់នឹងភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
ការណ៍នេះ រមែងមានពិត គឺត្រង់ដែលមោឃបុរសខ្លះ ក្នុងលោកនេះ
ជាអ្នកមិនដឹង ប្រកបដោយអវិជ្ជា សំគាល់នូវសាសនា របស់ព្រះ
សាស្តា ថាជាពាក្យគួរប្រព្រឹត្តកម្មដ៏ដោយចិត្តដែលមានតណ្ហាជាធំថា អើ
ហ្ន៎ បានឮថា រូបជាអនត្តា វេទនាជាអនត្តា សញ្ញាជាអនត្តា សង្ខារ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ខបបរណ្ណសកំ

អនត្តា វិញ្ញាណំ អនត្តា អនត្តកតាទិ កម្មាទិ
 កមត្តាទិ ដុស្សិស្សន្តិភិ បដិប្បាមិ វិនិត្តា^(១) ទោ មេ
 តុម្ពេ ភិក្ខុវេ ត្រុត ត្រុត ធម្មេសុ តំ កី មញ្ញថ
 ភិក្ខុវេ រូបំ និច្ចំ វា អនិច្ចំ វាតិ ។ អនិច្ចំ កន្លេ ។
 យម្បនានិច្ចំ ទុក្ខំ វា តំ សុខំ វាតិ ។ ទុក្ខំ កន្លេ ។
 យម្បនានិច្ចំ ទុក្ខំ វិបវណាមធម្មំ កលុំ ទុ តំ
 សមនុបស្សិតំ ឯតំ មម ឯសោហមស្មិ ឯសោ
 មេ អត្តាតិ ។ ទោ ហោតំ កន្លេ ។ តំ កី
 មញ្ញថ ភិក្ខុវេ វេទនា ។ មេ ។ សញ្ញា ... សង្ខារ ...
 វិញ្ញាណំ និច្ចំ វា អនិច្ចំ វាតិ ។ អនិច្ចំ
 កន្លេ ។ យម្បនានិច្ចំ ទុក្ខំ វា តំ សុខំ វាតិ ។
 ទុក្ខំ កន្លេ ។ យម្បនានិច្ចំ ទុក្ខំ វិបវណាមធម្មំ

១ ឧ. បដិច្ច វិនិត្ត ។ ម. បដិវិនិត ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបទស្កសកៈ

ជាអនត្តា វិញ្ញាណជាអនត្តា កម្មដែលអនត្តាធ្វើហើយ នឹងពាល់ក្រវើនូវ
 ខ្លួនដូចម្តេចបាន ឥឡូវនេះ គឺថាគតនឹងសួរអ្នកវិញ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 អ្នកទាំងឡាយ ដែលគឺថាគតខ្លួនហើយ ក្នុងធម៌ទាំងឡាយនោះ ។
 ថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ សំគាល់នូវហេតុនោះដូចម្តេច
 រូបទៀង ឬមិនទៀងទេ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលថា សូមទ្រង់ព្រះ
 មេត្តាទ្រោស មិនទៀងទេ ។ ចុះរបស់ណាដែលមិនទៀង របស់នោះ
 ជាទុក្ខ ឬជាសុខ ។ សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាទ្រោស ជាទុក្ខ ។ របស់ណា
 ដែលមិនទៀង ជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា របស់នោះគួរ
 ដើម្បីពិចារណាយើញថា នុះជារបស់អញ នុះជាអាត្មាអញ នុះជាខ្លួន
 របស់អញដែរឬ ។ សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាទ្រោស មិនគួរយើញដូច្នោះទេ ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយសំគាល់នូវហេតុនោះដូចម្តេច វេទនា
 ។ រេ ។ សញ្ញា... សង្ខារ ... វិញ្ញាណ ជារបស់ទៀង ឬមិនទៀង ។
 សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាទ្រោស មិនទៀងទេ ។ ចុះរបស់ណា ដែលមិនទៀង
 របស់នោះជាទុក្ខ ឬជាសុខ ។ សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាទ្រោស ជាទុក្ខ ។
 ចុះរបស់ណា ដែលមិនទៀង ជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា

ទេវទហវច្ឆស្ស មហាបុណ្ណមសុត្តេ តិលក្ខណានុសាសនី

កល្យ ទុ តំ សមទុបស្សិតំ ឯតំ មម ឯសោហមស្មិ
ឯសោ មេ អត្តាតិ ។ ឆោ ហេតំ កន្តេ ។ តស្មាតិហ
ភិក្ខុវេ យំ កិញ្ច រូបំ អតីតាណាតតប្បុប្បដ្ឋំ អជ្ឈតំ វា
ពហិទ្ធា វា ឱទ្ធហិកំ វា សុខុមំ វា ហិំនំ វា បណីតំ
វា យំ ទ្វិវេ សន្តិកេ វា សត្វំ រូបំ ទេតំ មម ទេ-
សោហមស្មិ ទ មេសោ អត្តាតិ ឯវមេតំ យថាក្ខតំ
សម្មប្បញ្ញាយ ទដ្ឋតំ ។ យា កាចិ វេទនា ... យា
កាចិ សញ្ញា ... យេ កេចិ សង្ខារ ... យំ កិញ្ច
វិញ្ញាណំ អតីតាណាតតប្បុប្បដ្ឋំ អជ្ឈតំ វា ពហិទ្ធា វា
ឱទ្ធហិកំ វា សុខុមំ វា ហិំនំ វា បណីតំ វា យំ
ទ្វិវេ សន្តិកេ វា សត្វំ វិញ្ញាណំ ទេតំ មម
ទេសោហមស្មិ ទ មេសោ អត្តាតិ ឯវមេតំ យថាក្ខតំ
សម្មប្បញ្ញាយ ទដ្ឋតំ ។ ឯវំ បស្សំ ភិក្ខុវេ សុតវា
អរិយស្សារិកោ រូបស្មីបិ ទិព្វទុតំ វេទនាយបិ ទិព្វទុតំ

ទេវហេតុ មហាបណ្ណមសូត្រ ការប្រៀនប្រដៅក្នុងត្រៃលក្ខណ៍

របស់នោះគួរដើម្បីពិចារណាយើញថា នុះជារបស់អញ នុះជាអាត្មាអញ
 នុះជាខ្លួនរបស់អញ ដែរឬ ។ សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាព្រាស មិន
 គួរឃើញដូច្នោះទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះ រូប
 ណាមួយក្នុងលោកនេះ ទោះជាអតីត អនាគត បច្ចុប្បន្ន ជាខាង
 ក្នុងក្តី ខាងក្រៅក្តី គ្រោតគ្រោតក្តី ល្អិតក្តី ថោកទាបក្តី ទុក្ខមក្តី ទោះរូប
 ណាដែលឆ្ងាយក្តី ជិតក្តី ឈ្លោះថារូបទាំងអស់ រូបនោះបុគ្គលគប្បីឃើញ
 ដោយបញ្ញាដ៏ប្រពៃ ភាមពិតយ៉ាងនេះ ដូច្នោះថា នុះមិនមែនជារបស់
 អញ នុះមិនមែនជាអាត្មាអញ នុះមិនមែនជាខ្លួនរបស់អញទេ ។ វេទ-
 នា ណាមួយ ... សញ្ញាណាមួយ ... សង្ខារណាមួយ ... វិញ្ញាណាណា
 មួយ ទោះជាអតីត អនាគត បច្ចុប្បន្ន ជាខាងក្នុងក្តី ខាងក្រៅក្តី
 គ្រោតគ្រោតក្តី ល្អិតក្តី ថោកទាបក្តី ទុក្ខមក្តី ទោះវិញ្ញាណាណាដែល
 ឆ្ងាយក្តី ជិតក្តី ឈ្លោះថាវិញ្ញាណាទាំងអស់ វិញ្ញាណានុះបុគ្គលគប្បីឃើញ
 ដោយបញ្ញាដ៏ប្រពៃ ភាមពិតយ៉ាងនេះដូច្នោះថា នុះមិនមែនជារបស់អញ
 នុះមិនមែនជាអាត្មាអញ នុះមិនមែនជាខ្លួនរបស់អញទេ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ អរិយសាវ័កដែលជាអ្នកចេះដឹង កាលបើបានឃើញយ៉ាង
 នេះហើយ វរមង្គលនឿយណាយក្នុងរូបផង នឿយណាយក្នុងវេទនាផង

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ខេបបុណ្ណសកំ

សញ្ញាយបិ និព្វិន្ទតិ សង្ខារេសុបិ និព្វិន្ទតិ វិញ្ញាណាស្មីបិ
 និព្វិន្ទតិ និព្វិន្ទំ វិវដ្តតិ វិវាតា វិមុច្ចតិ វិមុត្តស្មី
 វិមុត្តមិតិ ញ្ញាណំ ហោតិ ទីណា ជាតិ វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ
 កតំ ករណីយំ ធាបរំ វត្តត្តាយាតិ បជាបាតីតិ ។
 វេទមវោច ភតវា អត្តមទា តេ ភិក្ខុ ភតវតោ
 ភាសិតំ អភិនន្ទិនិ ។ វេមស្មីញ្ច បន វេយ្យាករ-
 ណាស្មី ភតាមាទេ សង្ខមត្តានំ ភិក្ខុនំ អនុបាទាយ
 អាសវេហិ ចិត្តានិ វិមុច្ចិស្មតិ ។

មហាបុណ្ណមសុត្តំ នវមំ និទ្ទិកំ ។



សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណសកៈ

នឿយណាយក្នុងសញ្ញាផង នឿយណាយក្នុងសង្ខារផង នឿយណាយ
ក្នុងវិញ្ញាណផង កាលបើមានចិត្តនឿយណាយហើយ វេមន៍ប្រាសចាក
ភម្រេក កាលបើមានចិត្តប្រាសចាកភម្រេកហើយ វេមន៍រួចស្រឡះ
កាលបើមានចិត្តរួចស្រឡះហើយ សេចក្តីដឹងថា ចិត្តរួចស្រឡះហើយ
ក៏កើតឡើង មួយទៀត ដឹងច្បាស់ថា ជាភិក្ខុសំហើយ មគ្គព្រហ្មចរិយៈ
អាត្មាអញ ក៏បានប្រព្រឹត្តគ្រប់គ្រាន់ហើយ សោឡសកិច្ចអាត្មាអញបាន
ធ្វើស្រេចហើយ មគ្គការវិនាសកិច្ចដ៏ទៃ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះ
ទៀត មិនមានឡើយ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់សួរគ្រូនេះ
ចប់ហើយ ភិក្ខុទាំងនោះដែលជាអ្នកមានសេចក្តីត្រេកអរ ក៏បានត្រេកអរ
ចំពោះភាសិត របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។ កាលដែលព្រះមានព្រះភាគ
កំពុងសំដែងវេយ្យាករណ៍នេះ ពួកភិក្ខុប្រមាណ ៦០ រូប ក៏មានចិត្តរួច
ស្រឡះចាកភាសវៈទាំងឡាយ ព្រោះមិនមានទុបាទាន ។

ចប់ មហាបុណ្ណមសូត្រ ទី ៩ ។

ទេសមំ បូទេបណ្ណមសត្តំ

[១៣០] ឯវេទ្ធ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ កតវា

សាវត្ថយ វិហារតិ បុញ្ញារមេ មិការមាតុ ពាសានេ ។

ពោ ពោ ពោ សមយេន កតវា តទហ្មោសេដេ

បុណ្ណារមេ បុណ្ណាយ បុណ្ណមាយ វត្ថុយា ភិក្ខុសង្ឃ-

បរិក្ខេតោ អញ្ញោកាសេ ធិសិដ្ឋោ ហោតិ ។

[១៣១] អថទោ កតវា តុណ្ណិក្ខតំ^(១) ភិក្ខុសង្ឃំ

អនុវិលោកេត្តា ភិក្ខុ អាមន្តេសិ ជានេយ្យ ទុ ទោ

ភិក្ខុវេ អសប្បវិសោ អសប្បវិសំ អសប្បវិសោ អយម្ហ-

វន្តិ ។ ពោ ហោតំ កន្តេ ។ សាទុ ភិក្ខុវេ អដ្ឋានមេតំ

ភិក្ខុវេ អនវកាសោ យំ អសប្បវិសោ អសប្បវិសំ

ជានេយ្យ អសប្បវិសោ អយម្ហវន្តិ ជានេយ្យ

១ ១. ម. តុណ្ណិក្ខតំ តុណ្ណិក្ខតនិ អាមេណ្ឌតិ ទិស្សតិ ។

ប្បទេសបណ្ឌិតសូត្រ ទី ១០

(១៣០) ខ្ញុំបានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាន
ព្រះភាគ ទ្រង់គង់ក្នុងមិគ្គារមាតប្រាសាទក្នុងបញ្ចារម ជិតក្រុងហវត្ថី ។
សមយនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ មានភិក្ខុសង្ឃចោមរោម ទ្រង់គង់
ក្នុងវាលស្រទះ ក្នុងវាលាកត្រី ដែលមានព្រះចន្ទពេញវង់ ជាថ្ងៃ
ទេវាសថ ទី ១៤ ។

(១៣១) គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ទេតចំពោះទៅភិក្ខុ
សង្ឃដែលនៅស្ងៀម ក៏មានព្រះបន្ទូលសួរភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្ចាស់
ភិក្ខុទាំងឡាយ អសប្បវាស អាចសាលន្ទ្រវិសសប្បវាសថា អ្នកនេះ
ជាអសប្បវាសដែរឬហ្ន៎ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលថា សូមទ្រង់ព្រះ
មេត្តាប្រោស មិនសាលន្ទ្រវិសសប្បវាស ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រូវហើយ
ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាឧកាសទេ ត្រង់
ដែលអសប្បវាស អាចសាលន្ទ្រវិសសប្បវាសថា អ្នកនេះ ជាអសប្បវាស

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបាសម្ពុទ្ធសកំ

បន ភិក្ខុវេ អសប្បវិសោ សប្បវិសំ សប្បវិសោ អ-
យម្ហវន្តិ ។ យោ ហោតិ កន្លេ ។ សាធុ ភិក្ខុវេ ឯ-
តម្បិ^(១) ភិក្ខុវេ អដ្ឋានំ អនវតោសោ យំ អសប្បវិ-
សោ សប្បវិសំ ជានិយ្យ សប្បវិសោ អយម្ហវន្តិ ។

(១៣២) អសប្បវិសោ ភិក្ខុវេ អសទ្គម្មសម្មា
តតោ ហោតិ អសប្បវិសកត្តិ ហោតិ អសប្បវិសចិទ្ធិ
ហោតិ អសប្បវិសមទ្ធិ ហោតិ អសប្បវិសវាហោ
ហោតិ អសប្បវិសកម្មត្តោ ហោតិ អសប្បវិសទិដ្ឋិ
ហោតិ អសប្បវិសទានំ ទេតិ ។

(១៣៣) តថព្វ ភិក្ខុវេ អសប្បវិសោ អសទ្គម្ម
សម្មាតតោ ហោតិ ។ នន ភិក្ខុវេ អសប្បវិសោ
អស្សន្នោ ហោតិ អហិរតោ ហោតិ អនោត្តម្បិ
ហោតិ អប្បស្សតោ ហោតិ កុសីតោ ហោតិ
មជ្ឈិស្សតិ ហោតិ ទុប្បញ្ញោ ហោតិ ឯវំ ទោ ភិក្ខុវេ
អសប្បវិសោ អសទ្គម្មសម្មាតតោ ហោតិ ។

១ ឧ. ឯតម្បិ ទោ ។ ម. ឯតបិ ទោ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបទិស្សស្ថានសក្ការៈ

ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត អសប្បវាស អាចស្គាល់នូវសប្បវាសថា អ្នកនេះ ជាសប្បវាសដែរឬ ។ សូមទ្រង់ព្រះមគ្គាព្រាស មិនអាច ស្គាល់ដូច្នោះទេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រូវហើយ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាឧកាសដែរ ត្រង់ដែលអសប្បវាស អាចស្គាល់នូវសប្បវាសថា អ្នកនេះ ជាសប្បវាស ។

(១៣២) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អសប្បវាស ជាអ្នកប្រកបដោយ អសទ្ធម្ម (ធម៌ដ៏លាមក) មានការសេពគប់ជាអសប្បវាស មានគំនិត ជាអសប្បវាស មានសេចក្តីប្រឹក្សាជាអសប្បវាស មានវេទនាជាអសប្បវាស មានការឆ្ការជាអសប្បវាស មានទិដ្ឋិជាអសប្បវាស តែងឲ្យបានជា អសប្បវាស ។

(១៣៣) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះអសប្បវាស ប្រកបដោយ អសទ្ធម្ម ដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អសប្បវាស ក្នុងលោក នេះ មិនមានសទ្ធា មិនមានសេចក្តីខ្មាសបាប មិនមានសេចក្តីខ្លាច បាប ជាអ្នកចេះដឹងតិច ខ្ជិលច្រអូស ភ្លេចស្មារតី អតបញ្ញា ម្ចាស់ភិក្ខុ ទាំងឡាយ អសប្បវាស ប្រកបដោយអសទ្ធម្ម យ៉ាងនេះឯង ។

ទេវតាវង្ស បុណ្យបុណ្យមសុត្តេ អសប្បវិសោភ័

(១៣៤) កថញ្ច ភិក្ខុវេ អសប្បវិសោ អ-
 សប្បវិសកត្តិ ហោតិ ។ នធិ ភិក្ខុវេ អសប្បវិសស្ស
 យេ តេ សមណ្ឌកញ្ចណា អស្សន្ទា អហិរិកា
 អនោត្តប្បិយោ អប្បស្សតា កុសីតា មុដ្ឋស្សតិយោ
 ទុប្បញ្ញា ភ្ន្យស្ស មិត្តា ហោន្តិ តេ សហាយា ឃំ
 ខោ ភិក្ខុវេ អសប្បវិសោ អសប្បវិសកត្តិ ហោតិ ។

(១៣៥) កថញ្ច ភិក្ខុវេ អសប្បវិសោ អ-
 សប្បវិសចិដ្ឋិ ហោតិ ។ នធិ ភិក្ខុវេ អសប្បវិសោ
 អត្តព្យាពាណាយបិ ចេតេតិ បរព្យាពាណាយតិ ចេតេតិ
 ទុកយព្យាពាណាយបិ ចេតេតិ ឃំ ខោ ភិក្ខុវេ អ-
 សប្បវិសោ អសប្បវិសចិដ្ឋិ ហោតិ ។

(១៣៦) កថញ្ច ភិក្ខុវេ អសប្បវិសោ អសប្ប-
 វិសមដ្ឋិ ហោតិ ។ នធិ ភិក្ខុវេ អសប្បវិសោ
 អត្តព្យាពាណាយបិ មន្តេតិ បរព្យាពាណាយបិ មន្តេតិ
 ទុកយព្យាពាណាយបិ មន្តេតិ ឃំ ខោ ភិក្ខុវេ អ-
 សប្បវិសោ អសប្បវិសមដ្ឋិ ហោតិ ។

ទេវហេតុ ពូជបុណ្ណមសុត្រ ភាពនៃអសប្បវេស

[១៣៤] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះអសប្បវេស មានការសេពគប់
 ជាអសប្បវេស តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសមណ-
 ព្រាហ្មណ៍ណា ក្នុងលោកនេះ ដែលមិនមានសទ្ធា មិនខ្មាសបាប
 មិនខ្លាចបាប ចេះដឹងតិច ខ្លួនច្រអូស ភ្លេចស្មារតី ឥតបញ្ញា សមណ-
 ព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ វេមន៍បានជាមិត្ត ជាសំឡាញ់ របស់អសប្បវេសនោះ
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អសប្បវេស សេពគប់នូវអសប្បវេស យ៉ាងនេះឯង ។

[១៣៥] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះអសប្បវេស មានគំនិតជា
 អសប្បវេស តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អសប្បវេស ក្នុងលោក
 នេះ គិតដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនឯងផង គិតដើម្បីបៀតបៀនអ្នកដទៃផង
 គិតដើម្បីបៀតបៀនទាំងពីរខាងផង ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អសប្បវេស
 មានគំនិតជាអសប្បវេស យ៉ាងនេះឯង ។

[១៣៦] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះអសប្បវេស មានសេចក្តីប្រឹក្សា
 ជាអសប្បវេស តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អសប្បវេស ក្នុង
 លោកនេះ ប្រឹក្សាដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនឯងផង ប្រឹក្សាដើម្បីបៀតបៀន
 អ្នកដទៃផង ប្រឹក្សាដើម្បីបៀតបៀនទាំងពីរខាងផង ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ អសប្បវេស មានសេចក្តីប្រឹក្សាជាអសប្បវេស យ៉ាងនេះឯង ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ខបរិច្ឆេទសកំ

[១៣៧] កថេត្វ ភិក្ខុវេ អសប្បវិសោ អ-
សប្បវិសវាថោ ហោតិ ។ នធិ ភិក្ខុវេ អសប្បវិសោ
មុសាវាទី ហោតិ បិសុណាវាថោ ហោតិ ជរុសវាថោ
ហោតិ សម្មប្បលាបី ហោតិ ឃី ខោ ភិក្ខុវេ
អសប្បវិសោ អសប្បវិសវាថោ ហោតិ ។

[១៣៨] កថេត្វ ភិក្ខុវេ អសប្បវិសោ អសប្ប-
វិសកម្មត្តោ ហោតិ ។ នធិ ភិក្ខុវេ អសប្បវិសោ
មាណាភិមាតិ ហោតិ អទិញ្ញាយិ ហោតិ កាមេសុ
មិញ្ញាចារី ហោតិ ឃី ខោ ភិក្ខុវេ អសប្បវិសោ
អសប្បវិសកម្មត្តោ ហោតិ ។

[១៣៩] កថេត្វ ភិក្ខុវេ អសប្បវិសោ អសប្ប-
វិសទិដ្ឋិ ហោតិ ។ នធិ ភិក្ខុវេ អសប្បវិសោ ឃី-
ទិដ្ឋិកោ^(១) ហោតិ នត្ថំ ទិដ្ឋំ នត្ថំ យិដ្ឋំ នត្ថំ
ហុតំ នត្ថំ សុភតទុក្កជាមំ កម្មាមំ ផលំ វិទា-
កោ នត្ថំ អយំ លោកោ នត្ថំ បរោ លោកោ

១ ឧ. ម. ធិទិដ្ឋិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណសកៈ

(១៣៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះអសប្បវាស មានវាចាជាអ-
 សប្បវាស តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អសប្បវាសក្នុងលោកនេះ
 មានពាក្យកុហក ពាក្យញុះញង់ ពាក្យទ្រុឌទ្រោន ពាក្យរោយរាយអក
 ប្រយោជន៍ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អសប្បវាស មានវាចាជាអសប្បវាស
 យ៉ាងនេះឯង ។

(១៣៨) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះអសប្បវាស មានការងារជា
 អសប្បវាស តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អសប្បវាសក្នុងលោក
 នេះ ជាអ្នកសម្លាប់សត្វ លួចទ្រព្យគេ ប្រព្រឹត្តខុសក្នុងកាម ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ អសប្បវាសមានការងារជាអសប្បវាស យ៉ាងនេះឯង ។

(១៣៩) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះអសប្បវាស មានទិដ្ឋិជាអសប្ប-
 វាស តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អសប្បវាសក្នុងលោកនេះ មាន
 សេចក្តីយល់ឃើញយ៉ាងនេះថា ទានដែលបុគ្គលឱ្យហើយ មិនមានផល
 ការបូជាធំ មិនមានផល ការបូជាក្រិច មិនមានផល ផលវិបាកនៃកម្ម
 ល្អនឹងពាក្យកុហក មិនមាន លោកនេះ មិនមាន លោកខាងមុខ មិនមាន

ទេវទេវវិញ្ញាណ ក្នុងបុណ្ណមសុត្តេ អសប្បវិសកាលោ

នត្ថំ មាតា នត្ថំ បិតា នត្ថំ សត្តា ឌីបនាតិកា

នត្ថំ លោកេ សមណ្ឌិតាប្បណា សម្មត្តតា សម្មា-

បដិបដ្ឋា យេ វេទេវា លោកំ បរេវា លោកំ

សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្តា បរេទេវ្លតិ ឃំ ទោ

ភិក្ខុវេ អសប្បវិសោ អសប្បវិសទិដ្ឋិ ហោតិ ។

(១២០) កថេវា ភិក្ខុវេ អសប្បវិសោ អសប្ប-

វិសនាធំ ទេតិ ។ វេទេ ភិក្ខុវេ អសប្បវិសោ អ-

សក្កច្ចំ នាធំ ទេតិ អសហត្តា នាធំ ទេតិ អ-

ចិត្តំ កត្តា នាធំ ទេតិ អប្បវិដ្ឋំ នាធំ ទេតិ

អនាគមនទិដ្ឋិកោ នាធំ ទេតិ ឃំ ទោ ភិក្ខុវេ

អសប្បវិសោ អសប្បវិសនាធំ ទេតិ ។

ទេវហេតុ ចូរ្យចណ្ណមសូត្រ ភាពនៃអសប្បវស

ការប្រតិបត្តិកិច្ចការក្នុងមាតា មិនមានផល ការប្រតិបត្តិកិច្ចការក្នុង
 បិតា មិនមានផល សត្វដែលជាឧបបាតិកៈ មិនមាន សមណព្រាហ្មណ៍
 ក្នុងលោកនេះ ដែលប្រព្រឹត្តិកិច្ច ប្រតិបត្តិកិច្ច ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ដោយបញ្ញា
 ដ៏ទុក្ខម នៃខ្លួនឯង នូវលោកនេះផង លោកខាងមុខផង ហើយអាច
 ប្រកាសបាន មិនមានឡើយ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អសប្បវស មាន
 ចំផ្លូវជាអសប្បវស យ៉ាងនេះឯង ។

(១២០) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះអសប្បវស ឲ្យអសប្បវសបាន
 ភីដ្ឋចម្ពុច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អសប្បវសក្នុងលោកនេះ ឲ្យ
 បានដោយមិនគោរព^(១) ឲ្យបានមិនមែនឲ្យដោយដែរបស់ខ្លួន ឲ្យបាន
 មិនធ្វើសេចក្តីកោតក្រែង ឲ្យបានបោះត្រវែងពោល មិនបោនយល់
 ឃើញផលហើយឲ្យខាន ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អសប្បវស ឲ្យអសប្ប-
 វសបាន យ៉ាងនេះឯង ។

១ មិនគោរពទេយ្យធម៌ ១ មិនគោរពបដិញ្ញាហោរាបដ្ឋល ១ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបេសណាសកំ

(១២១) ស ទោ សោ ភិក្ខុវេ អសប្បវិសោ
 ឃំ អសទ្ធម្មសមញ្ញាគតោ ឃំ អសប្បវិសកត្តិ ឃំ
 អសប្បវិសចិដ្ឋិ ឃំ អសប្បវិសមដ្ឋិ ឃំ អសប្បវិស-
 វាចោ ឃំ អសប្បវិសកម្មញ្ញោ ឃំ អសប្បវិសទិដ្ឋិ
 ឃំ អសប្បវិសនាធំ ទត្តា កាយស្ស ភេទា បរម្ម-
 រណា យា អសប្បវិសាធំ តតិ តត្ត ឧប្បជ្ជតិ ។

កា ច ភិក្ខុវេ អសប្បវិសាធំ តតិ និរយោ វា
 និរត្តានយោជិ វា ។

(១២២) ជាធម្មេ ទុ ទោ ភិក្ខុវេ សប្បវិសោ
 សប្បវិសំ សប្បវិសោ អយម្ហវន្តិ ។ ឃំ កន្តេ ។
 សាធុ ភិក្ខុវេ វាធមេតំ ភិក្ខុវេ វិជ្ជតិ យំ សប្ប-
 វិសោ សប្បវិសំ ជាធម្មេ សប្បវិសោ អយម្ហវន្តិ
 ជាធម្មេ បទ ភិក្ខុវេ សប្បវិសោ អសប្បវិសំ អ-
 សប្បវិសោ អយម្ហវន្តិ ។ ឃំ កន្តេ ។ សាធុ ភិក្ខុវេ
 ឯតម្បិ ទោ ភិក្ខុវេ វាធំ វិជ្ជតិ យំ សប្បវិសោ
 អសប្បវិសំ ជាធម្មេ អសប្បវិសោ អយម្ហវន្តិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ខបរិបណ្ណសកៈ

(១៤១) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អសប្បវាសនោះឯង ប្រកបដោយ
 អសង្ខម្មយ៉ាងនេះ មានការសេពគប់ជាអសប្បវាសយ៉ាងនេះ មានគំនិតជា
 អសប្បវាសយ៉ាងនេះ មានសេចក្តីប្រឹក្សាជាអសប្បវាសយ៉ាងនេះ មានវត្ត
 ជាអសប្បវាសយ៉ាងនេះ មានការងារជាអសប្បវាសយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិ
 ជាអសប្បវាសយ៉ាងនេះ ឲ្យបានជាអសប្បវាសយ៉ាងនេះហើយ លុះមាន
 រាងកាយបែកប្លាយទៅ ខាងមុខបន្ទាប់អំពីមរណៈ តែឯងទៅកើតក្នុងគតិ
 របស់ពួកអសប្បវាស ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ឯគតិរបស់ពួកអសប្បវាស
 គឺដូចម្តេច គតិរបស់ពួកអសប្បវាស គឺ នរក ឬកំណើតភិវចាន ។

(១៤២) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សប្បវាស អាចស្គាល់នូវសប្បវាស
 ថា អ្នកនេះជាសប្បវាសដែរឬ ។ ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ត្រូវហើយ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ការណ៍នុ៎ះវែម័ងមានពិត
 គឺត្រង់ដែលសប្បវាស អាចស្គាល់នូវសប្បវាសថា អ្នកនេះ ជាសប្បវាស
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត សប្បវាស អាចស្គាល់នូវអសប្បវាសថា
 អ្នកនេះជាអសប្បវាសដែរឬ ។ ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ត្រូវហើយ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ការណ៍នុ៎ះក៏វែម័ង
 មានពិត គឺត្រង់ដែលសប្បវាស អាចស្គាល់នូវអសប្បវាសថា អ្នកនេះ
 ជាអសប្បវាស ។

ទេវហវន្តស្ស បុប្ផបុណ្ណមសុត្តេ សម្មវិសោកា

(១៤៣) សម្មវិសោ ភិក្ខុវេ សទ្ធម្មសមណ្ឌតតោ
ហោតិ សម្មវិសកត្តិ ហោតិ សម្មវិសចិន្តិ ហោតិ
សម្មវិសមន្តិ ហោតិ សម្មវិសវាទោ ហោតិ សម្មវិ-
សកម្មន្តោ ហោតិ សម្មវិសទិន្និ ហោតិ សម្មវិស-
នាជំ ទេតិ ។

(១៤៤) កថញ្ច ភិក្ខុវេ សម្មវិសោ សទ្ធម្ម-
សមណ្ឌតតោ ហោតិ ។ នធិ ភិក្ខុវេ សម្មវិសោ
សន្នោ ហោតិ ហិរិមា ហោតិ ឌីត្តប្បិ ហោតិ ព-
ហុស្សុតោ ហោតិ អារទ្ធវិរិយោ ហោតិ ឧបដ្ឋិតស្សតិ
ហោតិ បញ្ញវា ហោតិ ឃិរំ ទោ ភិក្ខុវេ សម្មវិសោ
សទ្ធម្មសមណ្ឌតតោ ហោតិ ។

(១៤៥) កថញ្ច ភិក្ខុវេ សម្មវិសោ សម្មវិស-
កត្តិ ហោតិ ។ នធិ ភិក្ខុវេ សម្មវិសស្ស យេ
តេ សមណ្ឌតាហ្មណា សន្នា ហិរិមន្តោ ឌីត្តប្បិនោ
ពហុស្សុតា អារទ្ធវិរិយោ ឧបដ្ឋិតស្សតិនោ បញ្ញវន្តោ
ត្យស្ស មិត្តា ហោន្តិ តេ សហាយា ឃិរំ ទោ ភិក្ខុវេ
សម្មវិសោ សម្មវិសកត្តិ ហោតិ ។

ទេវហេតុ ចូឡបុណ្ណមសុត្រ ភាពនៃសប្បុរស

(១៤៣) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សប្បុរស រមែងប្រកបដោយព្រះសទ្ធម្ម ជាអ្នកមានការរសពគប់ជាសប្បុរស មានគំនិតជាសប្បុរស មានសេចក្តីប្រឹក្សាជាសប្បុរស មានវេទនាជាសប្បុរស មានការងារជាសប្បុរស មានទិដ្ឋិជាសប្បុរស តែងឲ្យនូវទានជាសប្បុរស ។

(១៤៤) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសប្បុរស ប្រកបដោយព្រះសទ្ធម្ម តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សប្បុរសក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមានសទ្ធា មានសេចក្តីខ្មាសបាប មានសេចក្តីខ្លាចបាប ជាអ្នកចេះដឹងច្រើន មានព្យាយាមក៏ដរាប មានស្មារតីតម្កល់ខ្ជាប់ មានបញ្ញា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សប្បុរស រមែងប្រកបដោយព្រះសទ្ធម្ម យ៉ាងនេះឯង ។

(១៤៥) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសប្បុរស មានការរសពគប់ជាសប្បុរស តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងលោកនេះ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា ដែលមានសទ្ធា មានសេចក្តីខ្មាសបាប មានសេចក្តីខ្លាចបាប ជាអ្នកចេះដឹងច្រើន មានព្យាយាមក៏ដរាប មានស្មារតីតម្កល់ខ្ជាប់ មានបញ្ញា ពួកសមណព្រាហ្មណ៍នោះ រមែងបានជាមិត្ត ជាសំឡាញ់ នៃសប្បុរសនោះ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សប្បុរស មានការរសពគប់ជាសប្បុរស យ៉ាងនេះឯង ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបិច្ចណ្ណសកំ

[១២៦] កាថេត្វ ភិក្ខុវេ សប្បុរិសោ សប្បុរិស-
ចិន្ទិ ហោតិ ។ នធិ ភិក្ខុវេ សប្បុរិសោ នេវត្តព្យា-
ពាធាយ ចេតេតិ ន បរព្យាពាធាយ ចេតេតិ ន
ឧកយព្យាពាធាយ ចេតេតិ ឯវំ ទោ ភិក្ខុវេ សប្បុ-
រិសោ សប្បុរិសចិន្ទិ ហោតិ ។

[១២៧] កាថេត្វ ភិក្ខុវេ សប្បុរិសោ សប្បុរិ-
សមន្តិ ហោតិ ។ នធិ ភិក្ខុវេ សប្បុរិសោ នេវត្ត-
ព្យាពាធាយ មន្តេតិ ន បរព្យាពាធាយ មន្តេតិ ន
ឧកយព្យាពាធាយ មន្តេតិ ឯវំ ទោ ភិក្ខុវេ សប្បុរិ-
សោ សប្បុរិសមន្តិ ហោតិ ។

[១២៨] កាថេត្វ ភិក្ខុវេ សប្បុរិសោ សប្បុរិស-
កថោ ហោតិ ។ នធិ ភិក្ខុវេ សប្បុរិសោ មុសាវាទា
បដិវរតោ ហោតិ បិសុណាយ វាចាយ បដិវរតោ
ហោតិ ដុសាយ វាចាយ បដិវរតោ ហោតិ សម្មប្ប-
ណាទា បដិវរតោ ហោតិ ឯវំ ទោ ភិក្ខុវេ សប្បុរិ-
សោ សប្បុរិសកថោ ហោតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបទិស្សស្ថានៈ

[១៤៦] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសប្បុរស មានគំនិតជា
សប្បុរស តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សប្បុរសក្នុងលោកនេះ
មិនគិតដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនឯង មិនគិតដើម្បីបៀតបៀនអ្នកដទៃ មិន
គិតដើម្បីបៀតបៀនទាំងពីរខាង ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សប្បុរស មាន
គំនិតជាសប្បុរស យ៉ាងនេះឯង ។

[១៤៧] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសប្បុរស មានសេចក្តីប្រឹក្សា
ជាសប្បុរស តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សប្បុរសក្នុងលោកនេះ
មិនប្រឹក្សាដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនឯង មិនប្រឹក្សាដើម្បីបៀតបៀនអ្នកដទៃ
មិនប្រឹក្សាដើម្បីបៀតបៀនទាំងពីរខាង ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សប្បុរស
មានសេចក្តីប្រឹក្សាជាសប្បុរស យ៉ាងនេះឯង ។

[១៤៨] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសប្បុរស មានវេទនាជាសប្បុរស
តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សប្បុរសក្នុងលោកនេះ វៀរចាក
ពាក្យកុហក វៀរចាកពាក្យញុះញង់ វៀរចាកពាក្យទ្រោះគោះ វៀរចាក
ពាក្យរោយរាយវេទនាប្រយោជន៍ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សប្បុរស មាន
វេទនាជាសប្បុរស យ៉ាងនេះឯង ។

ទេវហោរិទ្ធស្ស ប្បឡាស្តមសុត្តេ សច្ច្យវិសកាលោ

(១៤៧) កថញ្ច ភិក្ខុវេ សច្ច្យវិសោ សច្ច្យវិស-
 កម្មន្តោ ហោតិ ។ នេន ភិក្ខុវេ សច្ច្យវិសោ
 ណាណាតិណាតា បដិវិរតោ ហោតិ អនិច្ចាទានា បដិ-
 វិរតោ ហោតិ កាមេសុ មិច្ឆាទារា បដិវិរតោ ហោតិ
 ឯវំ ខោ ភិក្ខុវេ សច្ច្យវិសោ សច្ច្យវិសកម្មន្តោ
 ហោតិ ។

(១៥០) កថញ្ច ភិក្ខុវេ សច្ច្យវិសោ សច្ច្យវិសទិដ្ឋិ
 ហោតិ ។ នេន ភិក្ខុវេ សច្ច្យវិសោ ឯវំ ទិដ្ឋិកោ
 ហោតិ អត្ថំ ទិដ្ឋំ អត្ថំ យដ្ឋំ អត្ថំ ហុតំ អត្ថំ
 សុកតទុក្ខដាទំ កម្មាទំ ដលំ វិទាកោ អត្ថំ
 អយំ លោកោ អត្ថំ បរោ លោកោ អត្ថំ
 មាតា អត្ថំ បិតា អត្ថំ សត្តា ឌីបទាតិកា

ទេវទេវតា ព្រះបុណ្ណមស្ត្រ ភាពនៃសប្បុរស

(១៤៧) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសប្បុរស មានការងារជា

សប្បុរស តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សប្បុរសក្នុងលោក

នេះ វៀរចាកការសម្លាប់សត្វ វៀរចាកការលួចទ្រព្យគេ វៀរចាកការ

ប្រព្រឹត្តិសក្កន្តកាមទាំងឡាយ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សប្បុរសមានការ

ងារជាសប្បុរស យ៉ាងនេះឯង ។

(១៥០) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសប្បុរស មានទិដ្ឋិជាសប្បុរស

តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សប្បុរស ក្នុងលោកនេះ

មានសេចក្តីយល់ឃើញ យ៉ាងនេះថា ទាន ដែលបុគ្គលឲ្យហើយ

មានផល ការបូជាធំ មានផល ការបូជាក្រិច មានផល ផលនិង

វិបាកនៃកម្ម ដែលល្អនិងអាក្រក់ មាន លោកនេះ មាន លោក

ខាងមុខ មាន ការប្រតិបត្តិល្អអាក្រក់ក្នុងមាតា មានផល ការ

ប្រតិបត្តិល្អអាក្រក់ ក្នុងបិតា មានផល សត្វជាទុបបុត្រិកៈ មាន

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស ខរបរណ្ណសកំ

អត្ថំ លោកេ សមណ្ឌាញាណា សឌ្ឍត្តតា
សម្មាបដិបដ្ឋា យេ ឥមេត្ថំ លោកំ ចរេត្តា
លោកំ សយំ អភិញ្ញា សឌ្ឍត្តតា បដេទេន្តិភិ ឯវំ
ទោ ភិក្ខុវេ សប្បុរិសោ សប្បុរិសទិដ្ឋិ ហោតិ ។

(១៥០) កថេត្ថំ ភិក្ខុវេ សប្បុរិសោ សប្បុរិ-
សទានំ ទេតិ ។ ឥធ ភិក្ខុវេ សប្បុរិសោ សក្កច្ឆ-
ទានំ ទេតិ ចិត្តំ កត្តា ទានំ ទេតិ បរិសុទ្ធិ ទានំ
ទេតិ អាភមនទិដ្ឋិកោ ទានំ ទេតិ ឯវំ ទោ ភិក្ខុវេ
សប្បុរិសោ សប្បុរិសទានំ ទេតិ ។

(១៥២) ស ទោ សោ ភិក្ខុវេ សប្បុរិសោ
ឯវំ សទ្ធម្មសមញ្ញាតតោ ឯវំ សប្បុរិសភត្តិ ឯវំ
សប្បុរិសចិដ្ឋិ ឯវំ សប្បុរិសមន្តិ ឯវំ សប្បុរិសវាទោ ឯវំ
សប្បុរិសកម្មន្តោ ឯវំ សប្បុរិសទិដ្ឋិ ឯវំ សប្បុរិសទានំ
ទត្តា កាយស្ស កេទា ចរេត្តាណា យា សប្បុរិសានំ
ភតិ ភត្តំ ឧប្បជ្ឈតិ កា ច ភិក្ខុវេ សប្បុរិសានំ
ភតិ ទេវមហាត្តតា វា មនុស្សមហាត្តតា វាតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបេសណ្តសកៈ

ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ ក្នុងលោក ដែលប្រព្រឹត្តល្អ ប្រតិបត្តិល្អ ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ដោយបញ្ញាដ៏ទុក្ខម ខែខ្លួនឯង នូវលោកនេះផង លោកទាំងមុខផង ហើយអាចនឹងប្រកាសបាន រមែងមាន ម្ចាស់ភិក្ខុ ទាំងឡាយ សប្បុរស មានទិដ្ឋិជាសប្បុរស យ៉ាងនេះឯង ។

(១៥១) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសប្បុរស តែងឲ្យបានជា សប្បុរស តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សប្បុរស ក្នុងលោក នេះ ឲ្យបានដោយគោរព ធ្វើខវសេចក្តីកោតក្រែងហើយឲ្យបាន ឲ្យ បានដ៏បរិសុទ្ធ មានសេចក្តីយល់ឃើញនូវផលហើយឲ្យបាន ម្ចាស់ភិក្ខុ ទាំងឡាយ សប្បុរស តែងឲ្យបានជាសប្បុរស យ៉ាងនេះឯង ។

(១៥២) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សប្បុរសនោះឯង ប្រកបដោយ ព្រះសង្ឃមួយយ៉ាងនេះ មានការសេពគប់ជាសប្បុរសយ៉ាងនេះ មានគំនិត ជាសប្បុរសយ៉ាងនេះ មានសេចក្តីប្រឹក្សាជាសប្បុរសយ៉ាងនេះ មានវេច ជាសប្បុរសយ៉ាងនេះ មានការងារជាសប្បុរសយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិជា សប្បុរសយ៉ាងនេះ ឲ្យបានជាសប្បុរសយ៉ាងនេះ លុះមានរាងកាយបែក ប្តាយទៅ ទាំងមុខបន្ទាប់អំពីមរណៈ តែងទៅកើតក្នុងគតិរបស់សប្បុរស ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះគតិរបស់សប្បុរស តើដូចម្តេច គតិរបស់សប្បុរសនោះ គឺសភាពជាទេវតាដ៏ស្តុកស្តម្ភ ឬសភាពជាមនុស្សដ៏ស្តុកស្តម្ភ ។

ទេវហរិវង្ស ចូឡបុណ្ណមសុត្តំ ឧទានំ

នំ ទេវហរិវង្ស ភគវា អត្តមជា ភេ ភិក្ខុ ភគវតោ
ភាសិតំ អភិទន្ធនំ ។

ចូឡបុណ្ណមសុត្តំ ទសមំ និទ្ទិតំ ។

ទេវហរិវង្ស បឋមោ

វិស្សទ្ធានំ

ទេវទហាបញ្ចក្កយ កិណ្ឌិ

និគន្ធា អញ្ញវេយ្យា ភគវណោ

ក្សត្រណិកតោ បកំ បុណ្ណមយោ

ទេវទហាគ្គមោ បឋមោ បដិវេ^(១) ។

១ ទ. នំ ឧទានំ នត្ថំ ។ ម. ក. ឃ្យវង្ស ឧទានំ ទេវហរិវង្ស បញ្ចក្កយកិណ្ឌិ សាមសុទត្ថំ
សឃ្យយគណតោចក មហាបុណ្ណចូឡបុណ្ណព្យាតិ បឋមោ បវវង្ធកតិ ទិស្សន្តំ ។

ទេវទហវន្ត ចូឡបុណ្ណមសូត្រ ឧទាន

លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់សូត្រនេះចប់ហើយ ភិក្ខុទាំងនោះ
ជាអ្នកមានសេចក្តីត្រេកអរ ក៏បានត្រេកអរចំពោះភាសិត របស់ព្រះ
មានព្រះភាគ ។

ចប់ ចូឡបុណ្ណមសូត្រ ទី ១០ ។

ចប់ ទេវទហវន្ត ទី ១ ។

ឧទាននៃទេវទហវន្តនោះ ដូច្នោះ

ទេវទហសូត្រ ១ បញ្ចក្កយសូត្រ ១ កិន្តិសូត្រ ១ រឿង
និគន្ធនាដបុត្រ ក្នុងសាមគ្គីមសូត្រ ១ ការព្យាករណ៍នូវ
អវហត្តផល ក្នុងសុនទុត្តសូត្រ ១ ដំណើរព្រះអង្គគង់ក្នុង
កម្មាសធម្មនិគម ក្នុងដៃនករ ក្នុងការនេញសប្បាយសូត្រ ១
គណកមោគ្គល្លានសូត្រ ១ គោបកមោគ្គល្លានសូត្រ ១ រឿង
ព្រះអង្គគង់ក្នុងទីវាលក្នុងព្រៃ មានព្រះចម្រុះពេញវង់ ក្នុង
មហាបុណ្ណមសូត្រ ១ ចូឡបុណ្ណមសូត្រ ១ ឈ្មោះថា
ទេវទហវន្ត ដ៏ប្រសើរជាវគ្គដំបូង ។

អនុបទវិគ្គោ

បឋមី អនុបទសុត្តិ

[១៥៣] ឯវច្ឆេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគ-
វា សាវត្ថុយំ វិហារតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស
អាវមេ ។ ភក្កត ទោ ភគវា ភិក្ខុ អាមន្តេសិ
ភិក្ខុវេតិ ។ កនន្តេតិ តេ ភិក្ខុ ភគវតោ បច្ច-
ស្សេសំ ។

[១៥៤] ភគវា ឯតនវោច បណ្ឌិតោ ភិក្ខុវេ
សាវ័បុត្តោ មហាបញ្ញោ ភិក្ខុវេ សាវ័បុត្តោ បុទ្ធិប្បញ្ញោ
ភិក្ខុវេ សាវ័បុត្តោ ហាសប្បញ្ញោ ភិក្ខុវេ សាវ័បុត្តោ
ជវនប្បញ្ញោ ភិក្ខុវេ សាវ័បុត្តោ តិក្ខុប្បញ្ញោ ភិក្ខុវេ
សាវ័បុត្តោ ធិត្រេធិកប្បញ្ញោ ភិក្ខុវេ សាវ័បុត្តោ សាវ័-
បុត្តោ ភិក្ខុវេ អន្តរាសំ អនុបទធម្មវិបស្សនំ វិ-
បស្សិ ។ ភក្កតិធំ ភិក្ខុវេ សាវ័បុត្តស្ស អនុបទធម្មវិ-
បស្សនាយ ហោតិ ។

អនុបទវិគ្គ

អនុបទសូត្រ ទី ១

(១៥៣) ខ្ញុំបានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាន
 ព្រះភាគ គង់ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។
 ក្នុងទីនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្ចាស់
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលព្រះពុទ្ធដីកា ព្រះមានព្រះភាគ
 ថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ។

(១៥៤) ព្រះមានព្រះភាគ បានត្រាស់ដូច្នោះថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ សាវ័បុត្រ ជាអ្នកប្រាជ្ញ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សាវ័បុត្រ មាន
 ប្រាជ្ញាច្រើន ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សាវ័បុត្រ មានប្រាជ្ញាត្រាស់ ម្ចាស់
 ភិក្ខុទាំងឡាយ សាវ័បុត្រ មានប្រាជ្ញារហ័ស ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សាវ័-
 បុត្រ មានប្រាជ្ញារវនវៃ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សាវ័បុត្រ មានប្រាជ្ញាមុក
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សាវ័បុត្រ មានប្រាជ្ញាជាគ្រឿងទម្ងាយនូវកិលេស
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សាវ័បុត្រឃើញច្បាស់ នូវធម្មវិបស្សនាតាមលំដាប់
 អស់កន្លះវិទ្យា (ក៏បានសម្រេចព្រះអរហន្ត) ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 ការណ៍នេះ សាវ័បុត្រវែមន៍មាន ក្នុងធម្មវិបស្សនាលំដាប់នោះ ។

អនុបទវច្ឆស្ស អនុបទសុត្តេ បឋមដ្ឋានំ

[១៥៥] នំ ធន ភិក្ខុវេ សារីមុត្តោ វិវិច្ឆេវ កាមេ-
 ហិ វិវិច្ឆ អកុសលេហិ ធម្មេហិ សវិតក្កំ សវិតារំ
 វិវេកជំ បីតិសុខំ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជំ វិហា-
 រតិ ។ យេ ច បឋមេ ឈានេ^(១) ធម្មា វិតក្កោ
 ច វិចារោ ច បីតិ ច សុខញ្ច ចិត្តេកក្កតា ច
 ជស្សោ វេទនា សញ្ញា ចេតនា វិញ្ញាណំ^(២) ធម្មោ
 អធិមោក្ខោ វិវិយំ សតិ ឧបេក្ខា មនសិការោ
 ក្យស្ស ធម្មា អនុបទវត្ថុតា ហោន្តិ ក្យស្ស ធម្មា
 វិនិតា ឧប្បជ្ជន្តិ វិនិតា ឧបដ្ឋហន្តិ វិនិតា អត្តតំ
 តច្ចន្តិ ។ សោ ឯវំ បដាឃាតិ ឯវំ កិរ មេ ធម្មា
 អហត្ថា សម្មោន្តិ ហត្ថា បតិវេន្តិតំ^(៣) ។ សោ តេសុ
 ធម្មេសុ អនុចាយោ^(៤) អនុចាយោ អនិស្សិតោ អប្ប-
 ដិតោ វិប្បមុត្តោ វិសំយុត្តោ វិមរិយានិកតេន ចេ-
 តសា វិហារតិ ។ សោ អត្ថំ ឧត្តរំ និស្សរណាន្តិ
 បដាឃាតិ ។ តត្ថហុលីការា អត្ថំ ត្រូវស្ស ហោតិ ។

១ ឧ. ម. បឋមដ្ឋានេ ។ ២ ឧ. ម. ចិត្តំ ។ ៣ កត្តចិ អត្តចំ ឃោត្តេ បតិវេទ្កតិ
 ទំស្សតិ ។ ៤ អនុចាយោតិ ។

អនុបទវគ្គ អនុបទសូត្រ បឋមដ្ឋាន

(១៩៥) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងទីនេះ សារីបុត្រស្ងាត់ចាក
 កាមទាំងឡាយ ស្ងាត់ចាកអកុសលធម៌ទាំងឡាយ ហើយចូលបឋមដ្ឋាន
 មានវិតក្កៈវិចារៈបីតិ និងសុខៈដែលកើតអំពីវិវេក ។ ធម៌ទាំងឡាយ គឺវិតក្កៈ
 វិចារៈ បីតិ សុខៈ ចិត្តកក្កុតា ផស្សៈ វេទនា សញ្ញា ចេតនា វិញ្ញាណ
 ធន្ទៈ អធិមោក្ខៈ វិរិយៈ សតិ ទុបេក្ខា និងមនសិការៈ ណា ដែល
 មានក្នុងបឋមដ្ឋាន ធម៌ទាំងនោះ សារីបុត្របានកំណត់តាមលំដាប់ហើយ
 ធម៌ទាំងនោះ ដែលសារីបុត្រដឹងច្បាស់ ក៏កើតឡើង ដឹងច្បាស់ក៏តាំង
 នៅ ដឹងច្បាស់ក៏ដល់នូវវិវិយាលត ។ សារីបុត្រនោះ ដឹងច្បាស់
 យ៉ាងនេះថា ធម៌ទាំងនេះមិនដែលមាន ត្រឡប់ជាមាន មានហើយ
 ត្រឡប់ជាគ្មានវិញយ៉ាងនេះ ។ សារីបុត្រនោះ មិនលុះក្នុងធម៌ទាំងនោះ
 (ដោយអំណាចរាគៈ) មិនលិចលង់ក្នុងធម៌ទាំងនោះ (ដោយបដិមៈ) មិន
 ព្រួយស្រឡាញ់ក្នុងធម៌ទាំងនោះ (ដោយភណ្ណិស្ស័យ និងទិដ្ឋិនិស្ស័យ) មិន
 ជាប់ក្នុងធម៌ទាំងនោះ (ដោយធន្ទរាគៈ) រួចស្រឡះ (ចាករាគៈ) ប្រាស
 ចាក (យោគៈ) មានចិត្តមិនរពើករពើង ។ សារីបុត្រនោះ ដឹងច្បាស់
 ថា និស្សរណធម៌ គឺការចេញចាកភព នៅមានតទៅទៀត ។ ការធ្វើ
 ឲ្យរឿយ ។ នូវនិស្សរណធម៌នោះ តែងមានដល់សារីបុត្រនោះ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបាសម្ពុទ្ធសកំ

(១៥៦) បុណ្ណ ចបបំ ភិក្ខុវេ សារីបុត្តោ វិភក្កិវិ-
 ចារាណំ វ្យាសមា អន្លុត្តំ សម្មសាទណំ ចេតសោ
 ឯកោទិការំ អវិភក្កំ អវិចារំ សមាធិជំ បិតិសុខំ
 ទុតិយំ ណាណំ ឧបសម្មជ្ជំ វិហារតិ ។ យេ ច ទុ-
 តិយេ ណាណេ ធម្មា អន្លុត្តំ សម្មសាទោ ច បិតិ
 ច សុខញ្ច ចិត្តកត្តតា ច ជស្សោ វេទនា សញ្ញា
 ចេតនា វិញ្ញាណំ ធម្មោ អធិមោក្ខោ វិវិយំ សតិ
 ឧបេក្ខា មនសិការោ ភ្ន្យស្ស ធម្មា អនុបទវវត្តតា
 ហោន្តិ ភ្ន្យស្ស ធម្មា វិទិតា ឧប្បជ្ជន្តិ វិទិតា ឧបដ្ឋ-
 ហន្តិ វិទិតា អន្តត្តំ កដ្ឋន្តិ ។ សោ ឯវំ បជាណតិ
 ឯវំ កិរមេ ធម្មា អហត្ថា សម្មាទិ ហត្ថា បតិវេន្តិ-
 តិ ។ សោ តេសុ ធម្មេសុ អនុនាយោ អនុនាយោ
 អនិស្សិតោ អប្បដិពន្ធា វិប្បមុត្តោ វិសំយុត្តោ វិម-
 វិយាទិកតេន ចេតសា វិហារតិ ។ សោ អត្តំ ទុត្តរំ
 ទិស្សារណាន្តិ បជាណតិ ។ ភត្តហុលីការោ អតិ
 ត្រូវស្ស ហោតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបទ្ទេសស្ថានសក្ការៈ

(១៥៦) ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត សារីបុត្រព្រោះម្ចាស់
 ឡូវិកក្កៈនិងវិចារៈអស់ហើយ បានដល់ទុតិយជ្ឈាន ជាធម្មជាតិកើតក្នុង
 សន្តាននៃខ្លួន ប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លា គឺសព្វ មានសភាពជាចិត្ត
 ខ្ពស់ឯក មិនមានវិកក្កៈ មិនមានវិចារៈទេ មានតែបីតិចន័យសុខៈដែលកើត
 អំពីសមាធិគឺបឋមជ្ឈានប៉ុណ្ណោះ ក៏សម្រាន្តទៅដោយអរិយាបថទាំង ៤ ។
 ធម៌ទាំងឡាយគឺសេចក្តីជ្រះថ្លាក្នុងសន្តាន បីតិ សុខៈ ចិត្តកក្កតា ផស្សៈ
 វេទនា សញ្ញា ចេតនា វិញ្ញាណ ធន្ទៈ អធិមោក្ខៈ វិរិយៈ សតិ ទុបេក្ខា
 និងមនសិការៈណា ដែលមានក្នុងទុតិយជ្ឈាន ធម៌ទាំងនោះ សារីបុត្រ
 បានកំណត់តាមលំដាប់ហើយ ធម៌ទាំងនោះ ដែលសារីបុត្រដឹងច្បាស់
 ក៏កើតឡើង ដឹងច្បាស់ក៏តាំងនៅ ដឹងច្បាស់ក៏ដល់ឡូវិកិយារលត់ ។
 សារីបុត្រនោះ ដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះថា ធម៌ទាំងនេះ មិនដែលមាន ត្រ-
 ឡប់ជាមាន មានហើយ ត្រឡប់ជាគ្មានវិញ ។ សារីបុត្រនោះ មិនលុះ
 មិនលិចលង់ មិនភាស្រ័យ មិនជាប់នៅ ក្នុងធម៌ទាំងនោះ ជាអ្នករួច
 ស្រឡះ (ចាកកាមពតៈ) ប្រាសចាក (យោគៈ) មានចិត្តមិនរំពើករពើង ។
 សារីបុត្រនោះ ដឹងច្បាស់ថា និស្សរណធម៌ គឺការរលាស់ខ្លួនចេញ
 ចាកភព នៅមានតទៅទៀត ។ ការធ្វើឲ្យរឿយ ។ វេទនិស្សរណធម៌
 នោះ រមែងមានដល់សារីបុត្រនោះ ។

អនុបទវចនស្ស អនុបទសុត្តេ ភព្វយជ្ជានំ

(១៥៧) បុន ចបរំ ភិក្ខុវេ សារីបុត្តោ បីតិយា ច
 វិរាតា ឧបេក្ខកោ ច វិហារតិ សតោ ច សម្មជានោ
 សុខញ្ច កាយេន បដិសំវេទេតិ យន្តំ អរិយា
 អាចិក្ខន្តិ ឧបេក្ខកោ សតិមា សុខវិហារីតិ តតិយំ
 យានំ ឧបសម្មជ្ជ វិហារតិ ។ យេ ច តតិយេ
 យានេ ធម្មា ឧបេក្ខា ច សុខញ្ច សតិ ច
 សម្មជញ្ញញ្ច ចិត្តកក្កតា ច ជស្សោ វេទនា
 សញ្ញា ចេតនា វិញ្ញាណំ ធម្មោ អធិមោក្ខោ វិរិយំ
 សតិ ឧបេក្ខា មនសិការោ ក្យស្ស ធម្មា អនុប-
 ទវត្ថុតា ហោន្តិ ក្យស្ស ធម្មា វិទិតា ឧប្បជ្ជន្តិ
 វិទិតា ឧបជ្ជហន្តិ វិទិតា អត្តត្ថំ កច្ឆន្តិ ។ សោ
 ឯវំ បដានតិ ឯវំ កិរមេ ធម្មា អហត្ថា សម្ពោន្តិ
 ហត្ថា បតិវេន្តិតិ ។ សោ តេសុ ធម្មេសុ អនុចាយោ
 អនុចាយោ អនិស្សិតោ អប្បជិតន្នោ វិប្បមុត្តោ
 វិសំយុត្តោ វិមរិយាទិកតេន ចេតសា វិហារតិ ។
 សោ អត្ថំ ឧត្តរំ និស្សរណាន្តិ បដានតិ ។
 តត្ថហុលីការោ អត្ថំ ត្រូវស្ស ហោតិ ។

អនុបទវច្ឆ អនុបទសូត្រ ភតិយជ្ឈាន

(១៥៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត សារីបុត្រ ព្រោះ
 នឿយណាយចាកបីគិដង ជាអ្នកប្រកបដោយទេវតាផង មានស្មារតីផង
 មានសម្បជញ្ញៈផង ទទួលនូវសុខដោយនាមកាយផង ព្រះអរិយៈទាំង
 ឡាយ តែងសរសើរនូវបុគ្គលដែលបាននូវភតិយជ្ឈាននោះថា ប្រកប
 ដោយទេវតា មានស្មារតី មានធម៌ជាគ្រឿងនៅជាសុខដូច្នោះ ។ ធម៌
 ទាំងឡាយ គឺទេវតា សុខៈ សភិ សម្បជញ្ញៈ ចិត្តកក្កតា ផស្សៈ វេ-
 ទនា សញ្ញា ចេតនា វិញ្ញាណ ឆន្ទៈ អធិមោក្ខៈ វិរិយៈ សភិ ទេវតា
 និងមនសិការៈណា ដែលមានក្នុងភតិយជ្ឈាន ធម៌ទាំងនោះ សារីបុត្រ
 បានកំណត់តាមលំដាប់ហើយ ធម៌ទាំងនោះ ដែលសារីបុត្រដឹងច្បាស់
 កំភើតឡើង ដឹងច្បាស់កំភាំងឡើង ដឹងច្បាស់កំដល់នូវកិរិយាលត់ ។
 សារីបុត្រនោះ ដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះថា ធម៌ទាំងនេះ មិនដែលមាន
 ត្រឡប់ជាមាន មានហើយ ត្រឡប់ជាគ្មានវិញ ។ សារីបុត្រនោះ
 មិនលុះ មិនលិចលង់ មិនអាស្រ័យទៅ មិនជាប់នៅ ក្នុងធម៌ទាំង
 នោះ ជាអ្នករួចស្រឡះ (ចាកកាមរាគៈ) ប្រាសចាក (យោគៈ) មាន
 ចិត្តមិនរពើគរពើង ។ សារីបុត្រនោះ ដឹងច្បាស់ថា និស្សរណធម៌
 គឺការរលាស់ខ្លួនចេញចាកភព នៅមានតទៅទៀត ។ ការធ្វើឲ្យ
 រឿយៗនូវនិស្សរណធម៌នោះ តែងមានដល់សារីបុត្រនោះ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបទ្ទេសស្ស

(១៥៨) បុន ចបរំ ភិក្ខុវេ សារីបុត្តោ សុខស្ស
 ច បហានា ទុក្ខស្ស ច បហានា បុព្វេ សោមនស្ស-
 នោមនស្សនំ អត្តន្តមា អទុក្ខមសុខំ ឧបេក្ខាសតិ
 ចារិសុទ្ធិ ចតុត្ថំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ឈ វិហារតិ ។ យេ ច
 ចតុត្ថេ ឈានេ ធម្មា ឧបេក្ខា អទុក្ខមសុខា វេទនា
 ចារិសុទ្ធិតា ចេតសោ អនាគោតោ សតិចារិសុទ្ធិ ចិត្ត-
 កត្តតា ច ធម្មេ វេទនា សញ្ញា ចេតនា វិញ្ញា-
 ណំ ធម្មោ អធិមោក្ខោ វិរយំ សតិ ឧបេក្ខា មន-
 សិកានេ ក្យស្ស ធម្មា អនុបទេវត្តតា ហោន្តិ ក្យស្ស
 ធម្មា វិនិកា ឧប្បជ្ឈន្តិ វិនិកា ឧប ហន្តិ វិនិកា
 អត្តន្តំ ភិក្ខុន្តំ ។ សោ ឯវំ បដានាតិ ឯវំ កិរមេ
 ធម្មា អហត្ថា សម្មោន្តិ ហត្ថា បតិវេន្តិតិ ។ សោ
 តេសុ ធម្មេសុ អនុនាយោ អននាយោ អនិស្សុតោ
 អប្បដិពទ្ធោ វិប្បមុត្តោ វិសំយុត្តោ វិមរយានិកតេន
 ចេតសា វិហារតិ ។ សោ អត្ថំ ឧត្តរំ និស្សរណាន្តិ
 បដានាតិ ។ ភព្វហុលីកាវា អត្ថំ ត្រូវស្ស ហោតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ទបរិយណ្ណសកៈ

(១៥៨) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត សារីបុត្រព្រោះលះ-
 ចង់នូវសុខផង លះចង់នូវទុក្ខផង ដល់នូវសេចក្តីវិនាសនៃសោមនស្ស
 និងទោមនស្ស ក្នុងកាលមុនផង ចូលកាន់ចតុត្ថជ្ឈាន មិនមានទុក្ខ
 មិនមានសុខ មានវតសតដំបរិសុទ្ធ ដោយទេវេត្តា ។ ធម៌ទាំងឡាយ
 គឺទេវេត្តា អនុកូមសុខវេទនា សេចក្តីបរិសុទ្ធ ការមិនចង់ចិត្ត សតិ-
 បរិសុទ្ធ ចិត្តកក្កភា ផស្សៈ វេទនា សញ្ញា ចេតនា វិញ្ញាណ ឆន្ទៈ
 អធិមោក្ខៈ វិរិយៈ សតិ ទេវេត្តា និងមនសិការៈ ណា ដែលមាន
 ក្នុងចតុត្ថជ្ឈាន ធម៌ទាំងនោះ ដែលសារីបុត្រនោះ បានកំណត់តាមលំ-
 ដាប់ហើយ ធម៌ទាំងនោះ ដែលសារីបុត្រនោះ ដឹងច្បាស់កំភើតឡើង
 ដឹងច្បាស់កំភាំងនៅ ដឹងច្បាស់កំដល់ នូវកិរិយាលេភ៍ ។ សារីបុត្រ
 នោះ ដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះថា ធម៌ទាំងនេះ មិនដែលមាន ត្រឡប់ទៅ
 ជាមាន មានហើយ ត្រឡប់ទៅជាគ្មានវិញយ៉ាងនេះ ។ សារីបុត្រ
 នោះ មិនល្អៈ មិនលិចលង់ មិនអស្រ័យនៅ មិនជាប់នៅក្នុង
 ធម៌ទាំងនោះ ជាអ្នករួចស្រឡះ (ចាកកាមរាគៈ) ប្រាសចាក(ឃោតៈ)
 មានចិត្តមិនរពើតរពើង ។ សារីបុត្រនោះ ដឹងច្បាស់ថា និស្សរណធម៌
 គឺការរលាស់ខ្លួនចេញចាកកត នៅមានតទៅទៀត ។ ការធ្វើឲ្យ
 រឿយៗ នូវនិស្សរណធម៌នោះ វែងមានដល់សារីបុត្រនោះ ។

អនុបទវច្ឆស្ស អនុបទសុត្តេ អាកាសានញ្ជាយតនំ

(១៥៧) បុន ចបរំ កិក្ខុវេ សារីបុត្តោ សព្វ-
សោ រូបសញ្ញានំ សមតិក្កិមា បដិយសញ្ញានំ
អត្តន្តំមា នាទត្តសញ្ញានំ អមនសិការា អនន្តោ
អាកាសោតិ អាកាសានញ្ជាយតនំ ឧបសម្បជ្ជំ វិហរ-
តិ ។ យេ ច អាកាសានញ្ជាយតនេ ធម្មា អាកា-
សានញ្ជាយតនសញ្ញា ច ចិត្តកត្តតា ច ដស្ស្ស
វេទនា សញ្ញា ចេតនា វិញ្ញាណំ ធម្មោ អនិមោត្តោ
វិយសតិ ឧបេក្ខា មនសិការោ ក្សស្ស ធម្មា
អនបទវច្ឆិតា ហោតិ ក្សស្ស ធម្មា វិទិតា ឧប្បជ្ជន្តិ
វិទិតា ឧបដ្ឋហន្តិ វិទិកា អត្តតំ តច្ឆន្តិ ។ សោ
ឃំ បដាណតិ ឃំ កិរមេ ធម្មា អហត្ថា សម្ពោន្តិ
ហត្ថា បតិវេន្តិតិ ។ សោ តេសុ ធម្មេសុ អនុនាយោ
អននាយោ អនិស្សិតោ អប្បដិពន្ធា វិប្បមុត្តោ វិសំ-
យុត្តោ វិមរិយានិកតនេ ចេតសា វិហរតិ ។ សោ
អត្ថំ ឧត្តរំ និស្សរណានិ បដាណតិ ។ តត្ថហុលី-
ការា អត្ថំ ត្រេវស្ស ហោតិ ។

អនុបទវគ្គ អនុបទសូត្រ អាកាសានញាយគនៈ

[១៥៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត សារីបុត្រ កន្លងបង្គំ
 នូវរូបសញ្ញាទាំងឡាយ ដោយសព្វគ្រប់ ដល់នូវសេចក្តីវិនាសនៃបដិ-
 យសញ្ញា មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវនាគសញ្ញា ហើយចូលកាន់អាកាសា-
 នញ្ញាយភនជ្ឈាន ដោយបរិកម្មថា អាកាសមិនមានទីបំផុតដូច្នោះ ។
 ធម៌ទាំងឡាយ គឺអាកាសានញ្ញាយភនសញ្ញា ចិត្តកក្កតា ផស្សៈ
 វេទនា សញ្ញា ចេតនា វិញ្ញាណ ឆន្ទៈ អធិមោក្ខៈ វិរិយៈ សតិ
 ទមេក្ខ និងមនសិការៈណា ដែលមានក្នុងអាកាសានញ្ញាយភនជ្ឈាន
 ធម៌ទាំងនោះ ដែលសារីបុត្រនោះ បានកំណត់តាមលំដាប់ហើយ ធម៌
 ទាំងនោះ ដែលសារីបុត្រនោះ ដឹងច្បាស់ហើយ ក៏កើតឡើង ដឹង
 ច្បាស់ហើយក៏កាំងនៅ ដឹងច្បាស់ហើយក៏ដល់ នូវភិរិយាវលតវេ ។
 សារីបុត្រនោះ ដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះថា ធម៌ទាំងនេះ មិនដែលមាន
 គ្រឡប់ទៅជាមាន ធ្លាប់មាន គ្រឡប់ទៅជាគ្មានវិញ យ៉ាងនេះ ។
 សារីបុត្រនោះ មិនលុះ មិនលិចលង់ មិនអាស្រ័យនៅ មិនជាប់នៅក្នុង
 ធម៌ទាំងនោះ ជាអ្នករួចស្រឡះ(ចាកកាមរាគៈ) ប្រាសចាក(ឃោគៈ) មាន
 ចិត្តមិនរោតរោត ។ សារីបុត្រនោះ ដឹងច្បាស់ថា និស្សរណធម៌ គឺ
 ការរលាស់ខ្លួនចេញចាកភព នៅមានតទៅទៀត ។ ការធ្វើឲ្យ
 រឿយៗ នូវនិស្សរណធម៌នោះ តែងមានដល់សារីបុត្រនោះ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរិយល្ហាសកំ

(១៦០) បុន ចបរំ ភិក្ខុវេ សារីមុត្តោ សព្វសោ
 អាណាសាទញ្ញាយតនំ សមតិក្កម្ម អនន្តំ វិញ្ញាណន្តិ
 វិញ្ញាណញ្ញាយតនំ ឧបសម្បជ្ឈ វិហារតិ ។ យេ ច
 វិញ្ញាណញ្ញាយតនេ ធម្មា វិញ្ញាណញ្ញាយតនសញ្ញា
 ច ចិត្តកក្កតា ច ដស្ស វេទនា សញ្ញា ចេតនា
 វិញ្ញាណំ ធម្មោ អធិមោក្ខោ វិរិយំ សតិ ឧបេក្ខា
 មនសិការោ ត្យស្ស ធម្មា អនុបទវត្ថុតា ហោន្តិ
 ត្យស្ស ធម្មា វិទិតា ឧប្បជ្ឈន្តិ វិទិតា ឧបដ្ឋហន្តិ
 វិទិតា អត្តក្កំ កច្ឆន្តិ ។ សោ ឯវំ បដាបាតិ ឯវំ
 កិរមេ ធម្មា អហត្ថា សម្មោន្តិ ហត្ថា បតិវេន្តិតិ ។
 សោ តេសុ ធម្មេសុ អនុបាយោ អនុបាយោ អនិស្ស័-
 តោ អប្បដិពន្ធនោ វិប្បមុត្តោ វិសំយុត្តោ វិមរិយានិក-
 តេន ចេតសា វិហារតិ ។ សោ អត្ថំ ឧត្តរំ និស្សរណន្តិ
 បដាបាតិ ។ តត្ថហុលីការោ អត្ថំ ត្រូវស្ស ហោតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបាស្សណសុត្តន្ត

(១៦០) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត សារីបុត្រ កន្លងផុត
នូវភាគសាមញ្ញយកនជ្ជាន ដោយប្រការទាំងពួង ហើយចូលកាន់
វិញ្ញាណញ្ញាយកនជ្ជាន ដោយបរិកម្មថា វិញ្ញាណមិនមានទីបំផុត ។
ធម៌ទាំងឡាយ គឺវិញ្ញាណញ្ញាយកនសញ្ញា ចិត្តកក្កតា ផស្សៈ វេទនា
សញ្ញា ចេតនា វិញ្ញាណ ឆន្ទៈ អធិមោក្ខៈ វិរិយៈ សភិ ទេវត្ត
និងមនសិការៈ ណា ដែលមានក្នុងវិញ្ញាណញ្ញាយកនជ្ជាន ដែល
សារីបុត្រនោះ បានកំណត់តាមលំដាប់ហើយ ធម៌ទាំងនោះ ដែល
សារីបុត្រនោះ ដឹងច្បាស់ហើយក៏កើតឡើង ដឹងច្បាស់ហើយក៏តាំងនៅ
ដឹងច្បាស់ហើយ ក៏ដល់នូវវិរិយាលត់ទៅ ។ សារីបុត្រនោះ ដឹង
ច្បាស់យ៉ាងនេះថា ធម៌ទាំងនេះ មិនដែលមាន គ្រឡប់ទៅជាមាន
ដែលធ្លាប់មានហើយ គ្រឡប់ទៅជាគ្មានវិញ ។ សារីបុត្រនោះ មិន
លុះ មិនលិចលង់ មិនអស្រ័យទៅ មិនជាប់ចំពាក់នៅ ក្នុងធម៌ទាំង
នោះ ជាអ្នករួចស្រឡះចាកកាមពត៌ៈ ប្រាសចាកយោគៈ មានចិត្តមិន
រពើតរពើង ។ សារីបុត្រនោះ ដឹងច្បាស់ថា និស្សរណធម៌ គឺការ
រលាស់ខ្លួនចេញចាកក ពានៅមានតទៅទៀត ។ ការធ្វើឲ្យរឿយ ។
នូវនិស្សរណធម៌នោះ វែមនឹងមានដល់សារីបុត្រនោះ ។

អនុបទវន្តស្ស អនុបទសុត្តេ អាភិក្ខុញ្ញាយកថំ

(១៦០) បុន ចបរំ ភិក្ខុវេ សារីបុត្តោ សត្វសោ
 វិញ្ញាណញ្ញាយនំ សមតិក្កម្ម នត្ថំ កិញ្ញតិ អា-
 ភិក្ខុញ្ញាយនំ ឧបសម្បជ្ជំ វិហារតិ ។ យេ ច
 អាភិក្ខុញ្ញាយនទេ ធម្មា អាភិក្ខុញ្ញាយនទសញ្ញា
 ច ចិត្តកក្កតា ច ដិស្សោ វេទនា សញ្ញា ចេតនា
 វិញ្ញាណំ ធនោ អធិមោក្ខោ វិរិយំ សតិ ឧបេក្ខា
 មនសិការោ ភ្នៀស្ស ធម្មា អនុបទវត្ថុតា ហោន្តិ
 ភ្នៀស្ស ធម្មា វិទិតា ឧប្បជ្ជន្តិ វិទិតា ឧបដ្ឋហន្តិ
 វិទិតា អត្តន្តំ កច្ឆន្តិ ។ សោ ឯវំ បដិណតិ ឯវំ
 កិរមេ ធម្មា អហត្ថា សម្មោន្តិ ហត្ថា បតិវេន្តិ ។
 សោ តេសុ ធម្មេសុ អនុចាយោ អនុចាយោ អ-
 និស្សិតោ អប្បដិពទ្ឋោ វិប្បមុត្តោ វិសំយុត្តោ វិមរិយា-
 និកតេន ចេតសា វិហារតិ ។ សោ អត្ថំ ឧត្តរំ
 និស្សរណន្តិ បដិណតិ ។ ភត្តហុលីការា អត្ថំ
 ភ្នៀស្ស ហោតិ ។

អនុបទវន្ត អនុបទសូត្រ អាភិព្យញ្ញាយតនៈ

(១៦១) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត សារីបុត្រ កន្លងផុតនូវ
 វិញ្ញាណញ្ញាយតនដ្ឋាន ដោយសព្វគ្រប់ ហើយចូលកាន់អាភិព្យញ្ញា-
 យតនដ្ឋាន ដោយបរិកម្មថា វិត្តតិចគួបមិនមានដូច្នោះ ។ ធម៌ទាំងឡាយ
 គឺអាភិព្យញ្ញាយតនសញ្ញា ចិត្តក្ខត្តតា ផស្សៈ វេទនា សញ្ញា ចេតនា
 វិញ្ញាណ ធន្នៈ អធិមោក្ខៈ វិរិយៈ សតិ ទម្រេត្តា និងមនសិការៈណា
 ដែលមានក្នុងអាភិព្យញ្ញាយតនដ្ឋាន ធម៌ទាំងនោះ គឺសារីបុត្រនោះ
 បានកំណត់តាមលំដាប់ហើយ ធម៌ទាំងនោះ ដែលសារីបុត្រនោះ ដឹង
 ច្បាស់ហើយក៏កើតឡើង ដឹងច្បាស់ហើយក៏តាំងនៅ ដឹងច្បាស់ហើយ
 ក៏ដល់នូវវិភិយារលត់ ។ សារីបុត្រនោះ ដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះថា ធម៌ទាំង
 នោះ មិនដែលមាន គ្រឡប់ទៅជាមាន ធ្លាប់មានហើយ គ្រឡប់ទៅ
 ជាគ្មានវិញ ។ សារីបុត្រនោះ មិនលុះ មិនលិចលង់ មិនអាស្រ័យនៅ
 មិនជាប់នៅក្នុងធម៌ទាំងនោះ ជាអ្នករួចស្រឡះចាកកាមរាគៈ ប្រាសចាក
 យោគៈ មានចិត្តមិនរពើតរពើង ។ សារីបុត្រនោះដឹងច្បាស់ថា និស្ស-
 រណធម៌ គឺការរលាស់ខ្លួនចេញចាកភព នៅមានតទៅទៀត ។ ការ
 ធ្វើឲ្យរឿយៗ នូវនិស្សរណធម៌នោះ រមែងមានដល់សារីបុត្រនោះ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបបទស្ថានសំ

[១២២] បុរេ ចបរំ កិច្ចុវេ សារីប្បុត្តា សត្វសោ

អាភិក្ខុញ្ញាយនំ សមតិក្ខុត្ត ធម្មសញ្ញាបសញ្ញា

យនំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ ។ សោ តាយ សមាបត្តិ-

យា សតោ វុដ្ឋាតិ^(១) ។ សោ តាយ សមាបត្តិយា

សតោ វុដ្ឋហិត្វ យេ ធម្មា អតីតា វិប្បា វិហរ-

ណតា តេ ធម្មេ សមុបស្សតិ វិវ ភិរមេ ធម្មា

អហត្វា សន្តោន្តិ ហត្វា បតិវេន្តិ ។ សោ តេស្ក

ធម្មេស្ក អនុនាយោ អននាយោ អនិស្ស្តេតា អប្ប-

ដិពន្ធា វិប្បុម្ភុត្តា វិសំយុត្តា វិមរិយានិកតេន ចេត-

សា វិហរតិ ។ សោ អត្ថំ ទុត្តរំ វិស្សរណានិ

បជាបាតិ ។ តត្ថហុលីកាវា អត្ថំ ត្រូវស្ស ហោតិ ។

១ ខ. វុដ្ឋាតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរបណ្ណសកៈ

(១៦២) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត សារីបុត្រកន្លងផុតម្តង

អាភិញ្ញាណយកនជ្ជាន ដោយសព្វគ្រប់ ហើយចូលកាន់នៅសញ្ញាណ-

សញ្ញាយកនជ្ជាន ។ សារីបុត្រនោះ ជាអ្នកមានស្មារតីចេញចាកសមា-

បត្តិនោះ ។ លុះសារីបុត្រនោះ មានស្មារតីចេញចាកសមាបត្តិនោះហើយ

ក៏ពិចារណាយើញ ម្តងពួកធម៌ ដែលកន្លងទៅ រលត់ទៅ ប្រែប្រួល

ទៅហើយថា ពួកធម៌ទាំងនោះ មិនដែលមាន ត្រឡប់ទៅជាមាន

ដែលធ្លាប់មានហើយ ត្រឡប់ទៅជាគ្មានវិញ យ៉ាងនេះ ។ សារីបុត្រ

នោះ មិនលុះ មិនលិចលង់ មិនអាស្រ័យទៅ មិនជាប់ទៅក្នុងធម៌

ទាំងនោះឡើយ ជាអ្នករួចស្រឡះចាកកាមពកៈ ព្រាសចាកយោគៈ

មានចិត្តមិនរំពើករំពើង ។ សារីបុត្រនោះ ដឹងច្បាស់ថា និស្សរណធម៌

គឺការរលាស់ខ្លួនចេញចាកភព នៅមានតទៅទៀត ។ ការធ្វើឲ្យរឿយៗ

ខ្ញុំនិស្សរណធម៌នោះ រមែងខានដល់សារីបុត្រនោះ ។

(១២៣) បុន ចបរំ ភិក្ខុវេ សារីបុត្តោ សព្វសោ
 ទេវសញ្ញាណសញ្ញាយតនំ សមតិក្កម្ម សញ្ញាវេទយ-
 តនិរោធំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ ។ បញ្ញាយបស្ស^(១)
 ទិស្វា អាសវំ បរិក្ខិណា ហោន្តិ ។ សោ តាយ
 សមាបត្តិយា សតោ វុដ្ឋាតិ ។ សោ តាយ សមា-
 បត្តិយា សតោ វុដ្ឋហិត្វា យេ ធម្មា អតតា និវុដ្ឋា
 វិបរិណាតា តេ ធម្មេ សមនុបស្សតិ ឯវំ កិរមេ
 ធម្មា អហិត្វា សម្មោន្តិ ហិត្វា បតិវេន្តិតិ ។ សោ
 តេសុ ធម្មេសុ អនុបាយោ អនុបាយោ អនិស្សតោ
 អប្បដិពន្ធា វិប្បមុត្តោ វិសំយុត្តោ វិមរិយាទិកតេន
 ចេតសា វិហារតិ ។ សោ អត្តំ ឧត្តរំ និស្សរណាន្តិ
 បដាណាតិ ។ តត្វហាលីកាវា អត្តំ ត្រូវស្ស ហោតិ ។

(១២៤) យំ ទោ តំ ភិក្ខុវេ សម្មា វេទមាទោ
 វេទយេ វិសិប្បត្តោ ចារមិប្បត្តោ អរិយស្មី សីលស្មី
 វិសិប្បត្តោ ចារមិប្បត្តោ អរិយស្មី សមាទិស្មី

១ ខ. បញ្ញាយ បស្ស ។

អនុបវេទ អនុបទេសត្រ កាលនៃកិរិយាផលនូវការស្នាក់

[១៦៣] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត សារីបុត្រកន្លងផុតនូវ
 នៅសញ្ញានាសញ្ញាយកនដ្ឋាន ដោយសព្វគ្រប់ ហើយចូលកាន់សញ្ញា-
 វេទយេត្តនិរោធ ។ អាសវធម៌អស់ទៅបាន ព្រោះសារីបុត្រនោះ ឃើញ
 ច្បាស់ដោយប្រាជ្ញា ។ សារីបុត្រនោះ មានស្មារតី ចេញចាកសមា-
 បត្តិនោះ ។ លុះសារីបុត្រនោះ មានស្មារតី ចេញចាកសមាបត្តិនោះ
 ហើយ ក៏ពិចារណាឃើញនូវពួកធម៌ ដែលកន្លងទៅ រលត់ទៅ ប្រែ-
 ប្រួលទៅហើយថា ពួកធម៌ទាំងនេះ មិនដែលមាន ត្រឡប់ទៅជាមាន
 មានហើយ ត្រឡប់ទៅជាគ្មានវិញ យ៉ាងនេះ ។ សារីបុត្រនោះ
 មិនលុះ មិនលំចលង់ មិនអាស្រ័យទៅ មិនជាប់នៅក្នុងធម៌ទាំងនោះ
 ឡើយ ជាអ្នកច្នៃស្រឡះចាកកាមពត៌ៈ ប្រាសចាកយោគៈ មិនមានចិត្ត
 រពើករពើង ។ សារីបុត្រនោះ ដឹងច្បាស់ថា និស្សរណធម៌នៅមាន
 ក្រៅទៀត ។ ការធ្វើឲ្យរឿយៗ នូវនិស្សរណធម៌នោះ វាមិនមានផល
 សារីបុត្រនោះ ។

[១៦៤] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មហាជន តែងនិយាយសរសើរ
 ភិក្ខុណាថា ភិក្ខុនេះផលនូវការស្នាក់ ផលនូវកិរិយាសម្រេចក្នុងសីល
 ដ៏ប្រសើរ ផលនូវការស្នាក់ ផលនូវកិរិយាសម្រេចក្នុងសមាធិដ៏ប្រសើរ

សព្ពុប្បិដិកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរបណ្ណសកំ

វសិប្បត្តោ ពារមិប្បត្តោ អរិយាយ បញ្ញាយ វសិប្បត្តោ

ពារមិប្បត្តោ អរិយាយ វិមុត្តិយានិ សារិប្បត្តមេវ តំ

សម្មា វទមាណោ វទេយ្យ វសិប្បត្តោ ពារមិប្បត្តោ

អរិយស្មី សីលស្មី វសិប្បត្តោ ពារមិប្បត្តោ អរិយស្មី

សមាធិស្មី វសិប្បត្តោ ពារមិប្បត្តោ អរិយាយ បញ្ញា-

យ វសិប្បត្តោ ពារមិប្បត្តោ អរិយាយ វិមុត្តិយានិ ។

(១៦៥) យំ ទោ តំ កិក្ខុវេ សម្មា វទមាណោ វទេយ្យ

កកវតោ បុត្តោ ឱវសោ មុខតោ ជាតោ ធម្មជា ធម្ម-

ធិត្តោ ធម្មនាយាណោ យោ អាមិសនាយាណោតិ សារិ-

ប្បត្តមេវ តំ សម្មា-វទមាណោ វទេយ្យ កកវតោ បុត្តោ

សក្កន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបិបណ្ណសារៈ

ដល់នូវការស្នាត់ ដល់នូវកិរិយាសម្រេចក្នុងបញ្ញាដ៏ប្រសើរ ដល់នូវការ
 ស្នាត់ ដល់នូវកិរិយាសម្រេច ក្នុងវិមុត្តិដ៏ប្រសើរ ដែលមហាជនតែង
 និយាយសរសើរ នូវភិក្ខុនោះ គឺសារីបុត្រហ្នឹងឯងថា (សារីបុត្រនេះ)
 ដល់នូវការស្នាត់ ដល់នូវកិរិយាសម្រេចក្នុងសីលដ៏ប្រសើរ ដល់នូវការ
 ស្នាត់ ដល់នូវកិរិយាសម្រេចក្នុងសមាធិដ៏ប្រសើរ ដល់នូវការស្នាត់
 ដល់នូវកិរិយាសម្រេចក្នុងបញ្ញាដ៏ប្រសើរ ដល់នូវការស្នាត់ ដល់នូវ
 កិរិយាសម្រេចក្នុងវិមុត្តិដ៏ប្រសើរ ។

[១៦៥] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មហាជន តែងនិយាយសរសើរ

ភិក្ខុណាថា (ភិក្ខុនេះ) ជាបុត្រ ជាឧរសរបស់ព្រះមានព្រះភាគ កើតពី
 ព្រះឧស្មរបស់ព្រះមានព្រះភាគ កើតអំពីធម៌ ធម៌និមិត្តឱ្យមក មានធម៌
 ជាមតិក មិនមែនមានអាមិសៈជាមតិកឡើយ ដែលមហាជនតែងនិយាយ
 សរសើរ នូវភិក្ខុនោះ គឺសារីបុត្រហ្នឹងឯងថា (សារីបុត្រនេះ) ជាបុត្រ

អនុបទសុត្តន្ត អនុបទសុត្តន្ត ភគវគោ កាសិណភិក្ខុនំ

ឡិវសោ មុខតោ យាតោ ធម្មជា ធម្មនិម្មិតោ
 ធម្មនាយាទោ យោ អាមិសនាយាទោតិ ។ សារីបុត្តោ
 ភិក្ខុវេ តថាគតេន អនុត្តរំ ធម្មចក្កំ បវត្តិតំ
 សម្មទេវ អនុប្បវត្តិតិ ។ វេទមរោច ភគវា
 អត្តមនា តេ ភិក្ខុ ភគវតោ កាសិណំ អភិណន្តុនិ ។

អនុបទសុត្តំ បប្បមំ ចិជ្ជិតំ ។



អនុបទវន្ត អនុបទសូត្រ ការព្រាតអរិចំពោះភាសិតនៃព្រះមានព្រះភាគ

ជាទុរសរបស់ព្រះមានព្រះភាគ កើតពីព្រះទ្រុសរបស់ព្រះមានព្រះភាគ
 កើតពីធម៌ ធម៌និម្មិតឱ្យមក មានធម៌ជាមគ្គិក មិនមែនមានតាមិសៈជា
 មគ្គិកឡើយ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សារីបុត្របានញ៉ាំងធម្មចក្រដ៏ប្រសើរ
 ដែលគេថាគតឱ្យប្រព្រឹត្តទៅហើយ ឱ្យប្រព្រឹត្តទៅតាមដោយប្រពៃបាន ។
 ព្រះមានព្រះភាគ បានត្រាស់ភាសិតនេះចប់ហើយ ភិក្ខុទាំងឡាយ ក៏
 មានចិត្តក្រេកអរ រីករាយហើយចំពោះភាសិត របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ អនុបទសូត្រ ទី ០ ១



ទុតិយំ ធូរិសោធនសុត្តំ^(១)

[១៦៦] ឯវេទ្ធ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ កកវា សា-

វត្ថុយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។

ត្រត ទោ កកវា ភិក្ខុ អាមន្តេសិ ភិក្ខុវេតិ ។

កនន្តេតិ តេ ភិក្ខុ កកវតោ បក្ខស្សោសុំ ។

[១៦៧] កកវា ឯនតវេច វេទ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ

អន្តិ ឡោ កកវេតិ ទីសារា យាតិ វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ

។ កកវាយំ ធាបរំ វត្តត្តារោតិ បដាធាមីតិ ។

តស្ស ភិក្ខុវេ ភិក្ខុវោ កាសិតំ យេវ អភិទដ្ឋិតតំ

នប្បដិក្កោសិតតំ ។ អនភិទដ្ឋិតា អប្បដិក្កោសិតា

បញ្ហា បុច្ឆតតោ ចត្តារោមេ អារុសោ វេហារា

១ ឧ. ធូរិសោធនសុត្តំ ឥទ្ធិកថាយម្ហំ ឯវមេ ។

ឆវិលោធនសូត្រ ទី ២

(១៦៦) ខ្ញុំបានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាន

ព្រះភាគ គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ដ៏ត្រកូល

សាវត្ថី ។ ក្នុងទីនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហៅពួកភិក្ខុ

មកថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ បានទទួលព្រះពុទ្ធដីកា

របស់ព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ។

(១៦៧) ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នោះថា ម្ចាស់ភិក្ខុ

ទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ និយាយអ្នកអរហត្តផលចំពោះភិក្ខុ

ទាំងឡាយថា ខ្ញុំដឹងច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ ព្រហ្មចរិយៈ ខ្ញុំបាន

ប្រព្រឹត្តហើយ សោឡុសភិចខ្ញុំបានធ្វើចេញហើយ មិនមានភិច្ចុអ្វីត្រូវពី

នេះទៀតទេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមិនត្រូវត្រេកអរ មិនត្រូវហាម

យាត់កាសិករបស់ភិក្ខុនោះទេ ។ បើភិក្ខុមិនត្រេកអរ មិនហាមយាត់

ហើយ ត្រូវសួរម្រេស្មាទៅវិញថា ម្ចាស់អាវុសោ វេហារ ៤ ម៉ត់នេះ

អនុបទវន្តស្ស ធីសោធនសុត្តេ ចត្តារោ វេយ្យាក

តេន ភក្កវតា ជាណតា បស្សតា អរហតា សម្មា-
 សម្ពុទ្ធន ធីសោធនសុត្តោ កកមេ ចត្តារោ ធីដ្ឋ
 ធីដ្ឋវាធីតា សុតេ សុត្តវាធីតា មុតេ មុត្តវាធីតា
 វិញ្ញាតេ វិញ្ញាតវាធីតា ឥមេ ទោ អារុសោ ចត្តារោ
 វេយ្យាក តេន ភក្កវតា ជាណតា បស្សតា អរហតា
 សម្មាសម្ពុទ្ធន ធីសោធនសុត្តោ ។ កថំ ជាណតោ បណ-
 យស្មតោ កថំ បស្សតោ ឥមេសុ ចត្តសុ វេយ្យាកេសុ
 អនុតាណាយ អាសវេហិ ចិត្តំ វិមុត្តនំ ។

(១៦៨) វិណាសវស្ស ភិក្ខុវេ ភិក្ខុយោ វុសិកវតោ
 កកករាសីយស្ស ឌីហិកការស្ស អនុប្បត្តសនត្តស្ស
 បរិក្ខំណាភវសញ្ញាជនស្ស សម្មទញ្ញាវិមុត្តស្ស អយម-
 នុទម្មោ ហោតំ វេយ្យាករណាយ ធីដ្ឋ ទោ អហំ
 អារុសោ អនុតាយោ អនតាយោ អនិស្សិតោ អប្បដិតោ

អនុបទវន្ត ធរិតសោធនសូត្រ វេហារ ២ យ៉ាង

ព្រះមានព្រះភាគអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ ទ្រង់ជ្រាប ទ្រង់ឃើញ ទ្រង់សំដែងទុកមកដោយប្រពៃហើយ វេហារ ២ ម៉ត់តើដូចម្តេច គឺការវែនបុគ្គលនិយាយថាឃើញក្នុងវុទ្ធារម្មណ៍ដែលឃើញហើយ ១ ការវែនបុគ្គលនិយាយថាពួកក្នុងសព្វារម្មណ៍ដែលឮហើយ ១ ការវែនបុគ្គលនិយាយថាទទួលរសារម្មណ៍ដែលបានទទួលហើយ ១ ការវែនបុគ្គលនិយាយថាដឹងច្បាស់ក្នុងការម្មណ៍ដែលដឹងច្បាស់ហើយ ១ ម្ចាស់អាវុសោ វេហារទាំង ២ ម៉ត់នេះឯង ដែលព្រះមានព្រះភាគអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ ទ្រង់ជ្រាប ទ្រង់ឃើញ ទ្រង់សំដែងទុកមកហើយដោយប្រពៃ ៗ ភិក្ខុនោះសួរថាចុះលោកមានកាយុដឹងដូចម្តេចខ្លះ ឃើញដូចម្តេចខ្លះ បានជាចិត្តរួចស្រឡះចាកកាសវៈទាំងឡាយ មិនប្រកាន់ក្នុងវេហារទាំង ២ ម៉ត់នេះ ។

(១៦៨) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាវិណាស្រព អ្នកមានព្រហ្មចរិយៈប្រព្រឹត្តហើយ មានកិច្ចការធ្វើរួចហើយ មានការងារកំចុះហើយ មានប្រយោជន៍សម្រាប់ខ្លួនសម្រេចហើយ មានភវសញ្ញាជនៈអស់ហើយ រួចស្រឡះចាកអកុសលធម៌ ព្រោះដឹងដោយប្រពៃ វែមដ៏មានអនុធម៌នេះ^(១) ដើម្បីព្យាករណ៍ថា ម្ចាស់អាវុសោ ខ្ញុំមិនលុះ មិនលិចលង់ មិនអាស្រ័យ មិនជាប់ចំពាក់ទៅក្នុងការម្មណ៍ ដែលឃើញហើយទេ

១ សភាវៈ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបាសម្ពាសកំ

វិប្បមុត្តោ វិសំយុត្តោ វិមរិយានិកតេន ចេតសា
 វិហារមិ សុតេ ខោ អហំ អារុសោ មុតេ ខោ
 អហំ អារុសោ វិញ្ញាតេ ខោ អារុសោ អនុតាយោ
 អនុតាយោ អនិស្សិតោ អប្បជិតោ វិប្បមុត្តោ
 វិសំយុត្តោ វិមរិយានិកតេន ចេតសា វិហារមិ ឃី
 ខោ មេ អារុសោ ជានតោ ឃី បស្សតោ ឥមេសុ
 ចត្តសុ វេហារេសុ អនុតាយោ អាសវេហិ ចិត្តំ
 វិមត្តនំ ។ តស្ស ភិក្ខុវេ ភិក្ខុវោ សាដ្ឋតិ កាសិកំ
 អភិនទ្ឋិតំ អនុមោទិតំ ។ សាដ្ឋតិ កាសិកំ
 អភិនទ្ឋិតា អនុមោទិតា ខុត្តរំ បញ្ញោ បច្ឆិតញ្ញោ បញ្ញា
 ខោ ឥមេ អារុសោ ខុត្តានានកុដ្ឋោ តេន ភកវតា ជា-
 នតា បស្សតា អរហតា សម្មាសម្ពុទ្ធនេ សម្មនក្ខតា
 តតមេ បញ្ញា សេយ្យដីនំ រូប្យានានកុដ្ឋោ វេទន្ត-
 តានានកុដ្ឋោ សញ្ញាតានានកុដ្ឋោ សម្មារូប្យានានកុដ្ឋោ

សក្កេនបំណិ មជ្ឈិមនិកាយ ឧបទ្ទេសនិកាយ

ច្រកស្រះ ចាកកាមរាគ ច្រកស្រះ ចាកយោគៈ ឥតមានចិត្តរតិករតិកិយ ម្ចាស់
 កាវុសោ ខ្ញុំ (មិនលះ) ក្នុងការម្នាក់ដែលទទួលបានហើយទេ ម្ចាស់
 កាវុសោ ខ្ញុំ (មិនលះ) ក្នុងការម្នាក់ដែលទទួលបានហើយទេ ម្ចាស់
 កាវុសោ ខ្ញុំមិនលះ មិនលិចលន មិនកាត់យក មិនជាប់ចំពាក់ទៅ
 ក្នុងការម្នាក់ដែលដឹងច្បាស់ហើយទេ ច្រកស្រះ ចាកកាមរាគ ច្រកស្រះ
 ចាកយោគៈ ឥតមានចិត្តរតិករតិកិយ ម្ចាស់កាវុសោ ខ្ញុំដឹងយ៉ាង
 នេះ ឃើញយ៉ាងនេះ ចេះជាចិត្តច្រកស្រះ ចាកកាសវធម៌ខាងខ្លួន
 មិនប្រកាន់ក្នុងវេហារទេ មិនរំលង ម្ចាស់ភិក្ខុខាងខ្លួន ភិក្ខុ
 ត្រូវត្រេកអរ អន្តរមាទនា កាលកិច្ចសក្កុនោះថា សាធុ ដូច្នោះ ។
 លុះភិក្ខុត្រេកអរ អន្តរមាទនា កាលកិច្ចថា សាធុ ដូច្នោះហើយ ត្រូវស្តាប់
 ប្រស្នាគពៅទៀតថា ម្ចាស់កាវុសោ ។ បាទានក្ខន្ធ ៥ នេះ ព្រះមាន
 ព្រះភាគអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធនោះ ទ្រង់ជ្រាប ទ្រង់ឃើញ ទ្រង់សំដែង
 ទុកមកហើយដោយប្រៀប ។ បាទានក្ខន្ធចាំ ៥ តើដូចម្តេចខ្លះ គឺបូបា-
 ទានក្ខន្ធ ១ វេទបូបាទានក្ខន្ធ ១ សញ្ញាបូបាទានក្ខន្ធ ១ សង្ខារបូបាទានក្ខន្ធ ១

វិញ្ញាណុបាទានក្ខត្តោ នមេ ទោ អារុសោ បញ្ចត្តា-
 នានក្ខត្តោ គេន កកវតា ជានតា បស្សតា អរហតា
 សម្មាសម្ពុទ្ធន សម្មទត្តាតា ។ កងំ ជានតោ
 បនាយស្មតោ កងំ បស្សតោ នមេសុ បញ្ចសុបាទា-
 នក្ខត្តេសុ អនុបាទាយ អាសវេហិ ចិត្តំ វិមត្តនំ ។

(១២៧) វិញ្ញាសវស្ស ភិក្ខុវេ ភិក្ខុយោ វុសិ-

តវតោ កកករណីយស្ស ឌីហិតការស្ស អនុប្បត្ត-
 សទត្តស្ស បរិក្ខំណាភវសញ្ញោជនស្ស សម្មទញ្ញាវិ-
 មុត្តស្ស អយមនុទន្ទោ ហោតិ វេយ្យាករណាយ រូបំ
 ទោ អហំ អារុសោ អពលំ វិវត្តនំ អនស្សាសិក្ខន្តិ^(១)
 វិទិត្តា យេ រូបេ ឌុបាទាយុបាទាទា ចេតសោ អធិដ្ឋា-
 នាភិទិវេសានុសយា គេសំ ឧយា វិវត្តា និរោជា បាតា
 បដិទិស្សត្តា វិមត្តំ មេ ចិត្តនំ បជាទាមិ វេទនំ
 ទោ អហំ អារុសោ ... សញ្ញំ ទោ អហំ អារុសោ ...

១ ១. វិវត្តំ អនស្សាសិក្ខំ ។

អនុបទវគ្គ ចរិសោធនសូត្រ ធាតុទាំង ៦

វិញ្ញាណធាតុនក្ខន្ធទ ម្នាលភារុសោ ទេវាធាតុនក្ខន្ធទាំង ៥ នេះ ដែល
ព្រះមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធនោះ ទ្រង់ប្រាប ទ្រង់ឃើញ
ទ្រង់សំដែងទុកមកហើយដោយប្រវៃត ។ ចុះលោកមានអាយុ ដឹងដូច-
ម្តេច ឃើញដូចម្តេច ទេសជាចិត្តរួចស្រឡះចាកអាសវៈទាំងឡាយមិន
ប្រកាន់ក្នុងទេវាធាតុនក្ខន្ធទាំង ៥ នេះ ។

(១២៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាវិញ្ញាណស្រព អ្នកមាន
ព្រហ្មចរិយ ប្រព្រឹត្តស្រេចហើយ មានកិច្ចការធ្វើស្រេចហើយ មានការ-
ធាតុចេះហើយ មានប្រយោជន៍ចំពោះខ្លួនសម្រេចហើយ មានកវសញ្ញា-
ជនៈអស់ហើយ មានចិត្តចុកស្រឡះហើយ ព្រោះដឹងនូវធម៌ដោយ
ប្រវៃត រឺមែនមានអនុធម៌នេះដើម្បីព្យាករណ៍ថា ម្នាលភារុសោ ខ្ញុំដឹង
ច្បាស់នូវរូបថា មានកម្លាំងថយ ដល់នូវសេចក្តីវិនាស មិនជាទីក្រេក-
អរ ហើយដឹងច្បាស់ថា ការប្រកាន់មាំ ការអធិដ្ឋាន ការចូលចិត្ត
សីល និងការដេកនោរបស់ចិត្ត ណា ក្នុងរូប ចិត្តរបស់ខ្ញុំ ចុកស្រឡះ
ព្រោះអស់ទៅ ព្រោះឡើយណាយ ព្រោះរលត់ ព្រោះលះបង់ ព្រោះ
កំចាត់បង់ នូវសេចក្តីប្រកាន់មាំជាដើមនោះ ម្នាលភារុសោ ខ្ញុំ (ដឹង
ច្បាស់) នូវវិទនា ... ម្នាលភារុសោ ខ្ញុំ (ដឹងច្បាស់) នូវសញ្ញា ...

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបាស្កសកំ

វិញ្ញាណំ វិញ្ញាណំ វិញ្ញាណំ វិញ្ញាណំ វិញ្ញាណំ វិញ្ញាណំ វិញ្ញាណំ វិញ្ញាណំ វិញ្ញាណំ វិញ្ញាណំ
 អហំ អារុសោ អតលំ វិញ្ញាណំ អនុស្សាសិត្តំ
 វិញ្ញាណំ យេ វិញ្ញាណោ ឧបាស្កយនាណាណា វិញ្ញាណោ
 អធិដ្ឋានាភិដេសានុសយា តេសំ មយា វិញ្ញាណំ
 ដិកេតា វាតា បដិដិស្កត្តា វិមត្តំ មេ ចិត្តំ
 បដាធាមិ ឃំ វោ មេ អារុសោ ជាធាតុ ឃំ
 បស្សតោ វេមេសុ បញ្ចសុចាណាធិត្តុទ្ធសុ អនុ-
 ចាណាយ អាសវេហិ ចិត្តំ វិមត្តំ ។ ភស្ស ភិក្ខុវ
 ភិក្ខុវោ សាធូតិ ភាសិតំ អភិទដ្ឋិតំ អនុមោ-
 ទិតំ ។ សាធូតិ ភាសិតំ អភិទដ្ឋិតំ អនុមោទិតំ
 ឧត្តរំ បញ្ញោ បុច្ឆតោ វិយហារុសោ ជាតុយោ តេធន
 ភក្កវតា ជាធាតុ បស្សតោ អរហតា សម្មា-
 សម្មុទ្ធន សម្មុទ្ធក្ខាតា កក្កមា ធម៌ បឋវិជាតុ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរបណ្ណសកៈ

ម្នាលភារុសោ ខ្ញុំ (ដឹងច្បាស់) វិសុទ្ធិរតាំងឡាយ ... ម្នាលភារុសោ
 ខ្ញុំដឹងច្បាស់នូវវិញ្ញាណថា មានកម្លាំងថយ ដល់នូវការវិនាស មិនជា
 ទីត្រេកអរ ហើយដឹងច្បាស់ថា សេចក្តីប្រកាន់មាំ ការអធ្មត់ ការ
 ចូលចិត្តសិប្ប និងការដេកនោរបស់ចិត្តណា ក្នុងវិញ្ញាណ ចិត្តរបស់ខ្ញុំ
 ក៏ផុតស្រឡះ ព្រោះអស់ទៅ ព្រោះនឿយណាយ ព្រោះរលត់ ព្រោះ
 លះបង់ ព្រោះកំចាត់បង់នូវសេចក្តីប្រកាន់មាំជាដើមនោះ ម្នាលភារុសោ
 កាលបើខ្ញុំដឹងយ៉ាងនេះ ឃើញយ៉ាងនេះ ចិត្តក៏ផុតចាកអាសវធម៌ទាំង
 ឡាយ ព្រោះមិនប្រកាន់មាំក្នុងទុក្ខទានក្នុងទាំង ៥ នេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង
 ឡាយ ភិក្ខុត្រូវត្រេកអរអនុមោទនាចំពោះភាសិតរបស់ភិក្ខុនោះថា សាធុ
 ដូច្នោះ ។ លុះភិក្ខុត្រេកអរ អនុមោទនា ចំពោះភាសិតថា សាធុ ដូច្នោះ
 ហើយ ត្រូវសួរប្រស្នាតទៅទៀតថា ម្នាលភារុសោ ធាតុ ៦ នេះ ព្រះ
 មានព្រះភាគអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ ទ្រង់
 គ្រាស់សំដែងដោយប្រពៃហើយ ធាតុទាំង ៦ តើដូចម្តេច គឺបឋវធាតុ ១

អនុបទវច្ឆស្ស ធីសោធនសុត្តេ អនុមហ្សាណំ

អាថោជាតុ តេជោជាតុ វិយោជាតុ អាកាសជាតុ
 វិញ្ញាណជាតុ វេហ ខោ អារុសោ ធន ជាតុយោ
 តេជ កកវតា ជាជតា បស្សតា អរហតា សម្មា-
 សម្ពុទ្ធធន សម្មទត្តាតា ។ កតំ ជាជតោ បដា-
 យស្មតោ កតំ បស្សតោ វេហសុ ធនសុ ជាតុសុ
 អនុនាទាយ អាសវេហិ ចិត្ត វិមុត្តនិ ។

[១៧០] ទីណាសវស្សកិក្កវេ កិក្កុយោ វុសិតវតោ
 កតករណីយស្ស ធិហិតការស្ស អនប្បត្តសទត្តស្ស
 បរិក្ខំណាភវសញ្ញោជនស្ស សម្មទត្តាវិមុត្តស្ស អយ-
 មនុជម្មោ ហោតិ វេយ្យាករណាយ បឋវីជាតុ
 ខោ អហំ អារុសោ អនត្តតោ ឧបតថ្មី ធន
 ច បឋវីជាតុនិស្ស័តំ អត្តានំ យេ ច បឋវីជាតុ-
 និស្ស័តា ឧនាទាយុនាទាទា ចេតសោ អធិដ្ឋា-
 នាភិជីវេសាទុសយា តេសំ ខយា វិវតា និរោជា
 ចាតា បដិជីស្សតា វិមុត្តំ មេ ចិត្តន្តិ បដាបាមិ

អនុបទវន្ត ធិរិសោធនសូត្រ ការព្យាករណ៍នូវអនុធមិ

អាហារធាតុ ១ គេដាធាតុ ១ វាយធាតុ ១ អាកាសធាតុ ១ វិញ្ញាណ-
 ធាតុ ១ ម្ចាស់អាវុសា ធាតុទាំង ៦ នេះឯង ដែលព្រះមានព្រះ
 ភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ ទ្រង់ត្រាស់
 សំដែងដោយប្រពៃហើយ ។ ចុះលោកមានអាយុ ដឹងដូចម្តេច ឃើញ
 ដូចម្តេច បានជាចិត្តរួចស្រឡះចាកសាវៈទាំងឡាយ ព្រោះមិនប្រកាន់
 ក្នុងធាតុទាំង ៦ នេះ ។

(១៧០) ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ កិក្ខុជាទ័ណស្រព ដែលមាន
 ព្រហ្មចរិយធម៌ប្រព្រឹត្តគ្រប់គ្រាន់ហើយ មានកិច្ចធ្វើរួចហើយ មានការ
 ដាក់ចុះហើយ មានប្រយោជន៍ចំពោះខ្លួនសម្រេចហើយ មានសញ្ញា-
 ជនៈក្នុងភពអស់ហើយ មានចិត្តផុតស្រឡះហើយ ព្រោះដឹងនូវធម៌
 ដោយប្រពៃ តែងមានអនុធម៌នេះ ដើម្បីព្យាករណ៍ថា ម្ចាស់អាវុសា
 ខ្ញុំចូលចិត្ត នូវបរិវាតុ ថាមិនមែនខ្លួនផង មិនចូលចិត្ត នូវខ្លួន
 ដែលអាស្រ័យនៅនឹងបរិវាតុផង មួយទៀត សេចក្តីប្រកាន់មាំ
 ការអធិដ្ឋាន ការចូលចិត្តសិប្ប និងការដេកនៅរបស់ចិត្តណា ដែល
 អាស្រ័យនឹងបរិវាតុ ខ្ញុំដឹងច្បាស់ថា ចិត្តរបស់អត្តាអញ ផុត
 ស្រឡះហើយ ព្រោះអស់ ព្រោះនឿយណាយ ព្រោះលះ
 ព្រោះលះបង់ ព្រោះកំចាត់បង់ នូវសេចក្តីប្រកាន់មាំជាដើម ោះ

សុត្តន្តបិដកេ មន្ទិមនិកាយស្ស ឧបបណ្ណសកំ

អាចោជានុំ ខោ អហំ អាវុសោ... តេជោជានុំ ខោ
អហំ អាវុសោ... វាយោជានុំ ខោ អហំ អាវុសោ...
អាភាសជានុំ ខោ អហំ អាវុសោ... វិញ្ញាណជានុំ
ខោ អហំ អាវុសោ អនត្តតោ ឧបតថ្មី ន ច
វិញ្ញាណជានុំនិស្សិតំ អត្តានំ យេ ច វិញ្ញាណជានុំ
និស្សិតា ឧបាទាយុបាណា^(១) ចេតសោ អចិដ្ឋាជា-
ភិវេសោ ធូសយា តេសំ ខយា វិភតា និរោជា
ចាតា បដិទិស្សត្តា វិមត្តំ មេ ចិត្តន្តំ បដានាមិ
ឃី ខោ មេ អាវុសោ ជានតោ ឃី បស្សតោ
នំមាសុ ចសុ ជានុសុ អនុបាទាយ អាសវេហិ
ចិត្តំ វិមត្តន្តំ ។ តស្ស ភិក្ខុវេ ភិក្ខុយោ សាដ្ឋតិ
ភាសិតំ អភិវេទិតំ អនុមោទិតំ ។ សាដ្ឋតិ ភាសិតំ
អភិវេទិតា អនុមោទិតា ឧត្តរំ បញ្ចោ បុច្ឆិតោ

១ ឧ: ឧបាយុបាណា ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបទិសស្ថានសក្ការៈ

ម្នាល អារុសោ ខ្ញុំចូលចិត្តនូវអាបុណ្យធាតុ ... ម្នាល អារុសោ ខ្ញុំចូលចិត្តនូវ
 ភេជ័យធាតុ ... ម្នាល អារុសោ ខ្ញុំចូលចិត្តនូវវាយោធាតុ ... ម្នាល
 អារុសោ ខ្ញុំចូលចិត្តនូវអាកាសធាតុ ... ម្នាល អារុសោ ខ្ញុំចូលចិត្តនូវ
 វិញ្ញាណធាតុ ថាមិនមែនខ្លួនផង មិនចូលចិត្តខ្លួនដែលអាស្រ័យនៅនឹង
 វិញ្ញាណធាតុផង មួយទៀត ខ្ញុំដឹងច្បាស់ថា ការប្រកាន់មាំ ការអ-
 ធិជាន ការចូលចិត្តសិប និងការដេកនៅរបស់ចិត្តណា ដែលអាស្រ័យ
 នឹងវិញ្ញាណ ចិត្តរបស់ខ្ញុំផុតស្រឡះហើយ ព្រោះអស់ ព្រោះនឿយ-
 ណាយ ព្រោះរលត់ ព្រោះលះបង់ ព្រោះកំចាត់បង់ នូវសេចក្តីប្រកាន់
 មាំជាដើមនោះ ម្នាល អារុសោ កាលបើខ្ញុំដឹងយ៉ាងនេះ ឃើញយ៉ាង
 នេះហើយ ចិត្តក៏ផុតចាកអាសវៈទាំងឡាយ ព្រោះមិនប្រកាន់ក្នុងធាតុ
 ទាំង ៦ នេះ ។ ម្នាល ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុត្រូវត្រេកអរ អនុមោទនា
 នឹងភាសិតរបស់ភិក្ខុនោះថា សាធុ ដូច្នោះចុះ ។ លុះភិក្ខុត្រេកអរអនុ-
 មោទនានូវភាសិតថា សាធុ ដូច្នោះហើយ ត្រូវសួរប្រស្នាតទៅទៀតថា

អនុបទវគ្គស្ស ធីសោធនសត្វេ អនុធម្មព្យាបាលំ

ធន ខោ បដិមាដិ អាវុសោ អជ្ឈត្តិកាដិ ពាហិរាដិ
 អាយតនាដិ តេជ ភគវតោ ជានតា បស្សតា
 អវហតា សម្មាសម្ពុទ្ធន សម្មទក្ខាតាដិ កតមាដិ
 ធន ចក្ក ចេវ រូបា ច សោតំ សន្តា ច យាដំ
 ច គន្ធា ច ជីវ្ហិ ច វសា ច កាយោ ច ដោដ្ឋត្តា
 ច មនោ ច ធម្មា ច ឥមាដិ ខោ អាវុសោ ធន
 អជ្ឈត្តិកាដិ ពាហិរាដិ អាយតនាដិ តេជ ភគវតោ
 ជានតា បស្សតា អវហតា សម្មាសម្ពុទ្ធន សម្មទក្ខា-
 តាដិ ។ កតំ ជានតោ បនាយស្មតោ កតំ បស្សតោ
 ឥមេសុ ធនុ សុ អជ្ឈត្តិកពាហិវេសុ អាយតនេសុ
 អនុបទាយ អាសវេហិ ចត្តំ វិមត្តនំ ។

(១៧១) ខីណាសវស្ស ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនោ វុសិ-
 តវតោ កតករណីយស្ស ឪហិតការស្ស អនុប្បត្ត-

អនុបទវគ្គ ធីតោធនសត្រ ការព្យាបាលន អនុបទ

ម្នាលអាវុសោ ចុះអាយតនៈខាងក្នុង ខាងក្រៅ រាំង ៦ នេះ ដែលព្រះ

មានព្រះភាគអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ ទ្រង់

សំដែងដោយប្រពៃហើយ អាយតនៈ ៦ ភីដូចម្តេច ភីចក្ក ១ រូប ១

សោតៈ ១ សទ្ធាៈ ១ យានៈ ១ គន្លងៈ ១ ជីវ្ហ ១ រសៈ ១ កាយៈ ១ ផ្កាជ្ជព្វៈ ១

មនៈ ១ ធម្មៈ ១ ម្នាលអាវុសោ អាយតនៈខាងក្នុងខាងក្រៅ ៦ នេះហើយ

ដែលព្រះមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញ

ច្បាស់ ទ្រង់ត្រាស់សំដែងដោយប្រពៃហើយ ។ ភិក្ខុស្នូរថា ចុះលោក

មានអាយុ ដឹងដូចម្តេច ឃើញដូចម្តេច ទើបចិត្តផុតស្រឡះចាកអាសវៈ

ទាំងឡាយ ព្រោះមិនប្រកាន់ក្នុងអាយតនៈខាងក្នុង ៦ ខាងក្រៅ ៦ នេះ។

(១៧១) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាទីណាស្រព ដែល

មានព្រហ្មចរិយធម៌ ប្រព្រឹត្តគ្រប់គ្រាន់ហើយ មានភិច្ឆេស្រេច

ហើយ មានភារៈដាក់ចុះហើយ មានប្រះយោជីវិចី ពាន្តន

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបេសយ្ហសកំ

សទត្ថស្ស បរិក្ខំណាភវសញ្ញាជនស្ស សម្មទញ្ញា

វិមុត្តស្ស អយមនុធខ្មោ ហោតិ វេយ្យាករណាយ

ចក្កស្មី អារុសោ រូបេ ចក្កវិញ្ញាណោ ចក្កវិញ្ញាណា-

វិញ្ញាតត្រេសុ ធម្មេសុ យោ ធម្មោ យោ វាតោ យា

នន្ទំ យា តណ្ហា យេ ឧបាទាយុបាទានា ចេតសោ

អធិដ្ឋានាភិវេសានុសយា តេសំ ខយា វិវាតា

និរោធា ចាតា បដិដិស្សតា វិមត្តំ មេ ចិត្តនិ

បដានិមិ សោតស្មី អារុសោ សន្នេ សោតវិញ្ញាណោ ...

យានស្មី អារុសោ តន្តេ យានវិញ្ញាណោ ... ជិវិតាយ

អារុសោ រសេ ជិវិតវិញ្ញាណោ ... កាយស្មី អារុសោ

សក្កន្ធចំណ មជ្ឈិមនិកាយ ឧបទិសនិកាយ

សម្រេចហើយ មានកវិសញ្ញាជន អស់ហើយ មានចំណូចស្រឡះហើយ

ព្រោះដឹងនូវធម៌ដោយប្រះព តែងមានអនុធម៌នេះ ដើម្បីព្យាករណ៍ថា

ម្នាល អារុសោ ខ្ញុំដឹងច្បាស់ថា ឆន្ទៈ វគ្គៈ នន្ទិ ភណ្ណា សេចក្តី

ប្រកាន់មាំ ការអធិដ្ឋាន ការចូលចិត្តស៊ប់ និងការដេកនៅ របស់

ចិត្តណា ក្នុងចក្ខុ ក្នុងរូប ក្នុងចក្ខុវិញ្ញាណ ក្នុងធម្មារម្មណ៍ ពឹងឡាយ

ដែលបុគ្គល គប្បីដឹងច្បាស់ដោយចក្ខុវិញ្ញាណ ចិត្តរបស់អាត្មាអញ ក៏ផុត

ស្រឡះហើយ ព្រោះអស់ ព្រោះនឿយណាយ ព្រោះរលត់ ព្រោះលះ

បង់ ព្រោះកំបត់បង់ នូវសភាវៈមានឆន្ទៈជាដើមនោះ ម្នាល អារុសោ

ខ្ញុំដឹងច្បាស់ថា ឆន្ទៈ វគ្គៈ នន្ទិ ភណ្ណា សេចក្តីប្រកាន់មាំ ការ

អធិដ្ឋាន ការចូលចិត្តស៊ប់ និងការដេកនៅ របស់ចិត្ត ណា ។

ក្នុងសោតៈ ក្នុងសន្ទៈ ក្នុងសោតវិញ្ញាណ ... ក្នុងយានៈ ក្នុងគន្លះ

ក្នុងយានវិញ្ញាណ ... ក្នុងជំហំ ក្នុងរសៈ ក្នុងជំហំវិញ្ញាណ ... ក្នុង វាយ

អនុបទវន្តស្ស ធិរោសោធនសុត្តេ អនុធម្មព្យាហរណំ

ដោដ្ឋត្រេ កាយវិញ្ញាណោ ... មនស្សី អារុសោ ធម្មេ
មោទវិញ្ញាណោ មោទវិញ្ញាណាវិញ្ញាតត្រេសុ ធម្មេសុ
យោ ធម្មោ យោ វាតោ យា នន្និ យា តណ្ហា
យេ ឧទានាយុទានាថា ចេតសោ អធិដ្ឋានាភិ-
និវេសានុសយា តេសំ ខយា វិវាតា និរោទា វាតា
បដិជិស្សត្តា វិមុត្តំ មេ ចិត្តនិ បដាទាមិ ឃំ
ទោ មេ អារុសោ ជាទតោ ឃំ បស្សតោ
វេមេសុ ធម្មេសុ អដ្ឋត្តិកតាហិវេសុ អាយតនេសុ
អនុទានាយ អាសវេហិ ចិត្តំ វិមុត្តនិ ។ តស្ស
ភិក្ខុវេ ភិក្ខុវោ សាធុតិ ភាសិតំ អភិទដ្ឋិតតំ
អនុមោទិតតំ ។ សាធុតិ ភាសិតំ អភិទដ្ឋិតតា អនុ-
មោទិតតា ឧត្តរី បញ្ញា បុច្ឆិតញោ កមំ ជាទតោ
បទាយស្សតោ កមំ បស្សតោ វេមស្សីញ ឃុវិញ្ញា-
ណិកេ កាយេ តហិទ្ធា ច សត្វនិមិត្តេសុ អហដ្ឋារ-
មមដ្ឋារមាទានុសយា សុសមុហតាតិ ។

អប្បមរត្ត ធិរសោធនសត្រ ការព្យាបាលនូវអនុធម៌

ក្នុងដោជ្ជតៈ ក្នុងកាយវិញ្ញាណ ... ក្នុងមនៈ ក្នុងធម្មៈ ក្នុងមនោ-

វិញ្ញាណ ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ ដែលបុគ្គលត្រូវដឹងដោយមនោវិញ្ញាណ

ចិត្តរបស់អាត្មាអញ កិច្ចស្រឡះ ព្រោះអស់ ព្រោះខ្សោយណាយ

ព្រោះលត់ ព្រោះលះបង់ ព្រោះកំចាត់បង់ ដូចនេះជាដើមនោះ

ម្ចាស់អាវុសា កាលបើខ្ញុំដឹងយ៉ាងនេះ ឃើញយ៉ាងនេះហើយ ចិត្ត

របស់ខ្ញុំ ក៏រួចចាកអាសវៈទាំងឡាយ ព្រោះមិនប្រកាន់នូវអាយតនៈ

ខាងក្នុង ៦ ខាងក្រៅ ៦ នេះឡើយ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុត្រូវ

ត្រេកអរ អនុមោទនា នឹងភាសិតរបស់ភិក្ខុនោះថា សាធុ ដូច្នេះចុះ ។

លុះភិក្ខុត្រេកអរ អនុមោទនា នឹងភាសិតថា សាធុ ដូច្នេះហើយ

ត្រូវស្នូប្រស្នាតទៅទៀតថា ចុះលោកមានអាយុ ដឹងដូចម្តេច ឃើញ

ដូចម្តេច បានជាលោកដកនូវអហង្គិរមាណាទុស័យ នឹងមមង្គិរភណ្ណា-

ទុស័យ ក្នុងកាយដែលប្រកបដោយវិញ្ញាណនេះផង ក្នុងមិត្តទាំង-

អស់ជាខាងក្រៅនេះផង ។

សត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបបទស្កន្តសកំ

[១៧២] ខីណាសវស្ស ភិក្ខុវេ ភិក្ខុមោ វុសិតវតោ
 កតករណីយស្ស ឌីហិតការស្ស អនុប្បត្តសនត្តស្ស
 បរិក្ខណកវសញ្ញាជនស្ស សម្មទណ្ឌវិមត្តស្ស អយម-
 នុដម្មោ រោតិ វេយ្យាករណាយ បុត្រោ ខោ
 អហំ អារុសោ អាតារិយភុតោ សមាដោ អវិទ្ធុស្ស
 អហោសី តស្ស មេ តថាតតោ វា តថាតតស្សវកោ
 វា ធម្មំ ទេសេតិ តាហំ ធម្មំ សុត្តា តថាតតេ
 សន្នំ បដិណកី ។ សោ តេន សម្ពាបដិលា-
 កេន សម្មាសុតតោ វេតិ បដិសញ្ញក្ខី សម្ពាណ^(១)
 យកវាសោ វជាបថោ អញ្ញោកាសោ បព្វជ្ជា នយិទំ
 សុករំ អតារិ អជ្ឈាវសតា ឯកន្តបវប្បណ្ឌំ ឯកន្ត-
 បវសន្នំ សន្នុនិទិតំ ព្រាហ្មចរិយំ ចរិតុំ យន្តមា-

១ ម. បដិសញ្ញក្ខមំ សំពាណេតិ ទិស្សតិ ។

សត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណនិកាយ

(១៧២) ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជា

ទុណាស្រឡា ដែលមានប្រាជ្ញាច្បាស់ យធម៌ប្រព្រឹត្តគ្រប់គ្រាន់ហើយ

មានកិច្ចការធ្វើច្រើន មានការងារឯកច្ឆក់ហើយ មានប្រយោជន៍

របស់ខ្លួនសម្រេចហើយ មានកវសញ្ញាឯងអស់រលីងហើយ មាន

ចិត្តផុតហើយ ព្រោះជំងឺធម៌ដោយប្រពៃ ក៏នឹងមានអនុធម៌នេះ ដើម្បី

ព្យាករណ៍ថា ម្ចាស់អាវសោ កាលពីដើម ខ្ញុំនៅជាគ្រហស្ថ ព្រះ

ភថាគតក្តី សាវ័កព្រះភថាគតក្តី ក៏នឹងសំរឹងធម៌ដល់ខ្ញុំនោះ លុះខ្ញុំ

ស្តាប់ធម៌នោះហើយ ក៏បាននូវសត្វចំពោះព្រះភថាគត ។ ខ្ញុំនោះ

បរិបូណ៌ដោយការបាននូវសត្វនោះហើយ ក៏ពិចារណាឃើញដូច្នោះថា

យរវាស ចង្អៀតណាស់ ជាទូរវប្បវិទូរវិជ្ជាសិក្ខិតៈ បព្វជាន រើប

មានទំនេរច្រើន កាលបើគិតគ្នាអញ នៅគ្រប់គ្រងផ្ទះហើយ មិន

ងាយនឹងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចារ្យ ឲ្យបរិបូណ៌ដោយចំណែកមួយ ឲ្យបរិសុទ្ធ

ដោយចំណែកមួយ ដូចជាស្នំដែលបុគ្គលដុសខាត់បានឡើយ បើដូច្នោះ

អនុបទវន្តស្ស ជីវិតសាធនសក្កេ អនន្តម្បញ្ញករណំ

ហំ កេសមស្សំ ឱហារេត្តា កាសាយានិ វត្តានិ
 អប្បារេត្តា អការស្នា អនការិយំ បត្តនេយ្យំ ។
 សោ ខោ អហំ អវិសិ អបរេន សមយេន អប្បំ
 វ កោតក្កំ បហាយ មហន្តំ វ កោតក្កំ
 បហាយ អប្បំ វ ញាតិបរិវន្តំ បហាយ មហន្តំ
 វ ញាតិបរិវន្តំ បហាយ កេសមស្សំ ឱហារេត្តា
 កាសាយានិ វត្តានិ អប្បារេត្តា អការស្នា អនការិយំ
 បត្តជី ។ សោ ឃំ បត្តជិតោ សមាដោ ភិក្ខុនំ
 សិក្ខាសាដិវសមាបន្តោ ចាណាតិទាត បហាយ ចា-
 ណាតិទាត បដិវិតោ អហោសី ធម៌តនន្តោ
 ធម៌តសត្តោ នវន្តំ ធម៌បន្តោ សត្វប្បណាក្ខតហិ-
 តានុកម្មំ អហោសី ។ អទិន្នានំ បហាយ
 អទិន្នានា បដិវិតោ អហោសី ទិន្នានាយំ
 ទិន្នានិកម្មំ អថេនេន សុចិត្តេន អត្តនា វិ-
 ហោសី ។ អប្រហ្មចរិយំ បហាយ ប្រហ្មចរិ អហោសី

អនុបទវន្ត ធិរិសោធនសូត្រ ការព្យាបាលនូវអនុធម៌

មានវត្តអាត្មាអញ្ញាកោរសក់ ពុកមាត់ ពុកចង្កា ហើយស្បៀក

សំពត់កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះ ចូលទៅកាន់ផ្នួស ។ ម្ចាស់អាវុសោ

លុះសម័យជាខាងក្រោយមក ខ្ញុំទោះ បានលះបង់គំនរទ្រព្យភិច្ចក្តី

លះបង់គំនរទ្រព្យច្រើនក្តី លះបង់ញាតិវង្សភិច្ចក្តី លះបង់ញាតិវង្ស

ច្រើនក្តី ហើយកោរសក់ ពុកមាត់ ពុកចង្កា ស្បៀកសំពត់

កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះ ចូលទៅកាន់ផ្នួស ។ លុះខ្ញុំបានបួស

យ៉ាងនេះហើយ ក៏បរិច្ចណិដោយសិក្ខានិងសាដីវៈរបស់ភិក្ខុ លះបង់

បាណាតិបាត រៀបចំបាណាតិបាត ដាក់ចុះនូវអាជ្ញា ដាក់ចុះ

នូវសស្ត្រា ជាអ្នកអៀនខ្មាស មានចិត្តអាណិតអាសូរ និងមានសេចក្តី

អនុគ្រោះដល់សត្វ ដោយប្រយោជន៍ ។ ជាអ្នកលះបង់អទិទ្ធាទាន

រៀបចំអទិទ្ធាទាន កាន់យកវត្ថុទ្រព្យដែលគេឲ្យ ប្រាថ្នាចំពោះវត្ថុ

ទ្រព្យដែលគេឲ្យ មានខ្លួនដ៏ស្អាត មិនមែនជាអ្នកល្ងួច ។ ជាអ្នក

លះបង់នូវអត្រាហ្មឺចរិយធម៌ គឺធម៌មិនប្រសើរ ប្រព្រឹត្តនូវធម៌ដ៏ប្រសើរ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបិបណ្ណសកំ

អាវាហារ^(១) វិវេតោ មេធានា តាមធម្មា ។ មុសាវាទំ
 បហាយ មុសាវាទា បដិវិវេតោ អហោសី សច្ចវាទំ
 សច្ចសម្មោ វេតោ បច្ចយិកោ អវិសំវាទិកោ លោ-
 កស្ស ។ បិសុណំ វាចំ បហាយ បិសុណាយ
 វាចាយ បដិវិវេតោ អហោសី វេតោ សុត្តា ន
 អម្បត អក្ខតា វេមសំ កេនាយ អម្បត វា
 សុត្តា ន វេមសំ អក្ខតា អម្បសំ កេនាយ វេត
 ភិញ្ញាទំ វា សម្មាសា សហិតាទំ វា អនុប្បនាតា
 សមត្តាវាហោ សមត្តុវេតោ សមត្តុទទ្ធំ សមត្តុ-
 ករណី វាចំ កាសិតា អហោសី ។ ជុសំ វាចំ
 បហាយ ជុសាយ វាចាយ បដិវិវេតោ អហោសី
 យា សា វាចា នេលា កណ្ណិសុខា បេមនីយា
 ហធម្មន្តំ ហោ ពហុជនកត្តា ពហុជនមតាតា

១ អាវាហារីកប្បត្តិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបណ្ណសកៈ

ជាអ្នកចៀសវាង វៀរស្រឡះចាកមេថុន ដែលជាធម៌សម្រាប់អ្នកស្រុក ។
 ជាអ្នកលះបង់មុសាវាទ វៀរចាកមុសាវាទ និយាយតែពាក្យពិត គន្លឹ
 ពាក្យពិត ជាអ្នកទៀងត្រង់ គួរគេជឿបាន មិននិយាយបំភ្លាត់សត្វ-
 លោកឡើយ ។ ជាអ្នកលះបង់បិសុណាវាទ វៀរចាកបិសុណាវាទ
 គឺពុំសំដីអំពីសំណាក់ជននេះ មិនប្រាប់ដល់ជនឯណោះ ដើម្បីនឹងបំបក
 ជនទាំងពីរនេះឡើយ ឬពុំសំណាក់អ្នកឯណោះ មិនយកមកនិយាយ
 ប្រាប់អ្នកនេះ ដើម្បីនឹងបំបែកជនឯណោះឡើយ តែងតែជួយបង្រួប
 បង្រួមនូវពួកជនដែលបែកបាក់គ្នាហើយផង ជាអ្នកជួយទំនុកបម្រុងនូវ
 ពួកជនដែលត្រូវការនឹងប្រយោជន៍ផង ជាអ្នកគ្រេកអរនឹងសេចក្តីព្រម-
 ព្រៀង ពេញចិត្តនឹងសេចក្តីព្រមព្រៀង ចូលចិត្តនឹងសេចក្តីព្រម-
 ព្រៀង និយាយតែពាក្យដែលនាំឲ្យកើតសេចក្តីព្រមព្រៀងដូច្នោះផង ។
 ជាអ្នកលះបង់ផរុសវាទ វៀរចាកផរុសវាទ វាទណាមិនមានទោស
 ជាសុខដល់គ្រូចៀក គួរឲ្យស្រឡាញ់ គួរឲ្យគម្កល់ទុកក្នុងហឫទ័យ ជា
 សំដីអ្នកក្រុង ជាទីស្រឡាញ់ដល់ជនច្រើន ជាទីពេញចិត្តដល់ជនច្រើន

អនុបទវន្តស្ស ធីសោធនសុត្តេ អនុធម្មញ្ញករណំ

តថាវុប្បី វាចំ កាសិតា អយោសី ។ សម្មប្បលាបំ
 បហាយ សម្មប្បលាទា បដិវិរតោ អយោសី កាលវាទំ
 ក្ខតវាទំ អត្តវាទំ ធម្មវាទំ វិនយវាទំ ធិបាទតំ វាចំ
 កាសិតា អយោសី កាលេន សាបទេសំ បរិយន្ត-
 វតំ អត្តសញ្ញាតំ ។ សោ វំជតាមក្ខតតាមសមារម្មា
 បដិវិរតោ អយោសី ឯកកត្តកោ អយោសី រត្តបរតោ
 វិរតោ វិកាលកោជនា នច្ចត្តវាទិតវិស្វកទស្សនា
 បដិវិរតោ អយោសី មាលាតន្តវិលេបនធារណាមណ្ឌន-
 វិក្ខុសនដ្ឋានា បដិវិរតោ អយោសី ឧទ្ធាសយនមហា-
 សយនា បដិវិរតោ អយោសី ជាតរូបរជតប្បដិក្កហណា
 បដិវិរតោ អយោសី អាមកុធឆញ្ញប្បដិក្កហណា បដិវិ-
 រតោ អយោសី អាមកុម៌សប្បដិក្កហណា បដិវិរតោ
 អយោសី វត្តកុមារិកាបដិក្កហណា បដិវិរតោ អ-
 យោសី ធាសិធាសប្បដិក្កហណា បដិវិរតោ អយោសី

អនុបទវត្ថុ ធម៌សោធនសូត្រ ការព្យាករណ៍នូវអនុធម៌

ក៏និយាយតែវាចាមានសភាពដូច្នោះ ។ លះបង់សម្បជ្ឈលាបៈ វៀរចាក
សម្បជ្ឈលាបៈ និយាយភាមកាល និយាយតែពាក្យពិត និយាយតែ
ពាក្យនាំឲ្យកើតប្រយោជន៍ និយាយព័រិយ និយាយព័រិយេ និយាយ
តែពាក្យដែលគួរឲ្យគិតម្តងទុកក្នុងចិត្ត និយាយតែពាក្យមានគ្រឿងគាង
ភាមកាល ពាក្យមានទីបំផុត ពាក្យមានប្រយោជន៍ ។ ខ្ញុំនោះ ជា
កវៀរចាកការផ្តល់ផ្តាច់ខ្លួនដល់តាមនិងកូតតាម ជាអ្នកបរិភោគកត្តតែម្តង
វៀរចាកការបរិភោគក្នុងពត្រី វៀរចាកការបរិភោគក្នុងវេលាវិកាល វៀរ
ចាកការរាំ ច្រៀង ច្រកំ និងការមើលខ្សែវង្សដែលជាសត្រូវដល់កុសល
ធម៌ វៀរចាកការប្រដាប់តាក់តែង ស្អិតស្អាង (ពងកាយ) ដោយផ្តា
កម្រងគ្រឿងក្រអូប និងគ្រឿងលាបផ្សេងៗ វៀរចាកការដេកអង្គុយលើ
សេនាសនៈដ៏ខ្ពស់ និងសេនាសនៈដ៏ប្រសើរ វៀរចាកការទទួលមាន
និងប្រាក់ វៀរចាកការទទួលស្រូវស្រស់ វៀរចាកការទទួលសាច់ធរ
វៀរចាកការទទួលស្រីនិងក្មេងស្រី វៀរចាកការទទួលខ្ញុំស្រីនិងខ្ញុំប្រុស

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបបណ្ណសកំ

អដេឡកប្បដិក្ខហណា បដិវរតោ អហោសី កុក្ក-
 ដស្សកប្បដិក្ខហណា បដិវរតោ អហោសី ហត្ថុត-
 វាស្សវលវប្បដិក្ខហណា បដិវរតោ អហោសី ខេត្ត-
 វត្តប្បដិក្ខហណា បដិវរតោ អហោសី ទូតេយ្យបហ័-
 ណាតមនាធុយោតា បដិវរតោ អហោសី កយវិក្កយា
 បដិវរតោ អហោសី តុលាក្ខដកំសក្ខដមាណក្ខដា
 បដិវរតោ អហោសី ឧក្កោដនវព្វននិកតិសារិយោតា
 បដិវរតោ អហោសី ឆេននវតតន្ធនវបរាមោសអាណ-
 បសហសាការា បដិវរតោ អហោសី ។ សោ
 សន្តុដ្ឋា អហោសី កាយបរិហារិកេន ចីវរេន កុច្ឆិ-
 បរិហារិកេន បិណ្ឌាទាតេន យេន យេនេវ បក្កមី
 សមាទាយេវ បក្កមី ។ សេយ្យជាបិ នាម បត្តិ
 សក្កណា យេន យេនេវ ខេតិ សបត្តការោ វ
 ខេតិ វរិមេវ ខោ អហំ អារុសោ សន្តុដ្ឋា អហោសី
 កាយបរិហារិកេន ចីវរេន កុច្ឆិបរិហារិកេន បិណ្ឌាទា-
 តេន យេន យេនេវ បក្កមី សមាទាយេវ បក្កមី ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរបណ្ណសកៈ

វៀរចាកការទទួលពរពន្លឺចៀម វៀរចាកការទទួលមាននិវ្រ្មណ៍ វៀរ
ចាកការទទួលដីគោសេនេឃ្លាលនិវ្រ្មណ៍សេនេញ្ញី វៀរចាកការទទួលស្រែនិវ្រ្មណ៍
ចំការ វៀរចាកការប្រកបកិច្ចជាទូតនាំសំបុត្រទៅមក វៀរចាកការលក់ដូរ
វៀរចាកការធាបុកដោយជញ្ជីន ធាបុកដោយភាជន៍មាស ធាបុក
ដោយរង្វាស់ ជាអ្នកវៀរចាកការសើរី បញ្ចាត បន្ទំ កោងកាច
វៀរចាកការកាត់ (នូវអវយវៈមានដៃជាដើម) សម្លាប់ចាប់ចង ធ្វើមនុស្ស
ឲ្យរង្វើនផ្លូវ ឬនកំហែងយកទ្រព្យ ។ ខ្ញុំនោះ ជាអ្នកសន្តោស ដោយចីវរ
គ្រឿងរក្សាកាយ ដោយបិណ្ឌបាតជាគ្រឿងរក្សាផ្លូវ បើដើរចេញទៅទី
ណា ។ ក៏កាន់យកវត្ថុចីវរនិងបិណ្ឌបាតនោះដើរចេញទៅ ។ ដូចសត្វ
បក្សី ហើរទៅកាន់ទីណា ។ ដោយតែស្លាបនិងរោមរបស់ខ្លួនប៉ុណ្ណោះ
យ៉ាងណា ម្នាលភារិសា ខ្ញុំជាអ្នកសន្តោស ដោយចីវរជាគ្រឿងរក្សា
កាយ ដោយបិណ្ឌបាតជាគ្រឿងរក្សាផ្លូវ បើចេញទៅទីណា ។ ក៏កាន់
យកវត្ថុចីវរនិងបិណ្ឌបាតដើរចេញទៅប៉ុណ្ណោះ យ៉ាងនោះដែរ ។

អនុបវេទន្តស្ស ធីសោធនសុត្តេ អរិយសីលក្ខន្ធសមន្តាគតកា

(១៧៣) សោ ឥមំនោ អរិយេន សីលក្ខន្ធន
 សមម្ហាគតោ អជ្ឈិតំ អនុវេទន្តសុខំ បដិសំវេទេសី ។
 សោ ចក្កុនា រូបំ ទិស្វា ន ទិមិត្តត្តាហី អហោសី
 នានុព្យាញនត្តាហី យត្វាធិករណាមេនំ^(១) ចក្កុន្ទ្រិយំ
 អសុវុតំ វិហារនំ អភិជ្ឈានោមនស្សា ទាបកា អក្កិ-
 សលា ធម្មា អម្ពាស្សវេយ្យំ តស្ស សំវាទយ បដិបដ្ឋី
 រក្ខំ ចក្កុន្ទ្រិយំ ចក្កុន្ទ្រិយេ សំវរំ អាបដ្ឋី សោគន
 សន្ថំ សុត្វា ... យានេន គន្ធិ យាយិត្វា ... ជិវ្ហាយ
 រសំ សាយិត្វា ... កាយេន ដោជ្ឈន្ធិ ដុសិត្វា ... មនសា
 ធម្មំ វិញ្ញាយ ន ទិមិត្តត្តាហី អហោសី នានុព្យាញ-
 នត្តាហី យត្វាធិករណាមេនំ មន្ទ្រិយំ អសុវុតំ
 វិហារនំ អភិជ្ឈានោមនស្សា ទាបកា អក្កិសលា
 ធម្មា អម្ពាស្សវេយ្យំ តស្ស សំវាទយ បដិបដ្ឋី រក្ខំ
 មន្ទ្រិយំ មន្ទ្រិយេ សំវរំ អាបដ្ឋី ។

១ ឧ. យកោធិករណាមេនំ ។

អនុបទវគ្គ ធរិសោធនសូត្រ ការបរិបូណ៌ដោយសីលក្នុងដ៏ប្រសើរ

(១៧៣) ខ្ញុំនោះ បរិបណិដោយសីលក្នុងដ៏ប្រសើរនេះ ហើយ

ទទួលសេចក្តីសុខដែលមិនមានទោសក្នុងសន្តាន ។ ខ្ញុំនោះ ឃើញរូប

ដោយភ្នែក ក៏មិនប្រកាន់នូវនិមិត្ត មិនប្រកាន់នូវអនុញ្ញាត្តនៈឡើយ

អកុសលធម៌ទាំងឡាយដ៏លាមក គឺអភិជ្ឈានិន្ទោមនស្ស គប្បីជាប់

តាមនូវបុគ្គល ព្រោះហេតុមិនសង្រួមនូវចក្ខុន្ត្រីយណា ខ្ញុំក៏ប្រតិបត្តិ

ដើម្បីសង្រួមនូវចក្ខុន្ត្រីយនោះ រក្សានូវចក្ខុន្ត្រីយ ដល់នូវការសង្រួមក្នុង

ចក្ខុន្ត្រីយ ពួសំឡេងដោយគ្រចៀក... ផុតនិរោធដោយច្រមុះ... ទទួល

រសដោយអណ្តាត... ពាល់ត្រូវនូវដៃដូរដោយកាយ... ដឹងធម្មារម្មណ៍

ដោយចិត្ត ក៏មិនប្រកាន់នូវនិមិត្ត មិនប្រកាន់នូវអនុញ្ញាត្តនៈឡើយ ធម៌

ទាំងឡាយជាអកុសលដ៏លាមក គឺអភិជ្ឈានិន្ទោមនស្ស គប្បីជាប់តាម

នូវបុគ្គល ព្រោះហេតុមិនសង្រួមនូវមន្ត្រីយណា ខ្ញុំក៏ប្រតិបត្តិ ដើម្បី

សង្រួមនូវមន្ត្រីយនោះ រក្សានូវមន្ត្រីយ ដល់នូវការសង្រួម ក្នុង

មន្ត្រីយ ។

(១៧២) សោ នមិធា អរិយេន នេវុទ្ធិយសំវរេន
 សមម្ពាគតោ អជ្ជត្តំ អព្យាសេកសុខំ បដិសំវេទេសី ។
 អភិក្កន្តេ^(១) បដិក្កន្តេ សម្មជាទការី អហោសី
 អាណាភិកេ វិណាភិកេ សម្មជាទការី អហោសី
 សម្មត្តិកេ បសារិកេ សម្មជាទការី អហោសី សង្ឃ-
 ដិបត្តចំវរិយារណោ សម្មជាទការី អហោសី អសិកេ
 បិកេ ទាយិកេ សាយិកេ សម្មជាទការី អហោសី
 ឧត្តារប្បស្សវិកេ ម្មេ សម្មជាទការី អហោសី គកេ
 បិកេ និសិទ្ធនេ សុត្តេ ជាទិកេ កាសិកេ តុណ្ហិកាវេ
 សម្មជាទការី អហោសី ។

(១៧៣) សោ នមិធា ច អរិយេន សីលត្តន្តេន ស-
 មម្ពាគតោ នមិធា ច អរិយេន នេវុទ្ធិយសំវរេន សមម្ពា-
 គតោ នមិធា ច អរិយេន សតិសម្មជញ្ញេន សមម្ពាគ-
 តោ វិវិក្កំ សេនាសនំ ភជី អរញ្ញំ វត្តម្បុលំ បត្តតំ កណ្តំ
 តិរុតុហំ សុសានំ វេនបត្តំ អញ្ញោកាសំ បលាល-
 ប្បញ្ញំ ។ សោ បញ្ញាកត្តំ បិណ្ឌិតាមប្បដិក្កន្តោ និសីទិ

១ ឧ. ម. សោ អភិក្កន្តេ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបេសណ្ណសក្ការៈ

[១៧] ខ្ញុំនោះ បរិច្ចណិ ដោយការសង្រួមក្នុងឥន្ទ្រិយដ៏ប្រសើរ
 នេះ ហើយបានទទួលនូវសេចក្តីស្ងប់មិនមានទុក្ខក្នុងសន្តាន ។ ខ្ញុំមាន
 ភរិយាដ៏ឆ្លាស់ ក្នុងការឈាន៧មុខ ឈានថយក្រោយ ខ្ញុំមាន
 ភរិយាដ៏ឆ្លាស់ ក្នុងការមើល៧មុខ ឆាកមើល៧ទាំង ខ្ញុំមាន
 ភរិយាដ៏ឆ្លាស់ ក្នុងការបត់ដៃចូល និងលាវដៃចេញ ខ្ញុំមានភរិយាដ៏ឆ្លាស់
 ក្នុងការប្រើប្រាស់សង្ស័យ បាត្រ ចីវរ ខ្ញុំមានភរិយាដ៏ឆ្លាស់
 ក្នុងការស៊ី ផឹក ទំពា ទទួលរស ខ្ញុំមានភរិយាដ៏ឆ្លាស់ ក្នុងការធ្វើ
 ទូលាវ បស្សាវ ខ្ញុំមានភរិយាដ៏ឆ្លាស់ ក្នុងការដើរ ឈរ អង្គុយ
 ដេកលក់ ក្អក់ និងយាយ នៅស្ងៀម ។

[១៧៩] ខ្ញុំនោះ បរិច្ចណិ ដោយសីលក្នុងដ៏ប្រសើរនេះផង
 បរិច្ចណិ ដោយឥន្ទ្រិយសំរិះដ៏ប្រសើរនេះផង បរិច្ចណិ ដោយសតិ និង
 សម្បជញ្ញៈដ៏ប្រសើរនេះផង ក៏ពន្យល់នៅនឹងសេនាសនៈដ៏ស្ងួត គឺ
 ព្រៃ ម្លប់ឈើ ភ្នំ ញកភ្នំ ព្រៃស្មូសាន ផងព្រៃ ទីវាល គំនរចំបើង ។
 ខ្ញុំនោះ ត្រឡប់មកពីបិណ្ឌបាតវិញ ក្នុងវេលាក្រោយភក្តី ក៏អង្គុយ

អនុបទវច្ឆស្ស ធីសោធនសុត្តេ ណាណាថា

បស្សន្តំ អាកុដិត្វា ខុដ្ឋំ កាយំ បណិទាយ បរិមុខំ
 សតី ខុបដ្ឋិបេត្វា ។ សោ អភិជ្ឈំ លោកេ
 បហាយ វិគតាភិជ្ឈេន ចេតសា វិហាសី អភិជ្ឈាយ
 ចិត្តំ បរិសោធនសី ព្យាថាទប្បនោសំ បហាយ អព្យា-
 បន្នចិត្តោ វិហាសី សព្វប្បណាក្ខតហិតានុកម្មំ ព្យាថា-
 ទប្បនោសា ចិត្តំ បរិសោធនសី មីនមិទ្ធិ បហាយ
 វិគតមីនមិទ្ធា វិហាសី អាលោកេសញ្ញា សតោ សម្ប-
 ជាទោ មីនមិទ្ធា ចិត្តំ បរិសោធនសី ខុទ្ធចកកេច្ឆំ
 បហាយ អនុទ្ធតោ វិហាសី អជ្ឈន្តំ វុបសន្តចិត្តោ
 ខុទ្ធចកកេច្ឆា ចិត្តំ បរិសោធនសី វិចិត្តិច្ឆំ បហាយ
 តិណ្ណិវិចិត្តិច្ឆោ វិហាសី អកម៌កម៌ី កុសលេសុ
 ធម្មេសុ វិចិត្តិច្ឆាយ ចិត្តំ បរិសោធនសី ។

[១៧៦] សោ បញ្ច^(១) ដីវរណោ បហាយ ចេតសោ

ខុបត្ថិលេសេ បញ្ញាយ ខុទ្ធលីកេរណោ វិវិច្ឆេ កាមេហិ

១ ខ. គមេ បញ្ច ពិភិ ទិស្សតិ ។ ម. សោ ពិមេ បញ្ច ពិភិ ទិស្សតិ ។

អនុបទវន្ត ធរិសោធនសូត្រ ការពោលអំពីឈាន

ព្រានក្នុងតម្រង់កាយឲ្យត្រង់ តាំងសតិចំពោះទៅរកកម្មដ្ឋាន ។ ខ្ញុំនោះ

លះបង់នូវអភិជ្ឈកុណៈលាកចេញ មានចិត្តប្រាសចាកអភិជ្ឈា ដម្រះចិត្ត

ចាកអភិជ្ឈា លះបង់នូវព្យាបាទនិងសេចក្តីប្រទូស្ត មានចិត្តមិនព្យាបាទ

ជាអ្នកអនុគ្រោះដោយប្រយោជន៍ដល់ពួកសត្វ ដម្រះចិត្តចាកព្យាបាទនិង

សេចក្តីប្រទូស្ត លះបង់ជីនមិទ្ធិៈ ប្រាសចាកជីនមិទ្ធិៈ មានសេចក្តី

សំគាល់នូវពន្លឺ មានសតិ និងសម្បជញ្ញាៈ ដម្រះចិត្តចាកជីនមិទ្ធិៈ លះបង់

ទទួចកក្កចៈ មិនមានចិត្តអវណ្ណតអណ្ណន៍ មានចិត្តស្ងប់រម្ងាប់ក្នុងសន្តាន

ដម្រះចិត្តចាកទទួចកក្កចៈ លះបង់វិចកិច្ចា ឆ្លងផុតវិចកិច្ចា មិនឆ្លើង

ឆ្ងល់ ក្នុងធម៌ទាំងឡាយជាកុសល ដម្រះចិត្តចាកវិចកិច្ចា ។

(១៧៦) ខ្ញុំនោះ លះបង់នូវនិវរណៈទាំង៥ដែលជាឧបកិលេសរបស់

ចិត្ត ជាធម្មជាតិធ្វើប្រាថ្នាឲ្យមានកម្លាំងថយចុះ ស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបេសណ្ណសកំ

វិវិច្ច អកុសលេហិ ធម្មេហិ សវិតក្កំ សវិតារំ
 វិវេកេជំ បីតិសុខំ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហាសី
 វិតក្កវិចារាជំ រូបសមា អជ្ឈត្តំ សម្បសាទនំ ចេតសោ
 ឯកោទិការំ អវិតក្កំ អវិចារំ សមាធិជំ បីតិសុខំ
 ទុតិយំ ឈានំ ... តតិយំ ឈានំ ... ចតុត្ថំ ឈានំ
 ឧបសម្បជ្ជ វិហាសី ។

[១៧៧] សោ^(១) ឯវំ សមាហិតេ ចិត្តេ បរិសុទ្ធ
 បរិយោទានេ អនន្តរណោ វិតត្ថបក្កិលេសេ មុទុក្ខតេ
 កម្មនិយេ បិតេ អាទេញ្ចប្បត្តេ អាសវនំ មយញ្ញា-
 ណាយ ចិត្តំ អភិទិញ្ញាមេសី ។ សោ វេទំ ទុក្ខន្តិ
 យថាក្ខតំ អន្តញ្ញាសី អយំ ទុក្ខសមុទយោតិ យថាក្ខតំ
 អន្តញ្ញាសី អយំ ទុក្ខនិរោធាតិ យថាក្ខតំ អន្តញ្ញា-
 សី អយំ ទុក្ខនិរោធតាមិនំ បដិបទានិ យថាក្ខតំ
 អន្តញ្ញាសី វេមេ អាសវនិ យថាក្ខតំ អន្តញ្ញាសី
 អយំ អាសវសមុទយោតិ យថាក្ខតំ អន្តញ្ញាសី
 អយំ អាសវនិរោធាតិ យថាក្ខតំ អន្តញ្ញាសី

១ ឧ. លោកិ ៩ ទិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណសកៈ

ស្ងាត់ចាកអកុសលធម៌ទាំងឡាយ ក៏ចូលដល់បឋមជ្ឈាន ដែលមានវិភក្តៈ
 វិចារៈ និងបីតិ សុខៈ ដែលកើតពីវិវេក ព្រោះម្យាប័ន្ទវិភក្តៈ និង
 វិចារៈ ក៏ចូលដល់ទុតិយជ្ឈាន ប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លាក្នុងសន្តាន
 មានសភាពជាចិត្តខ្ពស់ឯក មិនមានវិភក្តៈនិងវិចារៈទេ មានតែបីតិនិង
 សុខៈ ដែលកើតពីសមាធិប៉ុណ្ណោះ... ចូលដល់តតិយជ្ឈាន... ចូល
 ដល់ចតុត្ថជ្ឈាន សម្រេចសម្រាន្តនៅដោយឥរិយាបថ ។

(ទ:៧) កាលបើចិត្តតាំងមាំ បរិសុទ្ធ ផុតផង មិនមានទីទួល
 គឺកិលេស ប្រាសចាកទុក្ខកិលេស មានសភាពជាចិត្តទន់ គួរដល់
 ការវិនិច្ឆ័យ ជាចិត្តនឹងផឹង មិនវិជ្ជុយដោយការម្នាញ់យ៉ាងនេះហើយ ខ្ញុំ
 នោះ ក៏បង្កើនចិត្ត៧ដើម្បីប្រាជ្ញាជាគ្រឿងអសវនកាសវៈទាំងឡាយ ។
 ខ្ញុំនោះដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជាទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជា
 ហេតុនាំឱ្យកើតទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជាសេចក្តីរលត់ទុក្ខ ដឹង
 ច្បាស់តាមពិតថា នេះបដិបទាជាដំណើរទៅកាន់សេចក្តីរលត់ទុក្ខ ដឹង
 ច្បាស់តាមពិតថា នេះជាពួកកាសវៈ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជា
 ហេតុនាំឱ្យកើតកាសវៈ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជាសេចក្តីរលត់កាសវៈ

អនុបទវត្ថុស្ស ធីសោធនសុត្តេ អាសវ្ភយញ្ញាណំ

អយំ អាសវ្ភនិរោធតកាមិនំ បដិបទានតំ យថាក្កតំ

អន្តញ្ញាសី ។ តស្ស មេ ឃំ ជានតោ ឃំ បស្សតោ

កាមាសវាបិ ចិត្តំ វិមុច្ចិត្តំ កវាសវាបិ ចិត្តំ វិមុច្ចិត្តំ

អវិជ្ជាសវាបិ ចិត្តំ វិមុច្ចិត្តំ វិមុត្តស្មី វិមុត្តមតិ ញ្ញាណំ

អយោសី ខំណា ជានតំ វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ កតំ

ករណីយំ មោឃំ វត្តត្តាយាតិ អន្តញ្ញាសី ។

ឃំ ទោ មេ អាវុសោ ជានតោ ឃំ បស្សតោ

វមស្មិត្តា សវិញ្ញាណកេ កាយេ ពហិទ្ធា ច

(១)

សព្វនិមិត្តសុ អហដ្ឋារមមដ្ឋារមាណុសយា សុស-

ម្មហតាតិ ។ តស្ស ភិក្ខុវេ ភិក្ខុវោ សាធូតិ

កាសិតំ អភិនិទ្ធិតតំ អនុមោទិតតំ ។ សាធូតិ

កាសិតំ អភិនិទ្ធិត្តា អនុមោទិត្តា ឃំមស្ស វចនីយោ

លាភា វោ វាវុសោ សុលទ្ធិ វោ អាវុសោ

១ ម. សុតិ ឧ ទំស្សតិ ។

អនុបទវត្ថុ ធរិតិសោធនសុត្រ អាសវព្វយញ្ញាណ

ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះបដិបទជាដំណើរទៅកាន់សេចក្តីរលត់អាស-
 វៈ ។ កាលខ្ញុំនោះ ដឹងយ៉ាងនេះ ឃើញយ៉ាងនេះ ចិត្តក៏រួចចាកកាមា-
 សវៈផង ចិត្តក៏រួចចាកកវសវៈផង ចិត្តក៏រួចចាកអវិជ្ជាសវៈផង កាលបើ
 ចិត្តរួចស្រឡះហើយ ខ្ញុំក៏មានញាណ (ដឹងច្បាស់) ថា ចិត្តរបស់អាត្មា
 អញរួចស្រឡះហើយ ខ្ញុំបានដឹងច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ ព្រហ្មចរិយៈ
 អាត្មាអញបាននៅរួចហើយ ក៏ចម្រើនស្រួលធ្វើអាត្មាអញបានធ្វើរួចហើយ
 មិនមានកិច្ចដទៃក្រៅពីនេះទៀតទេ ។ ក៏ក្នុងនោះនិយាយថា ម្ចាស់អាវុសោ
 កាលបើខ្ញុំដឹង យ៉ាងនេះ ឃើញយ៉ាងនេះ ខ្ញុំក៏ដកមួកស្រោចមមង្គារខាតា-
 នុស័យ ក្នុងកាយដែលប្រកបដោយវិញ្ញាណនេះផង ក្នុងនិមិត្តទាំងអស់
 ខាងក្រៅនេះផង ។ ម្ចាស់ក៏កុំទាំងឡាយ ក៏កុំត្រូវត្រេកអរ អនុមោទនា
 នឹងភាសិតរបស់ក៏ក្នុងនោះថា សាធុ ។ លុះក៏កុំត្រេកអរ អនុមោទនា
 នឹងភាសិតថា សាធុ ហើយ ត្រូវនិយាយថា ម្ចាស់អាវុសោ យើង
 ពេញជាមានលាភ ម្ចាស់អាវុសោ អត្តភាពជាមនុស្សយើងបានល្អហើយ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបបទស្កានំ

យេ មយំ អាយស្មន្តំ តានិសំ សុត្រហ្មហារី សម-

នុបស្សាមាតិ^(១) ។ វេទមកេច ភកវា អត្តមនា តេ

ភិក្ខុ ភកវតោ ភាសិតំ អភិទន្ធន្តំ ។

ធរិសោធនសុត្តំ ទុតិយំ និទ្ទិតិ ។

១ ន. ព្រហ្មហារី បស្សមាតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបិណ្ណសកៈ

ដោយយើងបានឃើញលោកមានអាយុ, ជាអ្នកប្រព្រឹត្តធម៌ល្អប្រាកដ

ដូច្នោះ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ បានសំដែងសូត្រនេះចប់ហើយ ភិក្ខុ

ទាំងនោះ ក៏មានសេចក្តីពេញចិត្ត ត្រេកអរនឹងភាសិតរបស់ព្រះមាន

ព្រះភាគ ។

ចប់ ធម៌សោធនសូត្រ ទី ២ ។



តិរិយំ សប្បវិសសុតំ

(១៧៨) ឯវុទ្ធិ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ កកវា
សាវត្ថុយំ វិហារតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អា-
រាមេ ។ ត្រាតខោ កកវា ភិក្ខុ អាមន្តេសិ ភិក្ខុវោតិ ។
កនទន្តេតិ តេ ភិក្ខុ កកវតោ បច្ចុស្សោសុំ ។ កកវា
ឯតទវោច សប្បវិសធម្មញ្ញំ វោ ភិក្ខុវេ ទេសេស្សាមិ
អសប្បវិសធម្មញ្ញំ តំ សុណាថ សាធុកំ មនសិករោថ
កាសិស្សាមីតិ ។ ឯវំ កន្តេតិ ខោ តេ ភិក្ខុ កកវតោ
បច្ចុស្សោសុំ ។

(១៧៩) កកវា ឯតទវោច កកមោ ច
ភិក្ខុវេ អសប្បវិសធម្មោ ។ វេទ ភិក្ខុវេ អ-
សប្បវិសោ ឧប្បាគុណា បព្វជិតោ ហោតិ ។ សោ
វេតិ បដិសព្វិក្ខុតិ អហំ ខោម្ហំ ឧប្បាគុណា

សប្បុរិសសូត្រ ទី ៣

(១៧៨) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ គង់ក្នុងវត្តដេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះ ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ហៅពួកភិក្ខុថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ បានទទួលព្រះពុទ្ធដីតា របស់ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ។ ព្រះមានព្រះភាគបានត្រាស់ពាក្យនេះថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គថាគត នឹងសំដែងនូវសប្បុរិសធម៌នឹងអសប្បុរិសធម៌ដល់អ្នកទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរស្តាប់ធម៌នោះ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តឲ្យប្រពៃចុះ គថាគតនឹងសំដែង ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលត្រង់ត្រាប់តាសិតរបស់ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។

(១៧៩) ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នោះថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះអសប្បុរិសធម៌ តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងលោកនេះ មានមនុស្សអសប្បុរិស ចេញចាកត្រកូលខ្ពស់^(១) ហើយបួស។ អសប្បុរិសនោះ ពិចារណាឃើញដូច្នោះថា អញចេញពីត្រកូលខ្ពស់

១ ត្រកូលខ្ពស់ មាន ២ ជីវនិយត្រកូល ១ ព្រាហ្មណត្រកូល ១ ។ អន្លិកថា ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបបណ្ណសកំ

បព្វជិតោ វេមេ បនពោ ភិក្ខុ ន ឧប្បាគុលា
 បព្វជិតាតិ ។ សោ តាយ ឧប្បាគុលីនតាយ
 អត្តានុក្កសេតិ បរំ វម្មេតិ អយំ ភិក្ខុវេ អសប្ប-
 វសធម្មោ ។ សប្បវសោ ច ខោ ភិក្ខុវេ វតិ
 បដិសញ្ញាតិ ន ខោ ឧប្បាគុលីនតាយ លោក-
 ធម្មា វ បរិក្ខយំ កច្ចន្តិ ធាសធម្មា វ បរិក្ខយំ
 កច្ចន្តិ មោហធម្មា វ បរិក្ខយំ កច្ចន្តិ ធា ចេបិ
 ឧប្បាគុលា បព្វជិតោ ហោតិ សោ ច ហោតិ ធម្មា-
 នុធម្មប្បដិបន្នោ សាមីចប្បដិបន្នោអ នុធម្មចារី សោ
 តត្ថ បុដ្ឋោ សោ តត្ថ ពាសំសោតិ ។ សោ បដិបទំយេវ
 អន្តរំ ករិត្តា តាយ ឧប្បាគុលីនតាយ លេវត្តានុក្កសេតិ
 ន បរំ វម្មេតិ អយំ ភិក្ខុវេ សប្បវសធម្មោ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរបណ្ណសព្វៈ

មកបួស ឯពួកភិក្ខុដទៃទាំងនេះ មិនមែនចេញពីត្រកូលខ្ពស់មក
 បួសទេ ។ អសប្បវាសនោះ រមែងលើកខ្លួនឯង បន្ទះបង្កាបអ្នកដទៃ
 ព្រោះតែខ្លួនមានត្រកូលខ្ពស់នោះ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯងឈ្មោះថា
 អសប្បវាសធម៌ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ឯសប្បវាសតែងពិចារណាយើញ
 ដូច្នោះថា លោកធម៌ទាំងឡាយ អស់ទៅក្តី ទោសធម៌ទាំងឡាយ អស់
 ទៅក្តី មោហធម៌ទាំងឡាយ អស់ទៅក្តី មិនមែនព្រោះតែកើតក្នុងត្រកូល
 ខ្ពស់ទេ ប្រសិនបើ បុគ្គលមិនចេញចាកត្រកូលខ្ពស់មកបួសទេ តែអ្នក
 នោះប្រតិបត្តិធម៌តាមធម៌ ប្រតិបត្តិគួរដល់សេចក្តីកោតក្រែង ប្រតិបត្តិ
 សមគួរតាមធម៌ ភិក្ខុនោះ គួរជាទីបូជារបស់ភិក្ខុទាំងនោះ ភិក្ខុនោះ
 គួរជាទីសរសើររបស់ភិក្ខុទាំងនោះ ។ ភិក្ខុនោះធ្វើនូវបដិបត្សឲ្យតាំង
 នៅខាងក្នុង ហើយមិនតម្លើងខ្លួនឯង មិនបន្ទះបង្កាបអ្នកដទៃ ព្រោះ
 ហេតុតែខ្លួនកើតក្នុងត្រកូលខ្ពស់នោះឡើយ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះ
 ឯង ឈ្មោះថាសប្បវាសធម៌ ។

អប្បវរុទ្ធស្ស សប្បវិសុត្តេ សប្បវិសាសប្បវិសទ្ធា

១៨០) បុន ចបរំ ភិក្ខុវេ អសប្បវិសោ មហា-
 កុលា បព្វជិតោ ហោតិ មហាកោតកុលា បព្វជិតោ
 ហោតិ ឧទ្ធការកោតកុលា បព្វជិតោ ហោតិ ។ សោ
 ភតិ បដិសញ្ញក្ខតិ អហំ ខោម្ហិ ឧទ្ធការកោតកុលា
 បព្វជិតោ វមេ បទញ្ញោ ន ឧទ្ធការកោតកុលា បព្វជិ-
 តាតិ ។ សោ តាយ ឧទ្ធការកោតតាយ អត្តានុក្កិសេតិ
 បរំ វម្ហតិ អយម្ហិ ភិក្ខុវេ អសប្បវិសទម្ហោ ។
 សប្បវិសោ ច ខោ ភិក្ខុវេ ភតិ បដិសញ្ញក្ខតិ
 ន ខោ ឧទ្ធការកោតតាយ លោកទម្ហា វ បរិក្ខុ-
 យំ កច្ឆន្តិ ទោសទម្ហា វ បរិក្ខុយំ កច្ឆន្តិ
 មេហទម្ហា វ បរិក្ខុយំ កច្ឆន្តិ ទោ ចេបិ ឧទ្ធការ-
 កោតកុលា បព្វជិតោ ហោតិ សោ ច ហោតិ
 ទម្ហានុទម្ហប្បដិបទ្ហោ សាមិចប្បដិបទ្ហោ អនុទម្ហាវិ
 សោ ភត្ត បុដ្ឋោ សោ ភត្ត ទាសំសោតិ ។

អនុបទេស្ត ឈប្បវេសន្ត ធម្មរបស់ឈប្បវេសន្តអនុបទេស

(១៨០) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត មនុស្សអសប្បវេសចេញ
 ចាកមហាត្រកូល^(១) មកបួស ចេញចាកមហាភោគត្រកូល^(២) មកបួស
 ចេញចាកទឡារភោគត្រកូល^(៣) មកបួស ។ អសប្បវេសនោះ ពិចារណា
 ឃើញដូច្នោះ អញចេញចាកទឡារភោគត្រកូលមកបួស ឯពួកភិក្ខុ
 ដទៃទាំងនេះ មិនមែនចេញចាកទឡារភោគត្រកូលមកបួសទេ ។ អសប្ប
 វេសនោះ រមែងលើកតម្កើងខ្លួនឯង បន្តិះបន្តាប់អ្នកដទៃ ព្រោះតែខ្លួន
 កើតក្នុងទឡារភោគត្រកូលនោះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឈ្មោះថាអ
 សប្បវេសធម៌ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សប្បវេសតែងពិចារណាឃើញដូច្នោះ
 ថា លោកធម៌ទាំងឡាយ អស់ទៅក្តី ទោសធម៌ទាំងឡាយ អស់ទៅក្តី
 មោហធម៌ទាំងឡាយ អស់ទៅក្តី មិនមែនព្រោះតែកើតក្នុងទឡារភោគ
 ត្រកូលនោះឡើយ ប្រសិនបើបុគ្គល មិនចេញចាកទឡារភោគត្រកូល
 មកបួសទេ តែជាមនុស្សប្រតិបត្តិភាមធម៌ សមគួរដល់ធម៌ ប្រតិបត្តិ
 ដោយសេចក្តីកោតក្រែង ប្រព្រឹត្តិភាមធម៌ ភិក្ខុនោះ គួរជាទីបូជា
 របស់ភិក្ខុទាំងនោះ ភិក្ខុនោះ គួរជាទីសរសើររបស់ភិក្ខុទាំងនោះ ។

១ មហាត្រកូល គឺខត្តិយត្រកូល ១ ព្រាហ្មណត្រកូល ១ វេស្សត្រកូល ១ ។ ២ មហាភោគ
 ត្រកូល គឺត្រកូលដែលបរិបូណ៌ដោយកោនៈច្រំន ។ ៣ ទឡារភោគត្រកូល គឺត្រកូលដែល
 ពេញដោយកោនៈធំប្រសើរលើសលប់ ។ អន្តិកថា ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ខបរិបណ្ណសកំ

សោ បដិបទំយេវ អន្តរំ កក្កុវេ តាយ ឧទ្ធការកោត-
តាយ នេវត្តានុក្កិសេតិ ន បរំ វម្ពេតិ អយម្បិ
កិក្កុវេ សប្បុរិសធម្មោ ។

[១៨១] បុន ចបរំ កិក្កុវេ អសប្បុរិសោ ញាតោ
ហោតិ យសស្សី ។ សោ វេតិ បដិសញ្ញក្កុតិ
អហំ ខោម្ហិ ញាតោ យសស្សី វមេ ចនព្វោ
កិក្កុ អប្បញ្ញតា អប្បសក្កាតិ ។ សោ តេន
ញាតត្ថេន អត្តានុក្កិសេតិ បរំ វម្ពេតិ អយម្បិ
កិក្កុវេ អសប្បុរិសធម្មោ ។ សប្បុរិសោ ច ខោ
កិក្កុវេ វេតិ បដិសញ្ញក្កុតិ ន ខោ ញាតត្ថេន
លោកធម្មា វា បរិក្កយំ កច្ចន្តិ នោសធម្មា វា
បរិក្កយំ កច្ចន្តិ មោហធម្មា វា បរិក្កយំ កច្ចន្តិ
នោ ចេថិ ញាតោ ហោតិ យសស្សី សោ
ច ហោតិ ធម្មានុធម្មប្បដិបទ្ធោ សាមិចប្បដិបទ្ធោ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណសកៈ

ភិក្ខុនោះ ធ្វើនូវបដិបទ្យតាំងនៅខាងក្នុង ហើយមិនលើកតម្កើង
ខ្លួនឯង មិនបន្តបង្ហាបង្ហូរដទៃ ព្រោះតែខ្លួនកើតក្នុងទង្សារភោគក្រកូល
នោះទេ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯង ឈ្មោះថាសប្បវាសធម៌ ។

(១៨១) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត អសប្បវាស ជាអ្នកមាន

កេរ្តិ៍ឈ្មោះ មានយសបរិវារ ។ អសប្បវាសនោះ តែងពិចារណាយើញ
ដូច្នេះថា អាត្មាអញជាអ្នកមានកេរ្តិ៍ឈ្មោះ មានយសបរិវារ ឯពួកភិក្ខុ
ដទៃទាំងនេះ មិនមានកេរ្តិ៍ឈ្មោះ មានបុណ្យសក្តិភិច ។ អសប្បវាស
នោះ រមែងលើកតម្កើងខ្លួនឯង បន្តបង្ហាបង្ហូរដទៃ ព្រោះតែខ្លួនមាន
កេរ្តិ៍ឈ្មោះនោះ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯង ឈ្មោះថាអសប្បវាស-
ធម៌ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ឯសប្បវាស តែងពិចារណាយើញដូច្នេះថា
លោកធម៌ទាំងឡាយ អស់ទៅក្តី ទោសធម៌ទាំងឡាយ អស់ទៅក្តី មោហ-
ធម៌ទាំងឡាយ អស់ទៅក្តី មិនមែនព្រោះតែខ្លួនមានកេរ្តិ៍ឈ្មោះឡើយ
ប្រសិនបើបុគ្គលមិនមានកេរ្តិ៍ឈ្មោះ មិនមានយសបរិវារទេ តែគេជា
អ្នកប្រតិបត្តិភាមធម៌ សមគួរដល់ធម៌ ប្រតិបត្តិដោយសេចក្តីកោតក្រែង

អនុបវត្តស្ស សប្បវិន្ទយេ សប្បវិន្ទយសិទ្ធិ

អនុបវត្តស្ស សោ តត្ថ បុរិសោ សោ តត្ថ មាសិ
សោតិ ។ សោ បដិបទិយេវ អន្តរំ ករិត្យា តេន
ញាតត្តេន ទេវត្តានុក្កិសេតិ ន បរិ វម្ពេតិ អយម្ប
ភិក្ខុវេ សប្បវិន្ទយេ ។

(១៨២) បុន ចបរំ ភិក្ខុវេ អសប្បវិន្ទោ លាភី
ហោតិ ចិវវបិណ្ណានាតសេនាសនតិលានប្បច្ចយកេសជ្ជ-
បរិក្ការាវំ ។ សោ នតិ បដិសញ្ញត្តតិ អហំ ខោម្ហិ
លាភី ចិវវបិណ្ណានាតសេនាសនតិលានប្បច្ចយកេសជ្ជ-
បរិក្ការាវំ នមេ បនព្វោ ភិក្ខុ ន លាភិយោ ចិ-
វវបិណ្ណានាតសេនាសនតិលានប្បច្ចយកេសជ្ជបរិក្ការ-
នន្តិ ។ សោ តេន លាភេន អត្តានុក្កិសេតិ បរិ
វម្ពេតិ អយម្ប ភិក្ខុវេ អសប្បវិន្ទយេ ។ សប្បវិ-
សោ ច ខោ ភិក្ខុវេ នតិ បដិសញ្ញត្តតិ ន
ខោ លាភេន លោកធម្មា វា បរិក្កាយំ ភច្ឆន្តិ

អនុបទវន្ត សប្បវិសេសក្រ ធម៌របស់សប្បវសនិងអសប្បវស

ប្រព្រឹត្តតាមធម៌ ភិក្ខុនោះ គួរជាទីបដិសេសភិក្ខុទាំងនោះ ភិក្ខុនោះ គួរ
 ជាទីសរសើររបស់ភិក្ខុទាំងនោះ ។ ភិក្ខុនោះ ធ្វើរបដិបទាឲ្យទាំង
 នៅខាងក្នុង មិនលើកកម្ពីរខ្លួនឯង មិនចេះបង្ហាញអ្នកដទៃ ព្រោះ
 ហេតុតែខ្លួនមានកេរ្តិ៍ឈ្មោះនោះឡើយ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯង
 ឈ្មោះថាសប្បវិសេសធម៌ ។

(១៨២) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត អសប្បវស ដែល
 ជាអ្នកបាននូវចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ គិលានប្បច្ចយកេសជ្ជបរិក្ខារ
 ទាំងឡាយ ។ អសប្បវសនោះ តែងពិចារណាយើញដូច្នោះថា អាត្មា
 អញ ជាអ្នកបាននូវចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ គិលានប្បច្ចយកេ-
 សជ្ជបរិក្ខារទាំងឡាយ ឯពួកភិក្ខុទាំងនេះ មិនដែលបានចីវរ បិណ្ឌបាត
 សេនាសនៈ គិលានប្បច្ចយកេសជ្ជបរិក្ខារទាំងឡាយទេ ។ ភិក្ខុនោះ
 លើកកម្ពីរខ្លួនឯង ចេះបង្ហាញអ្នកដទៃ ព្រោះហេតុតែលាភនោះ ម្ចាស់
 ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯង ឈ្មោះថាអសប្បវិសេសធម៌ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 សប្បវស តែងពិចារណាយើញដូច្នោះថា លោកធម៌ទាំងឡាយ អស់ទៅក្តី

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបេចក្កសកំ

ទោសធម្មា វា បរិក្ខយំ កច្ចន្តិ មោហធម្មា វា
 បរិក្ខយំ កច្ចន្តិ ទោ ចេបិ លាភិ ហោតិ ចំវេបិណ្ណ-
 ចាតសេនាសនគិលានប្បច្ចយកេសជ្ជបរិក្ខារាជំ សោ
 ច ហោតិ ធម្មានុធម្មប្បដិបទ្ធោ សាមិចិប្បដិបទ្ធោ
 អនុធម្មចារិ សោ កត្ត បុដ្ឋោ សោ កត្ត ចាសំសោតិ ។
 សោ បដិបទំយេវ អន្តរំ ករិត្តា តេន លាកេន
 នេវត្តានុក្កំសេតិ ន បរិ វម្ពេតិ អយម្បិ កិក្ខុវេ
 សប្បរិសធម្មោ ។

(១៨.៣) បុន ចបរំ កិក្ខុវេ អសប្បរិសោ ពហុស្សុ-
 តោ ហោតិ ។ សោ វតិ បដិសញ្ញក្ខតិ អហំ ខោម្មិ
 ពហុស្សុតោ វមេ បនព្វោ កិក្ខុ ន ពហុស្សុ-
 តាតិ ។ សោ តេន ពហុសច្ចេន អត្តានុក្កំសេតិ
 បរិ វម្ពេតិ អយម្បិ កិក្ខុវេ អសប្បរិសធម្មោ ។

សត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណសកៈ

ទោសធម៌ទាំងឡាយ អស់ទៅក្តី មោហធម៌ទាំងឡាយ អស់ទៅក្តី មិន
 មែនព្រោះតែលាភទេ បើភិក្ខុមិនធ្លាប់បានចម្រើន បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ
 គិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ការទាំងឡាយទេ តែភិក្ខុនោះ ជាអ្នកប្រតិបត្តិ
 តាមធម៌សមគួរដល់ធម៌ ជាអ្នកប្រតិបត្តិដោយសេចក្តីកោតក្រែង ជាអ្នក
 ប្រព្រឹត្តតាមធម៌ ភិក្ខុនោះ ក៏គួរជាទីបង្គាប់របស់ភិក្ខុទាំងនោះ ភិក្ខុនោះ
 គួរជាទីសរសើររបស់ភិក្ខុទាំងនោះ ។ ភិក្ខុនោះ ធ្វើនូវបដិបទ្យាទាំង
 នៅខាងក្នុង ហើយមិនលើកតម្កើងខ្លួនឯង មិនបន្តិះបង្គាប់អ្នកដទៃ
 ព្រោះហេតុតែលាភនោះទេ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯង ឈ្មោះថា
 សប្បុរសធម៌ ។

(១៨៣) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត អសប្បុរស ជា
 ពហុស្នូត ។ អសប្បុរសនោះ តែងពិចារណាយើញដូច្នោះថា អាត្មា
 អញជាពហុស្នូត ឯពួកភិក្ខុទៀតទាំងនេះ មិនមែនជាពហុស្នូតទេ ។
 អសប្បុរសនោះ លើកតម្កើងខ្លួនឯង បន្តិះបង្គាប់អ្នកដទៃ ព្រោះហេតុតែ
 ពហុស្នូតនោះ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯង ឈ្មោះថាអសប្បុរសធម៌ ។

អប្បវេណីស្ស សប្បវេណីស្ស សប្បវេណីស្ស

សប្បវេណីស្ស ច ខោ ភិក្ខុវេ ឥតិ បដិសញ្ញាត្តិ ធន
 ខោ ពាហុសច្ចេន លោកធម្មា វា បរិក្ខយំ កច្ឆន្តិ
 ទោសធម្មា វា បរិក្ខយំ កច្ឆន្តិ មោហធម្មា វា
 បរិក្ខយំ កច្ឆន្តិ ដោ ចេបិ ពហុស្សុតោ ហោតិ
 សោ ច ហោតិ ធម្មាដុធម្មប្បដិបន្នោ សាមិចិប្បដិបន្នោ
 អនុធម្មចារី សោ តត្ថ បុរោ សោ តត្ថ ចាសិសោតិ ។
 សោ បដិបទំយេវ អន្តរំ ករិត្តា តេន ពាហុសច្ចេន
 លេវត្តានុក្កិសេតិ ធន បរំ វេទ្ធតិ អយម្បិ ភិក្ខុវេ
 សប្បវេណីស្ស ។

(១៨៤) បុន ចបរំ ភិក្ខុវេ អសប្បវេណី

វិនយធរោ ហោតិ ។ សោ ឥតិ បដិសញ្ញាត្តិ

អនុបទវន្ត សប្បុរិសសូត្រ ធម៌របស់សប្បុរស និងអសប្បុរស

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សប្បុរស តែងពិចារណាយើញដូច្នោះថា លោក-

ធម៌ទាំងឡាយ អស់ទៅក្តី ទោសធម៌ទាំងឡាយ អស់ទៅក្តី មោហធម៌

ទាំងឡាយ អស់ទៅក្តី មិនព្រោះតែពហុសូតទេ បើភិក្ខុមិនមែនជា

ពហុសូតទេ តែភិក្ខុនោះប្រតិបត្តិភាមធម៌សមគួរដល់ធម៌ ប្រតិបត្តិដោយ

សេចក្តីកោតក្រែង ជាអ្នកប្រព្រឹត្តិភាមធម៌ ភិក្ខុនោះ គួរជាទីបូជា

របស់ភិក្ខុទាំងនោះ ភិក្ខុនោះ គួរជាទីសរសើររបស់ភិក្ខុទាំងនោះ ។

ភិក្ខុនោះ ធ្វើនូវបដិបត្សទ្យតាំងទៅខាងក្នុង ហើយមិនលើកតម្កើងខ្លួន

ឯង មិនបន្តបង្ហាបង្ហូរដៃទេ ព្រោះហេតុតែពហុសូតនោះ ម្នាលភិក្ខុ

ទាំងឡាយ នេះឯង ឈ្មោះថាសប្បុរិសធម៌ ។

(១៨៤) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត អសប្បុរស ជាអ្នក

ទ្រទ្រង់នូវវិន័យ ។ អសប្បុរសនោះ តែងពិចារណាយើញដូច្នោះថា

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរបណ្ណសកំ

អហំ ខោត្តំ វិនយធរោ ឥមេ បនេញ ភិក្ខុ ន
 វិនយធរាតិ ។ សោ តេន វិនយធរត្តេន អត្តានុក្កិសេតិ
 បរំ វេទ្តេតិ អយម្បំ ភិក្ខុវេ អសប្បវសធម្មោ ។
 សប្បវសោ ច ខោ ភិក្ខុវេ ឥតិ បដិសញ្ញត្តតិ ន
 ខោ វិនយធរត្តេន លោកធម្មា វា បរិក្ខយំ កច្ចន្តិ
 ទោសធម្មា វា បរិក្ខយំ កច្ចន្តិ មោហធម្មា វា
 បរិក្ខយំ កច្ចន្តិ យោ ចេហិ វិនយធរោ ហោតិ សោ
 ច ហោតិ ធម្មានុធម្មប្បដិបទ្ធោ សាមីចិប្បដិបទ្ធោ
 អនុធម្មហរិ សោ ភត្ត បុរិដ្ឋោ សោ ភត្ត ចាសំសោតិ ។
 សោ បដិបទំយេវ អន្តរំ ករិត្តា តេន វិនយធរត្តេន
 ទេវត្តានុក្កិសេតិ ន បរំ វេទ្តេតិ អយម្បំ ភិក្ខុវេ
 សប្បវសធម្មោ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរបណ្ណសក្ក

អាត្មាអញជាអ្នកទ្រទ្រង់នូវវិន័យ ឯពួកភិក្ខុវិទាណ៍នោះ មិនមែនជាអ្នក
 ទ្រទ្រង់នូវវិន័យទេ ។ ភិក្ខុនោះ លើកតម្កើងខ្លួនឯង បន្ទះបង្ហាប់អ្នកវិទា
 ព្រោះហេតុតែការទ្រទ្រង់នូវវិន័យនោះ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯង
 ឈ្មោះថាសប្បវិន័យធម៌ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ឯសប្បវស តែង
 ពិចារណាយើញដូច្នោះថា លោកធម៌ទាំងឡាយ អស់ទៅក្តី ទោសធម៌
 ទាំងឡាយ អស់ទៅក្តី មោហធម៌ទាំងឡាយ អស់ទៅក្តី មិនមែនព្រោះ
 ហេតុតែការទ្រទ្រង់នូវវិន័យទេ បើភិក្ខុមិនទ្រទ្រង់នូវវិន័យពិតមែន តែ
 ភិក្ខុនោះ ជាអ្នកប្រតិបត្តិតាមធម៌សមគួរដល់ធម៌ ប្រតិបត្តិដោយសេចក្តី
 កោតក្រែង ជាអ្នកប្រព្រឹត្តតាមធម៌ ភិក្ខុនោះ គួរជាទីបូជារបស់ភិក្ខុទាំងនោះ
 ភិក្ខុនោះ គួរជាទីសរសើររបស់ភិក្ខុទាំងនោះ ។ ភិក្ខុនោះ ធ្វើនូវបដិបត្តា
 ឲ្យតាំងនៅខាងក្នុង ហើយមិនលើកតម្កើងខ្លួនឯង មិនបន្ទះបង្ហាប់អ្នក
 វិទា ព្រោះហេតុតែការទ្រទ្រង់នូវវិន័យនោះទេ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 នេះឯង ឈ្មោះថាសប្បវិន័យធម៌ ។

អនុបទវច្ឆស្ស សប្បវិសសុត្តេ សប្បវិសសប្បវិសទម្ពា

(១៨៥) បុន ចបវំ ភិក្ខុវេ អសប្បវិសោ ធម្ម-
 កថិកោ ហោតិ ។ សោ វេតិ បដិសញ្ញក្ខតិ អហំ
 ខោម្ហិ ធម្មកថិកោ វេមេ បដេញោ ភិក្ខុ ធម្ម-
 កថិកាតិ ។ សោ តេន ធម្មកថិកន្តេន អត្តា-
 នុក្កិសេតិ បវំ វម្រេតិ អយម្ហិ ភិក្ខុវេ អសប្បវិស-
 ទម្ពា ។ សប្បវិសោ ច ខោ ភិក្ខុវេ វេតិ បដិសញ្ញក្ខតិ
 ន ខោ ធម្មកថិកន្តេន លោកធម្មា វា បវិត្តយំ
 កច្ឆន្តិ នោសធម្មា វា បវិត្តយំ កច្ឆន្តិ មោហធម្មា
 វា បវិត្តយំ កច្ឆន្តិ នោ ចេបិ ធម្មកថិកោ ហោតិ
 សោ ច ហោតិ ធម្មានុធម្មប្បដិបន្នោ សាមីចិប្បដិបន្នោ
 អនុធម្មចារិ សោ ភត្ត បុជ្ជោ សោ ភត្ត ទាសំសោតិ ។
 សោ បដិបទំយេវ អន្តរំ កវិត្តា តេន ធម្មកថិកន្តេន
 នេវត្តានុក្កិសេតិ ន បវំ វម្រេតិ អយម្ហិ ភិក្ខុវេ
 សប្បវិសទម្ពា ។

អនុបទវន្ត សប្បវិសសុត្រ ធម៌របស់សប្បវិសនិងអសប្បវិស

(១៨៥) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត អសប្បវិស ជា
ធម្មកថិក ។ អសប្បវិសនោះ ពិចារណាយើញដូច្នោះថា អញជា
ធម្មកថិក ឯពួកភិក្ខុឯទៀតទាំងនេះ មិនមែនជាធម្មកថិកទេ ។ ភិក្ខុនោះ
លើកកំភើងខ្លួនឯង បន្តិះបង្គាប់អ្នកដទៃ ព្រោះហេតុតែខ្លួនជាធម្មកថិក
នោះ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯង ឈ្មោះថាអសប្បវិសធម៌ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
ទាំងឡាយ ឯសប្បវិស តែងពិចារណាយើញដូច្នោះថា លោកធម៌ទាំង
ឡាយ អស់ទៅក្តី ទោសធម៌ទាំងឡាយ អស់ទៅក្តី មោហធម៌ទាំងឡាយ
អស់ទៅក្តី មិនមែនព្រោះហេតុតែខ្លួនជាធម្មកថិកទេ បើភិក្ខុមិនមែនជា
ធម្មកថិកទេ តែភិក្ខុនោះប្រតិបត្តិតាមធម៌សមគួរដល់ធម៌ ប្រតិបត្តិដោយ
សេចក្តីកោតក្រែង ប្រព្រឹត្តតាមធម៌ ភិក្ខុនោះ គួរជាទីបូជារបស់
ភិក្ខុទាំងនោះ ភិក្ខុនោះ គួរជាទីសរសើររបស់ភិក្ខុទាំងនោះ ។ ភិក្ខុនោះ
ធ្វើនូវបដិបទ្យាទាំងនៅទាំងក្នុង ហើយមិនលើកកំភើងខ្លួនឯង មិន
បន្តិះបង្គាប់អ្នកដទៃ ព្រោះហេតុតែខ្លួនជាធម្មកថិកនោះទេ ម្ចាស់ភិក្ខុ
ទាំងឡាយ នេះឯង ឈ្មោះថាសប្បវិសធម៌ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរបណ្ណសកំ

(១៨៦) ចុន ចបរំ ភិក្ខុវេ អសប្បវិសោ អារាម្ម-
 កោ ហោតិ ។ សោ វេតិ បដិសញ្ញក្ខតិ អហំ
 ខោម្ហិ អារាម្មកោ វេមេ បទពោ ភិក្ខុ ន អារាម្ម-
 កាតិ ។ សោ តេន អារាម្មកត្តេន អត្តានុក្កិសេតិ
 បរំ វេមេតិ អយម្ហិ ភិក្ខុវេ អសប្បវិសទម្មោ ។
 សប្បវិសោ ច ខោ ភិក្ខុវេ វេតិ បដិសញ្ញក្ខតិ
 ន ខោ អារាម្មកត្តេន លោកទម្មា វា បរិក្ខយំ
 គច្ឆន្តិ នោសទម្មា វា បរិក្ខយំ គច្ឆន្តិ មោហទម្មា
 វា បរិក្ខយំ គច្ឆន្តិ នោ អារាម្មកោ ហោតិ សោ
 ច ហោតិ ទម្មានុទម្មប្បដិបទ្ធោ សាមីចប្បដិបទ្ធោ
 អនុទម្មបរិសោ តត្ថ បុរិសោ តត្ថ ទាសំសោតិ ។
 សោ បដិបទំយេវ អន្តរំ ករិត្តា តេន អារាម្មកត្តេន
 នេវត្តានុក្កិសេតិ ន បរំ វេមេតិ អយម្ហិ ភិក្ខុវេ
 សប្បវិសទម្មោ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបទសុត្តន្តបិដក

(១៨៦) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត អសប្បវាស ជាអ្នក
 ប្រព្រឹត្តនៅក្នុងព្រៃ ។ អសប្បវាសនោះ ពិចារណាលើញដូច្នោះ
 ថា អាត្មាអញជាអ្នកនៅក្នុងព្រៃ ឯពួកភិក្ខុឯទៀតទាំងនេះ មិនមែនជា
 អ្នកប្រព្រឹត្តនៅក្នុងព្រៃទេ ។ ភិក្ខុនោះលើកគំកើងខ្លួនឯង បន្តបង្ហាប
 អ្នកដទៃ ព្រោះហេតុតែខ្លួនជាអ្នកនៅក្នុងព្រៃនោះ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 នេះឯង ឈ្មោះថាអសប្បវាសធម៌ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ឯសប្បវាស
 តែងពិចារណាលើញដូច្នោះថា លោកធម៌ទាំងឡាយ អស់ទៅក្តី ទោស-
 ធម៌ទាំងឡាយ អស់ទៅក្តី មោហធម៌ទាំងឡាយ អស់ទៅក្តី មិនមែន
 ព្រោះហេតុតែខ្លួនជាអ្នកនៅក្នុងព្រៃទេ បើភិក្ខុមិនមែនជាអ្នកនៅក្នុងព្រៃ
 ទេ តែភិក្ខុនោះ ប្រតិបត្តតាមធម៌សមគួរដល់ធម៌ ប្រតិបត្តដោយសេចក្តី
 កោតក្រែង ប្រព្រឹត្តតាមធម៌ ភិក្ខុនោះ គួរជាទីបូជា របស់ភិក្ខុទាំងនោះ
 ភិក្ខុនោះ គួរជាទីសរសើរ របស់ភិក្ខុទាំងនោះ ។ ភិក្ខុនោះ ធ្វើនូវ
 បដិបទ្យាទាំង នាវាណក្នុង ហើយមិនលើកគំកើងខ្លួនឯង មិនបន្តបង្ហាប
 អ្នកដទៃ ព្រោះហេតុតែខ្លួននៅក្នុងព្រៃនោះឡើយ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 នេះឯង ឈ្មោះថាសប្បវាសធម៌ ។

អនុបទវច្ឆស្ស សប្បវេសសុត្តេ សប្បវេសសប្បវេសធម្ម

(១៨៧) បុណ ចបរំ ភិក្ខុវេ អសប្បវេសោ បំ-
សុក្កុលំកោ ហោតិ ។ សោ ឥតិ បដិសព្វំក្ខតិ
អហំ ខោម្ហំ បំសុក្កុលំកោ ឥមេ បទព្រា ភិក្ខុ
ន បំសុក្កុលំកាតិ ។ សោ តេន បំសុក្កុលំកត្តេន
អត្តានុក្កំសេតិ បរំ វេម្ហតិ អយម្បិ ភិក្ខុវេ អសប្ប-
វេសធម្មោ ។ សប្បវេសោ ច ខោ ភិក្ខុវេ ឥតិ
បដិសព្វំក្ខតិ ន ខោ បំសុក្កុលំកត្តេន លោកធម្មោ
វា បរិក្ខយំ កច្ឆន្តិ ទោសធម្មោ វា បរិក្ខយំ កច្ឆន្តិ
មោហធម្មោ វា បរិក្ខយំ កច្ឆន្តិ ធា ចេបិ បំសុក្កុលំ-
កោ ហោតិ សោ ច ហោតិ ធម្មានុធម្មប្បដិបទ្ធោ
សាមីចិប្បដិបទ្ធោ អនុធម្មចារិ សោ តត្ថ បុដ្ឋោ សោ
តត្ថ បាសំសោតិ ។ សោ បដិបទំយេវ អន្តរំ ករិត្តា
តេន បំសុក្កុលំកត្តេន ទេវត្តានុក្កំសេតិ ន បរំ
វេម្ហតិ អយម្បិ ភិក្ខុវេ សប្បវេសធម្មោ ។

អនុបទវៃស សប្បវិសសត្រ ធម៌របស់សប្បវេសនិងអសប្បវេស

(១៨៧) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត អសប្បវេស ជាអ្នក
 ប្រព្រឹត្តបដិក្ខល ។ អសប្បវេសនោះ ពិចារណាយើញ ដូច្នោះថា
 អាត្មាអញជាអ្នកប្រព្រឹត្តបដិក្ខល ឯពួកភិក្ខុឯទៀតទាំងនេះ មិនមែនជា
 អ្នកប្រព្រឹត្តបដិក្ខលទេ ។ ភិក្ខុនោះ លើកគំភើងខ្លួនឯង បន្តបង្គាប់
 អ្នកដទៃ ព្រោះហេតុតែខ្លួនជាអ្នកប្រព្រឹត្តបដិក្ខលនោះ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ នេះឯង ឈ្មោះថាអសប្បវេសធម៌ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ឯ
 សប្បវេស តែងពិចារណាយើញដូច្នោះថា លោកធម៌ទាំងឡាយ អស់
 ទៅក្តី ទោសធម៌ទាំងឡាយ អស់ទៅក្តី មោហធម៌ទាំងឡាយ អស់ទៅ
 ក្តី មិនមែនព្រោះហេតុតែខ្លួនប្រព្រឹត្តបដិក្ខលនោះទេ បើមិនមែនជាអ្នក
 ប្រព្រឹត្តបដិក្ខលទេ តែភិក្ខុនោះប្រព្រឹត្តភាមធម៌សមគួរដល់ធម៌ ប្រតិ-
 បត្តិដោយសេចក្តីកោតក្រែង ប្រព្រឹត្តភាមធម៌ ភិក្ខុនោះ គួរជាទីបូជា
 របស់ភិក្ខុទាំងនោះ ភិក្ខុនោះ គួរជាទីសរសើររបស់ភិក្ខុទាំងនោះ ។
 ភិក្ខុនោះ ធ្វើនូវបដិបទាឱ្យតាំងនៅរាងក្នុង ហើយមិនលើកគំភើងខ្លួន
 ឯង មិនបន្តបង្គាប់អ្នកដទៃ ព្រោះហេតុតែខ្លួនប្រព្រឹត្តបដិក្ខលនោះ
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯង ឈ្មោះថាសប្បវេសធម៌ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបបិណ្ណសកំ

[១៨៨] បុន ចបំ ភិក្ខុវេ អសប្បវិសោ បិណ្ណាណា
 តិកោ ហោតិ ។ សោ ឥតិ បដិសញ្ញក្ខតិ អហំ
 ខោម្ហិ បិណ្ណាណាតិកោ ឥមេ បដេញ្ញ ភិក្ខុ ន បិណ្ណ-
 ណាតិកាតិ ។ សោ តេន បិណ្ណាណាតិកត្តេន អត្តានុក្កិ-
 សេតិ បំ វិម្ពេតិ អយម្ហិ ភិក្ខុវេ អសប្បវិសទម្មោ ។
 សប្បវិសោ ច ខោ ភិក្ខុវេ ឥតិ បដិសញ្ញក្ខតិ ន
 ខោ បិណ្ណាណាតិកត្តេន លោកធម្មា វា បរិក្ខយំ កច្ចន្តិ
 ទោសធម្មា វា បរិក្ខយំ កច្ចន្តិ មោហធម្មា វា បរិក្ខយំ
 កច្ចន្តិ ពោ ចេបិ បិណ្ណាណាតិកោ ហោតិ សោ ច
 ហោតិ ធម្មានុធម្មប្បដិបទ្ធោ សាមិចិប្បដិបទ្ធោ អនុ-
 ធម្មចារិ សោ តត្ថ បុរិដ្ឋោ សោ តត្ថ ទាសិសោតិ ។
 សោ បដិបទំយេវ អន្តរំ ករិតា តេន បិណ្ណាណាតិ
 កត្តេន ទេវត្តានុក្កិសេតិ ន បំ វិម្ពេតិ អយម
 ភិក្ខុវេ សប្បវិសទម្មោ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបទសុត្តន្តបិដក

(១៨៨) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត អសប្បវាស ជាអ្នក
 ប្រព្រឹត្តបិណ្ឌបាត ។ អសប្បវាសនោះ ពិចារណាយើង ដូច្នោះថា
 អាត្មាអញជាអ្នកប្រព្រឹត្តបិណ្ឌបាត ឯពួកភិក្ខុដទៃទាំងនេះ មិនមែនជា
 អ្នកប្រព្រឹត្តបិណ្ឌបាតទេ ។ ភិក្ខុនោះ លើកតំកើងខ្លួនឯង បន្ទះបង្កាប់
 អ្នកដទៃ ព្រោះតែខ្លួនប្រព្រឹត្តបិណ្ឌបាតនោះ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 នេះឯង ឈ្មោះថាអសប្បវាសធម៌ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ឯសប្បវាស
 តែងពិចារណាយើងដូច្នោះថា លោកធម៌ទាំងឡាយ អស់ទៅក្តី ទោស-
 ធម៌ទាំងឡាយ អស់ទៅក្តី មោហធម៌ទាំងឡាយ អស់ទៅក្តី មិនមែន
 ព្រោះហេតុតែខ្លួនប្រព្រឹត្តបិណ្ឌបាតទេ បើមិនជាអ្នកប្រព្រឹត្តបិណ្ឌបាតទេ
 តែភិក្ខុនោះជាអ្នកប្រតិបត្តិភាមធម៌សមគួរដល់ធម៌ ប្រតិបត្តិជាយោសច-
 ក្តីកោតក្រែង ប្រព្រឹត្តភាមធម៌ ភិក្ខុនោះ គួរជាដំបូងជាប់សភិក្ខុទាំង
 នោះ ភិក្ខុនោះ គួរជាទីសរសើររបស់ភិក្ខុទាំងនោះ ។ ភិក្ខុនោះ ធ្វើ
 នូវបដិបទឱ្យតាំងទៅ ខាងក្នុង ហើយមិនលើកតំកើងខ្លួនឯង មិន
 បន្ទះបង្កាប់អ្នកដទៃ ព្រោះហេតុតែខ្លួនប្រព្រឹត្តបិណ្ឌ តនោះ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ នេះឯង ឈ្មោះថាសប្បវាសធម៌ ។

អនុបវេណីស្ស សប្បវិសាសប្បវិសសុត្តេ សប្បវិសាសប្បវិសធម្ម

(១៨៧) បុណ្ណ ចបរំ ភិក្ខុវេ អសប្បវិសោ វុត្តម្ភ-
 លីកោ ហោតិ ។ សោ ឥតិ បដិសញ្ញិត្តតិ អហំ
 ខោម្ហិ វុត្តម្ភលីកោ ឥមេ បណញ្ញេ ភិក្ខុ ន វុត្តម្ភ-
 លីកាតិ ។ សោ ភេន វុត្តម្ភលីកត្តេន អត្តានុក្កិ-
 សេតិ បរំ វម្ពេតិ អយម្ហិ ភិក្ខុវេ អសប្បវិសធម្មោ ។
 សប្បវិសោ ច ខោ ភិក្ខុវេ ឥតិ បដិសញ្ញិត្តតិ ន
 ខោ វុត្តម្ភលីកត្តេន លោកធម្មា វា បរិក្ខយំ កច្ឆន្តិ
 ណោសធម្មា វា បរិក្ខយំ កច្ឆន្តិ មោហធម្មា វា បរិក្ខ-
 យំ កច្ឆន្តិ ឆោ ចេបិ វុត្តម្ភលីកោ ហោតិ សោ ច
 ហោតិ ធម្មាដុធម្មប្បដិបញ្ញោ ហម្មិចប្បដិបញ្ញោ អនុធម្ម-
 ហរិ សោ ភត្ត បុរោ សោ ភត្ត ហសំសោតិ ។ សោ
 បដិបទំយេវ អន្តរំ ករិត្តា ភេន វុត្តម្ភលីកត្តេន
 លេវត្តានុក្កិសេតិ ន បរំ វម្ពេតិ អយម្ហិ ភិក្ខុវេ
 សប្បវិសធម្មោ ។

អនុបទវត្ថុ សប្បវិសសុត្រ ធម៌របស់សប្បវិសនិងអសប្បវិស

(១៨៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត អសប្បវិស ជាអ្នក

ប្រព្រឹត្តវត្ថុមូល ។ អសប្បវិសនោះ ពិចារណាយើញ ដូច្នោះថា

អាត្មាអញជាអ្នកប្រព្រឹត្តវត្ថុមូល ឯភិក្ខុដទៃទាំងនេះ មិនមែនជាអ្នក

ប្រព្រឹត្តវត្ថុមូលទេ ។ ភិក្ខុនោះ លើកតកើងខ្លួនឯង មិនបង្កប់អ្នកដទៃ

ព្រោះហេតុតែខ្លួនប្រព្រឹត្តវត្ថុមូលនោះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯង

ឈ្មោះថាអសប្បវិសធម៌ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឯសប្បវិស តែង

ពិចារណាយើញដូច្នោះថា លោកធម៌ទាំងឡាយ អស់ទៅក្តី ទោសធម៌

ទាំងឡាយ អស់ទៅក្តី មោហធម៌ទាំងឡាយ អស់ទៅក្តី មិនមែនព្រោះ

ហេតុតែខ្លួនប្រព្រឹត្តវត្ថុមូលទេ បើមិនជាអ្នកប្រព្រឹត្តវត្ថុមូលទេ តែភិក្ខុ

នោះប្រតិបត្តិតាមធម៌ដ៏បែបអ្នកដទៃ ប្រតិបត្តិដោយគេ ចក្កៈកាតក្រែង

ប្រព្រឹត្តតាមធម៌ ភិក្ខុនោះ គួរជា បង្ការបសក្កុទាំងនោះ ភិក្ខុនោះ

គួរជាទីសរសើរបសក្កុទាំងនោះ ។ ភិក្ខុនោះ ធ្វើនូវបដិទាឱ្យតាំង

ទៅទាំងក្នុង ហើយមិនលើកតកើងខ្លួនឯង មិនបង្កប់អ្នកដទៃ

ព្រោះហេតុតែខ្លួនប្រព្រឹត្តវត្ថុមូលនោះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯង

ឈ្មោះថាសប្បវិសធម៌ ។

(១៧០) បុរេ ចបរំ ភិក្ខុវេ អសប្បវិសោ សោ-
សានិកោ ហោតិ ... អញ្ញោកាសិកោ ហោតិ ... នេ-
សន្និកោ ហោតិ ... យថាសន្និកោ ហោតិ ... ឯ-
កាសនិកោ ហោតិ ។ សោ នតិ បដិសញ្ញក្កតិ
អហំ ទោម្ហិ ឯកាសនិកោ នមេ បទព្រា ភិក្ខុ
ឯ ឯកាសនិកាតិ ។ សោ គេន ឯកាសនិ-
កត្តេន អន្តានុក្កិសេតិ បរំ វុម្ពតិ អយម្យំ ភិក្ខុវេ
អសប្បវិសទម្មោ ។ សប្បវិសោ ច ទោ ភិក្ខុវេ
នតិ បដិសញ្ញក្កតិ ឯ ទោ ឯកាសនិកត្តេន
លោកទម្មោ វា បរិក្ខយំ គច្ឆន្តិ នោសទម្មោ វា ប-
រិក្ខយំ គច្ឆន្តិ មោហទម្មោ វា បរិក្ខយំ គច្ឆន្តិ មោ
ចេបិ ឯកាសនិកោ ហោតិ សោ ច ហោតិ
ទម្មានុទម្មប្បដិបទ្ធោ សាមិចិប្បដិបទ្ធោ អនុទម្មចារិ
សោ តត្ថ បុរោ សោ តត្ថ ចាសសោតិ ។ សោ
បដិបទំយេវ អន្តរ ករិត្តា គេន ឯកាសនិកត្តេន
នេវន្តានុក្កិសេតិ ឯ បរំ វុម្ពតិ អយម្យំ ភិក្ខុវេ
សប្បវិសទម្មោ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបទសុត្តន្តសកៈ

[១៧០] មាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត អសប្បវាស ជាអ្នក
 ប្រព្រឹត្តនៅ ភិក្ខុនិព្រាណសាម ប្រព្រឹត្តនៅ ភិក្ខុនិវេរិល ... ប្រព្រឹត្ត
 តែទេសធម៌ ប្រព្រឹត្តតែយថាស្ថានិកៈ ... ប្រព្រឹត្តតែឯកាសនិកៈ ។
 ភិក្ខុនោះពិចារណាយើញដូច្នោះថា អាត្មាអញជាអ្នកប្រព្រឹត្តឯកាសនិកៈ
 ឯពួកភិក្ខុដទៃទាំងនេះ មិនមែនជាអ្នកប្រព្រឹត្តឯកាសនិកៈទេ ។ ភិក្ខុ
 នោះ លើកតំកើងខ្លួនឯង បន្តបន្តបន្តបន្ត ព្រោះហេតុតែខ្លួនប្រព្រឹត្ត
 ឯកាសនិកៈនោះ មាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯង ឈ្មោះថាអសប្ប-
 វាសធម៌ ។ មាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឯសប្បវាស តែងពិចារណា
 យើញ ដូច្នោះថា លោកធម៌ទាំងឡាយ អស់ទៅក្តី ទោសធម៌
 ទាំងឡាយ អស់ទៅក្តី មោហធម៌ទាំងឡាយ អស់ទៅក្តី មិនមែន
 ព្រោះតែខ្លួនប្រព្រឹត្តឯកាសនិកៈទេ បើមិនជាអ្នកប្រព្រឹត្តឯកាសនិកៈ តែ
 ភិក្ខុនោះជាអ្នកប្រតិបត្តិភាវធម៌ដ៏សមគួរដល់ធម៌ ប្រតិបត្តិដោយសេចក្តី
 កោតក្រែង ប្រព្រឹត្តតាមធម៌ ភិក្ខុនោះ គួរជាទីបូជារបស់ភិក្ខុទាំងនោះ
 ភិក្ខុនោះ គួរជាទីសរសើររបស់ភិក្ខុទាំងនោះ ។ ភិក្ខុនោះ ធ្វើបដិបត្តា
 ឲ្យតាំងនៅខាងក្នុង ហើយមិនលើកតំកើងខ្លួនឯង មិនបន្តបន្តបន្ត
 ដទៃ ព្រោះហេតុ តែខ្លួនប្រព្រឹត្តឯកាសនិកៈនោះ មាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 នេះឯង ឈ្មោះថាសប្បវាសធម៌ ។

អនុបទវគ្គស្ស សប្បវិសាសប្បវិសសត្តេ សប្បវិសាសប្បវិសធម្ម

(១៧១) បុន ចបំ កិក្ខុវេ អសប្បវិសោ វិវិច្ឆេវ
 កាមេហិ វិវិច្ឆ អកុសលេហិ ធម្មេហិ សវិតក្កិ
 សវិហារំ វិវេកេនំ បីតិសុខំ បឋមំ ណានំ ឧបសម្មជ្ជ
 វិហារតិ ។ សោ វេតិ បដិសញ្ញក្ខតិ អហំ ខោម្ហិ
 បឋមជ្ឈានសមាបត្តិយា លាកី វេមេ បនព្រា កិក្ខុ
 បឋមជ្ឈានសមាបត្តិយា ន លាកិយោតិ ។ សោ
 តាយ បឋមជ្ឈានសមាបត្តិយា អត្តានុក្កិសេតិ បរំ
 វេទ្កេតិ អយម្បិ កិក្ខុវេ អសប្បវិសធម្មោ ។ សប្ប-
 វិសោ ច ខោ កិក្ខុវេ វេតិ បដិសញ្ញក្ខតិ បឋ-
 មជ្ឈានសមាបត្តិយាបិ ខា អនម្មយតា^(១) វុត្តា កត-
 វតា យេន យេន ហិ មញ្ញនិ តតោ តំ ហោតិ
 អញ្ញាហិតិ ។ សោ អនម្មយតព្រាវ អន្តរំ ករិត្តា
 តាយ បឋមជ្ឈានសមាបត្តិយា នេវត្តានុក្កិសេតិ ន
 បរំ វេទ្កេតិ អយម្បិ កិក្ខុវេ សប្បវិសធម្មោ ។

១ អនម្មយតាភិបិ ។

អនុបទវត្ត សប្បវិសសុត្រ ធម៌របស់សប្បវិសនិងអសប្បវិស

(១៧១) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត អសប្បវិស ស្ងាត់
 ចាកកាមទាំងឡាយ ស្ងាត់ចាកអកុសលធម៌ទាំងឡាយ កិច្ចលកាន់បឋ-
 មជ្ឈាន ប្រកបដោយវិតក្កៈ វិចារៈ បីតិ សុខៈ ដែលកើតពីវិវេក ។
 ភិក្ខុនោះ ពិចារណាលើញដូច្នោះថា អាត្មាអញបាននូវបឋមជ្ឈានសមា-
 បត្តិ ឯពួកភិក្ខុដទៃទាំងនេះ មិនមែនបាននូវបឋមជ្ឈានសមាបត្តិទេ ។
 ភិក្ខុនោះ លើកតំកើងខ្លួនឯង បន្ទះបង្ហាប្រអកដទៃ ព្រោះតែបាននូវ
 បឋមជ្ឈានសមាបត្តិនោះ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯង ឈ្មោះថាអសប្ប-
 វិសធម៌ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ឯសប្បវិស តែងពិចារណាលើញ
 ដូច្នោះថា សេចក្តីមិនញាប់ញ័រដោយ អារម្មណ៍ ដែលព្រះមានព្រះ
 ភាគសំដែងហើយ ដោយបឋមជ្ឈានសមាបត្តិ ពួកភិក្ខុ វេមន៍សំគាល់
 នូវសេចក្តីមិនញាប់ញ័រនោះ ដោយធម្មជាតិណា ។ ធម្មជាតិទាំងនោះ ។
 នឹងទៅជាដទៃវិញ ។ ភិក្ខុនោះ ធ្វើនូវសេចក្តីមិនញាប់ញ័រឲ្យតាំង
 នៅខាងក្នុង ហើយមិនលើកតំកើងខ្លួនឯង មិនបន្ទះបង្ហាប្រអកដទៃ
 ព្រោះតែបឋមជ្ឈានសមាបត្តិនោះ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯង ឈ្មោះថា
 សប្បវិសធម៌ ។

[១៧២] បុន ចបរំ ភិក្ខុវេ អសប្បវិសោ វិភក្កិវិ-
 ចារាណំ វុបសមា អជ្ឈតំ សម្មសាណនំ ចេតសោ
 ឯកោទិការំ អវិភក្កិ អវិចារំ សមាធិជំ បិតិសុខំ
 ទុតិយំ ឈានំ... តតិយំ ឈានំ... ចតុតំ ឈានំ
 ទុបសម្មជ្ជ វិហារតិ ។ សោ វេតិ បដិសញ្ញក្ខតិ
 អហំ ខោម្ហិ ចតុតជ្ឈានសមាបត្តិយា លាភី វេមេ
 បនពោ ភិក្ខុ ចតុតជ្ឈានសមាបត្តិយា ន លាភិ-
 លោតិ ។ សោ តាយ ចតុតជ្ឈានសមាបត្តិយា
 អត្តានុក្កិសេតិ បរំ វម្រេតិ អយម្បិ ភិក្ខុវេ អសប្ប-
 វិសធម្មោ ។ សប្បវិសោ ច ខោ ភិក្ខុវេ វេតិ
 បដិសញ្ញក្ខតិ ចតុតជ្ឈានសមាបត្តិយាបិ ខោ អ-
 តម្មយតា វត្ថា កតវត្ថា យេន យេន ហិ មញ្ញនិ
 តតោ តំ ហោតិ អញ្ញាបាតិ ។ សោ អតម្មយ-
 តពោវេ អន្តរំ កិវត្ថា តាយ ចតុតជ្ឈានសមាបត្តិយា
 លេវត្តានុក្កិសេតិ ន បរំ វម្រេតិ អយម្បិ ភិក្ខុវេ
 សប្បវិសធម្មោ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរបណ្ណសកៈ

(១៧២) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត អសប្បវាស ព្រោះ
 រម្ងាប់វិភក្តៈវិចារៈ ចូលកាន់ទុតិយជ្ឈាន ជាទីជ្រះថ្លាក្នុងសន្តាន មាន
 សភាពជាចិត្តខ្ពស់ឯក ឥតមានវិភក្តៈវិចារៈទេ មានតែបីតិរិទ្ធិសុខៈដែល
 កើតអំពីសមាធិប៉ុណ្ណោះ ... ចូលកាន់តតិយជ្ឈាន ... ចូលកាន់ចតុត្ថជ្ឈាន
 សម្រេចសម្រាន្តទៅដោយឥរិយាបថទាំង ៤ ។ អសប្បវាសនោះ ពិ-
 ចារណាយើញដូច្នោះថា ភ្នែកអញជាអ្នកបានបូជាចតុត្ថជ្ឈានសមាបត្តិ ឯ
 ពួកភិក្ខុដទៃទាំងនេះ មិនបានចតុត្ថជ្ឈានសមាបត្តិទេ ។ អសប្បវាស
 នោះ លើកតំកើងខ្លួនឯង បន្ទុះបង្ហាប់អ្នកដទៃ ព្រោះវាបានចតុត្ថជ្ឈាន-
 សមាបត្តិនោះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯង ឈ្មោះថាអសប្បវាសធម៌ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឯសប្បវាស តែងពិចារណាយើញដូច្នោះថា សេចក្តី
 មិនញាប់ញ័រក្នុងការម្នា ដែលព្រះអង្គសំដែងដោយចតុត្ថជ្ឈានសមា-
 បត្តិ ពួកភិក្ខុ រមែងសំគាល់សេចក្តីមិនញាប់ញ័រដោយធម្មជាតិណា ។
 ធម្មជាតិនោះ ។ នឹងទៅជាដទៃវិញ ។ ភិក្ខុនោះ ធ្វើសេចក្តីមិន
 ញាប់ញ័រឲ្យតាំងនៅខាងក្នុង ហើយមិនលើកតំកើងខ្លួនឯង មិនបន្ទុះ-
 បង្ហាប់អ្នកដទៃ ព្រោះតែចតុត្ថជ្ឈានសមាបត្តិនោះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 នេះឯង ឈ្មោះថាសប្បវាសធម៌ ។

អនុបទវត្តស្ស សប្បវិសាសប្បវិសសុត្តេ សប្បវិសាសប្បវិសធម្ម

(១៧៣) បុន ចបំ ភិក្ខុវេ អសប្បវិសោ រូប-
សញ្ញាជំ សមតិក្កិមា បដិយសញ្ញាជំ អន្តរ្តមា
នាទត្តសញ្ញាជំ អមនសិការា អនន្តោ អាកាសោត
អាកាសានញ្ញាយតនំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ ។ សោ
តតិ បដិសញ្ញត្តតិ អហំ ខោម្មិ អាកាសានញ្ញាយ-
តនសមាបត្តិយា លាភី ឥមេ បនព្រោ ភិក្ខុ អាកា-
សានញ្ញាយតនសមាបត្តិយា ន លាភិបោតិ ។ សោ
តាយ អាកាសានញ្ញាយតនសមាបត្តិយា អន្តានុក្កិ-
សេតិ បំ វុម្ពេតិ អយម្បិ ភិក្ខុវេ អសប្បវិសធម្មោ ។
សប្បវិសោ ច ខោ ភិក្ខុវេ តតិ បដិសញ្ញត្តតិ
អាកាសានញ្ញាយតនសមាបត្តិយាបិ ខោ អនម្មយតា
វត្តោ ភិក្ខុវតា យេន យេន ហិ មញ្ញន្តំ តតោ តិ
ហោតិ អញ្ញាដាតិ ។ សោ អនម្មយតព្រោវ អន្តរ
កវត្តោ តាយ អាកាសានញ្ញាយតនសមាបត្តិយា
នេវត្តានុក្កិសេតិ ន បំ វុម្ពេតិ អយម្បិ ភិក្ខុវេ
សប្បវិសធម្មោ ។

អនុបទវត្ថុ សប្បវិសោសប្បវិសសូត្រ ធម៌របស់សប្បវិសនិងអសប្បវិស

(១៩៣) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត អសប្បវិស ព្រោះ
 កន្លងផុតនូវរបសញ្ញា ដល់នូវសេចក្តីវិនាសនៃបដិយសញ្ញា មិនធ្វើ
 ទឹកក្នុងចិត្តនូវនាគសញ្ញា ហើយចូលកាន់អាគាសានញ្ជាយគនសញ្ញា-
 សមាបត្តិ ដោយបរិកម្មថា អាគាសមិនមានទីបំផុត ។ អសប្បវិសនោះ
 គឺចារណាយើញដូច្នោះថា អាត្មាអញជាអ្នកបាននូវអាគាសានញ្ជាយគន-
 សមាបត្តិ ឯភិក្ខុដទៃទាំងនេះ មិនបាននូវអាគាសានញ្ជាយគនសមា-
 បត្តិទេ ។ អសប្បវិសនោះ លើកតំកើនខ្លួនឯង បន្ទះបង្គាប់អ្នកដទៃ
 ដោយអាគាសានញ្ជាយគនសមាបត្តិនោះ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះ
 ឯង ឈ្មោះថាអសប្បវិសធម៌ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ឯសប្បវិស រមែង
 គឺចារណាយើញដូច្នោះថា សេចក្តីមិនញាប់ញ័រ ក្នុងអារម្មណ៍ ដែល
 ព្រះមានបុណ្យ សំដែងហើយ ដោយអាគាសានញ្ជាយគនសមាបត្តិ
 ពួកភិក្ខុតែងសំគាល់ដោយធម្មជាតិណា ។ ធម្មជាតិនោះ ។ នឹងទៅ
 ជាដទៃវិញ ។ ភិក្ខុនោះ ធ្វើនូវសេចក្តីមិនញាប់ញ័រឲ្យតាំងនៅខាង
 ក្នុង ហើយមិនលើកតំកើនខ្លួនឯង មិនបន្ទះបង្គាប់អ្នកដទៃ ដោយអា-
 គាសានញ្ជាយគនសមាបត្តិនោះ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯង ឈ្មោះ
 ថាសប្បវិសធម៌ ។

[១៧៤] បុន ចបរំ ភិក្ខុវេ អសប្បុរិសោ
 សព្វសោ^(១) អាតាសាណញាយននំ សមតិក្កម្ម អនន្តំ
 វិញ្ញាណន្តិ វិញ្ញាណញាយននំ ឧបសម្បជ្ឈំ វិហារតិ ។
 សោ វេតិ បដិសញ្ញក្កតិ អហំ ខោម្ហំ វិញ្ញាណញាយ-
 ននសមាបត្តិយា លាភិ វេមេ បដេញោ ភិក្ខុ វិញ្ញា-
 ណញាយននសមាបត្តិយា ន លាភិយោតិ ។ សោ
 តាយ វិញ្ញាណញាយននសមាបត្តិយា អន្តិដុក្កិសេតិ
 បរំ វម្រេតិ អយម្បិ ភិក្ខុវេ អសប្បុរិសធម្មោ ។
 សប្បុរិសោ ច ខោ ភិក្ខុវេ វេតិ បដិសញ្ញក្កតិ
 វិញ្ញាណញាយននសមាបត្តិយាបិ ខោ អនម្មយតា
 វត្តា ភកវតា យេន យេន ហិ មញ្ញនិ តតោ តំ
 ហោតិ អញ្ញដាតិ ។ សោ អនម្មយតញោវំ អន្តិ
 កវត្តា តាយ វិញ្ញាណញាយននសមាបត្តិយា លេវត្តា-
 ន្តិដុក្កិសេតិ ន បរំ វម្រេតិ អយម្បិ ភិក្ខុវេ សប្បុ-
 រិសធម្មោ ។

១ ១. សព្វសោតិ ន ទិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរបណ្ណសក្ក

(១៧៤) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ច្បាប់ទៀត អសប្បវាស ព្រោះ
 កន្លងផុតពាក្យសាសនាញាយគនសមាបត្តិ ដោយសព្វគ្រប់ ហើយចូលកាន់
 វិញ្ញាណញាយគនសមាបត្តិ ដោយបរិកម្មថា វិញ្ញាណមិនមានទីបំផុត ។
 អសប្បវាសនោះ ពិចារណាឃើញដូច្នោះថា អាត្មាអញជាអ្នកបាននូវវិញ្ញា-
 ណញាយគនសមាបត្តិ ឯពួកភិក្ខុដទៃទាំងនេះ មិនបាននូវវិញ្ញាណ-
 ញាយគនសមាបត្តិទេ ។ អសប្បវាសនោះ លើកកំភើងខ្លួនឯង បន្ទះ
 បង្គាប់អ្នកដទៃ ព្រោះហេតុវិញ្ញាណញាយគនសមាបត្តិនោះ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ នេះឯង ឈ្មោះថាអសប្បវាសធម៌ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 ឯសប្បវាស វាមិនពិចារណាឃើញដូច្នោះថា សេចក្តីមិនញាប់ញ័រ ដែល
 ព្រះមានបុណ្យសំដែងហើយ ដោយវិញ្ញាណញាយគនសមាបត្តិ ពួក
 ភិក្ខុតែងសំគាល់ នូវវិញ្ញាណញាយគនសមាបត្តិ ដោយធម្មជាតិ
 ណា ។ ធម្មជាតិនោះ ។ នឹងទៅជាដទៃវិញ ។ ភិក្ខុនោះ ធ្វើនូវ
 សេចក្តីមិនញាប់ញ័រ ឱ្យតាំងនៅរាងក្នុង ហើយមិនលើកកំភើងខ្លួន
 ឯង មិនបន្ទះបង្គាប់អ្នកដទៃ ព្រោះវត្ថុវិញ្ញាណញាយគនសមាបត្តិនោះ
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯង ឈ្មោះថាសប្បវាសធម៌ ។

អនុបវរន្តស្ស សប្បវិសាសប្បវិសសុត្តេ សប្បវិសាសប្បវិសធម្មា

(១៧៥) បុន ចបរ ភិក្ខុវេ អសប្បវិសោ សព្វសោ
 វិញ្ញាណញ្ញាយននំ សមតិក្កម្ម ទត្តំ កិញ្ញតិ អា-
 កិញ្ញញ្ញាយននំ ឧបសម្បជ្ជំ វិហារតិ ។ សោ នតិ
 បដិសញ្ញត្តតិ អហំ ខោម្ហំ អាកិញ្ញញ្ញាយននស-
 មាបត្តិយា លាភី នមេ បនព្រា ភិក្ខុ អាកិញ្ញញ្ញ-
 យននសមាបត្តិយា ន លាភិធាតិ ។ សោ តាយ
 អាកិញ្ញញ្ញាយននសមាបត្តិយា អត្តានុក្កិសេតិ បរំ
 វម្រតិ អយម្បំ ភិក្ខុវេ អសប្បវិសធម្មា ។ សប្ប-
 វិសោ ច ខោ ភិក្ខុវេ នតិ បដិសញ្ញត្តតិ អា-
 កិញ្ញញ្ញាយននសមាបត្តិយាបំ ខោ អតម្មយតា វត្ថា
 ភតវត្ថា យេន យេន ហិ មញ្ញនិ តតោ តំ ហោតិ
 អញ្ញាហតិ ។ សោ អតម្មយតព្រា អន្តរំ កិញ្ញា
 តាយ អាកិញ្ញញ្ញាយននសមាបត្តិយា លេវត្តានុក្កិ-
 សេតិ ន បរំ វម្រតិ អយម្បំ ភិក្ខុវេ សប្បវិសធម្មា ។

អនុវេទន្ត សម្បុរិសសម្បុរិសស្សត្រ ធម៌របស់សម្បុរិសនិងអសម្បុរិស

(១៧៥) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត អសម្បុរិស ព្រោះកន្លង
 ផុតវិញ្ញាណញាយគនសមាបត្តិ ដោយសព្វគ្រប់ ហើយចូលកាន់ភាគិញ្ញា-
 ញាយគនសមាបត្តិ ដោយបរិកម្មថា វិត្តតិចតួចមិនមាន ។ អសម្បុរិស
 នោះ តែងពិចារណាយើញដូច្នោះថា អាត្មាអញជាអ្នកបាននូវភាគិញ្ញា-
 ញាយគនសមាបត្តិ ឯពួកភិក្ខុដទៃទាំងនេះ មិនមែនជាអ្នកបាននូវភា-
 គិញ្ញាញាយគនសមាបត្តិទេ ។ អសម្បុរិសនោះ លើកកំកើងខ្លួនឯង
 បន្តិះបង្គាប់អ្នកដទៃ ព្រោះតែភាគិញ្ញាញាយគនសមាបត្តិនោះ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ នេះឯង ឈ្មោះថាអសម្បុរិសធម៌ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 ឯសម្បុរិស វែមន៍ពិចារណាយើញដូច្នោះថា សេចក្តីមិនញាប់ញ័រ
 ដែលព្រះមានព្រះភាគសំដែងហើយ ដោយភាគិញ្ញាញាយគនសមាបត្តិ
 ពួកភិក្ខុតែងសំគាល់ នូវភាគិញ្ញាញាយគនសមាបត្តិ ដោយធម្មជាតិណាៗ
 ធម្មជាតិនោះ ។ នឹងទៅជាដទៃវិញ ។ ភិក្ខុនោះ ធ្វើនូវសេចក្តីមិន
 ញាប់ញ័រ ឲ្យទាំងនៅខាងក្នុង ហើយមិនលើកកំកើងខ្លួនឯង មិនបន្តិះ-
 បង្គាប់អ្នកដទៃ ព្រោះតែភាគិញ្ញាញាយគនសមាបត្តិនោះ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ នេះឯង ឈ្មោះថាសម្បុរិសធម៌ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបទ្ទេសកំ

(១៧៦) បុន ចបរំ ភិក្ខុវេ អសប្បវិសោ អា-
 កំព្វញ្ញាយននំ សមតិក្កម្ម ទេវសញ្ញាណសញ្ញាយននំ
 ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ ។ សោ វតិ បដិសញ្ញក្ខតិ
 អហំ ទោម្ហិ ទេវសញ្ញាណសញ្ញាយននសមាបត្តិយា
 លាភិ វមេ បទពោ ភិក្ខុ ទេវសញ្ញាណសញ្ញា-
 យននសមាបត្តិយា ន លាភិទោតិ ។ សោ តាយ
 ទេវសញ្ញាណសញ្ញាយននសមាបត្តិយា អន្តានក្កិសេតិ
 បរំ វម្រេតិ អយម្បិ ភិក្ខុវេ អសប្បវិសទម្មោ ។
 សប្បវិសោ ច ទោ ភិក្ខុវេ វតិ បដិសញ្ញក្ខតិ
 ទេវសញ្ញាណសញ្ញាយននសមាបត្តិយាបិ ទោ អនម្ម-
 យតា វតា ភក្កវតា យេន យេន ហិ មញ្ញនិ
 តតោ តំ ហោតិ អញ្ញាបិតិ ។ សោ អនម្មយ-
 តញ្ញាវ អន្តរំ ករិត្តា តាយ ទេវសញ្ញាណសញ្ញាយន-
 នសមាបត្តិយា ទេវន្តានក្កិសេតិ ន បរំ វម្រេតិ
 អយម្បិ ភិក្ខុវេ សប្បវិសទម្មោ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបេសណ្ណសក្ក

(១៧៦) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត អសប្បវាស ព្រោះ
 កន្លងផុតអាភិក្ខុញ្ញាយតនសមាបត្តិ ហើយចូលកាន់នៅសញ្ញាណសញ្ញា-
 យតនសមាបត្តិ ។ អសប្បវាសនោះ តែងពិចារណាយើញដូច្នោះថា អា-
 ភិក្ខុអញ ជាអ្នកបាននូវនៅសញ្ញាណសញ្ញាយតនសមាបត្តិ ឯពួកភិក្ខុដទៃ
 ទាំងនេះ មិនមែនជាអ្នកបាននូវនៅសញ្ញាណសញ្ញាយតនសមាបត្តិទេ ។
 អសប្បវាសនោះ លើកតំកើងខ្លួនឯង បន្តបង្ហាប្រកួតដទៃ ព្រោះតែនៅ-
 សញ្ញាណសញ្ញាយតនសមាបត្តិនោះ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯង
 ឈ្មោះថាអសប្បវាសធម៌ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ឯសប្បវាស រមែង
 ពិចារណាយើញដូច្នោះថា សេចក្តីមិនញាប់ញ័រក្នុងអារម្មណ៍ ដែលព្រះ
 មានព្រះភាគសំដែងហើយ ដោយនៅសញ្ញាណសញ្ញាយតនសមាបត្តិ
 ពួកភិក្ខុសំគាល់ នូវនៅសញ្ញាណសញ្ញាយតនសមាបត្តិ ដោយធម្មជាតិ
 ណា ។ ធម្មជាតិនោះ ។ នឹងទៅជាដទៃវិញ ។ ភិក្ខុនោះ ធ្វើ
 នូវសេចក្តីមិនញាប់ញ័រ ឲ្យទាំងនៅខាងក្នុង ហើយមិនលើកតម្កើង
 ខ្លួនឯង មិនបន្តបង្ហាប្រកួតដទៃ ព្រោះតែនៅសញ្ញាណសញ្ញាយតន-
 សមាបត្តិនោះ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯង ឈ្មោះថា សប្បវាសធម៌ ។

អនុបវេទស្ស សប្បវិសោសប្បវិសសុត្តេ ភគវពោ ភាសិតំ អភិន្ននំ ។

(១៧៧) បុណ ចបរំ ភិក្ខុវេ សប្បវិសោ សព្វុសោ
 វេវសញ្ញោ យសញ្ញាយតំ សមតិក្កម្ម សញ្ញាវេទយេក-
 ធិរោធំ ឧបសម្មជ្ឈំ វិហារតិ ។ បញ្ញាយបស្ស ទិស្វា
 អាសវំ បរិក្ខិណា ហោន្តិ^(១) ។ អយំ ខេ^(២) ភិក្ខុវេ
 ភិក្ខុ ន កិញ្ចំ មញ្ញតិ ន កុហំញ្ចំ មញ្ញតិ ន
 កេនចិ មញ្ញតិ ។ វេទមវោច ភគវំ អត្តមោ តេ
 ភិក្ខុ ភគវតោ ភាសិតំ អភិន្ននំ ។

សប្បវិសសុត្តំ ភគវយំ និទ្ធិតំ ។

១ ខ. បរិក្ខយា យេន្តិ ទិស្សតិ ។ ២ ខ. គយម្បិ ។

អនុចរេត្ត សប្បវិសាសឃ្មុរិសសុត្រ សេចក្តីត្រេកអរចំពោះភាសិតព្រះមានព្រះភាគ

(១៧៧) ខ្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយវិញ្ញទៀត សប្បវស ព្រោះ
 កន្លងផុតទៅសញ្ញានាសញ្ញាយនសមាបតិ ដោយសព្វគ្រប់ ក៏ចូល
 កាន់សញ្ញាវេទយននិរោធ ។ អាសវៈទាំងឡាយរបស់ភិក្ខុនោះ វាមិន
 អស់រលីងទៅ ព្រោះវែកយើងដោយប្រាជ្ញា ។ ខ្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ភិក្ខុនេះឯង មិនបានសំគាល់នូវហេតុណាមួយ មិនសំគាល់ក្នុងហេតុ
 ណាមួយ មិនសំគាល់ ដោយហេតុណាមួយឡើយ ។ លុះព្រះមាន
 ព្រះភាគបានសំដែងព្រះសូត្រនេះហើយ ភិក្ខុទាំងនោះ ក៏មានសេចក្តី
 ពេញចិត្ត ត្រេកអរហើយ ចំពោះភាសិតរបស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ សប្បវិសសត្រ ទី ៣ ។

បត្តិ សេវិត្តាសេវិត្តសុត្តិ

(១៧៨) ឯវច្ឆេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា

សាវត្ថុយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អា-

រាមេ ។ ត្រួត ខោ ភគវា ភិក្ខុ អាមន្តេសិ ភិក្ខុវោតិ ។

កនន្តេតិ តេ ភិក្ខុ ភគវតោ បច្ចុស្សោសុំ ។ ភគវា

ឯតទវោច សេវិត្តាសេវិត្តំ វោ ភិក្ខុវេ ធម្មបរិយាយំ

ទេសេស្សាមិ តំ សុណាថ សាធុកំ មនសិករោថ

កាសិស្សាមីតិ ។ ឯវំ កន្តេតិ ខោ តេ ភិក្ខុ ភគវតោ

បច្ចុស្សោសុំ ។

(១៧៧) ភគវា ឯតទវោច កាយសមាចារំបហំ

ភិក្ខុវេ ទុរិទេន វនាមិ សេវិត្តុម្បិ អសេវិត្តុម្បិ

សេរីតញ្ចសេរីតព្វសូត្រ ទី ៤

[១៧៨] ខ្ញុំបានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាន
ព្រះភាគទ្រង់គង់ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ធីតក្រុង
សាវត្ថី ។ ក្នុងទីនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំង
ឡាយថា ឬលភិក្ខុទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលស្តាប់ព្រះមានព្រះ
ភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់
ថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនឹងសំដែងនូវធម្មបរិយាយ ដែលគួរ
សេពនឹងមិនគួរសេព ដល់អ្នកទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរស្តាប់
ធម្មបរិយាយនោះចុះ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តដោយប្រពៃចុះ តថាគតនឹងប្រាប់ ។
ភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលស្តាប់ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។

[១៧៩] ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់
ភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតសំដែងកាយសមាចារ (សេចក្តីប្រព្រឹត្តិដោយ
កាយ) ថាមានពីរយ៉ាង គឺកាយសមាចារគួរសេព ១ មិនគួរសេព ១

អនុបទវគ្គស្ស សេរិតពាសេរិតពសុត្តេ សេរិតពាសេរិតពំ

តញ្ច អញ្ញាមញ្ញាញ កាយសមាចារំ វចីសមាចារំបហំ

ភិក្ខុវេ ធុរិយេន វនាមិ សេវិតត្ថម្បិ អសេវិតត្ថម្បិ

តញ្ច អញ្ញាមញ្ញាញ វចីសមាចារំ មនោសមាចារំបហំ

ភិក្ខុវេ ធុរិយេន វនាមិ សេវិតត្ថម្បិ អសេវិតត្ថម្បិ

តញ្ច អញ្ញាមញ្ញាញ មនោសមាចារំ ចិត្តប្បាទំបហំ

ភិក្ខុវេ ធុរិយេន វនាមិ សេវិតត្ថម្បិ អសេវិតត្ថម្បិ

តញ្ច អញ្ញាមញ្ញាញ ចិត្តប្បាទំ សញ្ញាបដិលាភំបហំ

ភិក្ខុវេ ធុរិយេន វនាមិ សេវិតត្ថម្បិ អសេវិតត្ថម្បិ

តញ្ច អញ្ញាមញ្ញាញ សញ្ញាបដិលាភំ ទិដ្ឋិប្បដិលា-

ភំបហំ ភិក្ខុវេ ធុរិយេន វនាមិ សេវិតត្ថម្បិ

អនុបវេទ្ត សេរីតព្វសេរីតព្វសុត្រ ធម្មជាតិព្វសេរីតព្វសេរីតព្វសេរី

មួយទៀត គឺថាគតសំដែងកាយសមាចារនោះទី១ ។ ព័ត្តា ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ គឺថាគតសំដែងនូវវិចីសមាចារ (សេចក្តីប្រព្រឹត្តិដោយវិចី)
 ថាមានពីរយ៉ាង គឺវិចីសមាចារគួរសេព ១ មិនគួរសេព ១ មួយ
 ទៀត គឺថាគតសំដែងវិចីសមាចារនោះទី១ ។ ព័ត្តា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 គឺថាគតសំដែងនូវមនោសមាចារ (សេចក្តីប្រព្រឹត្តិដោយចិត្ត) ថាមាន
 ពីរយ៉ាង គឺមនោសមាចារគួរសេព ១ មិនគួរសេព ១ មួយទៀត
 គឺថាគតសំដែងនូវមនោសមាចារនោះ ទី១ ។ ព័ត្តា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ គឺថាគតសំដែងនូវចិត្តប្បទ (ការកើតឡើងនៃចិត្ត) ថាមាន
 ពីរយ៉ាង គឺចិត្តប្បទគួរសេព ១ មិនគួរសេព ១ មួយទៀត គឺថាគត
 សំដែងនូវចិត្តប្បទនោះ ទី១ ។ ព័ត្តា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គឺថាគត
 សំដែងនូវការបាទចំពោះនូវសញ្ញា ថាមានពីរយ៉ាង គឺការបាទចំពោះនូវ
 សញ្ញាគួរសេព ១ មិនគួរសេព ១ មួយទៀត គឺថាគតសំដែងនូវ
 ការបាទចំពោះនូវសញ្ញានោះទី១ ។ ព័ត្តា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គឺថាគត
 សំដែង នូវការបាទចំពោះនូវទិដ្ឋិ ថាមានពីរយ៉ាង គឺទិដ្ឋិគួរសេព ១

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបេសណ្ណសកំ

អសេវិតត្ថម្យំ តញ្ច អញ្ញមញ្ញំ ទិដ្ឋិប្បដិលាភំ អត្តកា-
 វប្បដិលាភំបហំ ភិក្ខុវេ ទុរិទេន វទាមិ សេវិតត្ថម្យំ
 អសេវិតត្ថម្យំ តញ្ច អញ្ញមញ្ញំ អត្តកាវប្បដិលាភន្តំ ។

(២០០) ឃី វុត្តេ អាយស្មា សារីបុត្តោ ភគវន្តំ

ឯតទលោច ឥមស្ស ហោ អហំ កន្លេ ភគវតា
 សន្និទ្ធលេន កាសិទស្ស វិត្តារេន អត្តំ អវិកត្តស្ស ឃី
 វិត្តារេន អត្តំ អាជាទាមិ កាយសមាចារិបហំ
 ភិក្ខុវេ ទុរិទេន វទាមិ សេវិតត្ថម្យំ អសេវិតត្ថម្យំ
 តញ្ច អញ្ញមញ្ញំ កាយសមាចារន្តំ ឥតិ ហោ
 បទេតំ វុត្តំ ភគវតា កិញ្ចេតំ បដិច្ច វុត្តំ ។
 យថារូបំ កន្លេ កាយសមាចារិ សេវិតោ អក្កិស-
 លា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តំ ក្កិសលា ធម្មា បរិហាយន្តំ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបិសណ្ណស្ថានៈ

មិនគួរសេព ១ មួយទៀត គឺថាគតសំដែងនូវការប្រានចំពោះនូវទ្រង់
 នោះទី១១ ពិត្នា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គឺថាគតសំដែងនូវការប្រានចំពោះ
 នូវអត្តភាព ថាមានពីរយ៉ាង គឺការប្រានចំពោះនូវអត្តភាពគួរសេព ១
 មិនគួរសេព ១ មួយទៀត គឺថាគតសំដែងនូវការប្រានចំពោះ នូវ
 អត្តភាពនោះ ទី១១ ពិត្នា ។

(២០០) កាលដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ
 ព្រះសារីបុត្រមានអាយុ បានក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ធម៌ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងដោយ
 សង្ខេប មិនទ្រង់ចែកសេចក្តីដោយពិស្តារនេះឯង ឱ្យព្រះអង្គយល់សេចក្តី
 ដោយពិស្តារយ៉ាងនេះ គឺត្រង់ព្រះពុទ្ធដីកា ដែលព្រះមានព្រះភាគទ្រង់
 ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គឺថាគតសំដែងនូវកាយសមាចារ ថា
 មានពីរយ៉ាង គឺកាយសមាចារគួរសេព ១ មិនគួរសេព ១ មួយទៀត
 គឺថាគតសំដែងនូវកាយសមាចារនោះ ទី១១ ពិត្នា ដូច្នោះនេះឯង តើ
 ព្រះពុទ្ធដីកានេះ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់សំដៅហេតុអ្វី ។ បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន កាលបុគ្គលសេពនូវកាយសមាចារមានសភាពយ៉ាងណា អកុ-
 សលធម៌ទាំងឡាយតែងចម្រើន កុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងសាបសូន្យ

អនុបទវច្ឆស្ស សេវិតពាសេវិតព្វស្សត្ថ កាយសមាហារេ

ឯវរុទោ កាយសមាហារេ ឯ សេវិតតោ ។
យថារូបញ្ច ទោ កន្លេ កាយសមាហារំ សេវិតោ
អក្កសលា ធម្មា បរិញាយន្តិ ក្កសលា ធម្មា
អភិវឌ្ឍន្តិ ឯវរុទោ កាយសមាហារេ សេវិតតោ ។

[២០០] កថំវបំ កន្លេ កាយសមាហារំ សេវិតោ
អក្កសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ ក្កសលា ធម្មា បរិញ-
យន្តិ ។ នធិ កន្លេ ឯកតោ ចាណាតិចាតិ ហោតិ
លុទ្ធា លោហិតចាលី ហតប្បហនេ ធិវិទ្ធា អរ-
យាបន្នោ ចាណាភូតេសុ អធិទ្ធានាយិ ទោ បដ
ហោតិ យន្តិ បរស្ស បរិត្តបករណំ តាមតតំ វ
អរញ្ញតតំ វ តំ អធិន្តិ ថេយ្យសង្កាតំ អាមាតា
ហោតិ កាមេសុមិច្ឆាហារំ ទោ បដ ហោតិ
យា តា មាតុរក្ខិតា បិតុរក្ខិតា មាតាបិតុរក្ខិតា
ភាតុរក្ខិតា ភតិជិរក្ខិតា^(១) ញាតិរក្ខិតា សស្សាមិកា

១ ម. ឯន្តរេ ពោត្តរព្វភាតិ ទិស្សតិ ។

អនុបទវន្ត សេរិតព្យសេរិតព្យសូត្រ កាយសមាចារ

កាយសមាចារមានសភាពយ៉ាងនេះ បុគ្គលមិនគួរសេពឡើយ ។ បពិត្រ
ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបុគ្គលសេពនូវកាយសមាចារ មានសភាពយ៉ាង
ណា អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងសាបសូន្យ កុសលធម៌ទាំងឡាយ
តែងចម្រើនឡើង កាយសមាចារមានសភាពយ៉ាងនេះ បុគ្គលគួរសេព ។

(២០១) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបុគ្គលសេពនូវកាយសមាចារ
មានសភាពដូចម្តេច អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង កុសល-
ធម៌ទាំងឡាយតែងសាបសូន្យ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បុគ្គលពួកខ្លះ
ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកសម្លាប់សត្វ ជាមនុស្សអាក្រក់ មានដៃប្រឡាក់
ដោយឈាម ជាបុគ្គលភាំងមាំក្នុងការវាយកាប់សម្លាប់សត្វដទៃ មិនមាន
សេចក្តីអាណិតចំពោះសត្វទាំងឡាយ ជាអ្នកកាន់យករបស់ដែលគេមិន
បានឲ្យ ទ្រព្យណាជារបស់អ្នកដទៃ ជាទុបករណ៍គ្រឿងត្រេកអររបស់
បុគ្គលដទៃ ដែលនៅក្នុងស្រុកក្តី នៅក្នុងព្រៃក្តី ជាអ្នកកាន់យកនូវទ្រព្យ
នោះ ដែលគេមិនបានឲ្យ ដែលរាប់ចូលក្នុងការលួច ជាអ្នកប្រព្រឹត្តខុស
ក្នុងកាមទាំងឡាយ ពួកស្ត្រីណា ដែលមាតារក្សា បិតារក្សា មាតាបិតា
រក្សា បងប្អូនប្រុសរក្សា បងប្អូនស្ត្រីរក្សា ញាតិរក្សា ជាស្ត្រីមានប្តី

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបបណ្ណសកំ

សបរិនិល្ហា អន្តមសោ មាលាគុណាបរិក្ខិត្តាបិ^(១)
 តថារូទាសុ ចារិត្តំ អាបជ្ជិតា ហោតិ ។ ឯវរូបំ
 កន្តេ កាយសមាចារំ សេវិតោ អកុសលា ធម្មា
 អភិវឌ្ឍន្តំ កុសលា ធម្មា បរិហាយន្តំ ។

[២០២] កថំរូបំ កន្តេ កាយសមាចារំ សេវិតោ
 អកុសលា ធម្មា បរិហាយន្តំ កុសលា ធម្មា អភិ-
 វឌ្ឍន្តំ ។ ឥធិ កន្តេ ឯកេច្ចោ មាលាតិចាតំ បហាយ
 មាលាតិចាតា បដិវរិតោ ហោតិ ធិហិតនិល្ហោ ធិហិ-
 តសត្តោ លជ្ជី ទយាបន្នោ សត្វប្បណក្ខតហិតានុកម្ម្យ
 វិហារតិ អទិន្នានាធំ បហាយ អទិន្នានាតា បដិវរិតោ
 ហោតិ យន្តំ បរស្ស បរិក្ខបករណំ កាមតតំ
 វា អវត្តាតតំ វា តំ អទិន្តំ ខេយ្យសង្ខតំ
 ន អាណាតា ហោតិ កាមេសុមិន្ទាចារំ បហាយ

១ មាលាគុណបរិក្ខិត្តាបិដកំ ទិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរបណ្ណសកៈ

ជាស្រ្តីប្រកបដោយអាជ្ញា ដោយហោចពៅ សូម្បីស្រ្តីដែលគេនាំទុក
 ដោយជាកម្រង ជាអ្នកប្រព្រឹត្តកន្លងស្រ្តីទាំងឡាយមានសភាពដូច្នោះ ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបុគ្គលសេពនូវកាយសមាចារ មានសភាព
 យ៉ាងនេះ អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង កុសលធម៌ទាំង-
 ឡាយ តែងសាបសូន្យ ។

(២០២) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបុគ្គលសេពនូវកាយស-
 មាចារមានសភាពដូចម្តេច អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងសាបសូន្យ កុ-
 សលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បុគ្គល
 ពួកខ្លះក្នុងលោកនេះ លះបង់នូវបាណាភិបាត វៀរស្រឡះចាកបាណា-
 ភិបាត មានអាជ្ញាជាក់ចុះ មានគ្រឿងសស្រ្តាជាក់ចុះ មានសេចក្តីខ្មាស
 បាប មានសេចក្តីអាណិតអនុគ្រោះដោយប្រយោជន៍ ដល់សត្វទាំងអស់
 លះបង់នូវអទិទ្ធាទាន វៀរស្រឡះចាកអទិទ្ធាទាន ទ្រព្យណាជារបស់
 បុគ្គលដទៃ ជាឧបករណ៍គ្រឿងត្រេកអររបស់បុគ្គលដទៃ ដែលនៅ
 ក្នុងស្រុកក្តី នៅក្នុងព្រៃក្តី ជាអ្នកមិនកាន់យកនូវទ្រព្យនោះ ដែល
 គេមិនបានឲ្យ ដែលរាប់ចូលក្នុងការលួច លះបង់នូវការមេសុមិច្ឆាចារ

អនុបទវច្ឆស្ស សេតិព្វាសេតិព្វសុត្តេ ចិសមាថារោ

កាមេសុមិច្ឆាថារោ បដិវរតោ ហោតិ យា តា មាតុរក្ខិតា
 បិតុរក្ខិតា មាតាបិតុរក្ខិតា ភាតុរក្ខិតា ភតិជិវក្ខិតា
 ញាតិរក្ខិតា សស្សមិកា សបរិទណ្ណា អន្តមសោ
 មាលាតុណាបរិក្ខិតាបិ តថារុទ្ធាសុ ចារិក្ខំ ធន
 អាបជ្ជិតា ហោតិ ។ ឯវរុបំ កន្លេ កាយសមាថារិ
 សេវតោ អត្តសលា ធម្មា បរិហាយន្តិ កុសលា
 ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ ។ កាយសមាថារិបហំ ភិក្ខុវេ
 ទុរិធេន វនាមិ សេវិតត្ថម្បិ អសេវិតត្ថម្បិ តញ្ច
 អញ្ញាមញ្ញំ កាយសមាថារន្តិ វេតិ យន្តំ វុត្តំ ភតវតា
 ឥនមេតំ បដិច្ច វុត្តំ ។

[២០៣] វចិសមាថារិបហំ ភិក្ខុវេ ទុរិធេន វនាមិ
 សេវិតត្ថម្បិ អសេវិតត្ថម្បិ តញ្ច អញ្ញាមញ្ញំ វចិសមាថា-
 រន្តិ វេតិ ទោ បនេតំ វុត្តំ ភតវតា តិញ្ចេតំ បដិច្ច វុត្តំ ។

អនុបទវន្ត សេតិញសេតិព្វសូត្រ វិថីសមាហារ

ជាអ្នករៀនស្រឡះចាកការមេសុមិច្ឆាចារ ពួកស្រីណា ដែលមាតារក្សា
 បិការក្ស មាតាបិការក្ស បង្កបង្កើនប្រុសរក្ស បង្កបង្កើនស្រ្តីរក្ស ញាតិ
 រក្ស ជាស្រ្តីមានប្តី ជាស្រ្តី ឬក៏បដោយអាជ្ញា ដោយហោចទៅ
 សូម្បីគនាវទុកដោយផ្កាកម្រង ជាអ្នកមិនប្រព្រឹត្តក្នុង ចំពោះស្រ្តីមាន
 សភាពដូច្នោះឡើយ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបុគ្គលសេពនូវ
 កាយសមាហារមានសភាពដូច្នោះ អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងសាបសូន្យ
 កុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង ។ ត្រង់ព្រះពុទ្ធដ៏កា ដែល
 ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភថាគភសំដែននូវ
 កាយសមាហារ ថាមានពីរយ៉ាង គឺកាយសមាហារគួរសេព ១ មិនគួរ
 សេព ១ មួយទៀត ភថាគភសំដែននូវកាយសមាហារនោះ ទី១១ ពីគ្នា
 ដូច្នោះនេះ គឺព្រះអង្គត្រាស់សំដៅយកហេតុនេះឯង ។

(២០៣) ត្រង់ព្រះពុទ្ធដ៏កា ដែលព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភថាគភសំដែននូវវិថីសមាហារ ថាមានពីរយ៉ាង គឺ
 វិថីសមាហារគួរសេព ១ មិនគួរសេព ១ មួយទៀត ភថាគភសំដែននូវ
 វិថីសមាហារនោះទី១១ ពីគ្នា ដូច្នោះនេះឯង តើទ្រង់ត្រាស់សំដៅហេតុអ្វី ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយេ ខុបបិណ្ណសកំ

យ ធារុប កន្លែ វចីសមាចារំ សេវតោ អកុសលា
 ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ កុសលា ធម្មា បរិហាយ
 ឯវរុចោ វចីសមាចារេ ន សេវិតោ ។ យ ធារុប ត
 ចោ កន្លែ វចីសមាចារំ សេវតោ អកុសលា ធម្មា
 បរិហាយន្តិ កុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ ឯវរុចោ វចី-
 សមាចារេ សេវិតោ ។

(២០៤) កុដ្ឋបំ កន្លែ វចីសមាចារំ សេវតោ
 អកុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ កុសលា ធម្មា បរិ-
 ហាយន្តិ ។ ន ធម កន្លែ ឯកច្ឆោ មុសាវាទិ ហោតិ
 សកត្តតោ វ បរិសត្តតោ វ ញាតិមជ្ឈត្តតោ វ
 បុតមជ្ឈត្តតោ វ ភជកុលមជ្ឈត្តតោ វ អភិជតោ
 សក្កិ មុដ្ឋោ ឯហម្ហោ^(១) បុរិស យំ ជាតាសិ តំ
 វិហោតិ ។ សោ អដា វ អាហ ជាហមីតំ ជាឯ

១ ឧ. ឯ. ពេ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរបណ្ណសាស្ត្រ

បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបុគ្គលសេពវេចសមាចារ មានសភាព
 យ៉ាងណា អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង កុសលធម៌ទាំង
 ឡាយតែងសាបសូន្យ វេចសមាចារមានសភាពយ៉ាងនោះ បុគ្គលមិនគួរ
 សេពឡើយ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មួយវិញទៀត កាលបុគ្គល
 សេពនូវវេចសមាចារមានសភាពយ៉ាងណា អកុសលធម៌ទាំងឡាយ
 តែងសាបសូន្យ កុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង វេចសមាចារ
 មានសភាពយ៉ាងនោះ បុគ្គលគួរសេព ។

(២០៤) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបុគ្គលសេពនូវវេចសមាចារ
 មានសភាពដូចម្តេច អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង កុសល-
 ធម៌ទាំងឡាយ តែងសាបសូន្យ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បុគ្គលពួក
 ខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកពោលពាក្យកុហក បិតនៅក្នុងរោងប្រជុំភ្នំ
 បិតនៅក្នុងបរិស័ទភ្នំ បិតនៅក្នុងកណ្តាលញាតិភ្នំ បិតនៅក្នុងពួកសេនីភ្នំ
 បិតនៅក្នុងកណ្តាលរាជត្រកូលភ្នំ ដែលគេនាំមកសួរជាសាក្សីថា នៃ
 បុរសអើយ អត់ចម្រើនអាយ អ្នកដឹងទេវេហតណា ចេត្របន្តវេហតុ
 នោះ ។ បុរសនោះ កាលមិនដឹង ក៏ពោលថា ខ្ញុំដឹងភ្នំ កាលដឹង

អនុបទវន្តស្ស លេខិត្តសេវិត្តសត្តេ វិបស្សនាហោ

វា អាហា ន ជាធម៌តិ អបស្សំ វា អាហា
 បស្សមីតិ បស្សំ វា អាហា ន បស្សមីតិ វា
 អន្តរាហារិ វា បរាហារិ វា អាមីសតិញ្ចិក្ខុហារិ
 វា សម្មជាធម្មសា ភាសិតា ហោតិ បិស្ស-
 ណាវាចោ ទោ បន ហោតិ ឥតោ សុត្តា អម្បត
 អត្តាតា ឥមេសំ កេនាយ អម្បត វា សុត្តា
 ឥមេសំ អត្តាតា អម្បសំ កេនាយ ឥតិស-
 មត្តានំ វា កេនេតា^(១) ភិញ្ញានំ វា អនុប្បនាតា
 វត្តារាមោ វត្តរតោ វត្តនន្ទំ វត្តត្រាណី វាចំ ភាសិតា
 ហោតិ ធម្មសាវាចោ ទោ បន ហោតិ យា សា
 វាចា អណ្ណកា^(២) កក្កសា កក្កុកា^(៣) បរាភិ-
 សន្និទ្ធំ កោធនសាមញ្ញា អសមាធិសំវត្តនិកា តថារូបិ
 វាចំ ភាសិតា ហោតិ សម្មប្បលាបិ ទោ បន
 ហោតិ អកាលវាទិ អក្ខតវាទិ អនត្តវាទិ អនម្បវាទិ

១ ឧ. ពេញ ។ ម. ពេទ្យា ។ ២ ម. ពណ្ណកា ។ ៣ ឧ. បរាភិកា ។ ម. ធិរសា បរាភិកា

អធិបទវត្ថុ សេវិតពរសេវិតពរស្រុត រើសមាធារ

កំពោលថា ខ្ញុំមិនដឹងក្តី កាលមិនឃើញ កំពោលថា ខ្ញុំឃើញក្តី
 កាលឃើញ កំពោលថា ខ្ញុំមិនឃើញក្តី ជាអ្នកពោលសម្បជានមសា-
 វាទ ព្រោះហេតុខ្លះក្តី ព្រោះហេតុម្ខាង ក្តី ព្រោះហេតុអាមិសៈ
 ដែលជាសំណាកប្តីច្បងច្បង ដោយប្រការដូច្នោះ មួយទៀត ជាអ្នក
 ពោលពាក្យញ្ជះញង់ គឺពួកអំពីទំនេះ ទៅនិយាយក្នុងទីឯណោះ ដើម្បី
 បំបែកពួកជនទាំងនេះ ឬពួកក្នុងទីឯណោះ មកប្រាប់ដល់ពួកជនទាំង
 នេះ ដើម្បីបំបែកពួកជនឯណោះ ឬបំបែកពួកជនកំពុងព្រមព្រៀង
 គ្នា ឬជួយជ្រោមជ្រែងពួកជនដែលបែកគ្នាហើយ មានពួកជាទី
 ត្រេកអរ ត្រេកអរនឹងពួក រីករាយនឹងពួក ជាអ្នកពោលពាក្យ
 បំបែកពួក ជាអ្នកពោលពាក្យអាក្រក់ សំដីណា ជាសំដីទាក់ទូលចិត្ត
 ខ្លះខ្លះ ក្រហល់ក្រហាយ ស្នាក់ដំណើរអ្នកដទៃ ជាសំដីជិតគ្នានឹង
 ក្រោធ មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសមាធិ ជាអ្នកពោលតែសំដីមានសភាព
 ដូច្នោះ ជាអ្នកពោលពាក្យឥតប្រយោជន៍ និយាយមិនត្រូវតាមកាល
 និយាយមិនពិត និយាយពាក្យឥតប្រយោជន៍ និយាយពាក្យមិនមែនធម៌

សត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបេយណ្ណសកំ

អវិនយវាទំ អនិទានវេទី វាចំ កាសិតា ហោតិ^(១)

អកាលេន អនប្បទេសំ អបរិយទ្គវេត អនត្ថសញ្ញាតំ ។

ឯវុប កន្តេ វចិសមាចារំ សេវតោ អកុសលា ធម្មា

អភិវឌ្ឍន្តិ កុសលា ធម្មា បរិហាយន្តិ ។

(២០៥) កខំរុបំ កន្តេ វចិសមាចារំ សេវតោ

អកុសលា ធម្មា បរិហាយន្តិ កុសលា ធម្មា អភិ-

វឌ្ឍន្តិ ។ និទ កន្តេ ឯកទ្វោ មុសាវាទំ បហាយ

មុសាវាទា បដិវរតោ ហោតិ សកត្តតោ វា

បរិសត្តតោ វា ញាតិមជ្ឈត្តតោ វា បូតមជ្ឈត្តតោ

វា វាជកុលមជ្ឈត្តតោ វា អភិជតោ សត្តំ បុដ្ឋោ

ឯហទ្គោ បុរិស យំ ជាតាសិ តំ វាទេហិតិ ។

សោ អជានំ វា អាហ ន ជាតាមិតិ ជានំ វា

អាហ ជាតាមិតិ អបស វា អាហ ន បស្សមិតិ

១ ទ. ហោតិ ទិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបទិសស្ថានសក្ការៈ

មិនមែនវិនិយ ជាអ្នកគោល ពាក្យមិនគួរនឹងតាំងទុកក្នុងហឫទ័យ ជា
 អ្នកនិយាយក្នុងកាល ដល់មិនគួរនិយាយ ទិយាយស្រដៀងគ្នានឹងគ្រឿងអាង
 ជាសំដីកកណ្តត់គ្នា មនប្រកប ដោយប្រយោជន៍ ។ បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន កាល បុគ្គលសេព ឆាប់សមាចារ មានសភាពយ៉ាងនេះ
 អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង កុសលធម៌ទាំងឡាយ តែង
 សាបសូន្យ ។

(២០៥) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបុគ្គលសេពនូវវិចីស-

មាចារមានសភាពដូចម្តេច អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងសាបសូន្យ
 កុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ លះបង់មុសាវាទ ជាអ្នករៀនសូត្រចាក
 មុសាវាទ ពោះបិតនៅក្នុងរោងប្រជុំក្តី បិតនៅក្នុងបរិស័ទក្តី បិត
 នៅកណ្តាលញាតិក្តី បិតនៅ ក្នុងកណ្តាលសេនីក្តី បិតនៅ ក្នុង
 កណ្តាលរាជគ្រូក្តី ដែលគេនាំមកសួរជាសាក្សីថា នៃបុរសអើយ
 អ្នកចូរមកមាយ អ្នកដឹងនូវហេតុណា ចូរពោលនូវហេតុនោះចុះ ។
 បុរសនោះ កាលមិនដឹង ក៏និយាយថា ខ្ញុំមិនដឹងក៏ កាលដឹង
 ក៏និយាយថា ខ្ញុំដឹងក្តី កាលមិនឃើញ ក៏និយាយថា ខ្ញុំមិនឃើញក្តី

អប្បវត្តស្ស សេរិកញ្ចសេរិកត្តស្តេ ចៃសមាធារោ

បស្សំ វា អាហា បស្សន្តមីតិ អត្តហេតុ វា បរហេតុ
 វា អាមិសកិញ្ចិក្កហេតុ វា ធម្មសម្មជានមុសា
 កាបិតា ហោតិ បិសុណំ វាច បហាយ បិសុណាយ
 វាចាយ បដិវិរតោ ហោតិ វតោ សុត្វា ន អម្បត
 អត្តាតា វមេសំ កេនាយ អម្បត វា សុត្វា ន
 វមេសំ អត្តាតា អម្បសំ កេនាយ វតិ ភិដ្ឋានំ វា
 សទ្ធាតា សហិតានំ វា អនុប្បធាតា សមត្តារមោ
 សមត្តរតោ សមត្តនដ្ឋិ សមត្តករណី វាច កាសិតា
 ហោតិ ជុសំ វាច បហាយ ជុសាយ វាចាយ
 បដិវិរតោ ហោតិ យា សា វាចា នេលា កុណ្ណិ-
 សុទា បេមនិយា ហនយន្តមា ខោរី ពហុជន-
 កុណ្ណា ពហុជនមធាតា តថារូបី វាច កាសិតា
 ហោតិ សម្មប្បលាបំ បហាយ សម្មប្បលាតា
 បដិវិរតោ ហោតិ កាលវាទំ ក្ខតវាទំ អត្តវាទំ
 ធម្មវាទំ វិជយវាទំ និទានវតី វាច កាសិតា ហោតិ
 កាលេន សាបទេសំ បរិយន្តិវតី អត្តសញ្ញតំ ។

អនុបទវត្ថុ សេរិតព្យាសេរិតពស្សត្រ រិច្ចសមាបា

កាលឃើញ ក៏និយាយថា ខ្ញុំឃើញក្តី ជាអ្នកមិនពោលសម្បជាន-
មុសាវាទ ព្រោះហេតុខ្លួនក្តី ព្រោះហេតុអ្នកដទៃក្តី ព្រោះហេតុ
តាមិសៈ ដែលជាសំណូកបន្តិចបន្តួចក្តី ជាអ្នកលះបង់នូវពាក្យញុះញង់
វៀរចាកពាក្យញុះញង់ គឺពួកអំពើទាំងណោះ មិនប្រាប់ក្នុងទីឯណោះ ដើម្បី
បំបែកពួកជនឯណោះ ឬពួកក្នុងទីឯណោះ មិនប្រាប់ដល់ពួកជនឯណោះ
ដើម្បីបំបែកពួកជនឯណោះឡើយ ឬផ្សះផ្សាពួកជនដែលបែកគ្នាហើយ
ឬជួយជ្រោមជ្រែងពួកជន ដែលប្រកបដោយប្រយោជន៍ មានសេចក្តី
ព្រមព្រៀងគ្នាជាទីក្រេកអរ ក្រេកអរក្នុងសេចក្តីព្រមព្រៀងគ្នា រីករាយ
ក្នុងសេចក្តីព្រមព្រៀង ជាអ្នកនិយាយតែសំដីដែលធ្វើ នូវសេចក្តីព្រម-
ព្រៀង លះបង់នូវផុសវាចា ជាអ្នកវៀរស្រឡះចាកផុសវាចា វាចា
ណាដែលឥតទោស សុខដល់គ្រូចៀក គួរជាទីស្រឡាញ់ ពេញ
ហឫទ័យ ជាសំដីអ្នកក្រុន ជាទីរីករាយដល់ជនច្រើន ជាទីពេញ
ចិត្តដល់ជនច្រើន ជាអ្នកនិយាយតែសំដីមានសភាពដូច្នោះ ជាអ្នកលះ-
បង់ពាក្យពេយពាយឥតប្រយោជន៍ វៀរស្រឡះចាកពាក្យពេយពាយឥត
ប្រយោជន៍ និយាយត្រូវតាមកាល និយាយពិត និយាយអាថ៌ និយាយ
ធម៌ និយាយរិទ្ធិយ ជាអ្នកនិយាយតែសំដី ដែលគួរកាំងទុកក្នុងចិត្ត
មានគ្រឿងអាង មានទំបំផុត ប្រកបដោយប្រយោជន៍តាមកាលគួរ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបេសណាសកំ

ឯវរុបំ កន្លេ វចីសមាចារំ សេវតោ អកុសលា

ធម្មា បរិហាយន្តំ កុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តំ ។

វចីសមាចារំបហំ ភិក្ខុវេ ធុរិយេន វនាមិ សេវិតត្ថុម្បិ

អសេវិតត្ថុម្បិ តព្វ អញ្ញមញ្ញំ វចីសមាចារន្តំ ឥតិ

យន្តំ វុត្តំ កតវតា ឥនមេតំ បដិច្ច វុត្តំ ។

(២០៦) មនោសមាចារំបហំ ភិក្ខុវេ ធុរិយេន

វនាមិ សេវិតត្ថុម្បិ អសេវិតត្ថុម្បិ តព្វ អញ្ញមញ្ញំ

មនោសមាចារន្តំ ឥតិ ទោ បនេតំ វុត្តំ កតវតា

កិញ្ចេតំ បដិច្ច វុត្តំ ។ យថាវរុបំ កន្លេ មនោស-

មាចារំ សេវតោ អកុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តំ កុស-

លា ធម្មា បរិហាយន្តំ ឯវរុបេ មនោសមាចារេ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបទស្កានៈ

បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបុគ្គលសេពនូវវិចីសមាថារ មានសភាព
 យ៉ាងនេះ អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងសាបសូន្យ កុសលធម៌ទាំង
 ឡាយ តែងចម្រើនឡើងបាន ។ គ្រងព្រះពុទ្ធជីកា ដែលព្រះមានព្រះ
 ភាគទ្រង់ត្រាស់ថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភថាគភសំដែននូវវិចីសមាថារ
 ថាមានពីរយ៉ាង គឺវិចីសមាថារគួរសេព ១ មិនគួរសេព ១ មួយទៀត
 ភថាគភសំដែននូវវិចីសមាថារ នោះទី១ ។ ព័ត្តា ដូច្នោះនេះ គឺទ្រង់
 ត្រាស់សំដៅហេតុនេះឯង ។

[២០៦] គ្រងព្រះពុទ្ធជីកា ដែលព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា

ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភថាគភសំដែននូវមនោសមាថារ ថាមានពីរយ៉ាង
 គឺមនោសមាថារគួរសេព ១ មិនគួរសេព ១ មួយទៀត ភថាគភសំ-
 ដែននូវមនោសមាថារនោះទី១ ។ ព័ត្តា ដូច្នោះនេះឯង តើទ្រង់ត្រាស់សំដៅ
 ហេតុអ្វី ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបុគ្គលសេពនូវមនោសមាថារ
 មានសភាពយ៉ាងណា អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង កុ-
 សលធម៌ទាំងឡាយតែងសាបសូន្យ មនោសមាថារមានសភាពយ៉ាងនោះ

អនុបទវត្ថុស្ស សេរីតព្វាសេរីតព្វសុត្តេ មនោសមាចារេ

ន សេរីតព្វា ។ យថាវុបត្តោ ទោ កន្លេ មនោស-
មាចារំ សេរីតោ អកុសលា ធម្មា បរិហាយន្តិ
កុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ ឯវុទោ មនោសមាចារេ
សេរីតព្វា ។

(២០៧) កថំបំ កន្លេ មនោសមាចារំ សេរីតោ
អកុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ កុសលា ធម្មា បរិហា-
យន្តិ ។ នធិ កន្លេ ឯកតោ អភិជ្ឈាលុ ហោតិ យន្តិ
បរស្ស បរិវត្តិបករណំ តំ^(១) អភិជ្ឈិតា ហោតិ អហោ
វិត យំ បរស្ស តំ មម អស្សាតិ ព្យាបន្តិចិត្តោ ទោ
បន ហោតិ បនុជ្ជមនសន្តិប្បោ នមេ សត្តា ហពានុ
វា ភិជ្ជនុ វា ឧច្ឆិជ្ជនុ វា វិនស្សនុ វា មា អហោសុំ
វាតិ ។ ឯវុបំ កន្លេ មនោសមាចារំ សេរីតោ អកុស-
លា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ កុសលា ធម្មា បរិហាយន្តិ ។

១ ម. ភព្វ ។

អនុបទវន្ត សេតិកាសេតិកសូត្រ មនោសមាចារ

បុគ្គលមិនគួរសេពឡើយ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បុគ្គលសេពនូវ
មនោសមាចារ មានសភាពយ៉ាងណា អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែង
សាបសូន្យ អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង មនោសមាចារ
មានសភាពយ៉ាងនោះ បុគ្គលគួរសេព ។

(២០៧) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបុគ្គលសេព នូវមនោ-
សមាចារ មានសភាពដូចម្តេច អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើន
ឡើង កុសលធម៌ទាំងឡាយតែងសាបសូន្យ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកច្រើនដោយអភិជ្ឈា ទ្រព្យណាជា
របស់អ្នកដទៃ ជាទប់ករណ៍របស់អ្នកដទៃ ជាគុកគយរំពៃតែរបស់នោះ
ថា ឧហ្ម⁺ ទ្រព្យណា ជារបស់បុគ្គលដទៃ សូមឲ្យទ្រព្យនោះបានមក
ជាទ្រព្យរបស់អត្តាអញវិញដូច្នោះ ជាអ្នកមានចិត្តកុំគួន មានសេចក្តី
ត្រិះរិះក្នុងចិត្ត ដែលទោសប្រទូស្តហើយថា សូមសត្វពួកនេះ លំបាក
ឬបែកធ្លាយ សាបសូន្យ វិនាសទៅ កុំមានសល់នៅឡើយ ។ បពិត្រ
ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបុគ្គលសេពនូវមនោសមាចារ មានសភាពយ៉ាង
នេះ អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង កុសលធម៌ទាំង
ឡាយ តែងសាបសូន្យ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបេសណ្ណសកំ

(២០៨) កត្តិយំ កន្លេ មនោសមាចារំ សេវតោ

អកុសលា ធម្មា បរិហាយន្តិ កុសលា ធម្មា អភិ-

វឌ្ឍន្តិ ។ ឥធិ កន្លេ ឯកច្ចោ អនភិជ្ឈានុ ហោតិ

យន្តំ បរស្ស បរិវត្តបករណំ តំ ធាកិជ្ឈិតា ហោតិ

អហោ វេត យំ បរស្ស តំ មម អស្សាតិ អព្យាបដ្ឋ-

ចិត្តោ ទោ បន ហោតិ អប្បទុដ្ឋមនស្ត្រ័យ្យោ ឥមេ

សត្តា^(១) អព្យាបដ្ឋា អនីយា សុទ្ធំ អត្តានំ បរ-

ហានុតិ ។ ឯវ្យុបំ កន្លេ មនោសមាចារំ សេវតោ

អកុសលា ធម្មា បរិហាយន្តិ កុសលា ធម្មា អភិ-

វឌ្ឍន្តិ ។ មនោសមាចារិបហំ ភិក្ខុវេ ទុវិជេន វនាមិ

សេវិតត្ថម្បិ អសេវិតត្ថម្បិ តព្វ អញ្ញាមញ្ញំ មនោសមា-

ចារន្តិ ឥតិ បរន្តិ វុត្តំ កកវតា ឥនមេតំ បដិច្ច វុត្តំ ។

១ ឧ. ម. អរោតំ ឯត្តន្តេ ទិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរបុគ្គលសព្វៈ

(២០៨) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបុគ្គលសេពនូវមរោស-

មាថាវ មានសភាពដូចម្តេច អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងសាបសូន្យ

កុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើងបាន ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន

បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមិនហាអេក៏ដ្ឋា ទ្រព្យណា ជា

របស់បុគ្គលដទៃ ជាទេវករណរបស់បុគ្គលដទៃ ជាអ្នកមិនគយវិព

របស់នោះថា ឧហ្មិ ទ្រព្យណា ជារបស់បុគ្គលដទៃ សូមឲ្យទ្រព្យនោះ

បានបកជារបស់ពាត្តាអញវិញ ដូច្នោះទើយ ជាអ្នកមិនមានចិត្តព្យា-

បាទ មិនមានសេចក្តីគ្រិះរិះក្នុងចិត្ត ដែលទោសប្រទូស្តហើយថា សូម

ពួកសត្វទាំងនេះ កុំព្យាបាទឆ្មា កុំឲ្យមានទុក្ខ ឲ្យមានតែសេចក្តីសុខ

ចរក្សានូវខ្លួនចុះ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបើបុគ្គលសេពនូវ

មរោសមាថាវមានសភាពយ៉ាងនេះ អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងសាប-

សូន្យ កុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើងបាន ។ ត្រង់ព្រះពុទ្ធ-

ដ៏កា ដែលព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គថាគត

សំដែងនូវមរោសមាថាវ ថាមានពីរយ៉ាង គឺមរោសមាថាវគួរសេព ១

មិនគួរសេព ១ មួយទៀត គថាគតសំដែងនូវមរោសមាថាវនោះទី១ ។

ពិគ្គា ដូច្នោះនុ៎ះ គឺទ្រង់ត្រាស់សំដៅហេតុនេះឯង ។

អនុបទវច្ឆស្ស សេវិត្តោសេវិត្តសុត្តេ ចិត្តប្បទេ

(២០៧) ចិត្តប្បទំបហំ កិក្ខុវេ ធុរិយេន វនាមិ
 សេវិត្តត្រ្យម្បិ អសេវិត្តត្រ្យម្បិ តញ្ច អញ្ញមញ្ញំ ចិត្តប្បទំនិ
 វតិ ខោ បនេតំ វុត្តំ ភគវតា កិញ្ចោតំ បដិច្ច វុត្តំ ។
 យថារូបំ ភន្តេ ចិត្តប្បទំ សេវិតោ អកុសលា ធម្មា
 អភិវឌ្ឍន្តិ កុសលា ធម្មា បរិហាយន្តិ ឯវរុទោ
 ចិត្តប្បទោ ន សេវិតោ ។ យថារូបញ្ច ខោ ភន្តេ
 ចិត្តប្បទំ សេវិតោ អកុសលា ធម្មា បរិហាយន្តិ
 កុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ ឯវរុទោ ចិត្តប្បទោ សេ-
 វិតោ ។

(២០០) កតំរូបំ ភន្តេ ចិត្តប្បទំ សេវិតោ
 អកុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ កុសលា ធម្មា
 បរិហាយន្តិ ។ វេទ ភន្តេ ឯកោ អភិជ្ឈាល្អ ហោតិ
 អភិជ្ឈាសហគតេន ចេតសា វិហរតិ ព្យាណនវ
 ហោតិ ព្យាណនសហគតេន ចេតសា វិហរតិ

អនុបទវន្ត សេរីតព្វាសេរីតព្វសូត្រ ចិត្តប្បទ

(២០៧) ត្រង់ព្រះពុទ្ធដីកាដែលព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភថាគភសំដែននូវចិត្តប្បទ ថាមានពីរយ៉ាង គឺចិត្តប្បទគួរសេព ១ មិនគួរសេព ១ មួយទៀត ភថាគភសំដែននូវចិត្តប្បទនោះទី១ ។ ធីត្តា ដូច្នោះនេះ តើទ្រង់ត្រាស់សំដៅហេតុអ្វី បពិត្រព្រះអង្គ ដ៏ចម្រើន កាលបុគ្គលសេពនូវចិត្តប្បទ មានសភាពយ៉ាងណា អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង កុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងសាបសូន្យ ចិត្តប្បទមានសភាពដូច្នោះ បុគ្គលមិនគួរសេពឡើយ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបុគ្គលសេពនូវចិត្តប្បទ មានសភាពយ៉ាងណា អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងសាបសូន្យ កុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង ចិត្តប្បទមានសភាពដូច្នោះ បុគ្គលគួរសេព ។

(២១០) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបុគ្គលសេព នូវចិត្តប្បទ មានសភាពដូចម្តេច អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង កុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងសាបសូន្យ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បុគ្គលពាក្យ៖ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមានអភិជ្ឈា មានចិត្តប្រកបដោយអភិជ្ឈា ជាអ្នកមានព្យាបាទ មានចិត្តប្រកបដោយព្យាបាទ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបាសម្ពាន្តសកំ

វិហាសវា ហោតិ វិហាសាសហាគតេន ចេតសា
វិហារតិ ។ ឯវរូបំ កន្លេ ចិត្តប្បាទំ សេវតោ
អកុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ កុសលា ធម្មា បរិហា-
យន្តិ ។

[២០០] កាថ្យំបំ កន្លេ ចិត្តប្បាទំ សេវតោ
អកុសលា ធម្មា បរិហាយន្តិ កុសលា ធម្មា អភិ-
វឌ្ឍន្តិ ។ វេទ កន្លេ ឯកតោ អនភិជ្ឈាលុ ហោតិ
អនភិជ្ឈាសហាគតេន ចេតសា វិហារតិ អព្យាបាទវា
ហោតិ អព្យាបាទិសហាគតេន ចេតសា វិហារតិ អវិ-
ហាសវា ហោតិ អវិហាសាសហាគតេន ចេតសា វិហា-
រតិ ។ ឯវរូបំ កន្លេ ចិត្តប្បាទំ សេវតោ អកុសលា
ធម្មា បរិហាយន្តិ កុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ ។
ចិត្តប្បាទំបរិ ភិក្ខុវេ ទុវិទេន វនាមិ សេវិតត្ថម្បិ
អសេវិតត្ថម្បិ តញ្ច អញ្ញមញ្ញំ ចិត្តប្បាទន្តិ វេតិ យន្តិ
វត្តំ កតវតា វេទមេតំ បដិច្ច វត្តំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបាស្កន្តសក្ក:

ជាអ្នកមានសេចក្តីបៀតបៀន មានចិត្តប្រកបដោយការបៀតបៀន ។
 បពិត្រព្រះអង្គជ័ចម្រើន កាលបើបុគ្គលសេពនូវចិត្តប្បាទ មានសភាព
 យ៉ាងនេះ អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង កុសលធម៌ទាំង
 ឡាយ តែងសាបសូន្យ ។

(២១១) បពិត្រព្រះអង្គជ័ចម្រើន កាលបុគ្គលសេពនូវចិត្តប្បាទមាន
 សភាពដូចម្តេច អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងសាបសូន្យ កុសល-
 ធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង ។ បពិត្រព្រះអង្គជ័ចម្រើន បុគ្គល
 ពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមិនមានអភិជ្ឈា មានចិត្តមិនប្រកបដោយ
 អភិជ្ឈា ជាអ្នកមិនមានព្យាបាទ មានចិត្តមិនប្រកបដោយព្យាបាទ
 ជាអ្នកមិនមានសេចក្តីបៀតបៀន មានចិត្តមិនប្រកបដោយសេចក្តីបៀត-
 បៀន ។ បពិត្រព្រះអង្គជ័ចម្រើន កាលបើបុគ្គលសេព នូវចិត្តប្បាទ
 មានសភាពយ៉ាងនេះ អកុសលធម៌ទាំងឡាយតែងសាបសូន្យ កុសល-
 ធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង ។ ត្រង់ព្រះពុទ្ធដ៏កា ដែលព្រះ
 មានព្រះភាគត្រាស់ថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភថាគតសំដែងនូវចិត្តប្បាទ
 ថាមានពីរយ៉ាង គឺចិត្តប្បាទគួរសេព ១ មិនគួរសេព ១ មួយទៀត
 ភថាគតសំដែងនូវចិត្តប្បាទនោះ ទី១ ។ ភិក្ខុ ដូច្នោះខ្ញុំ គឺទ្រង់
 ត្រាស់សំដៅលោកនេះឯង ។

អនុបវត្តស្ស សេវិត្តាសេវិត្តសុត្តេ សញ្ញាបដិលាភោ

(២០២) សញ្ញាបដិលាភំបហំ ភិក្ខុវេ ទុវិដេន
 វនាមិ សេវិត្តាម្បិ អសេវិត្តាម្បិ តញ្ច អញ្ញាមញ្ញ
 សញ្ញាបដិលាភន្តំ នតិ ខោ បរេនតំ វុត្តំ ភកវតា
 កំពោតំ បដំបូ វុត្តំ ។ យថាវុបំ កន្តេ សញ្ញាប-
 ដិលាភំ សេវិតោ អកុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តំ កុសលា
 ធម្មា បរិហាយន្តំ វិវុទោ សញ្ញាបដិលាភោ ន
 សេវិតោ ។ យថាវុបញ្ច ខោ កន្តេ សញ្ញាបដិ-
 លាភំ សេវិតោ អកុសលា ធម្មា បរិហាយន្តំ កុសលា
 ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តំ វិវុទោ សញ្ញាបដិលាភោ សេវិតោ ។

(២០៣) កថំវុបំ កន្តេ សញ្ញាបដិលាភំ សេវិ-
 តោ អកុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តំ កុសលា ធម្មា
 បរិហាយន្តំ ។ នធិ កន្តេ ឯកោ អភិជ្ឈានុ ហោតិ
 អភិជ្ឈានុសហគតាយ សញ្ញាយ វិហរតិ ព្យាទាទភ
 ហោតិ ព្យាទាទសហគតាយ សញ្ញាយ វិហរតិ

អនុបទវន្ត សេរីតព្វាសេរីតព្វសុត្រ ការបានចំពោះនូវសញ្ញា

(២១២) ត្រង់ព្រះពុទ្ធជីការដែលព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា ម្ចាស់
 កក្កុទាំងឡាយ គឺជាគន្លងដឹងនូវការបានចំពោះសញ្ញា ថាមានពីរ
 យ៉ាង គឺការបានចំពោះនូវសញ្ញាគួរសេព ១ មិនគួរសេព ១ មួយ
 ទៀត គឺជាគន្លងដឹងនូវការបានចំពោះនូវសញ្ញានោះ ទី១ ៗ ពិត្តា
 ដូច្នោះនេះ តើទ្រង់ត្រាស់សំដៅលោកដូចម្តេច ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 កាលបុគ្គលសេពនូវការបានចំពោះសញ្ញា មានសភាពយ៉ាងណា អកុ-
 សលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង កុសលធម៌ទាំងឡាយតែងសាប-
 សូន្យ ការបានចំពោះសញ្ញាមានសភាពយ៉ាងនោះ បុគ្គលមិនគួរសេព
 ឡើយ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបើបុគ្គលសេពនូវការបាន
 ចំពោះសញ្ញា មានសភាពយ៉ាងណា អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែង
 សាបសូន្យ កុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើងបាន ការបាន
 ចំពោះសញ្ញាមានសភាពដូច្នោះ បុគ្គលគួរសេព ។

(២១៣) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបុគ្គលសេព នូវការ
 បានចំពោះនូវសញ្ញាមានសភាពដូចម្តេច អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែង
 ចម្រើនឡើង កុសលធម៌ទាំងឡាយសាបសូន្យ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏
 ចម្រើន បុគ្គលពួកខ្លះក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមានអភិជ្ឈា មានសញ្ញា
 ប្រកបដោយអភិជ្ឈា ជាអ្នកមានព្យាបាទ មានសញ្ញាប្រកបដោយព្យាបាទ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ខេមយល្ហាសកំ

វិហារសភា ហោតិ វិហារសាសហាគតាយ សញ្ញាយ

វិហារតិ ។ ឯវ្យំ កន្លេ សញ្ញាបដិលាភំ សេវតោ

អកុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ កុសលា ធម្មា

បរិហាយន្តិ ។

(២០២) កង្វ្រំ កន្លេ សញ្ញាបដិលាភំ សេវតោ

អកុសលា ធម្មា បរិហាយន្តិ កុសលា ធម្មា អភិ-

វឌ្ឍន្តិ ។ វេទ កន្លេ ឯកច្ចោ អនភិជ្ឈាលុ ហោតិ

អនភិជ្ឈាសហាគតាយ សញ្ញាយ វិហារតិ អត្យាចានភ

ហោតិ អត្យាចានសហាគតាយ សញ្ញាយ វិហារតិ អវិហា-

សភា ហោតិ អវិហារសាសហាគតាយ សញ្ញាយ វិហារតិ ។

ឯវ្យំ កន្លេ សញ្ញាបដិលាភំ សេវតោ អកុសលា

ធម្មា បរិហាយន្តិ កុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបទសុត្តន្តបិដក

ជាអ្នកមានសេចក្តីបៀតបៀន មានសញ្ញាប្រកបដោយសេចក្តីបៀត
បៀន ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបើបុគ្គលសេព ឪវការបាន
ចំពោះសញ្ញា មានសភាពយ៉ាងនេះ អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែង
ចម្រើនឡើង កុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងសាបសូន្យ ។

(២១៤) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបុគ្គលសេពឪវការបាន

ចំពោះសញ្ញាមានសភាពដូចម្តេច អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងសាប-
សូន្យ កុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង ។ បពិត្រព្រះអង្គ
ដ៏ចម្រើន បុគ្គលពួកខ្លះក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមិនមានអភិជ្ឈា មាន
សញ្ញាមិនប្រកបដោយអភិជ្ឈា ជាអ្នកមិនមានព្យាបាទ មានសញ្ញា
មិនប្រកបដោយព្យាបាទ ជាអ្នកមិនមានសេចក្តីបៀតបៀន មានសញ្ញា
មិនប្រកបដោយសេចក្តីបៀតបៀន ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាល
បើបុគ្គលសេព ឪវការបានចំពោះសញ្ញា មានសភាពយ៉ាងនេះ ពួក
អកុសលធម៌តែងសាបសូន្យ ពួកកុសលធម៌ តែងចម្រើនឡើង ។

អនុបទវត្ថុស្ស សេវិតព្យាសេវិតព្យសុត្តេ ទិដ្ឋិប្បដិលាកោ

សញ្ញាបដិលាកំបហំ ភិក្ខុវេ ធុរិយេន វនាមិ សេវិតព្យម្បិ

អសេវិតព្យម្បិ តញ្ច អញ្ញមញ្ញំ សញ្ញាបដិលាកន្តិ

សតិ យន្តំ វុត្តំ ភក្កវតា វនមេតំ បដិច្ច វុត្តំ ។

(២០៥) ទិដ្ឋិប្បដិលាកំបហំ ភិក្ខុវេ ធុរិយេន វនាមិ

សេវិតព្យម្បិ អសេវិតព្យម្បិ តញ្ច អញ្ញមញ្ញំ ទិដ្ឋិប្ប-

ដិលាកន្តិ សតិ ខោ បនេតំ វុត្តំ ភក្កវតា តិញ្ចតំ

បដិច្ច វុត្តំ ។ យថារូបំ កន្តេ ទិដ្ឋិប្បដិលាកំ សេវិតោ

អកុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ កុសលា ធម្មា បរិ-

ហាយន្តិ ឯវុរុទោ ទិដ្ឋិប្បដិលាកោ ន សេវិតញោ ។

យថារូបញ្ច ខោ កន្តេ ទិដ្ឋិប្បដិលាកំ សេវិតោ អ-

កុសលា ធម្មា បរិហាយន្តិ កុសលា ធម្មា អភិ-

វឌ្ឍន្តិ ឯវុរុទោ ទិដ្ឋិប្បដិលាកោ សេវិតញោ ។

អនុបទវត្ថុ សេរីភព្វសេរីភព្វសូត្រ ការបានចំពោះទិដ្ឋិ

ត្រង់ព្រះពុទ្ធដីកា ដែលព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គថាគតសំដែងនូវការបានចំពោះសញ្ញា ថាមានពីរយ៉ាង គឺការបាន ចំពោះសញ្ញាគួរសេព ១ មិនគួរសេព ១ មួយទៀត គថាគតសំដែង នូវការបានចំពោះសញ្ញានោះ ទី១ ៗ ពីគ្នា ដូច្នោះនុ៎ះ គឺទ្រង់ត្រាស់ សំដៅហេតុនេះឯង ។

(២១០) ត្រង់ព្រះពុទ្ធដីកា ដែលព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គថាគតសំដែងនូវការបានចំពោះទិដ្ឋិ ថាមានពីរ យ៉ាង គឺការបានចំពោះនូវទិដ្ឋិត្រូវសេព ១ មិនគួរសេព ១ មួយទៀត គថាគតសំដែងនូវការបានចំពោះទិដ្ឋិនោះទី១ ៗ ពីគ្នា ដូច្នោះនុ៎ះ តើទ្រង់ ត្រាស់សំដៅហេតុអ្វី ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបុគ្គលសេពនូវការ បានចំពោះទិដ្ឋិមានសភាពយ៉ាងណា អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើន ឡើង កុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងសាបសូន្យ ការបានចំពោះទិដ្ឋិមាន សភាពដូច្នោះ បុគ្គលមិនគួរសេពឡើយ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបុគ្គលសេព នូវការបានចំពោះទិដ្ឋិមានសភាពយ៉ាងណា អកុសល- ធម៌ទាំងឡាយ តែងសាបសូន្យ កុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើន ឡើង ការបានចំពោះទិដ្ឋិ មានសភាពដូច្នោះ បុគ្គលគួរសេព ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរបណ្ណសកំ

(២០៦) កង្កែបំ កន្លេ ទិដ្ឋិប្បដិលាភំ សេវិតោ

អក្កសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តំ ក្កសលា ធម្មា បរ-

ហាយន្តំ ។ វេទ កន្លេ ឯកបោ ឯវិទិដ្ឋិកោ ហោតិ

នត្ថំ ទិដ្ឋំ នត្ថំ យន្តំ នត្ថំ ហុតំ នត្ថំ សុគតមុត្តិ-

ដានំ កម្មានំ ដលំ វិហាកោ នត្ថំ អយំ លោកោ

នត្ថំ បរោ លោកោ នត្ថំ មាតា នត្ថំ បិតា នត្ថំ

សត្តា ឌីបទាតិកា នត្ថំ លោកេ សមណ្ឌពាហ្មណា

សម្មត្តតា សម្មាបដិបដ្ឋា យេ វេទញ្ច លោកំ

បរញ្ច លោកំ សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្តា បរេទន្ត-

តំ ។ ឯវិទិដ្ឋិ កន្លេ ទិដ្ឋិប្បដិលាភំ សេវិតោ អក្ក-

សលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តំ ក្កសលា ធម្មា បរហាយន្តំ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណាសកៈ

(២១៦) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបុគ្គលសេពនូវការបាន
 ចំពោះទិដ្ឋិមានសភាពដូចម្តេច អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង
 កុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងសាបសូន្យ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បុគ្គល
 ពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ មានសេចក្តីយល់ឃើញយ៉ាងនេះថា បានដែល
 បុគ្គលឲ្យហើយមិនមានផល ការបូជាភូមិភវផល ការបូជាធិតភវផល ផល
 វិបាករបស់កម្មដែលបុគ្គលធ្វើល្អ និងធ្វើអាក្រក់មិនមាន លោកនេះមិន
 មាន លោកខាងមុខមិនមាន មាតាមិនមានគុណ^(១) បិតាមិនមានគុណ^(១)
 សត្វជាឧបបាតិកៈកំណើត មិនមាន សមណព្រាហ្មណ៍ក្នុងលោក មាន
 សេចក្តីព្រមព្រៀង ជាអ្នកប្រតិបត្តិត្រូវ ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវលោកនេះផង
 លោកខាងមុខផង ដោយប្រាជ្ញាដ៏ក្រៃលែងដោយខ្លួនឯងក៏មិនមាន ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបើបុគ្គលសេពនូវការបានចំពោះទិដ្ឋិ មាន
 សភាពយ៉ាងនេះ អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង កុសលធម៌
 ទាំងឡាយ តែងសាបសូន្យ ។

១ សំដៅយកការប្រតិបត្តិល្អអាក្រក់ ចំពោះមាតាបិតានោះ គ្មានគុណ គ្មានទោស ។
 អដ្ឋកថា ។

អនុបទវន្តស្ស សេវិតពាសេវិតពសុត្តេ ទិដ្ឋិប្បដិលាភំ

(២០៧) កង្កំបំ កន្លេ ទិដ្ឋិប្បដិលាភំ សេវិតោ
អកុសលា ធម្មា បរិហាយន្តំ កុសលា ធម្មា អភិ-
វឌ្ឍន្តំ ។ នេធ កន្លេ ឯកច្ចោ ឯវទិដ្ឋិកោ ហោតិ
អត្ថំ ទិដ្ឋំ អត្ថំ យន្តំ អត្ថំ ហុតំ អត្ថំ សុភតទុក្ក-
ដានំ កម្មានំ ដលំ វិចារកោ អត្ថំ អយំ លោកោ
អត្ថំ បរោ លោកោ អត្ថំ មាតា អត្ថំ បិតា អត្ថំ
សត្តា ឌីបនាតិកា អត្ថំ លោកេ សមណ្ឌពាហ្មណា
សម្មត្តតា សម្មាបដិបដ្ឋា យេ នមត្ថា លោកំ បរត្ថា
លោកំ សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្តា បរេទន្តិតិ ។
ឯវកំបំ កន្លេ ទិដ្ឋិប្បដិលាភំ សេវិតោ អកុសលា ធម្មា
បរិហាយន្តំ កុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តំ ។ ទិដ្ឋិប្ប-
ដិលាភំបហំ ភិក្ខុវេ ទុវិជេន វិទាមិ សេវិតពុម្ភិ
អសេវិតពុម្ភិ តព្វា អញ្ញមញ្ញំ ទិដ្ឋិប្បដិលាភន្តំ នតិ
យន្តំ វុត្តំ កតវតា នទមេតំ បដិច្ច វុត្តំ ។

អនុបទវត្ថុ សេរីតព្វាលេវិតពូសូត្រ ការបានចំពោះទិដ្ឋិ

(២១៧) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបុគ្គលសេពនូវការបាន
ចំពោះទិដ្ឋិ មានសភាពដូចម្តេច អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែង
សាបសូន្យ កុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងកើតឡើង ។ បពិត្រព្រះអង្គ
ដ៏ចម្រើន បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមានសេចក្តីយល់ឃើញ
យ៉ាងនេះថា ទានដែលបុគ្គលឲ្យហើយមានផល ការបូជាភូមិមានផល
ការបូជាធិមានផល ផលវិបាករបស់កម្មដែលសត្វធ្វើល្អ និងធ្វើអាក្រក់
មានផល លោកនេះមាន លោកខាងមុខមាន មាតាមាន បិតាមាន
សត្វជាឧបបុត្តិកៈកំណើតមាន ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ក្នុងលោក មាន
សេចក្តីព្រមព្រៀង ជាអ្នកប្រគល់ប្រគល់ ធ្វើឲ្យដាក់ច្បាប់នូវលោកនេះនឹង
លោកខាងមុខ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ក្រៃលែងដោយខ្លួនឯង មាន ។ បពិត្រ
ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបុគ្គលសេពនូវការបានចំពោះទិដ្ឋិ មានសភាព
យ៉ាងនេះ អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងសាបសូន្យ កុសលធម៌ទាំង
ឡាយ តែងចម្រើនឡើង ។ គ្រងព្រះពុទ្ធដ៏កាដែលព្រះមានព្រះភាគ
ត្រាស់ថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គឺជាគតសំដែងនូវការបានចំពោះទិដ្ឋិ
ថាមានពីរយ៉ាង គឺការបានចំពោះនូវទិដ្ឋិករសេព ១ មិនករសេព ១
មួយទៀត គឺជាគតសំដែងនូវការបានចំពោះទិដ្ឋិនោះ ដទៃ ។ ពីគ្នា
ដូច្នេះនេះ គឺទ្រង់ត្រាស់សំដៅហេតុនេះឯង ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបាសម្ពោសកំ

(២០៨) អត្តការប្បដិលាកំបហំ ភិក្ខុវេ ទុវិជេន

វនាមិ សេវិតព្វម្បិ អសេវិតព្វម្បិ តញ្ច អញ្ញមញ្ញ

អត្តការប្បដិលាកន្តិ វតិ ទោ បយេតំ វុត្តំ កតវតា

តិញ្ចេតំ បដិច្ច វុត្តំ ។ យថារូបំ កន្តេ អត្តការប្បដិ-

លាកំ សេវិតោ អត្តសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ ត្តសលា

ធម្មា បរិហាយន្តិ វវរូទោ អត្តការប្បដិលាកោ ន សេ-

វិតញ្ចោ ។ យថារូបញ្ច ទោ កន្តេ អត្តការប្បដិលាកំ

សេវិតោ អត្តសលា ធម្មា បរិហាយន្តិ ត្តសលា ធម្មា

អភិវឌ្ឍន្តិ វវរូទោ អត្តការប្បដិលាកោ សេវិតញ្ចោ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបាសម្ពុទ្ធសក្កៈ

(២១៨) ត្រង់ព្រះពុទ្ធជីកា ដែលព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គង្វាលសំដែងនូវការបានចំពោះអត្តភាព ថាមាន

យ៉ាងណា គឺការបានចំពោះអត្តភាពគួរសេព ១ មិនគួរសេព ១

មួយទៀត គង្វាលសំដែងនូវការបានចំពោះអត្តភាពនោះ ទី១ ៗ ពី

គ្នា ដូច្នោះនេះ តើត្រង់ត្រាស់សំដៅហេតុដូចម្តេច ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏

ចម្រើន កាលបុគ្គលសេពនូវការបានចំពោះអត្តភាព មានសភាពយ៉ាង

ណា អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង កុសលធម៌ទាំងឡាយ

តែងសាបសូន្យ ការបានចំពោះអត្តភាពមានសភាពដូច្នោះ បុគ្គលមិន

គួរសេព ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបុគ្គលសេពនូវការបាន

ចំពោះអត្តភាព មានសភាពយ៉ាងណា អកុសលធម៌ទាំងឡាយ

តែងសាបសូន្យ កុសលទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង ការបានចំពោះ

អត្តភាព មានសភាពដូច្នោះ បុគ្គលគួរសេព ។

អនុបទវន្តស្ស លេខិញាលេខិញសុត្តេ អន្តការប្បដិលាភោ

(២១៧) កង្ខំបំ កន្លេ អន្តការប្បដិលាភំ សេវតា

អកុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ កុសលា ធម្មា បរិហាយ-

យន្តិ ។ ស្យាបជ្ឈិ^(១) កន្លេ អន្តការប្បដិលាភំ អភិ-

ជំពូតស្ស យតោ^(២) អបរិជ្ជិតភាវាយ អកុសលា

ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ កុសលា ធម្មា បរិហាយន្តិ ។

(២២០) កង្ខំបំ កន្លេ អន្តការប្បដិលាភំ សេ-

វតោ អកុសលា ធម្មា បរិហាយន្តិ កុសលា ធម្មា

អភិវឌ្ឍន្តិ ។ អស្យាបជ្ឈិ កន្លេ អន្តការប្បដិលាភំ

១ ឧ. ស្យាបជ្ឈិ ។ ម. សព្វបជ្ឈិ ។ ២ ម. អភិវឌ្ឍន្តិយោ ។

អនុបទវន្ត សេរីតព្វសេរីតព្វសូត្រ ការពោចំពោះអត្តភាព

(២១៧) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបុគ្គលសេព នូវការ

បានចំពោះអត្តភាព មានសភាពដូចម្តេច អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែង
ចម្រើនឡើង កុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងសាបសូន្យ ។ បពិត្រព្រះអង្គ
ដ៏ចម្រើន កាលបុគ្គលញ៉ាំងការបានចំពោះអត្តភាព ប្រកបដោយទុក្ខ^(១)
ឲ្យកើតឡើង អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង កុសលធម៌
ទាំងឡាយ តែងសាបសូន្យ ព្រោះមិនទាន់អស់ភពដាច់ស្រឡះ ។

(២២០) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបុគ្គលសេព នូវការ

បានចំពោះអត្តភាព មានសភាពដូចម្តេច អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែង
សាបសូន្យ កុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង ។ បពិត្រព្រះអង្គ
ដ៏ចម្រើន កាលបុគ្គលញ៉ាំងការបានចំពោះអត្តភាព ដែលមិនមានទុក្ខ

១ ចក្ខុវិស័យដែលឈ្មោះថា មានអត្តភាពប្រកបដោយទុក្ខនោះ មាន ៤ ពួក គឺបុព្វដ្ឋាន សោក-
បន្ត សកទាតាមី និងអនាតាមីបុគ្គល (ដែលមិនបានសម្រេចអរហន្តក្នុងអត្តភាពនោះ) ឈ្មោះ
ថាអ្នកមិនទាន់អស់ភព អកុសលធម៌មែងចម្រើនឡើង កុសលធម៌មែងសាបសូន្យទៅ បានថា
ឈ្មោះថាញ៉ាំងអត្តភាពប្រកបដោយទុក្ខឲ្យកើតឡើង ។ ចំណែកព្រះអនាតាមី នៅជាប់ចិត្តនឹង
ភពនៅឡើយ ព្រោះមិនទាន់អស់ភព បានជាមិនទាន់ផុតទុក្ខ ។

សក្កន្តបិណ្ឌោ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបបណ្ណាសកំ

អភិវិទ្ធិស្ស យតោ បរិទិដ្ឋិតភារិយ អក្កុសលា

ធម្មា បរិហាយន្តិ ក្កុសលា ធម្មា អភិវិទ្ធិន្តិ ។

អត្តការវប្បជីលាកំបហំ ភិក្ខុវេ ធុរិវេនន វនាមិ សេវិ-

តព្វម្បិ អសេវិតព្វម្បិ តញ្ច អញ្ញមញ្ញំ អត្តការវប្បជី-

លាកន្តិ វតិ យន្តិ វត្តំ ភក្កវតា វនមេតំ បដិច្ច

វត្តំ ។ វតិស្ស ទោ^(១) កន្តិ ភក្កវតា សន្តិវត្តន

ភាសិតស្ស វិត្តាវេន អត្តំ អភិក្កុស្ស ឯវំ វិត្តាវេន

អត្តំ អាជីវយមិតំ ។

១ ឧ. ទោ អហំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបទសុត្តន្តបិដក

ឲ្យកើតឡើង^(១) អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងសាបសូន្យ កុសលធម៌
 ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង ព្រោះអស់ភពជាចម្រើន ។ ត្រង់ព្រះ-
 ពុទ្ធដ៏កា ដែលព្រះមានព្រះភាគ ក្រាស់ហើយថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 ភពជាគតសំដែងឲ្យការបានចំពោះអត្តភាព ថាមានពីរយ៉ាង គឺការបាន
 ចំពោះអត្តភាពគួរសេព ១ មិនគួរសេព ១ មួយទៀត ភពជាគតសំដែង
 ឲ្យការបានចំពោះអត្តភាពនោះ ទី១ ។ ព័ត្តិ ដូច្នេះនេះ គឺទ្រង់ក្រាស់
 សំដៅហេតុនេះឯង ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន នេះឯង កាសិកសន្តេប
 ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់មិនទាន់ចែកវិលកសេចក្តីឲ្យពិស្តារ ្ន្ន
 ព្រះអង្គយល់សេចក្តីដោយពិស្តារ យ៉ាងនេះ ។

១ បុគ្គលដែលមានអត្តភាពឥតទុក្ខ ក៏មាន ៤ ពួកដែរ គឺបុថុជ្ជិន ភោគបន្ត សកទាតាមិ
 និងអនាតាមិបុគ្គល គឺសំដៅយកពួកពើត្រក្នុងចម្លើយពព ដូចជាអង្គុលីមាល ទោះកាប់សម្លាប់
 មនុស្សណាមួយ ៧៧៧ ក៏ឈ្មោះជាមានអត្តភាពមិនមានទុក្ខ ព្រោះអស់ភពជាចម្រើន ក្នុង
 ពិភពនោះ ។

អនុបទវន្តស្ស លោកិញាលោកិញលុត្តេ សាធុការាទំ

(២២០) សាធុ សាធុ សារីបុត្ត សាធុ^(១) ភំ
 សារីបុត្ត នមស្ស មយា សង្ខត្តេន កាសិកស្ស វិត្តារេន
 អភំ អភិកត្តស្ស ឃំ វិត្តារេន អភំ អាជាបាសិ ។
 កាយសមាចារិបហំ ភិក្ខុវេ ទុរិទេន វិនាមិ សេវិ-
 តត្ថម្យំ អសេវិតត្ថម្យំ តត្ថ អញ្ញមញ្ញំ កាយសមា-
 ចារន្តំ នតិ ទោ បនេតំ វិត្តំ មយា កិញោតំ ប-
 ដិច្ច វិត្តំ ។ យថារូបំ សារីបុត្ត កាយសមាចារិ
 សេវិតោ អកុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តំ កុសលា
 ធម្មា បរិហាយន្តំ ឃំវរុទោ កាយសមាចារេ ន
 សេវិតោ ។ យថារូបញ្ច ទោ សារីបុត្ត កាយ-
 សមាចារិ សេវិតោ អកុសលា ធម្មា បរិហាយន្តំ
 កុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តំ ឃំវរុទោ កាយសមាចារ-
 េន សេវិតោ ។

១ ន. សាធុ ទោ ។

អនុបទវត្ត សេរិត្តាសេរិត្តសូត្រ ការប្រទានសាធុការ

(២២១) ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា ម្ចាស់សារីបុត្រ ត្រូវ
 ហើយ។ ម្ចាស់សារីបុត្រ ត្រូវណាស់ហើយ ភាសិតសង្ខេបនេះដែល
 គេជាគតមិនបានចែករំលែកសេ ចក្កិឲ្យពិស្តារទេ តែអ្នកដឹងច្បាស់សេចក្តី
 ដោយពិស្តារយ៉ាងនេះបាន ។ ត្រង់ពាក្យដែលគេជាគតសំដែងហើយថា
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គេជាគតសំដែងកាយសមាចារ ថាមានពីរយ៉ាង
 គឺកាយសមាចារគួរសេព ១ មិនគួរសេព ១ មួយទៀត គេជាគតសំដែង
 កាយសមាចារនោះ ទី១ ។ ព័ត្តា ដូច្នោះនេះ គេគឺជាគតសំដែងសំដៅ
 ហេតុដូចម្តេច ។ ម្ចាស់សារីបុត្រ កាលបុគ្គលសេពកាយសមាចារមាន
 សភាពយ៉ាងណា អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង កុសលធម៌
 ទាំងឡាយតែងសាបសូន្យ កាយសមាចារមានសភាពយ៉ាងនោះ បុគ្គល
 មិនគួរសេពឡើយ ។ ម្ចាស់សារីបុត្រ កាលបុគ្គលសេពនូវកាយ-
 សមាចារ មានសភាពយ៉ាងណា អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងសាប
 សូន្យ កុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង កាយសមាចារមានសភាព
 យ៉ាងនោះ បុគ្គលគួរសេព ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបិសណ្ណសកំ

(២២២) កង្វ័យំ សារីបុត្ត កាយសមាចារំ

សេវតោ អកុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ កុសលា

ធម្មា បរិហាយន្តិ ។ វេទ សារីបុត្ត ឯកច្ឆោ ពា-

ណាតិពាតិ ហោតិ លុទ្ធា លោហិតនាណំ ហតប្ប-

ហនេ ជិវេដ្ឋោ អនយាបន្តោ ពាណក្ខតេសុ អនិច្ចា-

នាយី ខោ បន ហោតិ យន្តំ បរស្ស បរិវត្តបក-

រណំ តាមគតំ វា អរញ្ញគតំ វា តំ អនិច្ចំ ថេយ្យ-

សង្កតំ អាណតា ហោតិ កាមេសុមិច្ឆាចារិ ខោ

បន ហោតិ យា តា មាតុរក្ខិតា បិតុរក្ខិតា មា-

តាបិតុរក្ខិតា ភាតុរក្ខិតា ភតិជិវក្ខិតា ញាតិរក្ខិតា

សស្សាមិកា សបរិទណ្ណា អន្តមសោ មាលាគុណាប-

រិក្ខិតាបិ តថារុទ្ធាសុ ចារិត្តំ អាបជ្ជិតា ហោតិ ។

ឯវុបំ សារីបុត្ត កាយសមាចារិ សេវតោ អកុសលា

ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ កុសលា ធម្មា បរិហាយន្តិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបិសណ្ណសភៈ

(២២២) ម្នាលសារីបុត្រ កាលបុគ្គលសេពកាយសមាចារមាន
 សភាពដូចម្តេច អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង កុសលធម៌
 ទាំងឡាយតែងសាបសូន្យ ។ ម្នាលសារីបុត្រ បុគ្គលពួកខ្លះក្នុងលោក
 នេះ ជាអ្នកសម្លាប់សត្វ មានវិគ្គអាគ្រក់ មានបាត់ដៃប្រឡាក់ដោយ
 ឈាម ជាបុគ្គលតាំងមាំក្នុងការតាប់សម្លាប់អ្នកដទៃ មិនមានសេចក្តីអា-
 ណិតចំពោះសត្វទាំងឡាយ ជាអ្នកកាន់យកទ្រព្យដែលគេមិនឱ្យ ទ្រព្យ
 ណា ជារបស់អ្នកដទៃ ជាគ្រឿងទុបករណ៍របស់បុគ្គលដទៃ ដែលនៅ
 ក្នុងស្រុកក្តី នៅក្នុងព្រៃក្តី ជាអ្នកកាន់យកទ្រព្យនោះ ដែលគេមិនឱ្យ
 ដែលរាប់ចូលក្នុងការលួច ជាអ្នកប្រព្រឹត្តខុសក្នុងកាយទាំងឡាយ ពួក
 ស្រីណា ដែលមាភារក្សា បិសារក្សា មាតាបិសារក្សា បង្កបង្កូស
 រក្សា បង្កបង្កូសស្រីរក្សា ញាតិរក្សា ជាស្រីមានប្តី ស្រីមានអាជ្ញា
 ដោយហោចទៅ សូម្បីស្រីដែលគេនាំទុកដោយផ្តុកម្រង ជាអ្នកដល់
 នូវការប្រព្រឹត្តិតម្លងចំពោះពួកស្រីមានសភាពដូច្នោះ ។ ម្នាលសារីបុត្រ
 កាលបុគ្គលសេពនូវកាយសមាចារមានសភាពយ៉ាងនេះ អកុសលធម៌
 ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង កុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងសាបសូន្យ ។

អនុបទវត្ថុស្ស សេរីពិញ្ញាសេរីតព្វសុត្តេ កាយសមាចារេ

(២២៣) កតិវ្វបំ សារីបុត្ត កាយសមាចារំ សេ-

រិតោ អកុសលា ទម្មា បរិហាយន្តំ កុសលា ទម្មា

អភិវឌ្ឍន្តំ ។ នេន សារីបុត្ត ឯកថោ បាលាភិបាតំ

បហាយ បាលាភិបាតា បដិវរតោ ហោតិ និហិត-

នឈ្លោ និហិតសត្តោ លដ្ឋី ទយាបន្នោ សព្វប្ប-

លាក្ខតហិតានុកម្មី វិហរតិ អទិន្នានានំ បហាយ

អទិន្នានាថា បដិវរតោ ហោតិ យន្តំ បរស្ស បរិវត្ត-

បករណំ កាមតតំ វា អរញ្ញតតំ វា តំ អទិន្នំ

ថេយ្យសង្ខតំ ន អាណាតា ហោតិ កាមេសុមិច្ឆាចារំ

បហាយ កាមេសុមិច្ឆាចារេ បដិវរតោ ហោតិ

យា តា មាតុរក្ខិតា បិតុរក្ខិតា មាតាបិតុរក្ខិតា

អាតុរក្ខិតា ភតិជរក្ខិតា ញាតិរក្ខិតា សស្សាមិកា

អនុបទវត្ថុ សេរីពិពាសេតៃពុស្សត្រ កាយសមាចារ

(២២៣) ម្នាលសារីបុត្រ កាលបុគ្គលសេពនូវកាយសមាចារ

មានសភាពដូចម្តេច អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងសាបសូន្យ កុសល-

ធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង ។ ម្នាលសារីបុត្រ បុគ្គលពួកខ្លះក្នុង

លោកនេះ លះបង់បាណាតិបាត ជាអ្នករៀនសូត្រច្រើនចាកបាណាតិបាត

មានអាជ្ញាដាក់ចុះ មានគ្រឿងសស្ត្រាដាក់ចុះ មានសេចក្តីខ្មាសបាប

មានសេចក្តីអាណិតអនុគ្រោះដោយប្រយោជន៍ ដល់សព្វសត្វ លះបង់

អទិន្នាទាន ជាអ្នករៀនសូត្រច្រើនចាកអទិន្នាទាន ទ្រព្យណាជារបស់អ្នក

ដទៃ ជាទេវករណ៍របស់បុគ្គលដទៃ ដែលនៅក្នុងស្រុកក្តី នៅក្នុងព្រៃក្តី

ជាអ្នកមិនកាន់យកទ្រព្យនោះ ដែលគេមិនបានឲ្យ ដែលរាប់ចូលក្នុង

ការលួច លះបង់នូវកាមេសុមិច្ឆាចារ ជាអ្នករៀនសូត្រច្រើនចាកកាមេសុ-

មិច្ឆាចារ ពួកស្រីណា ដែលមាតារក្ស បិតារក្ស មាតាបិតា

រក្ស បងប្អូនប្រុសរក្ស បងប្អូនស្រីរក្ស ញាតិរក្ស ជាស្រីមានប្តី

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរបណ្ណសកំ

សមរទិណ្ណា អន្តមសោ មាលាកុណាបរិក្ខិតាបិ ត-

វារូទាសុ ន ចារិត្តំ អាបជ្ជិតា យោតិ ។ ឯវរូបំ

សារីប្បត្ត កាយសមាចារំ សេវិតោ អភិសលា

ធម្មា បរិញាយន្តិ កុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ ។

កាយសមាចារីបហំ ភិក្ខុវេ ធុរិយេន វនាមិ សេវិតេត្ថម្បិ

អសេវិតេត្ថម្បិ តព្វា អញ្ញមញ្ញំ កាយសមាចារន្តិ

វេតិ យន្តំ វត្តំ មយា វេទមេតំ បដិច្ច វត្តំ ។

(២២៤) វចីសមាចារីបហំ ភិក្ខុវេ ។ បេ ។ ម-

នោសមាចារីបហំ ភិក្ខុវេ ... ចិត្តប្បាទំបហំ ភិក្ខុវេ ...

សញ្ញាបដិលាភំបហំ ភិក្ខុវេ ... ទិដ្ឋិប្បដិលាភំបហំ

ភិក្ខុវេ អត្តការីប្បដិលាភំបហំ ភិក្ខុវេ ធុរិយេន វនាមិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណសកៈ

ស្រីមានអាង្គ ដោយហោចទៅ សូម្បីស្រីដែលគេនាំទុកដោយ
 ផ្អាកម្រង ជាអ្នកមិនដឹងនូវការប្រព្រឹត្តិកិច្ចនឹងចំពោះពួកស្រីមានសភាព
 ដូច្នោះឡើយ ។ ម្នាលសារីបុត្រ កាលបុគ្គលសេពនូវកាយសមា-
 បារ មានសភាពយ៉ាងនេះ អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងសាបសូន្យ
 កុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង ។ ត្រង់ពាក្យដែលគថាគត
 សំដែងថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គថាគតសំដែង នូវកាយសមាបារ
 ថាមានពីរយ៉ាង គឺកាយសមាបារគួរសេព ១ មិនគួរសេព ១ មួយ
 ទៀត គថាគតសំដែងនូវកាយសមាបារនោះ ទី១ ។ ព័ត្តា ដូច្នោះនេះ
 គឺគថាគតសំដែងសំដៅហេតុនេះឯង ។

(២២២) ត្រង់ពាក្យដែលគថាគតសំដែងថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 គថាគតសំដែងនូវវិចីសមាបារ ។ បេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គថាគត
 សំដែងនូវមនោសមាបារ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គថាគតសំដែងនូវចិក្ខុ-
 ប្បាទ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គថាគតសំដែងនូវសញ្ញាបដិលាភ (ការ
 បានចំពោះនូវសញ្ញា)... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គថាគតសំដែងនូវទិដ្ឋិប្បដិ-
 លាភ (ការបានចំពោះនូវទិដ្ឋិ) ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គថាគតសំដែង
 នូវអត្តភាវប្បដិលាភ (ការបានចំពោះនូវអត្តភាព) ថាមានពីរយ៉ាង

អនុបទវត្ថុស្ស សេវិតពាសេវិតពុសុត្តេ អត្តការវប្បដិលាភោ

សេវិតពុម្បិ អសេវិតពុម្បិ តព្វា អញ្ញមញ្ញំ អត្តការ-
 វប្បដិលាភន្តិ ឥតិ ទោ បដេតំ មយា កិញ្ចេតំ
 បដិច្ច វត្តំ ។ យថារូបំ សារីបុត្ត អត្តការវប្បដិលាភំ
 សេវិតោ អកុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ កុសលា
 ធម្មា បរិហាយន្តិ ឯវុទោ អត្តការវប្បដិលាភោ ន
 សេវិតញោ ។ យថារូបព្វា ទោ សារីបុត្ត អត្តការ-
 វប្បដិលាភំ សេវិតោ អកុសលា ធម្មា បរិហាយន្តិ
 កុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ ឯវុទោ អត្តការវប្បដិ-
 លាភោ សេវិតញោ ។

(២២៥) កថំរូបំ សារីបុត្ត អត្តការវប្បដិលាភំ
 សេវិតោ អកុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ កុសលា
 ធម្មា បរិហាយន្តិ ។ ព្យាបជ្ឈំ សារីបុត្ត អត្តការវប្ប-
 ដិលាភំ អភិវឌ្ឍន្តស្ស យេតោ អបរិវិជ្ជិតភាវយ
 អកុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ កុសលា ធម្មា បរិ-
 ហាយន្តិ ។

អនុបទវន្ត សេរីតព្យាសេរីតព្វសូត្រ ការបានចំពោះអត្តភាព

គឺអត្តការវប្បដំណាក់គួរសេព១ មិនគួរសេព១ មួយទៀត គឺថាគតសំដែង
 នូវអត្តការវប្បដំណាក់នោះ ទី១ ៗ ពីគ្នា ដូច្នោះនឹង ភើតថាគតសំដែង
 សំដៅហេតុដូចម្តេច ៗ ម្ចាស់សារីបុត្រ កាលបុគ្គលសេពនូវអត្តការវប្ប-
 ដំណាក់ មានសភាពយ៉ាងណា អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង
 កុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងសាបសូន្យ អត្តការវប្បដំណាក់មានសភាព
 ដូច្នោះ បុគ្គលមិនគួរសេពឡើយ ៗ ម្ចាស់សារីបុត្រ កាលបុគ្គលសេព
 នូវអត្តការវប្បដំណាក់ មានសភាពយ៉ាងណា អកុសលធម៌ទាំងឡាយ
 តែងសាបសូន្យ កុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង អត្តការវប្ប-
 ដំណាក់ មានសភាពដូច្នោះ បុគ្គលគួរសេព ៗ

[២២៥] ម្ចាស់សារីបុត្រ កាលបុគ្គលសេពអត្តការវប្បដំណាក់

មានសភាពដូចម្តេច អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង កុសលធម៌
 ទាំងឡាយតែងសាបសូន្យ ៗ ម្ចាស់សារីបុត្រ កាលបុគ្គលញ៉ាំងអត្តការ-
 វប្បដំណាក់ដែលប្រកបដោយទុក្ខឲ្យកើតឡើងហើយ អកុសលធម៌ទាំង-
 ឡាយ តែងចម្រើនឡើង កុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងសាបសូន្យ ព្រោះ
 មិនទាន់អស់ភពជាប់ស្រឡះ ៗ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបេសណ្ណសកំ

(២២៦) កតំរូបំ សារីបុត្ត អត្តការវប្បដិលាកំ

សេវតោ អកុសលា ធម្មា បរិហាយន្តិ កុសលា ធម្មា

អភិវឌ្ឍន្តិ ។ អព្យាបដ្ឋិ សារីបុត្ត អត្តការវប្បដិលាកំ

អភិនិព្វតស្ស យតោ បរិនិដ្ឋិតការាយ អកុសលា

ធម្មា បរិហាយន្តិ កុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ ។ អត្ត-

ការវប្បដិលាកំបហំ ភិក្ខុវេ ទុរិយេន វនាមិ សេវិតត្វម្បិ

អសេវិតត្វម្បិ ភព្វា អញ្ញាមញ្ញា អត្តការវប្បដិលាកន្តិ វតិ

យន្តិ វត្តំ មយា វនមេតំ បដិច្ច វត្តំ ។ វមស្ស ខោ

សារីបុត្ត មយា សន្និគ្គេន កាសិកស្ស វិត្តារេន អត្ត

អភិកត្តស្ស ឯវំ វិត្តារេន អត្តោ ទដ្ឋញ្ចា ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបទ្ទេសស្កន្ត

(២២៦) ម្នាលសារីបុត្រ កាលបុគ្គលសេពនូវអត្តការវប្បជីលាភ

មានសភាពដូចម្តេច អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងសាបសូន្យ កុសលធម៌

ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង ។ ម្នាលសារីបុត្រ កាលបុគ្គលសេពនូវ

អត្តការវប្បជីលាភមិនមានទុក្ខ ឱ្យរកកឡើងហើយ អកុសលធម៌ទាំងឡាយ

តែងសាបសូន្យ កុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង ព្រោះអសវគព

ដាច់ស្រឡះ ។ ត្រង់ពាក្យដែលគេថាគតសំដែងហើយថា ម្នាលភិក្ខុទាំង

ឡាយ គេថាគតសំដែងអត្តការវប្បជីលាភ ថាមានន័យយ៉ាង គឺអត្តការ

វប្បជីលាភគួរសេព ១ មិនគួរសេព ១ មួយ ទៀត គេថាគតសំដែង

នូវអត្តការវប្បជីលាភនោះ ទី១ ។ ព័ត្តា ដូច្នោះនេះ គឺគេថាគតសំដែង

សំដៅហេតុនេះឯង ។ ម្នាលសារីបុត្រ កាលសិក្ខុសង្ខេបដែលគេថាគតមិន

បានចែករំលែកសេចក្តីដោយពិស្តារនេះឯង អ្នកត្រូវយល់សេចក្តីដោយ

ពិស្តារយ៉ាងនេះចុះ ។

អនុបវេណ្ឌស្ស សេវិតពាសេវិតតសុតេ ឆិណ្ឌយកនំ

(២២៧) ចក្កវិញ្ញាយ្យ រូបំបហំ សារីបុត្ត ទុរិយេន

វនាមិ សេវិតតត្ថម្យំ អសេវិតតត្ថម្យំ សោតវិញ្ញាយ្យ សង្ក-

បហំ សារីបុត្ត ទុរិយេន វនាមិ សេវិតតត្ថម្យំ អសេវិតតត្ថម្យំ

យានវិញ្ញាយ្យំ កង្កំបហំ សារីបុត្ត ទុរិយេន វនាមិ សេ-

វិតតត្ថម្យំ អសេវិតតត្ថម្យំ ជិវ្ហវិញ្ញាយ្យំ រសំបហំ សារីបុត្ត

ទុរិយេន វនាមិ សេវិតតត្ថម្យំ អសេវិតតត្ថម្យំ កាយវិញ្ញា-

យ្យំ ដោជ្ឈត្ថំបហំ សារីបុត្ត ទុរិយេន វនាមិ សេវិតតត្ថម្យំ

អសេវិតតត្ថម្យំ មនោវិញ្ញាយ្យំ ធម្មំបហំ សារីបុត្ត ទុរិយេន

វនាមិ សេវិតតត្ថម្យំ អសេវិតតត្ថម្យំតិ ។

អនុបទវន្ត សេរីតព្វសេរីតព្វសុត្រ អាយតនៈ ៦

(២២៧) ម្នាលសារីបុត្រ តថាគតសំដែងនូវរូបដែលត្រូវដឹង

ដោយភ្នែក ថាមានពីរយ៉ាង គឺរូបដែលគួរសេព ១ មិនគួរសេព ១

ម្នាលសារីបុត្រ តថាគតសំដែងនូវសំឡេងដែលដឹង ដោយគ្រចៀក

ថាមានពីរយ៉ាង គឺសំឡេងដែលគួរសេព ១ មិនគួរសេព ១ ម្នាល

សារីបុត្រ តថាគតសំដែងនូវក្លិនដែលត្រូវដឹងដោយច្រមុះ ថាមានពីរ

យ៉ាង គឺក្លិនគួរសេព១ មិនគួរសេព១ ម្នាលសារីបុត្រ តថាគតសំដែងនូវ

រសដែលត្រូវដឹងដោយអណ្តាត ថាមានពីរយ៉ាង គឺរសដែលគួរសេព១

មិនគួរសេព ១ ម្នាលសារីបុត្រ តថាគតសំដែងនូវដេត្តាដែលត្រូវដឹង

ដោយកាយ ថាមានពីរយ៉ាង គឺដេត្តាគួរសេព ១ មិនគួរសេព ១

ម្នាលសារីបុត្រ តថាគតសំដែងនូវធម្មារម្មណ៍ ដែលត្រូវដឹងដោយចិត្ត

ថាមានពីរយ៉ាង គឺធម្មារម្មណ៍ដែលគួរសេព ១ មិនគួរសេព ១ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ខបិបទ្គណសកំ

(២២៨) ឯវំ វុត្តេ ភាយស្នា សារីបុត្តោ កកវន្តំ

ឯតទភោច វេសស្ស ខោ^(១) កន្តេ កកវតា សន្និគ្គេន

ភាសិតស្ស វិត្តារេន អន្តំ អវិកត្តស្ស ឯវំ វិត្តារេន

អន្តំ អាជាធាមិ ចក្កវិញ្ញេយ្យំ រូបំបហំ សារីបុត្ត ធុរ-

ជេន វធាមិ សេវិតត្ថម្បិ អសេវិតត្ថម្បិកំ វេតិ ខោ

បនេតំ វុត្តំ កកវតា តិញ្ចេតំ បដិច្ច វុត្តំ ។ យថារូបំ

កន្តេ ចក្កវិញ្ញេយ្យំ រូបំ សេវតោ អកុសលា ធម្មា

អភិវឌ្ឍន្តំ កុសលា ធម្មា បរិហាយន្តំ ឯវរូបំ ចក្ក-

វិញ្ញេយ្យំ រូបំ ន សេវិតតំ ។ យថារូបត្ថ ខោ កន្តេ

ចក្កវិញ្ញេយ្យំ រូបំ សេវតោ អកុសលា ធម្មា បរិ-

ហាយន្តំ កុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តំ ឯវរូបំ ចក្ក-

វិញ្ញេយ្យំ រូបំ សេវិតតំ ។ ចក្កវិញ្ញេយ្យំ រូបំបហំ

សារីបុត្ត ធុរជេន វធាមិ សេវិតត្ថម្បិ អសេវិតត្ថម្បិកំ

១ ខ. ម. ហេ អហំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបទស្ថានសក្ក

(២២៨) កាលព្រះមានព្រះភាគត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ ព្រះសារីបុត្រមានកាយ ក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាសិកសេន្ទបនេះដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់មិនបានចែករំលែកសេចក្តីដោយពិស្តារ ខ្ញុំព្រះអង្គយល់សេចក្តី ដោយពិស្តារយ៉ាងនេះ គឺត្រង់ព្រះពុទ្ធដ៏កា ដែលព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា ម្ចាស់សារីបុត្រ តថាគតសំដែងនូវរូបដែលត្រូវដឹងដោយភ្នែក ថាមានពីរយ៉ាង គឺរូបដែលគួរសេព ១ មិនគួរសេព ១ ដូច្នោះនេះ តើទ្រង់ត្រាស់សំដែងសំដៅហេតុដូចម្តេច ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបុគ្គលសេពនូវរូបដែលគួរដឹងដោយភ្នែក មានសភាពយ៉ាងណា អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង កុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងសាបសូន្យរូបដែលគួរដឹងដោយភ្នែក មានសភាពយ៉ាងនេះ បុគ្គលមិនគួរសេព ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបុគ្គលសេពនូវរូបដែលត្រូវដឹងដោយភ្នែក មានសភាពយ៉ាងណា អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងសាបសូន្យ កុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង រូបដែលត្រូវដឹងដោយភ្នែកមានសភាពយ៉ាងនេះ បុគ្គលគួរសេព ។ ត្រង់ព្រះពុទ្ធដ៏កា ដែលព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា ម្ចាស់សារីបុត្រ តថាគតសំដែងនូវរូបដែលត្រូវដឹងដោយភ្នែក ថាមានពីរយ៉ាង គឺរូបគួរសេព ១ មិនគួរសេព ១

អនុបវត្តស្ស សេវិត្តសេវិត្តសុត្តេ ធូរិយយកំ

នតិ យន្តំ វុត្តំ កកវតា ននមេតំ បដិច្ច វុត្តំ
 ។ បេ ។ ឯវុទោ សោតវិញ្ញេយ្យោ សន្តោ ន សេ-
 វិត្តោ ។ បេ ។ ឯវុទោ សោតវិញ្ញេយ្យោ សន្តោ
 សេវិត្តោ ។ បេ ។ ឯវុទោ យានវិញ្ញេយ្យោ កន្តោ ន
 សេវិត្តោ ។ បេ ។ ឯវុទោ យានវិញ្ញេយ្យោ កន្តោ
 សេវិត្តោ ។ បេ ។ ឯវុទោ ជីវិតវិញ្ញេយ្យោ វសោ
 ន សេវិត្តោ ។ បេ ។ ឯវុទោ ជីវិតវិញ្ញេយ្យោ
 សេវិត្តោ ។ បេ ។ ឯវុទោ កាយវិញ្ញេយ្យោ
 ដោដ្ឋោ ន សេវិត្តោ ។ បេ ។ ឯវុទោ កា-
 យវិញ្ញេយ្យោ ដោដ្ឋោ សេវិត្តោ ។ បេ ។ មនោ-
 វិញ្ញេយ្យំ ធម្ម័បហំ សារីបុត្ត ទុរិយេន វនាមិ សេវិត្តោ
 អសេវិត្តោ នតិ ខោ បនេតំ វុត្តំ កកវតា កិញ្ចេតំ
 បដិច្ច វុត្តំ ។ យេវាហំ កន្តេ មនោវិញ្ញេយ្យំ ធម្ម័
 សេវិតោ អកុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ កុសលា
 ធម្មា បរិហាយន្តិ ឯវុទោ មនោវិញ្ញេយ្យោ ធម្មា

អនុបទេវ្ទ សេរីពញាសេរីតព្វសុក្រ អាយតនៈ ៦

ដំបូង៖ គឺទ្រង់ត្រាស់សំដៅហេតុនេះឯង ។ បេ ។ សំឡេងដែលត្រូវ
 ដឹងដោយត្រចៀក មានសភាពយ៉ាងនេះ បុគ្គលមិនគួរសេព ។ បេ ។
 សំឡេងដែលត្រូវដឹងដោយត្រចៀក មានសភាពយ៉ាងនេះ បុគ្គល
 គួរសេព ។ បេ ។ ក្លិនដែលត្រូវដឹងដោយច្រមុះ មានសភាពយ៉ាងនេះ
 បុគ្គលមិនគួរសេព ។ បេ ។ ក្លិនដែលត្រូវដឹងដោយច្រមុះ មានសភាព
 យ៉ាងនេះ បុគ្គលគួរសេព ។ បេ ។ រសដែលត្រូវដឹងដោយអណ្តាត
 មានសភាពយ៉ាងនេះ បុគ្គលមិនគួរសេព ។ បេ ។ រសដែលត្រូវដឹងដោយ
 អណ្តាត មានសភាពយ៉ាងនេះ បុគ្គលគួរសេព ។ បេ ។ ផោដ្ឋព្វៈ
 ដែលត្រូវដឹងដោយកាយ មានសភាពយ៉ាងនេះ បុគ្គលមិនគួរសេព
 ។ បេ ។ ផោដ្ឋព្វៈដែលត្រូវដឹងដោយកាយ មានសភាពយ៉ាងនេះ
 បុគ្គលគួរសេព ។ បេ ។ ត្រង់ព្រះពុទ្ធដីកា ដែលព្រះមានព្រះភាគ
 ត្រាស់ថា ម្នាលសារីបុត្រ តថាគតសំដែងនូវធម្មារម្មណ៍ដែលគួរដឹង
 ដោយចិត្ត ថាមានពីរយ៉ាង គឺធម្មារម្មណ៍គួរសេព ១ មិនគួរសេព ១
 ដំបូង៖ គឺទ្រង់ត្រាស់សំដៅហេតុដូចម្តេច ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 កាលបុគ្គលសេពនូវធម្មារម្មណ៍ ដែលគួរដឹងដោយចិត្ត មានសភាពយ៉ាង
 ណា អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង កុសលធម៌ទាំងឡាយ
 តែងស្តាបស្តម្ប ធម្មារម្មណ៍ដែលគួរដឹងដោយចិត្ត មានសភាពយ៉ាងនោះ

សត្វបំណាច់ មន្ទីរមនោរម្យស្ស ឧបិបណ្ណសកំ

ន សេវិតោ ។ យថារូបត្ថ ទោ កន្តេ មនោ-
 វិញ្ញាយ្យំ ធម្មំ សេវិតោ អកុសលា ធម្មា បរិហា-
 យន្តំ កុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តំ ឯវុទោ មនោ-
 វិញ្ញាយ្យោ ធម្មោ សេវិតោ ។ មនោវិញ្ញាយ្យំ ធម្មំ-
 បហំ សារីបុត្ត ទុរិទេន វនាមិ សេវិតត្ថម្បិ អសេ-
 វិតត្ថម្បិ តិ ឥតិ យន្តំ វត្តំ កកវតា ឥនមេតំ បដិច្ច
 វត្តំ ។ ឥមស្ស ទោ កន្តេ កកវតា សន្និទ្ធន
 កាសិតស្ស វិត្តារេន អត្ថំ អវិកត្តស្ស ឯវំ វិត្តារេន
 អត្ថំ អាជាបាមិតិ ។

(២២៧) សាធុ សាធុ សារីបុត្ត សាធុ ទោ ត្ថំ
 សារីបុត្ត ឥមស្ស មយា សន្និទ្ធន កាសិតស្ស
 វិត្តារេន អត្ថំ អវិកត្តស្ស ឯវំ វិត្តារេន អត្ថំ អាជា-
 បាសិ ។ ចក្កុវិញ្ញាយ្យំ រូបំបហំ សារីបុត្ត ទុរិទេន
 វនាមិ សេវិតត្ថម្បិ អសេវិតត្ថម្បិ តិ ឥតិ ទោ បនេតំ
 វត្តំ មយា តិញ្ញាតំ បដិច្ច វត្តំ ។ យថារូបំ
 សារីបុត្ត ចក្កុវិញ្ញាយ្យំ រូបំ សេវិតោ អកុសលា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ទបរិបទស្កានៈ

បុគ្គលមិនគួរសេពឡើយ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបុគ្គលសេព
 ធម្មាម្មណ៍ដែលត្រូវដឹងដោយចិត្ត មានសភាពយ៉ាងណា អកុសល-
 ធម៌ទាំងឡាយ តែងសាបសូន្យ កុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង
 ធម្មាម្មណ៍ដែលត្រូវដឹងដោយចិត្ត មានសភាពយ៉ាងនោះ បុគ្គលគួរ
 សេព ។ ត្រង់ព្រះពុទ្ធដ៏កាលដែលព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា ម្ចាស់សារីបុត្រ
 គថាគតសំដែងធម្មាម្មណ៍ ដែលត្រូវដឹងដោយចិត្ត ថាមានពីរយ៉ាង
 គឺធម្មាម្មណ៍គួរសេព ១ មិនគួរសេព ១ ដូច្នោះនេះ គឺទ្រង់ត្រាស់សំដៅ
 ហេតុនេះឯង ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលិតសន្ទេប ដែលព្រះមាន
 ព្រះភាគ មិនទ្រង់ចែករំលែកសេចក្តីដោយពិស្តារ នេះឯង ខ្ញុំព្រះអង្គ
 យល់សេចក្តីដោយពិស្តារយ៉ាងនេះ ។

(២២៧) ម្ចាស់សារីបុត្រ ត្រូវហើយ ។ ម្ចាស់សារីបុត្រ ត្រូវហើយ
 កាលិតសន្ទេបដែលគថាគត មិនបានចែករំលែកសេចក្តីដោយពិស្តារនេះ
 អ្នកយល់សេចក្តីដោយពិស្តារយ៉ាងនេះបាន ។ ត្រង់ពាក្យ ដែលគថាគត
 សំដែងថា ម្ចាស់សារីបុត្រ គថាគតសំដែងរូបដែលត្រូវឃើញដោយ
 ភ្នែក ថាមានពីរយ៉ាង គឺរូបភ្នំរាបៗ ១ មិនគួរសេព ១ ដូច្នោះនេះ គឺ
 គថាគតសំដែងសំដៅហេតុដូចម្តេច ។ ម្ចាស់សារីបុត្រ កាលបុគ្គលសេព
 រូបដែលត្រូវដឹងដោយភ្នែក មានសភាពយ៉ាងណា អកុសលធម៌ទាំង-

អធិប្បន្នស្ស សេវិត្តាសេវិត្តសុត្តេ ត្បោតាយគំ

ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ កុសលា ធម្មា បរិហាយន្តិ ឯវរូបំ
 ចក្កវិញ្ញេយ្យំ រូបំ ន សេវិតតំ ។ យថាវរូបញ្ច ខោ
 សារីបុត្ត ចក្កវិញ្ញេយ្យំ រូបំ សេវតោ អកុសលា
 ធម្មា បរិហាយន្តិ កុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ
 ឯវរូបំ ចក្កវិញ្ញេយ្យំ រូបំ សេវិតតំ ។ ចក្កវិញ្ញេ-
 យ្យំ រូបំបហំ សារីបុត្ត ទុវិជេន វនាមិ សេវិតតុម្បិ
 អសេវិតតុម្បិភិ ភិភិ យន្តំ វុត្តំ មយោ ភិទមេតំ
 បដិច្ច វុត្តំ ។ បេ ។ ឯវរូបោ សោតវិញ្ញេយ្យោ
 សន្នោ ន សេវិតតោ ។ បេ ។ ឯវរូបោ សោ-
 តវិញ្ញេយ្យោ សន្នោ សេវិតតោ ។ បេ ។ ឯវរូបោ
 យានវិញ្ញេយ្យោ គន្ធា ន សេវិតតោ ។ បេ ។
 ឯវរូបោ យានវិញ្ញេយ្យោ គន្ធា សេវិតតោ ។ បេ ។
 ឯវរូបោ ជីវិតវិញ្ញេយ្យោ រសោ ន សេវិតតោ ។ បេ ។
 ឯវរូបោ ជីវិតវិញ្ញេយ្យោ រសោ សេវិតតោ ។ បេ ។
 ឯវរូបោ កាយវិញ្ញេយ្យោ ដោដ្ឋតោ ន សេវិតតោ

អនុបទវត្ថុ សេរីតព្វាសេរីតព្វសូត្រ អាយតនៈ ៦

ឡាយតែងចម្រើនឡើង កុសលធម៌ទាំងឡាយតែងសាបសូន្យ រូបដែល
ត្រូវដឹងដោយភ្នែកមានសភាពយ៉ាងនេះ បុគ្គលមិនគួរសេពឡើយ ។ ម្នាល
សារីបុត្រ បុគ្គលសេពនូវរូបដែលត្រូវដឹងដោយភ្នែកមានសភាពយ៉ាង
ណា អកុសលធម៌ទាំងឡាយតែងសាបសូន្យ កុសលធម៌ទាំងឡាយតែង
ចម្រើនឡើង រូបដែលត្រូវដឹងដោយភ្នែក មានសភាពយ៉ាងនេះ បុគ្គល
គួរសេព ។ ត្រង់ពាក្យដែលតថាគតសំដែងថា ម្នាលសារីបុត្រ តថាគត
សំដែងនូវរូបដែលត្រូវដឹងដោយភ្នែក ថាមានពីរយ៉ាង គឺបុគ្គលសេព ១
មិនគួរសេព ១ ដូច្នោះនេះ គឺតថាគតសំដែងសំដៅហេតុនេះឯង ។ បេ ។
សំឡេងដែលត្រូវដឹងដោយត្រចៀក មានសភាពយ៉ាងនេះ បុគ្គលមិនគួរ
សេព ។ បេ ។ សំឡេងដែលត្រូវដឹងដោយត្រចៀក មានសភាពយ៉ាង
នេះ បុគ្គលគួរសេព ។ បេ ។ ក្លិនដែលត្រូវដឹងដោយច្រមុះ មានសភាព
យ៉ាងនេះ បុគ្គលមិនគួរសេព ។ បេ ។ ក្លិនដែលត្រូវដឹងដោយច្រមុះមាន
សភាពយ៉ាងនេះ បុគ្គលគួរសេព ។ បេ ។ រសដែលត្រូវដឹងដោយអណ្តាត
មានសភាពយ៉ាងនេះ បុគ្គលមិនគួរសេព ។ បេ ។ រសដែលត្រូវដឹង
ដោយអណ្តាត មានសភាពយ៉ាងនេះ បុគ្គលគួរសេព ។ បេ ។ ផ្កាផ្កា
ដែលត្រូវដឹងដោយកាយ មានសភាពយ៉ាងនេះ បុគ្គលមិនគួរសេព

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរបណ្ណសកំ

។ បេ ។ ឯវរុទោ កាយវិញ្ញាយោ ដោដ្ឋពោ
សេវិតពោ ។ បេ ។ មនោវិញ្ញាយំ ធម្ម្មបហំ សា-
វីបុត្ត ទុវិធន វនាមិ សេវិតពូម្បិ អសេវិតពូម្បិត
តតិ ខោ បនេតំ វុត្តំ មយា កិញ្ចតំ បដិច្ច វុត្តំ ។
យថារូបំ សាវីបុត្ត មនោវិញ្ញាយំ ធម្ម្ម សេវិតោ
អកុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ កុសលា ធម្មា បរិហា-
យន្តិ ឯវរុទោ មនោវិញ្ញាយោ ធម្មា ន សេវិតពោ។
យថារូបញ្ច ខោ សាវីបុត្ត មនោវិញ្ញាយំ ធម្ម្ម
សេវិតោ អកុសលា ធម្មា បរិហាយន្តិ កុសលា
ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ ឯវរុទោ មនោវិញ្ញាយោ ធម្មា
សេវិតពោ ។ មនោវិញ្ញាយំ ធម្ម្មបហំ សាវីបុត្ត
ទុវិធន វនាមិ សេវិតពូម្បិ អសេវិតពូម្បិត តតិ
យន្តិ វុត្តំ មយា តនមេតំ បដិច្ច វុត្តំ ។ តមស្ស
ខោ សាវីបុត្ត មយា សន្និទ្ធន ភាសិតស្ស ឯវិវិត្តារេន
អន្តោ ទដ្ឋពោ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបណ្ណសកៈ

។ បេ ។ ដោយដ្ឋានដែលត្រូវដឹងដោយកាយ មានសភាពយ៉ាងនេះ បុគ្គល
 គួរសេព ។ បេ ។ ត្រង់ពាក្យដែលគថាគតសំដែងថា ម្នាលសារីបុត្រ
 គថាគតសំដែងនូវធម្មារម្មណ៍ដែលត្រូវដឹងដោយចិត្ត ថាមានពីរយ៉ាង គឺ
 ធម្មារម្មណ៍គួរសេព ១ មិនគួរសេព ១ ដូច្នោះនេះ តើគថាគតសំដែង
 សំដៅហេតុដូចម្តេច ។ ម្នាលសារីបុត្រ កាលបុគ្គលសេពនូវធម្មារម្មណ៍
 ដែលត្រូវដឹងដោយចិត្ត មានសភាពយ៉ាងណា អកុសលធម៌ទាំងឡាយ
 តែងចម្រើនឡើង កុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងសាបសូន្យ ធម្មារម្មណ៍ដែល
 ត្រូវដឹងដោយចិត្ត មានសភាពដូច្នោះ បុគ្គលមិនគួរសេពឡើយ ម្នាល
 សារីបុត្រ កាលបុគ្គលសេពនូវធម្មារម្មណ៍ដែលត្រូវដឹងដោយចិត្ត មាន
 សភាពយ៉ាងណា ទើបអកុសលធម៌ទាំងឡាយសាបសូន្យទៅ កុសល-
 ធម៌ទាំងឡាយតែងចម្រើនឡើង ធម្មារម្មណ៍ដែលត្រូវដឹងដោយចិត្ត មាន
 សភាពដូច្នោះ បុគ្គលគួរសេព ។ ត្រង់ពាក្យដែលគថាគតសំដែងថា
 ម្នាលសារីបុត្រ គថាគតសំដែងនូវធម្មារម្មណ៍ ដែលត្រូវដឹងដោយចិត្ត
 ថាមានពីរយ៉ាង គឺធម្មារម្មណ៍គួរសេព ១ មិនគួរសេព ១ ដូច្នោះនេះ
 គឺគថាគតសំដែងសំដៅហេតុនេះឯង ។ ម្នាលសារីបុត្រ ភាសិតសុទ្ធិប
 នេះឯង អ្នកត្រូវដឹងសេចក្តីអធិប្បាយ ដោយពិស្តារ យ៉ាងនេះចុះ ។

អនុបទវត្ថុស្ស សេវិកញ្ចសេវិកពុសត្តេ សេវិកញ្ចសេវិកពុំ

(២៣០) ចីវរំបហំ សារីបុត្ត ធុរិយេន វនាមិ សេ-
 វិកត្វម្បិ អសេវិកត្វម្បិ បិណ្ឌនាតំបហំ សារីបុត្ត ធុ-
 រិយេន វនាមិ សេវិកត្វម្បិ អសេវិកត្វម្បិ សេនាសនំ-
 បហំ សារីបុត្ត ធុរិយេន វនាមិ សេវិកត្វម្បិ អសេវិ-
 កត្វម្បិ តាមំបហំ សារីបុត្ត ធុរិយេន វនាមិ សេវិ-
 កត្វម្បិ អសេវិកត្វម្បិ និកមំបហំ សារីបុត្ត ធុរិយេន
 វនាមិ សេវិកត្វម្បិ អសេវិកត្វម្បិ នគរំបហំ សារីបុត្ត
 ធុរិយេន វនាមិ សេវិកត្វម្បិ អសេវិកត្វម្បិ ននបទំបហំ
 សារីបុត្ត ធុរិយេន វនាមិ សេវិកត្វម្បិ អសេវិកត្វម្បិ
 បុត្តលំបហំ សារីបុត្ត ធុរិយេន វនាមិ សេវិកត្វម្បិ
 អសេវិកត្វម្បិក ។

អនុបទវគ្គ សេរីព្យាសេរីតព្យាស្រុត ត្រៃត្រៃសេរីនិងមិនត្រៃសេរី

(២៣០) ម្នាលសារីបុត្រ គឺថាគតសំដែងនូវចំរើរ ថាមានពីរ

យ៉ាង គឺចំរើរគួរសេរី ១ មិនគួរសេរី ១ ម្នាលសារីបុត្រ គឺថាគតសំដែង

នូវបិណ្ឌបាត ថាមានពីរយ៉ាង គឺបិណ្ឌបាតគួរសេរី ១ មិនគួរសេរី ១

ម្នាលសារីបុត្រ គឺថាគតសំដែងនូវសេនាសនៈ ថាមានពីរយ៉ាង គឺ

សេនាសនៈគួរសេរី ១ មិនគួរសេរី ១ ម្នាលសារីបុត្រ គឺថាគត

សំដែងនូវស្រុក ថាមានពីរយ៉ាង គឺស្រុកគួរសេរី ១ មិនគួរសេរី ១

ម្នាលសារីបុត្រ គឺថាគតសំដែងនូវនិគម ថាមានពីរយ៉ាង គឺនិគម

គួរសេរី ១ មិនគួរសេរី ១ ម្នាលសារីបុត្រ គឺថាគតសំដែងនូវនគរ

ថាមានពីរយ៉ាង គឺនគរគួរសេរី ១ មិនគួរសេរី ១ ម្នាលសារីបុត្រ

គឺថាគតសំដែងនូវជនបទ ថាមានពីរយ៉ាង គឺជនបទគួរសេរី ១ មិន

គួរសេរី ១ ម្នាលសារីបុត្រ គឺថាគតសំដែងនូវបុគ្គល ថាមានពីរ

យ៉ាង គឺបុគ្គលគួរសេរី ១ មិនគួរសេរី ១ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ខេរិយល្អាសកំ

[២៣១] ឃី វុត្តោ អាយស្មា សារីបុត្តោ កក-
 វិន្ទំ ឯតទដោច វេមស្ស ខោ អហំ កន្លេ កកវតា
 សន្និទ្ធនន កាសិតស្ស វិត្តារេន អត្ថំ អវិកត្តស្ស ឃី
 វិត្តារេន អត្ថំ អាជាយាមិ ចីវរបហំ សារីបុត្ត ទុវិជេន
 វនាមិ សេវិតព្វម្បិ អសេវិតព្វម្បិតិ វេតិ ខោ បទេតំ
 វុត្តំ កកវតា កិញ្ចេតំ បដិច្ច វុត្តំ ។ យថារូបំ កន្លេ
 ចីវរំ សេវតោ អកុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តំ កុសលា
 ធម្មា បរិញាយន្តំ ឯវរូបំ ចីវរំ ន សេវិតតំ ។ យ-
 ថារូបញ្ច ខោ កន្លេ ចីវរំ សេវតោ អកុសលា ធម្មា
 បរិញាយន្តំ កុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តំ ឯវរូបំ ចីវរំ
 សេវិតតំ ។ ចីវរបហំ សារីបុត្ត ទុវិជេន វនាមិ សេវិ-
 តព្វម្បិ អសេវិតព្វម្បិតិ វេតិ យន្តំ វុត្តំ កកវតា វេទ-
 មេតំ បដិច្ច វុត្តំ ។ បេ ។ ឯវរូទោ បិណ្ឌាណតោ ន
 សេវិតញោ ។ បេ ។ ឯវរូទោ បិណ្ឌាណតោ សេវិតញោ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបទស្កានៈ

(២.៣១) កាលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ

ព្រះសារីបុត្រមានអាយុ បានក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភាសិតសន្លេបនេះឯង ដែលព្រះមានព្រះភាគ
 មិនទ្រង់ចែករំលែកសេចក្តី ដោយពិស្តារ ខ្ញុំព្រះអង្គយល់សេចក្តីដោយ
 ពិស្តារយ៉ាងនេះ គឺត្រង់ព្រះពុទ្ធជីកា ដែលព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា
 ម្ចាស់សារីបុត្រ តថាគតសំដែងនូវចីវរ ថាមានពីរយ៉ាង គឺចីវរគួរ
 សេព ១ មិនគួរសេព ១ ដូច្នោះនេះ តើទ្រង់ត្រាស់សំដៅហេតុដូចម្តេច ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបុគ្គលសេពនូវចីវរ មានសភាពយ៉ាងណា
 អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង កុសលធម៌ទាំងឡាយតែង
 សាបសូន្យ ចីវរមានសភាពយ៉ាងនោះ បុគ្គលមិនគួរសេព ។ បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបុគ្គលសេពនូវចីវរមានសភាពយ៉ាងណា អកុ-
 សលធម៌ទាំងឡាយសាបសូន្យ កុសលធម៌ទាំងឡាយចម្រើនឡើង ចីវរ
 មានសភាពយ៉ាងនោះ បុគ្គលគួរសេព ។ ត្រង់ព្រះពុទ្ធជីកាដែលព្រះ
 មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា ម្ចាស់សារីបុត្រ តថាគតសំដែងនូវចីវរ
 ថាមានពីរយ៉ាង គឺចីវរគួរសេព ១ មិនគួរសេព ១ ដូច្នោះនេះ គឺទ្រង់
 ត្រាស់សំដៅហេតុនេះឯង ។ បេ ។ បំណុលមានសភាពយ៉ាងនេះ បុគ្គល
 មិនគួរសេព ។ បេ ។ បំណុលមានសភាពយ៉ាងនេះ បុគ្គលគួរសេព

អនុបទវន្តស្ស សេរីតព្វសេរីតព្វសុត្តេ សេរីតព្វសេរីតព្វ

។ បេ ។ ឯវរុបំ សេនាសនំ ន សេរីតព្វំ ។ បេ ។
 ឯវរុបំ សេនាសនំ សេរីតព្វំ ។ បេ ។ ឯវរុទោ កាមោ
 ន សេរីតព្វោ ។ បេ ។ ឯវរុទោ កាមោ សេរីតព្វោ
 ។ បេ ។ ឯវរុទោ ជិគមោ ន សេរីតព្វោ ។ បេ ។
 ឯវរុទោ ជិគមោ សេរីតព្វោ ។ បេ ។ ឯវរុបំ នគរំ
 ន សេរីតព្វំ ។ បេ ។ ឯវរុបំ នគរំ សេរីតព្វំ
 ។ បេ ។ ឯវរុទោ ជនបទោ ន សេរីតព្វោ ។ បេ ។
 ឯវរុទោ ជនបទោ សេរីតព្វោ ។ បេ ។ បុគ្គលំ បហំ
 សារីបុគ្គ បុរិទេន វនាមិ សេរីតព្វម្បិ អសេរីតព្វម្បិ តិ
 វតិ ខោ បទេតំ វត្តំ កកវតា កិញ្ចោតំ បដិច្ច
 វត្តំ ។ យថារុបំ កន្លេ បុគ្គលំ សេរីតោ អកុសលា
 ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តំ កុសលា ធម្មា បរិហាយន្តំ
 ឯវរុទោ បុគ្គលោ ន សេរីតព្វោ ។ យថារុបញ្ច
 ខោ កន្លេ បុគ្គលំ សេរីតោ អកុសលា ធម្មា

អនុបទវត្ថុ សេរីព្យាសេរីព្យាសូត្រ វត្ថុព្យាសេរីព្យាសេរីមិនត្រូវសេព

។ បេ ។ សេនាសនៈមានសភាពយ៉ាងនេះ បុគ្គលមិនគួរសេព ។ បេ ។

សេនាសនៈមានសភាពយ៉ាងនេះ បុគ្គលគួរសេព ។ បេ ។ ស្រុកមាន

សភាពយ៉ាងនេះ បុគ្គលមិនគួរសេព ។ បេ ។ ស្រុកមានសភាពយ៉ាងនេះ

បុគ្គលគួរសេព ។ បេ ។ និគមមានសភាពយ៉ាងនេះ បុគ្គលមិនគួរសេព

។ បេ ។ និគមមានសភាពយ៉ាងនេះ បុគ្គលគួរសេព ។ បេ ។ នគរ

មានសភាពយ៉ាងនេះ បុគ្គលមិនគួរសេព ។ បេ ។ នគរមានសភាព

យ៉ាងនេះ បុគ្គលគួរសេព ។ បេ ។ ផនបទមានសភាពយ៉ាងនេះ បុគ្គល

មិនគួរសេព ។ បេ ។ ផនបទមានសភាពយ៉ាងនេះ បុគ្គលគួរសេព

។ បេ ។ ត្រង់ព្រះពុទ្ធដ៏កាដែលព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា ម្ចាស់សារី-

បុត្រ គឺថាគិតសំដែងនូវបុគ្គល ថាមានពីរយ៉ាង គឺបុគ្គលគួរសេព១ មិន

គួរសេព ១ ដូច្នោះនេះ តើទ្រង់ត្រាស់សំដៅហេតុដូចម្តេច ។ បពិត្រព្រះ

អង្គដ៏ចម្រើន កាលបុគ្គលសេពនូវបុគ្គលមានសភាពយ៉ាងណា អកុសល-

ធម៌ទាំងឡាយចម្រើនឡើង កុសលធម៌ទាំងឡាយ សាបសូន្យ បុគ្គល

មានសភាពយ៉ាងនោះ បុគ្គលមិនគួរសេព ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន

កាលបុគ្គលសេពនូវបុគ្គលមានសភាពយ៉ាងណា អកុសលធម៌ទាំងឡាយ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបបទស្កានំ

បរិហាយេន្តំ កុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តំ ឃុំរុទោ
 បុគ្គលោ សេវិតោ ។ បុគ្គលំបហំ សារីបុត្ត
 ទុរិយោ វនាមិ សេវិតោម្បិ អសេវិតោម្បិ ឥតិ យន្តំ
 វត្តំ កកវតា ឥទមេតិ បដិច្ច វត្តន្តំ ។ ឥមស្ស
 ទោ អហំ ភន្តេ សន្និគ្គេន ភាសិតស្ស វិត្តារេន
 អត្ថំ អវិកត្តស្ស ឃុំ វិត្តារេន អត្ថំ អាជាហមីតិ ។

(២៣២) សាទុ សាទុ សារីបុត្ត សាទុ ទោ ត្ថំ
 សារីបុត្ត ឥមស្ស មយា សន្និគ្គេន ភាសិតស្ស វិត្តារេន
 អត្ថំ អវិកត្តស្ស ឃុំ វិត្តារេន អត្ថំ អាជាហសិ ។
 ចំរំបហំ សារីបុត្ត ទុរិយោ វនាមិ សេវិតោម្បិ អសេ-
 វិតោម្បិ ឥតិ ទោ បនេតំ វត្តំ មយា កិញ្ចេតំ
 បដិច្ច វត្តំ ។ យន្តារមំ សារីបុត្ត ចំរំ សេវតោ
 អកុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តំ កុសលា ធម្មា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរបណ្ណសកៈ

សាចស្ស កុសលធម៌ទាំងឡាយ ចម្រើនឡើង បុគ្គលមានសភាព
 យ៉ាងនោះ បុគ្គលគួរសេព ។ ត្រង់ព្រះពុទ្ធជីកាដែលព្រះមានព្រះភាគ
 ត្រាស់ថា ម្នាលសារីបុត្រ ភថាគតសំដែងនូវបុគ្គល ថាមានពីរយ៉ាង
 គឺបុគ្គលគួរសេព ១ មិនគួរសេព ១ ដូច្នោះនេះ គឺទ្រង់ត្រាស់សំដៅហេតុ
 នេះឯង ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាសិភស្តេចនេះឯង ដែលព្រះ
 មានព្រះភាគ មិនទ្រង់ចែករំលែកសេចក្តីដោយពិស្តារ ខ្ញុំព្រះអង្គយល់
 សេចក្តីអធិប្បាយ ដោយពិស្តារ យ៉ាងនេះ ។

(២៧២) ម្នាលសារីបុត្រ ត្រូវហើយ ។ ម្នាលសារីបុត្រ ត្រូវហើយ
 កាសិភស្តេចនេះ ដែលភថាគតមិនបានចែករំលែកសេចក្តីដោយពិស្តារ
 អ្នកយល់សេចក្តីអធិប្បាយដោយពិស្តារយ៉ាងនេះបាន ។ ត្រង់ពាក្យដែល
 ភថាគតសំដែងថា ម្នាលសារីបុត្រ ភថាគតសំដែងនូវចំរើនថា មានពីរយ៉ាង
 គឺចំរើនគួរសេព ១ មិនគួរសេព ១ ដូច្នោះនេះ គឺភថាគតសំដែងអាស្រ័យ
 ហេតុដូចម្តេច ។ ម្នាលសារីបុត្រ កាលបុគ្គលសេពនូវចំរើនមានសភាព
 យ៉ាងណា អកុសលធម៌ទាំងឡាយ ចម្រើនឡើង កុសលធម៌ទាំងឡាយ

អនុបវេណ្ឌ្យ សេរិតព្វសេរិតព្វសុត្តេ សេរិតព្វសេរិតព្វ

បរិហាយន្តិ ឯវរុបំ ចីវរំ ន សេរិតព្វំ ។ យថារុបព្វ
 ខោ សារីបុត្ត ចីវរំ សេរិតោ អកុសលា ធម្មា បរិហាយន្តិ
 កុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ ឯវរុបំ ចីវរំ សេរិតព្វំ ។
 ចីវរបហំ សារីបុត្ត ធុរិយេន វទាមិ សេរិតព្វម្បិ អ-
 សេរិតព្វម្បិ តិ តិ យន្តិ វុត្តំ មយា តទមេតំ បដិច្ច
 វុត្តំ ។ បេ ។ ឯវរុបោ បិណ្ឌាណតោ ន សេរិតព្វោ
 ។ បេ ។ ឯវរុបោ បិណ្ឌាណតោ សេរិតព្វោ ។ បេ ។
 ឯវរុបំ សេនាសនំ ន សេរិតព្វំ ។ បេ ។ ឯវរុបំ
 សេនាសនំ សេរិតព្វំ ។ បេ ។ ឯវរុបោ កាមោ ន
 សេរិតព្វោ ។ បេ ។ ឯវរុបោ កាមោ សេរិតព្វោ
 ។ បេ ។ ឯវរុបោ និគមោ ន សេរិតព្វោ ។ បេ ។
 ឯវរុបោ និគមោ សេរិតព្វោ ។ បេ ។ ឯវរុបោ ជន-
 បទោ ន សេរិតព្វោ ។ បេ ។ ឯវរុបោ ជនប-
 ទោ សេរិតព្វោ ។ បេ ។ បុត្តវរបហំ សារីបុត្ត
 ធុរិយេន វទាមិ សេរិតព្វម្បិ អសេរិតព្វម្បិ តិ តិ
 ខោ បទេតំ វុត្តំ មយា កិញ្ចេតំ បដិច្ច វុត្តំ ។

អនុបទវន្ត សេរីកញ្ចសេរីតព្វសូត្រ វន្តព្វសេពនិងមិនព្វសេព

សាបសូន្យ ច័រវមានសភាពយ៉ាងនេះ បុគ្គលមិនគួរសេព ។ ម្ចាស់
សារីបុត្រ កាលបុគ្គលសេព នូវច័រវមានសភាពយ៉ាងណា អកុសល-
ធម៌ទាំងឡាយ សាបសូន្យ កុសលធម៌ទាំងឡាយ ចម្រើនឡើង ច័រវ
មានសភាពយ៉ាងនេះ បុគ្គលគួរសេព ។ ត្រង់ពាក្យដែលគេថាគត
សំដែងថា ម្ចាស់សារីបុត្រ គេថាគតសំដែងនូវច័រវ ថាមានពីរយ៉ាង
គឺច័រវគួរសេព ១ មិនគួរសេព ១ ដោះចុះនេះ គឺគេថាគតសំដែងអាស្រ័យ
ហេតុនេះឯង ។ បេ ។ បំណុលមានសភាពយ៉ាងនេះ ៖ បុគ្គលមិនគួរសេព
។ បេ ។ បំណុលមានសភាពយ៉ាងនេះ បុគ្គលគួរសេព ។ បេ ។ សេនា-
សនៈមានសភាពយ៉ាងនេះ បុគ្គលមិនគួរសេព ។ បេ ។ សេនាសនៈ
មានសភាពយ៉ាងនេះ បុគ្គលគួរសេព ។ បេ ។ ស្រុកមានសភាព
យ៉ាងនេះ បុគ្គលមិនគួរសេព ។ បេ ។ ស្រុកមានសភាពយ៉ាងនេះ បុគ្គល
គួរសេព ។ បេ ។ និគមមានសភាពយ៉ាងនេះ បុគ្គលមិនគួរសេព ។ បេ ។
និគមមានសភាពយ៉ាងនេះ បុគ្គលគួរសេព ។ បេ ។ ជនបទមានសភាព
យ៉ាងនេះ បុគ្គលមិនគួរសេព ។ បេ ។ ជនបទមានសភាពយ៉ាងនេះ
បុគ្គលគួរសេព ។ បេ ។ ត្រង់ពាក្យដែលគេថាគតសំដែងថា ម្ចាស់
សារីបុត្រ គេថាគតសំដែងនូវបុគ្គល ថាមានពីរយ៉ាង គឺបុគ្គលគួរសេព ១
មិនគួរសេព ១ ដោះចុះនេះ គឺគេថាគតសំដែងអាស្រ័យហេតុដូច្នោះ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ខបរិច្ឆេទសកំ

យ ធារ្យបំ សារីបុត្ត បុត្តលំ សេវតោ អក្កសលា

ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ ក្កសលា ធម្មា បរិហាយន្តិ ឯវរ្យោ

បុត្តលោ ន សេវិតោ ។ យ ធារ្យបញ្ច ទោ សារីបុត្ត

បុត្តលំ សេវតោ អក្កសលា ធម្មា បរិហាយន្តិ ក្ក-

សលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ ឯវរ្យោ បុត្តលោ សេវិតោ ។

បុត្តលំបហំ សារីបុត្ត ទុវិជេន វនាមិ សេវិតព្វម្បិ

អសេវិតព្វម្បិតិ ឥតិ យន្តំ វត្តំ មយា ឥនមេតំ បដិច្ច

វត្តំ ។ ឥមស្ស ទោ សារីបុត្ត មយា សន្និវត្តេន

កាសិតស្ស ឯវំ វិត្តារេន អត្តោ ទដ្ឋតោ ។

សុត្តនបដិក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណសរា:

ម្នាលសារីបុត្រ កាលបុគ្គលសេពនូវបុគ្គលមានសភាពយ៉ាងណា អកុ-

សលធម៌ទាំងឡាយ ចម្រើនឡើង កុសលធម៌ទាំងឡាយ សាបសូន្យ

បុគ្គលមានសភាពយ៉ាងនោះ បុគ្គលមិនគួរសេពឡើយ ។ ម្នាលសារីបុត្រ

កាលបុគ្គលសេពនូវបុគ្គលមានសភាពយ៉ាងណា អកុសលធម៌ទាំងឡាយ

សាបសូន្យ កុសលធម៌ទាំងឡាយ ចម្រើនឡើង បុគ្គលមានសភាព

យ៉ាងនោះ បុគ្គលគួរសេព ។ ត្រង់ពាក្យដែលគេថាគតសំដែងថា ម្នាល

សារីបុត្រ គេថាគតសំដែងនូវបុគ្គល ថាមានពីរយ៉ាង គឺបុគ្គលគួរសេព ១

មិនគួរសេព ១ ដូច្នោះនេះ គឺគេថាគតសំដែងសំដៅហេតុនេះឯង ។ ម្នាល

សារីបុត្រ ធម៌ដែលគេថាគតសំដែងដោយសង្ខេបនេះឯង អ្នកត្រូវយល់

សេចក្តី ដោយពិស្តារ យ៉ាងនេះចុះ ។

អនុបទវច្ឆស្ស សេរីតព្វសេរីតព្វសុត្តេ កាសិកត្តាជាននំ

[២៣៣] សត្វេបិ ចេ សារីប្បត្ត ខត្តិយា ឥមស្ស

មយា សន្និគ្គេន កាសិកស្ស ឯវំ វិត្តារេន អត្តំ អាជា-

នេយ្យំ សត្វេសានំបស្ស ខត្តិយានំ ធិយរត្តំ ហិតាយ

សុខាយ ។ សត្វេបិ ចេ សារីប្បត្ត ព្រាហ្មណា ... សត្វេបិ

ចេ សារីប្បត្ត វេស្សា ... សត្វេបិ ចេ សារីប្បត្ត សុទ្ធា ឥ-

មស្ស មយា សន្និគ្គេន កាសិកស្ស ឯវំ វិត្តារេន អត្តំ

អាជានេយ្យំ សត្វេសានំបស្ស សុទ្ធានំ ធិយរត្តំ ហិតា-

យ សុខាយ ។ សទេវកោ ចេបិ សារីប្បត្ត លោកោ

សនារកោ សុត្តេហ្មកោ សស្សមលាព្រាហ្មណី បដា

អនុបទវត្ថុ សេរីតព្វាសេរីតព្វសុត្រ ការដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីនៃភាសិត

(២៣៣) ម្ចាស់សារីបុត្រ ធម៌ដែលគថាគតសំដែងហើយដោយ

សង្ខេបនេះ បើពួកក្សត្រិយ៍ទាំងអស់ ដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីដោយពិស្តារ

យ៉ាងនេះ ការដឹងច្បាស់របស់ពួកក្សត្រិយ៍ទាំងអស់នោះ រមែងប្រព្រឹត្តទៅ

ដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខអស់កាលជ័យរា ។ ម្ចាស់សារីបុត្រ

ធម៌ដែលគថាគតសំដែងហើយ ដោយសង្ខេបនេះ បើពួកព្រាហ្មណ៍

ទាំងអស់ក្តី ... ម្ចាស់សារីបុត្រ បើពួកវេស្សៈទាំងអស់ក្តី ... ម្ចាស់

សារីបុត្រ បើពួកសុទ្ធាៈទាំងអស់ក្តី ដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីដោយពិស្តារ

យ៉ាងនេះ ការដឹងច្បាស់របស់ពួកសុទ្ធាៈទាំងអស់នោះ រមែងប្រព្រឹត្តទៅ

ដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខ អស់កាលជ័យរា ។ ម្ចាស់សារីបុត្រ

ធម៌ដែលគថាគតសំដែងដោយសង្ខេបនេះ បើលោក ព្រមទាំងទេវលោក

មារលោក ព្រហ្មលោក ទាំងពួកសត្វ ព្រមទាំងសមណៈនិងព្រាហ្មណ៍

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ខបរិបណ្ណាសកំ

សនេវមនុស្សោ នំមស្ស មយា សន្និទ្ធនៃ ភាសិតស្ស
 ឯវំ វិត្តារេន អន្តំ អជាធម្មេយ្យំ^(១) សនេវកស្សបស្ស
 លោកស្ស សមាភកស្ស សព្វត្រាញស្ស សស្សមណ-
 ្រ្យតាញណិយា បដាយ សនេវមនុស្សាយ និយរត្តំ
 ហិតាយ សុខាយាតិ ។ ននមរោច កកវា អត្តមនោ
 អាយស្មា សារីបុត្តោ កកវនោ ភាសិតំ អភិទដ្ឋិតិ ។

សេវិត្តារេនវិត្តស្សន្តំ ទត្តំ និទ្ឋិតំ ។

១ ន. ម. អជាធម្មេយ្យំ ។

សត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ទបរិបណ្ណសកៈ

ទាំងមនុស្សជាសម្មតិទេព និងមនុស្សដ៏សេស ដឹងច្បាស់សេចក្តីដោយ
 ពិស្តារយ៉ាងនេះ ការដឹងច្បាស់របស់លោក ព្រមទាំងទេវលោក មារ-
 លោក ព្រហ្មលោក ទាំងពពួកសត្វ ព្រមទាំងសមណៈនិងព្រាហ្មណ៍
 ទាំងមនុស្សជាសម្មតិទេព និងមនុស្សដ៏សេសនោះ វេមន៍ប្រព្រឹត្តទៅ
 ដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខ អស់កាលដ៏យូរ ។ លុះព្រះ
 មានព្រះភាគ សំដែងសូត្រនេះចប់ហើយ ព្រះសារីបុត្រមានពាយុ ក៏
 មានចិត្តត្រេកអរ រីករាយហើយចំពោះភាសិត របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ សេរិតពាសេរិត្តសូត្រ ទី ៤ ។

បញ្ចមំ ពហុជាតកុសុតំ

(២៣៤) ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯតំ សមយំ កកវា

សាវត្ថុយំ វិហារតិ ជេនវនេ អនាថបិណ្ណិកស្ស អាវា-

មេ ។ ត្រុត ខោ កកវា កិក្ខុ អាមន្តេសិ កិក្ខុវេ-

តិ ។ កន្តន្តេតិ តេ កិក្ខុ កកវតោ បច្ចុស្ស្សសំ ។

(២៣៥) កកវា ឯតទវេច យានិ កា-

និចិ កិក្ខុវេ កយានិ ឧប្បជ្ឈន្តិ សព្វានិ តានិ

ពាលតោ ឧប្បជ្ឈន្តិ ខោ បណ្ឌិតតោ យេ

កេចិ ឧបទ្កវា ឧប្បជ្ឈន្តិ សព្វេ តេ ពាលតោ

ឧប្បជ្ឈន្តិ ខោ បណ្ឌិតតោ យេ កេចិ ឧបសត្តា

ឧប្បជ្ឈន្តិ សព្វេ តេ ពាលតោ ឧប្បជ្ឈន្តិ ខោ

ពហុជាតិកសូត្រ ទី ៥

[២៣២] ខ្ញុំបានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះ
មានព្រះភាគទ្រង់គង់ ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ធិត
ក្រុងសាវត្ថី ។ ក្នុងទីនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហៅភិក្ខុ
ទាំងឡាយថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ទូលតបព្រះ
មានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ។

[២៣៤] ព្រះមានព្រះភាគ បានត្រាស់យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់ភិក្ខុ
ទាំងឡាយ ភ័យទាំងឡាយណាមួយកើតឡើង ភ័យទាំងអស់នោះ
កើតឡើងតែអំពីពាល មិនដែលកើតអំពីបណ្ឌិតទេ ទបទ្រពទាំងឡាយ
ណាមួយកើតឡើង ទបទ្រពទាំងអស់នោះ កើតឡើងតែអំពីពាល
មិនមែនកើតឡើងអំពីបណ្ឌិតទេ ទបស្ថិត្តទាំងឡាយណាមួយ កើត
ឡើង ទបស្ថិត្តទាំងអស់នោះ កើតឡើងតែអំពីពាល មិនមែនកើត

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបេសណាសកំ

បណ្ឌិតតោ ។ សេយ្យជាបិ ភិក្ខុវេ នន្នោ តារា វា
 តិណាតារា វា អត្ថិ មុត្តោ^(១) ក្រដាតារាជិបិ ឧបាតិ
 ឧល្លត្តារលីត្តាជិ ដុសិតត្តន្ន្ន្និ បិហិតវាតនាដាជិ ឯវ-
 មេវ ខោ ភិក្ខុវេ យាជិ កាជិចិ កយាជិ ឧប្បជ្ជន្តិ
 សញ្ញាជិ តាជិ ពាលតោ ឧប្បជ្ជន្តិ ដោ បណ្ឌិតតោ
 យេ កេចិ ឧបទ្ការា ឧប្បជ្ជន្តិ សព្វេ តេ ពាលតោ
 ឧប្បជ្ជន្តិ ដោ បណ្ឌិតតោ យេ កេចិ ឧបសត្តា
 ឧប្បជ្ជន្តិ សព្វេ តេ ពាលតោ ឧប្បជ្ជន្តិ ដោ
 បណ្ឌិតតោ ។ វតិ ខោ ភិក្ខុវេ សប្បដិកយោ
 ពាលោ អប្បដិកយោ បណ្ឌិតោ សឧបទ្ការេ ពាលោ
 អធិបទ្ការេ បណ្ឌិតោ សឧបសត្តោ ពាលោ អធិ-
 បសត្តោ បណ្ឌិតោ ។ នត្ថិ ភិក្ខុវេ បណ្ឌិតតោ
 កយ នត្ថិ បណ្ឌិតតោ ឧបទ្ការេ នត្ថិ បណ្ឌិត-
 តោ ឧបសត្តោ ។ តស្មាតិហ ភិក្ខុវេ បណ្ឌិតា
 កវិស្សាហាតិ^(២) ឯវញ្ញា វេ ភិក្ខុវេ សិក្ខិតត្ថន្តិ ។

១ ឧ. មុត្តោ ។ ២ កវិស្សាម វិមេសកាភិបិ ទិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបទសុត្តន្តបិដក

ឡើងអំពីបណ្ឌិតទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចភ្នំភ្នំ ភ្នំពេញអំពីផ្ទះប្រក់
 បបួសឬអំពីផ្ទះប្រក់ស្មៅ ទៅឆាប់ឆេះផ្ទះមានកំពូល ដែលគេលាបទាំង
 ខាងក្នុងទាំងខាងក្រៅ មានគន្លឹះដឹកស្និទ្ធ មានទ្វារបង្អួចបិទដឹក យ៉ាង
 ណាមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភ័យទាំងឡាយណាមួយ កើតឡើង
 ភ័យ រាំងអស់នោះ តែងកើតឡើងតែអំពីពាល មិនមែនកើតឡើងអំពី
 បណ្ឌិតទេ ទបទ្រពទាំងឡាយណាមួយ តែងកើតឡើង ទបទ្រព
 ទាំងអស់នោះ តែងកើតឡើងតែអំពីពាល មិនដែលកើតឡើង អំពី
 បណ្ឌិតទេ ទបស័កទាំងឡាយណាមួយ កើតឡើង ទបស័កទាំងអស់
 នោះ តែងកើតឡើងតែអំពីពាល មិនដែលកើតឡើងអំពីបណ្ឌិតឡើយ
 យ៉ាងនោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពាលប្រកបដោយ
 ភ័យ បណ្ឌិតមិនប្រកបដោយភ័យទេ បុគ្គលពាលប្រកបដោយទបទ្រព
 បណ្ឌិតមិនប្រកបដោយទបទ្រពទេ បុគ្គលពាលប្រកបដោយទបស័ក
 បណ្ឌិតមិនប្រកបដោយទបស័កទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភ័យមិន
 មានអំពីបណ្ឌិតទេ ទបទ្រពមិនមានអំពីបណ្ឌិតទេ ទបស័កមិនមានអំពី
 បណ្ឌិតទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះ អ្នកទាំងឡាយ
 គួរសិក្សាយ៉ាងនេះថា យើងទាំងឡាយសូមឲ្យមានជាអ្នកប្រាជ្ញ មាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ត្រូវសិក្សាយ៉ាងនេះឯង ។

អនុបទវន្តស្ស ពហុនាមកល្យក្កេ នាមកោសលំ

[២៣៦] ឃំ វុត្តេ អាយស្មា អាណនោ ភក្កវន្តំ
 ឃតនេវេច កត្តាវតា មុ ខោ កន្តេ បណ្ឌិតោ ភិក្កុ
 វិមំសកោតិ អលំ វេចនាយាតិ ។ យតោ ខោ អាណន្ទ
 ភិក្កុ នាតុក្កុសលោ ច ហោតិ អាយតនក្កុស-
 លោ ច ហោតិ បដិច្ចសមុប្បាទក្កុសលោ ច ហោតិ
 ហំនាហំនក្កុសលោ ច ហោតិ ឃត្តាវតា ខោ អាណន្ទ
 បណ្ឌិតោ ភិក្កុ វិមំសកោតិ អលំ វេចនាយាតិ ។

[២៣៧] កត្តាវតា បន កន្តេ នាតុក្កុសលោ
 ភិក្កុតិ^(១) អលំ វេចនាយាតិ ។ អដ្ឋាវស ខោ វេមា
 អាណន្ទ នាតុយោ ចក្កនាតុ រូបនាតុ ចក្កវិញ្ញា-
 ណនាតុ សោតនាតុ សន្ទនាតុ សោតវិញ្ញាណនាតុ
 យាននាតុ ភន្ទនាតុ យានវិញ្ញាណនាតុ ជិវ្ហនាតុ
 វសនាតុ ជិវ្ហវិញ្ញាណនាតុ កាយនាតុ ដោដ្ឋត្ថនាតុ

១ ភិក្កុ នាមកោសលោតិ វិស្សតិ ។

អនុចរវត្ត ពហុធាតុកម្មត្រ ការឈ្លាសក្នុងធាតុ

(២៣៦) កាលដែលព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ

ព្រះមានន្ទមានអាយុ ក្រាចទូលស្អាតព្រះមានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា បពិត្រ

ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ការណ៍ដែលគួរហៅថាភិក្ខុជាបណ្ឌិត ជាអ្នកចេះពិចារណា

តើដោយហេតុប៉ុន្មាន ។ ម្នាលមានន្ទ ភិក្ខុជាអ្នកឈ្លាសក្នុងធាតុ

ផង ឈ្លាសក្នុងអាយុកនៈផង ឈ្លាសក្នុងបដិច្ចសមុប្បទផង ឈ្លាសក្នុង

ហេតុគួរនឹងហេតុមិនគួរផង ដោយហេតុណា ម្នាលមានន្ទ ការណ៍ដែល

គួរហៅថាភិក្ខុជាបណ្ឌិត ជាអ្នកចេះពិចារណា ដោយហេតុប៉ុណ្ណោះផង ។

(២៣៧) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ការណ៍ដែលគួរហៅថា ភិក្ខុ

អ្នកឈ្លាសក្នុងធាតុ តើដោយហេតុប៉ុន្មាន ។ ម្នាលមានន្ទ ធាតុទាំង

ឡាយនេះមាន ១៨ គឺ ចក្ខុធាតុ រូបធាតុ ចក្ខុវិញ្ញាណធាតុ សោតធាតុ

ស្នូធាតុ សោតវិញ្ញាណធាតុ យានធាតុ គន្ធិធាតុ យានវិញ្ញាណ

ធាតុ ជីវ្ហធាតុ រសធាតុ ជីវ្ហវិញ្ញាណធាតុ កាយធាតុ ផោដ្ឋធាតុ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបេសណ្ណសកំ

កាយវិញ្ញាណានុ មនោនុ ធម្មនុ មនោវិញ្ញា-

ណានុ ឥមា ខេ អាណន្ទ អដ្ឋារស នានុយោ

យតោ ជាតិ បស្សតិ ឯត្តវត្ថាបិ ខេ អាណន្ទ

នានុកុសលោ កិក្ខតិ អលំ វចនាយាតិ ។

[២៣៨] សិយា បន កន្លេ អញ្ញាបិ បរិយាយោ

យថា នានុកុសលោ កិក្ខតិ អលំ វចនាយាតិ ។

សិយា អាណន្ទ ធម៌មា អាណន្ទ នានុយោ បឋវីនានុ

អាមោនានុ តេជានានុ វាយោនានុ អាកាសនានុ

វិញ្ញាណានុ ឥមា ខេ អាណន្ទ ធម៌ នានុយោ យតោ

ជាតិ បស្សតិ ឯត្តវត្ថាបិ ខេ អាណន្ទ នានុកុស-

លោ កិក្ខតិ អលំ វចនាយាតិ ។

• សុត្តន្តបិដក .មជ្ឈិមនិកាយ ឧប័បស្ថានសកៈ

កាយវិញ្ញាណធាតុ មនោធាតុ ធម្មធាតុ មនោវិញ្ញាណធាតុ ម្នាល

ភានន្ត ភិក្ខុជីវិតបូជាតុទាំង ១៨ នេះ ដោយហេតុណា ម្នាលភានន្ត

ការណ៍ដែលគួរហៅថា ភិក្ខុអកុណ្ឌសក្កន្តធាតុ ដោយហេតុប៉ុណ្ណោះឯង ។

(២៣៨) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ការណ៍ដែលគួរហៅថា ភិក្ខុអកុ

ណ្ឌសក្កន្តធាតុ ដោយបរិយាយដទៃទៀត មានដៃច្នៃ ។ មាន ភានន្ត

ម្នាលភានន្ត ធាតុទាំង ៦ នេះ គឺ បឋវីធាតុ អាប្រធាតុ គេរជាធាតុ

វាយោធាតុ អាគាសធាតុ វិញ្ញាណធាតុ ម្នាលភានន្ត ភិក្ខុជីវិតបូជាតុ

ទាំង ៦ នេះ ដោយហេតុណា ម្នាលភានន្ត ការណ៍ដែលគួរហៅថា

ភិក្ខុអកុណ្ឌសក្កន្តធាតុ ដោយហេតុប៉ុណ្ណោះឯង ។

អនុបទវន្តស្ស ពហុជាតុកុសុត្តេ ជាតុកោសល្យំ

(២៣៧) សិយា បន កន្ល អញ្ញាបិ បរិយាយោ
 យថា ជាតុកុសុលោ កិក្ខុតិ អលំ វចនាយាតិ ។
 សិយោ អាណន្ត ធម៌មា អាណន្ត ជាតុយោ សុខជាតុ
 ទុក្ខជាតុ គោមនស្សជាតុ ទោមនស្សជាតុ ឧបេក្ខា-
 ជាតុ អវិជ្ជាជាតុ ឥមា ទោ អាណន្ត ធន ជាតុយោ
 យតោ ជាយាតិ បស្សតិ ឯត្តាវតាបិ ទោ អាណន្ត
 ជាតុកុសុលោ កិក្ខុតិ អលំ វចនាយាបិ ។

(២៤០) សិយា បន កន្ល អញ្ញាបិ បរិយាយោ
 យថា ជាតុកុសុលោ កិក្ខុតិ អលំ វចនាយាតិ ។
 សិយោ អាណន្ត ធម៌មា អាណន្ត ជាតុយោ កាមជាតុ
 ទេក្ខុម្មជាតុ ព្យាបាទជាតុ អព្យាបាទជាតុ វិហឹសា-
 ជាតុ អវិហឹសាជាតុ^(១) ឥមា ទោ អាណន្ត ធន ជាតុ-
 យោ យតោ ជាយាតិ បស្សតិ ឯត្តាវតាបិ ទោ
 អាណន្ត ជាតុកុសុលោ កិក្ខុតិ អលំ វចនាយាតិ ។

១ ឧ. វិហេសាធាត អវិហេសាធាតុតិ ទិស្សតិ ។

អនុបទវន្ត ពហុធាតុកសុត្រ ការណ៍ដែលគួរហៅថា ភិក្ខុអក

(២៣៩) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ការណ៍ដែលគួរហៅថា ភិក្ខុអក

ឈ្មោះសក្កន្តិធាតុ ដោយបរិយាយដទៃទៀត មានដែរឬ ។ មាន កានន្ទ

ម្នាលកានន្ទ ធាតុទាំង ៦ នេះ គឺសុខធាតុ ទុក្ខធាតុ សោមនស្សធាតុ

គោមនស្សធាតុ ទេវតាធាតុ អវិជ្ជាធាតុ ម្នាលកានន្ទ ភិក្ខុដ៏ដ្ឋាន

ធាតុទាំង ៦ នេះឯង ដោយហេតុណា ម្នាលកានន្ទ ការណ៍ដែលគួរ

ហៅថា ភិក្ខុអកឈ្មោះសក្កន្តិធាតុ ដោយហេតុប៉ុណ្ណោះឯង ។

(២៤០) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ការណ៍ដែលគួរហៅថា ភិក្ខុអក

ឈ្មោះសក្កន្តិធាតុ ដោយបរិយាយដទៃទៀត មានដែរឬ ។ មាន កានន្ទ

ម្នាលកានន្ទ ធាតុទាំង ៦ នេះ គឺកាមធាតុ នេកម្មធាតុ ព្យាបាទធាតុ

អព្យាបាទធាតុ វិហឹសាធាតុ អវិហឹសាធាតុ ម្នាលកានន្ទ ភិក្ខុ

ដ៏ដ្ឋានធាតុទាំង ៦ នេះ ដោយហេតុណា ម្នាលកានន្ទ ការណ៍

ដែលគួរហៅថា ភិក្ខុអកឈ្មោះសក្កន្តិធាតុ ដោយហេតុប៉ុណ្ណោះឯង ។

[២៤១] សិយា បទ ភន្តេ អញ្ញោបិ បរិយាយោ
 យថា ធាតុកុសលោ ភិក្ខុតិ អលំ វចនាយាតិ ។
 សិយា អាទទ្ធ តិស្សោ ឥមា អាទទ្ធ ធាតុយោ កាម-
 ធាតុ រូបធាតុ អរូបធាតុ ឥមា ខោ អាទទ្ធ តិស្សោ
 ធាតុយោ យតោ បដាបាតិ បស្សតិ ឯត្តាវតាបិ ខោ
 អាទទ្ធ ធាតុកុសលោ ភិក្ខុតិ អលំ វចនាយាតិ ។

[២៤២] សិយា បទ ភន្តេ អញ្ញោបិ បរិយាយោ
 យថា ធាតុកុសលោ ភិក្ខុតិ អលំ វចនាយាតិ ។
 សិយា អាទទ្ធ ទ្វេ ឥមា អាទទ្ធ ធាតុយោ សង្ក័-
 តាធាតុ អសង្កតាធាតុ^(១) ឥមា ខោ អាទទ្ធ ទ្វេ ធាតុ-
 យោ យតោ ដាបាតិ បស្សតិ ឯត្តាវតាបិ ខោ អា-
 ទទ្ធ ធាតុកុសលោ ភិក្ខុតិ អលំ វចនាយាតិ ។

១ ខ. សង្កតាធាតុ ឬ អសង្កតាធាតុ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបាសម្ពុទ្ធសក្ការៈ

(២៤១) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ការណ៍ដែលគួរហៅថា ភិក្ខុអ្នក

ឈ្លាសក្នុងធាតុ ដោយបរិយាយដទៃទៀត មានដែរឬ ។ មាន មានន្ទ

ម្នាលមានន្ទ ធាតុទាំងឡាយ ៣ នេះ គឺកាមធាតុ រូបធាតុ អរូបធាតុ

ម្នាលមានន្ទ ភិក្ខុដ៏ឆ្ងល់ធាតុទាំង ៣ នេះ ដោយហេតុណា ម្នាល

មានន្ទ ការណ៍ដែលគួរហៅថា ភិក្ខុអ្នកឈ្លាសក្នុងធាតុ ដោយហេតុ

ប៉ុណ្ណោះឯង ។

(២៤២) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ការណ៍ដែលគួរហៅថា ភិក្ខុ

អ្នកឈ្លាសក្នុងធាតុ ដោយបរិយាយដទៃទៀត មានដែរឬ ។ មាន

មានន្ទ ម្នាលមានន្ទ ធាតុទាំងឡាយពីរនេះ គឺសង្កតាធាតុ អសង្ក-

តាធាតុ ម្នាលមានន្ទ ភិក្ខុដ៏ឆ្ងល់ធាតុទាំងពីរនេះ ដោយហេតុណា

ម្នាលមានន្ទ ការណ៍ដែលគួរហៅថា ភិក្ខុអ្នកឈ្លាសក្នុងធាតុ ដោយ

ហេតុប៉ុណ្ណោះឯង ។

អនុបទវចនស្ស ពហុពាក្យសុត្តេ បដិច្ចសមុប្បាទកោសល្យំ

(២៤៣) តិក្ខាវតា បទ កន្លែ អាយតនកុសលោ
 ភិក្ខុតិ អលំ វចនាយាតិ ។ ន ខោ បដិមាដិ អាណន្ត
 អជ្ឈតិកតាហិវាដិ អាយតនាដិ ចក្ក ចេវ រុណា ច^(១)
 សោតញ្ច សន្នា^(២) ច យានញ្ច កញ្ញា^(៣) ច ជីវ្ហា ច
 រសា ច កាយោ ច ដោជ្ឈញ្ច^(៤) ច មនោ ច ធម្មា ច
 សមាដិ ខោ អាណន្ត ន អជ្ឈតិកតាហិវាដិ អាយតនា-
 ដិ យតោ ជាតាតិ បស្សតិ ឯត្តាវតា ខោ បទ^(៥)
 អាណន្ត អាយតនកុសលោ ភិក្ខុតិ អលំ វចនាយាតិ ។

(២៤៤) តិក្ខាវតា បទ កន្លែ បដិច្ចសមុប្បាទកុ-
 សលោ ភិក្ខុតិ អលំ វចនាយាតិ ។ នន អាណន្ត ភិក្ខុ
 ឯវំ ជាតាតិ សមស្មី សតិ ននំ ហោតិ សមស្មុប្បាទា
 ននំ ឧប្បជ្ឈតិ សមស្មី អសតិ ននំ ន ហោតិ សមស្មុ
 វិរោទា ននំ វិរុជ្ឈតិ យទិទំ អវិជ្ជាបច្ចយា សង្ខារ
 សង្ខារប្បច្ចយា វិញ្ញាណំ វិញ្ញាណាប្បច្ចយា តាមរុបំ

១ ខ. ចក្កញោវ រូបញ្ច ។ ២ ខ. សតោ ។ ៣ ខ. ធាតោ ។ ៤ ខ. ដោជ្ឈញោ ។ ៥ ខ. ម.
 បទសតោ ឆតិ ។

អនុចរិត្ត ពហុតតុតសូត្រ ការណ៍ដែលគួរហៅថា ភិក្ខុអ្នក

(២៤៣) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ការណ៍ដែលគួរហៅថា ភិក្ខុអ្នក

ឈ្មោះក្នុងកាយតនៈ តើដោយហេតុប៉ុណ្ណាន ។ ម្ចាស់មានន្ទ កាយតនៈ

ទាំង រាងក្នុងទាំង រាងក្រៅនេះមាន ៦ គឺចក្ខុនិង រូបៈ ១ សោតៈនិង សទ្ទៈ ១

យានៈ និង គន្លះ ១ ជញ្ជី និង រសៈ ១ កាយ និង ដោជ្ឈត្ថៈ ១ មនោ និង

ធម្មារម្មណ៍ ១ ម្ចាស់មានន្ទ ភិក្ខុដ៏នូវកាយតនៈទាំង រាងក្នុងទាំង រាង

ក្រៅ ៦ នេះឯង ដោយហេតុណា ម្ចាស់មានន្ទ ការណ៍ដែលគួរហៅថា

ភិក្ខុអ្នកឈ្មោះក្នុងកាយតនៈ ដោយហេតុប៉ុណ្ណោះឯង ។

(២៤៤) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ការណ៍ដែលគួរហៅថា ភិក្ខុអ្នក

ឈ្មោះ ក្នុងបដិច្ចសម្បទា តើដោយហេតុប៉ុណ្ណាន ។ ម្ចាស់មានន្ទ ភិក្ខុ

ក្នុងសាសនានេះ ដឹងយ៉ាងនេះថា កាលបើបច្ច័យនេះ មាន ផលនេះ ក៏

មាន ផលនេះកើត ព្រោះតែបច្ច័យនេះកើត កាលបើបច្ច័យនេះមិនមាន

ផលនេះក៏មិនមាន ផលនេះរលត់ ព្រោះតែបច្ច័យនេះ រលត់ គឺថា

សង្ខារទាំងឡាយ កើតមាន ព្រោះអវិជ្ជាជាបច្ច័យ វិញ្ញាណ កើតមាន

ព្រោះសង្ខារជាបច្ច័យ នាមរូប កើតមាន ព្រោះវិញ្ញាណជាបច្ច័យ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបបទស្ស

នាម្យបប្បច្ចយា សន្យាយននំ សន្យាយននបប្បច្ចយា
 ដស្សោ ដស្សប្បច្ចយា វេទនា វេទនាបច្ចយា តណ្ហា
 តណ្ហាបច្ចយា ឧទានានំ ឧទានានបប្បច្ចយា ករោ ក-
 វប្បច្ចយា ជាតិ ជាតិប្បច្ចយា ជនមរណំ សោកបរិទេវ-
 ទុក្ខនោមនស្សនាយាសា សម្ពុត្តំ ឃុំមេតស្ស កេវ-
 លស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស សមុទយោ ហោតិ អវិជ្ជាយ ត្រូវ
 អសេសវិកតនិរោធិ កម្មវិរោធិ កម្មវិរោធិ
 វិញ្ញាណនិរោធិ វិញ្ញាណនិរោធិ នាម្យនិរោធិ នា-
 ម្យនិរោធិ សន្យាយនននិរោធិ សន្យាយនននិរោធិ
 ដស្សនិរោធិ ដស្សនិរោធិ វេទនានិរោធិ វេទនានិ-
 រោធិ តណ្ហានិរោធិ តណ្ហានិរោធិ ឧទានាននិរោធិ
 ឧទានាននិរោធិ កវនិរោធិ កវនិរោធិ ជាតិនិរោធិ
 ជាតិនិរោធិ ជនមរណំ សោកបរិទេវទុក្ខនោមនស្ស-
 នាយាសា ឃុំជ្ឈន្តំ ឃុំមេតស្ស កេវលស្ស ទុក្ខ-
 ក្ខន្ធស្ស និរោធិ ហោតិ ឃត្តាវតា ទោ អាណន្ត បដិច្ច-
 សមុប្បទក្កសុលា កិក្ខុតិ អលំ វចនាយាតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណសកៈ

សឡាយគនៈ កើតមាន ព្រោះនាមរូបជាបច្ច័យ ផស្សៈកើតមាន ព្រោះ
សឡាយគនៈជាបច្ច័យ វេទនាកើតមាន ព្រោះផស្សៈជាបច្ច័យ តណ្ហា
កើតមាន ព្រោះវេទនាជាបច្ច័យ ទុប្បាទានកើតមាន ព្រោះតណ្ហាជា
បច្ច័យ ភពកើតមាន ព្រោះទុប្បាទានជាបច្ច័យ ជាតិកើតមាន ព្រោះ
ភពជាបច្ច័យ ជកន័និមរណៈកើតមាន ព្រោះជាតិជាបច្ច័យ សោកៈ
បរិទេវៈ ទុក្ខៈ ចោមនស្សៈ ទុប្បាយាសៈក៏កើតព្រម ការប្រជុំកើតឡើង
ព្រមនៃកងទុក្ខទាំងអស់នេះ យ៉ាងនេះឯង ចំណែកទាំងការរលត់សង្ខារ
ព្រោះអវិជ្ជាហ្មឺនឯង រលត់មិនសល់ ការរលត់វិញ្ញាណ ព្រោះរលត់
សង្ខារ ការរលត់នាមរូប ព្រោះរលត់វិញ្ញាណ ការរលត់អាយតនៈ
ទាំង ៦ ព្រោះរលត់នាមរូប ការរលត់ផស្សៈ ព្រោះរលត់អាយតនៈ
ទាំង ៦ ការរលត់វេទនា ព្រោះរលត់ផស្សៈ ការរលត់តណ្ហា ព្រោះ
រលត់វេទនា ការរលត់ទុប្បាទាន ព្រោះរលត់តណ្ហា ការរលត់ភព
ព្រោះរលត់ទុប្បាទាន ការរលត់ជាតិ ព្រោះរលត់ភព ការរលត់ជកន័និ
មរណៈ ព្រោះរលត់ជាតិ សោកៈ បរិទេវៈ ទុក្ខៈ ចោមនស្សៈ ទុប្បា-
យាសៈក៏រលត់ ការរលត់នៃកងទុក្ខទាំងអស់នេះ យ៉ាងនេះឯង ម្ចាស់
អានន្ត ការណ៍ដែលគួរហៅថា ភិក្ខុអ្នកឈ្នួល ក្នុងបដិច្ចសមុប្បាទ
ដោយហត្ថប្បណ្ណនេះឯង ។

អនុបវេទស្ស ពហុធាតុកសុត្តេ ហិណហិណោកសល្លំ

[២៣៥] កិក្ខុវិភា បន កន្លៃ ហិណហិណោកសល្លោ
 កិក្ខុវិ អលំ វចនាយាតិ ។ វេទានន្ត កិក្ខុ អដ្ឋាន-
 មេតំ អនុវកាសោ យំ ទិដ្ឋិសម្បន្នោ បុត្តលោ កិក្ខុ^(១)
 សង្ខារំ និច្ចតោ ឧបកច្ចយ្យ នេតំ ហំនំ វិជ្ជតិ
 បដាណតិ ។ ហំនញ្ច ខោ ឯតំ វិជ្ជតិ យំ បុត្តជ្ជោ
 កិក្ខុ សង្ខារំ និច្ចតោ ឧបកច្ចយ្យ ហំនមេតំ វិជ្ជតិ
 បដាណតិ ។ អដ្ឋានមេតំ អនុវកាសោ យំ ទិដ្ឋិ-
 សម្បន្នោ បុត្តលោ កិក្ខុ សង្ខារំ សុខតោ ឧបកច្ចយ្យ
 នេតំ ហំនំ វិជ្ជតិ បដាណតិ ។ ហំនញ្ច ខោ
 ឯតំ វិជ្ជតិ យំ បុត្តជ្ជោ កិក្ខុ សង្ខារំ សុខតោ
 ឧបកច្ចយ្យ ហំនមេតំ វិជ្ជតិ បដាណតិ ។
 អដ្ឋានមេតំ អនុវកាសោ យំ ទិដ្ឋិសម្បន្នោ បុត្តលោ
 កិក្ខុ ធម្មំ អត្តតោ ឧបកច្ចយ្យ នេតំ ហំនំ
 វិជ្ជតិ បដាណតិ ។ ហំនញ្ច ខោ ឯតំ វិជ្ជតិ

១ កញ្ច (?) ។

អនុបទវន្ត ពហុធាតុកស្សត្រ ការណ៍សក្កន្តិមិនមែនហេតុ

(២៤៥) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ការណ៍ដែលគួរហោថា ភិក្ខុអក
 ណ្ឌសក្កន្តិហេតុនិមិនមែនហេតុ តើដោយហេតុប៉ុន្មាន ។ ម្នាល គាន្ត
 ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ដឹងច្បាស់ថា ការណ៍នៃវត្ថុហេតុ ឥតបច្ច័យទេ
 ត្រង់ដែលបុគ្គលបរិបូណ៌ដោយទិដ្ឋិ^(១) ប្រកាន់នូវសង្ខារនីមួយ ថាទៀង
 ការណ៍នុ៎ះ មិនសមហេតុឡើយ ។ មួយទៀត ភិក្ខុ ដឹងច្បាស់ថា
 ការណ៍នុ៎ះទើបត្រូវទំនង ត្រង់ដែលបុគ្គលប្រកាន់នូវសង្ខារនីមួយ ថា
 ទៀង ការណ៍នុ៎ះទើបសមហេតុ ។ ដឹងច្បាស់ថា ការណ៍នុ៎ះឥតហេតុ
 ឥតបច្ច័យទេ ត្រង់ដែលបុគ្គលបរិបូណ៌ដោយទិដ្ឋិ ប្រកាន់នូវសង្ខារនីមួយ
 ថាជាសុខ ការណ៍នុ៎ះមិនសមហេតុឡើយ ។ ទាំងដឹងច្បាស់ថា ការណ៍នុ៎ះ
 ទើបត្រូវទំនង ត្រង់ដែលបុគ្គលប្រកាន់នូវសង្ខារនីមួយ ថាជាសុខ ការណ៍
 នុ៎ះ ទើបសមហេតុ ។ ដឹងច្បាស់ថា ការណ៍នុ៎ះ ឥតហេតុ ឥតបច្ច័យទេ
 ត្រង់ដែលបុគ្គលប្រកបដោយទិដ្ឋិ ប្រកាន់នូវធម៌នីមួយ ថាជាវចស្ថាន
 ការណ៍នុ៎ះមិនសមហេតុទេ ។ ទាំងដឹងច្បាស់ថា ការណ៍នុ៎ះទើបត្រូវទំនង

• សោតបទបន្តល ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ខុបបន្តស្ការកំ

យំ បុត្តជ្ឈោ កក្កំ ធម្មំ អត្តតោ ខុបកច្ឆេយ្យ

ហំ នមេតំ វិជ្ជតិ បដានាតិ ។ អដ្ឋានមេតំ

អនុកាសោ យំ ទិដ្ឋិសម្បន្នោ បុគ្គលោ មាតុំ

ជីវិតា វោរោមេយ្យ នេតំ ហំ ធម្មំ វិជ្ជតិ បដា-

នាតិ ។ ហំ នក្កំ ទោ ឯតំ វិជ្ជតិ យំ បុត្តជ្ឈោ

មាតុំ ជីវិតា វោរោមេយ្យ ហំ នមេតំ វិជ្ជតិ បដា-

នាតិ ។ អដ្ឋានមេតំ អនុកាសោ យំ ទិដ្ឋិសម្បន្នោ

បុគ្គលោ បិតុំ ជីវិតា វោរោមេយ្យ នេតំ ហំ

វិជ្ជតិ បដានាតិ ។ ហំ នក្កំ ទោ ឯតំ វិជ្ជតិ យំ

បុត្តជ្ឈោ បិតុំ ជីវិតា វោរោមេយ្យ ។ បេ ។ អវហន្តំ

ជីវិតា វោរោមេយ ហំ នមេតំ វិជ្ជតិ បដានាតិ ។

អដ្ឋានមេតំ អនុកាសោ យំ ទិដ្ឋិសម្បន្នោ បុគ្គលោ

ធម្មចិត្តោ ភយាភយា លាហិតំ ឧច្ចារិយេយ្យ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ខបរិចល្ហាសក្ក

ត្រង់ដែលបុគ្គលប្រកបដោយចិត្ត ក្នុងការនាំនូវធម៌មួយ ថាជាអរិយសម្មាសាសនា ការណ៍នុ៎ះទើបសម
 ហេតុ ។ ដឹងច្បាស់ថា ការណ៍នុ៎ះឥតហេតុ ឥតបច្ច័យទេ ត្រង់ដែលបុគ្គល
 ប្រកបដោយចិត្ត គប្បីផ្តាច់បង្គំនូវមាតាតាភារកិច្ច ការណ៍នុ៎ះមិនសមហេតុ
 ឡើយ ។ ទាំងដឹងច្បាស់ថា ការណ៍នុ៎ះទើបត្រូវទំនង ត្រង់ដែលបុគ្គល
 ផ្តាច់បង្គំនូវមាតាតាភារកិច្ច ការណ៍នុ៎ះទើបសមហេតុ ។ ដឹងច្បាស់ថា
 ការណ៍នុ៎ះឥតហេតុឥតបច្ច័យទេ ត្រង់ដែលបុគ្គលប្រកបដោយចិត្ត គប្បី
 ផ្តាច់បង្គំនូវមាតាតាភារកិច្ច ការណ៍នុ៎ះមិនសមហេតុទេ ។ ទាំងដឹងច្បាស់
 ថា ហេតុនុ៎ះទើបត្រូវទំនង ត្រង់ដែលបុគ្គលគប្បីផ្តាច់បង្គំនូវមាតាតាភារកិច្ច
 ។ បើ គប្បីផ្តាច់បង្គំនូវព្រះអរហន្តភារកិច្ច ការណ៍នុ៎ះទើបសមហេតុ ។
 ដឹងច្បាស់ថា ការណ៍នុ៎ះឥតហេតុ ឥតបច្ច័យទេ ត្រង់ដែលបុគ្គលប្រកប
 ដោយចិត្តមានចិត្តប្រទូស្ត គប្បីញ៉ាំងព្រះលោហិតព្រះភព៌ក្នុងពុទ្ធសាសនា

• ព្រះសិរិកាយរបស់ព្រះសុខាសម្ពុទ្ធ គ្មានអាការៈណាមួយព្យាយាមធ្វើឲ្យចេញព្រះលោហិតបាន
 ទេ ព្យាយាមបានត្រឹមតែធ្វើឲ្យពុរពង ជាំឡើងប៉ុណ្ណោះ លុះតែទ្រង់អនុញ្ញាត ទើបអាចធ្វើបាន
 នឹងកាលទេវទត្តប្រមៀលថ្មី ឲ្យខ្នាតបំណែកត្រូវចុងម្រាមមេព្រះបាទឲ្យទាល់តែពុរពងព្រះលោ-
 ហិតឡើង ហើយទ្រង់អនុញ្ញាតឲ្យដីរកពុរពងពេទ្យយកព្រះលោហិតអាប្រាក់ចេញ ត្រង់ណោះ
 ទេវទត្តត្រូវអនុវិយកម្ម បំណែកដីរកពុរពងពេទ្យត្រឡប់ជាបានបុណ្យវិញ ។ អន្តិកថា ។

អនុបទវន្តស្ស ពហុធាតុកលត្ថេ ហិវាហិវោសលំ

ទេតំ ហំ ធិ វិជ្ជតីតិ បដាណតិ ហំ ទញ្ច ទោ ឯតំ វិជ្ជតិ
 យំ បុត្តជ្ឈនោ ទុដ្ឋចិត្តោ តថាគតស្ស លោហិតំ ឧប្បា-
 ទេយ្យ ហំ ទមេតំ វិជ្ជតីតិ បដាណតិ ។ អដ្ឋាទមេតំ
 អនុវកាសោ យំ ទិដ្ឋិសម្មាទោ បុត្តលោ សង្ឃំ
 ភិទ្ធកេយ្យ ទេតំ ហំ ធិ វិជ្ជតីតិ បដាណតិ ។ ហំ ទញ្ច
 ទោ ឯតំ វិជ្ជតិ យំ បុត្តជ្ឈនោ សង្ឃំ ភិទ្ធកេយ្យ
 ហំ ទមេតំ វិជ្ជតីតិ បដាណតិ ។ អដ្ឋាទមេតំ អនុវកាសោ
 យំ ទិដ្ឋិសម្មាទោ បុត្តលោ អញ្ញំ សត្តារំ ឧទ្ទិសេយ្យ
 ទេតំ ហំ ធិ វិជ្ជតីតិ បដាណតិ ។ ហំ ទញ្ច ទោ ឯតំ
 វិជ្ជតិ យំ បុត្តជ្ឈនោ អញ្ញំ សត្តារំ ឧទ្ទិសេយ្យ ហំ ទមេតំ
 វិជ្ជតីតិ បដាណតិ ។ អដ្ឋាទមេតំ អនុវកាសោ យំ ឯ-
 កិស្សា លោកធាតុយា ទ្វេ អរហន្តោ សម្មាសម្ពុទ្ធា
 អប្បតំ អចរិមំ ឧប្បទ្កេយ្យ ទេតំ ហំ ធិ វិជ្ជតីតិ បដាណ-
 តិ ។ ហំ ទញ្ច ទោ ឯតំ វិជ្ជតិ យំ ឯកិស្សា លោក-
 ធាតុយា ឯកោ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា ឧប្បទ្កេយ្យ

អនុបទវត្ត ពហុជាតកសត្រ ការណ៍សព្វងហេតុនិងមិនមែនហេតុ

ការណ៍⁺នុះមិនសមហេតុទេ ។ ទាំងដឹងច្បាស់ថា ការណ៍⁺នុះទើបត្រូវទំនង
ត្រង់ដែលបុគ្គលមានចិត្តប្រមូស្ត គប្បីញ៉ាំងព្រះលោហិត ព្រះគថាគត
ឲ្យពុទ្ធានិ ការណ៍⁺នុះទើបសមហេតុ ។ ដឹងច្បាស់ថា ការណ៍⁺នុះឥតហេតុ
ឥតបច្ច័យទេ ត្រង់ដែលបុគ្គលប្រកបដោយទិដ្ឋិ គប្បីបំបែកសង្ស័យ ការណ៍⁺
នុះមិនសមហេតុឡើយ ។ ទាំងដឹងច្បាស់ថា ការណ៍⁺នុះទើបត្រូវទំនង
ត្រង់ដែលបុគ្គលគប្បីបំបែកសង្ស័យ ការណ៍⁺នុះទើបសមហេតុ ។ ដឹង
ច្បាស់ថា ការណ៍⁺នុះឥតហេតុ ឥតបច្ច័យទេ ត្រង់ដែលបុគ្គលបរិបូណ៌
ដោយទិដ្ឋិ គប្បីទុទ្ទិស (ឆាកចិត្តទៅរក) សាស្តាជវៃ ការណ៍⁺នុះមិន
សមហេតុទេឡើយ ។ ទាំងដឹងច្បាស់ថា ការណ៍⁺នុះទើបត្រូវទំនង ត្រង់
ដែលបុគ្គល គប្បីទុទ្ទិសរកសាស្តាជវៃ ការណ៍⁺នុះទើបសមហេតុ ។
ដឹងច្បាស់ថា ការណ៍⁺នុះឥតហេតុ ឥតបច្ច័យទេ ត្រង់ដែលព្រះអរហន្ត-
សម្មាសម្ពុទ្ធព្រះអង្គ កើតឡើងមិនមុនមិនក្រោយ ក្នុងលោកធាតុមួយ
ការណ៍⁺នុះមិនសមហេតុទេ ។ ទាំងដឹងច្បាស់ថា ការណ៍⁺នុះទើបត្រូវទំនង
ត្រង់ដែលព្រះអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធមួយព្រះអង្គកើតឡើងក្នុងលោកធាតុមួយ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស ទបរិយល្ហកថា

ហ្នំនមេតំ វិជ្ជតិភិ បដាបាតិ ។ អដ្ឋានមេតំ អនុ-
 កាសោ យំ ឯកស្ស លោកនាគុយា ទ្វេ រាជាបោ
 ចក្កវត្តិណោ អប្បព្វំ អចរិមំ ឧប្បជ្ឈេយ្យំ ទេតំ ហ្នំ
 វិជ្ជតិភិ បដាបាតិ ។ ហ្នំនព្វ ទោ ឯតំ វិជ្ជតិ យំ
 ឯកស្ស លោកនាគុយា ឯកោ រាជា ចក្កវត្តិ ឧប្ប-
 ជ្ឈេយ្យ ហ្នំនមេតំ វិជ្ជតិភិ បដាបាតិ ។ អដ្ឋានមេតំ
 អនុកាសោ យំ ឥត្តំ អរហំ អស្ស សម្មាសម្ពុទ្ធា
 ទេតំ ហ្នំ វិជ្ជតិភិ បដាបាតិ ។ ហ្នំនព្វ ទោ ឯតំ
 វិជ្ជតិ យំ បុរិសោ អរហំ អស្ស សម្មាសម្ពុទ្ធា
 ហ្នំនមេតំ វិជ្ជតិភិ បដាបាតិ ។ អដ្ឋានមេតំ អនុកា-
 សោ យំ ឥត្តំ រាជា អស្ស ចក្កវត្តិ ទេតំ ហ្នំ
 វិជ្ជតិភិ បដាបាតិ ។ ហ្នំនព្វ ទោ ឯតំ វិជ្ជតិ យំ
 បុរិសោ រាជា អស្ស ចក្កវត្តិ ហ្នំនមេតំ វិជ្ជតិភិ បដា-
 បាតិ ។ អដ្ឋានមេតំ អនុកាសោ យំ ឥត្តំ សក្កតំ
 កាវេយ្យ... មារត្តំ កាវេយ្យ... ព្រហ្មត្តំ កាវេយ្យ...

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបេណ្ណសកៈ

ការណ៍⁺នុះទើបសមហេតុ ។ ដឹងច្បាស់ថា ការណ៍⁺នុះឥតហេតុ ឥត
 បច្ច័យទេ ត្រង់ដែលស្តេចចក្រពត្តិព្រះអង្គ កើតឡើងមិនមុន
 មិនក្រោយ ក្នុងលោកធាតុមួយ ការណ៍⁺នុះមិនសមហេតុឡើយ ។ ទាំង
 ដឹងច្បាស់ថា ការណ៍⁺នុះទើបត្រូវទំនង ត្រង់ដែលស្តេចចក្រពត្តិមួយ
 ព្រះអង្គ កើតឡើងក្នុងលោកធាតុមួយ ការណ៍⁺នុះទើបសមហេតុ ។
 ដឹងច្បាស់ថា ការណ៍⁺នុះឥតហេតុ ឥតបច្ច័យទេ ត្រង់ដែលព្រះអរហន្ត-
 សម្មាសម្ពុទ្ធជាស្រ្តី ការណ៍⁺នុះមិនសមហេតុឡើយ ។ ទាំងដឹងច្បាស់
 ថា ការណ៍⁺នុះទើបត្រូវទំនង ត្រង់ដែលព្រះអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធជាបុរស
 ការណ៍⁺នុះទើបសមហេតុ ។ ដឹងច្បាស់ថា ការណ៍⁺នុះឥតហេតុ ឥត
 បច្ច័យទេ ត្រង់ដែលស្តេចចក្រពត្តិជាស្រ្តី ការណ៍⁺នុះមិនសមហេតុ
 ឡើយ ។ ទាំងដឹងច្បាស់ថា ការណ៍⁺នុះទើបត្រូវទំនង ត្រង់ដែលស្តេច
 ចក្រពត្តិជាប្រុស ការណ៍⁺នុះទើបសមហេតុ ។ ដឹងច្បាស់ថា ការណ៍⁺
 នុះឥតហេតុ ឥតបច្ច័យទេ ត្រង់ដែលស្រ្តី ភប្បវិធ្វើខ្លួនជាព្រះឥន្ទ្រ
 បាទ^(១) ... ភប្បវិធ្វើខ្លួនជាមារបាទ^(២) ... ភប្បវិធ្វើខ្លួនជាព្រហ្មបាទ^(៣) ...

១ ព្រះឥន្ទ្រ មាន និងព្រហ្មជាស្រីនោះ បានទេ កាលណាបើស្រីត្រូវបានជាព្រះឥន្ទ្រជាមារ
 និងជាព្រហ្មនោះ ក៏ត្រូវតែក្លាយខ្លួនទៅប្រុសសិន ។ ២-៣ ព្រះឥន្ទ្រ មាន និងព្រហ្មជាស្រី
 នោះបានទេ កាលណាបើស្រីត្រូវបានជាព្រះឥន្ទ្រជាមារនិងជាព្រហ្មនោះ ក៏ត្រូវតែក្លាយខ្លួន
 ទៅប្រុសសិន ។

អនុបទវច្ឆស្ស ពហុនាមកសុត្តេ ឃីនាឃីនកោសល្យំ

ទេតំ ហំ វិជ្ជតំ បដាទាតិ ។ ហំ ទញ្ច ទោ ឯតំ វិជ្ជតំ
 យំ បុរិសោ សក្កតំ កាវេយ្យំ ... មារតំ កាវេយ្យំ ...
 ព្រហ្មតំ កាវេយ្យំ ហំ ទមេតំ វិជ្ជតំ បដាទាតិ ។
 អដ្ឋាទមេតំ អនុកាសោ យំ កាយទុច្ឆរិតស្ស ឥដ្ឋោ
 កក្កោ មមាទោ វិទាកោ ទិព្វត្រេយ្យំ ទេតំ ហំ
 វិជ្ជតំ បដាទាតិ ។ ហំ ទញ្ច ទោ ឯតំ វិជ្ជតំ យំ
 កាយទុច្ឆរិតស្ស អនិដ្ឋោ អកក្កោ អមមាទោ វិទាកោ
 ទិព្វត្រេយ្យំ ហំ ទមេតំ វិជ្ជតំ បដាទាតិ ។ អដ្ឋាទមេតំ
 អនុកាសោ យំ វិច្ឆិទុច្ឆរិតស្ស ... យំ មនោទុច្ឆរិតស្ស
 ឥដ្ឋោ កក្កោ មមាទោ វិទាកោ ទិព្វត្រេយ្យំ ទេតំ
 ហំ វិជ្ជតំ បដាទាតិ ។ ហំ ទញ្ច ទោ ឯតំ វិជ្ជតំ
 យំ វិច្ឆិទុច្ឆរិតស្ស យំ មនោទុច្ឆរិតស្ស អនិដ្ឋោ
 អកក្កោ អមមាទោ វិទាកោ ទិព្វត្រេយ្យំ ហំ ទ-
 មេតំ វិជ្ជតំ បដាទាតិ ។ អដ្ឋាទមេតំ អនុ-
 កាសោ យំ កាយទុច្ឆរិតស្ស អនិដ្ឋោ អកក្កោ

អនុបទ្រព្យ ពណ៌នាភូតសម្រាប់ ការណ៍នេះក្នុងហេតុនិងមិនមែនហេតុ

ការណ៍⁺នេះមិនសមហេតុឡើយ ។ តាំងដឹងច្បាស់ថា ការណ៍⁺នេះទើបត្រូវ
 ទំនង ត្រង់ដែលបុរសទើបធ្វើជាព្រះឥន្ទ្របាន ... ធ្វើជាមារបាន ... ធ្វើជា
 ព្រហ្មបុត្រ ការណ៍⁺នេះមិនសមហេតុ ។ ដឹងច្បាស់ថា ការណ៍⁺នេះឥតហេតុ
 ឥតបច្ច័យទេ ត្រង់ដែលកាយទុច្ចរិតឲ្យផល ជាទីប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ
 ជាទីគាប់ចិត្ត ការណ៍⁺នេះមិនសមហេតុឡើយ ។ តាំងដឹងច្បាស់ថា ការណ៍⁺
 នេះទើបត្រូវទំនង ត្រង់ដែលកាយទុច្ចរិតឲ្យផល មិនជាទីប្រាថ្នា មិន
 ជាទីត្រេកអរ មិនជាទីគាប់ចិត្ត ការណ៍⁺នេះទើបសមហេតុ ។ ដឹងច្បាស់
 ថា ការណ៍⁺នេះឥតហេតុ ឥតបច្ច័យទេ ត្រង់ដែលវិច្ឆិកា... មនោទុច្ចរិត
 ឲ្យផល ជាទីប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ ជាទីគាប់ចិត្ត ការណ៍⁺នេះមិនសមហេតុ
 ឡើយ ។ តាំងដឹងច្បាស់ថា ការណ៍⁺នេះទើបត្រូវទំនង ត្រង់ដែលវិច្ឆិកា...
 មនោទុច្ចរិតឲ្យផល មិនជាទីប្រាថ្នា មិនជាទីត្រេកអរ មិនជាទីគាប់ចិត្ត
 ការណ៍⁺នេះទើបសមហេតុ ។ ដឹងច្បាស់ថា ការណ៍⁺នេះឥតហេតុឥតបច្ច័យ
 ទេ ត្រង់ដែលកាយសុច្ចរិតឲ្យផល មិនជាទីប្រាថ្នា មិនជាទីត្រេកអរ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបិសណ្ណសកំ

អមនោចោ វិចារកោ ជិព្វត្តេយ្យ ទេតំ ហំ ជំ វិជ្ជតីតិ
 បជាហតិ ។ ហំ ទញ្ច ខោ ឯតំ វិជ្ជតិ យំ កាយ-
 សុចរិតស្ស វេដ្ឋោ កក្កោ មនោចោ វិចារកោ ជិព្វត្តេយ្យ
 ហំ ទមេតំ វិជ្ជតីតិ បជាហតិ ។ អដ្ឋាទមេតំ អនវ-
 កាសោ យំ វិចីសុចរិតស្ស... យំ មនោសុចរិតស្ស
 អវេដ្ឋោ អកក្កោ អមនោចោ វិចារកោ ជិព្វត្តេយ្យ
 ទេតំ ហំ ជំ វិជ្ជតីតិ បជាហតិ ។ ហំ ទញ្ច ខោ
 ឯតំ វិជ្ជតិ យំ វិចីសុចរិតស្ស... យំ មនោសុចរិតស្ស
 វេដ្ឋោ កក្កោ មនោចោ វិចារកោ ជិព្វត្តេយ្យ ហំ ទមេតំ
 វិជ្ជតីតិ បជាហតិ ។ អដ្ឋាទមេតំ អនវកាសោ យំ
 កាយទុច្ចរិតសមដ្ឋី តំ ជំ ទាហ តប្បច្ចយា កាយស្ស
 ភេតា បរម្មរណា សុតតិ សុត្តំ លោកំ ឧបបដ្ឋេយ្យ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបិសណ្ណសកៈ

មិនជាទីតាប់ចិត្ត ការណ៍⁺នុ៎ះមិនសមហេតុឡើយ ។ ទាំងដឹងច្បាស់ថា
 ការណ៍⁺នុ៎ះទើបត្រូវទំនង ត្រង់ដែលកាយសុចារិកឲ្យផល ជាទីប្រាថ្នា ជាទី
 ត្រេកអរ ជាទីតាប់ចិត្ត ការណ៍⁺នុ៎ះទើបសមហេតុ ។ ដឹងច្បាស់ថា
 ការណ៍⁺នុ៎ះឥតហេតុ ឥតបច្ច័យទេ ត្រង់ចិត្តសុចារិក ... មនោសុចារិកឲ្យ
 ផល មិនជាទីប្រាថ្នា មិនជាទីត្រេកអរ មិនជាទីតាប់ចិត្ត ការណ៍⁺នុ៎ះមិន
 សមហេតុទេ ។ ទាំងដឹងច្បាស់ថា ការណ៍⁺នុ៎ះទើបត្រូវទំនង ត្រង់ចិត្តសុច-
 ារិក ... មនោសុចារិកឲ្យផល ជាទីប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ ជាទីតាប់ចិត្ត
 ការណ៍⁺នុ៎ះទើបសមហេតុ ។ រមែងដឹងច្បាស់ថា ការណ៍⁺នុ៎ះឥតហេតុ
 ឥតបច្ច័យទេ ត្រង់ដែលបុគ្គលមានសេចក្តីបរិបូណ៌ដោយកាយទុច្ចរិត^(១)
 លុះទម្លាយរាងកាយ បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ ក៏ទៅកើតក្នុងសុគតិស្និតិ
 ទៅវលោក ព្រោះកាយទុច្ចរិតនោះជាហេតុ កាយទុច្ចរិតនោះជាបច្ច័យ

• ការបរិបូណ៌នោះមាន ៥ គឺការបរិបូណ៌ដោយកុសលាណុបសកម្ម ១ ដោយចេតនា ១
 ដោយការកសាង គឺសត្វដែលមិនទាន់សម្រេចអារក្ខនោឡើយ ឈ្មោះថាត្រូវទទួលផលកម្ម
 ដែលខ្លួនបានធ្វើ ១ ដោយខណៈដែលសោយផលកម្ម ១ ដោយឃើញឧប្បត្តិនិម្មិតប្រាកដនិច្ច
 ជាអណ្តាតភ្លើង ឬកប្បុត្រិក្យុណិទើម ១ ។ អន្តិកា ។

អនុបទវគ្គស្ស ពហុតាត្ថស្សត្ថេ វាណាមិទោសស្សំ

ទេតំ ហំ ទំ វិជ្ជត្តិតំ បដាទាតិ ។ ហំ ទញ្ច ទោ ឯតំ
 វិជ្ជតំ យំ កាយទុច្ចរិតសមង្កំ តំនិទាទា តប្បត្ថយា
 កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា អទាយំ ទុក្ខតំ វិទិតាតំ
 និរយំ ឧបបន្ថេយ្យ ហំ ទមេតំ វិជ្ជត្តិតំ បដាទាតិ ។
 អដ្ឋាទមេតំ អនវកាសេរិ យំ វិច្ឆិទុច្ចរិតសមង្កំ... យំ
 មនោទុច្ចរិតសមង្កំ តំនិទាទា តប្បត្ថយា កាយស្ស
 ភេទា បរម្មរណា សុតតិ សត្តំ លោកំ ឧបបន្ថេយ្យ
 ទេតំ ហំ ទំ វិជ្ជត្តិតំ បដាទាតិ ។ ហំ ទញ្ច ទោ ឯតំ វិជ្ជតំ
 យំ វិច្ឆិទុច្ចរិតសមង្កំ... យ មនោទុច្ចរិតសមង្កំ តំនិទាទា
 តប្បត្ថយា កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា អទាយំ ទុក្ខតំ
 វិទិតាតំ និរយំ ឧបបន្ថេយ្យ ហំ ទមេតំ វិជ្ជត្តិតំ បដាទា-
 តិ ។ អដ្ឋាទមេតំ អនវកាសេរិ យំ កាយសុច្ចរិតសមង្កំ

អនុបទវត្ត ពហុធាតុកស្សត្រ ការណ៍សក្កន្តរោគនិងមិនមែនហេតុ

ការណ៍⁺នុះមិនសមហេតុឡើយ ។ ទាំងដឹងច្បាស់ថា ការណ៍⁺នុះទើបត្រូវ
ទំនង ត្រង់ដែលបុគ្គលបរិបូណ៌ដោយកាយទុច្ចរិត លុះទម្ងាយរាងកាយ
បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ ក៏ទៅកើតក្នុងអបាយ ទុគ្គតិ វិនិបាតិ នរក
ព្រោះកាយទុច្ចរិតនោះជាហេតុ កាយទុច្ចរិតនោះជាបច្ច័យ ការណ៍⁺នុះទើប
សមហេតុ ។ ដឹងច្បាស់ថា ការណ៍⁺នុះវតហេតុ ឥតបច្ច័យទេ ត្រង់ដែល
បុគ្គលបរិបូណ៌ដោយវិច័ទុច្ចរិត ... បរិបូណ៌ដោយមនោទុច្ចរិត លុះ
ទម្ងាយរាងកាយ បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ ក៏ទៅកើតក្នុងសុគតិ ស្នតិ
ទេវលោក ព្រោះមនោទុច្ចរិតនោះជាហេតុ មនោទុច្ចរិតនោះជាបច្ច័យ
ការណ៍⁺នុះមិនសមហេតុទេ ។ ទាំងដឹងច្បាស់ថា ការណ៍⁺នុះទើបត្រូវទំនង
ត្រង់ដែលបុគ្គលបរិបូណ៌ដោយវិច័ទុច្ចរិត ... បរិបូណ៌ដោយមនោទុច្ចរិត
លុះទម្ងាយរាងកាយ បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ ក៏ទៅកើតក្នុងអបាយ
ទុគ្គតិ វិនិបាតិ នរក ព្រោះមនោទុច្ចរិតនោះជាហេតុ មនោទុច្ចរិតនោះ
ជាបច្ច័យ ការណ៍⁺នុះទើបសមហេតុ ។ ដឹងច្បាស់ថា ការណ៍⁺នុះ
វតហេតុ ឥតបច្ច័យទេ ត្រង់ដែលបុគ្គលបរិបូណ៌ដោយកាយសច្ចរិត

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបាស្កន្តសកំ

តំនិទានា តប្បច្ចុយា កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា
 អនាយំ ទុក្ខតិ វិនិទានំ និរយំ ឧបបន្លេយ្យ នេតិ
 ហំនំ វិជ្ជតិ បដាទាតិ ។ ហំនព្វ ខោ ឯតំ
 វិជ្ជតិ យំ កាយសុចរិតសមន្តិំ តំនិទានា តប្បច្ចុយា
 កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា សុគតិ សក្កំ
 លោកំ ឧបបន្លេយ្យ ហំនមេតំ វិជ្ជតិ បដាទាតិ ។
 អដ្ឋានមេតំ អនវកាសោ យំ វចិសុចរិតសមន្តិំ... យំ
 មនោសុចរិតសមន្តិំ តំនិទានា តប្បច្ចុយា កាយស្ស
 ភេទា បរម្មរណា អនាយំ ទុក្ខតិ វិនិទានំ និរយំ
 ឧបបន្លេយ្យ នេតិ ហំនំ វិជ្ជតិ បដាទាតិ ។ ហំនព្វ
 ខោ ឯតំ វិជ្ជតិ យំ វចិសុចរិតសមន្តិំ... យំ មនោ-
 សុចរិតសមន្តិំ តំនិទានា តប្បច្ចុយា កាយស្ស ភេទា
 បរម្មរណា សុគតិ សក្កំ លោកំ ឧបបន្លេយ្យ ហំនមេតំ
 វិជ្ជតិ បដាទាតិ ។ ឯត្តាវតា ខោ អាណន្ត ហំនា-
 ហំនកុសលោ ភិក្ខុតិ អលិ វចនាយាតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបិសេនសុត្តន្តបិដកៈ

លុះទម្ងាយរាងកាយ បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ ក៏ទៅកើតក្នុងអបាយ
ទុគ្គតិ វិនិបាត នរក ព្រោះកាយសុចរិតនោះជាហេតុ កាយសុចរិតនោះ
ជាបច្ច័យ ការណ៍⁺នុះមិនសមហេតុឡើយ ។ ទាំងដឹងច្បាស់ថា ការណ៍⁺
ទើបត្រូវទំនង ត្រង់ដែលបុគ្គលបរិបូណ៌ដោយកាយសុចរិត លុះទម្ងាយ
រាងកាយបន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ ក៏ទៅកើតក្នុងសុគតិ សួគ៌ ទៅលោក
ព្រោះកាយសុចរិតនោះជាហេតុ កាយសុចរិតនោះជាបច្ច័យ ការណ៍⁺
នុះទើបសមហេតុ ។ ដឹងច្បាស់ថា ការណ៍⁺នុះឥតហេតុ ឥតបច្ច័យ
ទេ ត្រង់ដែលបុគ្គលបរិបូណ៌ដោយវិចីសុចរិត ... ត្រង់ដែលបុគ្គលបរិ-
បូណ៌ដោយមនោសុចរិត លុះទម្ងាយរាងកាយ បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់
ក៏ទៅកើតក្នុងអបាយ ទុគ្គតិ វិនិបាត នរក ព្រោះមនោសុចរិតនោះ
ជាហេតុ មនោសុចរិតនោះជាបច្ច័យ ការណ៍⁺នុះមិនសមហេតុឡើយ ។
ទាំងដឹងច្បាស់ថា ការណ៍⁺នុះទើបត្រូវទំនង ត្រង់ដែលបុគ្គលបរិបូណ៌
ដោយវិចីសុចរិត ... ត្រង់ដែលបុគ្គលបរិបូណ៌ដោយមនោសុចរិត លុះ
ទម្ងាយរាងកាយ បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ ក៏ទៅកើតក្នុងសុគតិ សួគ៌
ទៅលោក ព្រោះមនោសុចរិតនោះជាហេតុ មនោសុចរិតនោះជាបច្ច័យ
ការណ៍⁺នុះទើបសមហេតុ ។ ម្នាលគានន្ត ការណ៍ដែលគួរហៅថា ភិក្ខុ
អ្នកឈ្លាសក្នុងហេតុនិងមិនមែនហេតុ ដោយហេតុប៉ុណ្ណោះឯង ។

អនុបទវត្ថុស្ស ពហុធាតុកស្សត្ថេ ធម្មបរិយាយសមញ្ញា

(២២៦) ឃី វុត្តោ អាយស្មា អានន្តោ ភគវន្តំ
 ឯតទរោច អច្ឆរិយំ កន្លេ អន្ធនំ កន្លេ កោ នា-
 មាយំ កន្លេ ធម្មបរិយាយោតិ ។ តស្មានិហ វុ
 អានន្តំ សមំ ធម្មបរិយាយំ ពហុធាតុកោតិបិ ឯ
 ជារេហិ ចតុប្បវិដ្ឋោតិបិ ឯ ជារេហិ ធម្មានាសោតិបិ
 ឯ ជារេហិ អមតទុទ្ធកីតិបិ^(១) ឯ ជារេហិ អន្ធតរោ
 សង្កាមវិជយោតិបិ ឯ ជារេហិតិ ។ នំទមរោច
 ភគវា អត្តមនោ អាយស្មា អានន្តោ ភគវតោ
 កាសិតំ អភិនន្តិតិ ។

ពហុធាតុកស្សត្ថំ បញ្ចមំ វិនិច្ឆ័តិ ។

១ ម. អមតទុទ្ធកីតិបិ ។

អនុបទវន្ត ពហុធាតុកស្សត្រ ឈ្មោះនៃធម្មបរិយាយ

(៤៤៦) កាលដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ

ព្រះមានន្ទមានអាយុ បានក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា បពិត្រ

ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន អស្ចារ្យណាស់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចំឡែក

ណាស់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុះធម្មបរិយាយនេះ តើឈ្មោះអ្វី ។

ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្ចាស់មានន្ទ ព្រោះហេតុនោះ អ្នកចូរចាំទុកនូវធម្ម-

បរិយាយនេះ ឈ្មោះថាពហុធាតុកៈ^(១) ដូច្នេះក៏បាន ចូរចាំទុកនូវធម្ម-

បរិយាយនោះ ឈ្មោះថាចក្ខុប្បវិវដ្តៈ^(២) ដូច្នេះក៏បាន ចូរចាំនូវធម្មបរិយាយ

នោះ ឈ្មោះថាធម្មទាសៈ^(៣) ដូច្នេះក៏បាន ចូរចាំទុកនូវធម្មបរិយាយ

នោះ ឈ្មោះថាអមតទុនកៈ^(៤) ដូច្នេះក៏បាន ចូរចាំទុកនូវធម្មបរិយាយនោះ

ឈ្មោះថា សង្គមវិជ័យដ៏ប្រសើរ^(៥) ដូច្នេះក៏បាន ។ លុះព្រះមាន

ព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ព្រះសូត្រនេះចប់ហើយ ព្រះមានន្ទមានអាយុ ក៏

មានចិត្តត្រេកអររីករាយហើយ ចំពោះភាសិតរបស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ ពហុធាតុកស្សត្រ ទី ៥ ។

១ ដែលហៅថាពហុធាតុកៈ ព្រោះសំនែងពីធាតុច្រើនយ៉ាង ។ ២ ប្រព្រឹត្តទៅដោយឆាប់ ៤ យ៉ាង ពីធាតុ អាយតនៈ បដិច្ចសម្បុទ្ធនិងវាទាវាទៈ ។ ៣ ពពាក់ធម៌ ។ ៤ ស្តរជ័យឈ៌- ទំព្រាន ។ ៥ ធាតុនព័ន្ធសង្គ្រាមយ៉ាងប្រសើរដ៏ដ្ឋុ ។

ឆ្លង ពិសិគិលីស្ថិតិ

(២៤៧) ឯវច្ឆេ សុតំ ។ ឯកំ សមយ កកវា
រាជគហោ វិហារតិ វេសិគិលីស្ថិ បព្វតេ ។ ត្រួត ខោ
កកវា កិក្ខុ អាមន្តេសិ កិក្ខុកេតិ ។ កន្លែតិ តេ
កិក្ខុ កកវតោ បព្វស្សនសិ ។

(២៤៨) កកវា ឯតនកេច បស្សេ យោ តុម្ពេ
កិក្ខុវេ ឯតំ វេកាវំ បព្វតន្តិ ។ ឯវច្ឆន្តេ ។ ឯតស្ស ខោ^(១)
កិក្ខុវេ វេកាវស្ស បព្វតស្ស អញ្ញា វ សមញ្ញា អហោសិ
អញ្ញា បញ្ញតិ ។ បស្សេ យោ តុម្ពេ កិក្ខុវេ ឯតំ
បណ្ឌវំ បព្វតន្តិ ។ ឯវច្ឆន្តេ ។ ឯតស្សបិ ខោ កិក្ខុវេ
បណ្ឌវស្ស បព្វតស្ស អញ្ញា វ សមញ្ញា អហោសិ
អញ្ញា បញ្ញតិ ។ បស្សេ យោ តុម្ពេ កិក្ខុវេ ឯតំ
វេបុល្លំ បព្វតន្តិ ។ ឯវច្ឆន្តេ ។ ឯតស្សបិ ខោ
កិក្ខុវេ វេបុល្លស្ស បព្វតស្ស អញ្ញា វ សមញ្ញា
អហោសិ អញ្ញា បញ្ញតិ ។ បស្សេ យោ តុម្ពេ
កិក្ខុវេ ឯតំ កិដ្ឋក្កដំ បព្វតន្តិ ។ ឯវច្ឆន្តេ ។

១ ឧ. ម. ឯកស្សបិ ខោ ។

ឥសិគិលីសូត្រ ទី ៦

(២៤៧) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាន
ព្រះភាគគង់លើភ្នំសិគិលី ជិតក្រុងរាជគ្រឹះ ។ ក្នុងទីនោះ ព្រះមាន
ព្រះភាគក្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុទាំង
នោះ ទទួលព្រះវរបាព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គដ៏បំរើន ។

(២៤៨) ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ក្រាស់យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់ភិក្ខុ
ទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ឃើញភ្នំវេសារៈ⁺នុ៎ះឬទេ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយ
ក្រាបទូលថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ឃើញ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភ្នំ
វេសារៈ⁺នុ៎ះឯង មានឈ្មោះផ្សេង មានបញ្ញត្តិផ្សេង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
អ្នកទាំងឡាយឃើញភ្នំបណ្ឌវៈ⁺នុ៎ះឬទេ ។ ព្រះករុណាព្រះអង្គ ឃើញ ។
ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភ្នំបណ្ឌវៈ⁺នុ៎ះឯង ក៏មានឈ្មោះផ្សេង មានបញ្ញត្តិ
ផ្សេង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយឃើញភ្នំវេបុល្លៈ⁺នុ៎ះឬទេ ។
ព្រះករុណាព្រះអង្គ ឃើញ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភ្នំវេបុល្លៈ⁺នុ៎ះឯង
ក៏មានឈ្មោះផ្សេង មានបញ្ញត្តិផ្សេងដែរ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នក
ទាំងឡាយ ឃើញភ្នំគិដ្ឋក្កៈ⁺នុ៎ះឬទេ ។ ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ឃើញ ។

អនុបទវន្តស្ស វិនិច្ឆ័យសុត្តេ បព្វកសមញ្ញា

ឯតស្សបិ ខោ ភិក្ខុវេ វិនិច្ឆ័យក្កនស្ស បព្វតស្ស អញ្ញា វ
 សមញ្ញា អហោសិ អញ្ញា បញ្ញាតិ ។ បស្សថ ខោ
 តុម្ពេ ភិក្ខុវេ វេមំ វេសិកលំ បព្វតន្តំ ។ ឯវម្ពន្តេ ។
 វេមស្ស ខោ បទ ភិក្ខុវេ វេសិកលំស្ស បព្វតស្ស
 ឯសាវ សមញ្ញា អហោសិ ឯសា បញ្ញាតិ ។

(២២៧) ក្ខតបុព្វំ ភិក្ខុវេ បញ្ច បច្ឆេកតុន្នាសតាជិ
 វេមស្ស វេសិកលំស្ស បព្វតេ ចិវនិវាសិខោ អហោសិ ។
 តេ វេមំ បព្វតំ បវិសន្តា ទិស្សន្តំ បវិដ្ឋា ន ទិស្សន្តំ
 តមេជំ មនុស្សា ទិស្សា ឯវមាហំសុ អយំ បព្វតោ វេម
 វេសិ^(១) វិលតិវិ វេសិកលំ វេសិកលំត្រូវ សមញ្ញា ទុន-
 តាជិ ។ អាចិក្ខិស្សាមិ^(២) ភិក្ខុវេ បច្ឆេកតុន្នាជំ ហោមាជិ
 កិក្ខយិស្សាមិ ភិក្ខុវេ បច្ឆេកតុន្នាជំ ហោមាជិ ទេ-
 សិស្សាមិ ភិក្ខុវេ បច្ឆេកតុន្នាជំ ហោមាជិ តំ សុណាមិ

១ ម. វិនិច្ឆ័យ ។ ២ ម. វិទ ហេតំ វស្សតំ ។

អនុបវត្ត ឥសិគិលិសូត្រ ឈ្មោះភ្នំ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភ្នំគិដ្ឋក្នុងនេះឯង មានឈ្មោះផ្សេងៗ មានបញ្ញត្តិ
 ផ្សេងៗដែរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយឃើញភ្នំឥសិគិលិ
 នេះឬទេ ។ ព្រះករុណាព្រះអង្គ ឃើញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឯភ្នំ
 ឥសិគិលិនេះឯង មានឈ្មោះយ៉ាងហ្នឹង មានបញ្ញត្តិយ៉ាងហ្នឹងតែម្យ៉ាង ។

(២៤៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលពីព្រេងនាយ មានព្រះបច្ចេក-
 ពុទ្ធ ៥០០ អង្គ នៅនាភ្នំឥសិគិលិនេះ អស់កាលដ៏យូរ ។ ព្រះបច្ចេកពុទ្ធ
 ទាំងនោះ កាលចូលទៅកាន់ភ្នំនេះ មនុស្សឃើញប្រាកដ លុះចូលសិប
 ទៅហើយ មនុស្សមិនឃើញទេ ។ លុះពួកមនុស្សឃើញហេតុនោះហើយ
 ក៏នាំគ្នាទិញាយយ៉ាងនេះថា ភ្នំនេះលេចឡើងភ្នំឥសិគិលិនេះ ព្រោះហេតុ
 នោះ បានជាមានឈ្មោះកើតឡើងថា ឥសិគិលិ ឥសិគិលិ (ភ្នំលេច
 ឥសិ) ដូច្នោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភថាគតប្រាប់ឈ្មោះព្រះបច្ចេក-
 ពុទ្ធទាំងឡាយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភថាគត ចង្អុលបង្ហាញឈ្មោះ
 ព្រះបច្ចេកពុទ្ធទាំងឡាយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភថាគតសំដែងឈ្មោះ
 ព្រះបច្ចេកពុទ្ធទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរប្រសិស្តាប់ឡើងនោះចុះ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបបទស្កានំ

សាធុកំ មនសិករោច កាសិស្សាមិតំ ។ ឃុំឡូត៍
ខោ តេ ភិក្ខុ បច្ចុស្ស័សំ ។

[២៥០] ភគវា ឯតទរោច អរិដ្ឋោ ធាម ភិក្ខុ-
វេ បច្ចេកសម្ពុទ្ធា^(១) នមស្មី នសិគលិស្មី បព្វតេ
ចិរនិវាសិ អហោសិ ។ ឧបរិដ្ឋោ ធាម ភិក្ខុវេ
បច្ចេកសម្ពុទ្ធា នមស្មី នសិគលិស្មី បព្វតេ ចិរ-
និវាសិ អហោសិ ។ តតរសិទ្ធិ ធាម ភិក្ខុវេ បច្ចេក-
សម្ពុទ្ធា នមស្មី នសិគលិស្មី បព្វតេ ចិរនិវាសិ
អហោសិ ។ យសស្សី ធាម ភិក្ខុវេ បច្ចេក-
សម្ពុទ្ធា នមស្មី នសិគលិស្មី បព្វតេ ចិរនិវាសិ
អហោសិ ។ សុទិស្ស្រោ ធាម ភិក្ខុវេ បច្ចេក-
សម្ពុទ្ធា នមស្មី នសិគលិស្មី បព្វតេ ចិរនិវាសិ
អហោសិ ។ បិយទស្សី ធាម ភិក្ខុវេ បច្ចេក-
សម្ពុទ្ធា នមស្មី នសិគលិស្មី បព្វតេ ចិរនិវាសិ
អហោសិ ។ តត្តារោ ធាម ភិក្ខុវេ បច្ចេកសម្ពុទ្ធា
នមស្មី នសិគលិស្មី បព្វតេ ចិរនិវាសិ អហោសិ ។

១ ឧ. បច្ចេកសម្ពុទ្ធា ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណសកៈ

ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តឲ្យប្រពៃចុះ គឺថាគតនឹងសំដែងប្រាប់ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយ
នោះ ទទួលស្តាប់ព្រះវាចាព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។

(២៥០) ព្រះមានជោគបានក្រាស់យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់ភិក្ខុ

ទាំងឡាយ ព្រះបច្ចេកសមុទ្ធល្មោះអរិដ្ឋៈ បាននៅនាភ្នំឥសិលិនេះ

អស់កាលដ៏យូរ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះបច្ចេកសមុទ្ធល្មោះឧបរិដ្ឋៈ

បាននៅនាភ្នំឥសិលិនេះអស់កាលដ៏យូរ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះ

បច្ចេកសមុទ្ធល្មោះគគរសិទ្ធិ បាននៅនាភ្នំឥសិលិនេះអស់កាលដ៏យូរ ។

ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះបច្ចេកសមុទ្ធល្មោះយសស្សី បាននៅនាភ្នំ

ឥសិលិនេះ អស់កាលដ៏យូរ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះបច្ចេក-

សមុទ្ធល្មោះសុខស្សៈ បាននៅនាភ្នំឥសិលិនេះអស់កាលដ៏យូរ ។

ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះបច្ចេកសមុទ្ធល្មោះបិយទស្សី បាននៅ

នាភ្នំឥសិលិនេះ អស់កាលដ៏យូរ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះ

បច្ចេកសមុទ្ធល្មោះគម្ពារៈ បាននៅនាភ្នំឥសិលិនេះអស់កាលដ៏យូរ ។

អនុបទវន្តស្ស វេសិកិលិសុត្តេ បច្ចេកពុទ្ធភាសនំ

បិណ្ឌោលោ ធាម ភិក្ខុវេ បច្ចេកសម្ពុទ្ធា វេសស្មី
 វេសិកិលិស្មី បព្វតេ ចិវនិវាសិ អហោសិ ។ ឧត-
 សភោ ធាម ភិក្ខុវេ បច្ចេកសម្ពុទ្ធា វេសស្មី
 វេសិកិលិស្មី បព្វតេ ចិវនិវាសិ អហោសិ ។ និថា
 ធាម ភិក្ខុវេ បច្ចេកសម្ពុទ្ធា វេសស្មី វេសិកិលិស្មី
 បព្វតេ ចិវនិវាសិ អហោសិ ។ តថា ធាម ភិក្ខុវេ
 បច្ចេកសម្ពុទ្ធា វេសស្មី វេសិកិលិស្មី បព្វតេ ចិវនិវាសិ
 អហោសិ ។ សុត្តវា ធាម ភិក្ខុវេ បច្ចេកសម្ពុទ្ធា
 វេសស្មី វេសិកិលិស្មី បព្វតេ ចិវនិវាសិ អហោសិ ។
 ភាវិតត្តោ ធាម ភិក្ខុវេ បច្ចេកសម្ពុទ្ធា វេសស្មី វេសិ-
 កិលិស្មី បព្វតេ ចិវនិវាសិ អហោសិ ។

(២៥០) យេ សត្តសារា អនិយា^(១) និវាសា

បច្ចេកមេវជ្ឈានម្មំ សុពោជិ

តេសំ វិសល្លាន^(២) នវត្តមាជំ

ធាមាជំ មេ កិក្ខុយតោ សុណាថ

១ ម. អនិយា ។ ២ ខ. វិសល្លាន ។

អនុបទវន្ត ឥសិគិលីស្សត្រ ព្រះនាមព្រះបច្ចេកពុទ្ធ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះបច្ចេកសម្ពុទ្ធឈ្មោះបិណ្ឌោលៈ បាននៅនាគ្នី
 ឥសិគិលីនេះអស់កាលដ៏យូរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះបច្ចេកសម្ពុទ្ធ
 ឈ្មោះឧបាសកៈ បាននៅនាគ្នីឥសិគិលីនេះអស់កាលដ៏យូរ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ព្រះបច្ចេកសម្ពុទ្ធឈ្មោះនិថៈ បាននៅនាគ្នីឥសិគិលីនេះអស់
 កាលដ៏យូរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះបច្ចេកសម្ពុទ្ធឈ្មោះភថៈ បាន
 នៅនាគ្នីឥសិគិលីនេះ អស់កាលដ៏យូរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះ
 បច្ចេកសម្ពុទ្ធឈ្មោះសុភវា បាននៅនាគ្នីឥសិគិលីនេះ អស់កាលដ៏យូរ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះបច្ចេកសម្ពុទ្ធឈ្មោះការិតត្តៈ បាននៅនាគ្នី
 ឥសិគិលីនេះ អស់កាលដ៏យូរ ។

(២៩១) ព្រះបច្ចេកពុទ្ធទាំងឡាយណា ជាខ្លឹមរបស់សត្វ
 អស់ទុក្ខ អស់ចំណង់ បានត្រាស់ដឹងហើយ នូវបច្ចេក-
 សុពោធិញ្ញាណ កាលបើគេជាគត សំដែងឈ្មោះរបស់ព្រះ
 បច្ចេកពុទ្ធទាំងនោះ ដែលមានសរដកចេញហើយ ដ៏ទុក្ខម
 ជាន់ជន អ្នកទាំងឡាយចូរស្តាប់ចុះ ព្រះបច្ចេកពុទ្ធទាំងឡាយ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស ខេរិយស្ករសកំ

អរិដ្ឋោ ឧបរិដ្ឋោ តតរសិទ្ធិ យសស្សី
 សុទ្ធស្សនោ បិយទស្សី ច ទុដ្ឋោ
 កត្តារោ បិស្លោលោ ឧតាសកោ ច
 ដិថោ តថោ សុតវា ភាវិតតោ
 សុត្តោ សុកោ មេវលោ អដ្ឋមោ ច
 អថស្សុមេយោ អនិយោ សុនាហោ
 បច្ចេកតុដ្ឋោ កវិនេតិទ័ណា
 ហិទ្ធិ ច ហិដ្ឋោ ច មហានុភារា
 ទ្វេ ជាលិនោ មុនិនោ អដ្ឋកោ ច
 អថ កោសលោ ទុដ្ឋោ អថោ សុតាហុ
 ឧបនេមិសោ នេមិសោ សន្តចិត្តោ
 សម្មោ តថោ វិវេដោ បណ្ឌិតោ ច
 កាឡ្យបកាឡ្យា វិជិតោ ជិតោ ច
 អន្តោ ច បន្តោ ច កុតិច្ឆិតោ^(១) ច
 បស្សី ជហិ ឧបធំ ទុក្ខម្បលំ
 អបរាជិតោ មារាលំ អនេសិ

១ ឧ. ម. គុតិច្ឆិតោ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបេសណ្ណសកៈ

ឈ្មោះអារិដ្ឋៈ ១ ឧបារិដ្ឋៈ ១ ភគិសិទ្ធំ ១ យសស្សី ១
 សុទេស្សនៈ ១ បច្ចេកពុទ្ធជ្រាវៈ ១ ឈ្មោះបិយទេស្សី ១ គន្ធារៈ ១
 បិណ្ឌាលៈ ១ ឧបាសកៈ ១ ទិវៈ ១ ភថៈ ១ សុ-
 ភវំ ១ ការិភក្កៈ ១ សុម្ភៈ ១ សុភៈ ១ មេថ្ន-
 លៈ ១ អដ្ឋមៈ ១ អស្សមេយៈ ១ អនិយៈ ១
 សុទាថៈ ១ ជាបច្ចេកពុទ្ធច្រាវមានភណ្ឌានំទៅតាន់ភពអស់ហើយ
 ព្រះបច្ចេកពុទ្ធជ្រាវៈ ១ ហិដ្ឋិៈ ១ មានអានុភាពច្រើន
 ព្រះបច្ចេកពុទ្ធជ្រាវៈ ជាលី ២ គីចុល្យជាលី ១ មហា-
 ជាលី ១ ជាអ្នកប្រាជ្ញ ឈ្មោះអដ្ឋកៈ ១ ព្រះបច្ចេកពុទ្ធជ្រាវៈ
 កោសល្យៈ ១ សុពាហុ ១ ឧបនេមិសៈ ១ នេមិសៈ ១
 សន្តចិត្តៈ ១ សច្ចៈ ១ ភថៈ ១ វិជិតៈ ១ បណ្ឌិតៈ ១
 កាឡៈ ១ ឧបកាឡៈ ១ វិជិតៈ ១ ជិតៈ ១ អន្តៈ ១
 បន្តិៈ ១ គុតិចិត្តៈ ១ ព្រះបច្ចេកពុទ្ធជ្រាវៈ បស្សី ១ បាទ
 លៈឧបធិកិលេស ជាបូសនៃសេចក្តីទុក្ខហើយ ព្រះបច្ចេក-
 ពុទ្ធជ្រាវៈ ឈ្មោះអបពជិតៈ បាទផ្តាញ់ប្តូរវិញនៃពលនៃមារហើយ

អនុបទវន្តស្ស ជនំនិលំសុត្តេ បច្ឆេកពទ្ធតាមនំ

សត្តា បវត្តា សវកុដ្ឋោ លោមហិសោ

ឧត្តន្តំមាយោ អសិគោ អនាសរោ

មនោមយោ មាណស្ថិណោ ច តន្តមា

តនាធិមត្តោ វិមលោ ច កេតុមា

កេតុម្ពរាតោ^(១) ច មាតុដ្ឋោ អរិយោ

អថត្តោ អត្តតតាមច្យាមកោ

សុមន្តំលោ ធិត្ថិលោ សុបតិដ្ឋិតោ

អសរយ្ហោ ខេមាភិរតោ ច សោរតោ

ឧរុន្តិយោ សន្និដ្ឋោ អដោមិ ឧន្តិយោ

អបរោ មុនិ សរយ្ហោ អនោមនិក្កមោ

អាណន្តនន្តោ ឧបនន្តោ ត្វានស

ការត្វាដោ អន្តិមទេហនិរិ

ពោធិ មហានមោ អដោមិ ឧត្តរោ

កេសិ សិទ្ធិ សុន្តរោ ការត្វាដោ

និស្សបតិស្សា កវតន្តនន្តិណ

១ ១. ពេតុពរតោ ។ ម. ពេតុម្ពរតោ ។

អនុបទវគ្គ ពិសិទ្ធិសិល្បៈ ព្រះនាមព្រះបច្ចេកពុទ្ធ

ព្រះបច្ចេកពុទ្ធក្នុងឈ្មោះសត្វ ១ បរិក្ខា ១ សរកង្កៈ ១ លោ-

មហាវ្យៈ ១ ទុច្ឆន្ទៈមាយៈ ១ អសិកៈ ១ អនាសវៈ ១

មនោមយៈ ១ ពុទ្ធមា ជាអ្នកផ្តាច់បង្គំនូវមានៈ ១ ឈ្មោះ

ភតាធិមកៈ ១ វិមលៈ ១ កេតុមា ១ កេតុមរតៈ ១ មាតង្គៈ ១

អវិយៈ ១ អបិកៈ ១ អបិកតាមព្យាមកៈ ១ សុមន្តលៈ ១

ទេពិលៈ ១ សុបតិដ្ឋិតៈ ១ អសយៈ ១ ខេមាកិរតៈ ១

សោរតៈ ១ ទុរន្ទយៈ ១ សន្សៈ ១ ទុដ្ឋយៈ ១ នឹងបច្ចេក-

ពុទ្ធដវៃ ឈ្មោះសយៈ ជាអ្នកប្រាជ្ញមានព្យាយាមមិនថេរក

ថយ ព្រះបច្ចេកពុទ្ធទ្រង់ ១២ អង្គទៀត ឈ្មោះអានន្ទៈ (៤ អង្គ)

នន្ទៈ (៤ អង្គ) ទុបនន្ទៈ (៤ អង្គ) ការទាជៈ អ្នកទ្រទ្រង់

នូវក្នុងកាយមានក្នុងទីបំផុតភព ១ ពោធិ ១ មហានាមៈ ១

ទុក្ខរៈ ១ កេសី ១ សិទ្ធិ ១ សុន្ទរៈ ១ ការទាជៈ ១

គិស្ស ១ ទុបគិស្សៈ ១ ជាអ្នកផ្តាច់បង្គំ រូបិណធិគិភព

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបបទស្ថានំ

ឧបសីទី^(១) តណ្ហាច្ឆិទោ ច សីទី

តុន្តោ អហុ មន្ទិលោ វីតរាតោ

ឧសភច្ឆិទា ជាលីដំ ទុក្ខម្បវំ

សន្តំ បទំ អជ្ឈតម្បបណីតោ

ឧបោសថោ សុទ្ធកោ សច្ចតាមោ

ជេតោ ជយន្តោ បទុមោ ឧប្បុលោ ច

បទុមន្តកោ វត្តតោ បទ្បតោ ច

មាណគុន្តោ សោភិតោ វីតរាតោ

កណ្ហោ ច តុន្តោ សុវមត្តចិត្តោ

ឃិតោ ច អញ្ញោ ច មហានុភារោ

បច្ចេកតុន្តោ ភវនេត្តិទំណា

តេ សត្វសង្កាតិកតេ មហេសី

បរិដេត្តតេ វន្តថ អប្បមេយ្យតិ ។

គសីតិលីសតំ ធ្មំ ទិដ្ឋិតំ ។

១ ម. ឧបសិទី ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណសកៈ

ឈ្មោះឧបសិទ្ធិ ១ សិទ្ធិជាអ្នកផ្តាច់បង្គំភណ្ណា ១ បច្ចេកពុទ្ធ
ឈ្មោះមង្គលៈ មានពភៈ ៧ ប្រាសហើយ ១ ឈ្មោះទសភៈ
បានផ្តាច់បង្គំភណ្ណា ជាបូសនៃទុក្ខ ១ ឧបណីភៈ បានដល់ម្លូ
ចំណែកដ៏ស្ងប់ម្ងាប់ ១ ទេវបាសថៈ ១ សុន្ទរៈ ១ សច្ចនាមៈ ១
ជេតៈ ១ ជយន្តៈ ១ បទុមៈ ១ ទប្បលៈ ១ បទុម្បក្ករៈ ១
រក្ខិតៈ ១ បព្ភតៈ ១ មានត្ថៈ ១ សោភិតៈ ១ វិភពភៈ ១
កណ្ណា ១ បានត្រាស់ដឹងហើយ មានចិត្តរួចវិសេសហើយ
ព្រះបច្ចេកពុទ្ធ មានឈ្មោះប៉ុណ្ណោះ នឹងនៅមានឈ្មោះដទៃ
ទៀត មានអានុភាពច្រើន មានភណ្ណាជាគ្រឿងនាំទៅកាន់
ភពអស់ហើយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរថ្វាយបង្គំម្លូព្រះបច្ចេក-
ពុទ្ធទាំងឡាយនោះ ដែលកន្លងម្លូកិលេស ជាគ្រឿងដាប់
ចំពាក់ទាំងពួង ស្វែងរកម្លូគុណដ៏ប្រសើរ មានគុណរក
ប្រមាណមិនបាន ដែលបរិនិព្វានទៅហើយ ។

ចប់ ឥសិធិលីសុត្រ ទី ៦

សត្វមី បហាបធារីសកស្តី

(២៥២) ឃ្រុន សុតំ ។ ឃកំ សមយំ កកវា
សាវត្ថុយំ វិហារតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អាណ-
មេ ។ ត្រុត ទោ កកវា កិក្ខុ អាមម្ពេសិ កិក្ខុវេតិ ។
កនិទ្កេតិ តេ កិក្ខុ កកវតោ បច្ចុស្សេស្សំ ។ កកវា
ឃតទវេច អរិយំ វេ កិក្ខុវេ សម្មាសមាធិ នេ-
សិស្សាមិ សឧបនិសំ សបរិក្ខារំ តំ សុណាថ សាធុកំ
មនសិកវេថ កាសិស្សាមិតំ ។ ឃ្រុន្តេតិ ទោ តេ
កិក្ខុ កកវតោ បច្ចុស្សេស្សំ ។

(២៥៣) កកវា ឃតទវេច កកមោ ច កិក្ខុវេ អរិយា
សម្មាសមាធិ សឧបនិសោ សបរិក្ខារោ សេយ្យដំទំ
សម្មាដិ សម្មាស្ស័ស្ស កកវា សម្មាកម្មត្តោ

មហាបញ្ញីសកស្ត្រ ទី ៧

[២៥២] ខ្ញុំបានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាន
ព្រះភាគទ្រង់គង់ ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ឯតក្រុង
សាវត្ថី ។ ក្នុងទីនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំង
ឡាយថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយនោះ ទទួលស្តាប់
ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គបីបម្រើន ។ ព្រះមានព្រះភាគ
ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គឺថាគតនឹងសំដែងនូវ
សម្មាសមាធិដែលឥតពោស ព្រមទាំងបច្ច័យ ព្រមទាំងបរិវារ អ្នក
ទាំងឡាយ ចូរស្តាប់នូវសម្មាសមាធិនោះមុន ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តឲ្យប្រៀបចុះ
គឺថាគតនឹងសំដែងប្រាប់ ។ ភិក្ខុទាំងនោះទទួលស្តាប់ព្រះមានព្រះភាគ
ថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។

[២៥៣] ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់ភិក្ខុ
ទាំងឡាយ សម្មាសមាធិដែលឥតពោស ព្រមទាំងបច្ច័យ ព្រមទាំង
បរិវារ ភីអិទ្ធាៈ គីសម្មាទិដ្ឋិ សម្មាសន្តិប្បៈ សម្មាវេទា សម្មាភិម្មន្តៈ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ខបរិបណ្ណសកំ

សម្មាសម្ពុទ្ធិវោ សម្មាវាយាមោ សម្មាសតិ យោ ទោ

ភិក្ខុវេ វមេហិ សត្តន្តេហិ^(១) ចិន្តស្ស ឯកត្តតា

បរិក្ខតា អយំ វុត្តតិ ភិក្ខុវេ អរិយោ សម្មាសមាធិ

សឧបទំសោ វតិបិ សបរិក្ខារោ វតិបិតិ^(២) ។

(២៥២) តទ្ធក ភិក្ខុវេ សម្មាទិដ្ឋិ បព្វន្តិមា

ហោតិ ។ កថញ្ច ភិក្ខុវេ សម្មាទិដ្ឋិ បព្វន្តិមា

ហោតិ ។ មិច្ឆាទិដ្ឋិ មិច្ឆាទិដ្ឋិតិ បដាបាតិ សម្មាទិដ្ឋិ

សម្មាទិដ្ឋិតិ បដាបាតិ ។ សាស្ស ហោតិ សម្មាទិដ្ឋិ ។

(២៥៥) កតមា ច ភិក្ខុវេ មិច្ឆាទិដ្ឋិ ។ នត្ថំ ទំនំ

នត្ថំ យំជ ទត្ថំ ហុំតំ ទត្ថំ សុកតទុក្ខដានំ

កម្មានំ ដល វិចារកោ នត្ថំ អយំ លោកោ នត្ថំ

១ ម. សុត្តហិទ្ធី ។ ២ ម. វតិបិសោ ទត្ថិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបេសណសក្កា

សម្មាសម្ពុទ្ធៈ សម្មាវាយាមៈ សម្មាសតិ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភាពនៃ
 ចិត្តមានការម្នាក់តែមួយណា មានអង្គទាំង ៧ នេះ ពេមរោមៈហើយ
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភាពនៃចិត្តមានការម្នាក់តែមួយនេះ គឺជាគុកហៅ
 ថា សម្មាសមាធិឥតទោស ព្រមទាំងបច្ច័យដូច្នោះផង ព្រមទាំងបរិវារ
 ដូច្នោះផង ។

(២៥៤) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាអង្គមគ្គទាំងនោះ សម្មាទិដ្ឋិ
 ជាធម្មជាតិដល់មុន (ជាប្រធាន) ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ឯសម្មាទិដ្ឋិ
 ជាធម្មជាតិដល់មុន តើដូចម្តេច ។ បុគ្គល ដឹងច្បាស់នូវមិច្ឆាទិដ្ឋិ
 ថាជាមិច្ឆាទិដ្ឋិ ដឹងច្បាស់នូវសម្មាទិដ្ឋិ ថាជាសម្មាទិដ្ឋិ ។ សេចក្តី
 ដឹងនោះ ជាសម្មាទិដ្ឋិ របស់បុគ្គលនោះ ។

(២៥៥) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មិច្ឆាទិដ្ឋិ តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់
 ភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីយល់ថា ទានដែលបុគ្គលឱ្យហើយ មិនមានផល
 គ្រឿងបូជាគួប មិនមានផល គ្រឿងបូជានី មិនមានផល ផលវិបាក
 របស់កម្ម ដែលសត្វផ្សេងៗនឹងគ្រក់ មិនមាន លោកនេះ មិនមាន

អនុបទវន្តស្ស មហាចញ្ជី បរាសុត្តេ សម្មាទិដ្ឋិ

បរោ លោកោ ធន្តិ មាតា ធន្តិ បិតា ធន្តិ
 សត្តា ឌីបចាតិកា ធន្តិ លោកេ សមណ្ឌាញាណា
 សម្មត្តតា សម្មាប បដ្ឋា យេ វេសញ្ច លោកំ ប-
 រញ្ច លោកំ សមយំ អភិញ្ញា សច្ច្រកត្វា បវេទេដ្ឋតិ
 អយំ ភិក្ខុវេ មិច្ឆាទិដ្ឋិ ។

[២៥៦] កតមា ច ភិក្ខុវេ សម្មាទិដ្ឋិ ។ សម្មា-

ទិដ្ឋិបហំ ភិក្ខុវេ ទ្ធិយំ វនាមេ អត្តំ ភិក្ខុវេ សម្មាទិដ្ឋិ
 សាសវា បញ្ញាភាតិយា ឧបទិវេបក្កា អត្តំ ភិក្ខុវេ
 សម្មាទិដ្ឋិ អរិយា អមាសវា លោកុត្តរា មត្តដ្ឋា ។

[២៥៧] កតមា ច ភិក្ខុវេ សម្មាទិដ្ឋិ សាសវា

បញ្ញាភាតិយា ឧបទិវេបក្កា ។ អត្តំ ទិដ្ឋំ អត្តំ យំដ្ឋំ
 អត្តំ ហតំ អត្តំ សុភិក្ខុកុដិយំ កម្មាដំ ដលំ
 វិចារោ អត្តំ អយំ លោកោ អត្តំ បរោ លោកំ

អនុបទវន្ត មហាចតុរសិកស្សត្រ សម្មាទិដ្ឋិ

លោកខាងមុខមិនមាន មាតាមិនមានគុណ បិតាមិនមានគុណ សត្វជា
ឧបបាតិកៈកំណើតមិនមាន ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ក្នុងលោកដែលព្រម
ព្រៀង ប្រតិបត្តិត្រូវ ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ដោយប្រាជ្ញាដ៏ក្រៃលង់ខ្លួនឯង
ត្រាស់ដឹងរូសលោកនេះនឹងលោកខាងមុខមិនមាន នេះឈ្មោះថាមិច្ឆាទិដ្ឋិ ។

(២៥៦) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សម្មាទិដ្ឋិ តើដូចម្តេច ។ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ គឺថាគតសំដែងរូសម្មាទិដ្ឋិថាមានពីរយ៉ាង ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ គឺសម្មាទិដ្ឋិប្រកបដោយអាសវៈ ជាចំណែកនៃបុណ្យ ឲ្យ
ផលជាឧបធិក្កិលេសក៏មាន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សម្មាទិដ្ឋិដ៏ប្រសើរ
មិនមានអាសវៈ ជាលោកុត្តរៈ ជាអង្គនៃមគ្គក៏មាន ។

(២៥៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សម្មាទិដ្ឋិប្រកបដោយអាសវៈ
ជាចំណែកនៃបុណ្យ ឲ្យផលជាឧបធិក្កិលេស តើដូចម្តេច ។ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីយល់ថា ទានដែលបុគ្គលឲ្យហើយ មានផល
បូជាតូច មានផល បូជាធំ មានផល ផលវិបាករបស់កម្ម ដែល
សត្វផ្ទឹមរឹមធ្វើក្រែក មាន លោកនេះ មាន លោកខាងមុខ មាន

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបាសម្ពាន្តសកំ

អត្ថំ មាតា អត្ថំ បិតា អត្ថំ សត្តា ឱបតាតិកា អត្ថំ
 លោកេ សមណាប្រាប្បណា សម្មត្តតា សម្មាបដិបត្តា
 យេ ឥមេត្ថ លោកំ បរេត្ថ លោកំ សយំ អភិញ្ញា
 សច្ចិកត្តា បរេទេដ្ឋិតិ អយំ ភិក្ខុវេ សម្មាទិដ្ឋិ សាស-
 វា បុត្រភាតិយា ឧបដិវេបកា ។

(២៥៨) កតមា ច ភិក្ខុវេ សម្មាទិដ្ឋិ អរិយា
 អនាសវា លោកុត្តរា មត្តង្គា ។ យា ចេ ភិក្ខុវេ
 អរិយចិត្តស្ស អនាសវចិត្តស្ស អរិយមត្តសមន្តិយោ
 អរិយមត្តំ ភាវយតោ បញ្ញា បញ្ញាទ្រុយំ បញ្ញាពលំ
 ធម្មវិចយសមោជ្ឈុវ្ហោ សម្មាទិដ្ឋិ មត្តង្គំ អយំ
 ភិក្ខុវេ សម្មាទិដ្ឋិ អរិយា អនាសវា លោកុត្តរា
 មត្តង្គា ។ សោ^(១) មិច្ឆាទិដ្ឋិយា បហានាយ វាយ-
 មតិ សម្មាទិដ្ឋិយា ឧបសម្មនាយ ។ ស្វាស្ស^(២)
 ហោតិ សម្មាវាយោ ។ សោ សតោ មិច្ឆាទិដ្ឋិ
 បដិហតិ សតោ សម្មាទិដ្ឋិ ឧបសម្មន្តំ វិហារតិ ។

១ ឧ យោ ។ ២ ឧ សាស្ស ។ ម. ស្វាយំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ខបបិណ្ណសុត្ត

មាតាមានគុណ បិតាមានគុណ សត្វជាទុបហានិកៈកំណើត មាន ពួក
 សមណព្រាហ្មណ៍ក្នុងលោក ដែលព្រមព្រៀង ប្រតិបត្តិគ្រូ ធ្វើឲ្យ
 ជាក់ច្បាស់ ដោយប្រាជ្ញាជំរុំក្រងវិលន្ទនឯង គ្រាសំដីនូវលោកនេះនឹង
 លោកខាងមុខក៏មាន ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឈ្មោះថាសម្មាទិដ្ឋិប្រកប
 ដោយភាសវៈ ជាចំណែកនៃបុណ្យ ឲ្យផលជាទុបធិក្កិលេស ។

(២៥៨) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សម្មាទិដ្ឋិប្រសើរមិនមានភាសវៈ

ជាលោកុត្តរៈ ជាអង្គនៃមគ្គ តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បញ្ញា
 បញ្ញាស្រ្តី បញ្ញាពលៈ ធម្មវិចយសម្ពោជ្ឈន្តិ សម្មាទិដ្ឋិ អង្គនៃមគ្គ
 របស់បុគ្គលមានចិត្តជាអរិយៈ មានចិត្តមិនមានភាសវៈ អ្នកបរិបូណ៌ដោយ
 អរិយមគ្គ អ្នកចម្រើននូវអរិយមគ្គ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឈ្មោះថា
 សម្មាទិដ្ឋិប្រសើរមិនមានភាសវៈ ជាលោកុត្តរៈ ជាអង្គនៃមគ្គ ។ បុគ្គល
 នោះព្យាយាម ដើម្បីលះបង់នូវមិច្ឆាទិដ្ឋិ បំពេញនូវសម្មាទិដ្ឋិ ។ សេចក្តី
 ព្យាយាមនោះ ឈ្មោះថាសម្មាវិយាមៈរបស់បុគ្គលនោះ ។ បុគ្គលនោះ
 មានសតិលះបង់នូវមិច្ឆាទិដ្ឋិ មានសតិផ្អែកផ្តល់ចិត្តទៅរកសម្មាទិដ្ឋិ ។

អនុបវត្តស្សី មហាចត្តវិសោធសុត្តេ សម្មាសង្កក្ខណ្ឌ

សាស្សី^(១) ហោតិ សម្មាសតិ ។ ឥតិស្សីមេ^(២)

គុយោ ធម្មា សម្មាទិដ្ឋិ អនុបវត្តាវដ្ឋិ អនុបវត្តនិ

សេយ្យដិទំ សម្មាទិដ្ឋិ សម្មាវាយាមោ សម្មាសតិ ។

(២៥៧) ត្រុត ភិក្ខុវេ សម្មាទិដ្ឋិ បុព្វង្គមា
ហោតិ ។ កតញ្ច ភិក្ខុវេ សម្មាទិដ្ឋិ បុព្វង្គមា
ហោតិ ។ មិច្ឆាសង្កប្បំ មិច្ឆាសង្កប្បោតិ បដាបាតិ
សម្មាសង្កប្បំ សម្មាសង្កប្បោតិ បដាបាតិ ។ សាស្ស
ហោតិ សម្មាទិដ្ឋិ ។

(២៦០) កតមោ ច ភិក្ខុវេ មិច្ឆាសង្កប្បោ ។
កាមសង្កប្បោ ព្យាពនសង្កប្បោ វិហាសសង្កប្បោ
អយំ ភិក្ខុវេ មិច្ឆាសង្កប្បោ ។

(២៦១) កតមោ ច ភិក្ខុវេ សម្មាសង្ក-
ប្បោ ។ សម្មាសង្កប្បំបហំ ភិក្ខុវេ ទ្ធិយំ វណមិ អត្ត
ភិក្ខុវេ សម្មាសង្កប្បោ សាសវោ បញ្ញាកាតិយោ

១ សាយំ ។ ២ ម. ឥតិយមេ ។

អនុបទវន្ត មហាចត្តវសេកសូត្រ សម្មាសង្កប្បៈ

សភីនោះ ជាសម្មាសតិរបស់បុគ្គលនោះ ។ ធម៌ទាំង ៣ ប្រការនេះ
គឺសម្មាទិដ្ឋិ សម្មាវាយាមៈ សម្មាសតិ តែងតាមរបេមនូវសម្មាទិដ្ឋិ
ដោយប្រការដូច្នោះឯង ។

(២៥៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាអង្គមគ្គតាំងនោះ សម្មាទិដ្ឋិ
ជាធម្មជាតិដល់មុន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សម្មាទិដ្ឋិជាធម្មជាតិដល់មុន
តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលដឹងច្បាស់នូវមិច្ឆាសន្តិប្បៈ ថាជាមិច្ឆាសន្តិប្បៈ ដឹង
ច្បាស់នូវសម្មាសន្តិប្បៈ ថាជាសម្មាសន្តិប្បៈ ។ សេចក្តីដឹងច្បាស់នោះ
ជាសម្មាទិដ្ឋិរបស់បុគ្គលនោះ ។

(២៦០) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មិច្ឆាសន្តិប្បៈ តើដូចម្តេច ។
សេចក្តីត្រិះរិះក្នុងកាម សេចក្តីត្រិះរិះក្នុងការព្យាបាទ សេចក្តីត្រិះរិះក្នុងការ
ប្រៀតប្រៀន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឈ្មោះថា មិច្ឆាសន្តិប្បៈ ។

(២៦១) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សម្មាសន្តិប្បៈ តើដូចម្តេច ។ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ គេថាគតសំដែងនូវសម្មាសន្តិប្បៈ ថាមានពីរយ៉ាង ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ សម្មាសន្តិប្បៈប្រកបដោយភាសវៈ ជាចំណែកនៃបុណ្យ

សុត្តន្តបិដកេ មុឡិយនិកាយស្ស ឧបាសម្ពុទ្ធសកំ

ឧបជីវេបក្កោ អត្ថំ ភិក្ខុវេ សម្មាសង្កប្បោ អរិយោ
អនាសវេ លោកុត្តរោ មត្តង្គោ ។

(២៦២) កតមោ ច ភិក្ខុវេ សម្មាសង្កប្បោ
សាសវេ បុញ្ញភាគិយោ ឧបជីវេបក្កោ ។ នេកុម្ម-
សង្កប្បោ អព្យាធនសង្កប្បោ អវិហឹសាសង្កប្បោ អយំ
ភិក្ខុវេ សម្មាសង្កប្បោ សាសវេ បុញ្ញភាគិយោ ឧ-
បជីវេបក្កោ ។

(២៦៣) កតមោ ច ភិក្ខុវេ សម្មាសង្កប្បោ អរិយោ
អនាសវេ លោកុត្តរោ មត្តង្គោ ។ យោ ទោ ភិក្ខុវេ
អរិយចិត្តស្ស អនាសវចិត្តស្ស អរិយមត្តសមង្កំនោ
អរិយមត្តំ ភាវយនោ តក្កោ វិតក្កោ សង្កប្បោ អប្បនា-
ព្យប្បនា ចេតសោ អភិជិវេបនា វចីសង្ខារោ អយំ
ភិក្ខុវេ សម្មាសង្កប្បោ អរិយោ អនាសវេ លោកុត្តរោ
មត្តង្គោ ។ សោ មិច្ឆាសង្កប្បស្ស បហានាយ វិយមតិ
សម្មាសង្កប្បស្ស ឧបសម្បនាយ ។ ស្វាស្ស^(១) ហោតិ
សម្មាវាយាមោ ។ សោ សនោ មិច្ឆាសង្កប្បំ បដហតិ

១ ឧ. លោស្ស ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបទស្ថានសក្ក

ឲ្យផលជាទប់ធុត្តិលេសក៏មាន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សម្មាសន្តិច្ឆ័យ៖ ដ៏
ប្រសើរ មិនមានភាសវៈ ជាលោកុត្តរៈ ជាអង្គិនៃមគ្គក៏មាន ។

(២៦២) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សម្មាសន្តិច្ឆ័យ ប្រកបដោយភាសវៈ
ជាចំណែកនៃបុណ្យ ឲ្យផលជាទប់ធុត្តិលេស តើដូចម្តេច ។ សេចក្តី
គ្រិះរិះក្នុងការចេញចាកតាម គ្រិះរិះក្នុងការមិនព្យាបាទ គ្រិះរិះក្នុងការ
មិនចៀកចៀន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឈ្មោះថាសម្មាសន្តិច្ឆ័យ៖ ប្រកប
ដោយភាសវៈ ជាចំណែកនៃបុណ្យ ឲ្យផលជាទប់ធុត្តិលេស ។

(២៦៣) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សម្មាសន្តិច្ឆ័យ៖ ដ៏ប្រសើរ មិនមាន
ភាសវៈ ជាលោកុត្តរៈ ជាអង្គិនៃមគ្គ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
សេចក្តីដង្ហើម រំពឹង គ្រិះរិះ ការញ៉ាំងចិត្តឲ្យរត់បោក ការឲ្យជិតស្និទ្ធ
ការលើកចិត្ត សភាវៈភាវៈភាវៈភាវៈភាវៈ របស់បុគ្គលមានចិត្តជាអរិយៈ មាន
ចិត្តនឹកភាសវៈ បរិបូណ៌ដោយអរិយមគ្គ អ្នកចម្រើនអរិយមគ្គ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ នេះឈ្មោះថាសម្មាសន្តិច្ឆ័យ៖ ដ៏ប្រសើរ ឥតភាសវៈ ជាលោកុត្តរៈ
ជាអង្គិនៃមគ្គ ។ បុគ្គលនោះ ព្យាយាមដើម្បីលះបង់នូវមិច្ឆាសន្តិច្ឆ័យ៖
ដើម្បីបំពេញនូវសម្មាសន្តិច្ឆ័យ៖ ។ សេចក្តីព្យាយាមនោះ ជាសម្មាវ-
យាមៈរបស់បុគ្គលនោះ ។ បុគ្គលនោះ មានសតិលះបង់នូវមិច្ឆាសន្តិច្ឆ័យ៖

អនុបទវន្តស្ស មហាចញ្ជាវសិកស្សត្ថេ សម្មាសតិ

សតោ សម្មាសង្កប្បំ ឧបសម្មាវន្តំ វិហារតិ ។ សាស្ស
ហោតិ សម្មាសតិ ។ វតិស្សិមេ តយោ ធម្មា
សម្មាសង្កប្បំ អនុបទិជានិច្ចំ អនុបទិត្តនិច្ចំ សេយ្យដីទំ
សម្មាទិដ្ឋិ សម្មាភយាមោ សម្មាសតិ ។

(២២៤) ត្រួត ភិក្ខុវេ សម្មាទិដ្ឋិ បុព្វន្តមា ហោតិ ។
កថេត្តា ភិក្ខុវេ សម្មាទិដ្ឋិ បុព្វន្តមា ហោតិ ។ មិច្ឆា-
ភចំ មិច្ឆាភពានិ បជាណានិ សម្មាភចំ សម្មាភពានិ
បជាណានិ ។ សាស្ស ហោតិ សម្មាទិដ្ឋិ ។

(២២៥) កតមា ច ភិក្ខុវេ មិច្ឆាភពា ។ មុសាភ-
នោ បិសុណា ភពា ជុសា ភពា សម្មប្បលាតោ
អយំ ភិក្ខុវេ មិច្ឆាភពា ។

(២២៦) កតមា ច ភិក្ខុវេ សម្មាភពា ។ សម្មា-
ភចំបហំ ភិក្ខុវេ ធូយំ វនាមិ អន្តិ ភិក្ខុវេ សម្មាភពា
សាសភ បុញ្ញភាតិយោ ឧបជិវេបក្កោ អន្តិ ភិក្ខុវេ
សម្មាភពា អរិយា អនាសភ លោក្កត្តភ មត្តន្តិ ។

អនុបទវន្ត មហាចត្តវិសពសូត្រ សង្ខារវាច

មានសតិផ្កកផ្កលចិត្តទៅភាមសម្មាសន្តិប្ប ក៏សម្រេចសម្រាន្តនោះ ។
សតិនោះ ឈ្មោះថាសម្មាសតិរបស់បុគ្គលនោះ ។ ធម៌ទាំង ៣ ប្រការ
នេះ គឺសម្មាទិដ្ឋិ សម្មារាមាមៈ សម្មាសតិ រមែងភាមរ ពាមរមន្តរ
សម្មាសន្តិប្បៈ ដោយប្រការដូច្នោះឯង ។

(២៦៤) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាមគ្គទាំងនោះ សម្មាទិដ្ឋិជា
ធម្មជាតិដល់មុន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សម្មាទិដ្ឋិជាធម្មជាតិដល់មុន
តើដូចម្តេច ។ បុគ្គល ដឹងច្បាស់នូវមិច្ឆារវាច ថាជាមិច្ឆារវាច ដឹង
ច្បាស់នូវសម្មារវាច ថាជាសម្មារវាច ។ សេចក្តីដឹងច្បាស់នោះ ជា
សម្មាទិដ្ឋិ របស់បុគ្គលនោះ ។

(២៦៥) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មិច្ឆារវាច តើដូចម្តេច ។ ការ
និយាយកុហក សំដីញុះញង់ សំដីកក្រក់ សំដីឥតប្រយោជន៍ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឈ្មោះថាមិច្ឆារវាច ។

(២៦៦) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សម្មារវាច តើដូចម្តេច ។ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ គេថាគតសំដែងនូវសម្មារវាច ថាមានពីរយ៉ាង ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ សម្មារវាចប្រកបដោយភាសវៈ ជាចំណែកនៃបុណ្យ ឲ្យ
ផលជាឧបធិកិលេសក៏មាន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សម្មារវាចដ៏ប្រសើរ
មិនមានភាសវៈ ជាលោកុត្តរៈ ជាអង្គនៃមគ្គក៏មាន ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបបទ្គណ្ណសកំ

(២៦៧) កកតមា ច ភិក្ខុវេ សម្មាវាទា សាសវា
 បុត្តាកាតិយា ឧបទិវេបក្កា ។ មុសាវាទា វេមណី
 បិសុណាយ វាទាយ វេមណី ធុសាយ វាទាយ វេ-
 មណី សម្មប្បលាទា វេមណី អយំ ភិក្ខុវេ សម្មា-
 វាទា សាសវា បុត្តាកាតិយា ឧបទិវេបក្កា ។

(២៦៨) កកតមា ច ភិក្ខុវេ សម្មាវាទា អរិយា
 អនាសវា លោកុត្តវា មត្តង្គា ។ យា ខោ
 ភិក្ខុវេ អរិយចិត្តស្ស អនាសវចិត្តស្ស អរិយមត្តស-
 មង្គិខោ អរិយមត្តំ ភាវយតោ ចត្វហិចិ វិចិទុច្ឆរ-
 តេហិ អារតិ វិវតំ បដិវិវតិ វេមណី អយំ
 ភិក្ខុវេ សម្មាវាទា អរិយា អនាសវា លោកុត្តវា
 មត្តង្គា ។ សោ មិច្ឆាវាទាយ បណាទាយ វាយមតិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបាសម្ពុទ្ធសកៈ

(២៦៧) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សម្មាវាចាប្រកបដោយភាសវៈ

ជាចំណែកនៃបុណ្យ ឲ្យផលជាឧបធិកិលេស តើដូចម្តេច ។ ការរៀរ
ចាកមុសាវាទ រៀរចាកវាចាញះញង់ រៀរចាកវាចាអាក្រក់ រៀរចាក
ពាក្យឥតប្រយោជន៍ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឈ្មោះថា សម្មាវាចាប្រកប
ដោយភាសវៈ ជាចំណែកនៃបុណ្យ ឲ្យផលជាឧបធិកិលេស ។

(២៦៨) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សម្មាវាចាដ៏ប្រសើរ មិនមានអា-

សវៈ ជាលោកុត្តរៈ ជាអង្គនៃមគ្គ តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ការ
កម ចៀស គេច រៀរចាកវិច្ឆិច្ឆារិកទាំង៤ ប្រការ របស់បុគ្គលមានចិត្តជា
អរិយៈ មានចិត្តឥតភាសវៈ បរិបូណ៌ដោយអរិយមគ្គ ចម្រើននូវអរិយមគ្គ
ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឈ្មោះថាសម្មាវាចាដ៏ប្រសើរ មិនមានភាសវៈ ជា

លោកុត្តរៈ ជាអង្គនៃមគ្គ ។ បុគ្គលនោះ ព្យាយាមដើម្បីលះបង់នូវមិច្ឆាវាចា

អនុបទវន្តស្ស មហាចត្តវិសេសសុត្តេ សម្មាសម្ពុទ្ធោ

សម្មាវាទាយ ឧបសម្បជាយ ។ ស្វាស្ស ហោតិ
 សម្មាវាយាមោ ។ សោ សតោ មិច្ឆាវាចំ បដាហតិ
 សតោ សម្មាវាចំ ឧបសម្បជ្ជំ វិហារតិ ។ ស្វាស្ស
 ហោតិ សម្មាសតិ ។ វេតិស្សិមេ គយោ ធម្មា
 សម្មាវាចំ អនុបវិចារិដ្ឋិ អនុបវិត្តន្តិ សេយ្យបិដំ
 សម្មាទិដ្ឋិ សម្មាវាយាមោ សម្មាសតិ ។

(២៦៧) ត្រត ភិក្ខុវេ សម្មាទិដ្ឋិ បុព្វន្តិមា
 ហោតិ ។ កថេត្ត ភិក្ខុវេ សម្មាទិដ្ឋិ បុព្វន្តិមា
 ហោតិ ។ មិច្ឆាកម្មន្តំ មិច្ឆាកម្មន្តោតិ បដាហតិ
 សម្មាកម្មន្តំ សម្មាកម្មន្តោតិ បដាហតិ ។ ស្វាស្ស
 ហោតិ សម្មាទិដ្ឋិ ។

(២៧០) កតមោ ច ភិក្ខុវេ មិច្ឆាកម្មន្តោ ។
 ពាណាតិពាតោ អនិច្ឆាទានំ កាមេស្សមិច្ឆាចារោ អយ
 ភិក្ខុវេ មិច្ឆាកម្មន្តោ ។

អនុបទវន្ត មហាចតុរសិកសូត្រ សម្មាសម្ពុទ្ធៈ

បំពេញនូវសម្មាវាចា ។ សេចក្តីព្យាយាមនោះ ជាសម្មាវាចាមរមស៍
 បុគ្គលនោះ ។ បុគ្គលនោះ មានសតិលះបង់នូវមិច្ឆាវាចា មានសតិផ្អែក
 ផ្តល់ចិត្តពៅរកសម្មាវាចា ។ សតិនោះ ជាសម្មាសតិរបស់បុគ្គលនោះ ។
 ធម៌ទាំង ៣ ប្រការនេះ គឺសម្មាទិដ្ឋិ សម្មាវាចាមរមស៍ សម្មាសតិ រមែង
 តាមពេលវេលានូវសម្មាវាចា ដោយប្រការដូច្នោះ ។

(២៦៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាមគ្គុទាំងនោះ សម្មាទិដ្ឋិជា
 ធម្មជាតិដល់មុន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សម្មាទិដ្ឋិជាធម្មជាតិដល់មុន
 តើដូចម្តេច ។ បុគ្គល ដឹងច្បាស់នូវមិច្ឆាកម្មនៈ ថាជាមិច្ឆាកម្មនៈ ដឹង
 ច្បាស់នូវសម្មាកម្មនៈ ថាជាសម្មាកម្មនៈ ។ សេចក្តីដឹងច្បាស់នោះ ជា
 សម្មាទិដ្ឋិរបស់បុគ្គលនោះ ។

(២៧០) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មិច្ឆាកម្មនៈ តើដូចម្តេច ។
 ការសម្លាប់សត្វ ការលួចប្រាប្រាស ការប្រព្រឹត្តិខុសក្នុងកាមទាំងឡាយ
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឈ្មោះថាមិច្ឆាកម្មនៈ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ខុបបរណសកំ

(២៧០) កតមោ ច ភិក្ខុវេ សម្មាកម្មន្តោ ។
 សម្មាកម្មន្តំបហំ ភិក្ខុវេ ទ្ធិយំ វនាមិ អត្ថំ ភិក្ខុវេ
 សម្មាកម្មន្តោ សាសវេ បុញ្ញកាតិយោ ឧបជីវេបក្កោ
 អត្ថំ ភិក្ខុវេ សម្មាកម្មន្តោ អរិយោ អនាសវេ លោ-
 កុត្តរេ មគ្គន្តោ ។

(២៧២) កតមោ ច ភិក្ខុវេ សម្មាកម្មន្តោ សា-
 សវេ បុញ្ញកាតិយោ ឧបជីវេបក្កោ ។ អត្ថំ ភិក្ខុវេ
 បាលាភិទាតា វេមណី អនិប្ពាណោ វេមណី កាមេ-
 ស្មំ មិច្ឆាចារា វេមណី អយំ ភិក្ខុវេ សម្មាកម្មន្តោ
 សាសវេ បុញ្ញកាតិយោ ឧបជីវេបក្កោ ។

(២៧៣) កតមោ ច ភិក្ខុវេ សម្មាកម្មន្តោ
 អរិយោ អនាសវេ លោកុត្តរេ មគ្គន្តោ ។
 យោ ខោ ភិក្ខុវេ អរិយចិត្តស្ស អនាសវចិត្តស្ស
 អរិយមគ្គសមន្តំនោ អរិយមគ្គំ ភារិយតោ តិហិបិ
 កាយទិច្ឆវិនេហំ អារតិ វិនិ បជិវិតិ វេមណី
 អយំ ភិក្ខុវេ សម្មាកម្មន្តោ អរិយោ អនាសវេ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបទសុត្តន្តបិដក

(២៧១) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សម្មាសម្ពុទ្ធនៈ តើដូចម្តេច ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គឺជាភិក្ខុសាវ័រដែលនូវសម្មាសម្ពុទ្ធនៈថាមានពីរយ៉ាង ម្ចាស់
 ភិក្ខុទាំងឡាយ គឺសម្មាសម្ពុទ្ធនៈប្រកបដោយអាសវៈ ជាចំណែកនៃបុណ្យ
 ឲ្យផលជាទប់ជំនួយលើសក៏មាន ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សម្មាសម្ពុទ្ធនៈ ដ៏
 ប្រសើរ មិនមានអាសវៈ ជាលោកុត្តរៈ ជាអង្គនៃមគ្គក៏មាន ។

(២៧២) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សម្មាសម្ពុទ្ធនៈប្រកបដោយអាសវៈ
 ជាចំណែកនៃបុណ្យ ឲ្យផលជាទប់ជំនួយលើស តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ការវៀរចាកសម្លាប់សត្វ វៀរចាកល្អព្រៃព្រួញគេ វៀរចាក
 ប្រព្រឹត្តខុសក្នុងកាមទាំងឡាយ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឈ្មោះថាសម្មា-
 សម្ពុទ្ធនៈ ប្រកបដោយអាសវៈ ជាចំណែកនៃបុណ្យ ឲ្យផលជាទប់ជំនួយ
 លើស ។

(២៧៣) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សម្មាសម្ពុទ្ធនៈដ៏ប្រសើរ មិន
 មានអាសវៈ ជាលោកុត្តរៈ ជាអង្គនៃមគ្គ តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ការគម ចៀស គេច វៀរចាកកាយទុច្ចរិត
 ទាំង ៣ ប្រការ របស់បុគ្គលមានចិត្តជាអរិយៈ មានចិត្តមិនមាន
 អាសវៈ បរិបូណ៌ដោយអរិយមគ្គ អ្នកចម្រើននូវអរិយមគ្គ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ នេះឈ្មោះថាសម្មាសម្ពុទ្ធនៈ ដ៏ប្រសើរ មិនមានអាសវៈ

អនុបទ្ធស្ស មហាចត្តវិបកសុត្តេ សម្មាអាជីវេ

លោក្កត្តោ មត្តោ ។ សោ មិច្ឆាកម្មន្តស្ស បហា-
 នាយ វាយមតិ សម្មាកម្មន្តស្ស ឧបសម្បទាយ ។
 ស្វាស្ស ហោតិ សម្មាវាយាមោ ។ សោ សតោ
 មិច្ឆាកម្មន្តំ បដិហតិ សតោ សម្មាកម្មន្តំ ឧបសម្បជ្ជ
 វិហរតិ សាស្ស ហោតិ សម្មាសតិ ។ វតិស្សិមេ
 តយោ ធម្មា សម្មាកម្មន្តំ អនុបវិជារិដ្ឋំ អនុបវិវត្តិ
 សេយ្យថនំ សម្មាទិដ្ឋិ សម្មាវាយាមោ សម្មាសតិ ។

[២៧២] ក្សត ភិក្ខុវេ សម្មាទិដ្ឋិ បុព្វន្តិមា ហោ-
 តិ ។ កថេត្ត ភិក្ខុវេ សម្មាទិដ្ឋិ បុព្វន្តិមា ហោតិ ។
 មិច្ឆាអាជីវំ មិច្ឆាអាជីវេតិ បដិហតិ សម្មាអាជីវំ
 សម្មាអាជីវេតិ បដិហតិ ។ សាស្ស ហោតិ
 សម្មាទិដ្ឋិ ។

[២៧៥] កតមោ ច ភិក្ខុវេ មិច្ឆាអាជីវេ ។
 ក្យហនា លបនា ទេមិគ្គកតា ជិប្បសិកតា លាក្រន
 លាក់ វិជិតិសនតា អយំ ភិក្ខុវេ មិច្ឆាអាជីវេ

អង្គបទវគ្គធម្មបទបញ្ជីបកស្រែ សម្ភារៈទី៖

ជាលោកគរៈ ជាអង្គនៃមគ្គ ។ បុគ្គលនោះ ព្យាយាមដើម្បីលះបង់នូវ
 មិច្ឆាភិក្ខុនៈ ដើម្បីបំពេញនូវសម្មាភិក្ខុនៈ ។ សេចក្តីព្យាយាមនោះ
 ជាសម្មាវាយាមរបស់បុគ្គលនោះ ។ បុគ្គលនោះ មានសតិលះបង់
 នូវមិច្ឆាភិក្ខុនៈ មានសតិផ្កែកផលចិត្តនៅរកសម្មាភិក្ខុនៈ ហើយសម្រេច
 សម្រាន្តនៅ ។ សតិនោះ ជាសម្មាសតិរបស់បុគ្គលនោះ ។ ធម៌
 ទាំង ៣ ប្រការនេះ គឺសម្មាទិដ្ឋិ សម្មាវាយាមៈ សម្មាសតិ តែងតាម
 ពេលវេលានូវសម្មាភិក្ខុនៈ ដោយប្រការដូច្នោះ ។

(២៧២) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាមគ្គទាំងនោះ សម្មាទិដ្ឋិជា
 ធម្មជាតិផលមុន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សម្មាទិដ្ឋិជាធម្មជាតិផលមុន
 តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលដឹងច្បាស់នូវមិច្ឆាភិក្ខុនៈ ថាជាមិច្ឆាភិក្ខុនៈ ដឹង
 ច្បាស់នូវសម្មាភិក្ខុនៈ ថាជាសម្មាភិក្ខុនៈ ។ សេចក្តីដឹងច្បាស់នោះ
 ជាសម្មាទិដ្ឋិរបស់បុគ្គលនោះ ។

(២៧៣) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មិច្ឆាភិក្ខុនៈ តើដូចម្តេច ។ ការ
 ធ្វើសត្វលោកឱ្យស្ងួត និយាយល្អឆន់ចិត្តគ្រហស្ថ ធ្វើបញ្ចកបញ្ចៀន
 អ្នក លើកតម្កើងខ្លួន ស្វែងលាភទាក់លាភ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះ
 ឈ្មោះថាមិច្ឆាភិក្ខុនៈ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ខុបបិដកសកំ

(២៧៦) កតមោ ច ភិក្ខុវេ សម្មាសមីវេ ។
 សម្មាសមីវេបេវំ ភិក្ខុវេ ទ្ធកេ វនាមិ អន្តិ ភិក្ខុវេ
 សម្មាសមីវេ សាសវេ បុត្តាភាតិយោ ឧបជិវេបក្កោ
 អន្តិ ភិក្ខុវេ សម្មាសមីវេ អរិយោ អនាសវេ លោ-
 កុត្តរេ មត្តដ្ឋោ ។

(២៧៧) កតមោ ច ភិក្ខុវេ សម្មាសមីវេ សា-
 សវេ បុត្តាភាតិយោ ឧបជិវេបក្កោ ។ នេ ភិក្ខុវេ
 អរិយស្សវកោ មិច្ឆាសមីវេ បហាយ សម្មាសមីវេ
 ជិវិតំ កប្បេតិ អយំ ភិក្ខុវេ សម្មាសមីវេ សាសវេ
 បុត្តាភាតិយោ ឧបជិវេបក្កោ ។

(២៧៨) កតមោ ច ភិក្ខុវេ សម្មាសមី-
 វេ អរិយោ អនាសវេ លោកុត្តរេ មត្តដ្ឋោ ។
 យោ ទោ ភិក្ខុវេ អរិយចិត្តស្ស អនាសវេ
 ចិត្តស្ស អរិយមត្តសមន្តិយោ អរិយមត្តំ ភាវយតោ
 មិច្ឆាសមីវេ អារតិ វិតិ បជិវិតិ វេមណិ អយំ
 ភិក្ខុវេ សម្មាសមីវេ អរិយោ អនាសវេ លោកុត្តរេ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបាសម្ពុទ្ធសក្ការៈ

(២៧៦) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សម្មាសម្ពុទ្ធិៈ តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់
 ភិក្ខុទាំងឡាយ គឺជាគតតស័វជននូវសម្មាសម្ពុទ្ធិៈ ថាមានព័រយ៉ាង ម្ចាស់
 ភិក្ខុទាំងឡាយ គឺសម្មាសម្ពុទ្ធិៈប្រកបដោយភាសវៈ ជាចំណែកនៃបុណ្យ
 ឲ្យផលជាឧបធិក្កិលេសក៏មាន ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សម្មាសម្ពុទ្ធិៈ ដ៏
 ប្រសើរ មិនមានភាសវៈ ជាលោកុត្តរៈ ជាអង្គនៃមគ្គក៏មាន ។

(២៧៧) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សម្មាសម្ពុទ្ធិៈប្រកបដោយភាសវៈ
 ជាចំណែកនៃបុណ្យ ឲ្យផលជាឧបធិក្កិលេស តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ អរិយសាវ័កក្នុងសាសនានេះ លះបង់នូវមិច្ឆាសម្ពុទ្ធិៈ ចិត្តិម
 ដ៏រឹតដោយសម្មាសម្ពុទ្ធិៈ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឈ្មោះថា សម្មាសម្ពុទ្ធិៈ
 ប្រកបដោយភាសវៈ ជាចំណែកនៃបុណ្យ ឲ្យផលជាឧបធិក្កិលេស ។

(២៧៨) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សម្មាសម្ពុទ្ធិៈដ៏ប្រសើរមិនមានភាសវៈ
 ជាលោកុត្តរៈ ជាអង្គនៃមគ្គ តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ការតម
 ចៀស គេច រៀរចាកមិច្ឆាសម្ពុទ្ធិៈរបស់បុគ្គលមានចិត្តជាអរិយៈ មានចិត្ត
 មិនមានភាសវៈ បរិច្ចណ៍ ដោយអរិយមគ្គ ចម្រើននូវអរិយមគ្គ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ទាំងឡាយនេះឈ្មោះថាសម្មាសម្ពុទ្ធិៈដ៏ប្រសើរមិនមានភាសវៈជាលោកុត្តរៈ

អនុបទវន្តស្ស មហាចត្តវិសកសុត្តេ បុព្វង្គមករោ

មិត្តភ្នំ ។ គោ មិត្តភាគីវិស្ស បយោ នាយ វាយមតិ
 សម្មាភិក្ខុវិស្ស ឧបសម្មាណាយ ។ ស្វាស្ស ហោតិ
 សម្មាភិក្ខុវិស្ស ។ គោ សតោ មិត្តភាគី បដហតិ
 សតោ សម្មាភិក្ខុវិស្ស ឧបសម្មាណាយ វិហារតិ ។ ស្វាស្ស
 ហោតិ សម្មាសតិ ។ វតិស្សិមេ តយោ ធម្មា
 សម្មាភិក្ខុវិស្ស អនុបទវន្តិ អនុបទវន្តិ សេយ្យដំនំ
 សម្មាភិក្ខុវិស្ស សម្មាភិក្ខុវិស្ស សម្មាសតិ ។

(២៧៧) ត្រួត ភិក្ខុវេ សម្មាភិក្ខុវិស្ស បុព្វង្គមា ហោតិ។

កថេត្តា ភិក្ខុវេ សម្មាភិក្ខុវិស្ស បុព្វង្គមា ហោតិ ។
 សម្មាភិក្ខុវិស្ស ភិក្ខុវេ សម្មាសង្កប្បោ បយោតិ
 សម្មាសង្កប្បស្ស សម្មាភិក្ខុវិស្ស បយោតិ សម្មាភិក្ខុវិស្ស
 សម្មាភិក្ខុវិស្ស បយោតិ សម្មាភិក្ខុវិស្ស សម្មាភិក្ខុវិស្ស
 បយោតិ សម្មាភិក្ខុវិស្ស សម្មាភិក្ខុវិស្ស បយោតិ

អនុបទវគ្គ មហាចក្រវិសកស្សត្រ ភាពនៃធម៌ជាប្រធាន

ជាអង្គនៃមគ្គ ។ បុគ្គលនោះ ព្យាយាមដើម្បីលះបង់នូវមិច្ឆាភាជីវៈ បំប្លែង
 នូវសម្មាភាជីវៈ ។ សេចក្តីព្យាយាមនោះ ជាសម្មាវាយាមរបស់បុគ្គល
 នោះ ។ បុគ្គលនោះ មានសតិលះបង់នូវមិច្ឆាភាជីវៈ មានសតិផ្តុំកង្ខល
 ចិត្តទៅកេសម្មាភាជីវៈ ហើយសម្រេចសម្រាន្តទៅ ។ សតិនោះ ជា
 សម្មាសតិរបស់បុគ្គលនោះ ។ ធម៌ទាំង ៣ ប្រការនេះ គឺ សម្មាទិដ្ឋិ
 សម្មាវាយាមៈ សម្មាសតិ តែងតាមចោមពេមនូវសម្មាភាជីវៈនោះ ដោយ
 ប្រការដូច្នោះ ។

(២៧៧) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាមគ្គទាំងនោះ សម្មាទិដ្ឋិជា
 ធម្មជាតិដល់មុន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សម្មាទិដ្ឋិជាធម្មជាតិដល់មុន
 តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សម្មាសង្កប្បៈ កើតមានដល់បុគ្គល
 មានសម្មាទិដ្ឋិ សម្មាវាចា កើតមានដល់បុគ្គលមានសម្មាសង្កប្បៈ សម្មា-
 កម្មនៈ កើតមានដល់បុគ្គលមានសម្មាវាចា សម្មាភាជីវៈ កើតមានដល់
 បុគ្គលមានសម្មា កម្មនៈ សម្មាវាយាមៈ កើតមានដល់បុគ្គលមានសម្មាភាជីវៈ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបេសយ្ហស្ស

សម្មាវាយាមស្ស សម្មាសតិ បរោសតិ សម្មាសតិស្ស
 សម្មាសមាធិ បរោសតិ សម្មាសមាធិស្ស សម្មាញាណិ
 បរោសតិ សម្មាញាណស្ស សម្មាវម្មត្តិ បរោសតិ ។
 តតិ ទោ ភិក្ខុវេ អដ្ឋង្គិសមម្មាគតោ សេកោ^(១) ទ-
 សហង្គិសមម្មាគតោ អរហា ហោតិ ។

(២៨០) ក្សត ភិក្ខុវេ សម្មាទិដ្ឋិ បុព្វង្គមា
 ហោតិ ។ កថញ្ច ភិក្ខុវេ សម្មាទិដ្ឋិ បុព្វង្គ-
 មា ហោតិ ។ សម្មាទិដ្ឋិស្ស ភិក្ខុវេ មិច្ឆាទិដ្ឋិ
 ទិដ្ឋិណ្ណា ហោតិ ។ យេ ច មិច្ឆាទិដ្ឋិប្បច្ចយា
 អនោកេ ពាបកា អកុសលា ធម្មា សម្មវដ្ឋិ
 តេ ចស្ស ទិដ្ឋិណ្ណា ហោន្តិ សម្មាទិដ្ឋិប្បច្ចយា ច
 អនោកេ កុសលា ធម្មា កាវេហាវាវិប្បិ កច្ឆន្តិ ។
 សម្មាសង្កប្បស្ស ភិក្ខុវេ មិច្ឆាសង្កប្បោ ទិដ្ឋិណ្ណា
 ហោតិ ។ បេ ។ សម្មាវាចស្ស ភិក្ខុវេ មិច្ឆាវាចា
 ទិដ្ឋិណ្ណា ហោតិ... សម្មាកម្មន្តស្ស ភិក្ខុវេ មិច្ឆា-
 កម្មន្តោ ទិដ្ឋិណ្ណា ហោតិ... សម្មាអាជីវស្ស ភិក្ខុវេ

១ ឧ. សេទោ បដិបទោ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបាសម្ពុទ្ធសុត្តន្ត

សម្មាសម្ពាធិ កើតមានដល់បុគ្គលមានសម្មាវាយាមៈ សម្មាសម្ពាធិ កើត
 មានដល់បុគ្គលមានសម្មាសម្ពាធិ សម្មាញ្ញាណៈ កើតមានដល់បុគ្គលមាន
 សម្មាសម្ពាធិ សម្មាវិមុត្តិ កើតមានដល់បុគ្គលមានសម្មាញ្ញាណៈ ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយអង្គ ៨ ឈ្មោះថាសេខៈ ប្រកប
 ដោយអង្គ ១០ ឈ្មោះថាអរហន្ត ដោយប្រការដូច្នោះ ។

(២៨០) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្ឌិតទាំងនោះ សម្មាទិដ្ឋិ
 ជាធម្មជាតិដល់មុន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សម្មាទិដ្ឋិជាធម្មជាតិដល់មុន
 កើតដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមានសម្មាទិដ្ឋិ មិច្ឆាទិដ្ឋិតែង
 សាបសូន្យទៅ ។ អកុសលធម៌ទាំងឡាយណា ដំណាច់កម្រើនប្រការ
 ដែលកើតឡើង ដោយមិច្ឆាទិដ្ឋិជាបច្ច័យ អកុសលធម៌ទាំងឡាយនោះ
 របស់បុគ្គលនោះ តែងសាបសូន្យ កុសលធម៌ទាំងឡាយដ៏ច្រើន ក៏
 ដល់នូវការបរិបូណ៌ដោយការវិនិច្ឆ័យ ព្រោះសម្មាទិដ្ឋិជាបច្ច័យ ។ ម្ចាស់
 ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមានសម្មាសង្កប្បៈ មិច្ឆាសង្កប្បៈ តែងសាបសូន្យ
 ។ ចេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមានសម្មាវេទា មិច្ឆាវេទា តែង
 សាបសូន្យ ... ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមានសម្មាកម្មនៈ មិច្ឆា-
 កម្មនៈតែងសាបសូន្យ . . ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមានសម្មាភាជីវៈ

អនុបទវន្តស្ស មហាចញ្ជវីសតសុតេ បុរាណម្នាក់

មិត្តា អាជីវករ វិជ្ជាជីវ្ហា ហោតិ ... សម្មាវាយាមស្ស
 ភិក្ខុវេ មិត្តាវាយាមោ វិជ្ជាជីវ្ហា ហោតិ ... សម្មា-
 សតិស្ស ភិក្ខុវេ មិត្តាសតិ វិជ្ជាជីវ្ហា ហោតិ ...
 សម្មាសមាធិស្ស ភិក្ខុវេ មិត្តាសមាធិ វិជ្ជាជីវ្ហា
 ហោតិ ... សម្មាញាណស្ស ភិក្ខុវេ មិត្តាញាណំ
 វិជ្ជាជីវ្ហា ហោតិ ... សម្មាវិមុត្តស្ស ភិក្ខុវេ មិត្តាវិមុត្ត
 វិជ្ជាជីវ្ហា ហោតិ ។ យេ ច មិត្តាវិមុត្តិប្បច្ចយោ
 អនេកេ មាបកា អកុសលា ធម្មា សម្មវន្តិ
 តេ ចស្ស វិជ្ជាជីវ្ហា ហោនិ សម្មាវិមុត្តិប្បច្ចយោ ច
 អនេកេ កុសលា ធម្មា ភាវណាវិប្បិ កត្តនិ ។
 វតិ ខោ ភិក្ខុវេ វីសតិ កុសលបក្ខា វីសតិ អកុ-
 សលបក្ខា ។ មហាចត្តាវីសកោ ធម្មបរិយោ
 បវត្តិតោ អប្បជវត្តិយោ សុមណោ ន ព្រាហ្មណោ
 វ ទេវេន វ មារេន វ ព្រាហ្មណ វ កេនចិ វ

លោកស្ម័គ្រ^(១)

១ ឧ និក្ខិលទោ នត្ថំ ។

អនុបទវេទ មហាចត្តវិសកសូត្រ ភាពនៃសម្មាសម្ពុទ្ធិជាធម្មជាតិដល់មុន

មិច្ឆាភាជីវៈតែងសាបសូន្យ ... ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមានសម្មា-
 វាយាមៈ មិច្ឆាវាយាមៈតែងសាបសូន្យ... ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល
 មានសម្មាសតិ មិច្ឆាសតិ តែងសាបសូន្យ... ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 បុគ្គលមានសម្មាសមាធិ មិច្ឆាសមាធិ តែងសាបសូន្យ ... ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ បុគ្គលមានសម្មាញាណៈ មិច្ឆាញាណៈ តែងសាបសូន្យ...
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមានសម្មាវិមុតិ មិច្ឆាវិមុតិ តែងសាប-
 សូន្យ ។ អកុសលធម៌ទាំងឡាយណា ដំលាមកច្រើនប្រការ ដែល
 កើតដោយមិច្ឆាវិមុតិជាបច្ច័យ អកុសលធម៌ទាំងឡាយនោះ របស់បុគ្គល
 នោះ រមែងសាបសូន្យ កុសលធម៌ទាំងឡាយច្រើនប្រការ ក៏ដល់ដូរ
 ការបរិបូណ៌ដោយការវិនាសនា ព្រោះសម្មាវិមុតិជាបច្ច័យ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ចំណែកខាងកុសល ២០ ចំណែកខាងអកុសល ២០ ដោយ
 ប្រការដូច្នោះ ។ ធម្មបរិយាយឈ្មោះមហាចត្តវិសកៈ ដែលតថាគត
 ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅហើយ សមណៈបុត្រាហ្មណ៍ ទេវតា មារ បុត្រហ្ម បុគ្គល
 ណាមួយក្នុងលោក ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅមិនបានឡើយ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ខបរិបណ្ណសកំ

(២៨០) យោ ហិ កោតិ ភិក្ខុវេ សមណោ
 កំ ព្រាហ្មណោ កំ វេមំ មហាចត្តវិសតិ ធម្មបរិ-
 យាយំ ករហិតតំ បដិក្ខោសិតតំ មន្រ្ទោយ្យ កស្ស
 វិដ្ឋេវ ធម្ម ធមស សហជម្មីតោ វនានុវនា តា-
 រយ្ហេដ្ឋាធំ^(១) អាតថ្មធំ ។ សម្មាទិដ្ឋិញ្ចេ កវំ ករហិតិ
 យេ ច មិច្ឆាទិដ្ឋិ សមណ្យតាប្បណា តេ កោតោ
 បុដ្ឋា តេ កោតោ វាសិសា ។ សម្មាសង្កម្ពញ្ចេ កវំ
 ករហិតិ យេ ច មិច្ឆាសង្កម្ពញ្ចេ សមណ្យតាប្បណា
 តេ កោតោ បុដ្ឋា តេ កោតោ វាសិសា ។ សម្មា-
 វចញ្ចេ កវំ ករហិតិ ... សម្មាភេម្មញ្ចេ កវំ ករហិតិ ...
 សម្មាអាដិវញ្ចេ កវំ ករហិតិ ... សម្មាវាយាមញ្ចេ កវំ
 ករហិតិ ... សម្មាសតិញ្ចេ កវំ ករហិតិ ... សម្មាសមា-
 ទិញ្ចេ កវំ ករហិតិ ... សម្មាញ្ញាលាញ្ចេ កវំ ករហិ-
 តិ ... សម្មាវម្ពត្តញ្ចេ កវំ ករហិតិ យេ មិច្ឆាវម្ពត្ត

១ ទ. ការយំ បំ ។ ម. ការយ្ហិតា ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបេសណ្តសក្ក

(២៨១) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សមណៈបុត្រាហ្មណំណាមួយ
 គប្បីសំគាល់នូវធម្មបរិយាយ ឈ្មោះមហាចត្តាវិសកៈនេះថា គួរតែដៀល
 គួរហាមប្រាម វាទានុវាទប្រកបដោយធម៌ ១០ ប្រការ របស់បុគ្គលនោះ
 រមែងដល់នូវឋានៈគួរតែដៀល ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។ បើអ្នកដ៏ចម្រើនតែដៀល
 នូវសម្មាសម្ពុទ្ធ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា ជាមិច្ឆាទិដ្ឋិ គួរអ្នកដ៏ចម្រើនបូជា
 ពួកសមណព្រាហ្មណ៍នោះ គួរអ្នកដ៏ចម្រើនសរសើរពួកសមណព្រាហ្មណ៍
 នោះ ។ បើអ្នកដ៏ចម្រើនតែដៀលនូវសម្មាសម្ពុទ្ធក៏ប្បៈ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍
 ណា ជាមិច្ឆាសន្តិប្បៈ គួរអ្នកដ៏ចម្រើនបូជាពួកសមណព្រាហ្មណ៍នោះ
 គួរអ្នកដ៏ចម្រើនសរសើរពួកសមណព្រាហ្មណ៍នោះ ។ បើអ្នកដ៏ចម្រើន
 តែដៀលនូវសម្មាវាចា ... បើអ្នកដ៏ចម្រើនតែដៀលនូវសម្មាកម្មន្តៈ ... បើ
 អ្នកដ៏ចម្រើនតែដៀលនូវសម្មាភាជីវៈ ... បើអ្នកដ៏ចម្រើនតែដៀលនូវសម្មា
 វាយាមៈ ... បើអ្នកដ៏ចម្រើនតែដៀលនូវសម្មាសតិ ... បើអ្នកដ៏ចម្រើនតែ
 ដៀលនូវសម្មាសមាធិ ... បើអ្នកដ៏ចម្រើនតែដៀលនូវសម្មាញាណៈ ... បើ
 អ្នកដ៏ចម្រើនតែដៀលនូវសម្មាវិមុត្តិ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា ជាមិច្ឆាវិមុត្តិ

អនុបទវន្តស្ស មហាចក្កាវស្សសុត្តេ បស្សនេតិ

សមណាទ្រព្យាហ្មណា តេ គោតោ បុដ្ឋា តេ គោតោ
 នាសំសា ។ យេ ភេតិ ភិក្ខុវេ សមណា វា ទ្រព្យាហ្ម-
 ណា វា វេទំ មហាចក្កាវស្សំ ធម្មបរិយាយំ កាហិតតំ
 បដិក្កោសិតតំ មន្ទោយ្យំ តស្ស ទិដ្ឋេវ ធម្មេ វេទេ ទស
 សហធម្មកា វា នាទុវា នា ការយ្ហដ្ឋានំ អាគច្ឆន្តំ ។
 យេបិ តេ ភិក្ខុវេ អហេសុំ ឧត្តរា^(១) វស្សកញ្ញា
 អហេតុវា នា អភិវិយវា នា ទត្ថិកវា នា តេបិ មហាចក្កា-
 វស្សំ ធម្មបរិយាយំ ន កាហិតតំ ន ប្បដិក្កោសិតតំ
 មន្ទោយ្យំ តំ តស្ស ហេតុ វេទានុប្បោស ឧទារម្ពកយោ-
 តិ ។ វេទេវេទ ភកកា អត្តមយា តេ ភិក្ខុ ភកវតោ
 កាសិតំ អភិធម្មនំ ។

មហាចក្កាវស្សសុត្តំ សក្កមំ ទំដ្ឋិតំ ។

១ ឧ. ឧត្តរា ។

អនុបទវង្ស មហាចត្តវិសកសូត្រ សេចក្តីសរសើរ

គួរអ្នកដ៏ចម្រើនបូជាពួកសមណព្រាហ្មណ៍នោះ គួរអ្នកដ៏ចម្រើនសរសើរពួក
សមណព្រាហ្មណ៍នោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍
ណាមួយ គប្បីសំគាល់ នូវធម្មបរិយាយឈ្មោះមហាចត្តវិសកៈនេះ ថា
គួរតិះដៀល គួរយាត់ហាម វាបានវេទប្រកបដោយអង្គ ១០ ប្រការនេះ
របស់បុគ្គលនោះ តែងដល់នូវឋានៈគួរតិះដៀលក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ ជនទាំងឡាយណា នៅក្នុងទុក្ខលដនបទ ឈ្មោះវស្សៈ ១
ភញ្ញៈ ១ ជាអហេតុវេទ អភិរិយវេទ នត្តិកវេទ ជនទាំងឡាយនោះ
មិនគប្បីសំគាល់នូវធម្មបរិយាយឈ្មោះមហាចត្តវិសកៈថា គួរតិះដៀល
មិនសំគាល់ថា គួរយាត់ហាម ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ព្រោះខ្លាច
ការនិន្ទា ប្រទូស្ត លើកទោស ។ លុះព្រះមានព្រះភាគទ្រង់
ត្រាស់ព្រះសូត្រនេះចប់ហើយ ភិក្ខុទាំងនោះ មានចិត្តត្រេកអរ រីករាយ
ហើយ ចំពោះភាសិតរបស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ មហាចត្តវិសកសូត្រ ទី ៧ ។

អង្គបិ អាណាថស្សនីស្តុតិ

(២៨២) ឯវុទ្ធ សុត ។ ឯកំ សមយំ កកក
សាវត្ថុយំ វិហារតិ បុញ្ញាធមេ មិការមាតុ ទាសារេ
សម្ពុហុលេហិ អភិញ្ញាតេហិ អភិញ្ញាតេហិ វេរេហិ
សាវត្ថេហិ សទ្ធិំ អាយស្មតា ច សាវបុត្តេន អា-
យស្មតា ច មហាមោត្តល្យានេន អាយស្មតា ច
មហាកស្សបេន អាយស្មតា ច មហាកក្កាយនេន
អាយស្មតា ច មហាកោដ្ឋិតេន អាយស្មតា ច
មហាកប្ប្រេន អាយស្មតា ច មហាចុរេន អា-
យស្មតា ច វេរេន អាយស្មតា ច អាននេន
អញ្ញេហិ ច អភិញ្ញាតេហិ អភិញ្ញាតេហិ វេរេហិ
សាវត្ថេហិ សទ្ធិំ ។ តេន ខេ បន សមយេន
វេរេ ភិក្ខុ^(១) ឡិវនន្តិ អនុសាសន្តិ ។ អប្បេកិច្ច
វេរេ ភិក្ខុ ទសបិ ភិក្ខុ ឡិវនន្តិ អនុសាសន្តិ

អាណាបាណស្សតិស្សត្រ ទី ៨

(២៨២) ខ្ញុំបានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាន

ព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងប្រាសាទមគារមាតា ក្នុងបញ្ចារម ជិតក្រុង

សាវត្ថី ព្រមដោយសាវត្ថីទាំងឡាយ ជាថេរៈច្រើនរូប ដែលមានកេរ្តិ៍

ឈ្មោះល្បីល្បាញជាងគេ គឺព្រះសាវត្ថីមានអាយុ ១ ព្រះមហា-

មោគ្គិល្លានមានអាយុ ១ ព្រះមហាកស្សបមានអាយុ ១ ព្រះមហា-

កច្ចាយនៈមានអាយុ ១ ព្រះមហាកោដ្ឋិតៈមានអាយុ ១ ព្រះមហា-

កប្បនៈមានអាយុ ១ ព្រះមហាបុន្តមានអាយុ ១ ព្រះវេរិតមាន

អាយុ ១ ព្រះកានន្ទមានអាយុ ១ ព្រមដោយសាវត្ថីទាំងឡាយជាថេរៈ

ដទៃ ។ ទៀត ដែលមានឈ្មោះល្បីល្បាញ ។ ក៏សម័យនោះឯង

ភិក្ខុទាំងឡាយជាថេរៈ តែងទូន្មាន ប្រៀនប្រដៅ (ពួកភិក្ខុ

ថ្មី ។ ភិក្ខុជាថេរៈពួកខ្លះ ទូន្មាន ប្រៀនប្រដៅភិក្ខុ ១០ រូប ក៏មាន

អនុបទវច្ឆស្ស អាណាចស្សតិសុត្តេ រាជវេ អាណនំ

អប្បេកកថេ យេវ ភិក្ខុ វិសម្មំ ភិក្ខុ ឱវទន្តំ អនុសា-
សន្តំ អប្បេកកថេ យេវ ភិក្ខុ វិសម្មំ ភិក្ខុ ឱវទន្តំ
អនុសាសន្តំ អប្បេកកថេ យេវ ភិក្ខុ ចត្តាធឿសម្មំ
ភិក្ខុ ឱវទន្តំ អនុសាសន្តំ ។ តេ ច ឯវ ភិក្ខុ
យេវេហិ ភិក្ខុហិ ឱវទិយមាណ អនុសាសិយមាណ
ឱឡារំ បុត្រោបរំ វិសេសំ បដានន្តំ^(១) ។

[២៨៣] តេន ខោ បទ សមយេន ភកវា តទហ-
នោសយេ បណ្ណារសេ បវារណាយ បណ្ណាយ បណ្ណ
មាយ រត្តិយោ ភិក្ខុសម្ម័បរិវត្តោ អញ្ជោកោសេ ធិសិទ្ធា
ហោតិ ។ អថខោ ភកវា តុណ្ហិក្ខតំ^(២) ភិក្ខុសម្ម័
អនុវិលោកេត្តា ភិក្ខុ អាមន្តេសិ អារទ្ធាស្មិ ភិក្ខុវេ
នមាយ បដិបទាយ អារទ្ធិចិត្តោស្មិ ភិក្ខុវេ នមាយ
បដិបទាយ តស្មាតិហ ភិក្ខុវេ ភិយ្យោសោ មត្តាយ
វិរិយំ អារកថ អប្បត្តស្ស បត្តិយោ អនិកតតស្ស
អនិកមាយ អសច្ឆិកតតស្ស សច្ឆិកិរិយាយ ននេវហំ
សាវត្ថិយំ តោមុទី ចាត្តម្មាសិធិ អាតមេស្សាមីតិ ។

១. ទ. ជានន្តំ ។ ម. សញ្ញានន្តំ ។ ឆ. អ. តុណ្ហិក្ខតំ តុណ្ហិក្ខតន្តំ ទិស្សតិ ។ .

អនុបទវន្ត អាណាបានស្សតិសូត្រ សេចក្តីព្រែកអវនៃព្រះមានព្រះភាព

ភិក្ខុជាថេរពួកខ្លះ ខ្លួន ប្រៀបប្រដៅភិក្ខុ ២០ រូបក៏មាន ភិក្ខុជា
ថេរពួកខ្លះ ខ្លួន ប្រៀបប្រដៅភិក្ខុ ៣០ រូបក៏មាន ភិក្ខុជាថេរ
ពួកខ្លះ ខ្លួន ប្រៀបប្រដៅភិក្ខុ ៤០ រូបក៏មាន ។ ចំណែកខាង
ភិក្ខុថ្មីអម្បាលនោះ កាលភិក្ខុទាំងឡាយជាថេរ កំពុងខ្លួន ប្រៀប
ប្រដៅ ក៏ដឹងគុណវិសេសជាឧទ្ធារិកជាងដើម ។

(២៨១) សម័យនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ មានភិក្ខុសង្ឃ
ចោមពេម ទ្រង់គង់ក្នុងទីវាលស្រឡះ នៅថ្មបណ្តារសទេវបាសថនោះ
គឺជាថ្មបវរណដ៏ហិប្បណ៍ ក្នុងពត្រីមានព្រះចន្ទ្រពេញវង់ ។ លំដាប់
នោះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ទេតភិក្ខុសង្ឃ ដែលអង្គុយស្ងៀម ហើយ
គ្រាសំនឹងភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតត្រេកអរ
ចំពោះបដិបទានេះ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតមានចិត្តត្រេកអរ
ចំពោះបដិបទានេះ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះ អ្នក
ទាំងឡាយ ចូរច្រានព្រះសេចក្តីព្យាយាម ឲ្យលើសជាងប្រមាណចុះ
ដើម្បីឲ្យដល់ធម៌ ដែលខ្លួនមិនទាន់ដល់ ដើម្បីសម្រេចធម៌ដែលខ្លួនមិន
ទាន់បានសម្រេច ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវធម៌ ដែលខ្លួនមិនទាន់
ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ តថាគតនឹងរំលំអ្នកទាំងឡាយក្នុងក្រុងសាវត្ថីនេះឯង
អស់ទីបំផុតនៃខ្លួន ដែលជាកាលមានផ្កាកុម្មុវរិក (វៃកត្តិក) ។

សព្ទប្រដាប់ មន្ត្រីមន្ត្រីយស្ស ឧបបណ្ណសកំ

អស្សោស្សំ ខោ ជាធម្មតា កិក្ខុ កក្កវា កក្កវា កក្កវា
 សាវត្ថយំ កោមុទិ ពាក្យសិទ្ធិ អាគមេស្សតិ ។
 តេ^(១) ជាធម្មតា កិក្ខុ សាវត្ថយំ ឌីសវន្តិ កក្កវន្តិ
 ធស្សនាយ ។ តេ ច^(២) ថេរ កិក្ខុ កិយ្យោសោ
 មត្តាយ ធរេ កិក្ខុ ឌីវន្តិ អនុសាសន្តិ ។ អប្បេកច្ចេ
 ថេរ កិក្ខុ ធសចិ កិក្ខុ ឌីវន្តិ អនុសាសន្តិ
 អប្បេកច្ចេ ថេរ កិក្ខុ វិសម្បិ កិក្ខុ ឌីវន្តិ
 អនុសាសន្តិ អប្បេកច្ចេ ថេរ កិក្ខុ វិសម្បិ កិក្ខុ
 ឌីវន្តិ អនុសាសន្តិ អប្បេកច្ចេ ថេរ កិក្ខុ
 ចត្តាឡីសម្បិ កិក្ខុ ឌីវន្តិ អនុសាសន្តិ ។ តេ ច
 ធរេ កិក្ខុ ថេរេហិ កិក្ខុហិ ឌីវនិយមាណា អនុសា-
 សិយមាណា ឌីឡាវ បុត្រោបរំ វិសេសំ បជាធន្តិ ។

[២៥៤] តេន ខោ បន សមយេន កក្កវា
 តនហិ គោសេ បណ្ណិវសេ កោមុទិយា ពា-
 ត្តាសិទិយា បុណ្ណាយ បុណ្ណាយ វត្តិយា កិក្ខុ-
 សម្បិបរិវតោ អញ្ញោកាសេ និសិដ្ឋោ ហោតិ ។

១ ឧ. តេ ច ។ ២ ម. ច ខោ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបេសទស្ថានសុត្តន្ត

ភិក្ខុទាំងឡាយអ្នកនៅក្នុងជនបទ បានឮដំណឹងថា ព្រះមានព្រះភាគ
 នឹងរង់ចាំក្នុងក្រុងសាវត្ថីនោះឯង អស់ទីបីដុំត្នៃខែបួន ដែលជាកាល
 មានផ្កាកុម្មុទរិក ។ ទើបភិក្ខុអ្នកនៅក្នុងជនបទទាំងនោះ ប្រជុំគ្នាក្នុង
 ក្រុងសាវត្ថី ដើម្បីជួបនឹងព្រះមានព្រះភាគ ។ ចំណែកភិក្ខុទាំងឡាយ
 ជាថេរនោះ ក៏ទូន្មាន ប្រៀបប្រដៅពួកភិក្ខុថ្មីឲ្យលឺសជាន់ប្រមាណ ។
 ភិក្ខុជាថេរ ពួកខ្លះ ទូន្មាន ប្រៀបប្រដៅភិក្ខុ ១០ រូបក៏មាន ភិក្ខុជាថេរ
 ពួកខ្លះ ទូន្មាន ប្រៀបប្រដៅភិក្ខុ ២០ រូបក៏មាន ភិក្ខុជាថេរពួកខ្លះ
 ទូន្មាន ប្រៀបប្រដៅភិក្ខុ ៣០ រូបក៏មាន ភិក្ខុជាថេរពួកខ្លះ ទូន្មាន
 ប្រៀបប្រដៅភិក្ខុ ៤០ រូបក៏មាន ។ ចំណែកភិក្ខុថ្មីអម្បាលនោះ កាល
 ពួកភិក្ខុជាថេរ កំពុងទូន្មាន ប្រៀបប្រដៅ ក៏ដឹងគុណវិសេសជាឧទ្ធារិក
 ជានិដើមតទៅទៀត ។

(៤៨៤) ក៏សម័យនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ មានភិក្ខុសង្ឃ
 ចោមរោម ទ្រង់គង់នៅក្នុងទីវាល ក្នុងរាត្រីមានព្រះចន្ទ្រពេញរង ជា
 រាត្រីមានរដូវភ្លៀងគ្រប់គ្រាន់ហើយ ជាទីបីដុំត្នៃខែបួន ជាកាល
 មានផ្កាកុម្មុទរិក ជាថ្ងៃទេវបុណ្យថ្ងៃ ១៥ គឺពេញបូណ៌មីខែកត្តិក ។

អនុបទវគ្គស្ស អាគាបានស្សតិសុត្តេ សុទ្ធសារាណេ

អថោ ភគវា តុណ្ហិក្ខតំ ភិក្ខុសង្ឃំ អនុវិលោកេត្តា
 ភិក្ខុ អាមន្តេសិ អបលាតាយំ ភិក្ខុវេ បរិសា ធិប្បលា-
 តាយំ ភិក្ខុវេ បរិសា សុទ្ធសារេ បតិដ្ឋិតា ។ តថារូទោ
 អយំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុសង្ឃោ តថារូទាយំ ភិក្ខុវេ
 បរិសា យថារូទា បរិសា អាហុនេយ្យោ តាហុនេយ្យោ
 ទក្ខិណេយ្យោ អញ្ជូលិករណីយោ^(១) អនុត្តរិ បញ្ញក្ខេត្តំ
 លោកស្ស^(២) ។ តថារូទោ អយំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុសង្ឃោ
 តថារូទាយំ ភិក្ខុវេ បរិសា យថារូទាយ បរិសាយ អប្បំ
 ទិដ្ឋំ តហុ^(៣) ហោតិ តហុ^(៤) ទិដ្ឋំ តហុតរំ ។ តថារូទោ
 អយំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុសង្ឃោ តថារូទាយំ ភិក្ខុវេ បរិសា
 យថារូទា បរិសា ទុល្លភា ទស្សនាយ លោកស្ស ។

១ ខ. អាហុនេយ្យោ ហុនេយ្យោ ទក្ខិណេយ្យោ អញ្ជូលិករណីយោតិ ទំស្សតិ ។ ២ ខ. លោកស្សតិ ទំស្សតិ ។ ៣-៤ ខ. តហុ ។

អនុបទវត្ថុ អាទាធនស្សតិស្សត្រ ភាពនៃធម៌មានខ្លឹមសារដ៏បរិសុទ្ធ

លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ទតភិក្ខុសង្ឃ ដែលអង្គុយស្ងៀម
 ហើយក្រាស់នឹងភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បរិស័ទនេះស្ងាត់
 ហើយ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បរិស័ទនេះស្ងាត់ចាកការចរចា ហើយបិក
 នៅក្នុងធម៌ដែលជាខ្លឹមសារដ៏បរិសុទ្ធ ។ បរិស័ទមានសភាពយ៉ាងណា
 ដែលគួរដល់ការបូជា គួរដល់អត្តនុកថាន គួរដល់ទត្តិណាទាន គួរដល់
 អញ្ញាលិកម្ម ជាបុញ្ញវត្ថុដ៏ប្រសើរបស់សត្វលោក ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 ភិក្ខុសង្ឃនេះមានសភាពយ៉ាងនោះ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បរិស័ទនេះក៏
 មានសភាពយ៉ាងនោះដែរ ។ ទានភិចគ្គចដែលបុគ្គលឱ្យហើយ ទៅជាទាន
 មានផលច្រើន ឬទានច្រើនដែលបុគ្គលឱ្យហើយ ក៏ដើរតែមានផលច្រើន
 ក្នុងបរិស័ទមានសភាពយ៉ាងណា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុសង្ឃនេះ ក៏
 មានសភាពយ៉ាងនោះ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បរិស័ទនេះ ក៏មានសភាព
 យ៉ាងនោះដែរ ។ បរិស័ទមានសភាពយ៉ាងណា ដែលសត្វលោកបាន
 ឃើញដោយក្រ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុសង្ឃនេះក៏មានសភាពយ៉ាង
 នោះ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បរិស័ទនេះ ក៏មានសភាពយ៉ាងនោះដែរ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបេស្កានិកា

តថាគារោ អយំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុសង្ឃោ តថាគារាយ
ភិក្ខុវេ បរិសា យថាគារម បរិសំ អលំ យោជនតណា-
នានិ ទស្សនាយ ភន្តំ បូជនេសថិ^(១) ។

(២៨៥) សង្ឃំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ វេស្សំ ភិក្ខុសង្ឃោ
អរហន្តោ វិណាសវា វិសិទ្ធពោ កតករណីយា ឌីបា-
តភារា អនុប្បត្តសំ ទតា បរិភ្នំ ណាភវសញ្ញោ ជនា សម្ម-
ទណា វិមត្តា ឯវុចាបិ ភិក្ខុវេ សង្ឃំ ភិក្ខុ វេស្សំ
ភិក្ខុសង្ឃោ ។ សង្ឃំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ វេស្សំ ភិក្ខុសង្ឃោ
បញ្ចន្តំ ឌីវម្ហាតិយានំ សញ្ញោ ជនានំ បរិភ្នំ យា
ឌីបនាតិកា តត្ថ បរិវេញាយិទោ អនាវត្តធម្មា តស្មា
លោកា ឯវុចាបិ ភិក្ខុវេ សង្ឃំ ភិក្ខុ វេស្សំ ភិក្ខុ-
សង្ឃោ ។ សង្ឃំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ វេស្សំ ភិក្ខុសង្ឃោ

១ ឧ. ម. បូជនេសេនាបតិ ទិស្សតិ ។ ឥតោ បរំ តថាគារោ អយំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុសង្ឃោ តថា-
គារាយំ ភិក្ខុវេ បរិសាតិបិ តថាគារោ អយំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុសង្ឃោតិបិ កត្តចិ ខោត្តកេ ទិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបទស្ថានសក្ក

ចរិតទីមានសភាពយ៉ាងណា ដែលបុគ្គលគួរស្តាយស្បៀង ដើរតាមរក
មើលអស់ទឹកចំដោយយោជន៍ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុសង្ឃនេះក៏មាន
សភាពយ៉ាងនោះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចរិតនេះ ក៏មានសភាព
យ៉ាងនោះដែរ ។

(២៨៥) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងភិក្ខុសង្ឃនេះ តែងមាន
ពួកភិក្ខុជាអរហន្តទ័ណាស្រព មានព្រហ្មចរិយធម៌នៅរួចហើយ បាន
ធ្វើកិច្ចដែលគួរធ្វើស្រេចហើយ មានការដាក់ចុះហើយ មានប្រ-
យោជន៍ចំពោះខ្លួនសម្រេចហើយ មានសំយោជន៍ក្នុងភតអស់ហើយ
មានចិត្តផុតវិសេសហើយ ព្រោះដឹងដោយប្រពៃ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
ឡាយ ពួកភិក្ខុមានសភាពយ៉ាងនេះ តែងមាននៅក្នុងភិក្ខុសង្ឃនេះ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងភិក្ខុសង្ឃនេះ មានពួកភិក្ខុជាឧបបាតិកៈ
កំណើត ហើយបរិនិព្វានក្នុងលោកនោះ មិនរើសត្រឡប់ចាកលោក
នោះមកវិញឡើយ (សុទ្ធាវាស) ព្រោះអស់សំយោជន៍ជាចំណែកខាង

ក្រោម ៥ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកភិក្ខុមានសភាពយ៉ាងនេះ តែង
មាននៅក្នុងភិក្ខុសង្ឃនេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងភិក្ខុសង្ឃនេះ

អនុបទវគ្គស្ស អាណាថស្សតិសុត្តេ ករិតានុយោគោ

តិណ្ណំ សុញ្ញាជនាមំ បរិត្តុយា ភកនោសមោហាមំ
 តនុត្តា សកតានាមិនោ សកិនេវ វេមំ លោក
 អាតត្តំ ទុក្ខសង្ខំ ករិតសង្ខំ ឯវុទាបិ ភិក្ខុវេ
 សង្ខំ ភិក្ខុ វេមស្មី ភិក្ខុសង្ខេ ។ សង្ខំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ
 វេមស្មី ភិក្ខុសង្ខេ តិណ្ណំ សុញ្ញាជនាមំ បរិត្តុយា
 លោតាបន្តា អវិនិពាតធម្មា និយតា សម្ពោធិបរាយនា
 ឯវុទាបិ ភិក្ខុវេ សង្ខំ ភិក្ខុ វេមស្មី ភិក្ខុសង្ខេ ។
 សង្ខំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ វេមស្មី ភិក្ខុសង្ខេ ចតុដ្ឋំ
 សតិប្បដ្ឋានាមំ ការិយនុយោកមនុយុត្តា វិហារដ្ឋំ ឯវុ-
 ទាបិ ភិក្ខុវេ សង្ខំ ភិក្ខុ វេមស្មី ភិក្ខុសង្ខេ ។

(២៨៦) សង្ខំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ វេមស្មី ភិក្ខុ-

សង្ខេ ចតុដ្ឋំ សធម្មដ្ឋានាមំ ការិយនុយោកមនុយុត្តា

វិហារដ្ឋំ ... ចតុដ្ឋំ វេទិទានាមំ ... បញ្ចដ្ឋំ វេទិយាមំ ...

អនុបទវន្ត អាណាបានស្សតិស្សត្រ ការប្រកបការងារ

មានភិក្ខុជាសកទាតាមី នឹងមកកាន់លោកនេះម្តងទៀត ហើយធ្វើនូវ
 ទីបំផុតនៃទុក្ខបាន ព្រោះអស់សំយោជនៈ ៣ ព្រោះមានរតនៈទោសៈនិង
 មោហៈស្រាលស្តើង ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកភិក្ខុមានសភាពយ៉ាងនេះ
 តែងមាននៅក្នុងភិក្ខុសង្ឃនេះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងភិក្ខុសង្ឃនេះ
 មានពួកភិក្ខុជាសោ កាបន្តៈ មានសភាពមិនធ្លាក់ចុះក្នុងអបាយ ជាបុគ្គល
 ទៀង មានសម្តេចញាណប្រព្រឹត្តទៅខាងមុខ ព្រោះអស់សំយោ...
 ជនៈ ៣ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកភិក្ខុមានសភាពយ៉ាងនេះ តែងមាន
 នៅក្នុងភិក្ខុសង្ឃនេះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងភិក្ខុសង្ឃនេះ មាន
 ពួកភិក្ខុជាអ្នកប្រកបរឿយៗ នូវសេចក្តីព្យាយាម ជាគ្រឿងចម្រើននូវ
 សតិប្បដ្ឋានទាំង ៤ សម្រាន្តនៅដោយឥរិយាបថទាំង ៤ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង
 ឡាយ ពួកភិក្ខុមានសភាពយ៉ាងនេះ តែងមានក្នុងភិក្ខុសង្ឃនេះ ។

(២៨៦) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងភិក្ខុសង្ឃនេះ មានពួកភិក្ខុជា
 អ្នកប្រកបរឿយៗ នូវសេចក្តីព្យាយាមជាគ្រឿងចម្រើននូវសម្មប្បធាន ៤
 សម្រាន្តនៅដោយឥរិយាបថទាំង ៤ ... ឥទ្ធិបាទ ៤... គម្រិយ ៥ ...

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបេសណ្ណសកំ

បញ្ចន្តំ តលាទ ... សន្តន្តំ ពោជ្ឈន្តានិ ... អរិយស្ស

អដ្ឋន្តិកស្ស មត្តស្ស ភាវនាទុយោគមនុយុត្តា វិហារន្តំ

ឯវុទាបិ ភិក្ខុវេ សន្តិ ភិក្ខុ វេមស្មី ភិក្ខុសង្ឃេ ។

សន្តិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ វេមស្មី ភិក្ខុសង្ឃេ មេត្តាភាវនា-

ទុយោគមនុយុត្តា វិហារន្តំ... កុណា ភាវនាទុយោគមនុ-

យុត្តា វិហារន្តំ... មុនិកាភាវនាទុយោគមនុយុត្តា វិហា-

រន្តំ ឧបេក្ខាភាវនាទុយោគមនុយុត្តា វិហារន្តំ... អសុ-

កភាវនាទុយោគមនុយុត្តា វិហារន្តំ ... អនិច្ចសញ្ញាភាវ-

នាទុយោគមនុយុត្តា វិហារន្តំ ឯវុទាបិ ភិក្ខុវេ សន្តិ

ភិក្ខុ វេមស្មី ភិក្ខុសង្ឃេ ។

សត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ខបរបណ្ណសកៈ

ពលៈ ៥... ភោជ្ឈន្ត ៧... ជាអ្នកប្រកបរឿយ ។ នូវសេចក្តីព្យាយាម
 ជាគ្រឿងចម្រើននូវមគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ ដ៏ប្រសើរ សម្រាន្តនៅដោយ
 វិធានបឋម ៤ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកភិក្ខុមានសភាពយ៉ាងនេះ
 តែងមាននៅក្នុងភិក្ខុសង្ឃនេះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងភិក្ខុសង្ឃនេះ
 មានពួកភិក្ខុជាអ្នកប្រកបរឿយ ។ នូវសេចក្តីព្យាយាមជាគ្រឿងចម្រើននូវ
 មេត្តា សម្រាន្តនៅដោយវិធានបឋម ៤... ជាអ្នកប្រកបរឿយ ។ នូវ
 សេចក្តីព្យាយាមជាគ្រឿងចម្រើននូវករុណា សម្រាន្តនៅដោយវិធានបឋម
 ទាំង ៤... ជាអ្នកប្រកបរឿយ ។ នូវសេចក្តីព្យាយាមជាគ្រឿងចម្រើននូវ
 មុទិតា សម្រាន្តនៅដោយវិធានបឋម ៤... ជាអ្នកប្រកបរឿយ ។ នូវ
 សេចក្តីព្យាយាមជាគ្រឿងចម្រើននូវឧបេក្ខា សម្រាន្តនៅដោយវិធានបឋម
 ទាំង ៤... ជាអ្នកប្រកបរឿយ ។ នូវសេចក្តីព្យាយាមជាគ្រឿងចម្រើននូវ
 អសុភ សម្រាន្តនៅដោយវិធានបឋម ៤ .. ជាអ្នកប្រកបរឿយ ។
 នូវសេចក្តីព្យាយាមជាគ្រឿងចម្រើននូវអនិច្ចសញ្ញា សម្រាន្តនៅដោយ
 វិធានបឋម ៤ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកភិក្ខុមានសភាពយ៉ាងនេះ
 តែងមាននៅក្នុងភិក្ខុសង្ឃនេះ ។

អនុបទវន្តស្ស អាណាថាទស្សតិសុតេ មហានិសំសារាវេ

[២៨៧] សន្តិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ វេទស្មី ភិក្ខុសង្ឃេ
 អាណាថាទស្សតិការវិណយោ កមទយុត្តា វិហារន្តំ ។ អា-
 នាថាទស្សតិ ភិក្ខុវេ ការវិតា ពហុលីកតា មហាប្បលា
 ហោតិ មហានិសំសា ។ អាណាថាទស្សតិ ភិក្ខុវេ កា-
 វិតា ពហុលីកតា ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានេ បរិបូរេន្តំ^(១) ។
 ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានេ ការវិតា ពហុលីកតា សន្ត-
 ពោជ្ឈេន្តំ បរិបូរេន្តំ ។ សន្តពោជ្ឈេន្តំ ការវិតា ពហុ-
 លីកតា វិជ្ជាវិទ្ធកំ បរិបូរេន្តំ ។

[២៨៨] កថំ ការវិតា ច ភិក្ខុវេ អាណាថាទស្សតិ
 កថំ ពហុលីកតា^(២) មហាប្បលា ហោតិ មហានិសំ-
 សា ។ វេទ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ អរញ្ញតតោ វា វុត្តម្ពលតតោ
 វា សុញ្ញតតោ វា វិសិទ្ធកំ បល្ល័ង្កំ អាកុដិត្តា
 ឧជំ កាយំ បណិណាយ បរិទ្ធកំ សតី ឧបដ្ឋបេត្តា ។

១ ខ. បរិបូរេន្តំ ។ ២ ខ. ធម្មទ្ធករ ពរិទ្ធកំ ទិស្សតិ ។

អនុបទវន្ត អាតាបានស្សត្តិសូត្រ ភាពនៃអាតាបានស្សត្តិមានអានិសង្សច្រើន

(២៨៧) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងភិក្ខុសង្ឃនេះ មានពួក
 ភិក្ខុជាអ្នកប្រកបរឿយៗ ខ្ញុំសេចក្តីព្យាយាមជាគ្រឿងចម្រើនខ្ញុំអាតាបាន
 សស្សតិ សម្រាន្តនៅដោយឥរិយាបថទាំង ៤ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 អាតាបានសស្សតិ ដែលបុគ្គលបានចម្រើន បានធ្វើឲ្យរឿយ ។ ហើយ
 វេមន៍មានផលច្រើន មានអានិសង្សច្រើន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 អាតាបានសស្សតិដែលបុគ្គលបានចម្រើន បានធ្វើឲ្យរឿយ ។ ហើយ វេមន៍
 ញ៉ាំងសតិប្បដ្ឋានទាំង ៤ ឲ្យពេញបរិបូណ៌បាន ។ សតិប្បដ្ឋានទាំង ៤
 ដែលបុគ្គលបានចម្រើន បានធ្វើឲ្យរឿយ ។ ហើយ វេមន៍ញ៉ាំងពោជ្ឈង្គ
 ទាំង ៧ ឲ្យពេញបរិបូណ៌បាន ។ ពោជ្ឈង្គទាំង ៧ ដែលបុគ្គលបាន
 ចម្រើន បានធ្វើឲ្យរឿយ ។ ហើយ វេមន៍ញ៉ាំងវិជ្ជានិវរិមុត្តិ ឲ្យពេញ
 បរិបូណ៌បាន ។

(២៨៨) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អាតាបានសស្សតិដែលបុគ្គលបាន
 ចម្រើនដូចម្តេច បានធ្វើឲ្យរឿយ ។ ដូចម្តេច ទើបមានផលច្រើន មាន
 អានិសង្សច្រើន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ទៅ
 កាន់ព្រៃក្តី ទៅកាន់ម្លប់ឈើក្តី ទៅកាន់ផ្ទះស្នាក់ក្តី អង្គុយពែនក្តែន
 តាំងកាយឲ្យគ្រឿង គិតលំហ្មោងឲ្យមានបុរេបរិភោគទៅរក (កម្មវង្គាន) ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរបណ្ណសកៈ

ភិក្ខុនោះ មានស្មារតីដកដង្ហើមចេញ មានស្មារតីដកដង្ហើមចូល ។ កាល
ដកដង្ហើមចេញវែង ក៏ដឹងច្បាស់ថា អាត្មាអញដកដង្ហើមចេញវែង កាល
ដកដង្ហើមចូលវែង ក៏ដឹងច្បាស់ថា អាត្មាអញដកដង្ហើមចូលវែង ។ កាល
ដកដង្ហើមចេញខ្លី ក៏ដឹងច្បាស់ថា អាត្មាអញដកដង្ហើមចេញខ្លី កាលដក
ដង្ហើមចូលខ្លី ក៏ដឹងច្បាស់ថា អាត្មាអញដកដង្ហើមចូលខ្លី ។ ភិក្ខុសិក្សាថា
អាត្មាអញដឹងច្បាស់នូវកាយ គឺដកដង្ហើមចេញទាំងពួង នឹងដកដង្ហើមចេញ
សិក្សាថា អាត្មាអញដឹងច្បាស់នូវកាយ គឺ ដកដង្ហើមចូលទាំងពួង នឹង
ដកដង្ហើមចូល ។ សិក្សាថា អាត្មាអញរម្ងាប់នូវកាយសង្ខារ គឺដង្ហើម
ចេញចូល នឹងដកដង្ហើមចេញ សិក្សាថា អាត្មាអញរម្ងាប់នូវកាយសង្ខារ
នឹងដកដង្ហើមចូល ។ សិក្សាថា អាត្មាអញដឹងច្បាស់នូវបីតិ នឹងដកដង្ហើម
ចេញ សិក្សាថា អាត្មាអញដឹងច្បាស់នូវបីតិ នឹងដកដង្ហើមចូល ។ សិក្សា
ថា អាត្មាអញដឹងច្បាស់នូវសុខ នឹងដកដង្ហើមចេញ សិក្សាថា អាត្មា
អញដឹងច្បាស់នូវសុខ នឹងដកដង្ហើមចូល ។ សិក្សាថា អាត្មាអញដឹង
ច្បាស់នូវចិត្តសង្ខារ គឺវេទនា ខន្ធនិងសញ្ញា ខន្ធ នឹងដកដង្ហើមចេញ សិក្សា
ថា អាត្មាអញដឹងច្បាស់នូវចិត្តសង្ខារ នឹងដកដង្ហើមចូល ។ សិក្សាថា
អាត្មាអញរម្ងាប់នូវចិត្តសង្ខារ (ដែលគ្រោតគ្រោត) នឹងដកដង្ហើមចេញ

အနုပုဂ္ဂိုလ်လျှင် အာဇာနည်တို့၏ ဗဟုသုတအကျဉ်း

ပညာဗျူဟာ ဝိဇ္ဇာပညာ၊ ပညာပညာဗျူဟာ ဝိဇ္ဇာပညာ ၇

ဝိဇ္ဇာပညာဗျူဟာ အနုပုဂ္ဂိုလ်လျှင် ဝိဇ္ဇာပညာ ဝိဇ္ဇာပညာ-

ဗျူဟာ ပညာပညာဗျူဟာ ဝိဇ္ဇာပညာ ၇ အနုပုဂ္ဂို-

လ်လျှင် ဝိဇ္ဇာ အနုပုဂ္ဂိုလ်လျှင် ဝိဇ္ဇာပညာ အနုပုဂ္ဂို-

လ်လျှင် ဝိဇ္ဇာ ပညာပညာဗျူဟာ ဝိဇ္ဇာပညာ ၇ အနုပုဂ္ဂို-

လ်လျှင် အနုပုဂ္ဂိုလ်လျှင် ဝိဇ္ဇာပညာ အနုပုဂ္ဂို-

လ်လျှင် ၇ အနုပုဂ္ဂိုလ်လျှင် ဝိဇ္ဇာ အနုပုဂ္ဂို-

လ်လျှင် ဝိဇ္ဇာ အနုပုဂ္ဂိုလ်လျှင် ဝိဇ္ဇာပညာ ဝိဇ္ဇာ-

ပညာ ၇ အနုပုဂ္ဂိုလ်လျှင် အနုပုဂ္ဂိုလ်လျှင် ဝိဇ္ဇာပညာ အ-

နုပုဂ္ဂိုလ်လျှင် ပညာပညာဗျူဟာ ဝိဇ္ဇာပညာ ၇ အနုပုဂ္ဂို-

လ်လျှင် အနုပုဂ္ဂိုလ်လျှင် အနုပုဂ္ဂိုလ်လျှင် ပညာပညာ-

ဗျူဟာ ဝိဇ္ဇာပညာ အနုပုဂ္ဂိုလ်လျှင် ပညာပညာ-

ပညာ ဝိဇ္ဇာပညာ ၇ အနုပုဂ္ဂိုလ်လျှင် အနုပုဂ္ဂို-

လ်လျှင် အနုပုဂ္ဂိုလ်လျှင် ပညာပညာဗျူဟာ ဝိဇ္ဇာပညာ ၇

អប្បទេវត្ត អាណាបានស្សតិសូត្រ ៣៣នៃអាណាបានស្សតិមានអានិសង្សច្រើន

សិក្សាថា អាត្មាអញរម្ងាប់នូវចិត្តសង្ខារ (ដែលគ្រោតគ្រោត) នឹងដក
 ដង្ហើមចូល ។ សិក្សាថា អាត្មាអញដឹងច្បាស់នូវចិត្ត នឹងដកដង្ហើម
 ចេញ សិក្សាថា អាត្មាអញដឹងច្បាស់នូវចិត្ត នឹងដកដង្ហើមចូល ។
 សិក្សាថា អាត្មាអញធ្វើចិត្តឲ្យរីករាយ នឹងដកដង្ហើមចេញ សិក្សាថា
 អាត្មាអញធ្វើចិត្តឲ្យរីករាយ នឹងដកដង្ហើមចូល ។ សិក្សាថា អាត្មា
 អញតាំងចិត្តឲ្យស្មើ (ក្នុងអារម្មណ៍) នឹងដកដង្ហើមចេញ សិក្សាថា
 អាត្មាអញតាំងចិត្តឲ្យស្មើ (ក្នុងអារម្មណ៍) នឹងដកដង្ហើមចូល សិក្សា
 ថា អាត្មាអញធ្វើចិត្តឲ្យរួចចាកនិវរណធម៌ជាដើម នឹងដកដង្ហើមចេញ
 សិក្សាថា អាត្មាអញធ្វើចិត្តឲ្យរួចចាកនិវរណធម៌ជាដើម នឹងដកដង្ហើម
 ចូល ។ សិក្សាថា អាត្មាអញឃើញរឿយ ។ នូវបញ្ចក្ខន្ធដាមន
 ទៀង នឹងដកដង្ហើមចេញ សិក្សាថា អាត្មាអញឃើញរឿយ ។ នូវ
 បញ្ចក្ខន្ធដាមនទៀង នឹងដកដង្ហើមចូល ។ សិក្សាថា អាត្មាអញឃើញ
 រឿយ ។ នូវធម៌ជាគ្រឿងធ្វើចិត្តឲ្យប្រាសចាកតម្រេក គឺវិបស្សនានិងមគ្គ
 នឹងដកដង្ហើមចេញ សិក្សាថា អាត្មាអញឃើញរឿយ ។ នូវធម៌ជាគ្រឿង
 ធ្វើចិត្តឲ្យប្រាសចាកតម្រេក នឹងដកដង្ហើមចូល ។ សិក្សាថា អាត្មាអញ
 ឃើញរឿយ ។ នូវសេចក្តីរលត់នក្ខន្ធទុក្ខ នឹងដកដង្ហើមចេញ សិក្សាថា
 អាត្មាអញឃើញរឿយ ។ នូវសេចក្តីរលត់នក្ខន្ធទុក្ខ នឹងដកដង្ហើមចូល ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបេសណ្ណសកំ

បដិទិស្សត្តានុបស្សី អស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខតិ បដិ-
 ទិស្សត្តានុបស្សី បស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខតិ ។ ឯវំ
 ភាវិតា ខោ ភិក្ខុវេ អាណាចានស្សតិ ឯវំ ពហុលីកតា
 មហាប្បលា ហោតិ មហានិសំសា ។

(២៨៧) កថំ ភាវិតា ច ភិក្ខុវេ អាណាចា-
 នស្សតិ កថំ ពហុលីកតា ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានេ
 បរិប្បវេន្តិ^(១) ។ យស្មី សមយេ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ទីយំ
 វា អស្សសន្តោ ទីយំ អស្សសាមីតិ បជាណតិ ទីយំ
 វា បស្សសន្តោ ទីយំ បស្សសាមីតិ បជាណតិ រស្សំ
 វា អស្សសន្តោ រស្សំ អស្សសាមីតិ បជាណតិ
 រស្សំ វា បស្សសន្តោ រស្សំ បស្សសាមីតិ បជាណ-
 តិ សព្វកាយប្បដិសំវេទី អស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខតិ
 សព្វកាយប្បដិសំវេទី បស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខតិ
 បស្សមយំ កាយសង្ខារំ បស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខតិ

១ ឧ. បរិប្បវេតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ខបរវណ្ណសក្ក

សិក្សាថា អាក្ខាអញ្ញយេញរឿយ ។ នូវធម៌ជាគ្រឿងរលាស់ចិត្តចេញ
 ចាកកិលេស (ព្រមទាំងខន្ធនឹងអភិសង្ការ បានដល់វិបស្សនានឹងមគ្គ)
 នឹងដកដង្ហើមចេញ សិក្សាថា អាក្ខាអញ្ញយេញរឿយ ។ នូវធម៌ជា
 គ្រឿងរលាស់ចិត្តចេញចាកកិលេស នឹងដកដង្ហើមចូល ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ អានាបានស្សតិ ដែលបុគ្គលបានចម្រើនយ៉ាងនេះ បានធ្វើ
 ឲ្យរឿយ ។ យ៉ាងនេះ ទើបមានផលច្រើន មានអានិសង្សច្រើន ។

(២៨៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អានាបានស្សតិដែលបុគ្គលបាន
 ចម្រើនដូចម្តេច បានធ្វើឲ្យរឿយ ។ ដូចម្តេច ទើបញ្ចាំងសតិប្បដ្ឋានទាំង៤
 ឲ្យពេញបរិបូណ៌បាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសម័យណា ភិក្ខុកាល
 ដកដង្ហើមចេញវែង ក៏ដឹងច្បាស់ថា អាក្ខាអញ្ញដកដង្ហើមចេញវែង កាល
 ដកដង្ហើមចូលវែង ក៏ដឹងច្បាស់ថា អាក្ខាអញ្ញដកដង្ហើមចូលវែង កាលដក
 ដង្ហើមចេញខ្លី ក៏ដឹងច្បាស់ថា អាក្ខាអញ្ញដកដង្ហើមចេញខ្លី កាលដកដង្ហើម
 ចូលខ្លី ក៏ដឹងច្បាស់ថា អាក្ខាអញ្ញដកដង្ហើមចូលខ្លី សិក្សាថា អាក្ខាអញ្ញ
 ដឹងច្បាស់នូវកាយទាំងពួង នឹងដកដង្ហើមចេញ សិក្សាថា អាក្ខាអញ្ញដឹង
 ច្បាស់នូវកាយទាំងពួង នឹងដកដង្ហើមចូល សិក្សាថា អាក្ខាអញ្ញម្ចាច់នូវ
 កាយសង្ការ នឹងដកដង្ហើមចេញ សិក្សាថា អាក្ខាអញ្ញម្ចាច់នូវកាយស-
 ង្ការ នឹងដកដង្ហើមចូល ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសម័យនោះ ភិក្ខុឈ្មោះ

អនុបវេណ្ឌស្ស អាណាធស្សតំសុត្តេ ចតុស្សតំប្បដ្ឋានា

កាយេ កាយានុបំស្សំ កិក្ខុវេ តស្មី សមយេ កិក្ខុ
 វិហារតិ អាតាបិ សម្បជានោ សតិមា វិនេយ្យ
 លោកេ អភិជ្ឈោនោមនស្សំ ។ កាយេសុ កា-
 យញ្ញត្តារហំ កិក្ខុវេ ឯតំ វនាមិ យទិទំ អស្សាសប្ប-
 ស្សាសំ ។ តស្មាតិហា កិក្ខុវេ កាយេ កាយានុ-
 បស្សំ តស្មី សមយេ កិក្ខុ វិហារតិ អាតាបិ
 សម្បជានោ សតិមា វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈោនោ-
 មនស្សំ ។ យស្មី សមយេ កិក្ខុវេ កិក្ខុ បិតិប្ប
 ដិសំវេទី អស្សាសិស្សាមីតិ សិក្ខុតិ បិតិប្បដិសំវេទី
 បស្សាសិស្សាមីតិ សិក្ខុតិ សុខប្បដិសំវេទី អស្ស-
 សិស្សាមីតិ សិក្ខុតិ សុខប្បដិសំវេទី បស្សាសិស្សាមីតិ
 សិក្ខុតិ ចិត្តសង្ខារប្បដិសំវេទី អស្សាសិស្សាមីតិ សិក្ខុ-
 តិ ចិត្តសង្ខារប្បដិសំវេទី អស្សាសិស្សាមីតិ សិក្ខុ-
 តិ បស្សម្ហយំ ចិត្តសង្ខារំ អស្សាសិស្សាមីតិ សិក្ខុតិ
 បស្សម្ហយំ ចិត្តសង្ខារំ បស្សាសិស្សាមីតិ សិក្ខុតិ

អនុបទវន្ត អាណាបានស្សតិស្សត្រ សតិប្បដ្ឋាន ៤

ថាពិចារណាយើញរឿយ ។ នូវកាយក្នុងកាយ មានព្យាយាមជាគ្រឿង
ដុតកំដៅនូវកិលេស ប្រកបដោយប្រាជ្ញាជីវិតសព្វ មានស្មារតីជាគ្រឿង
កំណត់ បន្ទាប់នឹងនូវអភិជ្ឈាននឹងទាមនស្សក្នុងលោកចេញ ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ បណ្តាកាយទាំងឡាយ គឺថាគតពោលចំពោះវតកាយណា
នីមួយ ដែលដកដង្ហើមចេញចូលប៉ុណ្ណោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
ព្រោះហេតុនោះភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ឈ្មោះថាពិចារណាយើញរឿយ។
នូវកាយក្នុងកាយ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅនូវកិលេស ប្រកប
ដោយប្រាជ្ញាជីវិតសព្វ មានស្មារតីជាគ្រឿងកំណត់ បន្ទាប់នឹងនូវអភិជ្ឈា
នឹងទាមនស្សក្នុងលោកចេញ ក្នុងសម័យនោះ ។ សម័យណា ភិក្ខុ
សិក្សាថា អាត្មាអញជីវិតច្បាស់នូវបីតិ នឹងដកដង្ហើមចេញ សិក្សាថា អាត្មា
អញជីវិតច្បាស់នូវបីតិ នឹងដកដង្ហើមចូល សិក្សាថា អាត្មាអញជីវិត
ច្បាស់នូវសុខ នឹងដកដង្ហើមចេញ សិក្សាថា អាត្មាអញជីវិតច្បាស់នូវសុខ
នឹងដកដង្ហើមចូល សិក្សាថា អាត្មាអញជីវិតច្បាស់នូវចិត្តសង្ខារ នឹងដក
ដង្ហើមចេញ សិក្សាថា អាត្មាអញជីវិតច្បាស់នូវចិត្តសង្ខារ នឹងដកដង្ហើម
ចូល សិក្សាថា អាត្មាអញរម្ងាប់នូវចិត្តសង្ខារ (ដែលត្រោតត្រោត) នឹងដក
ដង្ហើមចេញ សិក្សាថា អាត្មាអញរម្ងាប់នូវចិត្តសង្ខារ នឹងដកដង្ហើមចូល

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ខបរិច្ចោណសកំ

វេទនាសុ វេទនាទុបស្សី ភិក្ខុវេ តស្មី សមយេ ភិក្ខុ
 វិហារតិ អាតាបី សម្មជាតោ សតិមា វិនេយ្យ លោ-
 កេ អភិជ្ឈានោមទស្សំ ។ វេទនាសុ វេទនាញត្តាហំ
 ភិក្ខុវេ ឯតំ វនាមិ យទិទំ អស្សាសប្បស្សាសាធំ
 សាទុកំ មទសិកាវំ ។ តស្មុតិហ ភិក្ខុវេ វេទនាសុ
 វេទនាទុបស្សី តស្មី សមយេ ភិក្ខុ វិហារតិ អាតាបី
 សម្មជាតោ សតិមា វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈានោ-
 មទស្សំ ។ យស្មី សមយេ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ចិត្តប្ប-
 ដិសំវេទិ អស្សាសិស្សាមីតិ សិក្ខុតិ ចិត្តប្បដិសំវេទិ
 បស្សាសិស្សាមីតិ សិក្ខុតិ អភិប្បមោទយំ ចិត្តំ អស្ស-
 សិស្សាមីតិ សិក្ខុតិ អភិប្បមោទយំ ចិត្តំ បស្ស-
 សិស្សាមីតិ សិក្ខុតិ សមាទហំ ចិត្តំ អស្សាសិស្សាមីតិ
 សិក្ខុតិ សមាទហំ ចិត្តំ បស្សាសិស្សាមីតិ សិក្ខុតិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបេសណាសកៈ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសម័យនោះ ភិក្ខុឈ្មោះថាពិចារណាយេញ
 រឿយ ។ នូវវេទនាក្នុងវេទនាទាំងឡាយ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅ
 កិលេស ប្រកបដោយប្រាជ្ញាជំនឿសព្វ មានស្មារតីជាគ្រឿងកំណត់ បន្ទា-
 បង់នូវអភិជ្ឈាននិងទោមនស្សក្នុងលោក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តា
 វេទនាទាំងឡាយ គឺថាគតពាលបំពោះតែវេទនាណាមួយ គឺវេទនា
 ដែលដកដង្ហើមចេញចូល ធ្វើទុកក្នុងចិត្តឲ្យសម្រេចប្រយោជន៍ប៉ុណ្ណោះ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ឈ្មោះថា
 ពិចារណាយេញរឿយ ។ នូវវេទនាក្នុងវេទនាទាំងឡាយ មានព្យាយាម
 ជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស ប្រកបដោយប្រាជ្ញាជំនឿសព្វ មានស្មារតី
 ជាគ្រឿងកំណត់ បន្ទាបង់ នូវអភិជ្ឈាននិងទោមនស្សក្នុងលោក ក្នុង
 សម័យនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសម័យណា ភិក្ខុសិក្សាថា អាត្មា
 អញជឿជំនឿច្បាស់នូវចិត្ត នឹងដកដង្ហើមចេញ សិក្សាថា អាត្មាអញជឿ
 ច្បាស់នូវចិត្ត នឹងដកដង្ហើមចូល សិក្សាថា អាត្មាអញធ្វើចិត្តឲ្យរីករាយ
 ដកដង្ហើមចេញ សិក្សាថា អាត្មាអញធ្វើចិត្តឲ្យរីករាយ នឹងដកដង្ហើមចូល
 សិក្សាថា អាត្មាអញភាន់ចិត្តឲ្យស្មើក្នុងការម្នា នឹងដកដង្ហើមចេញ
 សិក្សាថា អាត្មាអញភាន់ចិត្តឲ្យស្មើក្នុងការម្នា នឹងដកដង្ហើមចូល

អនុបទវត្ថុស្ស អាណាបានស្សតិសុត្តេ បទស្សតិប្បដ្ឋានា

វិមោចយំ ចិត្តំ អស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខុតិ វិមោចយំ

ចិត្តំ បស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខុតិ ចិត្តេ ចិត្តានុបស្ស័

កិក្ខុវេ តស្មី សមយេ កិក្ខុ វិហរតិ អាតាប័ សម្មជា-

នោ សតិមា វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈានោមនស្សំ ។

នាហំ កិក្ខុវេ មុដ្ឋស្សតិស្ស អសម្មជាទស្ស អាណ-

នានស្សតិ^(១) វិនាមិ ។ តស្មាតិហ កិក្ខុវេ ចិត្តេ ចិត្តានុ-

បស្ស័ តស្មី សមយេ កិក្ខុ វិហរតិ អាតាប័ សម្មជានោ

សតិមា វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈានោមនស្សំ ។

យស្មី សមយេ កិក្ខុវេ កិក្ខុ អនិច្ចានុបស្ស័ អស្ស-

សិស្សាមីតិ សិក្ខុតិ អនិច្ចានុបស្ស័ បស្សសិស្សាមីតិ

សិក្ខុតិ វិវាតានុបស្ស័ អស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខុតិ

១ ឱ. អាណាបានស្សតិការិនំ ។

អនុបទវន្ត អាណាបានស្សតិស្សត្រ សតិប្បដ្ឋាន ៤

សិក្សាថា អាត្មាអញ ធ្វើចិត្តឲ្យរួចចាកនិវរណធម៌ជាដើម នឹងដកដង្ហើម
 ចេញ សិក្សាថា អាត្មាអញធ្វើចិត្តឲ្យរួចចាកនិវរណធម៌ជាដើម នឹងដក
 ដង្ហើមចូល ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសម័យនោះ ភិក្ខុឈ្មោះថាពិចារណា
 ឃើញរឿយ ។ នូវចិត្តក្នុងចិត្ត មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅ
 ភិលេស ប្រកបដោយប្រាជ្ញាដឹងសព្វ មានស្មារតីជាគ្រឿងកំណត់ បន្ទោ
 បង់នូវអភិជ្ឈាននិងទោមនស្សក្នុងលោក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គមាគត
 មិនបានពោល នូវអាណាបានស្សតិរបស់ភិក្ខុដែលរង្វេងស្មារតី មិនប្រកប
 ដោយប្រាជ្ញាដឹងសព្វទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះ
 ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ឈ្មោះថាពិចារណាឃើញរឿយ ។ នូវចិត្តក្នុងចិត្ត
 មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅភិលេស ប្រកបដោយប្រាជ្ញាដឹងសព្វ
 មានស្មារតីជាគ្រឿងកំណត់ បន្ទោបង់នូវអភិជ្ឈាននិងទោមនស្ស ក្នុង
 លោក ក្នុងសម័យនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសម័យណា ភិក្ខុ
 សិក្សាថា អាត្មាអញឃើញរឿយ ។ នូវបញ្ចក្ខន្ធថាមិនទៀង នឹងដក
 ដង្ហើមចេញ សិក្សាថា អាត្មាអញឃើញរឿយ ។ នូវបញ្ចក្ខន្ធថាមិន
 ទៀង នឹងដកដង្ហើមចូល សិក្សាថា អាត្មាអញឃើញរឿយ ។ នូវធម៌ជា
 គ្រឿងធ្វើចិត្តឲ្យស្រួលចាកគម្រកវិបស្សនានិងមគ្គ នឹងដកដង្ហើមចេញ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ខបរវណ្ណសតំ

វិហារតាមនុបស្សី បស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខុតិ និរោធានុបស្សី

អស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខុតិ និរោធានុបស្សី បស្សសិ-

ស្សាមីតិ សិក្ខុតិ បដិទិស្សត្តានុបស្សី អស្សសិស្សាមីតិ

សិក្ខុតិ បដិទិស្សត្តានុបស្សី បស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខុតិ

ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី ភិក្ខុវេ តស្មី សមយេ ភិក្ខុ

វិហារតិ អាតាបិ សម្មជាតោ សតិមា វិទេយ្យ លោកេ

អភិជ្ឈោនោមនស្សំ ។ សោ យន្តំ អភិជ្ឈោនោមនស្សានំ

បហានំ បញ្ញាយ និស្សា សាធុកំ អជ្ឈីបេត្តិតា

ហោតិ ។ តស្មាតិហ ភិក្ខុវេ ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី

តស្មី សមយេ ភិក្ខុ វិហារតិ អាតាបិ សម្មជាតោ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបេសណាសក្ក:

សិក្សាថា អាត្មាអញឃើញរឿយ ។ នូវធម៌ជាគ្រឿងធ្វើចិត្តឲ្យ
 ប្រាសចាកតម្រេក នឹងដកដង្ហើមចូល សិក្សាថា អាត្មាអញឃើញ
 រឿយ ។ នូវសេចក្តីរលត់នៃកងទុក្ខ នឹងដកដង្ហើមចេញ សិក្សាថា អាត្មា
 អញឃើញរឿយ ។ នូវសេចក្តីរលត់នៃកងទុក្ខ នឹងដកដង្ហើមចូល
 សិក្សាថា អាត្មាអញឃើញរឿយ ។ នូវធម៌ជាគ្រឿងរលាស់ចិត្ត
 ចេញចាកកិលេស ព្រមទាំងខន្ធនឹងអភិសង្ការបានដល់វិបស្សនានឹងមគ្គ
 នឹងដកដង្ហើមចេញ សិក្សាថា អាត្មាអញឃើញរឿយ ។ នូវធម៌ជាគ្រឿង
 រលាស់ចិត្តចេញចាកកិលេស នឹងដកដង្ហើមចូល ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ក្នុងសម័យនោះ ភិក្ខុឈ្មោះថា ពិចារណាឃើញរឿយ ។ នូវធម៌ក្នុងធម៌
 ទាំងឡាយ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស ប្រកបដោយ
 ប្រាជ្ញាដឹងសព្វ មានស្មារតីជាគ្រឿងកំណត់ បន្ទាបនូវអភិជ្ឈាននិង
 ហេមនស្សក្នុងលោកចេញបាន ។ ការលះបង់នូវអភិជ្ឈាននិងហេមនស្ស
 ណា ភិក្ខុនោះ បានឃើញដោយប្រាជ្ញាហើយព្រងើយកន្តើយ ដោយ
 ការលះបង់នោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះ ភិក្ខុ
 ក្នុងសាសនានេះ ឈ្មោះថា ពិចារណាឃើញរឿយ ។ នូវធម៌ទាំងឡាយ
 មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស ប្រកបដោយប្រាជ្ញាដឹងសព្វ

អនុបវរវន្តស្ស អាណាថនស្សតិសុគេ សត្តពោជ្ឈង្គិកា

សតិមា វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈោនោមនស្សំ ។ ឃំ
ការីតា ខោ ភិក្ខុវេ អាណាថនស្សតិ ឃំ ហេតុ-
កតា ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានេ បរិបូរេន្តំ ។

[២៧០] កថំ ការីតា ច ភិក្ខុវេ ចត្តារោ ស-
តិប្បដ្ឋានា កថំ ហេតុកតា សត្ត ពោជ្ឈង្គេន្តំ បរិ-
បូរេន្តំ ។ យស្មី សមយេ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ កាយេ
កាយានុបស្សី វិហារតិ អាតាបំ សម្បដ្ឋានោ សតិ-
មា វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈោនោមនស្សំ ឧបដ្ឋិតស្ស
តស្មី សមយេ សតិ ហោតិ អប្បម្មដ្ឋា^(១) ។ យស្មី
សមយេ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនោ ឧបដ្ឋិតា សតិ ហោតិ
អប្បម្មដ្ឋា^(២) សតិសម្មោជ្ឈង្គោ តស្មី សមយេ
ភិក្ខុនោ អារន្ទោ ហោតិ សតិសម្មោជ្ឈង្គំ តស្មី
សមយេ ភិក្ខុ ភាវេតិ សតិសម្មោជ្ឈង្គោ តស្មី
សមយេ ភិក្ខុនោ ភាវណាចារិប្បិ កច្ចតិ ។ សោ
តតា សតោ វិហារន្តោ តំ ជម្ពំ បញ្ញាយ បរិចិណតិ
បរិចរតិ^(៣) បរិមំសំ អាបជ្ជតិ ។ យស្មី សមយេ ភិក្ខុវេ

១- ឧ. ប. អ. ជ. ដ្ឋ. ក. ប. ប. ឈ. វ. ។

អនុបទវគ្គ អាណាបានស្សតិស្សត្រ ពោជ្ឈង្គ ៧

មានស្មារតីជាគ្រឿងកំណត់ បន្ទាបនូវអភិជ្ឈាននិទោមស្សក្នុងលោក
បាន ក្នុងសម័យនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អាណាបានស្សតិដែល
បុគ្គលបានចំរើនយ៉ាងនេះ បានធ្វើឲ្យរឿយៗ យ៉ាងនេះហើយ រមែង
ញ៉ាំងសតិប្បដ្ឋានទាំង៤ ឲ្យពេញបរិបូណ៌បាន ។

(២៧១) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សតិប្បដ្ឋានទាំង ៤ ដែលបុគ្គល
បានចំរើនដូចម្តេច បានធ្វើឲ្យរឿយ ។ ដូចម្តេច ទើបញ៉ាំងពោជ្ឈង្គ
ទាំង ៧ ឲ្យពេញបរិបូណ៌បាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសម័យណា
ភិក្ខុពិចារណាឃើញរឿយ ។ នូវកាយក្នុងកាយ មានព្យាយាមជាគ្រឿង
ដុតកំដៅកិលេស ប្រកបដោយប្រាជ្ញាជំនិសព្វ មានស្មារតីជាគ្រឿង
កំណត់ បន្ទាបនូវអភិជ្ឈាននិទោមស្សក្នុងលោកចេញ ក្នុងសម័យនោះ
ស្មារតីដែលភិក្ខុនោះគិតលំខ្ជាប់ហើយ ក៏មិនបានវង្វេង ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ ក្នុងសម័យណា ស្មារតីដែលភិក្ខុគិតលំខ្ជាប់ហើយមិនបានវង្វេង
ក្នុងសម័យនោះ សតិសម្មាដ្ឋង្គកំណោះថាភិក្ខុប្រារព្ធហើយ សម័យនោះ
ភិក្ខុឈ្នោះថាបានចំរើនសតិសម្មាដ្ឋង្គ ក្នុងសម័យនោះ សតិសម្មាដ្ឋង្គ
ក៏ដល់នូវកិរិយាពេញបរិបូណ៌ ដោយការចម្រើនរបស់ភិក្ខុ ។ ភិក្ខុនោះ
ជាអ្នកមានស្មារតីដូច្នោះ ក៏ជ្រើសរើស គ្រិះរិះ ដល់នូវកិរិយាល្បឿន
នូវធម៌នោះ ដោយប្រាជ្ញា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសម័យណា

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ខុបបណ្ណសកំ

កិក្កុ តថាសតោ វិហារោ នំ ធម្មំ បញ្ញាយ
 បរិចិណតិ បរិចរតិ បរិវិមសំ អាបជ្ជតិ ធម្មវិចយសម្មោ-
 ជ្ឈុត្តោ តស្មី សមយេ កិក្កុ អាវុទ្ធោ ហោតិ
 ធម្មវិចយសម្មោជ្ឈុត្តំ តស្មី សមយេ កិក្កុ កាវេតិ
 ធម្មវិចយសម្មោជ្ឈុត្តោ តស្មី សមយេ កិក្កុ ោ
 ការណាណាប្បិ កច្ឆតិ ។ តស្ស ធម្មំ^(១) បញ្ញាយ
 បរិចិណតោ បរិចរតោ^(២) បរិវិមសំ អាបជ្ជតោ អាវុទ្ធំ
 ហោតិ វិយ អសល្លំ ។ យស្មី សមយេ កិក្កុ-
 វេ កិក្កុ ោ នំ ធម្មំ បញ្ញាយ បរិចិណតោ បរិច-
 រតោ បរិវិមសំ អាបជ្ជតោ អាវុទ្ធំ ហោតិ វិយ
 អសល្លំ វិយសម្មោជ្ឈុត្តោ តស្មី សមយេ កិក្កុ-
 ោ អាវុទ្ធោ ហោតិ វិយសម្មោជ្ឈុត្តំ តស្មី សមយេ
 កិក្កុ កាវេតិ វិយសម្មោជ្ឈុត្តោ តស្មី សមយេ
 កិក្កុ ោ ការណាណាប្បិ កច្ឆតិ ។ អាវុទ្ធវិយស្ស
 ឧប្បជ្ជតិ បិកិ ទិវាមិសា ។ យស្មី សមយេ កិក្កុ វេ
 កិក្កុ ោ អាវុទ្ធវិយស្ស ឧប្បជ្ជតិ បិកិ ទិវាមិសា

១ ឧ. ម. កំ ធម្មំ ។ ២ ម. បរិចយតោ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរបណ្ណសកៈ

ភិក្ខុមានស្មារតីដូច្នោះ ជ្រើសរើស គ្រឹះវះ ដល់នូវភិក្ខុយាល្យង្គនូវធម៌នោះ
 ដោយប្រាជ្ញាហើយ ក្នុងសម័យនោះ ធម្មវិចយសម្ពោជ្ឈង្គ ក៏ឈ្មោះថាភិក្ខុ
 ប្រារព្ធហើយ ក្នុងសម័យនោះ ភិក្ខុឈ្មោះថាបានចំរើនធម្មវិចយសម្ពោជ្ឈង្គ
 ក្នុងសម័យនោះធម្មវិចយសម្ពោជ្ឈង្គ ក៏ដល់នូវភិក្ខុយាពេញបរិបូណ៌ ដោយ
 ការចំរើនរបស់ភិក្ខុ ។ ភិក្ខុនោះ កំពុងជ្រើសរើស កំពុងគ្រឹះវះ ដល់នូវ
 ភិក្ខុយាល្យង្គនូវធម៌នោះដោយប្រាជ្ញាហើយ ក៏ប្រារព្ធនូវសេចក្តីព្យាយាម
 មិនឲ្យធូរថយឡើយ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសម័យណា ភិក្ខុជ្រើស
 រើស គ្រឹះវះ ដល់នូវភិក្ខុយាល្យង្គនូវធម៌នោះដោយប្រាជ្ញា បានប្រារព្ធ
 សេចក្តីព្យាយាមមិនឲ្យធូរថយហើយ ក្នុងសម័យនោះ វិរិយសម្ពោជ្ឈង្គក៏
 ឈ្មោះថាភិក្ខុប្រារព្ធហើយ ក្នុងសម័យនោះ ភិក្ខុឈ្មោះថាបានចម្រើនវិរិយ-
 សម្ពោជ្ឈង្គ ក្នុងសម័យនោះ វិរិយសម្ពោជ្ឈង្គ ក៏ដល់នូវភិក្ខុយាពេញបរិ-
 បូណ៌ដោយការចម្រើនរបស់ភិក្ខុ ។ បីតិដែលប្រាសចាកអាមិសៈ ក៏កើត
 ឡើងដល់ភិក្ខុដែលប្រារព្ធព្យាយាម ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសម័យណា
 បីតិដែលប្រាសចាកអាមិសៈ កើតឡើងដល់ភិក្ខុអ្នកប្រារព្ធព្យាយាមហើយ

អនុបទវគ្គ អាណាបានស្សន្តិសុត្រ ពោធិ្ឋង្គ ៧

ក្នុងសម័យនោះ បីតិសម្មាដ្ឋង្គកំណ្លោះថាកិក្ខុប្រាជ្ញាហើយ ក្នុងសម័យ
នោះកិក្ខុណ្លោះថាបានចម្រើនបីតិសម្មាដ្ឋង្គ ក្នុងសម័យនោះ បីតិសម្មាដ្ឋង្គ
ក៏ដល់នូវកិរិយាពេញបរិបូណ៌ ដោយការចម្រើនរបស់ភិក្ខុ ។ កាយរបស់
ភិក្ខុដែលមានចិត្តប្រកបដោយបីតិ ក៏ស្ងប់ស្ងាត់ ទាំងចិត្តក៏ស្ងប់ស្ងាត់ ដរ
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសម័យណា បើកាយរបស់ភិក្ខុមានចិត្តប្រកប
ដោយបីតិស្ងប់ស្ងាត់ ទាំងចិត្តសោតក៏ស្ងប់ស្ងាត់ហើយ ក្នុងសម័យនោះ
បស្សន្តិសម្មាដ្ឋង្គកំណ្លោះថាកិក្ខុប្រាជ្ញាហើយ ក្នុងសម័យនោះ កិក្ខុណ្លោះ
ថាបានចម្រើនបស្សន្តិសម្មាដ្ឋង្គ ក្នុងសម័យនោះ បស្សន្តិសម្មាដ្ឋង្គ
ក៏ដល់នូវកិរិយាពេញបរិបូណ៌ ដោយការចម្រើនរបស់ភិក្ខុ ។ ចិត្តរបស់
ភិក្ខុដែលមានកាយស្ងប់ស្ងាត់ ទាំងមានសេចក្តីសុខ ក៏តាំងនៅខ្ជាប់ ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសម័យណា ចិត្តរបស់ភិក្ខុដែលមានកាយស្ងប់
ស្ងាត់ ទាំងមានសេចក្តីសុខតាំងនៅខ្ជាប់ហើយ ក្នុងសម័យនោះ សមា-
ធិសម្មាដ្ឋង្គ កំណ្លោះថាកិក្ខុប្រាជ្ញាហើយ ក្នុងសម័យនោះ កិក្ខុណ្លោះ
ថា បានចម្រើនសមាធិសម្មាដ្ឋង្គ ក្នុងសម័យនោះ សមាធិសម្មាដ្ឋង្គ
ក៏ដល់នូវកិរិយាពេញបរិបូណ៌ ដោយការចម្រើនរបស់ភិក្ខុ ។ ភិក្ខុនោះ
ញ៉ាំងចិត្តដែលតាំងនៅខ្ជាប់ដូច្នោះ ឲ្យព្រងើយកន្តើយដោយស្រួល ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបេសណ្ណសកំ

យស្មី សមយេ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ តថាសមាហិតំ ចិត្តំ
សាធុកំ អជ្ឈុបេក្ខិតា ហោតិ ឧបេក្ខាសម្មោជ្ឈុដ្ឋោ
តស្មី សមយេ ភិក្ខុនោ អារម្មោ ហោតិ ឧបេក្ខា-
សម្មោជ្ឈុដ្ឋំ តស្មី សមយេ ភិក្ខុ ភាវេតិ ឧបេក្ខា-
សម្មោជ្ឈុដ្ឋោ តស្មី សមយេ ភិក្ខុនោ ភាវេនាវប្បិ
តច្ចតិ ។ យស្មី សមយេ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ វេទនាសុ...
ចិត្ត... ធម្មសុ ធម្មាទុបស្សំ វិហរតិ អាតាបិ សម្ម-
ជាតោ សតិមា វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈុនោមនស្សំ
ឧបជ្ជិតស្ស តស្មី សមយេ សតិ ហោតិ អប្បម្មដ្ឋា ។
យស្មី សមយេ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនោ ឧបជ្ជិតា សតិ
ហោតិ អប្បម្មដ្ឋា សតិសម្មោជ្ឈុដ្ឋោ តស្មី សមយេ
ភិក្ខុនោ អារម្មោ ហោតិ សតិសម្មោជ្ឈុដ្ឋំ តស្មី សមយេ
ភិក្ខុ ភាវេតិ សតិសម្មោជ្ឈុដ្ឋោ តស្មី សមយេ ភិក្ខុនោ
ភាវេនាវប្បិ តច្ចតិ ។ សោ តថាសតោ វិហរន្តោ តំ
ធម្មំ បញ្ញាយ បរិចិទតិ បរិចារតិ បរិវិមសំ អាបជ្ជតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបាសម្ពុទ្ធសករៈ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សម័យណា ភិក្ខុញ៉ាំងចិត្តដែលតាំងនៅខ្ជាប់ដូច្នោះ
 ឲ្យព្រងើយកន្តើយ ដោយស្រួលហើយ ក្នុងសម័យនោះ ទេវតាសម្ពោ-
 ជ្ជន្ត ក៏ឈ្មោះថាភិក្ខុប្រាវព្វហើយ ក្នុងសម័យនោះ ភិក្ខុឈ្មោះថា បាន
 ចំរើនទេវតាសម្ពោជ្ជន្ត ក្នុងសម័យនោះ ទេវតាសម្ពោជ្ជន្តក៏ដល់នូវ
 កិរិយាពេញបរិបូណ៌ ដោយការចំរើនរបស់ភិក្ខុ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ក្នុងសម័យណា ភិក្ខុ (ពិចារណាឃើញរឿយ ។ នូវវេទនា) ក្នុងវេទនា
 ទាំងឡាយ... នូវចិត្តក្នុងចិត្ត... ពិចារណាឃើញរឿយ ។ នូវធម៌ ក្នុងធម៌
 ទាំងឡាយ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស ប្រកបដោយ
 ប្រាជ្ញាជ័ន្តសព្វ មានស្មារតីជាគ្រឿងកំណត់ បន្ទាបនូវអភិជ្ឈា និង
 ទោមនស្សក្នុងលោក ក្នុងសម័យនោះ ស្មារតី ក៏ឈ្មោះថាភិក្ខុបាន
 តំកល់ខ្ជាប់ មិនវង្វែងភ្លេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសម័យណា
 ស្មារតីដែលភិក្ខុតំកល់ខ្ជាប់ មិនវង្វែងភ្លេចហើយ ក្នុងសម័យនោះ សតិ-
 សម្ពោជ្ជន្តក៏ឈ្មោះថាភិក្ខុប្រាវព្វហើយ សម័យនោះ ភិក្ខុឈ្មោះថា បាន
 ចំរើនសតិសម្ពោជ្ជន្ត ក្នុងសម័យនោះ សតិសម្ពោជ្ជន្ត ក៏ដល់នូវកិរិយា
 ពេញបរិបូណ៌ ដោយការចំរើនរបស់ភិក្ខុ ។ ភិក្ខុនោះមានស្មារតីដូច្នោះ
 តែងជ្រើសរើស គ្រិះរិះ ដល់នូវកិរិយាល្បឿននូវធម៌នោះដោយប្រាជ្ញា ។

អរុណវរ្ម័ន្តស្ស អាណាចក្រស្សតិស្សត្តេ សត្តពោធិ្ឋង្គា

យស្មី សមយេ កិក្ខុវេ កិក្ខុ តថាសតោ វិហារោ
តំ ធម្មំ បញ្ញាយ បរិចិណតិ បរិចរតិ បរិវិមសំ
អាបជ្ជតិ ធម្មវិចយសម្មោជ្ឈង្គោ តស្មី សមយេ
កិក្ខុវេ អាណោ ហោតិ ធម្មវិចយសម្មោជ្ឈង្គំ តស្មី
សមយេ កិក្ខុ ភាវេតិ ធម្មវិចយសម្មោជ្ឈង្គោ តស្មី
សមយេ កិក្ខុវេ ភាវេតាចារិយ្ហិ ភច្ឆតិ ។ តស្មី
តំ ធម្មំ បញ្ញាយ បរិចិណតោ បរិចរតោ បរិវិមសំ
អាបជ្ជតោ អាណំ ហោតិ វិរិយំ អសល្លំ ។ យស្មី
សមយេ កិក្ខុវេ កិក្ខុវេ តំ ធម្មំ បញ្ញាយ
បរិចិណតោ បរិចរតោ បរិវិមសំ អាបជ្ជតោ អាណំ ហោតិ
វិរិយំ អសល្លំ វិរិយសម្មោជ្ឈង្គោ តស្មី សមយេ
កិក្ខុវេ អាណោ ហោតិ វិរិយសម្មោជ្ឈង្គំ តស្មី សមយេ
កិក្ខុ ភាវេតិ វិរិយសម្មោជ្ឈង្គោ តស្មី សមយេ
កិក្ខុវេ ភាវេតាចារិយ្ហិ ភច្ឆតិ ។ អាណំ វិរិយស្ស
ឧប្បជ្ជតិ បិណិ ធិរាមិសា ។ យស្មី សមយេ កិក្ខុវេ
កិក្ខុវេ អាណំ វិរិយស្ស ឧប្បជ្ជតិ បិណិ ធិរាមិសា

អនុបទវត្ថុស្ស វេទនាពានស្សតិស្សត្រ ពោជ្ឈង្គ ៧

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសម័យណា ភិក្ខុមានស្មារតីដ៏ច្រោះ តែងជ្រើស
 រើស គ្រិះរិះ ដល់នូវភិរិយាល្យន៍នូវធម៌នោះដោយប្រាជ្ញាហើយ ធម្មវិច-
 យសម្ពោជ្ឈង្គ ក៏ឈ្មោះថាភិក្ខុប្រាព្វហើយ ក្នុងសម័យនោះ ភិក្ខុឈ្មោះ
 ថាបានចំរើនធម្មវិចយសម្ពោជ្ឈង្គ ក្នុងសម័យនោះ ធម្មវិចយសម្ពោជ្ឈង្គ
 ក៏ដល់នូវភិរិយាល្យបរិច្ចណិ ដោយការចំរើនរបស់ភិក្ខុ ។ កាលភិក្ខុ
 នោះ កំពុងជ្រើសរើស កំពុងគ្រិះរិះ ដល់នូវភិរិយាល្យន៍មើលនូវធម៌នោះ
 ដោយប្រាជ្ញាហើយ ក៏ឈ្មោះថាបានប្រាព្វសេចក្តីព្យាយាម មិនឲ្យផ្លូវថយ
 ទៀយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសម័យណា ភិក្ខុកំពុងជ្រើសរើស
 កំពុងគ្រិះរិះ ដល់នូវភិរិយាល្យន៍នូវធម៌នោះដោយប្រាជ្ញា បានប្រាព្វ
 ព្យាយាមមិនឲ្យផ្លូវថយហើយ ក្នុងសម័យនោះ វិរិយសម្ពោជ្ឈង្គ ក៏ឈ្មោះថា
 ភិក្ខុប្រាព្វហើយ ក្នុងសម័យនោះ ភិក្ខុឈ្មោះថាបានចំរើនវិរិយសម្ពោជ្ឈង្គ
 ក្នុងសម័យនោះ វិរិយសម្ពោជ្ឈង្គក៏ដល់នូវភិរិយាល្យបរិច្ចណិ ដោយ
 ការចំរើនរបស់ភិក្ខុ ។ បិតិដល់ប្រាសចាកអាមិសៈ ក៏កើតឡើងដល់
 ភិក្ខុដល់ប្រាព្វព្យាយាម ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសម័យណា បិតិ
 ដល់ប្រាសចាកអាមិសៈ កើតឡើងដល់ភិក្ខុដល់ប្រាព្វព្យាយាមហើយ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ខេរិយណ្ណសកំ

បីតិសម្មោជ្ឈុត្តោ តស្មី សមយេ ភិក្ខុនោ អារទ្ឋោ
 ហោតិ បីតិសម្មោជ្ឈុត្តំ តស្មី សមយេ ភិក្ខុ ភាវេតិ
 បីតិសម្មោជ្ឈុត្តោ តស្មី សមយេ ភិក្ខុនោ ភាវេនាចារិយ្ហ
 កច្ឆតិ ។ បីតិមនស្ស កាយោបិ បស្សមតិ ចិត្តម្ប
 បស្សមតិ ។ យស្មី សមយេ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនោ
 បីតិមនស្ស កាយោបិ បស្សមតិ ចិត្តម្ប បស្សមតិ
 បស្សុទ្ឋិសម្មោជ្ឈុត្តោ តស្មី សមយេ ភិក្ខុនោ អា-
 រទ្ឋោ ហោតិ បស្សុទ្ឋិសម្មោជ្ឈុត្តំ តស្មី សមយេ
 ភិក្ខុ ភាវេតិ បស្សុទ្ឋិសម្មោជ្ឈុត្តោ តស្មី សមយេ
 ភិក្ខុនោ ភាវេនាចារិយ្ហ កច្ឆតិ ។ បស្សុទ្ឋិកាយស្ស
 សុខំនោ ចិត្តំ សមាធិយតិ ។ យស្មី សមយេ
 ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនោ បស្សុទ្ឋិកាយស្ស សុខំនោ ចិត្តំ
 សមាធិយតិ សមាធិសម្មោជ្ឈុត្តោ តស្មី សមយេ
 ភិក្ខុនោ អារទ្ឋោ ហោតិ សមាធិសម្មោជ្ឈុត្តំ តស្មី
 សមយេ ភិក្ខុ ភាវេតិ សមាធិសម្មោជ្ឈុត្តោ តស្មី
 សមយេ ភិក្ខុនោ ភាវេនាចារិយ្ហ កច្ឆតិ ។ សោ
 តថាសមាហិតំ ចិត្តំ សាធុកំ អជ្ឈីបេក្ខិតា ហោតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរបណ្ណសកៈ

ក្នុងសម័យនោះ បិតិសម្ពោជ្ឈន្តិកំណ្ហោះថាភិក្ខុប្រាព្វហើយ ក្នុងសម័យ
នោះភិក្ខុណ្ហោះថាបានចំរើនបិតិសម្ពោជ្ឈន្តិកំណ្ហោះ ក្នុងសម័យនោះបិតិសម្ពោជ្ឈន្តិកំ
ដល់នូវកិរិយាពេញបរិបូណ៌ ដោយការចំរើនរបស់ភិក្ខុ ។ កាយរបស់ភិក្ខុ
ដែលមានចិត្តប្រកបដោយបិតិ ក៏ស្ងប់ស្ងាត់ ទាំងចិត្តសោតក៏ស្ងប់ស្ងាត់។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសម័យណា បើកាយរបស់ភិក្ខុដែលមានចិត្តប្រ-
កបដោយបិតិ ក៏ស្ងប់ស្ងាត់ ទាំងចិត្តសោត ក៏ស្ងប់ស្ងាត់ហើយ ក្នុងសម័យ
នោះ បស្ស្ចិសម្ពោជ្ឈន្តិកំណ្ហោះថាភិក្ខុប្រាព្វហើយ ក្នុងសម័យ
នោះ ភិក្ខុណ្ហោះថាបានចំរើនបស្ស្ចិសម្ពោជ្ឈន្តិកំណ្ហោះ ក្នុងសម័យនោះ បស្ស្ចិ-
សម្ពោជ្ឈន្តិកំ ក៏ដល់នូវកិរិយាពេញបរិបូណ៌ ដោយការចំរើនរបស់ភិក្ខុ ។
ចិត្តរបស់ភិក្ខុដែលមានកាយស្ងប់ស្ងាត់ ទាំងមានសេចក្តីសុខ ក៏តាំងនៅ
ខ្ជាប់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសម័យណា ចិត្តរបស់ភិក្ខុដែលមាន
កាយស្ងប់ស្ងាត់ ទាំងមានសេចក្តីសុខតាំងនៅខ្ជាប់ហើយ ក្នុងសម័យនោះ
សមាធិសម្ពោជ្ឈន្តិកំណ្ហោះថាភិក្ខុប្រាព្វហើយ ក្នុងសម័យនោះ ភិក្ខុ
ណ្ហោះថាបានចំរើនសមាធិសម្ពោជ្ឈន្តិកំណ្ហោះ ក្នុងសម័យនោះ សមាធិសម្ពោជ្ឈន្តិកំ
ក៏ដល់នូវកិរិយាពេញបរិបូណ៌ ដោយការចំរើនរបស់ភិក្ខុ ។ ភិក្ខុនោះ
ញ៉ាំងចិត្តដែលតាំងនៅខ្ជាប់ដូច្នោះ ឲ្យព្រងើយកន្តើយដោយស្រួល ។

អនុបទវិញ្ញាណ អនាធិស្ឋិតសុត្តន្ត វិញ្ញាបិមុត្តិ

យស្មី សមយេ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ តថាសមាហិតំ ចិត្តំ
 សាធិកំ អជ្ឈមេត្តំ តាហោតិ ឧបេក្ខាសម្មោជ្ឈន្តំ តស្មី
 សមយេ ភិក្ខុនោ អារម្មណំ ហោតិ ឧបេក្ខាសម្មោជ្ឈន្តំ
 តស្មី សមយេ ភិក្ខុ ភាវិតំ ឧបេក្ខាសម្មោជ្ឈន្តំ
 តស្មី សមយេ ភិក្ខុនោ ភាវិតាវច្ឆរិយិ តច្ឆតិ ។
 ឃរំ ភាវិតា ទោ ភិក្ខុវេ ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានា ឃរំ
 ពហុលីកតា សត្តំ ពោជ្ឈន្តំ បរិបូរេន្តំ ។

(២៧០) កតំ ភាវិតា ច ភិក្ខុវេ សត្តំ

ពោជ្ឈន្តំ កតំ ពហុលីកតា វិជ្ជាវម្ពត្តំ បរិបូរេន្តំ ។
 ឥធិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សតិសម្មោជ្ឈន្តំ ភាវិតំ
 វិវេកនិស្សិតំ វិហននិស្សិតំ ជិវេននិស្សិតំ វោស្សត្ត-
 បរិណាមី ។ ធម្មវិចយសម្មោជ្ឈន្តំ ភាវិតំ ... វិវ-
 យសម្មោជ្ឈន្តំ ភាវិតំ ... បតិសម្មោជ្ឈន្តំ ភាវិតំ ...

អនុបទវន្តស្ស អាណាបានស្សតិស្សត្រ វិជ្ជានិងវិមុត្តិ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសម័យណា ភិក្ខុញ៉ាំងចិត្តដែលតាំងនៅខ្ជាប់ដូច្នោះ
 ឲ្យព្រងើយកន្តើយដោយស្រួលហើយ ក្នុងសម័យនោះ ទេវតាសម្មា-
 ជ្ជន្ត កំឈ្លោះថាភិក្ខុប្រារព្ធហើយ ក្នុងសម័យនោះ ភិក្ខុឈ្លោះថាបាន
 ចំរើនទេវតាសម្មាជ្ជន្ត ក្នុងសម័យនោះ ទេវតាសម្មាជ្ជន្តក៏ដល់នូវ
 ភរិយាពេញបរិបូណ៌ដោយការចំរើនរបស់ភិក្ខុ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 សតិប្បដ្ឋានទាំង ៤ ដែលបុគ្គលបានចំរើនយ៉ាងនេះ បានធ្វើឲ្យរឿយ ។
 យ៉ាងនេះ វិមុត្តិញ៉ាំងពោជ្ជន្តទាំង ៧ ឲ្យពេញបរិបូណ៌បាន ។

[២២១] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពោជ្ជន្តទាំង ៧ ដែលបុគ្គល

ចំរើនហើយ ដូចម្តេច បានធ្វើឲ្យរឿយ ។ ហើយ ដូចម្តេច ទើប
 ញ៉ាំងវិជ្ជានិងវិមុត្តិឲ្យពេញបរិបូណ៌បាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុង
 សាសនានេះ ចំរើនសតិសម្មាជ្ជន្ត ដែលអាស្រ័យវិវេក អាស្រ័យវិរាគៈ
 អាស្រ័យនិរោធ ជាធម្មជាតិបង្កើនចិត្តទៅដើម្បីលះបង់ ។ ភិក្ខុចំរើន
 ធម្មវិចយសម្មាជ្ជន្ត... ចំរើនវិរិយសម្មាជ្ជន្ត... ចំរើនបីតិសម្មាជ្ជន្ត...

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរិបណ្ណាសកំ

បស្សន្តិសម្មោជ្ឈន្តំ ភាវេតិ ... សមាធិសម្មោជ្ឈន្តំ
 ភាវេតិ ... ឧបេក្ខាសម្មោជ្ឈន្តំ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ
 វិវាទនិស្សិតំ ជិរោធិនិស្សិតំ វេស្សន្តបរិណាមី ។ ឯវំ
 ភាវិតា ខោ ភិក្ខុវេ សត្ត ពោជ្ឈង្គា ឯវំ ពហុលី-
 កតា វិជ្ជាវិមុត្តី បរិបូរេន្តិ ។ នទមវោច កកវា
 អត្តមនា តេ ភិក្ខុ កកវតោ ភាសិតំ អភិនន្តិ ។

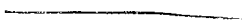
អាណាបស្សតិសុត្តំ អន្តិមំ និដ្ឋិតំ ។



សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបទសុត្តន្តបិដក

ចំរើនបសុទ្ធិសម្មាជ្ឈង្គ ... ចំរើនសមាធិសម្មាជ្ឈង្គ ... ចំរើនទេវតា-
សម្មាជ្ឈង្គ ដែលអាស្រ័យវិវេក អាស្រ័យវិវាទៈ អាស្រ័យនិរោធ
ជាធម្មជាតិបង្កើនចិត្តទៅ ដើម្បីលះបង់ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
ពោជ្ឈង្គទាំង ៧ ដែលបុគ្គលចំរើនហើយយ៉ាងនេះ បានធ្វើឲ្យរឿយ ។
ហើយយ៉ាងនេះ ទើបញ្ជាវិជ្ជាទាំងវិមុត្តិ ឲ្យពេញបរិបូណ៌បាន ។ លុះ
ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងនូវអាណាបានស្រួតស្រួលនេះចប់ហើយ ភិក្ខុ
ទាំងនោះ មានសេចក្តីពេញចិត្ត គ្រេកអរហើយចំពោះភាសិត របស់
ព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ អាណាស្សតិសូត្រ ។



ផវិមំ កាយគតាសតិស្ថតិ^១

(២៧២) ឯវម្មេ ស្មតំ ។ ឯតិ សមយំ កតក

សាវត្ថយំ វិហារតំ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អា-

រាមេ ។ អថខោ សម្ពុប្បលាមំ កិក្ខុនំ បច្ឆាកតំ

បិណ្ឌិកាភយ្ហជិត្តនាមំ ឧបដ្ឋានេសាលាយំ សង្កិសិទ្ធាមំ

សង្កិបតិកាមំ អយមន្តរកថា ឧទនាមំ អច្ឆរិយំ

អារុសោ អក្ខតំ អារុសោ យារុស្សិមំ នេន កតវតា

ជានតា បស្សតា អរហតា សម្មាសម្ពុដ្ឋេន កាយគតា

សតិ ភារិកា ពហុលីកតា មហាប្បលា វុត្តា មហាមំ-

សំសាតិ ។ អយញ្ច ខោ^(១) ហិទំ នេសំ កិក្ខុនំ

អន្តរកថា វិប្បកតា ហោតិ ។

១ ឧ. ខេសទ្រោ នត្ថំ ។

កាយគតាសតិសូត្រ ទី ៧

(២៧២) ខ្ញុំបានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះ

មានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងដេតវនាវាស របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី

ទៀបក្រុងសាវត្ថី ។ គ្រានោះឯង ភិក្ខុទាំងឡាយ ច្រើនរូប

ត្រឡប់មកពីបិណ្ឌុតបាតវិញ ក្នុងវេលាក្រោយភត្ត ក៏អង្គុយប្រជុំគ្នាក្នុង

ទេសដ្ឋានសាលា កើតកថាក្នុងចន្លោះនេះថា ម្ចាស់អ្នកមានអាយុទាំង

ឡាយ អស្ចារ្យណាស់ ម្ចាស់អ្នកមានអាយុទាំងឡាយ ចម្លែកណាស់

កាយគតាសតិ ដែលបុគ្គលបានចម្រើន បានធ្វើឱ្យរឿយ ។ ហើយ

ព្រះមានព្រះភាគ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់

ឃើញច្បាស់ ត្រាស់សរសើរថា មានផលច្រើន មានការនិសង្សច្រើន

ដោយពិត ។ នេះឯង ជាកថាក្នុងចន្លោះ ដែលភិក្ខុទាំងអម្បាល

នោះនិយាយមិនទាន់ចប់ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ខុបបណ្ណសកំ

(២៧៧) អថខោ ភកកា សាយណ្ណា សមយំ បដិ-
សល្លាណ វុដ្ឋិតោ យេន ខុបដ្ឋានសាលា តេនុប-
សន្តិមំ ខុបសន្តិមត្តា បញ្ញត្តេ អាសនេ និសីទិ ។
និសជ្ឈំ ខោ ភកកា ភិក្ខុ អាមន្តេសិ កាយ នុត្ត
ភិក្ខុវេ ឯតវហិ កថាយ សន្តិសិទ្ធា កា ច បន
វេ អន្តរកថា វិប្បកតាតិ ។ វេន កន្តេ អម្បាភិ
បច្ឆាកតំ បិណ្ឌានាតប្បដិក្កន្តានំ ខុបដ្ឋានសាលាយំ
សន្តិសិទ្ធានំ សន្តិបតិវានំ អយមន្តរកថា ខុទទានិ
អច្ឆរិយំ អាវុសោ អត្តតំ អាវុសោ យាវត្ថំនំ តេន
ភកកា ជានតា បស្សតា អរហតា សម្មាសម្ពុទ្ធន
កាយតតា សតិ ការិតា ពហុលីកតា មហាប្បណ
វតា មហានិសំសាតិ អយំ^(១) ខោ កន្តេ វិប្បក-
កថា វិប្បកតា អថ^(២) ភកកា អនុប្បត្តោតិ ។

១ ម. អយំ ខោ ។ ២ ម. អថខោ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបទសុត្តនិកាយ

(២៧៣) លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ចេញចាកផល-
សមាបត្តិ ក្នុងវេលារសៀល ហើយរុករានចូលទៅកាន់ទុបដ្ឋានសាលា
លុះចូលទៅដល់ហើយ ទ្រង់គង់លើអាសនៈដែលគេតែងតាំងថ្វាយ ។
លុះព្រះមានព្រះភាគ គង់ស្រេចហើយ បានត្រាស់នឹងភិក្ខុទាំងឡាយ
ថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អម្បាញមិញនេះ អ្នកទាំងឡាយអង្គុយប្រជុំ
គ្នាដោយកថាអ្វី មួយទៀត កថាអ្វីក្នុងចន្លោះនេះ ដែលអ្នកទាំងឡាយ
និយាយមិនទាន់ចប់ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គ
ដ៏ចម្រើន ក្នុងទីនេះ ពួកខ្ញុំព្រះអង្គត្រឡប់មកពីបិណ្ឌបាតវិញ ក្នុងវេលា
ក្រោយភត្តិ ក៏អង្គុយប្រជុំគ្នាក្នុងទុបដ្ឋានសាលា កើតកថាក្នុងចន្លោះនេះ
ថា ម្ចាស់អ្នកមានអាយុទាំងឡាយ អស្ចារ្យណាស់ ម្ចាស់អ្នកមានអាយុ
ទាំងឡាយ ចំឡែកណាស់ កាយគភ៌សតិ ដែលបុគ្គលបានចម្រើន
បានធ្វើឲ្យរឿយ ។ ហើយ ព្រះមានព្រះភាគ ជាអវហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គ
នោះ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ ត្រាស់សរសើរថា មានផល
ច្រើន មានអានិសង្សច្រើន ដោយពិត បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន នេះ
ជាកថាក្នុងចន្លោះ ដែលពួកខ្ញុំព្រះអង្គនិយាយមិនទាន់ចប់ ស្រាប់តែព្រះ
អង្គុយស្ងួតមកដល់ ។

អនុបទវត្ថុស្ស កាយពកសត្ថសុត្តេ មហានិសង្សកថា

(២៧២) កថំ ភារិតា ច ភិក្ខុវេ កាយតតា
សតិ កថំ ពហុលីកតា មហាប្បលា ហោតិ មហា-
និសំសា ។ នេធិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ អរញ្ញតតោ វា
វត្ថុម្ភលតតោ វា សុញ្ញតារតតោ វា និសំនតិ
បល្ល័ង្កំ អាភុដ្ឋិតា ឧដ្ឋំ កាយំ បណិទាយ បរិមុខំ
សតិ ឧបដ្ឋបេត្តា ។ សោ សតោវ អស្សសតិ
សតោ បស្សសតិ ។ ទីយំ វា អស្សសន្តោ ទីយំ
អស្សសាមីតិ បជាណតិ ទីយំ វា បស្សសន្តោ ទីយំ
បស្សសាមីតិ បជាណតិ ។ វស្សំ វា អស្សសន្តោ
វស្សំ អស្សសាមីតិ បជាណតិ វស្សំ វា បស្សសន្តោ
វស្សំ បស្សសាមីតិ បជាណតិ ។ សទ្ធកាយប្ប-
និសំវេទី អស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខតិ សទ្ធកាយប្ប-
និសំវេទី បស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខតិ ។ បស្សម្ហយំ
កាយសង្ខារំ អស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខតិ បស្សម្ហ-
យំ កាយសង្ខារំ បស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខតិ ។

អនុបទវន្ត កាយធាតុសតិសូត្រ ភាពនៃកាយធាតុមានអាទិសង្សច្រើន

(២៧២) ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាយធាតុសតិ
ដែលបុគ្គលបានចម្រើន ដូចម្តេច បានធ្វើឲ្យរឿយ ។ ដូចម្តេច ទើប
មានផលច្រើន មានអាទិសង្សច្រើន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុកង
សាសនានេះ ទៅកាន់ព្រៃភ្នំ ទៅកាន់ម្លប់ឈើភ្នំ ទៅកាន់ផ្ទះស្ងាត់ភ្នំ
អង្គុយពែនវែក្ខន តាំងកាយឲ្យត្រង់ តំកល់ស្មារតីឲ្យមានមុខឆ្ពោះទៅរក
(ភម្មដ្ឋាន) ។ ភិក្ខុនោះ មានស្មារតី ដកដង្ហើមចេញ មានស្មារតី ដក
ដង្ហើមចូល ។ ភិក្ខុកាលដកដង្ហើមចេញវែង ក៏ដឹងច្បាស់ថា អាត្មាអញ
ដកដង្ហើមចេញវែង កាលដកដង្ហើមចូលវែង ក៏ដឹងច្បាស់ថា អាត្មាអញ
ដកដង្ហើមចូលវែង ។ កាលដកដង្ហើមចេញខ្លី ក៏ដឹងច្បាស់ថា អាត្មាអញ
ដកដង្ហើមចេញខ្លី កាលដកដង្ហើមចូលខ្លី ក៏ដឹងច្បាស់ថា អាត្មាអញ
ដកដង្ហើមចូលខ្លី ។ ភិក្ខុសិក្សាថា អាត្មាអញដឹងច្បាស់នូវកាយ គឺដង្ហើម
ចេញទាំងពួង នឹងដកដង្ហើមចេញ សិក្សាថា អាត្មាអញដឹងច្បាស់
នូវកាយ គឺដង្ហើមចូលទាំងពួង នឹងដកដង្ហើមចូល ។ សិក្សាថា អាត្មា
អញ រម្ងាប់នូវកាយសង្ខារគឺដង្ហើមចេញ នឹងដកដង្ហើមចេញ សិក្សា
ថា អាត្មាអញ រម្ងាប់នូវកាយសង្ខារគឺដង្ហើមចូល នឹងដកដង្ហើមចូល ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបេសណាសកំ

តស្ស ឯវំ អប្បមត្តស្ស ^(១) អាតាបិទោ បហិតត្តស្ស
 វិហារតោ យេ ^(២) តេហសិតា សរសង្កប្បា តេ បហី-
 យន្តិ ។ តេសំ បហាណា អជ្ឈត្តមេវ ចិត្តំ សន្តិជ្ជតិ
 សន្តិសីទតិ ឯកោទិកោតិ សមាធិយតិ ឯវម្បិ ភិក្ខុវេ
 ភិក្ខុ កាយតតំ សតី ភាវេតិ ។

[២៧៥] បុន ចបរំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ កច្ចន្តោ វ
 កត្តាមីតិ បជាណតិ វិតោ វ វិតោម្ហិតិ បជាណតិ
 និសិន្នោ វ និសិន្នាម្ហិតិ បជាណតិ សយាលោ វ
 សយាលោម្ហិតិ បជាណតិ ។ យថា យថា វ បទស្ស
 កាយោ បណិហិតោ ហោតិ តថា តថា នំ ប-
 ជាណតិ ។ តស្ស ឯវំ អប្បមត្តស្ស អាតាបិទោ
 បហិតត្តស្ស វិហារតោ យេ តេហសិតា សរសង្កប្បា
 តេ បហីយន្តិ ។ តេសំ បហាណា អជ្ឈត្តមេវ ចិត្តំ
 សន្តិជ្ជតិ សន្តិសីទតិ ឯកោទិកោតិ សមាធិយតិ
 ឯវម្បិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ កាយតតំ សតី ភាវេតិ ។

១. ឯវម្បមត្តស្ស ។ ២ ១. យេ តេ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ខបរិបណ្ណសក្ការៈ

កាលភិក្ខុនោះមិនប្រមាទ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មាន
 ចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់ព្រះនិព្វានយ៉ាងនេះ ក៏បានលះបង់ នូវសេចក្តីត្រិះរិះ
 ដែលស្ទុះទៅ ដែលអាស្រ័យកាមគុណទាំង ៥ ។ ព្រោះលះបង់នូវ
 សេចក្តីត្រិះរិះ ដែលស្ទុះទៅទាំងអម្បាលនោះចេញបាន ចិត្តខាងក្នុងក៏
 តំកល់មាំ តំកល់ខ្ជាប់ ដល់នូវការវៈខ្ពស់ឯក ឈ្មោះថាភិក្ខុតំកល់មាំ ម្ចាស់
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុចម្រើនកាយគភ៌សតិ ដោយវិធីយ៉ាងនេះក៏បាន ។

(២៩៥) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុ (ក្នុងសាសនានេះ
 ពោះដើរ ក៏ដឹងច្បាស់ថា អាត្មាអញដើរ ពោះឈរ ក៏ដឹងច្បាស់ថា
 អាត្មាអញឈរ ពោះអង្គុយ ក៏ដឹងច្បាស់ថា អាត្មាអញអង្គុយ ពោះដេក
 ក៏ដឹងច្បាស់ថា អាត្មាអញដេក ។ ឬក៏កាយរបស់ភិក្ខុនោះតំកល់នៅ
 ដោយអាការៈយ៉ាងណា ។ ភិក្ខុក៏ដឹងច្បាស់នូវកាយនោះ ដោយអាការៈ
 យ៉ាងនោះ ។ ។ កាលភិក្ខុនោះ មិនប្រមាទ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុត
 កំដៅកិលេស មានចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់ព្រះនិព្វានយ៉ាងនេះ ក៏បានលះបង់
 នូវសេចក្តីត្រិះរិះដែលស្ទុះទៅ ដែលអាស្រ័យនូវកាមគុណទាំង ៥ បាន ។
 លុះលះបង់នូវសេចក្តីត្រិះរិះ ដែលស្ទុះទៅទាំងអម្បាលនោះបានហើយ ចិត្ត
 ខាងក្នុងក៏តំកល់មាំ តំកល់ខ្ជាប់ ដល់នូវការវៈខ្ពស់ឯក ឈ្មោះថាភិក្ខុតំកល់មាំ
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុចម្រើនកាយគភ៌សតិ ដោយវិធីយ៉ាងនេះក៏បាន ។

អនុបទវច្ឆស្ស កាយគភសតិសុត្តេ សម្មជាណការាវោ

(២៧៦) បុណ ចបរំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ អភិក្ខុន្តេ
 បដិក្ខុន្តេ សម្មជាណការី ហោតិ អាណាគិកេ វិ-
 ណាគិកេ សម្មជាណការី ហោតិ សម្មញ្ញិកេ ប-
 សារិកេ សម្មជាណការី ហោតិ សង្ឃដិបត្តចីវរា-
 ណា សម្មជាណការី ហោតិ អសិកេ បិកេ ខាយិកេ
 សាយិកេ សម្មជាណការី ហោតិ ឧប្បាប្បស្សាវកេម្ម
 សម្មជាណការី ហោតិ គកេ បិកេ និសិន្នេ សុត្ត
 ជាគរិកេ កាសិកេ តុណ្ណិកាវេ សម្មជាណការី ហោតិ ។
 តស្ស ឯវំ អប្បមត្តស្ស អាតាបិយោ បហិតត្តស្ស
 វិហារតោ យេ គេហសិតា សរសង្កប្បា គេ បហិ-
 យន្តិ ។ តេសំ បហានា អជ្ឈត្តមេវ ចិត្តំ សន្តិដ្ឋតិ
 សន្តិសីទតិ ឯកោទិកោតិ សមាជិយតិ ឯវម្បិ ភិក្ខុវេ
 ភិក្ខុ កាយគតំ សតី កាវេតិ ។

អនុបទវច្ឆ កាយធាតុសតិសុត្រ ភាពនៃភិក្ខុអ្នកធ្វើនូវសេចក្តីដឹងខ្លួន

(២៧៦) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុធ្វើនូវសេចក្តីដឹងខ្លួន ក្នុងការ
 ខ្លួនក្នុងការទៅមុខ និងការថយក្រោយ ធ្វើនូវសេចក្តីដឹងខ្លួន ក្នុងការ
 ក្រឡេកមើលទៅមុខ និងក្រឡេកមើលទៅទិសផ្សេងៗ ធ្វើនូវសេចក្តីដឹងខ្លួន
 ក្នុងការបត់ដៃដើង និងលាដៃដើង ធ្វើនូវសេចក្តីដឹងខ្លួន ក្នុងការ
 ទ្រទ្រង់នូវសង្ឃដំ បាត្រ និងចំវារ ធ្វើនូវសេចក្តីដឹងខ្លួន ក្នុងការបរិភោគ
 ភោជន ផឹកទឹក ទំពាស្តុំខាងនីយៈ និងជញ្ជប់ (នូវកេសដួះមានសប្បុរស
 ជាដើម) ធ្វើនូវសេចក្តីដឹងខ្លួន ក្នុងការបន្ទោបង់នូវទុញ្ញៈរបស់ស្បូវៈ ធ្វើនូវ
 សេចក្តីដឹងខ្លួនក្នុងការដើរ ឈរ អង្គុយ ដេកលក់ ភ្ញាក់ឡើង និងយាយ
 នឹងនៅស្ងៀម ។ កាលភិក្ខុនោះមិនប្រមាទ មានព្យាយាមជាគ្រឿង
 ជុំគំរាវដៅតំលេស មានចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់ព្រះនិព្វានយ៉ាងនេះ ក៏លះ
 បង់នូវសេចក្តីត្រិះរិះដែលស្ទុះទៅ ដែលព្រមយកមកគុណទាំង ៥ បាន ។
 លុះលះបង់សេចក្តីត្រិះរិះដែលស្ទុះទៅទាំងអម្បាលនោះបានហើយ ចិត្ត
 ខាងក្នុងក៏តក់លំមាំ តក់លំខាប់ ដល់នូវការវិញ្ញាណក្ខន្ធ ឈ្មោះថាភិក្ខុ
 តក់លំមាំ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុចម្រើនកាយគតាសតិ ដោយវិធីយ៉ាង
 នេះក៏បាន ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបេសណាសកំ

(២៧៧) បុន ចបរំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ វេមមេវ កាយំ
 ឧទ្ធិំ មាទតលា អនោ កេសមត្តកា តចបរិយន្តំ
 ប្បញ្ញនប្បការស្ស អស្មចិណោ បច្ចវេក្ខតិ អត្តំ វេមស្មី
 កាយេ កេសា លោមា នខា ទន្ធា តថោ មិសំ
 នហារុ អដ្ឋំ អដ្ឋមិញ្ចំ វិក្កំ មាទយំ យកនំ កិ-
 លោមកំ បិហកំ បញ្ចាសំ អន្តំ អន្តត្ថណំ ឧទរិយំ
 ករិសំ បិត្តំ សេម្ហំ បុត្រោ លោហិតំ សេនោ មេនោ
 អស្សុវសា ខេឡោ សិទ្ធិណិកា លសិកា មត្តន្តំ^(១) ។
 សេយ្យជាបិ ភិក្ខុវេ ឧកតោមុខា មុតោលី^(២) បូរា
 ជាហិវិហិតស្ស ធម្មាស្ស សេយ្យដីនំ សាលីនំ វិហិនំ
 មត្តានំ មាសានំ តិលានំ តណ្ហាលានំ តមេនំ ចក្កមា
 បុរិសោ មុត្តិតា បច្ចវេក្ខយ្យ វេមេ សាលី វេមេ វិហិ
 វេមេ មត្តា វេជេ មាសា វេជេ តិលា វេមេ តណ្ហាលាតិ

១ ម. ពិសិលតោ ឆត្ថំ ។ ២ ម. បូរោលី ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបិសណ្ណសកៈ

(២៧៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុពិចារណាយើញ
 ច្បាស់នូវកាយនេះឯង ខាងលើតាំងអំពីបាតដើមឡើងទៅ ខាងក្រោម
 តាំងអំពីចុងសក់ចុះមក ដែលមានស្បែកបិទបាំងជុំវិញ ពេញដោយវត្ថុ
 មិនស្អាត មានប្រការផ្សេងៗ ដូច្នោះថា ក្នុងកាយនេះមានសក់ រោម
 ក្រចក ធ្មេញ ស្បែក សាច់ សរសៃ ឆ្អឹង ខួរក្នុងឆ្អឹង គម្រឺបស្បូវៈ
 បេះដូង ថ្លើម វាវ ក្រពះ សួត ពោះវៀនធំ ពោះវៀនតូច អាហារថ្មី អា-
 ហារចាស់ ប្រមាត់ ស្មៅស្ម ខ្ទុះ ឈាម ញើស ខ្លាញ់ខាប់ ទឹកក្អែក ខ្លាញ់
 រាវ ទឹកមាត់ ទឹកសម្បោរ ទឹកអំល ទឹកម្យត្រ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ទៀងដែលមានមាត់ទាំងពីរខាង ពេញដោយធម្មជាតិមានប្រការផ្សេងៗ
 ធម្មជាតិទាំងនោះ គឺស្រូវខ្សាយស ស្រូវខ្សាយក្រហម សណ្តែកបាយ
 សណ្តែករាជមានស ល្ង អង្ករ បុរសដែលមានចក្ខុគប្បស្រាយនូវទ្រព្យនោះ
 ហើយពិនិត្យមើលដូច្នោះថា នេះស្រូវខ្សាយស នេះស្រូវខ្សាយក្រហម
 នេះសណ្តែកបាយ នេះសណ្តែករាជមានស នេះល្ង នេះអង្ករ មានឧបមា

អនុបទវច្ឆស្ស កាយភពសតិសុត្តេ បដិក្ខុលកាលោ

ឯវមេវ ខោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ (១) ឥមមេវ កាយំ ឧទ្ធុ
 ណាទតលា អនោ កេសមត្តកា តចបរិយទ្ធិំ ប្បដ្ឋា-
 នប្បការស្ស អស្មចិណោ បច្ចវេត្តតិ អត្តំ ឥមស្មី កាយេ
 កេសា លាមា នខា ទន្ធា តថោ មំសំ នហារ្យ
 អដ្ឋំ អដ្ឋិមញ្ញំ វត្តំ ហនយំ យកនំ កិលោមកំ
 បិហកំ បន្ទាសំ អន្តំ អន្តត្ថុលំ ឧទរិយំ ករិសំ
 បិត្តំ សេម្ហំ បុព្វោ លាហិតំ សេនោ មេនោ អស្ស-
 វសា ខេទ្ខោ សិដ្ឋោលិកា លសិកា មត្តន្តំ ។
 តស្ស ឯវំ អប្បមត្តស្ស អាតាបិណោ បហិតត្តស្ស
 វិហារតោ យេ តេហសិតា សរសន្តប្បា តេ បហិយន្តំ ។
 តេសំ បហានា អដ្ឋត្តមេវ បិត្តំ សន្តិដ្ឋតិ សន្តិសីទតិ
 ឯកោទិកោតិ សមាធិយតិ ឯវម្ប ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ
 កាយតតិ សតិ កាវេតិ ។

១ ខ. វិក្ខុតិ ន វិស្សតិ ។

អនុបទវត្ថុកាយធាតុសតិសូត្រ ភាពនៃកាយនិរុទ្ធិកូល

ដូចម្តេចមិញ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុពិចារណាយើញច្បាស់នូវកាយ
នេះឯង ខាងលើតាំងអំពីបាតដើងឡើងទៅ ខាងក្រោមតាំងអំពីចុងសក់
ចុះមក ដែលមានស្បែកបិទបាំងជុំវិញ ពេញដោយវត្ថុមិនស្អាត មាន
ប្រការផ្សេងៗ ដូច្នោះថា ក្នុងកាយនេះមានសក់ រោម ក្របក ធ្មេញ
ស្បែក សាច់ សរសៃ ឆ្អឹង ខួរក្នុងឆ្អឹង គម្រងបស្សាវៈ បេះដូង ថ្លើម វវៈ
ក្រពះ សួត ពោះវៀនធំ ពោះវៀនតូច អាហារថ្មី អាហារចាស់
ប្រមាត់ ស្មៅស្នូ ខ្នុះ ឈាម ញើស ខួញខាប់ ទឹកភ្នែក ទឹកកវ
ទឹកមាត់ ទឹកសម្បូរ ទឹកអិល ទឹកមូត្រ ក៏មានទប់មេយ្យដូច្នោះ
ឯង ។ កាលភិក្ខុនោះមិនប្រមាទ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅ
កិលេស មានចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់ព្រះនិព្វានយ៉ាងនេះហើយ ក៏លះបង់នូវ
សេចក្តីត្រិះរិះដែលស្នូទៅ ដែលអាស្រ័យកាមគុណទាំង ៥ បាន ។ លុះ
លះបង់នូវសេចក្តីត្រិះរិះ ដែលស្នូទៅទាំងអម្បាលនោះបានហើយ ចិត្ត
ខាងក្នុងកំតកល់មាំ តកល់ខាប់ ដល់នូវការវះខ្ពស់ឯក ឈ្មោះថាភិក្ខុ
តកល់មាំ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុចម្រើនកាយគតាសតិ ដោយវិច័
យ៉ាងនេះក៏មាន ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរបណ្ណសកំ

[២៧៨] បុន ចបរំ កិក្ខុវេ កិក្ខុ សមមេវ
 កាយំ យថាបិកំ យថាបណិហិតំ ធាតុសោ បច្ចុ-
 វេក្ខតិ អត្ថំ សមស្មី កាយេ បឋវីធាតុ អាទោធាតុ
 តេជោធាតុ វាយោធាតុតិ^(១) ។ សេយ្យថាបិ កិក្ខុវេ
 ទិក្ខោ តោ យានកោ វា តោ យានកន្លែងសី វា តាវី
 វិជិត្តា ចាតុម្ពហាបថេ វិលសោ^(២) បដិវិកជិត្តា ជិសិដ្ឋោ
 អស្ស ឯវមេវ ខោ កិក្ខុវេ កិក្ខុ សមមេវ កាយំ
 យថាបិកំ យថាបណិហិតំ ធាតុសោ បច្ចុវេក្ខតិ អត្ថំ
 សមស្មី កាយេ បឋវីធាតុ អាទោធាតុ តេជោធាតុ
 វាយោធាតុតិ ។ តស្ស ឯវំ អប្បមត្តស្ស អាតាបិយោ
 បហិតត្តស្ស វិហារតោ យេ តេហសិតា សរសន្តប្បា
 តេ បហិយន្តិ ។ តេសំ បហាយា អជ្ឈតមេវ ចិត្ត
 សន្តិដ្ឋន្តិ សន្តិសិទតិ ឯកោទិកោតិ សមាធិយតិ
 ឯវម្បិ កិក្ខុវេ កិក្ខុ កាយតតំ សតី ភាវតិ ។

១ ឧ. ពិភិលទោ ទន្តិ ។ ២ ឧ. ពិលសោ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបទ្ទេសស្កន្តសក្ការៈ

(២៧៨) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុពិចារណាយេញ
 ច្បាស់នូវកាយនេះឯង ដែលបិតនៅយ៉ាងណា ដែលគំកល់នៅយ៉ាង
 ណា ដោយកំណត់ថាគ្រាន់តែជាធាតុ ដូច្នេះថា ក្នុងកាយនេះមាន
 ធាតុដី ធាតុទឹក ធាតុភ្លើង ធាតុខ្យល់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុរស
 អ្នកពិយាគតោក្តី ក្នុងសិស្សនៃបុរសអ្នកពិយាគតោក្តី ដែលប៉ុនប្រសប់
 គប្បីសម្លាប់គោ ហើយរំលែកជាចំណែកៗ ឥឡូវនៅទៀបផ្លូវធំបែក
 ជា ២ មានទេមមាដូចម្តេចមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុពិចារណាយេញ
 ច្បាស់នូវកាយនេះឯង ដែលបិតនៅយ៉ាងណា ដែលគំកល់នៅយ៉ាង
 ណា ដោយកំណត់គ្រាន់តែជាធាតុ ដូច្នេះថា ក្នុងកាយនេះមានធាតុដី
 ធាតុទឹក ធាតុភ្លើង ធាតុខ្យល់ ក៏មានទេមមេយ្យដូច្នោះឯង ។ កាល
 ភិក្ខុនោះមិនប្រមាទ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មានចិត្ត
 បញ្ជូនទៅកាន់ព្រះនិព្វានយ៉ាងនេះហើយ ក៏លះបង់នូវសេចក្តីត្រិះរិះ ដែល
 ស្ទុះទៅ ដែលអាស្រ័យកាមគុណទាំង ៥ បាន ។ លុះលះបង់នូវសេចក្តី
 ត្រិះរិះដែលស្ទុះទៅទាំងអម្បាលនោះបានហើយ ចិត្តខាងក្នុងក៏គំកល់មាំ
 គំកល់ខ្ជាប់ ដល់នូវការខ្ពស់ឯក ឈ្មោះថា ភិក្ខុគំកល់មាំ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ភិក្ខុចម្រើនកាយគភ៌សតិ ដោយវិធីយ៉ាងនេះក៏បាន ។

អនុវេទន្តស្ស កាយពកសតិសុត្តេ សីមីកាធខ្ចិរកាល

(២៩៩) ចុន ចបរំ កិក្កុវេ កិក្កុ សេយ្យជាបិ
 បស្សេយ្យ សរីរំ សីមីកាយ ធខ្ចិកំ ឯកាហមតំ
 វា ធូហមតំ វា តិហមតំ វា ឧដ្ឋហមតំ វិជីលកំ
 វិប្បុក្កជាតំ ។ សោ វេមមេ កាយំ ឧបសំហរតិ
 អយម្បំ ខោ កាយោ ឯវិជម្ពោ ឯវិការិ ឯវិអនតិ-
 តោតិ ។ តស្ស ឯវិ អប្បមត្តស្ស អាតាបិដោ ប-
 ហិតត្តស្ស វិហរតោ យេ តេហសិតា សរសង្កប្បា
 តេ បហីយន្តិ ។ តេសំ បហានា អជ្ឈត្តមេ ចិត្តំ
 សន្តិជ្ជតិ សន្តិសីទតិ ឯកោទិកោតិ សមាទិយតិ
 ឯវម្បំ កិក្កុវេ កិក្កុ កាយតតំ សតី ភាវេតិ ។

(៣០០) ចុន ចបរំ កិក្កុវេ កិក្កុ សេយ្យជាបិ
 បស្សេយ្យ សរីរំ សីមីកាយ ធខ្ចិកំ កាកោហិ វា
 ឧដ្ឋហនំ តិជ្ឈេហិ វា ឧដ្ឋហនំ ក្យសលេហិ វា ឧដ្ឋ-
 ហនំ សុវលេហិ វា ឧដ្ឋហនំ សិវ្ហលេហិ វា ឧដ្ឋហនំ

អនុបទវន្ត កាយគភ៌សក្ខីសុត្រ ភាពនៃសរីរៈស្លាប់ដែលគេចោលក្នុងព្រៃស្នួសាន

(២៧៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុគប្បវេណីញនូវ
 សរីរៈស្លាប់ ដែលគេចោលក្នុងព្រៃស្នួសាន នោះស្លាប់អស់ថ្ងៃ ១ ក្តី
 ស្លាប់អស់ថ្ងៃ ២ ក្តី ស្លាប់អស់ថ្ងៃ ៣ ក្តី ដែលកំពុងហើម មានសម្បុរទៀវ
 ដោយច្រើន មានខ្ទុះហូរចេញតាមទ្វារផ្សេង ៗ ដូចម្តេចមិញ ។ ភិក្ខុ
 នោះ (ក៏បង្កើនសរីរៈស្លាប់នោះ) មកប្រៀបផ្ទឹមនឹងកាយនេះឯង ដូច្នោះ
 ថា សូម្បីកាយនេះសោត ក៏គង់នឹងមានសភាពយ៉ាងនេះ គង់នឹងក្លាយ
 ទៅជាយ៉ាងនេះ នឹងកន្លងការៈយ៉ាងនេះ ពុំបានឡើយ ។ កាលភិក្ខុនោះ
 មិនប្រមាទ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មានចិត្តបញ្ជូន
 ទៅកាន់ព្រះនិព្វានយ៉ាងនេះហើយ ក៏លះបង់នូវសេចក្តីត្រិះរិះដែលស្តុះ
 ទៅ ដែលអាស្រ័យតាមគុណទាំង ៥ បាន ។ លុះលះបង់នូវសេចក្តី
 ត្រិះរិះដែលស្តុះទៅទាំងអម្បាលនោះបានហើយ ចិត្តខាងក្នុង ក៏គំកល់មាំ
 គំកល់ខ្ជាប់ ដល់ការៈខ្ពស់ឯក ឈ្មោះថាភិក្ខុគំកល់មាំ ម្នាលភិក្ខុទាំង
 ឡាយ ភិក្ខុចម្រើននូវកាយគភ៌សតិ ដោយវិធីយ៉ាងនេះក៏បាន ។

(៣០០) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុគប្បវេណីញនូវ
 សរីរៈស្លាប់ ដែលគេចោលក្នុងព្រៃស្នួសាន ក្អែកទាំងឡាយ កំពុងបិក
 ស៊ីក្តី ផ្កាតទាំងឡាយ កំពុងបិកស៊ីក្តី ត្រដក់ទាំងឡាយ កំពុងបិកស៊ី
 ក្តី ស្វានទាំងឡាយ កំពុងកកេរស៊ីក្តី ចចកទាំងឡាយ កំពុងកកេរស៊ីក្តី

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ខុបបទ្គណសកំ

វិវិដេហិ វា ចាលាកជាតេហិ ខុដ្ឋមាណំ ។ ឃោ
តមមេវ កាយំ ខុបសំហាតំ អយម្បំ ខោ កាយោ
ឃិវិដម្មោ ឃិវិការិ ឃិវិអនតិភោតិ ។ តស្ស ឃិវិ អប្ប-
មត្តស្ស ។ មេ^(១) ។ ឃិវម្បំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ កាយ-
តតំ សតិ ភាវេតិ ។

[៣០០] បុន ចបរំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សេយ្យដាមិ
បស្សេយ្យ សរិំ សិវិកាយ ធម្មិតំ អដ្ឋិសង្ខលិ-
កំ^(២) សមំសលោហិតំ នហារុសម្ពុដ្ឋំ... អដ្ឋិសង្ខលិកំ
ធម្មិសលោហិតមត្តតំ នហារុសម្ពុដ្ឋំ... អដ្ឋិសង្ខលិកំ
អបតតមំសលោហិតំ នហារុសម្ពុដ្ឋំ... អដ្ឋិកាមិ អ-
បតតនហារុសម្ពុដ្ឋានិ ទិសា វិទិសា វិក្ខុត្តានិ អញ្ញោ ន
ហត្ថដ្ឋិកំ អញ្ញោ ន ទាទដ្ឋិកំ អញ្ញោ ន ជង្គដ្ឋិកំ
អញ្ញោ ន ឡដ្ឋិកំ អញ្ញោ ន កដ្ឋិកំ អញ្ញោ ន
បដ្ឋិកុល្លាតំ... អញ្ញោ ន សីសតិជាហិ ។ ឃោ

១ ខ. មេយ្យលោ ន ទិស្សតិ ។ ២ ម. អដ្ឋិតសង្ខលិកំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណសព្វៈ

បុណ្ណកជាតិ (សក្ខតូច ៗ មានដង្កូវជាដើម) ទាំងឡាយផ្សេងៗ
 កំពុងដេញកំស្លឹក ដូចម្តេចមិញ ។ ភិក្ខុនោះ (ក៏បង្កើនសវៈស្ងប់
 នោះ) មកប្រៀបដ្ឋីមន្តិកាយនេះឯងថា សូម្បីកាយនេះក៏គង់នឹងមាន
 សភាពយ៉ាងនេះ គង់នឹងក្លាយទៅជាយ៉ាងនេះ នឹងកន្លងនូវការវៈយ៉ាងនេះ
 ពុំបានឡើយ ។ កាលភិក្ខុនោះ មិនប្រមាទយ៉ាងនេះ ។ បេ ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុចម្រើនកាយគតាសតិ ដោយវិធីយ៉ាងនេះក៏បាន ។

(៣០១) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុគប្បិយេញនូវ
 សវៈស្ងប់ ដែលគេចោលក្នុងវិប្រាស្ឋសាន នៅសល់តែរាងឆ្អឹង ប្រកប
 ដោយសាច់និងឈាម នៅមានសវៈសជាគ្រឿងចង... នៅសល់តែរាង
 ឆ្អឹងឥតសាច់ តែនៅប្រឡាក់ដោយឈាម មានសវៈសជាគ្រឿងចង...
 នៅសល់តែរាងឆ្អឹង ប្រាសចាកសាច់និងឈាម តែនៅមានសវៈសជា
 គ្រឿងចង... នៅសល់តែឆ្អឹងទេ ប្រាសចាកសវៈសជាគ្រឿងចង ខ្នាត
 ខ្លាយពត់រាយទៅក្នុងទិសតូចនិងទិសធំ គឺឆ្អឹងដែលដេញដោយឡែក ឆ្អឹង
 ដើងដេញដោយឡែក ឆ្អឹងស្មង់ដេញដោយឡែក ឆ្អឹងភ្លៅដេញដោយឡែក
 ឆ្អឹងចង្កេះដេញដោយឡែក ឆ្អឹងខ្នងដេញដោយឡែក... លលាដ៍ក្បាលទៅ
 ដោយឡែក ដូចម្តេចមិញ ។ ភិក្ខុនោះ (ក៏បង្កើនសវៈស្ងប់នោះ)

អនុបទវច្ឆស្ស កាយធាតុសត្តេ បឋមដ្ឋានំ

ឥមមេវ កាយំ ឧបសំហរតិ អយម្យំ ខោ កាយោ
ឃីវចម្មោ ឃីវភារី ឃីវអនត្តតោតិ ។ តស្ស ឃីវ
អប្បមត្តស្ស ។ បេ ។ ឃីវម្យំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ កាយតតំ
សតី ភារិតិ ។

[៣០២] បុន ចបរំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សេយ្យថាបិ
បស្សេយ្យ សរីរំ សីវិកាយ ធម្មតំ អដ្ឋិកានិ សេ-
តានិ សង្ករណ្ណបដិកានិ^(១) អដ្ឋិកានិ បុព្វតតានិ^(២)
តេវេវសិ កានិ... អដ្ឋិកានិ បុត្តនិ ចុណ្ណតតានិ ។
សោ ឥមមេវ កាយំ ឧបសំហរតិ អយម្យំ ខោ កាយោ
ឃីវចម្មោ ឃីវភារី ឃីវអនត្តតោតិ ។ តស្ស ឃីវ
អប្បមត្តស្ស ។ បេ ។ ឃីវម្យំ ខោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ
កាយតតំ សតី ភារិតិ ។

១ ម. សង្ករណ្ណបដិកានិ ។ ២ ឱ. បុព្វតតានិ ។

អនុបទវត្ថុ កាយគភាសតិសូត្រ បរិមន្និទ្ធន

មកប្រៀបធៀបនឹងកាយនេះឯងថា សូម្បីកាយនេះ ក៏គង់នឹងមានស-

ភាពយ៉ាងនេះ គង់នឹងក្លាយទៅជាយ៉ាងនេះ កន្លងនូវការវៈយ៉ាងនេះពុំបាន

ឡើយ ។ កាលភក្កុនោះ មិនប្រមាទយ៉ាងនេះហើយ ។ បេ ។ ម្នាល

ភក្កុទាំងឡាយ ភក្កុចម្រើនកាយគភាសតិ ដោយវិធីយ៉ាងនេះក៏បាន ។

(៣០២) ម្នាលភក្កុទាំងឡាយ មួយទៀត ភក្កុគឺប្បវាយញ្ញនូវ

សរិវៈស្លាប់ ដែលគេចោលក្នុងព្រៃស្នូសាន សល់ទៅតែផ្លឹងទេ

មានសម្បុរដូចជាសម្បុរនៃស័ង្ក... សល់ទៅតែផ្លឹងទេគេជាពិន្ទុក កន្លង

ហួសមួយឆ្នាំហើយ... សល់ទៅតែផ្លឹងទេ ពុកផុយខ្ទេចខ្ទី ជាស-

អិតតួច លំអិតធំ ដូចម្តេចមិញ ។ ភក្កុនោះ (ក៏បង្ហានសរិវៈស្លាប់

នោះ) មកប្រៀបធៀបនឹងកាយនេះឯងថា សូម្បីកាយនេះសោតក៏គង់នឹង

មានសភាពយ៉ាងនេះ គង់នឹងក្លាយទៅយ៉ាងនេះ នឹងកន្លងនូវការវៈយ៉ាង

នេះពុំបានឡើយ ។ កាលភក្កុនោះ មិនប្រមាទយ៉ាងនេះ ។ បេ ។ ម្នាល

ភក្កុទាំងឡាយ ភក្កុចម្រើនកាយគភាសតិ ដោយវិធីយ៉ាងនេះក៏បាន ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបបទ្កញ្ញសកំ

[៣០៣] បុន ចបរំ កិក្ខុវេ កិក្ខុ វិវិច្ឆេវ កា-
 មេហំ វិវិច្ច អកុសលេហំ ធម្មេហំ សវិតក្កំ សវិតាវំ
 វិវេកជំ បិតិសុខំ បឋមំ ណាជំ ឧប្បសម្មជំ វិហារតិ ។
 សោ ឥមមេវ កាយំ វិវេកជេន បិតិសុខេន អភិ-
 សន្នេតិ បរិសន្នេតិ^(១) បរិច្ចរេតិ បរិច្ចរតិ នាស្ស កិក្ខុ
 សព្វវតោ កាយស្ស វិវេកជេន បិតិសុខេន អប្បតិ
 ហោតិ ។ សេយ្យថាបិ កិក្ខុវេ ធក្លោ នហាបកោ
 វា នហាបកន្តេវាសី វា កំសវាលេ នហានីយ-
 ចុណ្ណានិ អាភិវិត្វា ឧទកេន បរិច្ឆាសកំ បរិច្ឆាសកិ-
 សន្នេយ្យ ។ សាស្ស នហានីយបិណ្ឌិ សេច្ឆានុត្តតា
 សេន្ទបរេតា^(២) សន្តរោហិតា ដុដ្ឋា សន្នេន ច បក្កវនិ^(៣)

១ ឧ. អភិសន្តេតិ បរិសន្តេតិ ។ ២ ឧ. ស្មេហានុត្តតា ស្មេហប្បកោ ។ ៣ ឧ. ដុតា ស្មេហេន ច បក្កវនី ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបទសុត្តន្តបិដក

(៣០៣) ម្នាលភិក្ខុ តាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុស្ងប់ស្ងាត់ពាក្យ

តាំងឡាយ ស្ងប់ស្ងាត់ពាក្យធម៌តាំងឡាយជាអកុសល ហើយចូលដល់

បឋមជ្ឈាន ដែលប្រកបដោយវិតក្កៈ និនិវិចារៈ មានបីតិវិទ្យៈដែល

កើតអំពីសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ជាអរម្មណ៍ ។ ភិក្ខុនោះ ញ៉ាំងករដកាយនេះ

ឯងឲ្យដាក់ដាំ ឲ្យស្ងប់ស្ងួល ឲ្យពេញលេញ ឲ្យផ្សព្វផ្សាយដោយបីតិ

វិទ្យៈ ដែលកើតអំពីសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ ឯកទេសបន្តិចបន្តួចនៃករដ-

កាយតាំងអស់របស់ភិក្ខុនោះ ដែលឈ្មោះថាមិនផ្សព្វផ្សាយដោយបីតិវិទ្យៈ

សុខៈ ដែលកើតអំពីសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ មិនមានឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុ

តាំងឡាយ ដូចជាជានិការកាត់ ឬកូនសិស្សរបស់ជានិការកាត់ ដែល

ប៉ិនប្រសប់ ពោយនូវលំអិតសម្រាប់ផ្លូវទៅក្នុងផ្តួលសំរិទ្ធិ ហើយស្រោច

ស្រប់ ច្របល់ដោយទឹក ។ ឯដុំលំអិតសម្រាប់ផ្លូវនោះ ក៏រលាយទៅ

ដោយទឹក ជ្រួតជ្រាបទៅក្នុងទឹក ច្រឡោចច្រឡំដោយទឹក តាំងខាង

ក្នុងតាំងខាងក្រៅ មិនបានខ្ចាត់ខ្ចាយចេញពីគ្នាឡើយ ដូចម្តេចមិញ

អនុបទវិញ្ញាណ កាយនិរតិសម្តេ ទុក្ខយទ្ធិនំ

ឯវមេវ ខោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ឯវមេវ កាយំ
 វិវេកជេន បីតិសុខេន អភិសន្នេតិ បរិសន្នេតិ បរិច្ចរេតិ
 មរិច្ចរេតិ ធាស្ស កិញ្ចំ សញ្ញាវតោ កាយស្ស
 វិវេកជេន បីតិសុខេន អប្បតំ ហោតិ ។ តស្ស ឯវំ
 អប្បមត្តស្ស ។ បេ ។ ឯវម្បិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ កាយនតំ
 សតី ភាវេតិ ។

(៣០៤) បុន ចបរំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ វិគក្កវិចារាជំ
 វុបសមា ។ បេ ។^(១) ទុក្ខយំ ឈានំ ទុបសម្បជ្ជ
 វិហារតំ ។ សោ នីមមេវ កាយំ សមាធិជេន បីតិសុ-
 ខេន អភិសន្នេតិ បរិសន្នេតិ បរិច្ចរេតិ បរិច្ចរេតិ ធាស្ស
 កិញ្ចំ សញ្ញាវតោ កាយស្ស សមាធិជេន បីតិសុខេន
 អប្បតំ ហោតិ ។ សេយ្យជាបិ ភិក្ខុវេ ទុទកករហនោ
 ទុត្តនោនោកោ នេវស្ស^(២) បុរត្តិមាយ ទិសាយ ទុទ-
 កស្សយម្បុំ ន បត្តិមាយ ទិសាយ ទុទកស្ស-
 យម្បុំ ន ទុត្តិមាយ ទិសាយ ទុទកស្សយម្បុំ ន
 ទត្តិណាយ ទិសាយ ទុទកស្សយម្បុំ ។ នេវេ
 ច កាលេន កាលំ សញ្ញាវាវំ វិទុច្ចរេវិញ្ញាយ ។

១ ទុ យេយ្យលោ ន ទិស្សត ។ ២ ទុ. វិស្ស វេយ្យ ។

អនុបទវដ្ឋ កាយគភាសតិសូត្រ ទុតិយដ្ឋាន

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុញ្ញាតិករជកាយនេះឯង ឲ្យដាក់ដាំ ឲ្យស្តប់
 ស្តល់ ឲ្យពេញលេញ ឲ្យផ្សព្វផ្សាយ ដោយបីតិរិទ្ធិនិស្សុខៈ ដែលកើត
 អំពីសេចក្តីស្តប់ស្តាត់ ឯកទេសបន្តិចបន្តួច នៃករជកាយទាំងអស់របស់
 ភិក្ខុនោះ ដែលឈ្មោះថា មិនផ្សព្វផ្សាយដោយបីតិរិទ្ធិនិស្សុខៈ ដែលកើត
 អំពីសេចក្តីស្តប់ស្តាត់ មិនមានឡើយ ក៏យ៉ាងនោះឯង ។ កាលភិក្ខុ
 នោះ មិនប្រមាទយ៉ាងនេះហើយ ។ បេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុ
 ចម្រើនកាយគភាសតិ ដោយវិធីយ៉ាងនេះក៏បាន ។

(៣០៤) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុព្រោះម្ចាស់វិភក្តិ
 វិចារៈ ។ បេ ។ ក៏បានចូលទុតិយដ្ឋាន ។ ភិក្ខុនោះញ្ញាតិករជកាយនេះ
 ឯង ឲ្យដាក់ដាំ ឲ្យស្តប់ស្តល់ ឲ្យពេញលេញ ឲ្យផ្សព្វផ្សាយដោយ
 បីតិរិទ្ធិនិស្សុខៈ ដែលកើតអំពីសមាធិគឺបឋមដ្ឋាន ឯកទេសបន្តិចបន្តួចនៃ
 ករជកាយទាំងអស់របស់ភិក្ខុនោះ ដែលឈ្មោះថាមិនផ្សព្វផ្សាយដោយបីតិ
 រិទ្ធិនិស្សុខៈ ដែលកើតអំពីសមាធិ មិនមានឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ដូចជាអន្ទង់ទឹកជ្រៅ មានទឹកដៅរឡើង ប្រឡាយទឹកក្នុងទិសខាងកើត
 ក៏មិនមាន ប្រឡាយទឹកក្នុងទិសខាងលិចក៏មិនមាន ប្រឡាយទឹកក្នុង
 ទិសខាងជើងក៏មិនមាន ទាំងប្រឡាយទឹកក្នុងទិសខាងត្បូងក៏មិនមាន ។
 មួយយ៉ាងទៀត ភ្លៀងបង្កើនរដូវវស្សាទឹក ស្រួលសព្វ ។ កាលទៅ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបេសទ្ធក្កសកំ

អថ ខោ ឥស្សា ខុដករហាណា សីតោ ភិវិហារោ ឧត្តិដ្ឋិតោ
 ឥមេវ ខុដករហាណំ សីតេន ភិវិហារោ អភិសវេយ្យេយ្យ
 បរិសដ្ឋេយ្យេ បរិប្បវេយ្យេ បរិប្បវេយ្យេ ពាស្ស ភិក្ខុ
 សញ្ញាវតោ ខុដករហាណស្ស សីតេន ភិវិហារោ អប្បតំ អស្ស
 ឯវមេវ ខោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ វិមមេ កាយេ សមាធិជេន
 បិតិសុខេន អភិសដ្ឋេតិ បរិសដ្ឋេតិ បរិប្បវេតិ បរិប្បវេតិ
 ពាស្ស ភិក្ខុ សញ្ញាវតោ កាយស្ស សមាធិជេន
 បិតិសុខេន អប្បតំ ហោតិ ។ ឥស្ស ឯវ អប្ប-
 មត្តស្ស ។ បេ ។ ឯវម្បិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ កាយេ ឥត
 សតិ កាវេតិ ។

[៣០៥] បុន ចបរិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ បិតិយា ច វិហារា

។ បេ ។ ឥតិយេ ឈានំ បសម្បដ្ឋិ វិហារតិ ។ សោ

១ ខ. ត្រៃវិ ម. ត្រៃវិ ច ។

អនុបទវន្តស្ស កាយនកាសិកសុត្តេ ខេត្តវន្តបទ្ធកថា

នមមេវ កាយំ និប្ប័តិកេន ន សុខេន អភិសន្នេតិ បរិ-
 សន្នេតិ បរិបូរេតិ បរិប្បវតិ នាស្ស ភិក្ខុ សព្វារតោ
 កាយស្ស និប្ប័តិកេន ន សុខេន អប្បតំ ហោតិ ។
 សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ ឧប្បវិនិយំ វា បទុមិនិយំ វា
 បុណ្ណវិកិនិយំ វា អប្បេកត្តានិ ឧប្បលានិ វា បទុមា-
 និ វា បុណ្ណវិកានិ វា ឧទកេន ជាតានិ ឧទកេន
 សម្ពុត្តានិ^(១) ឧទកានុត្តតានិ អន្តោនិម្ពុត្តទោសីតានិ^(២)
 យាវ ច អត្តា^(៣) យាវ ច ម្យលា សីតេន វារិថា អភិ-
 សន្នានិ បរិសន្នានិ បរិបូរានិ បរិប្បវានិ នាស្ស ភិក្ខុ
 សព្វារតំ ឧប្បលានំ វា បទុមានំ វា បុណ្ណវិកានំ វា
 សីតេន វារិថា អប្បតំ អស្ស ឃីវមេវ ខោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ
 នមមេវ កាយំ និប្ប័តិកេន ន សុខេន អភិសន្នេតិ បរិ-
 សន្នេតិ បរិបូរេតិ បរិប្បវតិ នាស្ស ភិក្ខុ សព្វារតោ
 កាយស្ស និប្ប័តិកេន ន សុខេន អប្បតំ ហោតិ ។
 តស្ស ឃីវ អប្បមត្តស្ស ។ បេ ។ ឃីវម្យ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ
 កាយតតំ សតំ ភាវេតិ ។

១ ឧ. សម្ពុត្តនិ ។ ម. សីវុត្តនិ ។ ២ ឧ. ម. អន្តោនិម្ពុត្តទោសីតិ ពាទី។ ៣ ឧ. ចត្តា ។

អនុបទវត្ថុ កាយធាតុសុត្រ ឧបមាដោយបុរសេទ្ធសំពត៌ស

ញ៉ាំងករណ៍កាយនេះឯង ឲ្យដាក់ដាំ ឲ្យស្តាប់ស្តួល ឲ្យពេញលេញ ឲ្យ
 ផ្សព្វផ្សាយដោយសុខៈ ដែលប្រាសចាកបីតិ ឯកទេសបន្តិចបន្តួចនៃករណ៍-
 កាយទាំងអស់របស់ភិក្ខុនោះ ដែលឈ្មោះថា មិនផ្សព្វផ្សាយដោយសុខៈ
 ដែលប្រាសចាកបីតិ មិនមានឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជា
 ជាដលជាតិពុទ្ធាៈ គឺព្រលិតក្តី ជាឈូកក្រហមក្តី ជាឈូកសក្តី
 ក្នុងគុម្ភនៃព្រលិតក្តី ក្នុងគុម្ភនៃឈូកក្រហមក្តី ក្នុងគុម្ភនៃឈូកសក្តី តែង
 កើតឡើងក្នុងទឹក ចម្រើនឡើងក្នុងទឹក លូតលាស់ឡើងតាមទឹក លិច
 នៅក្នុងទឹក ដាក់ដាំ ឆ្នែតស្តាប់ស្តួល បរិបូណ៌ ផ្សព្វផ្សាយ ដោយ
 ទឹកត្រជាក់ តាំងអំពីចុងរហូតដល់គល់ ឯកទេសបន្តិចបន្តួចនៃជាដល-
 ជាតិទាំងអស់នោះ គឺព្រលិតក្តី ឈូកក្រហមក្តី ឈូកសក្តី ដែល
 ឈ្មោះថាមិនផ្សព្វផ្សាយដោយទឹកត្រជាក់នោះ មិនមានឡើយ ដូចម្តេច
 មិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុញ៉ាំងករណ៍កាយនេះឯង ឲ្យដាក់ដាំ
 ឲ្យឆ្នែតស្តាប់ស្តួល ឲ្យពេញលេញ ឲ្យផ្សព្វផ្សាយ ដោយសុខៈដែលមិន
 មានបីតិ ឯកទេសបន្តិចបន្តួចនៃករណ៍កាយទាំងអស់របស់ភិក្ខុនោះ ដែល
 ឈ្មោះថាមិនផ្សព្វផ្សាយដោយសុខៈ ដែលមិនមានបីតិនោះមិនមានឡើយ
 ដូច្នោះឯង ។ កាលភិក្ខុនោះមិនប្រមាទយ៉ាងនេះហើយ ។ បេ ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុចម្រើនកាយគតាសតិ ដោយវិធីយ៉ាងនេះក៏បាន ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបិបណ្ណសកំ

(៣០៦) បុន ចបរំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សុខស្ស ច ប-
 ហានា ។ បេ ។ ចតុត្ថំ យា ជំ ឧបសម្មជ្ឈំ វិហារតិ ។ សោ
 តមមេវ កាយំ បរិសុទ្ធន ចេតសា បរិយោនាតេន
 ដរិត្តា ជិសិទ្ធោ ហោតិ នាស្ស កិញ្ចំ សញ្ញវតោ
 កាយស្ស បរិសុទ្ធន ចេតសា បរិយោនាតេន
 អប្បតំ ហោតិ ។ សេយ្យជាមិ ភិក្ខុវេ បុរិសោ
 ឌីនាតេន វត្ថេន សសីសំ ញារុបិត្តា ជិសិទ្ធោ អស្ស
 នាស្ស កិញ្ចំ សញ្ញវតោ កាយស្ស ឌីនាតេន
 វត្ថេន អប្បតំ អស្ស ឃរមេវ ទោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ
 តមមេវ កាយំ បរិសុទ្ធន ចេតសា បរិយោនាតេន
 ដរិត្តា ជិសិទ្ធោ ហោតិ នាស្ស កិញ្ចំ សញ្ញវតោ
 កាយស្ស បរិសុទ្ធន ចេតសា បរិយោនាតេន អប្បតំ
 ហោតិ ។ តស្ស ឃរំ អប្បមត្តស្ស អាតាបិ នោ
 បហិតត្តស្ស វិហារតោ យេ តេហាសិ តា សរសន្តីប្បា
 តេ បហីយន្តិ ។ តេសំ បហានា អប្បតមេវ ចិត្តំ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបិណ្ណសកៈ

(៣០៦) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុព្រោះលះបង់
 ខ្យល់សេចក្តីសុខផង ។ ចេ ។ ក៏ចូលកាន់ចតុត្ថជ្ឈាន ។ ភិក្ខុនោះ
 ក៏ផ្សព្វផ្សាយនូវករណីកាយនេះឯង ដោយចិត្តដ៏បរិសុទ្ធ ផ្សផង អង្គុយនៅ
 ឯកទេសបន្តិចបន្តួចនៃករណីកាយទាំងអស់របស់ភិក្ខុនោះ ដែលឈ្មោះថា
 មិនផ្សព្វផ្សាយ ដោយចិត្តដ៏បរិសុទ្ធ ផ្សផងនោះ មិនមានឡើយ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាបុរសយកសំពត់សមកដណ្តប់កាយព្រមទាំង
 ក្បាលអង្គុយនៅ ឯកទេសបន្តិចបន្តួចនៃករណីកាយទាំងអស់ របស់បុរស
 នោះ ដែលឈ្មោះថាមិនផ្សព្វផ្សាយ ដោយសំពត់សនោះ មិនមាន
 ឡើយ ដូចម្តេចមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុផ្សព្វផ្សាយនូវករណីកាយ
 នេះឯង ដោយចិត្តដ៏បរិសុទ្ធ ផ្សផង អង្គុយនៅ ឯកទេសបន្តិច
 បន្តួចនៃករណីកាយទាំងអស់របស់ភិក្ខុនោះ ដែលឈ្មោះថា មិនផ្សព្វផ្សាយ
 ដោយចិត្តដ៏បរិសុទ្ធ ផ្សផងនោះ មិនមានឡើយ ក៏ដូច្នោះឯង ។
 កាលភិក្ខុនោះ មិនប្រមាទ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស
 មានចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់ព្រះនិព្វានយ៉ាងនេះហើយ ក៏លះបង់ខ្យល់សេចក្តី
 គ្រិនរិះដែលស្ទុះទៅ ដែលពន្លឺយកាមគុណទាំង ៥ បាន ។ ព្រោះបះ
 បង់ខ្យល់សេចក្តីគ្រិនរិះដែលស្ទុះទៅទាំងអម្បាលនោះបានហើយ ចិត្តខាងក្នុង

អនុបទវន្តស្ស កាយនតសតិសុត្តេ មហេការាលកេ

សន្តិដ្ឋតិ សន្តិសីទតិ ឯកោទិកោតិ សមាជិយតិ
ឯវេទ្យំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ កាយនតំ សតិ ភាវិតំ ។

[៣០៧] យស្ស កស្សចិ ភិក្ខុវេ កា-
យនតា សតិ ភាវិតា ពហុលីកតា អន្តោគណ
នស្ស កុសលា ធម្មា យេ កេចិ វិជ្ជាភាគិយា ។
សេយ្យជាបិ ភិក្ខុវេ យស្ស កស្សចិ មហាសមុទ្ធោ
ចេតសា ដុដោ អន្តោគណ នស្ស កុដ្ឋទិយោ យា
កាចិ សមុទ្ធន្តមា ឯវេទ្យំ ខោ ភិក្ខុវេ យស្ស
កស្សចិ កាយនតា សតិ ភាវិតា ពហុលីកតា
អន្តោគណ នស្ស កុសលា ធម្មា យេ កេចិ
វិជ្ជាភាគិយា ។

[៣០៨] យស្ស កស្សចិ ភិក្ខុវេ កាយនតាសតិ
អភាវិតា អពហុលីកតា លកតិ នស្ស មារោ ឡីតារំ
លកតិ នស្ស មារោ អារម្មណំ ។ សេយ្យជាបិ ភិក្ខុវេ
បុរិសោ កុកំ សិលាគុឡំ អល្ហមត្តិកាបុញ្ញោ បត្តិ-
បេយ្យ ។ តំ កី មន្ទាជ ភិក្ខុវេ អបំ ទុំ តំ កុកំ

អនុបទវត្ថុ កាយធាតុសត្យត្រ មារមិនបាននូវចន្លោះ

ក៏គិតលំហំ គិតលំខ្លាច ដល់នូវការខ្ពស់ឯក ឈ្មោះថាភិក្ខុគិតលំហំ
ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុចំរើនកាយគតាសតិ ដោយវិធីយ៉ាងនេះក៏បាន ។

(៣០៧) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាយគតាសតិដែលភិក្ខុណាមួយ
បានចំរើន បានធ្វើឲ្យរឿយៗ ហើយ ភិក្ខុនោះ ឈ្មោះថាមានកុសលធម៌
ណាមួយ ជាចំណែកនៃវិជ្ជា តាំងនៅក្នុងសន្តានបាន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
ទាំងឡាយ ដូចមហាសមុទ្រ ដែលភិក្ខុណាមួយ បានផ្សាយចិត្តទៅ
ហើយ ភិក្ខុនោះឈ្មោះថាមានស្ថិតិភូមិ ។ ទាំងឡាយណាមួយ ដែលហូរ
មកកាន់សមុទ្រ ក៏តាំងនៅក្នុងសន្តានចិត្ត ដូចម្តេចមិញ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង
ឡាយ កាយគតាសតិដែលភិក្ខុណាមួយបានចំរើន បានធ្វើឲ្យរឿយៗ
ហើយ ភិក្ខុនោះឈ្មោះថាមានកុសលធម៌ទាំងឡាយណាមួយ ដែលជា
ចំណែកនៃវិជ្ជា តាំងនៅក្នុងសន្តាន ដូច្នោះឯង ។

(៣០៨) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាយគតាសតិដែលភិក្ខុណាមួយ
មិនបានចម្រើន មិនបានធ្វើឲ្យរឿយៗ ហើយ មារក៏បាននៅចន្លោះ
របស់ភិក្ខុនោះ មារក៏បាននូវការម្នាក់ របស់ភិក្ខុនោះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង
ឡាយ ដូចជាបុរសចោលដុំថ្មដ៏ធំនៅលើគំនរដីជ្រាល ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
ទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយសំគាល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច ដុំថ្មដ៏ធំនោះ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបបទស្កន្តំ

សិលាភុជ្ឈំ អល្លមត្តិកាបុត្តោ លកេម ខុំនារន្តិ ។ ឃំ
កន្តេ ។ ឃំមេវ ខោ ភិក្ខុវេ យស្ស កស្សចិ កាយ-
តតា សតិ អភារិតា អពហុលីកតា លកតិ តស្ស
ភារោ ខុំនារំ លកតិ តស្ស មារោ អារម្មណំ ។

(៣០៧) សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ សុក្កំ កង្ខំ កោ-
លាបំ ។ អថ បុរិសោ អាតច្ឆេយ្យ ឧត្តរាណី អា-
នាយ អត្ថំ អភិទិត្តេស្សមិ តេជោធាតុំ ករិស្ស-
មិតិ ។ តំ កី មញ្ញម ភិក្ខុវេ អបិ នុ សោ
អមំ សុក្កំ កង្ខំ កោលាបំ ឧត្តរាណី អានាយ
អភិមត្តោ អត្ថំ អភិទិត្តេយ្យ តេជោធាតុំ ក-
រេយ្យតិ ។ ឃំ កន្តេ ។ ឃំមេវ ខោ ភិក្ខុវេ
យស្ស កស្សចិ កាយតតា សតិ អភារិតា អព-
ហុលីកតា លកតិ តស្ស មារោ ខុំនារំ លកតិ
តស្ស មារោ អារម្មណំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរបណ្ណសកៈ

គួរនឹងបាននូវចរន្ទះលើគំនរដ៏ជ្រាយដែរឬ ។ ពួកភិក្ខុក្រាបបង្គំទូលថា
ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាយគភាសតិ ដែលភិក្ខុ
ណាមួយ មិនបានចំរើន មិនបានធ្វើឲ្យរឿយ ។ ហើយ មារវៃគង់បាននូវ
ចរន្ទះរបស់ភិក្ខុនោះ មារវៃគង់បានអារម្មណ៍របស់ភិក្ខុនោះ ដូច្នោះឯង ។

(៣០៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាឈើស្លូតក្រៀម ។

វេលានោះ មានបុរសមកនាំយកឈើព័ន្ធក្នុងលើដោយគិតថា អាត្មា
អញនឹងញ៉ាំងភ្លើងឲ្យកើតឡើង អាត្មាអញនឹងធ្វើគេជាធាតុ (ឲ្យកើត
ឡើង) ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយសំគាល់សេចក្តីនោះ
ដូចម្តេច បុរសនោះនាំយកឈើព័ន្ធក្នុងលើ មកត្រួតនឹងឈើស្លូតក្រៀម
ឯណោះ ឲ្យកើតជាភ្លើងឡើង ធ្វើឲ្យទៅជាគេដោធាតុ បានដែរឬ ។
ពួកភិក្ខុក្រាបបង្គំទូលថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ធ្វើបាន ។ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ រឿងនេះមានទម្រង់ដូច កាយគភាសតិ ដែលភិក្ខុ
ណាមួយ មិនបានចំរើន មិនបានធ្វើឲ្យរឿយ ។ ហើយ មារវៃគង់បាននូវ
ចរន្ទះ របស់ភិក្ខុនោះ មារវៃគង់បាននូវអារម្មណ៍របស់ភិក្ខុនោះ ។

អនុបទវន្តស្ស កាយធាតុសត្តេ មារាពារណោ

(៣១០) សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ ឧទកមណិកោ
 វិត្តោ តុច្ឆោ អាធាវេ ថេវិកោ^(១) ។ អថ បុរិសោ
 អាតច្ឆេយ្យ ឧទកតារំ អាធាយ ។ តំ កី មញ្ញថ
 ភិក្ខុវេ អថ នុ សោ បុរិសោ លកេថ ឧទកស្ស
 ដិក្ខេបនន្តំ ។ ឃី កន្តេ ។ ឃីមេវ ខោ ភិក្ខុវេ យស្ស
 កស្សថិ កាយធាតុ សតិ អភារិតា អពហុរិកតា
 លកតិ តស្ស មារេ ឪតារំ លកតិ តស្ស មារេ
 អារម្មណំ ។

(៣១១) យស្ស កស្សថិ ភិក្ខុវេ កាយធាតុ សតិ
 ភារិតា ពហុបិកតា ន តស្ស លកតិ មារេ ឪតារំ ន
 តស្ស លកតិ មារេ អារម្មណំ ។ សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ
 បុរិសោ លហុកំ សុត្តតុឡំ សព្វសារមយេ អត្តឡដ-
 លកេ បត្តិមេយ្យ ។ តំ កី មញ្ញថ ភិក្ខុវេ អថ នុ
 តំ^(២) លហុកំ សុត្តតុឡំ សព្វសារមយេ អត្តឡដលកេ
 លកេថ ឪតារន្តំ ។ ខោ ហេតំ កន្តេ ។ ឃីមេវ
 ខោ ភិក្ខុវេ យស្ស កស្សថិ កាយធាតុ សតិ

១ ទ. បិកោ ។ ២ អថ នុ សោ បុរិសោ តន្តិប្បត្តំ ។

អនុបទវន្ត កាយគភាសតិសូត្រ មារមិនបាននូវចន្លោះ

[៣១០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាក្រុមទឹកស្អាតឆេងទេ ដែល
 គេដាក់លើជើងសម្រាប់រង ។ វេលានោះមានបុរសទៅនាំយកទឹកមក
 ចាក់ (ក្នុងក្រុមនោះ) ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយសំគាល់
 សេចក្តីនោះដូចម្តេច បុរសនោះគួរនឹងចាក់ទឹក (ក្នុងក្រុមនោះ) បាន
 ដែរឬ ។ ពួកភិក្ខុក្រាបបង្គំទូលថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ កាយគភាសតិដែលភិក្ខុណាមួយ មិនបានចម្រើន មិនបាន
 ធ្វើឲ្យរឿយ ។ ហើយ មារវែកនឹងបាននូវចន្លោះរបស់ភិក្ខុនោះ មារវែក
 បាននូវការម្ស្នាក់របស់ភិក្ខុនោះ ក៏យ៉ាងដូច្នោះឯង ។

[៣១១] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាយគភាសតិដែលភិក្ខុណាមួយ
 បានចំរើន បានធ្វើឲ្យរឿយ ។ ហើយ មារមិនបាននូវចន្លោះរបស់ភិក្ខុ
 នោះ មារមិនបាននូវការម្ស្នាក់របស់ភិក្ខុនោះឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង
 ឡាយ ដូចជាបុរសដាក់ដុំអម្បោះដ៏ស្រាលទៅលើសន្លឹកត្បាញ ដែលធ្វើ
 ពីឈើខ្លឹមសុទ្ធ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយសំគាល់សេចក្តី
 នោះដូចម្តេច ដុំអម្បោះដ៏ស្រាលនោះ គួរនឹងបាននូវចន្លោះលើសន្លឹកត្បាញ
 ដែលធ្វើពីឈើខ្លឹមសុទ្ធដែរឬ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបបង្គំទូលថា មិនបាន
 ទេ ព្រះអង្គ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាយគភាសតិដែលភិក្ខុណាមួយ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបបទ្គណសកំ

ភារីតា ពហុលីកតា ន តស្ស លភតិ មារោ
ឌីតារំ ន តស្ស លភតិ មារោ អារម្មណំ ។

(៣០២) សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ អលុំ កង្ខំ ស-
សេដ្ឋិ^(១) ។ អថ បុរិសោ អាតច្ឆេយ្យ ឧត្តរាណី
អាណាយ អភ្នំ អភិជិត្តេស្សមិ តេជោជានុំ ក-
រិស្សមិតំ ។ តំ កី មញ្ញេ ភិក្ខុវេ អថ នុ សោ
បុរិសោ អមំ អលុំ កង្ខំ សសេដ្ឋិ ឧត្តរាណី អា-
ណាយ អភិមត្តោ អភ្នំ អភិជិត្តេយ្យ តេជោជានុំ
កេរយ្យតិ ។ ហេ ហេតំ កន្ថេ ។ ឯវមេវ ខោ
ភិក្ខុវេ យស្ស កស្សចិ កាយតតា សតិ ភារីតា
ពហុលីកតា ន តស្ស លភតិ មារោ ឌីតារំ ន
តស្ស លភតិ មារោ អារម្មណំ ។

(៣០៣) សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ ឧទកមណីកោ
បូរោ ឧទកស្ស សមតិភិកោ កាកមេយ្យោ
អាធារេ វេបិតោ ។ អថ បុរិសោ អាតច្ឆេយ្យ
ឧទកភារំ អាណាយ ។ តំ កី មញ្ញេ ភិក្ខុវេ

១ ឧ. ម. សសេដ្ឋិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបទសុត្តន្តបិដក

បានចម្រើន បានធ្វើឲ្យរឿយៗ ហើយ មានមិនបាននូវចន្លោះរបស់ភិក្ខុ
នោះ មានមិនបាននូវការម្នាក់របស់ភិក្ខុនោះ ក៏យ៉ាងនោះឯង ។

(៣១២) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាឈើស្រស់ដែលប្រកបដោយ
ជ័រ ។ វេលានោះមានបុរសទៅយកឈើពិន្ទុភ្នំភ្នំខាងលើមកដោយ
គិតថា អាត្មាអញនឹងញ៉ាំងភ្នំភ្នំភ្នំភ្នំ អាត្មាអញនឹងធ្វើតេជោធាតុ
(ឲ្យភ្នំភ្នំភ្នំ) ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ សំគាល់នូវ
ហេតុនោះដូចម្តេច បុរសនោះនាំយកឈើពិន្ទុភ្នំភ្នំខាងលើមកពួកនឹង
ឈើស្រស់ ដែលប្រកបដោយជ័រឯណោះ គួរឲ្យកើតជាភ្នំ គួរឲ្យ
ទៅជាតេជោធាតុបានដែរឬ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបបង្គំទូលថា មិនបាន
ទេ ព្រះអង្គ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាយគតាសតិដែលភិក្ខុណាមួយ
បានចម្រើន បានធ្វើឲ្យរឿយៗ ហើយ មានមិនបាននូវចន្លោះរបស់ភិក្ខុនោះ
មានមិនបាននូវការម្នាក់ របស់ភិក្ខុនោះឡើយ ក៏យ៉ាងដូច្នោះឯង ។

(៣១៣) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាអ្នកម្នាក់ដ៏ពេញដោយទឹក
ស្មើគ្រឹមកណ្តាប់មាត់ ល្មមក្រែងទឹកបាន ដែលគេដាក់លើជើងសម្រាប់
រង ។ ប្រសិនបើមានបុរសទៅជងទឹកយកមកចាក់ថែម (ក្នុងក្រុមនោះ
ទៀត) ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គឺអ្នកទាំងឡាយសំគាល់នូវហេតុនោះ

អនុបទវន្តស្ស កាយគតាសតិសុត្តេ អភិញ្ញាសច្ចិកិរិយា

អបិ នុ សោ បុរិសោ លកេមិ ឧទកស្ស ជិត្តេបនន្តិ ។
នោ ហេតំ កន្តេ ។ ឃីមេវ ខោ ភិក្ខុវេ យស្ស
កស្សចិ កាយគតា សតិ ភារិតា ពហុលីកតា ន
តស្ស លកតិ មារោ ឌីតារំ ន តស្ស លកតិ
មារោ អារម្មណំ ។

(៣០៤) យស្ស កស្សចិ ភិក្ខុវេ កាយគ-
តា សតិ ភារិតា ពហុលីកតា សោ យស្ស
យស្ស អភិញ្ញាសច្ចិកិរិយាយស្ស ធម្មស្ស ចិត្តំ
អភិជំន្នាមេតិ អភិញ្ញាសច្ចិកិរិយាយ ត្រ្យត ត្រ្យតវ
សត្តំព្យតំ បាបុណាតិ សតិ សតិអាយតនេ ។
សេយ្យបិបិ ភិក្ខុវេ ឧទកមណីកោ បូរោ ឧទ-
កស្ស សមតិត្តិកោ កាកមេយ្យោ អាជារេ បិបិតោ
តមេនំ ពលវំ បុរិសោ យតោ យតោ អាបដ្ឋេយ្យ
អាតច្ឆេយ្យ ឧទកន្តិ ។ ឃី កន្តេ ។ ឃីមេវ ខោ
ភិក្ខុវេ យស្ស កស្សចិ កាយគតា សតិ ភារិតា
ពហុលីកតា សោ យស្ស យស្ស អភិញ្ញា-
សច្ចិកិរិយាយស្ស ធម្មស្ស ចិត្តំ អភិជំន្នាមេតិ

អនុបទវន្ត កាយគតាសតិសូត្រ កាធ្វើឲ្យដាក់ច្បាស់ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ក្រៃលែង

ដូចម្តេច បុរសនោះ គួរនឹងចាក់ទឹកថែម (ទៅក្នុងកមនោះទៀត)
បានដែរឬ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបបង្គំទូលថា មិនបានទេ ព្រះអង្គ ។
ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាយគតាសតិដែលភិក្ខុណាមួយបានចំរើន បាន
ធ្វើឲ្យរឿយ ។ ហើយ មានមិនបាននូវចន្លោះរបស់ភិក្ខុនោះ មានមិនបាន
នូវការម្នាក់របស់ភិក្ខុនោះឡើយ យ៉ាងដូច្នោះឯង ។

(៣១៤) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាយគតាសតិដែលភិក្ខុណាមួយ
បានចម្រើន បានធ្វើឲ្យរឿយ ។ ហើយ ភិក្ខុនោះ ក៏បង្កើនចិត្តទៅដើម្បី
ធ្វើឲ្យដាក់ច្បាស់ដោយបញ្ញាដ៏ក្រៃលែង ចំពោះធម៌ណា ។ ដែលគួរធ្វើ
ឲ្យដាក់ច្បាស់ដោយបញ្ញាដ៏ក្រៃលែង កាលបើហេតុនៃសតិមានហើយ
ចិត្តក៏បានដល់នូវការដាក់ច្បាស់ក្នុងធម៌នោះ ។ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
ដូចជាកម្មទឹកដ៏ពេញដោយទឹក ស្មើកណ្តាប់មាត់ ល្មមកែកទន់ដឹកបាន
ដែលគេដាក់លើជើងសម្រាប់រង ។ ប្រសិនបើមានបុរសមានកំលាំង
មកប៉ះពាល់ត្រូវកម្មទឹកនោះ (ឲ្យផ្សៀងទៅ) ខាងណា ។ ទឹកក៏ហូរ
មកខាងនោះ ។ ដែរឬ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបបង្គំទូលថា ព្រះករុណា
ព្រះអង្គ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាយគតាសតិដែលភិក្ខុណាមួយបាន
ចំរើន បានធ្វើឲ្យរឿយ ។ ហើយ ភិក្ខុនោះក៏បង្កើនចិត្តទៅ ដើម្បី
ធ្វើឲ្យដាក់ច្បាស់ដោយបញ្ញាដ៏ក្រៃលែង ចំពោះធម៌ណា ។ ដែលគួរ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបបណ្ណសកំ

អភិញ្ញាសច្ឆិកិរិយាយ ត្រួត ត្រៀតវ សត្តិព្យតំ ទាប្ប-
ណាតិ សតិ សតិអាយតនេ ។

[៣១៥] សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ សមេ ភូមិភាគេ
ចតុរស្ស្ន^(១) ទោក្ខរណិ អាឡិពទ្ធា បូរា ឧទកស្ស
សមតិវត្តកា កាកបេយ្យា ។ តមេនំ ពលវា បុរិ-
សោ យតោ យតោ អាឡិបច្ឆេយ្យ^(២) អាតច្ឆេយ្យ
ឧទកន្តិ ។ ឃំ កន្តិ ។ ឃំមេវ ទោ ភិក្ខុវេ យស្ស
កស្សចិ កាយតតា សតិ ភារីតា ពហុលកតា សោ
យស្ស យស្ស អភិញ្ញាសច្ឆិករណីយស្ស ធម្មស្ស
ចិត្តំ អភិទិដ្ឋាមេតិ អភិញ្ញាសច្ឆិកិរិយាយ ត្រួត
ត្រៀតវ សត្តិព្យតំ ទាប្បណាតិ សតិ សតិអាយ-
តនេ ។

[៣១៦] សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ សុភូមិយំ ចា-
តុម្ពហាបថេ អាជញ្ញារថោ យតោ អស្ស បិតោ

១ ម. ចតុរិសា ។ ២ ឧ. មុញ្ចយ្យ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរបណ្ណសកៈ

ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ដោយបញ្ញាដ៏ក្រៃលែង កាលបើហេតុនៃសតិមាន
ហើយ ចិត្តក៏បានដល់នូវភាវៈជាក់ច្បាស់ ក្នុងធម៌នោះ ។ ដូច្នោះឯង ។

[៣១៥] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចស្រះបោករណី ៤ ជ្រុង ។
មានភ្នំជាប់ក្នុងផ្នែកដីកស្មើ ពេញដោយទឹកស្មើត្រឹមមាត់ ល្មមក្អក
ទនជីកបាន ។ បុរសអ្នកមានកំឡាំង គប្បីទំលាយភ្នំស្រះបោករណី
នោះ អំពីខាងណា ។ ទឹកក៏ហូរមកខាងនោះ ។ ដែរឬ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយ
ក្រាបទូលថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាយគតាសតិ
ដែលភិក្ខុណាមួយបានចម្រើន បានធ្វើឲ្យរឿយ ។ ហើយ ភិក្ខុនោះ
ក៏បង្គោនចិត្តទៅ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ដោយបញ្ញាដ៏ក្រៃលែង ចំពោះ
ធម៌ណា ។ ដែលគួរធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ដោយបញ្ញាដ៏ក្រៃលែង កាលបើ
ហេតុនៃសតិមានហើយ ចិត្តក៏បានដល់នូវភាវៈជាក់ច្បាស់ ក្នុងធម៌
នោះ ។ ដូច្នោះឯង ។

[៣១៦] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាវិសេសៈអាជានេយ្យ
ដែលសារថីទឹមហើយ ចកទុកនាផ្លូវធូលីបកជា ៤ លើផ្នែកដីកស្មើល្មម

អនុបទវគ្គស្ស កាយគតសតិសុត្តេ ទសានិសំសប្បនិក្ខេត

ឧកត្តវបដោណោ^(១) ។ តមេនំ ទក្ខោ យោក្កាចរិយោ
 អស្សនម្មសារថិ អភិក្កហិត្តា វាមេន ហត្ថេន រស្មិ-
 យោ តហេត្តា ទត្តិណោន ហត្ថេន បដោនំ តហេ-
 ត្តា យទិច្ឆកំ យទិច្ឆកំ សារយ្យ ឯវមេវ ខោ
 ភិក្កវេ យស្ស កស្សថិ កាយគតា សតិ ភាវិតា
 ពហុលីកតា សោ យស្ស យស្ស អភិញ្ញាសច្ឆិក-
 រណីយស្ស ធម្មស្ស ចិត្តំ អភិទិដ្ឋាមេតិ អភិញ្ញា-
 សច្ឆិកិរិយាយ ត្រេត ត្រេតវ សត្តិព្យតំ ចាបុណាតិ
 សតិ សតិអាយតនេ ។

[៣០៧] កាយគតាយ ភិក្កវេ សតិយា អា-
 សេវិតាយ ភាវិតាយ ពហុលីកតាយ យាដិកតាយ
 វត្តកតាយ អនុដ្ឋិតាយ បរិចិតាយ សុសមារទ្ធាយ
 វមេ^(២) ទសានិសំសា ចាដិកត្តិ^(៣) អរតិវតិសយោ
 ហោតិ ន ច តំ អរតិ សហតិ ឧប្បន្នំ អរតិ
 អភិក្កុយ្យ^(៤) វិហរតិ ។ ភយតេវវសយោ ហោតិ

១ ខ. ម. ទធសបដោនោ ។ ២ ម. ធិមេតំ ឆ ទស្សតំ ។ ៣ ខ. ឯត្តន្តវេ កតមេ ទសាតិ
 ទិស្សតំ ។ ៤ ខ. អភិក្កុយ្យុតិ អមេណ្ឌតំ ទិស្សតិ ។

អនុបទវត្ថុ កាយធាតុសតិសូត្រ ការធាននូវអានិសង្ស ១០ ជាប្រាកដ

មានដទៃញាក្នុងវេទនាទាំងពីរ ។ អ្នកទើមរទេះដែលជាសារបីចេះបង្ហាត់សេះ
 ជាអ្នកឈ្លាស ឡើងដំរេចនោះហើយ កាន់ខ្សែដោយដៃឆ្វេង កាន់
 ដទៃញាដោយដៃស្តាំ បរទៅកាន់ទីដែលខ្លួនប្រាថ្នាហើយ ។ ដូចម្តេចមិញ
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាយគភ៌សតិដែលភិក្ខុណាមួយបានចំរើន បានធ្វើ
 ឲ្យរឿយ ។ ហើយ ភិក្ខុនោះ ក៏បង្កើនចិត្តទៅ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់
 ដោយបញ្ញាដ៏ក្រៃលែង ចំពោះធម៌ណា ។ ដែលគួរធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់
 ដោយបញ្ញាដ៏ក្រៃលែង កាលបើហេតុនៃសតិមានហើយ ចិត្តក៏បាន
 ដល់នូវការជាក់ច្បាស់ ក្នុងធម៌នោះ ។ ដូច្នោះឯង ។

(៣១៧) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើកាយគភ៌សតិដែលភិក្ខុ
 បានធ្វើឲ្យថ្មីក បានចំរើន បានធ្វើឲ្យរឿយ ។ បានធ្វើឲ្យដូចជាយាន បាន
 គំកល់ បានប្រព្រឹត្តឲ្យរឿយ ។ បានសន្សំ ប្រារព្ធឈ្នូ ផ្គងផ្គងឈ្នូហើយ
 តែងបាននូវអានិសង្ស១០ ប្រការនេះ ជាប្រាកដ គឺភិក្ខុនោះគ្របសង្កត់
 សេចក្តីត្រេកអរ ដោយសេចក្តីមិនត្រេកអរបាន ទាំងសេចក្តីមិនត្រេកអរក៏
 មិនគ្របសង្កត់ភិក្ខុនោះឡើយ ភិក្ខុនោះតែងគ្របសង្កត់សេចក្តីមិនត្រេកអរ
 ដែលកើតហើយ ១ ។ ជាអ្នកគ្របសង្កត់នូវភ័យនិងសេចក្តីខ្លាចបាន

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបបណ្ណសកំ

ន ច តំ ភយកេរំ សហតិ ឧប្បន្នំ ភយកេរំ
អភិកុយ្យ វិហរតិ ។ ខមោ ហោតិ សីតស្ស ឧត្តាស្ស
និយម្ហាយ បិចាសាយ ឧសមកសវតាតបសិរិស-
បសម្មស្សនំ ទុក្ខានំ ទុក្ខតានំ វចនបថានំ
ឧប្បន្នានំ សារីកានំ វេទនានំ ទុក្ខានំ តិប្បនំ^(១)
កដ្ឋកានំ អសាតានំ អមនាទានំ ចាលាហរានំ
អនិវាសិកជាតិកោ ហោតិ ។ ចត្ថន្នំ ឈានានំ
អភិចេតសិកានំ និដ្ឋធម្មសុខវិហារានំ និកាមលាភិ
ហោតិ អភិច្ចលាភិ ហោតិ អភិសិរលាភិ ហោតិ ។
សោ អនេកេវិហិតំ វិនិច្ឆិយំ បច្ចុនុកោតិ ឯកោបិ ហុត្វា
ពហុជា ហោតិ ពហុជាបិ ហុត្វា ឯកោ ហោតិ
អារិការិ ។ បេ ។ យាវ ព្រហ្មលោកាបិ កាយេន
សំវត្តេតិ ។ និព្វិទាយ សោតជាតុយា វិសុទ្ធាយ
អភិក្កន្ធមានុសិកាយេ ឧកោ សន្នេ សុណាតិ និព្វេ ច

១ ឧ. ពិញ្ញាណំ ។ ម. ពិញ្ញាណំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបេសទស្ថានៈ

ឯភ័យនិងសេចក្តីខ្លាច គ្របសង្កត់ភិក្ខុនោះពុំបានឡើយ ភិក្ខុនោះតែងគ្រប
សង្កត់នូវភ័យនិងសេចក្តីខ្លាច ដែលកើតហើយ ១ ។ ជាអ្នកអត់ធ្មត់ចំពោះ
គ្រជាក់ កំដៅ សេចក្តីឃ្នាន ស្រែក ចំពោះសម្តីសូរនៃរោម មូស ខ្យល់
កំដៅថ្ងៃ និងពស់ក្អួច ពស់ធំទាំងឡាយ ជាអ្នកអត់ធ្មត់ចំពោះគន្លងពាក្យ
ដែលគេពោលអាក្រក់ ដែលមកអាក្រក់ ចំពោះទុក្ខវេទនាទាំងឡាយ
ដែលកើតហើយដែលមានក្នុងសរីរៈ ជាវេទនាដ៏ខ្លាំងក្លាក្រហល់ក្រហាយ
មិនជាទីត្រេកអរ មិនជាទីពេញចិត្ត ដែលអាចនាំជីវិតចេញបាន ១ ។

ភិក្ខុនោះ បានដូចសេចក្តីប្រាថ្នា បានមិនលំបាក បានមិនខុសវេលា
នូវឈានទាំង ៤ ដែលប្រកបដោយចិត្តដ៏ទុក្ខម ហើយនៅជាសុខក្នុង
បច្ចុប្បន្ន ១ ។ ភិក្ខុនោះ តែងបាននូវការភាក់តែង សំដែងច្រឡំបាន
ច្រើនប្រការ គឺកាយតែមួយ ធ្វើឲ្យទៅជាកាយច្រើនក៏បាន ឬកាយ
ច្រើន ធ្វើឲ្យត្រឡប់ទៅជាកាយតែមួយក៏បាន នៅក្នុងទឹកបាំង ដើរ
ទៅក្នុងទីវាលក៏បាន ។ បេ។ ញ៉ាំងអំណាចកាយឲ្យផ្សព្វផ្សាយរហូតដល់
ព្រហ្មលោកក៏បាន ១ ។ ភិក្ខុនោះ មានគ្រចៀកទិព្វដ៏បរិសុទ្ធ កន្លង
ហួសគ្រចៀកមនុស្សធម្មតា រវៃមង្គលសំឡេងពីរប្រការ គឺសំឡេងទិព្វ

អនុបទវច្ឆស្ស កាយពកាសតិសុត្តេ ទសានិសំសយនិកង្កតា

មាណុសេ ច យេ ទ្វិវេ សន្តិកេ ។ បរសន្តានំ
 បរមុត្តនាមំ ចេតសោ ចេតោ បរិច្ច បជាធាតិ
 សរាគំ វា ចិត្តំ សរាគំ ចិត្តនំ បជាធាតិ វីតរាគំ
 វា ចិត្តំ ។ បេ ។ សនោសំ វា ចិត្តំ... វីត-
 នោសំ វា ចិត្តំ... សមោហំ វា ចិត្តំ... វីតមោហំ
 វា ចិត្តំ... សម្មិត្តំ វា ចិត្តំ... វីតម្មិត្តំ វា ចិត្តំ... ម-
 ហាត្តតំ វា ចិត្តំ... អមហាត្តតំ វា ចិត្តំ... សឧត្តរំ វា
 ចិត្តំ... អនុត្តរំ វា ចិត្តំ... សមាហិតំ វា ចិត្តំ...
 អសមាហិតំ វា ចិត្តំ... វិមត្តំ វា ចិត្តំ... អវិមត្តំ វា
 ចិត្តំ អវិមត្តំ ចិត្តនំ បជាធាតិ ។ សោ^(១) អនេក-
 វិហិតំ បុព្វេនិវាសំ អនុស្សាវតិ សេយ្យដីនំ ឯកម្ម្យ
 ជាតិ ទ្រេបិ ជាតិយោ ។ បេ ។ ឥតិ សាការិ
 សឧទ្ទេសំ អនេកវិហិតំ បុព្វេនិវាសំ អនុស្សាវតិ ។
 ទិព្វេន ចក្កុយា វិសុទ្ធលោ អតិក្កន្តមាណុស-
 កេន សត្តេ បស្សតិ ចវមារេន ឧបបជ្ជមារេន

១. សោតិ ទ វិស្សតិ ។

អនុបទវច្ឆ កាយធាតុសត្យត្រ ការធានអាណិសង្ស ១០ ជាប្រាណជ

នឹងសំឡេងមនុស្ស ឆ្ងាយក៏បាន ជិតក៏បាន ១ ។ ភិក្ខុនោះ អាចកំណត់
ដឹងចិត្តរបស់សត្វដទៃ បុគ្គលដទៃ ដោយចិត្តរបស់ខ្លួនបាន គឺចិត្តរបស់
សត្វដទៃដែលប្រកបដោយរាគៈក្តី ក៏ដឹងថា ចិត្តប្រកបដោយរាគៈ ចិត្ត
របស់សត្វដទៃដែលប្រាសចាករាគៈក្តី ។ បេ ។ ចិត្តដែលប្រកបដោយ
ពោសៈក្តី ... ចិត្តដែលប្រាសចាកពោសៈក្តី ... ចិត្តដែលប្រកបដោយ
មោហៈក្តី ចិត្តដែលប្រាសចាកមោហៈក្តី ... ចិត្តដែលមូល អារម្មណ៍ក្តី...
ចិត្តដែលរាយមាយក្តី... ចិត្តដែលជាមហគ្គតៈគឺជាវុប្បាវចរនិងអវុប្បាវចរក្តី...
ចិត្តដែលមិនមែនជាមហគ្គតៈក្តី... ចិត្តដែលជាសឡត្តៈគឺជាលោកិយៈក្តី...
ចិត្តដែលជាអនុត្តៈគឺជាលោកុត្តៈក្តី... ចិត្តដែលតាំងនៅល្អដោយសមា-
ធិក្តី... ចិត្តដែលមិនតាំងនៅល្អដោយសមាធិក្តី... ចិត្តដែលរួចចាក-
កិលេសាសវៈក្តី... ចិត្តដែលមិនទាន់រួច ចាកកិលេសាសវៈក្តី ក៏ដឹង
ច្បាស់ថា ជាចិត្តមិនបានរួចចាកកិលេសាសវៈ ១ ។ ភិក្ខុនោះ រលឹក
ឃើញនូវបុព្វនិវាស គឺលំដាប់ខ្លួនដែលអាស្រ័យនៅក្នុងកាលមុន ជា
ច្រើនជាតិ គឺរលឹកឃើញ ១ជាតិ ២ជាតិ ។ បេ ។ ព្រមទាំងអាការ
គឺរូបនិងអាការជាដើម ព្រមទាំងទេស គឺឈ្មោះនិងគោត្រកូល
ដោយប្រការដូច្នោះ ១ ។ ភិក្ខុនោះ មានចក្ខុទិព្វ ដ៏ហិសុទ្ធកន្ធនហួស
ចក្ខុរបស់មនុស្សធម្មតា បានឃើញនូវពួកសត្វ ដែលច្បាតនឹងកើតឡើង

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបបណ្ណសកំ

ហ្នែនេ បណ្ឌិតេ សុវណ្ណោ ទិព្វណ្ណោ សុគតេ ទិក្ខតេ
 ។ បេ ។ យថាកម្មបតេ សត្តេ បដាបាតិ ។
 អាសវានំ ខយា អនាសវំ ចេតោវម្មត្តំ បញ្ញាវម្មត្តំ
 ទិដ្ឋវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧប្បសម្មវដ្ឋ
 វិហារត្តិ^(១) ។ កាយគតាយ ភិក្ខុវេ សតិយា
 អសេវិតាយ ការិតាយ ពហុលីកតាយ យាដិកតាយ
 វត្តកតាយ អនុដ្ឋិតាយ បរិចិតាយ សុសមារម្មាយ
 វេមេ ទសានិសំសា នាដិកម្ពាតិ ។ វេទមវោច
 ភគវា អត្តមនា តេ ភិក្ខុ ភគវតោ ភាសិតំ
 អភិនទន្តិ ។

កាយធាតុសុត្តំ ទមំ ទិដ្ឋិកំ ។

១. ពិដ្ឋិលោក ទត្ថិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបេយណ្ណសក្ក:

ជាសត្វដោកពាបខ្លះ ខ្ពង់ខ្ពស់ខ្លះ មានរូបល្អខ្លះ មានរូបអាក្រក់ខ្លះ មាន
 គតិល្អខ្លះ មានគតិអាក្រក់ខ្លះ ។ បេ ។ បានជឿនូវពួកសត្វ ដែល
 ប្រព្រឹត្តទៅតាមកម្ម របស់ខ្លួន ដោយប្រការដូច្នោះ ១ ។ ភិក្ខុនោះ
 រមែងធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ សម្រេច ដោយបញ្ញាដ៏ទុក្ខម ដោយខ្លួនឯង
 ក្នុងបច្ចុប្បន្ន នូវចេតោវិមុត្តិ និងបញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានសាសវៈ
 ហើយសម្រេចសម្រាន្តទៅ ដោយវិយាបថទាំងបួន ១ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ កាលបើកាយគកាសតិដែលភិក្ខុបានធ្វើឲ្យថ្លឹក បានចំរើន
 បានធ្វើឲ្យរឿយៗ បានធ្វើឲ្យដូចជាយាន បានភក់ល់ បានប្រព្រឹត្តរឿយៗ
 បានប្រារព្ធល្អ ផ្គត់ផ្គង់ល្អហើយ តែងបាននូវកានិសង្សទាំង ១០
 ប្រការនេះឯង ជាប្រាកដ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ បានត្រាស់សូត្រ
 នេះចប់ហើយ ភិក្ខុទាំងអម្បាលនោះ ក៏មានសេចក្តីពេញចិត្ត ត្រេកអរ
 ហើយ ចំពោះភាសិតព្រះមានព្រះភាគ ។

ទស្សន៍ សង្ខារបបតិសុត្តិ

(៣០៨) ឃ្រូត្ត សុត្តំ ។ ឃតំ សមយំ កតវា

សាវត្ថុយំ វិហារតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អាណ-

មេ ។ ត្រួត ខោ កតវា ភិក្ខុ អាមន្តេសិ ភិក្ខុវោតិ ។

កនន្តេតិ តេ ភិក្ខុ កតវតោ បច្ចុស្ស្សសុំ ។ កតវា

ឃតនិវោច សង្ខារបបតិ វោ ភិក្ខុវេ ទេសិស្សាមិ តំ

សុណាថ សាធុកំ មនសិកវោថ ភាសិស្សាមិ តិ ។

ឃរំ កន្តេតិ ខោ តេ ភិក្ខុ កតវតោ បច្ចុស្ស្សសុំ ។

(៣០៩) កតវា ឃតនិវោច ឥន ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ

សម្ពាយ សមម្ពាតតោ ហោតិ សីលេន សមម្ពាត-

តោ ហោតិ សុតេន សមម្ពាតតោ ហោតិ ហិកេន

សមម្ពាតតោ ហោតិ បញ្ញាយ សមម្ពាតតោ

ហោតិ ។ តស្ស ឃរំ ហោតិ អហោ វតាហំ

សង្ខារបុគ្គលសូត្រ ទី ១០

(៣១៨) ខ្ញុំបានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាន
ព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ទៀបក្រុង
សាវត្ថី ។ គ្រានោះឯង ព្រះមានព្រះភាគគ្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយថា
ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុទាំងនោះទទួលព្រះពុទ្ធដីកាព្រះមានព្រះភាគថា
ព្រះករុណា ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ។ ព្រះមានព្រះភាគ បានគ្រាស់ព្រះពុទ្ធដីកា
នេះថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គឺជាគតនឹងសំដែងនូវសង្ខារបុគ្គល គឺ
និយាយអំពីហេតុកើតឡើងនៃសង្ខារ ប្រាប់អ្នកទាំងឡាយ អ្នកទាំង
ឡាយចូរស្តាប់ធម៌នោះ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តឲ្យប្រពៃចុះ គឺជាគតនឹងសំដែង
(ឲ្យស្តាប់) ។ ភិក្ខុទាំងនោះទទួលស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីកា នៃព្រះមានព្រះ
ភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។

(៣១៩) ព្រះមានព្រះភាគបានគ្រាស់ព្រះសូត្រនេះថា ម្ចាស់
ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងធម្មនិយមនេះ ជាអ្នកប្រកបដោយសព្ទ ប្រកប
ដោយសីលៈ ប្រកបដោយសុតៈ ប្រកបដោយចាតៈ ប្រកបដោយ
បញ្ញា ។ ភិក្ខុនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ឧប្បា⁺ ភាគ្នាអញ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបវប្បសាសកំ

កាយស្ស កោណា បរម្មរណា ខត្តិយមហាសាលានំ
 វា^(១) សហព្យតំ ឧបបន្លើយ្យន្តិ ។ សោ តំ ចិត្តំ
 បទហតិ^(២) តំ ចិត្តំ អធិដ្ឋាតិ តំ ចិត្តំ កាវេតិ ។
 តស្ស តេ សង្ខារា ច វិហារា^(៣) ច ឃំ កាវិតា
 ឃំ^(៤) ពហុលីកតា ត្រុតបបត្តិយា សំវត្តន្តិ ។
 អយំ ភិក្ខុវេ មក្កោ អយំ បដិបទា ត្រុតបបត្តិយា
 សំវត្តតិ ។

[៣២០] បុន ចបំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សន្នាយ
 សម្មាគតោ ហោតិ សីលេន សម្មាគតោ ហោតិ
 សុតេន សម្មាគតោ ហោតិ ចារុតេន សម្មាគតោ
 ហោតិ បញ្ញាយ សម្មាគតោ ហោតិ ។ តស្ស ឃំ
 ហោតិ អហោ វតាហំ កាយស្ស កោណា បរម្មរណា
 រុត្តាប្បណមហាសាលានំ វា តហបតិមហាសាលានំ
 វា សហព្យតំ ឧបបន្លើយ្យន្តិ ។ សោ តំ ចិត្តំ
 បទហតិ តំ ចិត្តំ អធិដ្ឋាតិ តំ ចិត្តំ កាវេតិ ។
 តស្ស តេ សង្ខារា ច វិហារា ច ឃំ កាវិតា

១ ឧ. វិ សុត្តេ ន ទិស្សតិ។ ២ ឧ. ម. ទហតិ ។ ៣ ឧ. វិហារោ។ ៤ ឧ. ឯវត្តំ ន ទិស្សតិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបាសម្ពុទ្ធសកៈ

លុះដល់វេលាណឹងខន្ធ បន្ទាប់អំពីមរណៈទៅ សូមឲ្យទៅកើតជាមួយនឹងពួក
 ខត្តិយមហាសាល ។ ភិក្ខុនោះ គំកល់ចិត្តនោះ អធិដ្ឋានចិត្តនោះ
 ចំរើនចិត្តនោះទុក ។ ធម៌ទាំង៥ មានសព្វជាដើមនោះ ឈ្មោះថាសង្ការ
 ផង ឈ្មោះថាវិហារធម៌ផង ដែលភិក្ខុនោះចម្រើនហើយយ៉ាងនេះ ធ្វើឲ្យ
 រឿយ ។ ហើយយ៉ាងនេះ តែងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីកើតជាមួយនឹងខត្តិយ-
 មហាសាលនោះមែន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះផ្លូវ នេះបដិបត
 ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីកើតជាមួយនឹងខត្តិយមហាសាលនោះ ។

(៣២០) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុប្រកបដោយសព្វ
 ប្រកបដោយសីលៈ ប្រកបដោយសុតៈ ប្រកបដោយចាតៈ ប្រកបដោយ
 បញ្ញា ។ ភិក្ខុនោះ មានសេក្តីគ្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ឧហ្ម អាត្មាអញលុះ
 វេលាណឹងខន្ធ បន្ទាប់អំពីមរណៈទៅ សូមឲ្យទៅកើតជាមួយនឹងពួកព្រាហ្មណ៍
 មហាសាល... ឬគហបតីមហាសាល ។ ភិក្ខុនោះគំកល់ចិត្តនោះ អធិដ្ឋាន
 ចិត្តនោះ ចំរើនចិត្តនោះទុក ។ ធម៌ទាំង៥ មានសព្វជាដើមនោះ ឈ្មោះ
 ថាសង្ការផង ឈ្មោះថាវិហារធម៌ផង ដែលភិក្ខុនោះចំរើនហើយយ៉ាងនេះ

អនុបទវន្តស្ស សង្ខារបបត្តសុត្តេ គប្បបបតិកាវេ

ឃំ ពហុលីកតា ត្រ្យបបត្តិយា សំវត្តនំ ។ អយំ
ភិក្ខុវេ មត្តោ អយំ បដិបទា ត្រ្យបបត្តិយា សំវត្តនំ

(៣២០) បុន ចបរំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សទ្ធាយ
សមញ្ញតតោ ហោតិ សីលេន សមញ្ញតតោ ហោតិ

សុតេន សមញ្ញតតោ ហោតិ ចាតេន សមញ្ញតតោ
ហោតិ បញ្ញាយ សមញ្ញតតោ ហោតិ ។ តស្ស សុតំ

ហោតិ តាវត្តសា ទេវំ ។ ប ។ យាមា ទេវំ...
តុសិតា ទេវំ ... ទិម្ពានតិ ទេវំ ... បរទិម្ពតវសវត្តំ^(១)

ទេវំ ទីយាយុកា វណ្ណវត្តោ សុខពហុលាតិ ។
តស្ស ឃំ ហោតិ អហោ វតាហំ កាយស្ស

ភេទា បរម្មរណា បរទិម្ពតវសវត្តនំ ទេវំនំ សហព្យតំ
ឧបបជ្ជេយ្យនំ ។ សោ តំ ចិត្តំ បទហតិ តំ

ចិត្តំ អទិដ្ឋាតិ តំ ចិត្តំ កាវេតិ ។ តស្ស
តេ សង្ខារា ច វិហារា ច ឃំ ភាវិតា

១ ឧ. បរទិម្ពតវសវត្តិនោ ។

អនុបទវន្ត សង្ខារបបត្តិសូត្រ ភាពនៃពីរិយាពើតព្វ ៥ ព្រហ្មណោកនោះ ៗ

ធ្វើឲ្យរឿយ ។ ហើយយ៉ាងនេះ តែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីកើតជាមួយនឹង
ព្រាហ្មណមហាសាល ឬគហបតិមហាសាលនោះមែន ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ នេះផ្លូវ នេះបដិបទា ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីកើតជាមួយនឹង
ព្រាហ្មណមហាសាល ឬគហបតិមហាសាលនោះ ។

[៣២១] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុប្រកបដោយ
សទ្ធា ប្រកបដោយសីលៈ ប្រកបដោយសុភ័យៈ ប្រកបដោយចាតៈ
ប្រកបដោយបញ្ញា ។ ភិក្ខុនោះបានឮដំណឹងថា ពួកទេវតាជាន់តារាវត្តិន្យ
។ បេ ។ ពួកទេវតាជាន់យាមៈ... ពួកទេវតាជាន់តុសិត... ពួកទេវតា
ជាន់និម្មានវតី... ពួកទេវតាជាន់បរនិម្មិតវសវតី សុទ្ធតែមានអាយុវែង
មានសម្បុរល្អ ច្រើនដោយសេចក្តីសុខ ។ ភិក្ខុនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាង
នេះថា ឥហ្ម⁺ អាត្មាអញលុះវាលាងខន្ធ បន្ទាប់អំពីមរណៈទៅ សូមឲ្យ
ទៅកើតជាមួយនឹងពួកទេវតាជាន់បរនិម្មិតវសវតី ។ ភិក្ខុនោះភក់លំបាក
នោះ អធិដ្ឋានចិត្តនោះ ចំរើនចិត្តនោះទុក ។ ធម៌ទាំង៥នោះ ឈ្មោះ
ថាសង្ខារផង ឈ្មោះថាវិហារធម៌ផង ដែលភិក្ខុនោះចំរើនហើយយ៉ាងនេះ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ខបរវប្បណាសកំ

ឯវំ ពហុលីកតា ត្រៀមបបត្តិយា សំវត្តន្តំ ។ អយំ
ភិក្ខុវេ មត្តោ អយំ បដិបទា ត្រៀមបបត្តិយា
សំវត្តតិ ។

[៣២២] បុន ចបរំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សទ្ធាយ
សមម្ពាគតោ ហោតិ សីលេន សមម្ពាគតោ ហោតិ
សុត្រេន សមម្ពាគតោ ហោតិ ចារកេន សមម្ពាគតោ
ហោតិ បញ្ញាយ សមម្ពាគតោ ហោតិ ។ តស្ស
សុតំ ហោតិ សហស្សេ ព្រហ្មា ទិយាយុកោ
វណ្ណាវ សុខពហុលោតិ ។ សហស្សេ ភិក្ខុវេ
ព្រហ្មា សហស្សីលោកធាតុំ ជវិត្តា អធិមុច្ឆិត្តា
វិហារតិ ។ យេបិ តត្ថ សត្តា ឧប្បន្នា តេបិ ជវិត្តា
អធិមុច្ឆិត្តា វិហារតិ^(១) ។ សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ ចក្កមា
បុរិសោ ឯកំ អាមណ្ឌំ ហត្ថេ ករិត្តា បច្ចវេក្ខេយ្យ
ឯវំមេវ ទោ ភិក្ខុវេ សហស្សេ ព្រហ្មា សហស្សី-
លោកធាតុំ ជវិត្តា អធិមុច្ឆិត្តា វិហារតិ ។ យេបិ
តត្ថ សត្តា ឧប្បន្នា តេបិ ជវិត្តា អធិមុច្ឆិត្តា វិហារតិ ។

១ ម. វិហារំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបទស្ថានសព្វៈ

ធ្វើឲ្យរឿយៗ ហើយយ៉ាងនេះ តែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីកើតជាមួយនឹង
ទេវតា ជាប់បរនិម្មិតវសវត្តនោះមែន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះផ្លូវ
នេះបដិបទា ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីកើតជាមួយនឹងទេវតា ជាប់បរនិម្មិត-
វសវត្តនោះ ។

(៣២២) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុប្រកបដោយសព្វ
ប្រកបដោយសីលៈ ប្រកបដោយសុភ័ក្ត្រៈ ប្រកបដោយចាតៈ ប្រកបដោយ
បញ្ញា ។ ភិក្ខុនោះបានឮដំណឹងថា សហស្សព្រហ្មមានអាយុវែង មាន
សម្បុរល្អ ច្រើនដោយសេចក្តីសុខ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សហស្ស-
ព្រហ្ម តែងផ្សាយស្ម័គ្រដឹងស្គាល់លោកធាតុមួយពាន់បាន ។ ពួកសត្វ
ណា កើតក្នុងលោកធាតុមួយពាន់នោះ សហស្សព្រហ្ម ក៏ផ្សាយស្ម័-
គ្រដឹងស្គាល់ពួកសត្វនោះបាន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចបុរសមានចក្ខុ
យកផ្នែកនៃព្រៃមួយមកដាក់លើបាតដៃ ពិចារណាមើលបាន ដូចម្តេច
មិញ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សហស្សព្រហ្មក៏ផ្សាយស្ម័គ្រដឹងស្គាល់លោក-
ធាតុមួយពាន់បាន ដូច្នោះដែរ ។ ពួកសត្វណា កើតក្នុងលោកធាតុ
មួយពាន់នោះ សហស្សព្រហ្មក៏ផ្សាយស្ម័គ្រដឹងស្គាល់ពួកសត្វនោះបាន ។

អនុបទវច្ឆស្ស សង្ខារបឋកសុត្ត គត្របបតិកាវេ

តស្ស ឃំ ហោតិ អហោ វតាហំ កាយស្ស
 កេណ បរម្មណា សហស្សត្រៃហ្មោ សហព្យតំ ឱ-
 បបន្នេយ្យន្តំ ។ សោ តំ ចិត្តំ បទហតិ តំ ចិត្តំ
 អធិដ្ឋាតិ តំ ចិត្តំ កាវេតិ ។ តស្ស តេ សង្ខារ
 ច វិហារា ច ឃំ កាវេតា ឃំ ពហុវគ្គតា
 តត្របបតិយា សំវត្តន្តំ ។ អយំ ភិក្ខុវេ មត្តោ អយំ
 បដិបទា តត្របបតិយា សំវត្តតិ ។

[៣២៣] បុន ច បំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សង្ខាយ
 សមណ្ឌគតោ ហោតិ សីលេន សមណ្ឌគតោ ហោតិ
 សុត្រេន សមណ្ឌគតោ ហោតិ ចារុនេន សមណ្ឌគតោ
 ហោតិ បញ្ញាយ សមណ្ឌគតោ ហោតិ ។ តស្ស សុតំ
 ហោតិ ទ្វិសហស្សេ ត្រៃហ្មា ។ បេ ។ តិសហស្សេ
 ត្រៃហ្មា... ចតុស្សហស្សេ ត្រៃហ្មា... បញ្ចសហស្សេ

អនុបទវន្ត សង្ខារបបត្តិសូត្រ ភាពនៃកិរិយាពើកក្នុងព្រហ្មលោកនោះ៖

ភិក្ខុនោះមាសេចក្តីគ្រិះរិះ យ៉ាងនេះថា ធុហ្ម⁺ អាត្មាអញលុះណែនខន្ធ

បន្ទាប់អំពីមរណៈទៅ សូមឲ្យទៅកើតជាមួយនឹងសហស្សព្រហ្ម ។ ភិក្ខុ

នោះ ភក់ល់ចិត្តនោះ អធ្នឺង្គនចិត្តនោះ ចំរើនចិត្តនោះទុក ។ ធម៌ទាំង ៥

នោះ ឈ្មោះថាសង្ខារផង ឈ្មោះថាវិហារធម៌ផង ដែលភិក្ខុនោះចំរើន

ហើយយ៉ាងនេះ ធ្វើឲ្យរឿយៗហើយយ៉ាងនេះ តែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បី

កើតក្នុងព្រហ្មលោកនោះបានមែន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះផ្លូវ

នេះបដិបទា ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីកើតក្នុងព្រហ្មលោកនោះ ។

[៣២៣] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុប្រកបដោយ

សទ្ធា ប្រកបដោយសីលៈ ប្រកបដោយសុភ័ក្ត្រៈ ប្រកបដោយចាតៈ

ប្រកបដោយបញ្ញា ។ ភិក្ខុនោះ បានឮដំណឹងថា ទិសហស្សព្រហ្ម

។ លេ ។ គសហស្សព្រហ្ម... ចតុសហស្សព្រហ្ម... បញ្ចសហស្ស-

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបបទស្ថានសកំ

ព្រហ្ម ទីយាយុកោ វណ្ណាវា សុខពហុលោភី ។
 បញ្ច^(១) សហស្សោ ភិក្ខុវេ ព្រហ្ម បញ្ចសហស្ស-
 លោកណត្ថំ ជវិត្តា អធិមុច្ឆិត្តា វិហារតិ ។ យេបិ
 តត្ថ សត្តា ឧប្បន្នា តេបិ ជវិត្តា អធិមុច្ឆិត្តា វិ-
 ហារតិ ។ សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ ចក្កមា បុរិសោ
 បញ្ច អាមណ្ណានិ ហត្ថេ ករិត្តា បច្ចវេក្ខេយ្យ ឯវមេវ
 ទោ ភិក្ខុវេ បញ្ចសហស្សោ ព្រហ្ម បញ្ចសហស្ស-
 លោកណត្ថំ ជវិត្តា អធិមុច្ឆិត្តា វិហារតិ ។ យេបិ
 តត្ថ សត្តា ឧប្បន្នា តេបិ ជវិត្តា អធិមុច្ឆិត្តា វិហារតិ ។
 តស្ស ឯវំ ហោតិ អហោ វតាហំ កាយស្ស
 កេនា បរម្មរណា បញ្ចសហស្សព្រហ្មោ សហព្យតំ
 ឧបបន្ថេយ្យន្តិ ។ សោ តំ ចិត្តំ បទហតិ តំ ចិត្តំ
 អធិដ្ឋានិ តំ ចិត្តំ ភាវេតិ ។ តស្ស តេ សម្ពាវា ច
 វិហារា ច ឯវំ ភាវិតា ឯវំ ពហុលីកតា តក្របបត្តិយា
 សំវត្តន្តិ ។ អយំ ភិក្ខុវេ មត្តោ អយំ បដិបទា
 តក្របបត្តិយា សំវត្តតិ ។

១. បញ្ចបិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបទសុត្តន្តបិដក

ព្រហ្ម សុខតែមានកាយវៃនី មានសម្បុរល្អ ច្រើនដោយសេចក្តីសុខ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បញ្ចសហស្សព្រហ្ម ផ្សាយរស្មីដ៏ស្គាល់លោក-
 ធាតុ ៥ ពាន់បាន ។ ពួកសត្វណាកើតក្នុងលោកធាតុ ៥ ពាន់នោះ
 បញ្ចសហស្សព្រហ្ម ក៏ផ្សាយរស្មីដ៏ស្គាល់ នូវពួកសត្វនោះបាន ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុរសមានចក្ខុ យកវែកក្នុងព្រៃ ៥ មកដាក់
 លើបាតដៃ ពិចារណាមើលបាន ដូចម្តេចមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 បញ្ចសហស្សព្រហ្មក៏ផ្សាយរស្មីដ៏ស្គាល់លោកធាតុ៥ពាន់បាន ក៏ដូច្នោះ
 ដែរ ។ ពួកសត្វណាកើតក្នុងលោកធាតុ ៥ ពាន់នោះ បញ្ចសហស្ស-
 ព្រហ្មក៏ផ្សាយរស្មីដ៏ស្គាល់ពួកសត្វនោះបាន ។ ភិក្ខុនោះ មានសេចក្តី
 ត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ឧហ្ម[†] អាត្មាអញលុះរំលាងខន្ធ បន្ទាប់អំពីមរណៈ
 ទៅ សូមឲ្យទៅកើតជាមួយនឹងបញ្ចសហស្សព្រហ្ម ។ ភិក្ខុនោះគិតលំ
 ចិត្តនោះ អធិដ្ឋានចិត្តនោះ ចំរើនចិត្តនោះទុក ។ ធម៌ទាំង ៥ នោះ
 ឈ្មោះថាសង្ខារផល ឈ្មោះថាវិហារធម៌ផល ដែលភិក្ខុនោះចំរើនហើយ
 យ៉ាងនេះ ធ្វើឲ្យរឿយៗ ហើយយ៉ាងនេះ តែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីកើត
 ជាមួយនឹងបញ្ចសហស្សព្រហ្មនោះមែន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះផ្លូវ
 នេះបដិបទា ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីកើតក្នុងបញ្ចសហស្សព្រហ្មនោះ ។

អនុវេទន្តស្ស សង្ខារបេត្តិសុត្តេ តទ្រុបបត្តិកាលោ

(៣២៤) បុន ចបរំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សង្ខាយ ស-
 មន្ទាគតោ ហោតិ សីលេន សមន្ទាគតោ ហោតិ
 សុតេន សមន្ទាគតោ ហោតិ ចានេន សមន្ទាគតោ
 ហោតិ បញ្ញាយ សមន្ទាគតោ ហោតិ ។ តស្ស
 សុតំ ហោតិ ទសសហស្សេ ព្រហ្មា ធីយាយុកោ
 វណ្ណាវ សុខពហុលោតិ ។ ទសសហស្សេ ភិក្ខុវេ
 ព្រហ្មា ទសសហស្សីលោកធាតុំ ដរិតា អធិម្មច្ចិត្តា
 វិហារតិ ។ យេបិ តត្ថ សត្តា ឧប្បជ្ឈា តេបិ ដរិតា
 អធិម្មច្ចិត្តា វិហារតិ ។ សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ មណិ វេជ្ជ-
 រិយោ សុកោ ជោតិមា អដ្ឋិសោ សុបរិកម្មកតោ
 បណ្ឌកម្ពលេ វិក្ខិតោ ភាសតិ ច តបតិ ច^(១) វិរោ-
 ចតិ ច វរិមេវ ទោ ភិក្ខុវេ ទសសហស្សេ ព្រហ្មា
 ទសសហស្សីលោកធាតុំ ដរិតា អធិម្មច្ចិត្តា វិហារតិ
 យេបិ តត្ថ សត្តា ឧប្បជ្ឈា តេបិ ដរិតា អធិម្មច្ចិត្តា
 វិហារតិ ។ តស្ស វរិ ហោតិ អហោ វតាហំ

១. ឧ. ធម្មិ ពាតិ ឧ ទីស្សតិ ។

អនុបទវន្ត សង្ខារបឋក្កិស្សត្រ ភាពខែការពើតក្នុងព្រហ្មលោកនោះ

(៣២២) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុប្រកបដោយ

សទ្ធា ប្រកបដោយសីលៈ ប្រកបដោយសុភ័ក្ត្រៈ ប្រកបដោយចាតៈ

ប្រកបដោយបញ្ញា ។ ភិក្ខុនោះ បានឮដំណឹងថា ទេសហស្សព្រហ្ម

មានអាយុវែង មានសម្បុររដ្ឋ ច្រើនដោយសេចក្តីសុខ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ

ទាំងឡាយ ទេសសហស្សព្រហ្មផ្សាយរស្មី ដឹងស្គាល់លោកធាតុមួយ

ម៉ឺនបាន ។ ពួកសត្វណាកើតក្នុងលោកធាតុមួយម៉ឺននោះ ទេសស-

ហស្សព្រហ្ម ក៏ផ្សាយរស្មីដឹងស្គាល់ពួកសត្វនោះបាន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ

ទាំងឡាយ កែវវិពទ្យ ដ៏ល្អ មានពន្លឺ នាជ្រុង ៨ ដែលជាដីត្រៃល្អ

ហើយ ដាក់លើសំពត់កម្ពុលលឿង តែងក្តីផ្សាយរស្មីរឿង ដូចម្តេចមិញ

ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ទេសសហស្សព្រហ្ម តែងផ្សាយរស្មីដឹងស្គាល់

លោកធាតុមួយម៉ឺនបាន ដូច្នោះដែរ ។ ពួកសត្វណាកើតក្នុងលោកធាតុ

មួយម៉ឺននោះ ទេសសហស្សព្រហ្ម ក៏ផ្សាយរស្មីដឹងស្គាល់ពួកសត្វនោះ

បាន ។ ភិក្ខុនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ឡើយ⁺ អាត្មាអញ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបបទស្កានំ

កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា ទសសហស្សត្រៃហុនោ
 សហព្យាតំ ឧបបទ្កេយ្យន្តិ ។ សោ តំ ចិត្តំ បទហតិ
 តំ ចិត្តំ អធិដ្ឋាតិ តំ ចិត្តំ ភាវេតិ ។ តស្ស តេ
 សង្ខារា ច វិហារា ច ឃរំ ភាវិតា ឃរំ ពហុលីកតា
 តត្រូបបតិយា សំវត្តន្តិ ។ អយំ ភិក្ខុវេ មន្តោ
 អយំ បដិបទា តត្រូបបតិយា សំវត្តតិ ។

(៣២៥) បុណ ចបរំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សង្ខាយ
 សមម្ពាគតោ ហោតិ សីលេន សមម្ពាគតោ
 ហោតិ សុតេន សមម្ពាគតោ ហោតិ ចារកេន
 សមម្ពាគតោ ហោតិ បញ្ញាយ សមម្ពាគតោ
 ហោតិ ។ តស្ស សុតំ ហោតិ សតសហស្សោ
 ត្រៃហ្មា ដិយាយុកោ វណ្ណាវ សុខពហុលោតិ ។
 សតសហស្សោ ភិក្ខុវេ ត្រៃហ្មា សតសហស្សីលោ
 កតាតំ ជរិតា អធិមុច្ឆិតា វិហារតិ ។ យេបិ
 តត្ថ សត្តា ឧប្បដ្ឋា តេបិ ជរិតា អធិមុច្ឆិតា វិហារតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបាសម្ពាន្តសកៈ

លុះវិលាងខន្ធបន្ទាប់អំពីមរណៈទៅ សូមឲ្យទៅកើតជាមួយនឹងទស
 សហស្សព្រហ្ម ។ ភិក្ខុនោះ ដកល់ចិត្តនោះ អធិដ្ឋានចិត្តនោះ ចំរើន
 ចិត្តនោះទុក ។ ធម៌ទាំង៤ នោះ ឈ្មោះថាសង្ខារផង ឈ្មោះថាវិហារធម៌
 ផង ដែលភិក្ខុនោះចំរើនហើយយ៉ាងនេះ ធ្វើឲ្យរឿយ ។ ហើយយ៉ាងនេះ
 តែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីកើតក្នុងព្រហ្មលោកនោះ បានមែន ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះផ្លូវ នេះបដិបទា ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីកើតក្នុង
 ព្រហ្មលោកនោះ ។

(៣២៥) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុជាអ្នកប្រកប
 ដោយសត្វ ប្រកបដោយសីលៈ ប្រកបដោយសុតៈ ប្រកបដោយ
 ចាតៈ ប្រកបដោយបញ្ញា ។ ភិក្ខុនោះ បានឮដំណឹងថា សត្វ
 សហស្សព្រហ្មមានអាយុវែង មានសម្បុរល្អ ច្រើនដោយសេចក្តីសុខ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សត្វសហស្សព្រហ្ម ផ្សាយរស្មីដឹងស្គាល់លោក
 ធាតុមួយសែនបាន ។ ពួកសត្វណា កើតក្នុងលោកធាតុមួយសែន
 នោះ សត្វសហស្សព្រហ្ម ក៏ផ្សាយរស្មីដឹងស្គាល់សត្វនោះបាន ។

អនុបវេណស្ស សង្ខារបបត្តិសុត្តេ តត្របបត្តិកាវោ

សេយ្យជាថិ ភិក្ខុវេ នេត្តំ ជម្ពុននំ^(១) ទត្តកកម្មារ-

បុត្តឧក្កាមុខេ សុភុសលសម្មហដ្ឋំ បណ្ឌាកម្មលេ

និក្ខិត្តំ ភាសតិ ច តបតិ ច វិរោចតិ ច ឯវមេវ

ខោ ភិក្ខុវេ សតសហស្សោ ព្រហ្មា សតសហស្ស-

លោកធាតុំ ជវិត្តា អធិមុច្ឆិត្តា វិហារតិ ។ យេថិ

តត្ថ សត្តិ ឧប្បដ្ឋា តេថិ ជវិត្តា អធិមុច្ឆិត្តា

វិហារតិ ។ តស្ស ឯវំ ហោតិ អហោ វតាហំ

កាយស្ស កេនា បរម្មរណា សតសហស្សព្រហ្មា^(២)

សហព្យតំ ឧបបដ្ឋេយ្យន្តិ ។ សោ តំ ចិត្តំ បទហតិ

តំ ចិត្តំ អធិដ្ឋាតិ តំ ចិត្តំ ភាវេតិ ។ តស្ស តេ

សង្ខារ ច វិហារ ច ឯវំ ការិតា ឯវំ ពហុលីកតា

តត្របបត្តិយា សំវត្តន្តិ ។ អយំ ភិក្ខុវេ មត្តោ

អយំ បដិបទា តត្របបត្តិយា សំវត្តតិ ។

១ ខ. ម. ជម្ពុននំ ។ ២ ខ. ម. សតសហស្សព្រហ្មា ។

អនុបទវន្ត សង្ខារបឋវសូត្រ ភាពនៃកិរិយារក្សក្នុងព្រហ្មលោកនោះ

ម្នាល ភិក្ខុទាំងឡាយ ដុំមាសដម្ពន្ធ ដែលកូនជាងដំឡើងរៀនសូត្រ ដុត
 លើចក្រ្រន ហើយដុសខាតរំលីង រួចដាក់ទៅលើសំពត់កម្ពលលឿង
 តែងភ្ជួរផ្ទុក ឆ្លុះ ទាំងរុនរឿង ដូចម្តេចមិញ ម្នាល ភិក្ខុទាំងឡាយ
 សតសហស្សព្រហ្ម តែងផ្សាយរស្មីជឿនស្គាល់លោកនាគមួយសែនបាន
 ដូច្នោះដែរ ។ ពួកសត្វណា កើតក្នុងមួយសែនលោកនាគនោះ
 សតសហស្សព្រហ្ម ក៏ផ្សាយរស្មីជឿនស្គាល់ពួកសត្វនោះបាន ។ ភិក្ខុនោះ
 មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ឧហ្ម អាត្មាអញលុះរំលាងខ្លួន បន្ទាប់
 អំពីមរណៈទៅ សូមឲ្យទៅកើតជាមួយ នឹងសតសហស្សព្រហ្ម ។
 ភិក្ខុនោះ ភិក្ខុលំបិត្តនោះ អធិដ្ឋានចិត្តនោះ ចំរើនចិត្តនោះទុក ។ ធម៌
 ទាំង ៥ នោះ ឈ្មោះថាសង្ខារផង ឈ្មោះថាវិហារធម៌ផង ដែលភិក្ខុនោះ
 ចម្រើនហើយយ៉ាងនេះ ធ្វើឲ្យរឿយៗ ហើយយ៉ាងនេះ តែងប្រព្រឹត្តទៅ
 ដើម្បីកើតក្នុងព្រហ្មលោកនោះបានមែន ។ ម្នាល ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះ
 ផ្លូវ នេះបដិបត្តា ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីកើតក្នុងព្រហ្មលោកនោះ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបេសណាសកំ

(៣២៦) បុន ចបរំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សន្ទាយ
 សមម្ពាគតោ ហោតិ សីលេន សមម្ពាគតោ ហោតិ
 សុគេន សមម្ពាគតោ ហោតិ ចានេន សមម្ពាគ-
 តោ ហោតិ បញ្ញាយ សមម្ពាគតោ ហោតិ ។
 តស្ស សុតំ ហោតិ អាកា ទេវំ ។ មេ ។ បរិត្តា-
 កា ទេវំ... អប្បមាណាភា ទេវំ... អាកស្សរា ទេវំ
 ទីយាយុកា វណ្ណវន្តោ សុខពហុលាតិ ។ តស្ស ឃីរំ
 ហោតិ អហោ វតាហំ កាយស្ស កេនា បរម្មរណា
 អាកស្សរាទំ ទេវាទំ សហព្យតំ ឧបបដ្ឋេយ្យន្តំ ។
 សោ តំ ចិត្តំ បទហតិ តំ ចិត្តំ អនិជ្ជាតិ តំ ចិត្តំ
 ភាវេតិ ។ តស្ស តេ សម្ពាទា ច វិហារា ច ឃីរំ
 ភាវិតា ឃីរំ ពហុលីកតា តត្រូបបត្តិយា សំវត្តនំ ។
 អយំ ភិក្ខុវេ មត្តោ អយំ បដិបទា តត្រូបបត្តិយា
 សំវត្តតិ ។

(៣២៧) បុន ចបរំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សន្ទាយ ស-
 មម្ពាគតោ ហោតិ សីលេន សមម្ពាគតោ ហោតិ សុគេ-
 ន សមម្ពាគតោ ហោតិ ចានេន សមម្ពាគតោ ហោតិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរបណ្ណសព្វៈ

(៣២៦) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុជាអ្នកប្រកប

ដោយសត្វ ប្រកបដោយសីលៈ ប្រកបដោយសុតៈ ប្រកបដោយ
 ចាតៈ ប្រកបដោយបញ្ញា ។ ភិក្ខុនោះបានឮដំណឹងថា ពួកទេវតា
 ជាន់អាកៈ ។ បេ ។ ពួកទេវតាជាន់បរិត្តាកៈ... ពួកទេវតាជាន់អប្បមា-
 ណាកៈ... ពួកទេវតាជាន់អកស្សរៈ សុទ្ធតែមានអាយុវែង មាន
 សម្បវល្ល ច្រើនដោយសេចក្តីសុខ ។ ភិក្ខុនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះ
 យ៉ាងនេះថា ឥហ្មិ⁺ អាត្មាអញលុះរំលាំងខន្ធ បន្ទាប់អំពីមរណៈទៅសូម
 ឲ្យទៅកើតជាមួយនឹងទេវតាជាន់អាកស្សរៈ ។ ភិក្ខុនោះ គិតលំបិត្តនោះ
 អធ្ឆន្តចិត្តនោះ ចំរើនចិត្តនោះទុក ។ ធម៌ទាំង ៥ នោះ ឈ្មោះថា
 សង្ខារផង ឈ្មោះថាវិហារធម៌ផង ដែលភិក្ខុនោះចម្រើនហើយ យ៉ាង
 នេះ ធ្វើឲ្យរឿយៗហើយយ៉ាងនេះ តែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីកើតក្នុងពួក
 ទេវតាជាន់អាកស្សរៈនោះបានមែន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះផ្លូវ
 នេះបដិបត្តា ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីកើតក្នុងពួកទេវតាជាន់អាកស្សរៈនោះ ។

(៣២៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុជាអ្នកប្រកបដោយ

សត្វ ប្រកបដោយសីលៈ ប្រកបដោយសុតៈ ប្រកបដោយចាតៈ

អរុបវរិទ្ធស្ស សង្ខារបច្ចុស្តុតោ កត្របបត្តិកាវោ

បញ្ញាយ សមញ្ញាគតោ ហោតិ ។ តស្ស សុតំ
ហោតិ សុកា ទេវំ ។ បេ ។ បរិវត្តសុកា ទេវំ...
អប្បមាលាសុកា ទេវំ... សុកតិណ្ណា^(១) ទេវំ ទី យា-
យុកា វណ្ណវណ្ណោ ។ បេ ។ ត្រុត្រុបបត្តិយា សំវត្តតិ ។

[៣២៨] បុន ចបំ កិក្កុវេ កិក្កុ សទ្ធាយ
សមញ្ញាគតោ ហោតិ សីលេន សមញ្ញាគតោ ហោតិ
សុតេន សមញ្ញាគតោ ហោតិ ចានេន សមញ្ញាគតោ
ហោតិ បញ្ញាយ សមញ្ញាគតោ ហោតិ ។ តស្ស
សុតំ ហោតិ វេហម្មលា ទេវំ... អវិហា ទេវំ...
អតប្បា ទេវំ... សុទស្សា ទេវំ... សុទស្សំ ទេវំ...
អកងិដ្ឋា ទេវំ ទី យាយុកា វណ្ណវណ្ណោ សុខពហុ-
លាតិ ។ តស្ស ឃំ ហោតិ អហោ វតាហំ
កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា អកងិដ្ឋាទំ ទេវំទំ
សហព្យតំ ឧបបន្ថេយ្យន្តិ ។ សោ តំ ចិត្តំ
បទហតិ តំ ចិត្តំ អដិដ្ឋាតិ តំ ចិត្តំ ភាវេតិ ។

១ ឱ. សុកតិណ្ណា ។

អនុបទវន្ត សង្ខារបបត្តិសូត្រ ភាពនៃការពើតក្នុងជាន់អកនិដ្ឋៈនោះ

ប្រកបដោយបញ្ញា ។ ភិក្ខុនោះ បានឮដំណឹងថា ពួកទេវតាជាន់
សុភ័ក្ត្រៈ ។ បេ ។ ពួកទេវតាជាន់បរិត្តសុភ័ក្ត្រៈ... ពួកទេវតាជាន់អប្បមាណ-
សុភ័ក្ត្រៈ... ពួកទេវតាជាន់សុភកិណ្ឌៈ សុទ្ធតែមានអាយុវែង មានសម្បុរ
ល ។ បេ ។ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីកើតក្នុងជាន់សុភកិណ្ឌៈនោះ ។

(៣២៨) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុជាអ្នកប្រកប

ដោយសត្វ ប្រកបដោយសីលៈ ប្រកបដោយសុភ័ក្ត្រៈ ប្រកបដោយចាតៈ
ប្រកបដោយបញ្ញា ។ ភិក្ខុនោះ បានឮដំណឹងថា ពួកទេវតាជាន់
វេហប្តលៈ... ពួកទេវតាជាន់អវិហៈ ... ពួកទេវតាជាន់អគប្បៈ... ពួក
ទេវតាជាន់សុទិស្សៈ... ពួកទេវតាជាន់សុទិស្សៈ... ពួកទេវតាជាន់អក-
និដ្ឋៈ សុទ្ធតែមានអាយុវែង មានសម្បុរល ច្រើនដោយសេក្តីសុខ ។
ភិក្ខុនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ឧហ្ម⁺ អាត្មាអញលុះរំលាងខន្ធ
បន្ទាប់អំពីមរណៈទៅ សូមឲ្យទៅកើតជាមួយនឹងពួកទេវតាជាន់អកនិដ្ឋៈ ។
ភិក្ខុនោះ គំកល់ចិត្តនោះ អធ្មត្តនិច្ចនោះ ចម្រើនចិត្តនោះទុក ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបេសណ្ណសកំ

តស្ស តេ សង្ខារា ច វិហារា ច ឯវំ ភាវិតា
ឯវំ ពហុលីកតា ត្រ្យបបត្តិយា សំវត្តន្តិ ។ អយំ
ភិក្ខុវេ មត្តោ អយំ បដិបដា ត្រ្យបបត្តិយា សំវត្តតិ ។

(៣២៧) បុន ចបំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សទ្ធាយ
សមម្ពាគតោ ហោតិ សីលេន សមម្ពាគតោ ហោតិ
សុគេន សមម្ពាគតោ ហោតិ ធាតេន សមម្ពាគតោ
ហោតិ បញ្ញាយ សមម្ពាគតោ ហោតិ ។ តស្ស
សុតំ ហោតិ អាគាសានញ្ញាយតន្តបតា ទេវំ ទីយា-
យុតា ចិរដ្ឋិតិកា សុខពហុលាតិ ។ តស្ស ឯវំ
ហោតិ អហោ វតាហំ កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា
អាគាសានញ្ញាយតន្តបតានំ ទេវានំ សហព្យតំ ឧ-
បបន្នេយ្យន្តិ ។ បេ ។ អយំ ភិក្ខុវេ មត្តោ អយំ
បដិបដា ត្រ្យបបត្តិយា សំវត្តតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរបណ្ណសកៈ

ធម៌ទាំង៥នោះ ឈ្មោះថាសង្ខារផងឈ្មោះថាវិហារធម៌ផង ដែលភិក្ខុនោះ

បានចម្រើនហើយយ៉ាងនេះ ធ្វើឲ្យរឿយៗ ហើយយ៉ាងនេះ តែងប្រព្រឹត្ត

ទៅ ដើម្បីកើតក្នុងជាន់អកនិដ្ឋៈនោះបានមែន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ

នេះផ្លូវនេះបដិបទា ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីកើតក្នុងជាន់អកនិដ្ឋៈនោះ ។

(៣២៧) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុជាអ្នកប្រកបដោយ

សច្ចា ប្រកបដោយសីលៈ ប្រកបដោយសុភ័យៈ ប្រកបដោយចាតៈ

ប្រកបដោយបញ្ញា ។ ភិក្ខុនោះ បានឮដំណឹងថា ពួកទេវតាដែល

កើតក្នុងជាន់អាកាសានញាយគនៈ សុទ្ធតែមានអាយុវែង បិតនៅអស់

កាលយូរ ច្រើនដោយសេចក្តីសុខ ។ ភិក្ខុនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះ

យ៉ាងនេះថា ឧហ្ម ពាក្យអញលុះវាលាងខន្ធ បន្ទាប់អំពីមរណៈទៅ

សូមឲ្យទៅកើតជាមួយនឹងពួកទេវតា ដែលកើតក្នុងជាន់អាកាសានញាយ

គនៈ ។ បេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះផ្លូវនេះបដិបទា ប្រព្រឹត្ត

ទៅ ដើម្បីទៅកើតក្នុងអាកាសានញាយគនៈនោះ ។

អនុបទវេទស្ស សង្ខារបបត្តិសង្កេត ត្រៀមបបត្តិការ

(៣៣០) បុន ចបរំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សន្នាយ
 សមម្ពាគតោ ហោតិ សីលេន សមម្ពាគតោ ហោតិ
 សុតេន សមម្ពាគតោ ហោតិ ពាកេន សមម្ពាគតោ
 ហោតិ បញ្ញាយ សមម្ពាគតោ ហោតិ ។ តស្ស សុតំ
 ហោតិ វិញ្ញាណញ្ញាយនន្ទបតា ទេវំ ទីយាយុកា ចរដ្ឋិ-
 តិកា សុខតហុលាតិ ។ តស្ស ឃំ ហោតិ អហោ
 វតាហំ កាយស្ស គេនា បរម្មរណា វិញ្ញាណញ្ញាយន-
 ន្ទបតាធំ ទេវំធំ សហព្យតំ ឧបបដ្ឋេយ្យន្តិ ។ បេ ។
 អយំ ភិក្ខុវេ មត្តោ អយំ បដិបទា ត្រៀមបបត្តិយា
 សំវត្តតិ ។

(៣៣១) បុន ចបរំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សន្នាយ សម-
 ម្ពាគតោ ហោតិ សីលេន សមម្ពាគតោ ហោតិ សុតេន
 សមម្ពាគតោ ហោតិ ពាកេន សមម្ពាគតោ ហោតិ
 បញ្ញាយ សមម្ពាគតោ ហោតិ ។ តស្ស សុតំ
 ហោតិ អាភិញ្ញាញ្ញាយនន្ទបតា ទេវំ... ទេវសញ្ញា-
 សញ្ញាយនន្ទបតា ទេវំ ទីយាយុកា ចរដ្ឋិតិកា

អនុបទេវត្ត សង្ខារបបត្តិសូត្រ ភាពនៃការកើតក្នុងជាន់នៅសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈនោះ

(៣៣០) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុជាអ្នកប្រកប
 ដោយសត្វ ប្រកបដោយសីលៈ ប្រកបដោយសុតៈ ប្រកបដោយចាតៈ
 ប្រកបដោយបញ្ញា ។ ភិក្ខុនោះ បានឮដំណឹងថា ពួកទេវតាដែល
 កើតក្នុងជាន់វិញ្ញាណញ្ចាយតនៈ សុទ្ធតែមានអាយុវែង បិតនៅអស់
 កាលយូរ ច្រើនដោយសេចក្តីសុខ ។ ភិក្ខុនោះ មានសេចក្តីគ្រិនៈ
 យ៉ាងនេះថា ឧហ្ម ភាគាអញ្ញលុះរាល់ខន្ធ បន្ទាប់អំពីមរណៈទៅ
 សូមឲ្យទៅកើតជាមួយនឹងពួកទេវតាដែលកើតក្នុងជាន់វិញ្ញាណញ្ចាយតនៈ
 ។ បេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះផ្លូវ នេះបដិបត ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បី
 កើតក្នុងជាន់វិញ្ញាណញ្ចាយតនៈនោះ ។

(៣៣១) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុជាអ្នកប្រកប
 ដោយសត្វ ប្រកបដោយសីលៈ ប្រកបដោយសុតៈ ប្រកបដោយចាតៈ
 ប្រកបដោយបញ្ញា ។ ភិក្ខុនោះ បានឮដំណឹងថា ពួកទេវតាដែល
 កើតក្នុងជាន់អាកាញ្ចាយតនៈ ... ពួកទេវតាដែលកើតក្នុងជាន់នៅ
 សញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ សុទ្ធតែមានអាយុវែង បិតនៅអស់កាលយូរ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរបណ្ណសកំ

សុខពហុលាភំ ។ តស្ស ឃំ ហោតិ អហោ វតាហំ

កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា នេវសញ្ញានាសញ្ញាយ-

តន្តបតានំ នេវនំ សហព្យតំ ឧបបដ្ឋេយ្យន្តំ ។ សោ

តំ ចិត្តំ បទហតិ តំ ចិត្តំ អនិជ្ជាតិ តំ ចិត្តំ ភាវេតិ ។

តស្ស តេ សម្មាស ច វិហារា ច ឃំ ភាវិតា

ឃំ ពហុលីកតា តត្រុបបតិយា សំវត្តន្តំ ។ អយំ

ភិក្ខុវេ មត្តោ អយំ បដិបដា តត្រុបបតិយា សំវត្តតិ ។

[៣៣២] បុន ចបរំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សម្មាយ ស-

មម្ពាគតោ ហោតិ សីលេន សមម្ពាគតោ ហោតិ សុត-

ន សមម្ពាគតោ ហោតិ ចារេន សមម្ពាគតោ ហោតិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបវប្បស្ថានសក្ក:

ច្រើនដោយសេចក្តីសុខ ។ ភិក្ខុនោះ មានសេក្តីគ្រិះរិះយ៉ាងនេះថា

ឧហ្មិ ភាគាអញលុះរំលាងខន្ធ បន្ទាប់អំពីមរណៈទៅ សូមឲ្យទៅ

កើតជាមួយនឹងពួកទេវតាដែលកើតក្នុងជាន់នៃវសញ្ញានាសញ្ញាយគនៈ ។

ភិក្ខុនោះ គំលក់ចិត្តនោះ អធិដ្ឋានចិត្តនោះ ចម្រើនចិត្តនោះទុក ។ ធម៌

ទាំង៥នោះ ឈ្មោះថាសង្ខារផង ឈ្មោះថាវិហារធម៌ផង ដែលភិក្ខុនោះ

ចម្រើនហើយយ៉ាងនេះ ធ្វើឲ្យរឿយៗ ហើយយ៉ាងនេះ តែងប្រព្រឹត្តទៅ

ដើម្បីកើតក្នុងជាន់នៃវសញ្ញានាសញ្ញាយគនៈនោះបានមែន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ

ទាំងឡាយ នេះផ្លូវ នេះបដិបទា ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីកើតក្នុងជាន់

នៃវសញ្ញានាសញ្ញាយគនៈនោះ ។

(៣៣២) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុជាអ្នកប្រកប

ដោយសត្វ ប្រកបដោយសីលៈ ប្រកបដោយសុតៈ ប្រកបដោយចាតៈ

អនុបទវន្តស្ស សង្ខារបបត្តិសុត្តេ កត្តនាប្បដ្ឋកថា

បញ្ញាយ សមណ្ឌគតោ ហោតិ ។ តស្ស ឯវំ
 ហោតិ អហោ វតាហំ អាសវាធំ ខយា អនាសវំ
 ចេតោវម៌្ហី បញ្ញាវម៌្ហី ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា
 សច្ចិកត្វា ឧបសម្មជ្ជំ វិហរេយ្យន្តិ ។ សោ អាសវាធំ
 ខយា អនាសវំ ចេតោវម៌្ហី បញ្ញាវម៌្ហី ទិដ្ឋេវ ធម្មេ
 សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្មជ្ជំ វិហរតិ ។
 អយំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ន កត្តចិ ឧប្បជ្ជត្តិ ។ ឥន-
 មរោច ភគវា អត្តមនា តេ ភិក្ខុ ភគវតោ ភាសិតំ
 អភិទទ្ធីន្តិ ។

សង្ខារបបត្តិសុត្តំ ទសមំ និទ្ទិតំ ។

អនុបទវន្តោ ទុតិយោ ។

អ.បទវេទ សង្ខារបបត្តិសូត្រ កាណៃការមិនពើតក្នុងទីណាៗឡើយ

ប្រកបដោយបញ្ញា ។ ភិក្ខុនោះ មានសេចក្តីគ្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ឥហ្ម⁺
 ភាគ្នាអញគប្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ សម្រេច ដោយបញ្ញាដ៏ទុក្ខម ដោយខ្លួន
 ឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន នូវចេតនាវិមុត្តិ និងបញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានភាសវៈ
 ព្រោះអស់ភាសវៈទាំងឡាយ ហើយសម្រាន្តនៅ ដោយវិយាបថ
 ទាំង ៤ ។ ភិក្ខុនោះ ក៏ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ សម្រេច ដោយបញ្ញាដ៏ទុក្ខម
 ដោយខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន នូវចេតនាវិមុត្តិ និងបញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិន
 មានភាសវៈ ព្រោះអស់ភាសវៈទាំងឡាយ ហើយសម្រាន្តនៅដោយ
 វិយាបថទាំង ៤ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុនេះ មិនកើតក្នុង
 ទីណា ៗ ឡើយ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ បានត្រាស់ព្រះសូត្រនេះ
 ចប់ហើយ ភិក្ខុទាំងនោះ ក៏មានសេចក្តីពេញចិត្ត ត្រេកអរ ចំពោះ
 ភាសិត របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ សង្ខារបបត្តិសូត្រ ទី ១០ ។

ចប់ អនុបទវេទ ទី ២ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរិបណ្ណាសកំ

តិស្សុទ្ធានំ

អនុបទិសោ ទទោវិសទម្មោ

សេវិតត្វពហុជាតុវិភត្តិ

តុទ្ធស្ស កិត្តិ ធាម

ចត្តាវិសេន អាណាណោ

កាយភតោ ច ភតោបបត្តិ ។

ចន្ទកោ វិមលេ បរិសុទ្ធោ

បុណ្ណាសំ បុណ្ណាសមុទទំ

ជិវសមត្តោ រដ្ឋា

ពហុជនសេវិតធម្មវិ

យំ អនុបទំ វត្តវិ ទុតិយំ ។



សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណសកៈ

ឧទ្ទានុវគ្គនៃអនុបទវិគ្គនោះ គឺ

អនុបទសូត្រ ១ ឆព្វសោធនសូត្រ ១ បោរិសធម៌ក្នុង
 សប្បវិសសូត្រ ១ សេវិត្តព្យាសេវិត្តសូត្រ ១ ការវិចក
 នូវធាតុក្នុងពហុធាតុកសូត្រ ១ ការសំដែងនូវឈ្មោះនៃព្រះ
 បច្ចេកពុទ្ធក្នុងឥសិកលិសូត្រ ១ មហាចត្តវិសកសូត្រ ១
 គាណាបានស្យតិសូត្រ ១ កាយគតាសតិសូត្រ ១ សង្ខារប-
 បតិសូត្រ ១ ។

មាតិកាបត្រានិ

ទេវវិទ្យាវិគ្គយ

បឋម ទេវវិទ្យាសូត្រ

អង្ក

ទេវវិទ្យាវិគ្គយ	ទេវវិទ្យាសូត្រ	និគ្គណបច្ឆន្និ	៤
		វេយ្យាករណកល្យាណ	៤
		សល្លវិទ្ធិបទ	៧
		បញ្ចក្ខណបច្ឆន្និ	១៣
		វេយ្យាករណកល្យាណ	១៥
		និគ្គណបច្ឆន្និ	១៨
		ឧបក្កមប្បដានផលកាវេ	២១
		ឧបក្កមប្បដានផលកាវេ	២៧
		សីលក្ខន្ធសមន្តាគតតា	៣៥
		ឈានុបសម្បន្តតា	៤៣
		ទិព្វចក្កកាវេ	៤៥
		អាសវក្ខយញ្ញាណកាវេ	៤៧
		បុស្សសង្កាតាគមន្និ	៤៧

សង្ឃក្របាច់មាតិកា

ទេវវិហារវគ្គ

ទេវវិហារសូត្រ ទី ១

លេខទំព័រ

ទេវវិហារវគ្គ ទេវវិហារសូត្រ ការសួរចំពោះនិគ្រន្ធ	៤
ពាក្យគួរនិយាយនិងមិនគួរនិយាយ	៤
ឧបមាដោយបុរសស្រូវសរ	៧
ការសួរចំពោះធម៌ ៥ យ៉ាង	១៣
ពាក្យគួរនិយាយនិងមិនគួរនិយាយ	១៥
ការសួរដេញដោលចំពោះពួកនិគ្រន្ធ	១៨
សេចក្តីប្រឹងប្រែងនិងសេចក្តីព្យាយាមឥតផល	២១
សេចក្តីប្រឹងប្រែងនិងសេចក្តីព្យាយាមមានផល	២៧
បុគ្គលប្រកបដោយសីលក្ខន្ធ	៣៥
ការចូលឈាន	៤៣
ភាពនៃចិត្តចក្ក	៤៥
ភាពនៃអានុវិក្ខយញាណ	៤៧
ការមកកាន់ឋានដែលគេគប្បីសរសើរ	៤៧

បញ្ចត្តសូត្រ ទី ២

ទេវវិហារវគ្គ បញ្ចត្តសូត្រ ការបញ្ចត្តអត្តា	៥៣
---	----

មាតិកាបន្តាង

ឧត្តយំ បញ្ចក្កយសុត្តំ

អង្កេ

ទេវទេហវគ្គស្ស បញ្ចក្កយសុត្តំ អក្កប្បញ្ញត្តិការវេ	៥៣
វណ្ណជ្ជបមា	៦៣
អបរន្តាទិ ទិដ្ឋិ	៦៥
វិវិធា ទិដ្ឋិ	៦៧
ឆាយាភរោបមា	៧១
និកមិសសុខប្បវត្តិ	៧៣
សមណព្រាហ្មណស្ស ទុបាទានំ	៧៧

ឧត្តយំ កិណ្ឌសុត្តំ

ទេវទេហវគ្គស្ស កិណ្ឌសុត្តំ អភិធម្មនាវាទភា	៨១
ទេវេត្តាករណការវេ	៨៧
សម្មាព្យាករណំ	៧១

ចតុត្តំ សាមតាមសុត្តំ

ទេវទេហវគ្គស្ស សាមតាមសុត្តំ ភិក្ខុវិន័យសង្កមនំ	៧៥
អាណន្តប្បវេចនា	៧៧
ធរិវាទមូលានិ	៧៧
យេកុយ្យសិកា	១០៣
អម្បឡវិនេយា	១០៥
ភស្ស បាបិយសិកា	១០៧

សង្ខីក្រាបមាតិកា

៤១៨

លេខទំព័រ

ទេវ័ទហវគ្គ បញ្ចក្ខសូត្រ ឧបមាដោយពាណិជ	៦៣
អបន្តរទិដ្ឋិជាដើម	៦៥
ទិដ្ឋិផ្សេងៗ	៦៧
ឧបមាដោយម្លប់និងកំដៅថ្ងៃ	៧១
ការកើតឡើងនៃនិរាមិសសុខ	៧៣
សេចក្តីប្រកាន់មារបស់សមណព្រាហ្មណ៍	៧៧

កិណិសូត្រ ទី ៣

ទេវ័ទហវគ្គ កិណិសូត្រ ព័ទ្ធផ្សេងៗក្នុងធម៌ដំរិះសស	៨១
ការធ្វើធារកម្រាងើយ	៨៧
ការព្យាករណ៍ដោយប្រពៃ	៩១

សាមគាមសូត្រ ទី ៤

ទេវ័ទហវគ្គ សាមគាមសូត្រ ការចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ	៩៥
ការទ្រង់សួរចំពោះអាណន្ត	៧៧
វិវាទមូល ៦	៩៧
យេកុយ្យសិកា	១០៣
អមទុវិន័យ	១០៥
កស្ស បាបិយសិកា	១០៧

ទេវទេហវគ្គស្ស	សាមគ្គីសុត្តន្ត	តិណវគ្គកោ	១០៧
		ធិសារាណីយធម្មា	១១១

បញ្ចមិ សុខត្តសុត្តិ

ទេវទេហវគ្គស្ស	សុខត្តសុត្តន្ត	កតវគ្គោ	វិសជ្ជនា	១១៧
		លោកាមិសាធិមុត្តកាវេ		១១៧
		អាទេញ្ញាធិមុត្តកាវេ		១២១
		ទេវសញ្ញា	នាសញ្ញា	យគនាធិមុត្តកាវេ ១២៣
		សម្មានិព្វានាធិមុត្តកាវេ		១២៥
		សល្លវិទូបមា		១២៧
		សម្មានិព្វានាធិមុត្តកាវេ		១៣១
		អដ្ឋានកាវេ		១៣៧

ធម្មំ អាទេញ្ញសប្បាយសុត្តិ

ទេវទេហវគ្គស្ស	អាទេញ្ញសប្បាយសុត្តន្ត	អាទេញ្ញសប្បាយប្បដិបទា	១៤១
		អាកញ្ញញ្ញាយគន-		
		សប្បាយប្បដិបទា	១៤៥
		ទេវសញ្ញា	នាសញ្ញា -	
		យគនសប្បាយប្បដិបទា	១៤៧

សង្កេតប្រាថ្នាមាតិកា

២១៧

លេខទំព័រ

ទេវ័ទហវគ្គ	សាមគ្គាមសូត្រ ភិណ្ឌវត្ថុរកៈ	១០៧
	សារាណីយធម៌ ៦	១១១

សុនិក្ខិតសូត្រ ទី ៥

ទេវ័ទហវគ្គ	សុនិក្ខិតសូត្រ ការវិសជ្ជនារបស់ព្រះមានព្រះភាគ	១១៧
	ភាពនៃបុគ្គលមានអធិស្ឋយនុនទៅរកលោកាមិស	១១៧
	ភាពនៃបុគ្គលមានអធិស្ឋយទៅរកអានេញ្ជាសមាបត្តិ	១២១
	ភាពនៃបុគ្គលមានអធិស្ឋយនុនទៅរកនេវសញ្ញានា- សញ្ញាយតនសមាបត្តិ	១២៣
	ភាពនៃបុគ្គលមានអធិស្ឋយនុនទៅរកព្រះនិព្វាន	១២៥
	ឧបមាដោយបុរសត្រូវសរ	១២៧
	ភាពនៃបុគ្គលមានអធិស្ឋយនុនទៅរកព្រះនិព្វាន ដោយប្រពៃ	១៣១
	ហេតុមិនដែលមាន	១៣៧

អានេញ្ជាសប្បាយសូត្រ ទី ៦

ទេវ័ទហវគ្គ	អានេញ្ជាសប្បាយសូត្រ អានេញ្ជាសប្បាយប្បដិបត	១៤១
	អាកំពាញាយតនសប្បាយប្បដិបត	១៤៥
	នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនសប្បាយប្បដិបត	១៤៧

ទេវទេហវគ្គស្ស ការទេញសប្បាយសុត្តេ ទេវសញ្ញានាសញ្ញាយគនំ ១៤៧

អរិយវិមោកោ ១៥១

សត្តមំ គណកមោគ្គល្លានសុត្តំ

ទេវទេហវគ្គស្ស គណកមោគ្គល្លានសុត្តេ បុរិសទម្មំ ១៥៥

សតិសម្បជញ្ញការោ ១៥៧

បុរិសទម្មំ ១៥៧

អារាធកាណាធកតា ១៦១

កតវន្ត្យេជ្ជបុព្វា ១៦៣

ភិសរណគមនំ ១៦៥

អដ្ឋមំ គោបកមោគ្គល្លានសុត្តំ

ទេវទេហវគ្គស្ស គោបកមោគ្គល្លានសុត្តេ គោបកមោគ្គល្លានបុ-

បសង្កមនំ ១៦៧

ការទុបសង្កមនំ ១៧១

ធម្មប្បជ្ជសរណកា ១៧៣

ការទុស្ស វិសដ្ឋនំ ១៧៥

វិស្សការស្ស បុច្ឆនំ ១៧៧

បសាទនីយធម្មា ១៧៧

សង្ឃក្រមាប័មាតិកា

៤២០

លេខទំព័រ

ខេត្តហត្ថ ការនេត្តាសប្បាយសូត្រ ខេត្តសញ្ញាណសញ្ញាយគនៈ	១៤៧
អរិយវិមោក្ខ	១៥១

គណកមោគ្គល្លានសូត្រ ទី ៧

ខេត្តហត្ថ គណកមោគ្គល្លានសូត្រ ការទូន្មានខ្ញុំបុរស .	១៥៥
ភាពនៃសតិសម្បជញ្ញា	១៥៧
ការទូន្មានខ្ញុំបុរស	១៥៧
ការបានសម្រេចព្រះនិព្វាននិងមិនបានសម្រេច	១៦១
ព្រះមានភាគទ្រង់ស្អប់	១៦៣
ការដល់ខ្ញុំក្រែសរណៈ	១៦៥

គោបកមោគ្គល្លានសូត្រ ទី ៨

ខេត្តហត្ថ គោបកមោគ្គល្លានសូត្រ ព្រះអាណន្តចូលទៅរក	
គោបកមោគ្គល្លានព្រាហ្មណ៍	១៦៧
វិស្សការព្រាហ្មណ៍ចូលទៅរកព្រះអាណន្ត	១៧១
ភាពនៃបុគ្គលមានធម៌ជាទីពឹង	១៧៣
ពាក្យវិសង្ខាររបស់ព្រះអាណន្ត	១៧៥
ពាក្យបញ្ជារបស់វិស្សការព្រាហ្មណ៍	១៧៧
បសាទនីយធម៌	១៧៧

អង្កេ

ទេវទេហវគ្គស្ស គោបកមោគ្គលានសុត្តេ ឧបននាមន្តិ	. . .	១៨៣
វេទ្យនប្បសំសា	. . .	១៨៥
ឈានកថា	. . .	១៨៧
ភគវន្តាភិថុតិ	. . .	១៨៧

នវមំ មហាបណ្ឌិតសុត្តិ

ទេវទេហវគ្គស្ស មហាបណ្ឌិតសុត្តេ បញ្ចក្ខន្ធភិស្ស	. . .	១៧១
អសកាយទិដ្ឋិការវេ	. . .	១៧៥
បញ្ចក្ខន្ធអស្សុតាទីនវនិស្ស -		
រណការវេ	. . .	១៧៧
គិលក្ខណានុសាសនី	. . .	១៧៧

ទសមំ ច្បង្សបណ្ឌិតសុត្តិ

ទេវទេហវគ្គស្ស ច្បង្សបណ្ឌិតសុត្តេ អសប្បវិសការវេ	. . .	២០៥
សប្បវិសការវេ	. . .	២១៧
ទទានំ	. . .	២១៣

អនុបទិគោ

បឋមំ អនុបទិសុត្តិ

អនុបទិសុត្តេ អនុបទិសុត្តេ បឋមជ្ឈនំ	. . .	២១៥
------------------------------------	-------	-----

ទេវទេហវគ្គ គោបកមោគ្គល្លាសសូត្រ វស្សការព្រាហ្មណ៍ប្រឹក្សានឹង

ឧបននសេនាបតិ ១៨៣

សេចក្តីសរសើរវគ្គវេទ្យនវី ១៨៥

ការចូលឈាន ១៨៧

សេចក្តីសរសើរចំពោះព្រះមានព្រះភាគ . . . ១៨៧

មហាបុណ្ណមសូត្រ ទី ៧

ទេវទេហវគ្គ មហាបុណ្ណមសូត្រ បុព្វចំពោះបញ្ចបាទានក្ខន្ធ . . . ១៧១

ភាពនៃធម្មជាតិមិនមែនជាសក្កាយទិដ្ឋិ . . . ១៧៥

ភាពនៃគុណទោសនិងការរលាស់ចេញ

ក្នុងបញ្ចក្ខន្ធ ១៧៧

ការប្រៀនប្រដៅក្នុងគ្រួសក្ខណ៍ ១៧៧

បូជ្ឈបុណ្ណមសូត្រ ទី ១០

ទេវទេហវគ្គ បូជ្ឈបុណ្ណមសូត្រ ភាពនៃអសប្បវស . . . ២០៥

ភាពនៃសប្បវស ២០៧

ទុទាន ២១៣

អនុបទវគ្គ

អនុបទសូត្រ ទី ១

អនុបទវគ្គ អនុបទសូត្រ បឋមដ្ឋាន ២១៥

អង្កេ

អនុបទវគ្គស្ស អនុបទសុត្ត	ភតិយជ្ឈានំ	២១៧
	អាកាសានញាយតនំ	២១៧
	អាកពញាយតនំ	២២១
	វស្សត្តការវេ	២២៣
	ភាសិភាគិនន្ទំ	២២៥

ទុតិយំ ធូរិសោធនសុត្តំ

អនុបទវគ្គស្ស ធូរិសោធនសុត្ត ចត្តារោ វេហារា	២២៧	
	ធនាគុយោ	២២៧
	អនុធម្មព្យករណំ	២៣១
	អរិយសីលក្ខន្ធសមន្មាគភកា	២២១
	ឈានកថា	២៤៣
	ភាសវក្ខយញ្ញាណំ	២៤៥

តតិយំ សប្បវិសសុត្តំ

អនុបទវគ្គស្ស សប្បវិសសុត្ត សប្បវិសាសប្បវិសធម្មា	២២៧	
	ភគវតោ ភាសិតំ អភិនន្ទំ	២៦៧

ចតុត្តំ សេវិតញ្ញសេវិតញ្ញសុត្តំ

អនុបទវគ្គស្ស សេវិតញ្ញសេវិតញ្ញសុត្ត សេវិតញ្ញសេវិតញ្ញំ	២៦៧
--	-----

សង្ខេបប្រាជ្ញាបិដក

២២២

លេខទំព័រ

អនុបទវគ្គ អនុបទសូត្រ ភតិយជ្ឈាន	២១៧
អាកាសានញាយគនៈ	២១៧
អភិពាញាយគនៈ	២២១
ភាពនៃភិយាដល់នូវការស្ងាត់	២២៣
ការត្រេកអរចំពោះភាសិតនៃព្រះមានព្រះភាគ	២២៥

ឆវិសោធនសូត្រ ទី ២

អនុបទវគ្គ ឆវិសោធនសូត្រ វេហារ ៤ យ៉ាង	២២៧
ធាតុចំនួន ៦	២២៧
ការព្យាករណ៍នូវអនុធមិ	២៣១
ការបរិច្ចណិដោយសីលក្នុងដីប្រសើរ	២៤១
ការពោលអំពីឈាន	២៤៣
អាសវក្ខយញ្ញាណ	២៤៥

សប្បវិសសូត្រ ទី ៣

អនុបទវគ្គ សប្បវិសសូត្រ ធម៌របស់សប្បវិសនិងអសប្បវិស	២៤៧
សេចក្តីត្រេកអរចំពោះភាសិតនៃព្រះមានព្រះភាគ	២៦៧

សេវិតព្វសេវិតព្វសូត្រ ទី ៤

អនុបទវគ្គ សេវិតព្វសេវិតព្វសូត្រ ធម្មជាតិក្នុងសេវានិងមិន	
ក្នុងសេវា	២៦៧

អង្ក

អនុបទវគ្គស្ស សេវិតញ្ចសេវិតព្វសុត្តេ កាយសមាចារេ . . .	២៧១
វច្ឆិសមាចារេ	២៧៣
មនោសមាចារេ	២៧៧
ចិត្តប្បទេ	២៨១
សញ្ញាបដិលារកោ	២៨៣
ទិដ្ឋិប្បដិលារកោ	២៨៥
អត្តការប្បដិលារកោ	២៨៧
សាដុការទានំ	២៩១
កាយសមាចារេ	២៩៣
អត្តការប្បដិលារកោ	២៩៥
ឆត្វិធាយគនំ	២៩៧
សេវិតញ្ចសេវិតព្វំ	៣០៣
កាសិកត្តាជាននំ	៣០៧

បញ្ចមំ ពហុធាតុកស្សត្តំ

អនុបទវគ្គស្ស ពហុធាតុកស្សត្តេ ធាតុកោសល្យំ	៣១៣
បដិច្ចសមុប្បទេកោសល្យំ	៣១៧
ហានាហានកោសល្យំ	៣១៧

សង្កេតប្រមាណ

៤២៣

លេខទំព័រ

អនុបទវគ្គ សេវិត្តសេវិត្តស្ម័គ្រ កាយសមាចារ	២៧១
វិចីសមាចារ	២៧៣
មរោសមាចារ	២៧៧
ចិត្តប្បទ	២៨១
ការបានចំពោះនូវសញ្ញា	២៨៣
ការបានចំពោះនូវទិដ្ឋិ	២៨៥
ការបានចំពោះនូវអត្តភាព	២៨៧
ការប្រធាននូវសាធុការ	២៩១
កាយសមាចារ	២៩៣
ការបានចំពោះនូវអត្តភាព	២៩៥
អាយតនៈ ៦	២៩៧
វត្តគរសេពនិងមិនគរសេព	៣០៣
ការដឹងច្បាស់នូវសចក្តីនៃកាសិក	៣០៧

ពហុធាតុកស្ម័គ្រ ទី ៥

អនុបទវគ្គ ពហុធាតុកស្ម័គ្រ ការឈ្លាសក្នុងធាតុ	៣១៣
ការឈ្លាសក្នុងបដិច្ចសមុប្បទ	៣១៧
ការឈ្លាសក្នុងហេតុនិងមិនមែនហេតុ	៣១៧

អនុបទវគ្គស្ស ពហុធាតុសុត្ត ធម្មបរិយាយសមញ្ញ ៣៤៧

អដ្ឋម៍ ឥសិគិលិសុត្ត

អនុបទវគ្គស្ស ឥសិគិលិសុត្ត បព្វតសមញ្ញ ៣៤៧

បច្ចកពុទ្ធនាមនិ ៣៣១

សត្តម៍ មហាចត្តារិសកសុត្ត

អនុបទវគ្គស្ស មហាចត្តារិសកសុត្ត សម្មាទិដ្ឋិ ៣៣៧

សម្មាសង្កិប្បោ ៣៣៧

សម្មាវាចា ៣៤១

សម្មាកម្មនា ៣៤៣

សម្មាភាជីវោ ៣៤៥

បព្វន័មការោ ៣៤៧

បសំសកថា ៣៥១

អដ្ឋម៍ អាណាបានស្សតិសុត្ត

អនុបទវគ្គស្ស អាណាបានស្សតិសុត្ត ភគវិភោ អាណនិ ៣៥៣

សុទ្ធសារការោ ៣៥៥

ការិនានុយោគោ ៣៥៧

មហានិសំសការោ ៣៥៧

សង្ឃក្រាបមាតិកា

៤២៤

លេខទំព័រ

អនុបទវគ្គ ពហុធាតុកស្រុត ឈ្មោះនៃធម្មបរិយាយ . . . ៣២៧

ពិសិគីលីសូត្រ ទី ៦

អនុបទវគ្គ ពិសិគីលីសូត្រ ឈ្មោះក្តី ៣២៧

ព្រះនាមព្រះបច្ចេកពុទ្ធ ៣៣១

មហាចត្តារីសកសូត្រ ទី ៧

អនុបទវគ្គ មហាចត្តារីសកសូត្រ សម្មាទិដ្ឋិ . . . ៣៣៧

សម្មាសង្កប្បៈ ៣៣៧

សម្មាវាចា ៣៤១

សម្មាតម្ពន្តៈ ៣៤៣

សម្មាភាជីវៈ ៣៤៥

ការនៃធម៌ជាប្រធាន ៣៤៧

សេចក្តីសរសើរ ៣៥១

អាណាបាទសូត្រិសូត្រ ទី ៨

អនុបទវគ្គ អាណាបាទសូត្រិសូត្រ សេចក្តីត្រេកអរនៃព្រះមាន

ព្រះភាគ ៣៥៣

ភាពនៃធម៌មានខ្លឹមសារដ៏បរិសុទ្ធ . . . ៣៥៥

ការប្រកបការនា ៣៥៧

ភាពនៃអាណាបាទសូត្រិមានអានិសង្សប្រើន ៣៥៧

អង្កេ

អនុបទេវត្តស្ស អាណាបាទស្សតិស្សតេ ចត្តស្សតិប្បវេណា . . . ៣៦៣

សត្តពោជ្ឈង្គា ៣៦៧

វិជ្ជាវិមុត្តិ ៣៧៣

នវមំ កាយគតាសតិស្សតិ

អនុបទេវត្តស្ស កាយគតាសតិស្សតេ មហានិសំសការោ . . . ៣៧៧

សម្បជានការការោ ៣៧៧

បដិកុលការោ ៣៨១

សីរិថិកានន្ទិកការោ . . . ៣៨៣

បឋមជ្ឈានំ ៣៨៥

ទុតិយជ្ឈានំ ៣៨៧

ត្រៃតវិគ្គបារុបន្ទមមា . . . ៣៨៧

មារោការលាភោ ៣៩១

មារោតារលាភោ ៣៩៣

អភិញ្ញាសច្ចិករិយា . . . ៣៩៥

ទសានិសំសបាដិកន្ទិកា . . . ៣៩៧

នសមំ សង្ខារបឋតិស្សតិ

អនុបទេវត្តស្ស សង្ខារបឋតិស្សតេ កត្របឋតិការោ . . . ៤០៣

កត្តចានុប្បត្តិការោ . . . ៤១៥

អនុបទវគ្គ អាណាបានស្យតិស្យត្រ សតិប្បដ្ឋាន ៤	៣៦៣
ពោជ្ឈន្ត ៧	៣៦៧
វិជ្ជានិវិមុត្តិ	៣៧៣

កាយគតាសតិស្យត្រ ទី ៧

អនុបទវគ្គ កាយគតាសតិស្យត្រ ភាពនៃកាយគតាសតិមាន

អានិសង្សច្រើន	៣៧៧
ភាពនៃភិក្ខុអករ ធ្វើនូវសេចក្តីដឹងខ្លួន	៣៧៧
ភាពនៃកាយជាបដិកូល	៣៨១
ភាពនៃសររះស្ងប់ដែលគេចោលក្នុងព្រៃស្នូសាន	៣៨៣
បឋមជ្ឈាន	៣៨៥
ទុតិយជ្ឈាន	៣៨៧
ទុបមារងាយបុរសទទួលសំពត់ស	៣៨៧
មានបាននូវចន្លោះ	៣៩១
មានមិនបាននូវចន្លោះ	៣៩៣
ការធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ដោយប្រាជ្ញាដ៏ក្រៃលែង	៣៩៥
ការបាននូវអានិសង្ស ១០ ជាប្រាកដ	៣៩៧

សង្ខារូបបតិស្យត្រ ទី ១០

អនុបទវគ្គ សង្ខារូបបតិស្យត្រ ភាពនៃការកើតក្នុងទេវលោកនោះៗ	៤០៣
ភាពនៃការបិទកើតក្នុងទីណាៗ ទើយ	៤១៥

វិវិទ្យាវិវិទ្យបត្តិ

វិវិទ្យាវិវិទ្យបត្តិ	អវិវិទ្យាវិវិទ្យបត្តិ	អង្គ	រដ្ឋលេខាយ
សំនិទាន	សំនិទាន	៨	១៦
មយ	មយ	៧	១៦
ណ	ណ	១១	៦
សុត្ត	សុត្ត	១៧	១
កល	កល	"	"
យ	យ	៤៨	៦
ទវ	ទវ	៥៦	១
ទប្បក្កិ	ទប្បក្កិ	៥៨	៧
អបរនាទិទិដ្ឋិ	អបរនាទិទិដ្ឋិ	៦៧	១
វិវិទានិដ្ឋិ	"	៦៧	"
ពាហ្មណ	ព្រាហ្មណ	៧១	១០
និពមិសស	និពមិសស	៧៣	៤
សុត្ត	សុត្ត	៧៥	១
សមេតិ	សមេតិ	៨៣	៣
អាទន្ទប្បដិប្បា	អាទន្ទប្បដិប្បា	៧៧	១
វិវិទម្មលស្ស	វិវិទម្មលស្ស	១០០	៧
បស្សមិកិកិ	បស្សមិកិកិ	១០៦	១៧

វិទ្យាវិទ្ធិបត្តិ

វិទ្យាវិទ្ធិ	អវិទ្យាវិទ្ធិ	អង្ក	រដ្ឋលទ្ធផល
បារាជិក	បារាជិក	១០៨	៨
គិណវត្តា	គិណវត្តា	១១១	៤
សាមគ្គីសត្វ	សាមគ្គីសត្វ	១១៤	១៤
ព្យាភិស្វតិប្បតិ	ព្យាភិស្វតិប្បតិ	១១៦	១៤
វិសដ្ឋនា	វិសដ្ឋនា	១១៧	១
បដិសំយុត្តា យាតិប្បតិ	បដិសំយុត្តា យាតិប្បតិ	១១៧	៧
យតនសំយុត្តាយ	យតនប្បដិសំយុត្តាយ	១២៥	៤
ស្មិតិ	ស្មិតិ	១២៦	៦
អស្សប្បាយ	អសប្បាយ	”	១៥
តម	តម	១៣០	៤
រស	រស	”	១៤
អសប្បាយ	អសប្បាយ	១៣២	៨
មុត្តកាវេ	មុត្តកាវេ	១៣៥	១
តេវ	តេវ	១៤០	៤
សមរាយកា	សម្បរាយកា	១៥១	១១
ភូមិកមណេយ្យកំ	ភូមិកមណេយ្យកំ	១៦៣	១០
ឧបរិបណាសកំ	ឧបរិបណាសកំ	១៦៦	១
អាណន ៧	អាណន	១៧៥	៧
បក្ខិ	បក្ខិ	១៨០	៣

វិទ្យាវិទ្ធិបត្តិ

វិទ្យា	អវិទ្យា	អង្ក	រដ្ឋលេខាយំ
វិភក្តិ	វិភក្តិ	"	១១
ភិក្ខុ	ភិក្ខុ	២២៦	៦
បន្ទោស ឧធម្មចារី	បន្ទោស ឧធម្មចារី	២២៨	១០
សេវិតព្យាម្យ	សេវិតព្យាម្យ	២៨៣	៣
បរិវេតា	បរិវេតា	២៨០	៦
សុភតទុកជានិ	សុភតទុកជានិ	២០៦	១៥
អប្បិក្ខិ	អប្បិក្ខិ	២០៧	១០
សប្បវិសក្ខិ	សប្បវិសក្ខិ	២០៨	៣
សេវិតពោ	សេវិតពោ	៣០២	១២
អមនាបោ	អមនាបោ	៣២៤	៧
មហានុភាវេ	មហានុភាវេ	៣៣៤	១១
សម្មាវិមុតិពោ	សម្មាវិមុតិពោ	៣៥០	១៥
ថេរា ភិក្ខុ	ថេរា ភិក្ខុ	៣៥២	១៤
ភិក្ខុ	ភិក្ខុ	"	១៥
ភិក្ខុសង្ឃបរិវេតា	ភិក្ខុសង្ឃបរិវេតា	៣៥៣	១០
អនាវត្តិធម្មា	អនាវត្តិធម្មា	៣៥៦	១១
អាកុជិតា	អាកុជិតា	៣៧៧	៦
ឥនេ មាសា ឥនេ តិលា	ឥនេ មាសា ឥនេ តិលា	៣៨០	១៤

វិទ្យុធាវិទ្យុបត្តិ

វិទ្យុធាវិទ្យុបត្តិ	អវិទ្យុធាវិទ្យុបត្តិ	អង្កេ	រដ្ឋលេខាយ
កុសលេហិ	កុសលេហិ	៣៨៣	១៤
អបគគមិសលោហិតិ	អបគគមិសលោហិតិ	៣៨៤	១១
បុញ្ញកិកានិ	បុញ្ញកិកានិ	៣៨៥	៨
គេរោសិកានិ	គេរោសិកានិ	៣៨៥	៧
ឧប្បសម្បជ្ជ	ឧបសម្បជ្ជ	៣៨៦	៤
ឯមេវ កាយំ	ឥមេវ កាយំ	៣៨៧	២
មរិប្បរតិ	មរិប្បរតិ	៣៨៧	៤
ឧបសម្បជ្ជ	ឧបសម្បជ្ជ	៣៨៧	៧
បរិប្បវេយ្យ	បរិប្បវេយ្យ	៣៨៨	៤
ឥមេម	ឥមេម	៣៨៨	៦
និស្សន្ទោ	និស្សន្ទោ	៣៩០	៥
ការោ	មារោ	៣៩២	៥
ឧត្តរាណិ	ឧត្តរាណិ	៣៩៤	៨
...សិវិ...	...សិវិ...	៣៩៨	៤
អនុត្តរំ វិ	អនុត្តរំ វិ	៣៩៧	៧
ឧប្បសម្បជ្ជ	ឧបសម្បជ្ជ	៤០០	៥
អាសវិភាយ	អាសវិភាយ	៤០០	៧
ទិយាយុកោ	ទិយាយុកោ	៤០៤	៧

សន្លឹកប្រាប់ពាក្យខុស-ត្រូវ

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំព័រ	បន្ទាត់
នំន	និន	៧	៧
ដលអ្នក	ដែលអ្នក	១២	៨
ដលមិន	ដែលមិន	១៧	១០
វិញ្ញាជន ញ	វិញ្ញាជន ញ	២៥	៣
បគល	បគល	២៦	១៤
កំពង	កំពង	២៧	១១
បគល	បគល	៣១	១២
ភកិពញាញ	ភកិពញាញ	៥៥	១៦
ព្រាហ្មណ	ព្រាហ្មណ	៥៦	១៣
មិព្រាកដ	មិនព្រាកដ	៦១	១៥
ដេច្ឆះ	ដូច្ឆះ	៦៣	"
កវៃធ	កវៃធ	៦៤	១៦
អបវន្តានទិដ្ឋិ	អបវន្តានទិដ្ឋិ	៦៥	១
បីតិ	បីតិ	៧១	៣
បព្វន្តា	បព្វន្តា	៧៦	"
ពាសវៃន	ពាសវៃន	៨២	៧
បគល	បគល	៨៧	៤

សន្លឹកប្រាក់ពាក្យខុស-ត្រូវ

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំព័រ	ចត្តាភ័
ប្រព្រឹត្ត	ប្រព្រឹត្តទៅ	៧៥	៧
ជា ទំនាក់	ជាទំនាក់	៧៦	៤
ភាបភិ	ភាបភ្នំ	១០៤	១៤
ភទ្ទទួល	ភៃទទួល	១០៨	៧
ដប់មួយ	ដប់មួយ	"	៧
អករហេទ	អ្នកហេទ	"	"
ដោយធម៌	ដោយធម៌	១១៤	៧
ភិច	ភិច្ច	១១៦	"
បុរសបុគ្គល	បុរសបុគ្គល	១២១	១៦
ហេតុផល	ហេតុផល	១២៣	៨
មាល	ម្នាល	១២៤	៤
ទៀតដែរ	ទៀតដែរ	"	៦
កមរណៈ	ភៃមរណៈ	១២៧	៥
សំដៅ	សំដៅ	១៣១	៦
នូវសំឡេង	នូវសំឡេង	១៣២	៤
ចិត្ត	ចិត្ត	១៤០	១៧
បរិភូតភ្នំ	បរិភូតចិត្ត	១៤១	១៤

សន្លឹកប្រាប់ពាក្យខុស-ត្រូវ

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំព័រ	បន្ទាត់
អវហត	អវហត្ត	១៤១	១៧
(១១)	(៧១)	១៥០	៥
សម្មស្ស	ធម្មត	១៥៦	៨
របសស្រុក	របសស្រុក	១៥៧	១៦
ព្រៃសុក	ព្រៃសុក	”	”
សេចក្តី	សេចក្តី	”	១៧
ដូចម្តេច	ដូចម្តេច	១៦៥	១៥
បាននាំទ័ព័ង	បាននាំទ័ព័ង	១៧៣	១០
ជាកិខ្លុះ	ជាកិខ្លុះ	១៨១	១៤
”	”	”	១៥
បើលោក	បើលោក	១៨៤	៥
មានក្តីខ្លួន	មានក្តីខ្លួន	១៩៥	៧
នាំខ្លួន	នាំខ្លួន	”	”
ដូចម្តេច	ដូចម្តេច	២០០	១២
បើលោក	បើលោក	២៨៤	៥
ចាកភព	ចាកភព	២២០	១៦
អដ្ឋកថា	អដ្ឋកថា	២២៤	១៦
បុគ្គល	បុគ្គល	២៥០	១៦

